

สัจนิยมของฮานส์ มอร์แกนธอ: ศึกษากรณีงานของมอร์แกนธอว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา

นางสาวศุภาวีร์ สีสุวรรณค์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

HANS MORGENTHAU'S REALISM:
A STUDY OF MORGENTHAU'S WORKS ON U.S. FOREIGN POLICY

Miss Suttawee Leesavan

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

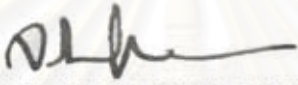
Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สัจนิยมของฮานส์ มอร์แกนธอ: ศึกษากรณีงานของมอร์แกนธอว่าด้วย
นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา
โดย นางสาว ศุทธาวีร์ สีสุวรรณค์
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สมบูรณ์
หลัก

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งขอ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. จีต สุวรรณมาลา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สมบูรณ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุมพร วัชรเสถียร)

สถาบันวิจัยนิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศุทธาวีร์ ลีสวรรค์ : สัจนิยมของฮานส์ มอร์แกนธอ: ศึกษากรณีงานของมอร์แกนธอว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา. (HANS MORGENTHAU'S REALISM: A STUDY OF MORGENTHAU'S WORKS ON U.S. FOREIGN POLICY) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. ดร. วีระ สมบูรณ์, 239 หน้า.

การศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า ผลงานทางทฤษฎีและผลงานว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของฮานส์ มอร์แกนธอนั้น มีความเชื่อมโยงประสานกันอยู่ การศึกษาผลงานของมอร์แกนธอในส่วนของว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาจึงน่าจะสามารถช่วยสร้างความเข้าใจ และสามารถช่วยแก้ไขปมปัญหาที่อยู่ในผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธอให้ชัดเจนมากขึ้นได้

การศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาผลงานว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของฮานส์ มอร์แกนธอ โดยมีจุดประสงค์สองประการด้วยกันคือ 1) เพื่อสร้างความกระจ่างและแก้ไขปมปัญหาที่มาจากข้อวิพากษ์วิจารณ์และความเข้าใจผิดที่มีต่อความคิดทฤษฎีของมอร์แกนธอ 2) เพื่อสังเกตความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางความคิดในประเด็นที่สำคัญของมอร์แกนธอ ตั้งแต่ในช่วงหลังทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา

สำหรับผลการศึกษาพบว่าผลงานทั้งสองส่วนของมอร์แกนธอมีความเชื่อมโยงกันอยู่จริง โดยจากการศึกษาพบว่าในผลงานว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกานี้ มอร์แกนธอได้ตอบโต้ผู้วิพากษ์วิจารณ์และขยายความแนวคิดทฤษฎีที่เขาได้เคยเสนอไว้ในผลงานว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อีกทั้งเขายังได้ประยุกต์กรอบทฤษฎีดังกล่าวมาสู่การอภิปรายนโยบายต่างประเทศและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง การศึกษาผลงานว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธอจึงสามารถช่วยคลี่คลายปมปัญหา โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดสำคัญในทฤษฎีสัจนิยมของเขา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเหตุผลของมนุษย์, อำนาจ, ผลประโยชน์แห่งชาติ และศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ ในขณะเดียวกัน การศึกษาดังกล่าวยังทำให้สามารถมองเห็นพัฒนาการทางความคิดของมอร์แกนธอที่ต้องตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองได้อีกด้วย

ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ลายมือชื่อนิสิต.....ศุทธาวีร์ ลีสวรรค์.....

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา 2550

5080739724 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD: REALISM / HANS MORGENTHAU / UNITED STATES FOREIGN POLICY

SUTTAWEE LEESAVAN : HANS MORGENTHAU'S REALISM: A STUDY OF MORGENTHAU'S WORKS ON U.S. FOREIGN POLICY. THESIS PRINCIPAL ADVISOR: ASST. PROF. VIRA SOMBOON, Ph.D., 239 pp.

The hypothesis of this study is that there is a linkage between Hans Morgenthau's works on international theory and the following works on U.S. foreign policy. Therefore, a study of Morgenthau's works on U.S. foreign policy should offer a better understanding and clarification to the difficulties inherent in Morgenthau's works on international theory.

This study, hence, concentrates on Hans Morgenthau's works on U.S. foreign policy. The objectives of this study are: 1) to clarify Morgenthau's central ideas, concepts and theory of Realism which are often misunderstood and criticized; 2) to trace the development of Morgenthau's thoughts since 1950.

The finding is that there is clearly a linkage between Hans Morgenthau's works on international theory and works on U.S. foreign policy. The study found that in his U.S. foreign policy works, Morgenthau responded to his critics and elaborated on his concepts and theory presented in his earlier works. He also demonstrated the application of his theory of Realism to analyze contemporary international events. Consequently, a study of Morgenthau's works on U.S. foreign policy do provide a clarification to his main concepts including human reason, power, national interest and morality which enhances our understanding of his thoughts. At the same time, this study also allows us to see Morgenthau's reaction to new international conditions in the post-World War II era.

Department International Relations Student's signature *Suttawee Leesavan*.....

Field of study International Relations Principal advisor's signature...*Vira Sombun*.....

Academic year 2007

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สมบูรณ์ ในฐานะที่ปรึกษา ที่ได้คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกขั้นตอน ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร. วีระ พร้อมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู และรองศาสตราจารย์ ดร. ประทุมพร วัชรเสถียรเป็นอย่างยิ่ง ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ และตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนยังขอกราบขอบพระคุณคุณอาจารย์ในคณะรัฐศาสตร์ ภาคความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภมิตร ปิติพัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรัตน์ โหระชัยกุล ที่กรุณาให้คำปรึกษาและให้ความเมตตาช่วยเหลือผู้เขียนอย่างมากมายมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณครอบครัวของผู้เขียนที่บ้านทุกคน โดยเฉพาะบิดา นายเชิดชัย ลีสุวรรณค์ และมารดา นางวิภาดา ลีสุวรรณค์ ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความสนับสนุนแก่ผู้เขียนในทุกๆทาง และให้สิ่งที่ดีที่สุดเท่าที่บิดามารดาจะทำได้ให้บุตรได้ตลอดมา และขอขอบคุณน้องชายและเพื่อนๆ สำหรับความช่วยเหลือและน้ำใจที่มีให้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1: บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ข้อวิพากษ์และความเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลงานของมอร์แกนธอ.....	9
แนวทางการศึกษา.....	14
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	17
สมมติฐานและข้อเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา.....	17
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	17
การนำเสนอ	18
บทที่ 2 : ผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธอ ...	19
ฮานส์ เจ. มอร์แกนธอ	19
เมื่อมนุษยวิทยาสาสตร์ปะทะกับการเมืองเรื่องอำนาจ	22
ทฤษฎีสัจนิยมทางการเมือง	32
บทที่ 3 : เหตุผล.....	46
มอร์แกนธอผู้ต่อต้านเหตุผล?.....	46
‘เหตุผล’: เครื่องมือในการทำความเข้าใจและบรรเทาความรุนแรงในการต่อสู้ทางการเมือง....	51
จากปรัชญามาสู่นโยบาย.....	54
มนุษยวิทยาสาสตร์กับการพัฒนาอารุณนิวเคลียร์.....	56
สรุป: มอร์แกนธอกับข้อจำกัดของ ‘เหตุผล’	75

บทที่ 4 : อำนาจ	79
อำนาจ	79
‘อำนาจ’ ในสังคมนิยมของมอร์เกนธอ	82
อำนาจของชาติ	85
อำนาจทางการเมือง	86
วิธีการใช้อำนาจและศิลปะการทูต.....	88
การประเมินอำนาจของชาติ.....	92
ความผิดพลาดโดยทั่วไปในการประเมินอำนาจ	96
สรุป ‘อำนาจ’ ในสังคมนิยมของมอร์เกนธอ	102
การหลีกเลี่ยงจากอำนาจ	104
ความรักและอำนาจ	111
‘อำนาจ’ ในนโยบายต่างประเทศ	115
ความผิดพลาดในการรับมือกับขบวนการปฏิวัติในเอเชีย	116
สงครามเวียดนาม	119
การทูต.....	123
การประเมินอำนาจของชาติ.....	125
สรุป: อำนาจ	126
บทที่ 5 : ผลประโยชน์แห่งชาติ	130
ความคลุมเครือของ ‘ผลประโยชน์แห่งชาติ’	130
มอร์เกนธอและปัญหาผลประโยชน์แห่งชาติ	135
ผลประโยชน์แห่งชาติในสังคมนิยม : ผลประโยชน์แห่งชาติในฐานะกรอบเหตุผล	136
ผลประโยชน์แห่งชาติในสังคมนิยม : ผลประโยชน์แห่งชาติในฐานะดาวนำทาง	137
ปัญหาของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ	148
ผลประโยชน์แห่งชาติ: เส้นแบ่งระหว่างอุดมคตินิยมกับสังคมนิยม	154
กรณีการต่อต้านขบวนการปฏิวัติในเอเชียและสงครามเวียดนาม	156
กรณีการเข้าแทรกแซงในสงครามเกาหลี	157
กรณีการปลดปล่อยประเทศที่อยู่ภายใต้การครอบงำของสหภาพโซเวียต	159
กรณีปัญหาอิสราเอล – อารหรับ	161

สรุป.....	167
บทที่ 6 : ศิลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	
มอร์เกนธอ: ผู้ไร้ศีลธรรม.....	170
การเมืองกับมาตรฐานศีลธรรม.....	174
ศีลธรรมในสัจนิยมของมอร์เกนธอ.....	180
หัวใจศีลธรรม 5 ประการ.....	185
มอร์เกนธอกับศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....	191
ศีลธรรมในการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศ : สงครามเวียดนาม.....	194
มอร์เกนธอ: นักศีลธรรม.....	203
สิทธิมนุษยชนกับนโยบายต่างประเทศ.....	210
สรุป.....	213
บทที่ 7 : บทสรุป	
รายการอ้างอิง.....	231
บรรณานุกรม.....	235
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	239

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทฤษฎีสัจนิยมทางการเมือง (Political Realism) เป็นทฤษฎีกระแสหลักที่ครอบงำ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมาอย่างยาวนาน ผู้ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทุกคนย่อมคุ้นเคยกับสำนักทฤษฎีสัจนิยมเป็นอย่างดี โดยไม่ว่าสาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศนั้นจะกว้างใหญ่สักเพียงใด หากแต่เมื่อใครได้เปิดดูในบทความ หนังสือหรือตำราเรียนทาง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ต้องพบว่าเป็นการยากที่เราจะหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงสัจนิยม โดยตรง หรือไม่ก็สามารถสืบสายไปเกี่ยวเนื่องกับสัจนิยมได้อยู่ดี

เมื่อกล่าวถึงสำนักทฤษฎีสัจนิยมทางการเมือง คงไม่มีใครสามารถละเลยไม่เอ่ยถึงชื่อ ของฮานส์ เจ. มอร์แกนธอ (Hans J. Morgenthau) ผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็น ‘บิดาแห่งสัจนิยม ในช่วงหลังสงครามโลก’¹ (Father of the Postwar Realism) ไปได้อย่างแน่นอน โดยนอกจาก จะได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ริเริ่มแนวความคิดแบบสัจนิยมที่สำคัญที่สุดแล้ว ผลงานของ มอร์แกนธอยังได้รับการยกย่องว่าเป็นผลงานที่ทรงอิทธิพลที่สุดในวงการการศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ² และถือเป็นงานพื้นฐานสำคัญที่ใช้ในการศึกษาทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศโดยทั่วไป ผลงานของเขาเปรียบเสมือนตัวแทนที่รวมแก่นสาระสำคัญของแนวความคิด แบบสัจนิยมดั้งเดิมเอาไว้ ทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอจึงมักเป็นฐานอ้างอิงแก่ทั้งผู้ที่ต้องการ วิพากษ์วิจารณ์ และผู้ที่ต้องการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาทฤษฎีสัจนิยม โดยเราอาจกล่าวได้ว่า ทฤษฎีที่เกิดขึ้นตามมาทั้งหลาย โดยเฉพาะผลงานชิ้นสำคัญที่ได้รับการยอมรับหรือเป็นที่รู้จักกันดี เช่น ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ (Neo-realism) ของเคนเนธ วอลซ์ (Kenneth Waltz) หรือสัจนิยมเชิงรุก (Offensive Realism) ผลงานของจอห์น เมียร์ไชเมอร์ (John Mearsheimer) นั้น ล้วนแล้วแต่เป็น

¹ Joel Rosenthal, *Righteous Realists: Political Realism, Responsible Power, and American Culture in Nuclear Age*, (Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1991), p. 2.

² Martin Griffiths, *Fifty Key Thinkers in International Relations* (London: Routledge, 1999), p. 36.

ส่วนต่อเติมที่เป็นผลมาจากการโต้เถียง ปฏิเสธ สานต่อ หรือเพิ่มเติมส่วนที่ขาดหายไปจากฐานหลักที่พัฒนาขึ้นโดยมอร์แกนธอทั้งสิ้น ทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอจึงเปรียบเสมือนบันไดขั้นแรกของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการ ดังนั้นสำหรับนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การศึกษาผลงานของมอร์แกนธอเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้กระทั่งในปัจจุบันนี้

สำหรับผลงานของมอร์แกนธอที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปคือ *Scientific Man vs. Power Politics* (1946) และ *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace* (1948) *Scientific Man vs. Power Politics* ถือเป็นผลงานชิ้นสำคัญที่มอร์แกนธอเริ่มตั้งคำถามและวิพากษ์วิจารณ์แนวคิดปรัชญาที่ครอบงำวิถีคิดในโลกตะวันตกมาตั้งแต่สมัยยุคแห่งการรู้แจ้ง (Enlightenment) ซึ่งได้ปมตัวและพัฒนากลายเป็นความศรัทธาอย่างแรงกล้าในศักยภาพของวิทยาศาสตร์ที่จะสามารถแก้ไข และขจัดปัญหาที่มนุษย์ต้องเผชิญได้ทั้งหมดทุกปัญหา รวมทั้งปัญหาการเมือง ซึ่งปรัชญาและความศรัทธาดังกล่าวนี้สะท้อนออกมาอย่างชัดเจนที่สุดในแนวคิดแบบเสรีนิยม ผลงานชิ้นนี้จึงกลายเป็นหนึ่งในจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการเติบโตของทฤษฎีสัจนิยมทางการเมืองในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งพัฒนาจนกลายเป็นทฤษฎีกระแสหลักในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศถึงแม้กระทั่งในทุกวันนี้

ส่วนผลงานชิ้นต่อมา *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace* เป็นผลงานชิ้นสำคัญที่ทำให้มอร์แกนธอเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง โดยในผลงานชิ้นนี้มอร์แกนธอได้นำเสนอทฤษฎีสัจนิยมทางการเมือง ซึ่งเขาตั้งใจให้เป็นทฤษฎีทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่สามารถสร้างคำอธิบายที่เป็นระบบ มีเหตุผลและความต่อเนื่องให้แก่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ได้³ จากผลงานชิ้นนี้เองที่ทำให้มอร์แกนธอได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ริเริ่มการพัฒนากรอบความคิดของสัจนิยม ทั้งในเรื่องอำนาจ ผลประโยชน์แห่งชาติ ระบบดุลแห่งอำนาจ การทูต และการจัดการอำนาจในสภาวะอนาธิปไตยได้อย่างสมบูรณ์แบบและเป็นระบบที่สุดเท่าที่เคยมีมา งานเขียนของเขาชิ้นนี้ได้รับการยอมรับและการกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง โดย *Politics Among Nations* ได้รับเลือกให้เป็นหนังสือบังคับในการเรียนวิชานโยบายต่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมหาวิทยาลัยชั้นนำทั้งหลายของสหรัฐอเมริกา

³ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed. (New York: Alfred A. Knopf, 1954), p. 3.

ตั้งแต่ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรก* และยังได้รับการตีพิมพ์ซ้ำอีก 7 ครั้ง* ผลงานชิ้นนี้จึงได้รับการเรียกขานว่าเป็นผลงานคลาสสิกของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยใน *Politics Among Nations* นี้เองที่มอร์แกนธอได้แสดงหลักการหัวใจหลัก 6 ประการของทฤษฎีสัจนิยมทางการเมืองเอาไว้ รวมทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของ 'อำนาจ' และ 'ผลประโยชน์' ในการเมืองระหว่างประเทศ จนทำให้เขาเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง และมีชื่อเสียงในฐานะผู้วางรากฐานทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบนมุมมองธรรมาภิบาลมนุษยอันชั่วร้ายในการสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมของรัฐในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เต็มไปด้วยการแข่งขันเพื่อแสวงหาอำนาจอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

นอกจากผลงานของมอร์แกนธอจะมีความโดดเด่นในด้านทฤษฎีแล้ว มอร์แกนธอยังเป็นที่รู้จักในฐานะปัญญาชนผู้วิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาได้อย่างแหลมคมอีกด้วย โดยตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา มอร์แกนธอได้นำเสนอผลงานที่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ และเสนอแนะแนวทางในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกามากมาย โดยเฉพาะในบริบทของสงครามเย็นและการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ และอาจเป็นที่ประหลาดใจของคนทั่วไป มอร์แกนธอถือเป็นนักวิชาการคนแรกๆ ที่กล้าออกมาวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในช่วงสงครามเวียดนาม เริ่มตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงก่อนหน้าที่สงครามดังกล่าวจะแสดงแนวโน้มว่าจะสร้างความสูญเสียอย่างมหาศาลให้แก่สหรัฐอเมริกา เขายังได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในนักวิชาการที่มีบทบาทโดดเด่น รวมทั้งมีอิทธิพลต่อวงการวิชาการของสหรัฐอเมริกามากที่สุดในช่วงนั้น⁴

* ในปีค.ศ. 1948 *Politics Among Nations* ถูกเลือกให้เป็นหนังสือเรียนในวิชานโยบายต่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด, เยล, พรินซ์ตัน, โคโลมเบีย และนอร์เทอ์ดาม หลังจากนั้นในปีค.ศ. 1949 มหาวิทยาลัยกว่า 90 ทั่วสหรัฐอเมริกาก็ได้เลือกใช้นี้เล่มนี้เช่นกัน Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography* (Baton Rouge: Louisiana State University Press, 2001), p. 73.

* *Politics Among Nations* ได้รับการตีพิมพ์ในครั้งแรกในปีค.ศ. 1948, ครั้งที่สองในปีค.ศ. 1954, ครั้งที่สามในปีค.ศ. 1960, ครั้งที่สี่ในปีค.ศ. 1966, ครั้งที่ห้าในปีค.ศ. 1973, ครั้งที่หกในปีค.ศ. 1978 ครั้งที่เจ็ดซึ่งเคนเนธ ทอมป์สัน (Kenneth Thompson) และเดวิด คลินตัน (David Clinton) เป็นผู้ร่วมเขียนด้วยตีพิมพ์ในปีค.ศ. 2005 และในปี ค.ศ. 1992 เคนเนธ ทอมป์สัน ยังได้ทำการปรับปรุง *Politics Among Nations* และตีพิมพ์เป็นฉบับย่อ (Brief Edition) ด้วย

⁴ Christian Hacke, Gottfried-Karl Kindermann and Kai M. Schellhorn, eds., *The Heritage, Challenge, and Future of Realism: In Memoriam Hans J. Morgenthau (1904-1980)* (Verlag: Bonn University Press, 2005), p. 139.

แม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ ผลงานทั้งในส่วนทฤษฎีและการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศของ มอร์แกนธอยังคงได้รับการกล่าวถึงอยู่เสมอ โดยเฉพาะในช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมา ผู้เขียนได้ทำการสำรวจและพบว่าผลงานของมอร์แกนธอยังได้กลับเข้ามากลายเป็นจุดสนใจของนักวิชาการอีกครั้ง ผลงานทางวิชาการจำนวนมากไม่น้อยเกี่ยวกับความคิดทฤษฎีและอิทธิพลของมอร์แกนธอยังได้ปรากฏออกมาให้เห็นอยู่อย่างไม่ขาดสาย ไม่ว่าจะเป็นผลงานที่สืบสาวย้อนเรื่องราวประวัติและพัฒนาการ ความคิดของมอร์แกนธอในช่วงก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่สองหรือในช่วง German Years ผลงานที่สนใจนักคิดที่มีอิทธิพลและการปะทะสังสรรค์ระหว่างเขากับนักคิดท่านอื่นๆ* ผลงานที่ทำการวิพากษ์* และปกป้องทฤษฎีสัจนิยมของเขา โดยเฉพาะในประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ* ได้ปรากฏออกมามากมาย หรือแม้แต่ผลงานที่นำเอาประเด็นที่มอร์แกนธอวิพากษ์การดำเนินนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาเอาไว้มากลับมาใช้เทียบเคียงเพื่อทำความเข้าใจกับนโยบายต่างประเทศและสถานการณ์ในปัจจุบัน* ก็ยังเป็นเครื่องยืนยันว่าถึงแม้ผลงานของมอร์แกนธอจะมีอายุกว่าครึ่งศตวรรษ และมอร์แกนธอเองจะล่วงลับไปเกือบ 30 ปีแล้วก็ตาม แต่ผลงานและความเห็นของมอร์แกนธอยังคงทรงคุณค่าและมีความสำคัญจนทำให้

* เช่น Jan Willem Honig, "Totalitarianism and Realism: Hans Morgenthau's German Years," in *Roots of Realism*, ed. Benjamin Frankel (London: Frank Cass, 1996), pp. 283-313; Martti Koskeniemi, "Carl Schmitt, Hans Morgenthau, and Image of Law," in *The Role of Law in International Politics: Essays in International Relations and International Law*, ed. Michael Byers (New York: Oxford University Press, 2000), pp. 17-34; Michael C. Williams, "Hans Morgenthau and the Historical Construction of Realism," in *The Realist Tradition and the Limits of International Relations* (Cambridge: Cambridge University Press), pp. 82-127; Hans-Karl Pichler, "The Godfathers of 'Truth': Max Weber and Carl Schmitt in Morgenthau's Theory of Power Politics," *Review of International Studies* 34 (1998): 185-200.

* เช่น Robert Kaufman, "Morgenthau's Unrealistic Realism," *Yale Journal of International Affairs* (Winter/Spring 2006): 24-38.

* เช่น Greg Russell, *Hans J. Morgenthau and the Ethics of American Statecraft* (Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1990); Joel Rosenthal, *Righteous Realists: Political Realism, Responsible Power, and American Culture in Nuclear Age*; A.J.H Murray "The Moral Politics of Hans Morgenthau," *The Review of Politics* 58: 1(1996): 81-107; William Bain, "Deconfusing Morgenthau: Moral Inquiry and Classical Realism Reconsidered," *Review of International Studies* 26: 3 (2000): 445-464; Christian Hacke, "Power and Morality: On the Legacy of Hans J. Morgenthau," *American Foreign Policy Interests* 27: 3 (2005): 171-174.

* ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดใน Christian Hacke, Gottfried-Karl Kindermann and Kai M. Schellhorn, eds., *The Heritage, Challenge, and Future of Realism: In Memoriam Hans J. Morgenthau (1904-1980)* มีผลงานหลายชิ้นที่นักวิชาการได้นำเอาแนวความคิดของมอร์แกนธอมาใช้เพื่อพิจารณาเหตุการณ์ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสงครามอิรักหรือความสัมพันธ์ในเหล่าประเทศแถบมหาสมุทรแอตแลนติก เป็นต้น

นักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในปัจจุบันยังคงต้องหวนกลับไปค้นหา ทั้งนี้ แม้แต่บุคคลที่นับว่ามีบทบาทสำคัญที่สุดในเวทีการเมืองระหว่างประเทศในปัจจุบัน เช่น รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา คอนโดลีซซา ไรซ์ (Condoleezza Rice) ยังกล่าวยอมรับว่าผู้ที่มีอิทธิพลต่อมุมมองทางวิชาการของเธอมากที่สุดนั่นคือ ฮานส์ เจ. มอร์เกนธอ⁵

อย่างไรก็ดี แม้มอร์เกนธอจะมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันมาก แต่สำหรับผู้เขียนแล้ว เราคงไม่สามารถปฏิเสธคำกล่าวของผู้ที่ศึกษาผลงานของมอร์เกนธออย่างจริงจังอย่างโรเบิร์ต เจอร์วิส (Robert Jervis) ที่กล่าวไว้ว่า ผลงานของมอร์เกนธอมีมากมาย ทั้งยังซับซ้อน และบางครั้งดูเหมือนขัดแย้งกันเองไปมา จนไม่มีใครสามารถสรุปยอดผลงานของเขาทั้งหมดอย่างสมบูรณ์ได้⁶ ทั้งนี้ อาจด้วยผลงานของมอร์เกนธอมีจำนวนมาก และยังเกี่ยวเนื่องกับหลากหลายประเด็นและช่วงเวลา ทำให้การตีความและการทำความเข้าใจกับผลงานเหล่านั้นทั้งหมดอย่างถ่องแท้เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เราจึงมักพบว่าในหนังสือหรือตำราเรียนทฤษฎีทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้นโดยทั่วไป ผลงานของมอร์เกนธอมักถูกสรุปยอดลงเหลือเป็นเพียงชุดคำอธิบายหนึ่งที่เกิดจากความพยายามในการดึงเอาหัวใจหลักของผลงานของเขาหลายๆ ชิ้นมาประกอบกัน หรือจากการสรุปสมมติฐานและข้อเสนอหลักของมอร์เกนธอเอาไว้อย่างกระชับเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ดังนั้น การศึกษาผลงานของมอร์เกนธอโดยทั่วไปจึงมักหนีไม่พ้นหลัก 6 ประการของทฤษฎีสัจนิยมทางการเมือง* ที่ปรากฏอยู่ในส่วนต้นของ *Politics Among Nations* เท่านั้น ซึ่งสำหรับผู้ที่ไม่ได้ศึกษาผลงานของมอร์เกนธออย่างจริงจัง สารและชุดคำอธิบายดังกล่าวนี้จึงได้กลายเป็นตัวแทนความคิดของมอร์เกนธอและทฤษฎีสัจนิยมของเขาทั้งหมด ซึ่งสร้างให้เกิดความเข้าใจที่ผิวเผิน จนก่อเกิดความสับสนและความเข้าใจผิดอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม ด้วยคุณค่าในผลงานของมอร์เกนธอ นักวิชาการจำนวนไม่น้อยจึงยังคงให้ความสนใจพยายามศึกษาและแก้ปมปัญหาที่อยู่ในผลงานของเขา ท่ามกลางผลงานมากมายที่ศึกษาความคิดของมอร์เกนธอ ผู้เขียนกลับเห็นว่าผลงานที่น่าสนใจและโดดเด่นที่สุดชิ้นหนึ่งคือ

⁵ John Herz, "Letter to the Morgenthau Conference," in *The Heritage, Challenge, and Future of Realism: In Memoriam Hans J. Morgenthau (1904-1980)*, eds. Christian Hacke, Gottfried-Karl Kindermann and Kai M. Schellhorn, eds., p. 24.

⁶ Robert Jervis "Hans Morgenthau, Realism, and the Study of International Politics – Sixth Anniversary, 1934-1994: The Legacy of the Past" [online] available from [http://www.findarticles.com/p/articles/mi_m2267/is_n4_v61/ai_15955163/print]; accessed 21 May 2007.

* ดูรายละเอียดของหัวใจหลักของทฤษฎีสัจนิยม 6 ประการได้ในบทที่ 2

ผลงานของคริสตอฟ ไพรย์ (Christoph Frei) *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography* โดยนอกจากมีการรวบรวมชีวประวัติของมอร์แกนธอย่างละเอียดซึ่งไม่เคยปรากฏที่ไหนมาก่อนแล้ว ผลงานชิ้นนี้ยังมีความแตกต่างจากผลงานชิ้นอื่นๆ ตรงที่ในขณะที่ผลงานชิ้นอื่นๆ มักให้ความสำคัญจดจ่ออยู่กับการศึกษาและพิจารณาเฉพาะผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีของมอร์แกนธเท่านั้น แต่ผลงานชิ้นนี้กลับให้ข้อเสนอที่แตกต่างออกไป โดยไพรย์เสนอว่าการทำความเข้าใจกับความคิดมอร์แกนธจะไม่สามารถเป็นไปได้เลย หากสนใจศึกษาแค่ผลงานในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองเท่านั้น⁷ ทั้งนี้เนื่องจากไพรย์พบว่าผลงานที่ขาดไม่ได้ที่จะทำความเข้าใจกับความคิดทฤษฎีสัจนิยม และผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาที่ตามมา คือ ผลงานของมอร์แกนธในช่วงก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่สองหรือในช่วง European Years ไพรย์จึงมุ่งศึกษาพัฒนาการความคิดของมอร์แกนธผ่านการศึกษาผลงานในช่วง European Years เพื่อแสดงให้เห็นที่มาและสร้างความเข้าใจให้แก่แนวความคิดหลักต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในผลงานของเขา⁸ ภายใต้สมมติฐานที่ว่าความคิดของมอร์แกนธได้ตกผลึกมาแล้วตั้งแต่ในช่วงก่อนหน้าที่เขาจะเดินทางมายังสหรัฐอเมริกาในปีค.ศ. 1937 ดังนั้น ผลงานในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองของมอร์แกนธจึงเป็นเพียงแค่การรวบรวมความคิดที่มีอยู่เดิมให้เป็นระบบขึ้นเท่านั้น⁹ ผลงานของไพรย์จึงเป็นการศึกษาความคิดของมอร์แกนธด้วยวิธีการที่แตกต่างออกไปจากผลงานชิ้นอื่นๆ โดยเป็นการศึกษาผลงานชุดหนึ่งคือผลงานในช่วง European Years เพื่อนำมาสร้างภาพที่ชัดเจนขึ้นให้แก่ผลงานอีกส่วนหนึ่ง นั่นคือ ผลงานที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม แม้ผลงานของไพรย์จะใช้วิธีการศึกษาที่แตกต่างออกไปจากผลงานชิ้นอื่นๆ แต่ในขณะที่ไพรย์มุ่งมั่นที่จะแสดงให้เห็นถึงรากฐานและพัฒนาการทางความคิดของมอร์แกนธโดยให้ความสำคัญแก่ชีวประวัติและผลงานในช่วง European Years เป็นหลัก ผู้เขียนกลับเห็นว่าไพรย์กลับได้ลดค่าผลงานในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองของมอร์แกนธลงไป โดยให้เหลือเป็นเพียงส่วนที่รวบรวมมาจากความคิดของมอร์แกนธที่มีอยู่เดิมในช่วงก่อนจะเดินทางมายังสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ไพรย์จึงละเลยพัฒนาการทางความคิดและผลงานในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองโดยเฉพาะผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธไป ไพรย์กำหนดให้ปีค.ศ. 1947 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่ *Politics Among Nations* จะได้รับการตีพิมพ์เป็นครั้งแรกเป็นจุดสิ้นสุดของการศึกษาของเขาและกล่าวถึงผลงานที่ตามมาอย่างสั้นๆ

⁷ Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 3.

⁸ Ibid., p. 6.

⁹ Ibid., p. 226.

ในบทสรุปเท่านั้น โดยเขาให้เหตุผลว่าเนื่องจากผลงานของมอร์แกนธอ์ที่ตามมาทั้งหมดนั้น เป็นเพียงการปรับเปลี่ยน ประยุกต์ความคิดหลักที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่สอง¹⁰ ดังนั้น สำหรับไฟรย์แล้ว พัฒนาการทางความคิดของมอร์แกนธอ์ที่สำคัญจึงหยุดลงตั้งแต่ก่อนที่เขาจะเดินทางมายังสหรัฐอเมริกา ไฟรย์ยังแสดงให้เห็นว่าผลงานในส่วนทฤษฎีและผลงานว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธอ์ไม่ได้มีจุดเชื่อมต่อหรือประสานกันแต่อย่างใด แต่ผลงานว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาเป็นการหักเหไปในทิศทางใหม่ ที่เกิดจากการดึงเอาความคิดจากในช่วงก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่สองในส่วนที่แตกต่างกันมาใช้เท่านั้น¹¹

จากการศึกษาผลงานของไฟรย์ ทำให้ผู้เขียนเกิดความคิดขึ้นสองประการด้วยกัน ประการแรก ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ผลงานของไฟรย์ใช้วิธีการศึกษาผลงานของมอร์แกนธอ์ในลักษณะที่แตกต่างออกไปจากผลงานชิ้นอื่นๆ นั่นคือ ไฟรย์ศึกษาผลงานของมอร์แกนธอ์หนึ่งเพื่อสร้างความกระจ่างให้อีกชุดหนึ่ง ความคิดที่สองคือ ผลงานของไฟรย์ได้ดึงความสนใจของผู้เขียนมายังผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธอ์ ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าในระยะช่วงกว่า 30 ปีหลังนั้น มอร์แกนธอ์มุ่งมั่นกับการเสนอแนะและวิพากษ์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริการวมทั้งให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไป ผลงานในส่วนว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธอ์จึงมีอยู่มากมาย และเกี่ยวเนื่องในหลากหลายประเด็น อย่างไรก็ตาม ไฟรย์กลับกล่าวถึงผลงานในส่วนนี้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น * นอกจากนี้จากการสำรวจ ผู้เขียนกลับพบว่านอกจากในผลงานของเกร็ก รัสเซล (Greg Russell) *Hans J. Morgenthau and the Ethics of American Statecraft* แล้ว ผลงานที่ทำการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธอ์อย่างจริงจังยังขาดแคลนอยู่มาก * แม้ในปัจจุบันนี้ก็ตาม

ผลงานของรัสเซลอุทิศให้แก่การทำความเข้าใจกับทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอ์ โดยเน้นสร้างความกระจ่างในประเด็นที่ทางของศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในความคิด

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid., p. 212.

* ไฟรย์กล่าวถึงผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธอ์เพียง 14 หน้า ในบทสรุปของผลงาน

* ผลงานที่ทำการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธอ์อย่างจริงจังที่น่าสนใจอีกชิ้นคือ Jaap W. Nobel, "Morgenthau's Struggle with Power: the Theory of Power Politics and the Cold War," *Review of International Studies* 21 (1995): 61-85.

ของมอร์แกนธอเป็นสำคัญ ในผลงานชิ้นนี้ รัสเซลใช้วิธีการเทียบเคียงโดยใช้แนวความคิดของกลุ่มนักคิดและนักการทูตที่ถูกเรียกว่าเหตุผลแห่งรัฐ (*raison d'etat*) มาเป็นฐานเพื่อทำการเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างแนวความคิดของนักคิดในกลุ่มนี้กับทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอ จุดสนใจหลักของรัสเซลจึงอยู่ที่ผลงานในส่วนทฤษฎีของมอร์แกนธอเช่นเดียวกัน หากแต่รัสเซลกลับเห็นว่าหากเราให้ความสนใจเฉพาะการศึกษาทฤษฎีของมอร์แกนธอ ย่อมเป็นการละเลยบทบาทที่สำคัญในฐานะนักวิจารณ์และนักกิจกรรมทางการเมืองไป ในบทที่ 5 *Morgenthau and Contemporary Foreign-Policy Development* รัสเซลจึงหันมาสำรวจผลงานว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธออย่างคร่าวๆ เพื่อเป็นเครื่องยืนยันให้เห็นว่ามอร์แกนธอมีจุดยืนที่แตกต่างจากกลุ่มนักคิดในค่ายเหตุผลแห่งรัฐ¹²

จากผลงานของรัสเซล แม้ว่าจะจะเป็นเพียงการสำรวจผลงานว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธออย่างคร่าวๆ เท่านั้น หากผู้เขียนเห็นว่าการศึกษาที่กลับชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ไพรซ์ละเลยไป นั่นคือการประสานเชื่อมต่อกันระหว่างจุดยืนทางทฤษฎีและข้อเสนอในการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธอ ในขณะที่รัสเซลใช้วิธีการศึกษาเช่นเดียวกับไพรซ์ นั่นคือการศึกษาผลงานอีกชุดหนึ่งเพื่อสร้างความกระจ่างชัดให้แก่ทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอ แต่รัสเซลกลับสนใจศึกษาผลงานที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศซึ่งทำให้ได้ภาพที่แตกต่างออกไปจากผลงานของไพรซ์ โดยรัสเซลแสดงให้เห็นว่าผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศนั้นมีความเชื่อมโยง และสามารถนำมาเสริมสร้างความเข้าใจทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอได้ จากจุดนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าน่าจะมีการขยายการศึกษาผลงานที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธอให้ละเอียดและลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อนำมาใช้แก้ไขปัญหาคืออยู่ที่อยู่ในทฤษฎีของมอร์แกนธอ ทั้งนี้ ในทางตรงกันข้ามกับไพรซ์ ผู้เขียนเสนอว่าผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายสหรัฐอเมริกาและสถานการณ์ทั่วไปนี้ ถือเป็นส่วนที่มอร์แกนธอได้ขยายและประยุกต์นำเอาความคิดในส่วนที่เป็นทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ วิพากษ์และเสนอแนะนโยบายต่างประเทศและเหตุการณ์ที่เป็นรูปธรรม ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา น่าจะสามารถช่วยไขความกระจ่างให้แก่ผลงานในส่วนความคิดทฤษฎีที่เป็นนามธรรม คลุมเครือหรือที่ยังคงเป็นประเด็นปัญหาอยู่ได้ ในขณะเดียวกัน การศึกษาดังกล่าวนี้ยังน่าจะทำให้เราสามารถมองเห็นภาพรวมพัฒนาการทางความคิดของมอร์แกนธอในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองได้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ ในขณะที่ไพรซ์ละเลยพัฒนาการในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเชื่อว่าพัฒนาการทางความคิดที่สำคัญของมอร์แกนธอได้ตกผลึกมาแล้วตั้งแต่ในช่วงก่อนการเดินทางมาสหรัฐอเมริกา

¹² Greg Russell, *Hans J. Morgenthau and the Ethics of American Statecraft*, p. 172.

การศึกษาในผลงานของรัสเซียก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้สามารถมองเห็นพัฒนาการทางความคิดโดยรวมในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองของมอร์แกนธอได้ การศึกษาผลงานของมอร์แกนธอว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา จึงน่าจะทำให้เราสามารถมองเห็นภาพรวมได้ว่ามอร์แกนธอมีพัฒนาการความคิดที่สำคัญในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองไปในทิศทางใด

การศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีจุดประสงค์สองประการด้วยกัน หนึ่ง เพื่อศึกษาจุดยืนในการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธอในประเด็นต่างๆ เพื่อสร้างความกระจ่างให้แก่ทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอ โดยจากข้อเสนอกับผู้เขียนกล่าวไปข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าการศึกษาค้นคว้าที่ด้วยนโยบายต่างประเทศนี้ จะสามารถช่วยให้คำตอบที่เป็นรูปธรรมให้แก่ปัญหาที่อยู่ในทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอได้ และสอง เพื่อสังเกตความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางความคิดในประเด็นที่สำคัญของมอร์แกนธอ ในช่วงหลังทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา

ข้อวิพากษ์และความเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลงานของมอร์แกนธอ

จากการศึกษาผลงานของมอร์แกนธอในเบื้องต้น ผู้เขียนเองย่อมไม่อาจปฏิเสธได้เช่นเดียวกับผู้ศึกษาผลงานของมอร์แกนธอท่านอื่นๆ ว่าผลงานของมอร์แกนธอมีจำนวนมาก และเกี่ยวเนื่องกับหลากหลายประเด็นทั้งยังมีความซับซ้อน บางครั้งยังคลุมเครือและสร้างความสับสน โดยเฉพาะผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซึ่งเน้นการนำเสนอแนวความคิดที่มีลักษณะเป็นนามธรรม และอาจประกอบกับแนวทางการนำเสนอของมอร์แกนธอที่ถูกวิจารณ์ว่ามีลักษณะพยายามเน้นสิ่งต่างๆ เกินความจำเป็น เพื่อเป็นวิธีการในการสร้างความเข้าใจ¹³ ทำให้ผู้ศึกษาผลงานของมอร์แกนธอหลายท่านต้องยอมรับว่ายากที่จะศึกษาผลงานของมอร์แกนธอให้เข้าใจอย่างทะลุปรุโปร่งได้ ซึ่งด้วยสาเหตุที่ดังกล่าวนี้ ทำให้ผลงานของมอร์แกนธอตกเป็นเป้าของการโจมตีและวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอ และมอร์แกนธอเองได้ใช้เวลาไม่น้อยในการพยายามแก้ข้อวิพากษ์ข้อกล่าวหาต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งเราอาจสามารถสรุปประเด็นวิพากษ์ที่สำคัญและเป็นที่รู้จักกันในหมู่นักศึกษาผลงานของมอร์แกนธอเป็นอย่างดีได้ ดังต่อไปนี้

¹³ Gottfried-Karl Kindermann, "Hans J. Morgenthau und die theoretischen Grundlagen des politischen Realismus," introduction to German translation of *Politics Among Nations, Macht und Frieden*, by Hans J. Morgenthau (Gutersloh, 1963), p. 47; quoted in Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 202.

เมื่อกล่าวถึงมอร์แกนธอแล้ว นิยามมักจะติดตามมาในทันทีก็คือ ผู้ที่เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของ 'อำนาจ' ทั้งนี้ด้วยประโยคอันโด่งดังซึ่งเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของมอร์แกนธอที่ปรากฏอยู่ในตอนต้นของ *Politics Among Nations* ที่มอร์แกนธอกล่าวไว้ว่า “การเมืองระหว่างประเทศ เช่นเดียวกับการเมืองทั่วไป คือการต่อสู้เพื่ออำนาจ”¹⁴ โดยสำหรับมอร์แกนธอแล้ว การเมือง ก็เช่นเดียวกับสังคมโดยทั่วไป จะถูกกำหนดด้วยกฎเกณฑ์ที่มาจากธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งธรรมชาติของมนุษย์ไม่เคยเปลี่ยนแปลง ดังนั้นทำให้กฎเกณฑ์เหล่านี้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งในอาณาเขตของกิจกรรมทางการเมือง ในความเห็นของมอร์แกนธอ ธรรมชาติมนุษย์ส่วนที่จะแสดงออกมาให้เห็นอย่างชัดเจนที่สุดคือความกระหายในอำนาจ (*animus dominandi*) ดังนั้น การเมืองจึงเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อให้ได้มา รักษาไว้ และรวมทั้งขยายออกไปให้มากที่สุด จากจุดนี้ ทำให้มอร์แกนธอมักถูกมองว่าเป็นตัวแทนของผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายอย่างสุดโต่ง และสนับสนุนแต่แนวความคิดการเมืองเรื่องอำนาจ (*power politics*) ซึ่งเน้นให้ผู้นำทั้งหลายมองการเมืองระหว่างประเทศว่าเป็นเรื่องของความจำเป็น และส่งเสริมให้ผู้นำรัฐต่างๆ ต้องแสวงหาอำนาจอย่างไม่มีที่สิ้นสุด¹⁵ มอร์แกนธอจึงยังมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในฐานะ “นักต่อสู้เพื่อแนวคิดสังคมนิยม” (*crusader for realism*) ในขณะที่ความหมายของสังคมนิยมมักถูกเข้าใจว่ามีความหมายไม่ต่างกับคำว่าการเมืองเรื่องอำนาจ ซึ่งเน้นให้ผู้นำสนใจแต่การแสวงหาอำนาจและให้ความสำคัญแก่ผลประโยชน์แห่งชาติของตนเท่านั้น ในขณะที่เดียวกันคำว่า ‘อำนาจ’ ที่มอร์แกนธอให้ความสำคัญนี้ ยังมักถูกเข้าใจว่ามีความหมายถึงความเข้มแข็งทางทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ และการใช้อำนาจยังหมายถึงการขู่บังคับด้วยการใช้กำลังและความรุนแรงเพียงอย่างเดียว¹⁶ ทฤษฎีสังคมนิยมของมอร์แกนธอจึงมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นความคิดที่อันตราย และมองโลกในแง่ร้ายจนเกินไป “สังคมนิยมอันดุเดือดของมอร์แกนธอดูเหมือนจะเป็นแนวคิดที่นอกกริต รุนแรงจนผิดธรรมดา และยังอันตราย”¹⁷ “มันไม่ได้ให้อะไรแก่ผู้อ่านเลยนอกจากการมองโลกในแง่ร้ายอย่างสุดที่จะหยั่งได้ ซ่อนเร้นภายใต้หน้ากากของสังคมนิยม”¹⁸ และยังมักถูกเข้าใจผิดว่าเป็นแนวความคิดที่สนับสนุนและให้ความชอบธรรมกับการทำสงคราม และการแสวงหาอำนาจอย่างไม่มีที่สิ้นสุดของรัฐอยู่เสมอ

¹⁴ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., p. 25.

¹⁵ Michael C. Williams, *The Realist Tradition and the Limits of International Relations*, p. 82.

¹⁶ Greg Russell, *Hans J. Morgenthau and the Ethics of American Statecraft*, p. 120.

¹⁷ Schlesinger Jr., “In Memoriam Hans Joachim Morgenthau,” introduction to *United States Foreign Policy at the Crossroads*, ed. George Schwab (Westport: Greenwood Press, 1982), p. xi; quoted in Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 204.

¹⁸ Alfred Werner, *Christian Century* 64 (1 January 1947): 15.

ความเข้าใจในทฤษฎีสัจนิยมในลักษณะเช่นนี้ ยิ่งดูเหมือนว่าจะสร้างให้เกิดความสับสน และสร้างภาพที่ขัดแย้งมากขึ้น เมื่อเราหันกลับไปพิจารณาเทียบเคียงกับบทบาทและจุดยืนในการ วิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธอ คำถามที่ย่อมตามมาอย่าง หลีกเลียงไม่ได้คือ เหตุใดผู้ที่ถูกเรียกว่าเป็นบิดาผู้ก่อสร้างรากฐานของสำนักสัจนิยมซึ่งเน้นย้ำว่า การเมืองคือการต่อสู้เพื่ออำนาจ จึงได้กลายเป็นผู้ที่สนับสนุนยุทธวิธีสงครามจำกัดในการ เผชิญหน้ากับสหภาพโซเวียต และที่สำคัญ ยังเป็นผู้ต่อต้านการแทรกแซงและการขยายบทบาท ของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนามอย่างหัวชนฝา อีกทั้งการที่ชื่อของมอร์แกนธอและทฤษฎี สัจนิยมถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างความชอบธรรมให้แก่นโยบายต่างประเทศอยู่เสมอ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่รัฐบาลของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช (George W. Bush) ได้นำชื่อ ของมอร์แกนธอและสัจนิยมมาใช้อ้างอิงเพื่อรับรองให้ความชอบธรรมแก่นโยบายต่างประเทศของ ตนทั้งในกรณีอิรักและเกาหลีเหนืออย่างพร่ำเพรื่อ โดยเฉพาะการนำมาใช้ในการรับรองนโยบาย สลายเหยี่ยวนั้น ยิ่งทำให้ความสับสนและเข้าใจผิดที่มีต่อแนวคิดสัจนิยมและความคิดของ มอร์แกนธอมากเพิ่มขึ้นไปอีก

นอกจากนี้ ผลงานของมอร์แกนธอยังเป็นเป้าของการวิพากษ์วิจารณ์โดยเฉพาะใน ประเด็นเรื่องความคลุมเครือและไม่ชัดเจนของนิยามของคำสำคัญโดยเฉพาะคำว่า ‘ผลประโยชน์ แห่งชาติ’ ซึ่งถือเป็นหัวใจของทฤษฎีของเขา ข้อวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวนี้ถือเป็นข้อวิพากษ์ทฤษฎี สัจนิยมของมอร์แกนธอที่พบได้บ่อยที่สุด มอร์แกนธอนิยาม ‘ผลประโยชน์แห่งชาติ’ ไว้ในรูปของ ‘อำนาจ’ และกำหนดให้เป็นเป้าหมายเพียงอย่างเดียวที่ผู้นำรัฐจะต้องคำนึงถึงในการดำเนิน นโยบายต่างประเทศ โดยสำหรับมอร์แกนธอ แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติถือเป็นเสาหลัก สำคัญซึ่งช่วยให้ทฤษฎีสัจนิยมค้นพบหนทางภายในภูมิทัศน์แห่งการเมืองระหว่างประเทศ¹⁹ อย่างไรก็ตาม แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาตินี้กลับถูกวิพากษ์อย่างกว้างขวางว่ามีความ คลุมเครือและเป็นนามธรรมมากจนเกินไป รวมทั้งไม่สามารถมีนิยามความหมายที่ชัดเจนตายตัว ได้ ดังนั้น แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติจึงถูกตั้งข้อกล่าวหาว่าไม่มีประโยชน์ในการวิเคราะห์ เนื่องจากไม่สามารถนำมาเป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการตัดสินใจและประเมินนโยบายในความเป็น จริงได้ โดยเฉพาะในกรณีเมื่อรัฐอยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความอยู่รอดอยู่ตลอดเวลา และมี ทางเลือกนโยบายที่แตกต่างกันอย่างสุดโต่งหลากหลายทางซึ่งอาจถูกเสนอขึ้นมาเป็นทางเลือก เพื่อความอยู่รอด แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาตินี้จึงไม่สามารถจะถูกนำมาใช้ในการช่วย

¹⁹ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., p. 5.

ตัดสินทางเลือกนโยบายได้เลย²⁰ ในขณะเดียวกัน ความหมายของคำว่า ‘ผลประโยชน์แห่งชาติ’ นี้ยังกลับสามารถแปรผันไปอย่างไรก็ได้ตามแต่ผู้กำหนดต้องการ²¹ เราจึงมักพบว่าในทางปฏิบัติแล้วไม่ว่าผู้นำหรือฝ่ายตรงข้ามก็สามารถจะยกอ้าง ‘ผลประโยชน์แห่งชาติ’ มาเป็นเครื่องสร้างความชอบธรรมแก่แนวทางนโยบายของตนได้เสมอ ดังนั้นสำหรับฝ่ายวิพากษ์แล้ว นอกจากแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาตินี้จะไม่มีการวิเคราะห์ ความเลือนลอยของแนวความคิดดังกล่าวนี้ยังทำให้แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาตินี้กลายเป็นแนวความคิดที่มีอันตราย และอาจสามารถกลายเป็นอาวุธบ่อนทำลายกระบวนการทางประชาธิปไตยอีกด้วย

เมื่อมอร์แกนธอนเน้นให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายเพื่อตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติ แน่หนอนว่าข้อกล่าวหาที่ตามมาคงหนีไม่พ้นประเด็นเรื่องบทบาทที่ทางของศีลธรรมในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ โดยนอกจากมอร์แกนธอนจะถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้มีแนวคิดสนับสนุนการขยายอำนาจ การใช้กำลังและการทำสงครามอย่างสุดโต่งดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว มอร์แกนธอนยังมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นผู้ที่เพิกเฉยต่อประเด็นเรื่องศีลธรรม หรือบางครั้งยังถูกประณามว่าไร้ศีลธรรม โดยโรเบิร์ต ทักเกอร์ (Robert Tucker) ตัวแทนของฝ่ายวิพากษ์ประเด็นศีลธรรมของมอร์แกนธอนได้วิพากษ์ประเด็นดังกล่าวนี้ไว้ว่า จากการที่มอร์แกนธอนปฏิเสธมาตรฐานศีลธรรมสากลและถือว่าการดำเนินนโยบายเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติเป็นการทำหน้าที่ทางศีลธรรมสูงสุด ทำให้เท่ากับว่าสำหรับสังคมแล้ว ย่อมไม่มีการกระทำของรัฐใดเลยที่ถือว่าการกระทำที่ผิดมาตรฐานศีลธรรม เพราะแต่ละรัฐย่อมพิจารณาการกระทำของรัฐตนว่าเป็นการกระทำที่มีเป้าหมายเพื่อตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะชั่วร้ายสักเท่าไร²² ขณะเดียวกัน การที่รัฐแต่ละรัฐนั้นให้คุณค่าทางศีลธรรมสูงสุดแก่การดำเนินตามผลประโยชน์แห่งชาติของตน ผลลัพธ์ที่จะออกมาย่อมหนีไม่พ้นการลดคุณค่าทางศีลธรรมของผลประโยชน์แห่งชาติของรัฐอื่นๆ ในเวลาเดียวกันด้วย

²⁰ Stanley N. Hoffmann, "International Relations: The Long Road to Theory," in *International Politics and Foreign Policy: a Reader in Research and Theory*, ed. James N. Rosenau (New York: The Free Press of Glencoe, Inc., 1961), p. 423.

²¹ Jutta Weldes, *Constructing National Interest: The United States and Cuban Missile Crisis*, (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1999), p. 3.

²² Robert W. Tucker, "Professor Morgenthau's Theory of Political Realism," *The American Political Science Review* 46 (March 1952): 214-224.

สำหรับข้อวิพากษ์โจมตีมอร์แกนธอีกประการหนึ่ง ซึ่งแม้ว่าจะไม่เป็นที่แพร่หลายกันมากเท่ากับประเด็นอื่นๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น หากแต่เป็นข้อโจมตีที่มีเป้าหมายไปถึงรากฐานของแนวความคิดทฤษฎีของมอร์แกนธ โดยในช่วงปลายทศวรรษที่ 1940 หลังจากที่ผลงานชิ้นแรกในสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธ *Scientific Man vs. Power Politics* ได้ปรากฏออกมาสู่สายตาสาธารณชน มอร์แกนธไม่ได้เป็นที่รู้จักแต่ในฐานะศัตรูอันดับหนึ่งของฝ่ายเสรีนิยม ผู้ปฏิเสธศีลธรรมในการเมืองระหว่างประเทศเท่านั้น หากแต่เขายังเป็นที่รู้จักในฐานะ ‘ผู้ต่อต้านเหตุผลของมนุษย์’ จากการที่มอร์แกนธแสดงข้อโต้แย้งและวิพากษ์วิจารณ์แนวความคิดแบบเสรีนิยมไว้ในผลงานชิ้นดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นความเชื่อมั่นในเหตุผลของมนุษย์ของแนวความคิดแบบเสรีนิยมที่เชื่อว่ามีมนุษย์ โดยอาศัยเหตุผลจะสามารถเอาชนะข้อจำกัดปัญหาทุกประการที่มนุษย์ต้องเผชิญ ทั้งทางธรรมชาติและสังคม โดยเฉพาะปัญหาทางการเมืองได้อย่างสิ้นซากในที่สุด หรือที่เรียกว่าปรัชญาแบบเหตุผลนิยม (rationalism) ซึ่งจากการตั้งคำถามและวิพากษ์แนวความคิดแบบเสรีนิยมดังกล่าวนี้ จึงส่งผลให้มอร์แกนธมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นผู้ถูกและปฏิเสธเหตุผลของมนุษย์ ทั้งยังสนับสนุนความไร้เหตุผล (irrationality) และการขยายอำนาจอย่างไม่วันสิ้นสุด ดังเช่นที่คาร์ล ไรย์มุนด์ ปอปเปอร์ (Karl Raimund Popper) ได้วิพากษ์ไว้ว่า “มอร์แกนธสรุปเอาจากความไม่สามารถคาดเดาได้ของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ว่าเหตุผลนั้นไม่สามารถที่จะนำมาใช้ในอาณาเขตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ เขาหัวเราะเยาะเย้ยความพยายามทุกอย่างที่จะทำให้อำนาจมาอยู่ภายใต้การควบคุมของเหตุผล”²³

ความสับสนและข้อโจมตีวิพากษ์วิจารณ์ทฤษฎีสังคมนิยมของมอร์แกนธที่กล่าวมาเหล่านี้ ถือเป็นปมปัญหาที่ติดค้างมาเป็นเวลานาน และยังมีนักวิชาการมากมายที่ให้ความสนใจพยายามคลี่คลายปัญหาเหล่านี้ที่อยู่ตลอดมา ยกตัวอย่างเช่น ประเด็นปัญหาเรื่องศีลธรรมในทฤษฎีสังคมนิยมของมอร์แกนธที่ได้กล่าวมานั้น ถือเป็นประเด็นที่มีผู้วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง ซึ่งประเด็นวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวนี้ถือเป็นประเด็นที่ติดค้างในใจของมอร์แกนธสืบต่อเรื่อยมาเป็นเวลาหลายปี ซึ่งนอกจากความพยายามของมอร์แกนธเองแล้ว ได้มีผลงานวิชาการที่กล่าวถึงและพยายามสร้างความเข้าใจให้แก่ประเด็นดังกล่าวนี้อยู่จำนวนไม่น้อย แต่อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจผลงานเหล่านี้ ผู้เขียนกลับพบว่าวิธีการส่วนใหญ่ที่นักวิชาการเหล่านี้ใช้เพื่อตอบโต้ความเข้าใจผิดในประเด็นศีลธรรมดังกล่าวนี้ก็คือ การยกอ้างคำกล่าวของมอร์แกนธเองที่ปรากฏอยู่ในผลงานต่างๆ ของเขาที่แสดงให้เห็นว่ามอร์แกนธไม่ได้ละเลยความสำคัญของมาตรฐานในเวที

²³ Karl Raimund Popper, *The Spell of Plato*, vol. 1, *The Open Society and Its Enemies* (London, 1952), pp. 260-261; quoted in Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 203.

การเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะข้อความที่ว่า “มนุษย์ไม่สามารถคาดหวังว่าจะเป็นคนดี แต่จะต้องพอใจกับการที่จะไม่ชั่วร้ายจนเกินไป”²⁴ และ “สัญนิยมอุทธรณ์ต่อเหตุการณ์อ้างอิงทางประวัติศาสตร์แทนที่จะอุทธรณ์ต่อหลักการนามธรรม และมุ่งหวังแค่การทำให้เกิดความชั่วร้ายน้อยลงแทนที่การไปถึงความดีอันสมบูรณ์”²⁵ โดยแม้ข้อความเหล่านี้จะแสดงให้เห็นและเข้าใจจุดยืนในภาพรวมของมอร์แกนธอได้ หากแต่ผู้เขียนเห็นว่าวิธีการกล่าวถึงข้อความที่เคยปรากฏอยู่แล้วเหล่านี้ เป็นเพียงแต่เป็นการเน้นหรือย้ำเตือนให้เห็นถึงสิ่งที่ถูกละเลยไปแก่ผู้อ่านบางท่านเท่านั้น แต่ไม่สามารถทำให้เห็นภาพรูปธรรมหรือสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งจากมุมมองใหม่กว่าเดิมได้ ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่า การศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศจึงน่าจะเป็นวิธีการใหม่ที่จะสร้างความเข้าใจ และสามารถให้คำตอบในลักษณะที่เป็นรูปธรรมแก่ปมปัญหาที่อยู่ในผลงานทฤษฎีของมอร์แกนธอที่ได้กล่าวได้ ซึ่งย่อมจะทำให้เราสามารถเข้าใจในทฤษฎีสัญนิยมได้ดีมากขึ้น หรือในทางกลับกัน การศึกษาดังกล่าวนี้ยังอาจสามารถชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อน ความสับสน และความเปลี่ยนแปลงของความคิดของมอร์แกนธอได้อย่างชัดเจนมากขึ้นได้เช่นกัน ซึ่งทำให้ประเด็นศึกษานี้ชวนพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง

แนวทางการศึกษา

ผลงานที่สำคัญของฮานส์ เจ. มอร์แกนธออาจแบ่งออกได้เป็น 3 ชุดตามช่วงเวลา ดังต่อไปนี้

1. ผลงานในช่วงก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่สองหรือช่วง European Years: ผลงานในส่วนนี้คือผลงานของมอร์แกนธอในช่วงก่อนหน้าที่จะเดินทางมายังสหรัฐอเมริกาในปีค.ศ. 1937 ประกอบด้วยบันทึกส่วนตัว จดหมาย เรียงความ ต้นฉบับ วิทยานิพนธ์ในระดับดุซงกีบัณฑิต *Die internationale Rechtspflege, ihr Wesen und ihre Grenzen* (1929) และผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ขึ้นสำคัญได้แก่ *La Notion du 'Politique' et la Theorie des Differends Internationaux* (1933) และ *La Realite des Normes; en particulier des Normes du Droit International* (1934)

²⁴ Hans J. Morgenthau, *Scientific man vs. Power Politics* (Chicago: University of Chicago Press, 1946), p. 192.

²⁵ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., p. 4.

2. ผลงานในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในส่วนที่ว่าด้วยปรัชญาการเมืองและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: ประกอบด้วยผลงานชิ้นสำคัญคือ *Scientific Man vs. Power Politics* (1946) และ *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace* (1948) ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นเป็นผลงานที่เป็นที่รู้จักและสร้างชื่อเสียงให้แก่มอร์แกนธอมมากที่สุด ทั้งนี้ ในขณะที่ *Scientific Man vs. Power Politics* อาจจะได้เป็นที่รู้จักกันกว้างขวางโดยทั่วไปเมื่อเปรียบเทียบกับ *Politics Among Nations* แต่ผลงานชิ้นนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้มอร์แกนธอมได้เป็นที่รู้จักในวงการศึกษาการของสหรัฐอเมริกา และยังเป็นแหล่งเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้มอร์แกนธอมได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นผู้ไร้ศีลธรรมต่อต้านการใช้เหตุผลของมนุษย์ และสนับสนุนแต่แนวความคิดการเมืองเรื่องอำนาจอย่างสุดโต่ง ส่วน *Politics Among Nations* แม้จะได้รับการยกย่องว่าเป็นที่รวมแก่นสาระของสำนักทฤษฎีสัจนิยม แต่ด้วยความยาว ความคลุมเครือของแนวความคิดสำคัญและความหลากหลายของประเด็นในผลงานชิ้นนี้ ประกอบกับภาพลักษณ์ของมอร์แกนธอมที่มีอยู่เดิม ทำให้ผลงานชิ้นนี้มักยังคงตกเป็นเป้าหมายของการวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอ ดังนั้น ผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีนี้จึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่นักวิชาการที่ศึกษาผลงานของมอร์แกนธอมให้ความสนใจ และพยายามแก้ไขความเข้าใจผิดและสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น

3. ผลงานในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา: ตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา มอร์แกนธอมได้นำเสนอผลงานที่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ และเสนอแนะแนวทางในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา รวมทั้งสถานการณ์ปัจจุบันต่างๆ ทัวไป ในหลากหลายประเด็นด้วยกัน ประกอบด้วยผลงานที่สำคัญคือ *In Defense of the National Interest: A Critical Examination of American Foreign Policy* (1951) *The Purpose of American Politics* (1962) *A New Foreign Policy for the United States* (1969) และ *Human Rights and Foreign Policy* (1979) นอกจากนี้ยังมีบทความอีกร้อยกว่าบทความที่ถูกรวบรวมไว้ในผลงาน *Dilemma of Politics* (1958) *Politics in the Twentieth Century* (3 Vols. 1962) *Vietnam and the United States* (1965) และ *Truth and Power: Essays of a Decade, 1960-1970* (1970) และบทความที่กระจัดกระจายอยู่ในวารสารทั่วไป

ในขณะที่ผลงานทางวิชาการที่สนใจศึกษาความคิดของมอร์แกนธอมมักให้ความสนใจแก่ผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายความเข้าใจและแก้ไขความเข้าใจผิดเกี่ยวกับทฤษฎีสัจนิยม เช่น ในประเด็นบทบาทของศีลธรรม

ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ประเด็นรัฐบาลโลก หรือประเด็นระบบดุลแห่งอำนาจ โดยผลงานเหล่านี้ส่วนใหญ่มักให้ความสนใจเฉพาะแต่การพิจารณาและขยายความผลงานชุดที่สอง โดยในบางครั้งก็อาจนำเอาข้อความบางส่วนของผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกามาช่วยสนับสนุนเพื่อสร้างน้ำหนักและความเข้าใจให้ชัดเจนขึ้น แต่ยังไม่มีความชัดเจนใดที่ให้ความสนใจผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศนี้อย่างจริงจังและครบถ้วน

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงตั้งใจจะขยายการศึกษาผลงานของมอร์แกนธออกไป โดยเน้นให้ความสนใจศึกษาวิเคราะห์ผลงานในส่วนที่มอร์แกนธวิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาและสถานการณ์ทั่วไป ในขณะที่ผู้เขียนยังมีความตั้งใจที่จะทำความเข้าใจและสร้างความกระจ่างให้แก่ผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธเช่นเดียวกัน หากแต่ผู้เขียนจะใช้วิธีการศึกษาที่แตกต่างออกไปจากผลงานชิ้นอื่นๆ ที่สนใจพิจารณาแต่เฉพาะผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีเป็นหลักเท่านั้น โดยอิงจากการศึกษาผลงานของคริสตอฟ ไพรซ์ซึ่งใช้วิธีการศึกษาผลงานในช่วงก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและที่มาของแนวความคิดที่สำคัญที่ปรากฏในผลงานว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผู้เขียนจะใช้วิธีการเดียวกัน แต่ผู้เขียนเห็นแตกต่างจากไพรซ์ โดยเชื่อว่าผลงานว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐที่ตามมานั้นมิได้เป็นผลมาจากการดึงเอาความคิดที่มอร์แกนธพัฒนาในช่วงก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่สองมานำเสนอเท่านั้น หากแต่ยังเป็นผลมาจากการพัฒนาและประยุกต์กรอบทฤษฎีสัจนิยมที่เขาได้นำเสนอไว้ผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองมาสู่การอภิปรายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จุดยืนทางทฤษฎีและจุดยืนในการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธจึงมีความเชื่อมประสานกันอยู่ การศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศจึงน่าจะสามารถช่วยสร้างความเข้าใจ และสามารถช่วยไขปมปัญหาและความคลุมเครือของผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธให้ชัดเจนมากขึ้นได้

ดังนั้น ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจึงจะทำการศึกษาโดยการศึกษาและสรุปประเด็นจากตัวบทผลงานของมอร์แกนธในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นการวิพากษ์วิจารณ์และเสนอข้อคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธให้ชัดเจนมากขึ้น ในขณะที่ผู้เขียนยังเชื่อว่าการศึกษาดังกล่าวนี้น่าจะทำให้เราสามารถมองเห็นภาพรวมพัฒนาการทางความคิดของมอร์แกนธในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเป็นที่น่าสนใจว่าผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกาที่ตามมานั้น จะสะท้อนให้เห็นความเปลี่ยนแปลงจุดยืนทางทฤษฎีของมอร์แกนธให้เราเห็นหรือไม่ อย่างไรก็ตามอีกด้วย

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดประสงค์สองประการด้วยกัน คือ

1. เพื่อศึกษาผลงานในส่วนที่ด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธในประเด็นต่างๆ เพื่อสร้างความกระจ่างให้แก่ทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธ
2. เพื่อสังเกตความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางความคิดในประเด็นที่สำคัญของมอร์แกนธในช่วงหลังทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา

สมมติฐานและข้อเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา

ผลงานทางทฤษฎีสัจนิยมและผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธนั้น มีความเชื่อมโยงประสานกันอยู่ การศึกษาผลงานของมอร์แกนธในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาจึงน่าจะสามารถช่วยสร้างความเข้าใจ และสามารถช่วยคลี่คลายปมปัญหาที่อยู่ในผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธให้ชัดเจนมากขึ้นได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถเข้าใจแนวความคิดที่สำคัญและทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธได้อย่างลึกซึ้ง และชัดเจน
2. สามารถมองเห็นทิศทางความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางความคิดของมอร์แกนธตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา

การนำเสนอ

การนำเสนอในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 7 บทด้วยกัน ได้แก่

บทที่ 1 : บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ข้อวิพากษ์และความเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลงานของมอร์แกนธอ แนวทางการศึกษา วัตถุประสงค์ในการศึกษา สมมติฐาน และข้อเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 : กล่าวถึงผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธอ

บทที่ 3 : กล่าวถึงประเด็นเหตุผลของมนุษย์

บทที่ 4 : กล่าวถึงแนวคิดเรื่องอำนาจ

บทที่ 5 : กล่าวถึงแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ

บทที่ 6 : กล่าวถึงประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

บทที่ 7 : บทสรุป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ผลงานว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ด้วยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนต้องการศึกษาผลงานว่าด้วยนโยบายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธอในประเด็นต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความกระจ่างให้แก่ แนวความคิดในเรื่องเหตุผลของมนุษย์, อำนาจ, ผลประโยชน์แห่งชาติ, และศีลธรรมใน ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ซึ่งเป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญในปรัชญาการเมืองและทฤษฎี สังคมนิยมที่มอร์แกนธอได้นำเสนอ ดังนั้นในบทนี้จะกล่าวถึงสาระสำคัญของผลงานในส่วนที่ว่าด้วย ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธอ (*Scientific Man vs. Power Politics* และ *Politics Among Nations*) เพื่อแสดงให้เห็นว่าแนวความคิดต่างๆ ทั้งเรื่องเหตุผลของมนุษย์, อำนาจ, ผลประโยชน์แห่งชาติ, และศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ที่จะกล่าวถึงในฐานะ ประเด็นปัญหาในบทต่อไปนั้น มีความเชื่อมโยงและมีความสำคัญกับปรัชญาการเมืองและ ความคิดทฤษฎีของมอร์แกนธออย่างไร

ฮานส์ เจ. มอร์แกนธอ

ฮานส์ เจ. มอร์แกนธอเกิดเมื่อปีค.ศ. 1904 ในโคบวร์ก (Coburg) เมืองเล็กๆ ในส่วน เหนือของบาเยิร์น (Bayern) ประเทศเยอรมัน ชีวิตในวัยเด็กของมอร์แกนธอนั้นเต็มไปด้วยความ เจ็บปวด หวาดระแวง และสับสน เมื่อถูกกดดันจากบิดาที่เข้มงวด และจากสังคมรอบข้างที่อยู่ ภายใต้อิทธิพลของสงครามโลกครั้งที่หนึ่งรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ในขณะนั้น มอร์แกนธอพบว่า การอ่าน หนังสือและการเรียนเป็นทางออกที่เหมาะสมสำหรับเขา มอร์แกนธอจึงเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียน ดีเด่น แม้จะถูกข่มขู่จากปัญหาสุขภาพที่อ่อนแอและถูกกดดันจากสังคมรอบข้าง มอร์แกนธอมี ความสนใจในวรรณคดีและปรัชญา และประวัติศาสตร์ เมื่อต้องศึกษาต่อ การศึกษาทางด้าน วรรณกรรมจึงเป็นทางเลือกแรกของเขา แต่เมื่อถูกคัดค้านจากบิดา มอร์แกนธอหันไปสู่อีกทางเลือกที่ สอง นั่นคือการศึกษารัฐศาสตร์ ในฤดูใบไม้ผลิในปีค.ศ. 1932 มอร์แกนธอได้เข้าศึกษาในคณะ รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแฟรงก์เฟิร์ต แต่เมื่อเขาต้องพบกับความผิดหวังกับเนื้อหาและวิธีการสอนที่

“เน้นความเป็นเหตุผล จนเกือบเข้าขั้นวิทยาศาสตร์”¹ การศึกษาทางกฎหมายจึงเป็นทางเลือกสุดท้ายที่มอร์แกนธอและบิดาสามารถเห็นพ้องต้องกัน “เมื่อสาขาวิชาที่ข้าพเจ้ามีความสนใจอย่างจริงจังถูกกำจัดออกไป สาขาปรัชญาอันเนื่องมาจากความไร้ความดึงดูดทางอารมณ์ และวรรณคดีเนื่องมาจากการคัดค้านของบิดา กฎหมายจึงดูเหมือนจะเป็นทางเลือกที่ไม่ต้องการความเชี่ยวชาญพิเศษและความผูกพันทางอารมณ์ใดๆ”² ในปีค.ศ. 1924 มอร์แกนธอเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยมิวนิค ในสาขาวิชากฎหมายสาธารณะและประวัติศาสตร์การทูตยุโรป (Public Law and European Diplomatic History) และถึงแม้ว่าตลอดระยะเวลาในการศึกษา มอร์แกนธอจะไม่ได้มีความกระตือรือร้นหรือสนใจวิชากฎหมายมากขึ้นเลย แต่เขายังสามารถสำเร็จการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิตทางกฎหมายจากมหาวิทยาลัยแฟรงเฟิร์ตได้ในที่สุด

ในช่วงระหว่างปีค.ศ. 1928 จนกระทั่งถึงปีค.ศ. 1931 มอร์แกนธอได้เข้าฝึกงานทางกฎหมายโดยได้มีโอกาสร่วมที่มงานของ ฮูโก ซินไซร์เมอร์ (Hugo Sinzheimer) ทนายผู้เชี่ยวชาญคดีอาญาและคดีแรงงาน ซึ่งสอนวิชากฎหมายแรงงานในมหาวิทยาลัยแฟรงเฟิร์ต โดยแม้ว่ามอร์แกนธอได้รับคำสั่งให้เป็นผู้ช่วยในที่มงานของซินไซร์เมอร์เป็นเวลาเพียงหกเดือน แต่ด้วยความถูกอภัยยศัยใจคอ มอร์แกนธอได้ทำงานในฐานะผู้ช่วยของซินไซร์เมอร์ต่อรวมเป็นเวลากว่าสองปี ในระยะเวลาดังกล่าวนี้ มอร์แกนธอได้มีโอกาสลงมือทำงานทางกฎหมายอย่างจริงจังเป็นครั้งแรกในฐานะผู้ช่วยและตัวแทนของซินไซร์เมอร์ในการว่าความในศาลอาญา ในขณะที่เดียวกันมอร์แกนธอยังมีโอกาสช่วยงานทางด้านวิชาการขอซินไซร์เมอร์ในฐานะงานวิจัย และเป็นผู้ช่วยสอน โดยมีหน้าที่ศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการวิจัยและเตรียมการสอน จากประสบการณ์ในการฝึกงานนี้ทำให้มอร์แกนธอตระหนักว่าตนเองไม่เหมาะสมสำหรับงานทางด้านกฎหมายไม่ว่าจะเป็นทนายหรือผู้พิพากษา และค้นพบว่าตนสนใจที่จะเข้ามาในวงการวิชาการมากกว่า

หลังจากสำเร็จการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต มอร์แกนธอตัดสินใจเดินทางเพื่อไขว่คว้าอาชีพในวงการวิชาการ จนในที่สุดเขาได้เข้าสอนวิชากฎหมายสาธารณะ ในมหาวิทยาลัยเจนีวา มอร์แกนธอเดินทางออกจากเยอรมันในปีค.ศ. 1932 เพื่อเดินทางมายังเจนีวาโดยคาดหวังว่าการเดินทางในครั้งนี้จะเป็นการเดินทางออกนอกเยอรมันเพียงชั่วคราวเท่านั้น หากแต่เหตุการณ์กลับไม่ได้เป็นเช่นนั้น เมื่อฮิตเลอร์ได้ครองอำนาจในปีค.ศ. 1933 มอร์แกนธอต้องออกจากงานสอนที่

¹ Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 3.

² Hans J. Morgenthau, “Fragment of an Intellectual Autobiography: 1904-1932,” in *Truth and Tragedy: A Tribute to Hans J. Morgenthau*, eds. Kenneth W. Thompson and Robert J. Myers (New Brunswick: Transaction Books, 1984), p. 4.

มหาวิทยาลัยเจนีวาโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนใดๆ อันเนื่องมาจากกฎหมายที่มีจุดประสงค์เพื่อ
กำจัดฝ่ายตรงข้ามของนาซีออกจากระบบราชการในขณะนั้น*

หลังจากต้องอยู่อย่างอัตคัดจนเกือบสิ้นหวังกับอาชีพในวงการวิชาการ มอร์เกนธอดกลับ
ได้โอกาสอีกครั้งเมื่อเขาได้รับข้อเสนอให้เดินทางมายังสเปน เพื่อรับหน้าที่สอนและเขียนบทความ
เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศในสถาบันการศึกษาเศรษฐศาสตร์และการต่างประเทศที่เพิ่งถูก
ก่อตั้งขึ้นใหม่ในกรุงมาดริด มอร์เกนธอดรับข้อเสนอนี้ทันทีด้วยความเต็มใจ เขาเดินทางออก
จากเจนีวามายังสเปนในฤดูใบไม้ผลิปีค.ศ. 1935 ในช่วงเวลาหนึ่งปีที่เขาอยู่ในสเปนนี้ ดูเหมือน
จะเป็นช่วงที่มอร์เกนธอดดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขเป็นครั้งแรก ณ. ที่นี้ เขาได้แต่งงานกับ
อิрма ธอร์มานน์ (Irma Thormann) คนรักที่คบกันมาเป็นเวลายาวนานถึง 11 ปี แต่ความสงบสุข
นี้คงอยู่ได้ไม่นาน เมื่อสถานการณ์การเมืองในสเปนเลวร้ายลงเรื่อยๆ จนในที่สุดสงครามภายใน
สเปนเกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ซึ่งในระหว่างนั้น มอร์เกนธอดและภรรยา กำลังอยู่ในช่วงการเดินทางไป
พักผ่อนที่เมลาโน ประเทศอิตาลีและกำลังเดินทางกลับมาที่สเปนโดยผ่านปารีส แต่การปิดล้อม
กรุงมาดริดและการต่อสู้โจมตีกลับเริ่มต้นขึ้นและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้การเดินทางออกนอก
สเปนที่คาดว่าจะใช้เวลาเพียงไม่กี่สัปดาห์ กลับกลายเป็นจุดสิ้นสุดของมอร์เกนธอดในสเปน

หลังจากสงครามภายในสเปนขยายตัวจนกลายเป็นสงครามกลางเมือง มอร์เกนธอดและ
ภรรยาต้องเร่ร่อนไปทั่วยุโรปเป็นเวลาหลายเดือน และในเดือนกรกฎาคมปีค.ศ. 1937 มอร์เกนธอด
เดินทางมาถึงสหรัฐอเมริกา เขารู้ดีว่าจะต้องฝ่าฟันอุปสรรคในเรื่องภาษาและต้องทำงานอย่างหนัก
เพื่อแข่งขันกับทั้งชาวอเมริกันและปัญญาชนยิวอพยพคนอื่นๆ มอร์เกนธอดได้ตำแหน่งสอนใน
วิทยาลัยบรูคลิน และย้ายไปที่มหาวิทยาลัยแคนซัส ซีดีสองปีต่อมา เขาสอนทั้งในวิชาเกี่ยวกับ
การเมืองสหรัฐอเมริกา, กฎหมาย, ปรัชญา, การเมือง, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และยังเขียน
บทความลงหนังสือพิมพ์ต่างๆ เพื่อประทังชีวิต หลังจากฝ่าฟันความลำบากเป็นเวลานานหลายปี
ในที่สุดจุดเริ่มต้นของความรุ่งโรจน์ทางอาชีพของมอร์เกนธอดได้เดินทางมาถึงในปีค.ศ. 1943 เมื่อ
เขาได้รับเชิญจากมหาวิทยาลัยชิคาโกให้รับตำแหน่งสอนชั่วคราวในคณะรัฐศาสตร์ และเมื่อสิ้นสุด

* Law for the Reestablishment of the State Bureaucracy (1933) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในการกำจัดฝ่าย
ตรงข้ามของนาซีที่ยิว, คอมมิวนิสต์, Social Democrats และ พวก Antifascists ออกจากระบบราชการ

ทศวรรษที่ 1940 มอร์แกนธอ ผู้อพยพชาวอิวซึ่งหนีภัยนาซีมายังดินแดนใหม่ ได้กลายเป็นหนึ่งในนักทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีความสำคัญที่สุดในช่วงหลังโลกครั้งที่สอง³

เมื่อมนุษยวิทยาสาสตร์ปะทะกับการเมืองเรื่องอำนาจ

ในปีค.ศ.1946 *Scientific Man and Power Politics* หนังสือเล่มแรกของมอร์แกนธอในสหรัฐอเมริกาได้ปรากฏออกมาสู่สายตาสาธารณชนเป็นครั้งแรก ดังที่มอร์แกนธอเขียนไว้ในบทนำงานชิ้นนี้มีจุดประสงค์เพื่อพิจารณาค้นหาสาเหตุของความล้มเหลวในการรับมือกับปัญหาทางการเมือง โดยเฉพาะในเวทีการเมืองระหว่างประเทศในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยมอร์แกนธอเสนอว่า ความเชื่อมั่นในศักยภาพของวิทยาศาสตร์ในอันที่จะสามารถแก้ไขปัญหาทุกอย่างที่มนุษย์ในโลกสมัยใหม่ต้องเผชิญ รวมทั้งปัญหาทางการเมืองนั้นเป็นที่มาของความเสื่อมถอยของความคิดทางการเมืองในโลกตะวันตกทั้งหลาย และในผลงานชิ้นนี้ มอร์แกนธอมีจุดประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นถึงต้นกำเนิดรากฐานทางปรัชญาและความคิดทางการเมืองซึ่งเป็นที่มาของความศรัทธาเชื่อมั่นในศักยภาพของวิทยาศาสตร์นี้ และยังคงแสดงให้เห็นว่าเหตุใดความเชื่อมั่นในอำนาจของวิทยาศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถถอยมรับได้ โดยเฉพาะเมื่อเราพิจารณาถึงปัญหาทางสังคมการเมือง⁴

เมื่อกล่าวเช่นนั้น น่าจะให้เห็นได้ว่าศัตรูตัวฉกาจที่มอร์แกนธอต้องการโจมตีนั้น คือความเชื่อมั่นหรืออาจเรียกว่าเป็นความศรัทธาอย่างกล้าในศักยภาพของวิทยาศาสตร์ มอร์แกนธอได้แสดงให้เห็นว่าความเชื่อมั่นในศักยภาพของวิทยาศาสตร์ ซึ่งนำมาสู่ความเชื่อมั่นในเหตุผลที่เกินพอดีหรือที่เรียกว่า 'เหตุผลนิยม'(rationalism) นั้นมีต้นกำเนิดมาจากการค้นพบกฎเกณฑ์ใหม่และโลกใหม่ของนักวิทยาศาสตร์ในช่วงศตวรรษที่ 17 และ 18 ซึ่งการค้นพบดังกล่าวนี้ทำให้มนุษย์รู้สึกว่าคุณสามารถควบคุม เข้าใจและแก้ไขปัญหาทุกอย่างในโลกได้อย่างสิ้นเชิงเป็นครั้งแรก ความตื่นเต้นและประโยชน์ที่มนุษย์ได้รับจากการค้นพบใหม่ๆ ทางวิทยาศาสตร์เหล่านี้ทำให้มนุษย์หลงใหลในวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และเชื่อว่าด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์นี้จะทำให้มนุษย์สามารถเข้าใจความรู้ทั้งหมดในโลกนี้ได้ทั้งหมด 'มนุษยวิทยาสาสตร์' ผู้คลั่งไคล้ใน 'วิธีการทางวิทยาศาสตร์' จึงเป็นผลผลิตจากโลกสมัยใหม่ มนุษยวิทยาสาสตร์เชื่อว่าโลกทั้งทางธรรมชาติ และ

³ Campbell Craig, *Glimmer of a New Leviathan: Total War in the Realism of Niebuhr, Morgenthau and Waltz* (New York: Columbia University Press), p. 54.

⁴ Hans J. Morgenthau, preface to *Scientific Man vs. Power Politics*, pp. v-vi.

ทางสังคมล้วนถูกควบคุมด้วยกฎเกณฑ์ธรรมชาติซึ่งเป็นสากล และหากมนุษย์สามารถเข้าใจกฎเกณฑ์เหล่านี้ได้ มนุษย์จะสามารถควบคุมและมีอำนาจเหนือความเป็นไปทุกประการในโลกได้ และกฎเกณฑ์สำคัญที่ทำให้มนุษย์สามารถเข้าใจกฎเกณฑ์เหล่านี้ได้นั้นก็คือ ‘เหตุผล’ ของมนุษย์ ดังนั้น เหตุผลจึงเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือพิเศษที่ทำให้มนุษย์สามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ความเป็นไป และแก้ไขปัญหาทุกประการในโลกนี้ได้ในที่สุด

ความคลั่งไคล้ในวิทยาศาสตร์ที่กำเนิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 17-18 นี้ได้ก่อให้เกิดเป็น ‘ปรัชญา’ หรือชุดสมมติฐานในการมองธรรมชาติของมนุษย์และโลกทั้งหมด ซึ่งให้ความหมายแก่ความคิดและการกระทำของมนุษย์ที่ถูกเรียกว่า ‘ปรัชญาเหตุผลนิยม’ ปรัชญาเหตุผลนิยมนี้มีลักษณะที่สำคัญคือ ความเชื่อมั่นว่าเหตุผลของมนุษย์ โดยผ่านวิธีการศึกษาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ จะสามารถทำให้มนุษย์ค้นพบความจริงทุกประการในโลกได้ในที่สุด ปรัชญาเหตุผลนิยมยังมีอิทธิพลสืบต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 19-20 โดยแผ่ซ่านเข้ามากลายเป็นรากฐานของแนวความคิดทางสังคมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดทางปรัชญา, การเมือง และเศรษฐกิจ มอร์แกนธอว์นอธิบายต่อไปว่า ความเชื่อมั่นในวิทยาศาสตร์นี้ยังกลายเป็นจุดสำคัญที่แบ่งแยกยุคสมัยนี้ออกจากยุคสมัยอื่นในประวัติศาสตร์ โดยทำให้ยุคสมัยนี้กลายเป็นยุคสมัยของเหตุผล ไม่ว่าจะเป็นแนวความคิดทางปรัชญา, การเมือง หรือเศรษฐกิจจะมีมากมายหลากหลาย หรือแตกต่างกันเพียงใด แต่สิ่งที่แนวความคิดในยุคแห่งเหตุผลนี้มีอยู่ร่วมกันนั้นคือ ความเชื่อมั่นว่าวิทยาศาสตร์จะสามารถ หรืออย่างน้อยก็มีศักยภาพที่จะสามารถแก้ไขปัญหามนุษย์ได้ทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น ในทางการเมืองนั้น แม้วิธีคิดเช่นนี้ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนที่สุดในปรัชญาการเมืองเสรีนิยม แต่หากเราหันไปพิจารณาความคิดทางการเมืองอื่นๆ ที่ไม่ใช่เสรีนิยม หรือตรงข้ามกับเสรีนิยม อย่างอนุรักษนิยม หรือแม้แต่มาร์กซิสต์ ความเชื่อว่าการเมืองจะสามารถถูกแทนที่ด้วยวิทยาศาสตร์ก็ซึมซาบอยู่ในแนวความคิดในยุคสมัยของเหตุผลเหล่านี้ไม่ต่างกัน “ไม่ว่าอะไรก็ตามที่แบ่งแยกทำเนียบขาวออกจากเครมลิน เสรีนิยมออกจากอนุรักษนิยม ทั้งหมดล้วนมีความเชื่อร่วมกันว่า แม้ไม่ใช่ในขณะนี้ แต่อย่างน้อย ในที่สุดแล้ว การเมืองจะสามารถถูกแทนที่ด้วยวิทยาศาสตร์ แม้จะถูกอธิบายไว้แตกต่างกัน”⁵

ในช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมา มอร์แกนธอว์นเห็นว่ามวลมนุษยชาติได้ประสบกับหายนะทางการเมืองและการทหารที่ไม่ได้เป็นอุบัติเหตุทางประวัติศาสตร์ โดยแน่นอนว่าเราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าในประวัติศาสตร์ย่อมสามารถมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นได้อยู่เสมอ แต่สำหรับมอร์แกนธอว์น หายนะที่

⁵ Hans J. Morgenthau, *Scientific Man vs. Power Politics*, p. 4.

เกิดขึ้นโดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ 1930-1940 นั้น ได้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบที่ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเหตุการณ์เหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นในฐานะอุบัติเหตุทางประวัติศาสตร์ แต่กลับเป็นสัญญาณที่ชัดเจนของโรคภัยในแนวความคิดทางปัญญา ศีลธรรม และการเมือง ที่มีต้นตอมาจากชุดสมมติฐานทางปรัชญาของยุคสมัยของเหตุผลนี้เอง

มอร์แกนธเสนอว่าปรัชญาเหตุผลนิยมเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์, ธรรมชาติของโลกทางสังคมและธรรมชาติเหตุผลเองผิดไป ปรัชญาเหตุผลนิยมเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ผิด เพราะละเลยที่จะมองว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นประกอบด้วยสามมิติด้วยกัน นั่นคือ มิติทางชีวภาพ, มิติทางเหตุผล และมิติทางจิตวิญญาณ ปรัชญาเหตุผลนิยมกลับมองข้ามแรงกระตุ้นทางชีวภาพ และแรงปรารถนาทางจิตวิญญาณ และให้ความสนใจแต่เฉพาะมิติด้านเหตุผลของมนุษย์ โดยมองว่าเหตุผลสามารถเติมเต็มหน้าที่ทุกอย่างในการคงอยู่ของมนุษย์ได้ ปรัชญาเหตุผลนิยมจึงเพิกเฉยต่อความต้องการทางชีวภาพและจิตวิญญาณของมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อการกระทำของมนุษย์ และไม่สนใจพิจารณาอิทธิพลของพลังที่ไร้เหตุผลที่มีต่อการกระทำของมนุษย์ ปรัชญาเหตุผลนิยมยังเข้าใจธรรมชาติของโลกทางสังคมผิดไปเพราะปรัชญาเหตุผลนิยมละเลยความแตกต่างระหว่างโลกทางสังคม ที่เต็มไปด้วยความซับซ้อนสับสน ความไม่ผสมกลมกลืน กับโลกทางธรรมชาติที่มีความสอดคล้องกลมกลืน แน่นอนตายตัวและเรียบง่ายกว่า ดังนั้นปรัชญาเหตุผลนิยมจึงไม่ได้ตระหนักว่ามนุษย์ไม่มีทางสามารถควบคุม หรือแม้แต่เข้าใจโลกทางสังคมได้ในลักษณะหรือในระดับเดียวกับที่เข้าใจโลกทางธรรมชาติได้ ในขณะเดียวกัน ปรัชญาเหตุผลนิยมยังยกย่องและเชื่อมั่นในศักยภาพของเหตุผลของมนุษย์มากเกินไป โดยไม่เฉลียวใจเลยว่าเหตุผลนั้น แท้จริงแล้วเป็นเพียงทาสรับใช้พลังที่ไร้เหตุผล เช่นกิเลสตัณหาของมนุษย์ต่างหาก

สำหรับมอร์แกนธแล้ว มนุษย์ประกอบด้วยส่วนที่มีเหตุผลและไม่มีเหตุผล และมีทั้งส่วนที่กำหนดโดยปัจจัยทางชีวภาพ และส่วนที่ถูกกำหนดจากกระบวนการเรียนรู้และการขัดเกลาทางสังคม มนุษย์จะเป็นมนุษย์แห่งเหตุผลเพราะเขาเลือกที่จะเป็น แต่มนุษย์เป็นสัตว์ทางการเมืองและมนุษย์ศีลธรรมเพราะเขาเป็นมนุษย์ แรงขับเคลื่อนที่ไร้เหตุผลของมนุษย์จึงมีอิทธิพลต่อการกระทำของมนุษย์มากกว่าเหตุผล มอร์แกนธมองว่ามนุษย์มีความเห็นแก่ตัว (selfishness) ซึ่งหมายถึงการที่มนุษย์มีความต้องการปัจจัยที่จะทำให้ตนเองสามารถอยู่รอดได้ภายใต้เงื่อนไขธรรมชาติหรือเงื่อนไขของสังคมหนึ่งๆ เช่นอาหาร ที่อยู่ เงิน หน้าที่การงาน หรือการแต่งงาน อย่างไรก็ตาม ธรรมชาติมนุษย์ในส่วนนี้อาจเติมเต็มทำให้เกิดความเพียงพอได้ แม้ในบางครั้งจะนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ก็ตาม

ธรรมชาติของมนุษย์ที่มอร์แกนธอให้ความสำคัญยิ่งกว่าความเห็นแก่ตัว คือความกระหายในอำนาจ (*animus dominandi*) สำหรับมอร์แกนธอแล้ว มนุษย์เกิดมาเพื่อการครอบงำและด้วยเงื่อนไขนี้เองทำให้มนุษย์ต้องอยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น “มนุษย์ทุกคนเกิดมาเป็นทาส แต่ในทุกที่เขาก็กลับต้องการเป็นนาย”⁶ มอร์แกนธอเห็นว่าความกระหายในอำนาจเหนือผู้อื่น (*lust for power*) เป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และมนุษย์ด้วยกัน เพราะพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ที่เป็นผลมาจากแรงจูงใจในการแสวงหาอำนาจนั้น จะเป็นการกระทำมิใช่เพียงเพื่อความอยู่รอดเท่านั้น หากแต่จะเป็นพฤติกรรมเพื่อแสวงหาความเหนือกว่าผู้อื่น เมื่อความอยู่รอดของผู้นั้นได้รับการรับรองแล้ว ดังนั้นความต้องการแสวงหาอำนาจจึงเป็นแรงจูงใจที่ไม่สามารถเติมเต็มหรือมีขีดจำกัดได้ เพราะมนุษย์จะใช้เกณฑ์โดยเปรียบเทียบอำนาจที่ตนมีกับผู้อื่นเป็นเครื่องวัดอำนาจของตนเสมอ “...ความกระหายอำนาจของเขาจะถูกเติมเต็มได้เพียงต่อเมื่อมนุษย์คนสุดท้ายอยู่ภายใต้อำนาจของเขาแล้วเท่านั้น”⁷ ซึ่งทำให้ธรรมชาติมนุษย์ในส่วนนี้แตกต่างจากความเห็นแก่ตัวที่ได้กล่าวมา

ความกระหายในอำนาจนี้จะปรากฏออกมาอย่างชัดเจนที่สุดในพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์เพราะแก่นสาระและเป้าหมายของกิจกรรมทางการเมืองคือการมีอำนาจเหนือผู้อื่น กิจกรรมการเมืองจึงเป็นเรื่องของความชั่วร้ายเพราะเป็นกิจกรรมที่ทำให้มนุษย์ต้องลดคุณค่าในตัวเองและผู้อื่น โดยมนุษย์จะลดคุณค่าของมนุษย์ด้วยกันเป็นเพียง “เครื่องมือ” ที่ใช้ในการบรรลุจุดมุ่งหมายเท่านั้น ความสำเร็จทางการเมืองวัดได้จากความสามารถในการรักษาอำนาจที่ตนได้มาเอาไว้ ขยายออกไปให้มากขึ้น และแสดงให้เห็นผู้อื่นประจักษ์ในอำนาจของตน กิจกรรมการเมืองจึงมีลักษณะแตกต่างจากกิจกรรมอื่นๆ ของมนุษย์ เพราะในขณะที่กิจกรรมอื่นๆ นั้น ความกระหายอำนาจเหนือผู้อื่นจะผสมกลมกลืนอยู่ท่ามกลางเป้าหมายอื่นๆ ของมนุษย์ แต่ในกิจกรรมทางการเมือง ความกระหายอำนาจกลับเป็นปัจจัยที่ฝังตัวอยู่ในแก่นของกิจกรรมทางการเมือง เป็นเลือดและเนื้อของกิจกรรมการเมือง และเป็นหลักสำคัญที่แยกบริบทของกิจกรรมทางการเมืองออกจากกิจกรรมอื่นๆ ของมนุษย์ “การเมือง คือการต่อสู้เพื่ออำนาจเหนือผู้อื่น ไม่ว่าเป้าหมายสูงสุดคือสิ่งใด อำนาจเป็นเป้าหมายที่จะต้องได้มาก่อน”⁸ และเมื่อการเมืองเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะและมาจากแรงขับเคลื่อนที่แตกต่างจากกิจกรรมอื่นๆ ของมนุษย์ จึงจะต้องศึกษาในบริบทที่แยกจากกิจกรรมอื่นๆ

⁶ *Ibid.*, p. 168.

⁷ *Ibid.*, p. 193.

⁸ *Ibid.*, p. 195.

แม้ว่าธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการแสวงหาอำนาจอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งเป็นสิ่งที่ถาวรและไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้จะปรากฏออกมาอย่างชัดเจนที่สุดในพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม สำหรับมอร์เกนธอนั้น การเมืองภายในรัฐและการเมืองระหว่างรัฐจำเป็นจะต้องถูกแยกออกจากกัน ทั้งนี้เพราะการเมืองภายในรัฐยังมีกลไกที่ทำหน้าที่ควบคุมแรงขับเคลื่อนจากธรรมชาติมนุษย์เอาไว้ ซึ่งได้แก่ชนบประเพณี, กฎหมาย และผลประโยชน์แห่งชาติร่วมกัน หากแต่เมื่อพิจารณาการเมืองระหว่างรัฐแล้ว จะเห็นว่าการเมืองในระดับระหว่างรัฐซึ่งอยู่ภายใต้สภาวะอนาธิปไตยนั้นไม่มีกลไกเหล่านี้คอยควบคุมอยู่ เวทีการเมืองระหว่างรัฐจึงเป็นการแข่งขันกันเพื่ออำนาจอย่างแท้จริง เพราะประชาชนที่ไม่สามารถเติมเต็มความกระหายอำนาจของตนภายในเขตแดนของรัฐได้ จำต้องหันมาปลดปล่อยธรรมชาติของตนในเวทีการเมืองระหว่างรัฐ⁹ รัฐในความคิดของมอร์เกนธอนจึงถือเป็นตัวแทนของปัจเจกบุคคลที่จะแสดงธรรมชาติของตนออกมา “...สิ่งใดที่ปัจเจกบุคคลไม่ได้รับอนุญาตให้ต้องการเพื่อตัวเอง เขากลับถูกส่งเสริมให้แสวงหาสิ่งนั้นให้แก่เรื่องแต่งทางกฎหมายที่ถูกเรียกว่า ‘รัฐ’ ”¹⁰ ทั้งนี้เมื่อปัจเจกบุคคลตระหนักได้ว่าเขาสามารถตอบสนองกิเลสตัณหาของตนได้อย่างเต็มที่ผ่านความเป็นชาติ ความเห็นแก่ตัวจึงได้เปลี่ยนแปลงกลายเป็นความรักชาติ ซึ่งมอร์เกนธอนั้นเห็นว่าอุดมการณ์ชาตินิยมหรือความรักชาตินี้จะกลายเป็นสะพานที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างประชาชนและผู้นำ รัฐหรืออีกนัยหนึ่งก็คือผู้นำรัฐจึงถือเป็นตัวแสดงที่สามารถสะท้อนภาพธรรมชาติของมนุษย์ในความคิดของมอร์เกนธอนได้ ธรรมชาติของมนุษย์จึงได้ปรากฏออกมาในระดับรัฐได้โดยผ่านธรรมชาติของผู้นำหรือตัวแทนของรัฐ และเวทีการเมืองระหว่างรัฐต่างๆ จึงเป็นการต่อสู้เพื่ออำนาจอย่างแท้จริง

ดังนั้น สำหรับมอร์เกนธอนแล้ว ปรัชญาเหตุผลนิยมจึงยังเข้าใจธรรมชาติของโลกทางสังคม โดยเฉพาะการเมืองผิดไป เพราะปรัชญาเหตุผลนิยมยังไม่ได้ตระหนักว่าการเมืองเรื่องอำนาจ ซึ่งมีรากฐานมาจากความกระหายที่ไม่สามารถเติมเต็มหรือขจัดออกไปได้ของมนุษย์นั้น เป็นกิจกรรมพื้นฐานที่ไม่สามารถแยกออกได้ของโลกทางสังคมของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกัน ด้วยลักษณะของธรรมชาติของมนุษย์ดังที่กล่าวมา การเมืองที่เต็มไปด้วยการแข่งขันทางอำนาจจึงเป็นเรื่องถาวรที่ไม่สามารถจะถูกกำจัดให้หมดไปได้ ไม่ว่าจะด้วยปรัชญาทางการเมืองหรือระบบการเมืองใดก็ตาม¹¹ ดังนั้น ในทัศนะของมอร์เกนธอน ความพยายามในการกำจัดการเมือง

⁹ Ibid., pp. 197-198.

¹⁰ Ibid., p. 197.

¹¹ Ibid., p. 9.

ที่เต็มไปด้วยการต่อสู้เพื่ออำนาจออกไปจากโลกทางสังคม โดยเฉพาะในเวทีการเมืองระหว่างประเทศด้วย 'สูตรสำเร็จวิเศษ' (magic formula) ทางกฎหมาย เศรษฐกิจ หรือการประนีประนอมเจรจา ดังเช่นตามแนวคิดของฝ่ายเสรีนิยม จึงเป็นเรื่องที่นอกจากจะต้องล้มเหลวแล้ว ยังอาจนำไปสู่ภัยอันตรายดังที่ปรากฏในสงครามโลกครั้งที่สอง

สำหรับปรัชญาเหตุผลนิยมแล้ว 'เหตุผล' เปรียบเสมือนเทพเจ้าผู้นำหนทางสู่แสงสว่างทางปัญญาเข้าสู่มนุษย์ หากมนุษย์เดินตามหนทางแห่งเหตุผลแล้ว แน่ใจว่าเขาจะสามารถเดินไปถึงเส้นชัยได้ในที่สุด¹² แต่หากมนุษย์เดินในทางตรงข้ามกับหนทางแห่งเหตุผล นอกจากมนุษย์จะต้องประสบกับความล้มเหลวแล้ว ยังหมายถึงการเลือกเดินทางที่ผิดต่อหลักทางศีลธรรมด้วย ทั้งนี้เพราะแก่นสาระของโลกและมนุษย์คือเหตุผล มนุษย์จึงมีภาระหน้าที่ต้องทำตามกฎแห่งเหตุผล ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่ดำเนินตามกฎแห่งเหตุผล ดังนั้นความชั่วร้ายและความล้มเหลวที่เกิดขึ้นบนโลก สำหรับปรัชญาเหตุผลนิยมแล้ว ล้วนมีสาเหตุมาจากการที่มนุษย์ไม่ได้เดินตามหรือยังค้นหาหนทางแห่งเหตุผลไม่พบเท่านั้น ปัญหาใดที่มนุษย์ยังไม่สามารถแก้ไขได้ ย่อมหมายถึงมนุษย์ยังไม่สามารถใช้เหตุผลของตนเพื่อเข้าถึงความรู้ที่รออยู่ ซึ่งขึ้นอยู่กับระยะเวลาเท่านั้นที่เหตุผลจะนำพามนุษย์ให้ค้นพบทางออกได้ในที่สุด¹³

อย่างไรก็ตาม สำหรับมอร์แกนธอ เขากลับเห็นว่าเมื่อพิจารณาจากความ เป็นจริงที่ถูกต้องค้นพบด้วยญาณวิทยา (epistemology) จิตวิทยา (psychology) และสังคมวิทยา (sociology) สมัยใหม่แล้ว ภาพที่สะท้อนออกมากลับไม่ได้เป็นไปตามทัศนะของปรัชญาเหตุผลนิยมเลย ในทางตรงกันข้าม มอร์แกนธอกลับเห็นว่า 'เหตุผล' เป็นเพียงเครื่องมือในการตัดสินใจว่ามนุษย์ควรจะใช้วิธีการใดเพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายที่มนุษย์ต้องการเท่านั้น โดยเป้าหมายของมนุษย์ไม่ได้ถูกกำหนดด้วยเหตุผล แต่กลับเป็นพลังที่ไร้เหตุผล (irrational force) ดังเช่นผลประโยชน์และอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นตัวกำหนดเป้าหมายในการกระทำของมนุษย์

¹² Ibid., p. 153.

¹³ Ibid., pp. 13-14.

“เหตุผลเปรียบเสมือนแสงสว่างที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวไปที่ใดได้ ด้วยพลังภายในของมัน เหตุผลจะถูกนำทางด้วยพลังของผลประโยชน์และอารมณ์ซึ่งไร้เหตุผล ให้ไปในทิศทางที่พลังเหล่านี้ต้องการไป...การไว้ใจในเหตุผลอย่างเต็มที่หมายถึงการทิ้งเวทีทั้งหมดให้แก่พลังไร้เหตุผลที่เข้มแข็งกว่าซึ่งเหตุผลต้องรับใช้ ชัยชนะของเหตุผล แท้จริงแล้ว คือชัยชนะของพลังไร้เหตุผลที่สามารถใช้กระบวนการทางเหตุผลเติมเต็มความพึงพอใจของมันได้สำเร็จ”¹⁴

มอร์แกนธอยยังเห็นว่าอิทธิพลที่เหนือกว่าของแรงกระตุ้นที่ไร้เหตุผลที่มีต่อมนุษย์นี้จะชัดเจนอย่างยิ่งในโลกทางสังคม โดยเมื่อใดที่มนุษย์ได้ตัดสินใจใช้กระบวนการทางเหตุผลในโลกทางสังคม นั้นหมายความว่ามนุษย์ได้กำหนดเป้าหมายของตนด้วยผลประโยชน์และอารมณ์ความรู้สึกไปแล้ว แม้ว่าในบางครั้งมนุษย์จะรู้สึกว่าได้ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ซึ่งหมายถึงมนุษย์อาจได้ใช้เหตุผลมาเป็นตัวช่วยกำหนดเป้าหมายของตน แต่มอร์แกนธอยยืนยันว่า สิ่งที่มนุษย์ได้ประสบนั้น แท้จริงแล้วคือชัยชนะของผลประโยชน์หรืออารมณ์ที่มีพลังรุนแรงกว่า ซึ่งสามารถดึงเอาเหตุผลมาสร้างความชอบธรรมให้แก่มันได้ ทั้งนี้เพราะมนุษย์ แม้ถูกรอบงำโดยผลประโยชน์และขับเคลื่อนโดยอารมณ์ ในขณะเดียวกันถูกกระตุ้นด้วยเหตุผล ก็มักต้องการที่จะคิดว่าตนเองนั้นได้เดินตามทางแห่งเหตุผล มนุษย์จึงมักใช้เหตุผลเพื่อบ่งหน้าแรงกระตุ้นที่ไร้เหตุผลเอาไว้¹⁵

ดังนั้น เหตุผลของมนุษย์ ซึ่งได้รับการยกย่องจากปรัชญาเหตุผลนิยมว่าเปรียบเสมือนเทพเจ้าผู้นำทางสู่แสงสว่างและความสงบสุขมาสู่มนุษย์ จึงกลับเปรียบเสมือนเป็นเพียงคนรับใช้ที่คอยชี้แนะทางแก่พลังที่ไร้เหตุผลในสายตาของมอร์แกนธอยเท่านั้น ถึงแม้บางครั้ง เหตุผลจะดูเหมือนว่าสามารถเอาชนะแรงกระตุ้นที่ไร้เหตุผลได้ และรับบทบาททั้งในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการในการกระทำของมนุษย์ ดังเช่น ในบทละครเรื่องแฮมเล็ต (*Hamlet*) หรือตามแนวคิดของนักวิชาการที่อยู่บนหอคอยงาช้าง แต่แท้ที่จริงแล้ว มอร์แกนธอยกลับเห็นว่าปรากฏการณ์เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อมนุษย์ได้รับแรงกระตุ้นจากพลังทางอารมณ์ที่ต้องการยึดถือในความจริงทางวิทยาศาสตร์ ในช่วงเวลาที่อภิปรายและความเชื่อทางศาสนาซึ่งเคยเป็นหลักยึดล้มสลายลงไป และจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมใหม่ๆ ที่ตามจากความเชื่อดังกล่าว โดยสรุปแล้ว มอร์แกนธอยเห็นว่า การที่เหตุผลดูเหมือนจะสามารถเอาชนะพลังที่ไร้เหตุผลของมนุษย์ได้นั้น แท้จริง

¹⁴ Ibid., p. 155.

¹⁵ Ibid.

แล้วเป็นเพียงความบังเอิญทางประวัติศาสตร์เท่านั้น มิใช่สัญญาณของการขยายตัวอย่างก้าวหน้าของเหตุผลอย่างที่ปรัชญาเหตุผลนิยม หรือเสรีนิยมกล่าวอ้างแต่อย่างใด¹⁶

ปรัชญาเหตุผลนิยมเชื่อว่าปัญหาที่มนุษย์ต้องเผชิญมีอยู่สองประเภทด้วยกัน นั่นคือ หนึ่ง ปัญหาที่มนุษย์สามารถหาทางแก้ไขได้แล้ว ซึ่งวิธีการแก้ปัญหานั้นจะสามารถใช้ได้ข้ามกาลเวลา และสถานที่ และสอง ปัญหาที่มนุษย์ยังไม่สามารถหาทางแก้ไขได้ ด้วยเหตุผลที่ว่า มนุษย์ยังไม่มีความรู้มากเพียงพอ แต่มนุษย์จะสามารถแก้ไขได้ในที่สุด ดังนั้น เมื่อมีปัญหาใดไม่สามารถแก้ไขได้ หนทางแก้ไขที่มนุษยวิทยาศาสตร์เสนอก็คือการหาความรู้เพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม มอร์แกนขอกลับพยายามเสนอให้มนุษยวิทยาศาสตร์ทั้งหลายตระหนักว่า ปัญหาในโลกทางสังคม และปัญหาในโลกทางธรรมชาติที่มีความแตกต่างกันอยู่ในสาระสำคัญ ในขณะที่ปัญหาในโลกทางธรรมชาติเป็นปัญหาทางเทคนิคที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์แต่ประการใด ปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ก็เนื่องมาจากมนุษย์ยังไม่มีความรู้มากพอ แต่เมื่อใดที่มนุษย์สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ วิธีการแก้ปัญหานั้นก็จะใช้ได้กับปัญหานั้นๆ ได้ทุกเวลาและสถานที่ แต่ปัญหาในโลกทางสังคมกลับเป็นปัญหาที่เป็นผลมาจากความขัดแย้งที่เกิดจากความเห็นแก่ตัว และความกระหายอำนาจของมนุษย์ที่เป็นธรรมชาติฝังรากลึกอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งดังกล่าวนี้จึงทำได้แค่เพียงการบรรเทาหรือระงับความรุนแรงเอาไว้ แต่ไม่สามารถที่จะแก้ไขหรือกำจัดให้หมดไปอย่างถาวรได้¹⁷

การแก้ไขปัญหาในโลกทางสังคม จึงไม่ได้ต้องการความรู้ทางเทคนิคดังเช่นการแก้ไขปัญหาในโลกทางธรรมชาติ แต่สิ่งที่มอร์แกนขอเห็นว่าเป็นกุญแจสำคัญในการรับมือกับปัญหาในโลกทางสังคมได้กลับคือปรีชาญาณ (wisdom) และความเข้าใจที่ลึกซึ้ง (insight) ซึ่งมนุษย์ที่เป็นยิ่งกว่ามนุษยวิทยาศาสตร์จะนำมาใช้กลั่นกรองประสบการณ์ของเขาให้กลายเป็นกฎสากลแห่งธรรมชาติมนุษย์ ผู้ที่สามารถทำเช่นนั้นได้จึงจะถือเป็นตัวแทนของเหตุผลและนักสังคมนิยมผู้เข้าใจความเป็นไปของสิ่งต่างๆ ในโลกที่แท้จริง¹⁸

¹⁶ Ibid., p. 161.

¹⁷ Ibid., p. 215.

¹⁸ Ibid., p. 220.

“เขาไม่ปรากฏในฐานะนักวิทยาศาสตร์ ผู้ที่ได้ข้อสรุปจากหลักฐาน หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ และผู้ที่ไม่มียุติธรรมอื่นนอกจากข้อเท็จจริง หรือไม่มีสิ่งอื่น นอกจากทฤษฎีในโลกทางสังคม แต่ปรากฏในฐานะรัฐบุรุษ (statesman) ผู้ตระหนักถึงความมีตัวตนของกฏนิรันดร์ (eternal law) ท่ามกลางความไม่แน่นอนของโลกทางสังคม”¹⁹

ดังนั้น ในทัศนะของมอร์แกนธ การเมืองจึงเป็นเรื่องของ ‘ศิลป์’ ไม่ใช่ ‘ศาสตร์’ ภาวะในการเข้าใจและแก้ไขปัญหาทางการเมืองจึงไม่ใช้ความรู้ทางเทคนิคหรือเหตุผลเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นด้วยปรีชาญาณ และพลังทางศีลธรรม รัฐบุรุษต้องรู้จักผสมผสาน พลิกแพลงตามสถานการณ์ และสามารถทะลุทะลวงการกระจายและความแข็งแกร่งโดยสัมพัทธ์ระหว่างพลังคุ้มครองข้าม รวมทั้งคาดคะเนอย่างคร่าวๆ ถึงรูปแบบการรวมกลุ่มที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยไม่มีสิ่งใดที่จะสามารถรับรองความสำเร็จหรือชัยชนะจากการตัดสินใจหรือการปฏิบัติภารกิจหนึ่งๆ การตัดสินใจของรัฐบุรุษจึงเหมือนการพนันมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับนักวิทยาศาสตร์²⁰

นอกจากนี้ รัฐบุรุษต้องตระหนักและเข้าใจว่าการเมืองเป็นต้นแบบของการกระทำที่ชั่วร้ายทั้งหมด เพราะความกระหายอำนาจซึ่งเป็นต้นตอของความชั่วร้ายในการกระทำของมนุษย์ทั้งหมดนั้น กลับเป็นเลือดเนื้อของการเมือง การเมืองจึงต้องชั่วร้ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่มีใครจะสามารถหลีกเลี่ยงความชั่วร้ายในการแสวงหาอำนาจได้ ดังนั้นรัฐบุรุษต้องสำนึกถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว และตระหนักว่าไม่มีทางหลีกเลี่ยงที่ต้องชั่วร้ายเมื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง สิ่งสุดท้ายที่รัฐบุรุษสามารถทำได้คือการเลือกหนทางการกระทำ เมื่ออย่างไรก็ต้องชั่วร้าย ที่ชั่วร้ายน้อยที่สุดเท่าที่จะสามารถเป็นไปได้ “จริยธรรมทางการเมือง แท้จริงแล้ว คือจริยธรรมในการทำความชั่ว”²¹ ผู้ที่พยายามหลีกเลี่ยงความชั่วร้ายโดยการเลือกความยุติธรรมมากกว่าความจำเป็นเฉพาะหน้า และปฏิเสธการกระทำทางการเมืองเพราะไร้ความยุติธรรมนั้น มอร์แกนธเห็นว่ามันคือตัวอย่างของผู้ที่ยังมองไม่เห็นความซับซ้อนที่น่าสยดสยองของการคงอยู่ของมนุษย์ โดยการเลือกเดินตามหนทางดังกล่าวจะยิ่งนำไปสู่ความหายนะที่ยิ่งกว่าการเลือกหนทางที่ชั่วร้ายน้อยที่สุด เพราะความยับยั้งชั่งใจส่วนตัว ซึ่งแท้จริงแล้วมาจากอหังการและความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ไม่ได้ส่งผลให้ความชั่วร้ายใน

¹⁹ Ibid.

²⁰ Ibid.

²¹ Ibid., p. 202.

โลกนั้นหมดไป หากแต่มาบดบังความสามารถของมนุษย์ในการแยกแยะความชั่วร้ายที่แตกต่างกันไว้ “ผู้นิยมความสมบูรณ์แบบจึงกลายเป็นแหล่งของความชั่วร้ายยิ่งกว่าในที่สุด”²²

มอร์แกนธยังสรุปว่าการกระทำเพื่อความสำเร็จ คือการกระทำที่ควรเป็นไปตามกฎแห่งศิลปะทางการเมือง นั่นคือ ปรีชาญาณทางการเมือง (political wisdom) การตระหนักรู้ว่าการเมืองเป็นเรื่องชั่วร้ายอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่ยังคงกระทำไปไม่ว่าอย่างไร นั่นถือเป็นความกล้าหาญทางศีลธรรม (moral courage) และการเลือกหนทางการกระทำที่ชั่วร้ายน้อยที่สุดเพื่อตอบสนองกับความจำเป็นเฉพาะหน้า นั่นคือการตัดสินทางศีลธรรม (moral judgment) และด้วยส่วนผสมของทั้งสามองค์ประกอบนี้เท่านั้น ที่จะทำให้มนุษย์สามารถผสมผสานธรรมชาติทางการเมืองของเขาเข้ากับจุดหมายทางศีลธรรมของเขาได้²³

โดยสรุปแล้ว มอร์แกนธเห็นว่าความเข้าใจผิดของปรัชญาเหตุผลนิยมที่มองธรรมชาติของมนุษย์, ธรรมชาติของโลกทางสังคม และธรรมชาติของเหตุผลผิดไปนั้น เป็นสาเหตุของความเสื่อมถอยของแนวความคิดทางการเมืองของโลกตะวันตก และยังทำให้มนุษย์ในยุคสมัยของเหตุผลนี้ไม่สามารถที่จะทำความเข้าใจและรับมือกับปัญหาทางการเมืองโดยเฉพาะในเวทีการเมืองระหว่างรัฐได้ จนกลายเป็นหายนะในสงครามโลกที่ผ่านมา ปรัชญาเหตุผลนิยมมองว่าโลกถูกควบคุมด้วยกฎแห่งเหตุผล และในที่สุดมนุษย์จะสามารถแก้ไขอุปสรรคทุกอย่างที่มนุษย์ต้องเผชิญได้ด้วยเหตุผล ความชั่วร้าย ความขัดแย้งและสงครามจึงเป็นเรื่องชั่วคราวที่จะสามารถแก้ไขหรือขจัดออกไปได้ในที่สุด ในทัศนะของมอร์แกนธ การมองโลกในลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าปรัชญาเหตุผลนิยมได้ละเลยและมองข้ามการคงอยู่ของสิ่งที่ถูกเรียกว่า ‘โศกนาฏกรรม’ ของชีวิตมนุษย์ ที่เกิดจากการที่มนุษย์ต้องเผชิญกับประสบการณ์สามประการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งได้แก่ หนึ่ง ความขัดแย้งที่ไม่มีวันสิ้นสุดของพลังที่เป็นคู่ตรงข้าม ดังเช่นการต่อสู้ระหว่าง ชีวิตและความตาย, แสงสว่างและความมืด, ความดีและความชั่ว, เหตุผลและกิเลสตัณหา, ความแข็งแรงและความป่วยไข้, สันติภาพและสงครามที่ครอบงำโลกมนุษย์อยู่ตลอดเวลา สอง ประสบการณ์ที่เจตนาที่ดีกลับเปลี่ยนกลายเป็นผลที่เลวร้าย ซึ่งบ่อยครั้งผลร้ายนั้นกลับเกิดขึ้นด้วยวิธีการที่มีเป้าหมายเพื่อหลบเลี่ยงมันตั้งแต่แรก และสาม ความผิดหวังจากการที่มนุษย์ที่ไม่สามารถหาคำตอบให้แก่ปริศนาเกี่ยวกับโลกและการคงอยู่ของตนได้²⁴

²² Ibid.

²³ Ibid., p. 203.

²⁴ Ibid., pp. 206-207.

การที่ปรัชญาเหตุผลนิยมละเลยหรือพยายามจะมองข้ามโคกนาฏกรรมเหล่านี้ มอร์แกนธอให้เหตุผลว่านั่นเป็นเพราะหากชีวิตมนุษย์ต้องเผชิญกับประสบการณ์ที่เป็นที่มาของโคกนาฏกรรมนี้จริง หากโลกถูกครอบงำด้วยการต่อสู้ที่ไม่มีวันสิ้นสุดของพลังตรงข้ามเช่นความดีและความชั่วร้าย หรือ เหตุผลและกิเลสตัณหาอยู่ตลอดเวลา หากโลกแก่นสาระของโลกและมนุษย์ไม่ใช่เหตุผล นั่นก็หมายความว่าการศึกษาความรู้ผ่านการศึกษาดังที่ปรัชญาเหตุผลนิยมเสนอ ก็ไม่สามารถเป็นทางออกที่สามารถแก้ไขปัญหาทั้งหมดของมนุษย์ได้ มอร์แกนธอยืนยันว่าหากปราศจากการตระหนักถึงการคงอยู่ของโคกนาฏกรรมของชีวิตมนุษย์ คำแนะนำจากเหตุผล จะกลายเป็นคำแนะนำจากความไร้เหตุผล และหนทางที่คิดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จ ก็จะกลายเป็นหนทางนำไปสู่ความล้มเหลว²⁵ ดังเช่นในสงครามโลกครั้งที่สองอย่างแน่นอน

ทฤษฎีสัจนิยมทางการเมือง

แม้ว่าผลงานชิ้นต่อมา *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace* ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในปีค.ศ. 1948 จะไม่ได้เป็นผลงานที่มีเนื้อหาแนวปรัชญาอย่างเด่นชัดเหมือนกับใน *Scientific Man and Power Politics* หากแต่เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า *Politics Among Nations* นั้นยังสะท้อนถึงจุดยืนที่ต่อเนื่องของมอร์แกนธอ โดยเฉพาะภาพการเมืองระหว่างประเทศซึ่งเต็มไปด้วยการต่อสู้แข่งขันเพื่อแย่งชิงอำนาจที่มีรากฐานมาจากธรรมชาติของมนุษย์ และการวิพากษ์กรอบความคิดอื่นๆ ที่ละเลยสภาพความเป็นจริงนี้ ซึ่งเมื่อ *Politics Among Nations* ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรก มอร์แกนธอเสนอว่าผลงานชิ้นนี้มีจุดประสงค์หลัก 2 ประการด้วยกัน นั่นคือ หนึ่ง เพื่อสำรวจและทำความเข้าใจกับพลังที่เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์การเมืองระหว่างประเทศ²⁶ และสองคือ เพื่อสะท้อนภาพการเมืองระหว่างประเทศในช่วงกลางทศวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นบริบทที่สหรัฐอเมริกา ที่เพิ่งก้าวขึ้นมาดำรงสถานะมหาอำนาจใหม่ในโลกหลังสงครามโลกครั้งที่สองต้องเผชิญ²⁷ ผลงานชิ้นนี้จึงเปรียบเสมือนเป็นคู่มือที่รวบรวมสภาพความเป็นจริงของการเมืองระหว่างประเทศในสายตาของมอร์แกนธอ และข้อเสนอแนะแก่ผู้กำหนดนโยบายของสหรัฐอเมริกา ที่ต้องเผชิญกับปัญหาและเงื่อนไขใหม่ๆ ในโลกหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

²⁵ Ibid., p. 209.

²⁶ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 1st ed. (New York: Alfred A. Knopf, 1948), p. 3.

²⁷ Ibid., p. 7.

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าใน *Politics Among Nations* ที่ได้รับการตีพิมพ์ในครั้งแรกจะครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวคิดที่เป็นศูนย์กลางของหนังสือเล่มนี้ นั่นคือแนวคิดเรื่อง 'อำนาจ' และ 'สันติภาพ' อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะภาพของการเมืองโลกที่ถูกขับเคลื่อนจากความปรารถนาอำนาจของรัฐต่างๆ และข้อจำกัดของเครื่องมือในการรักษาสันติภาพชนิดต่างๆ ในโลกที่อยู่ในสภาวะดังกล่าว แต่ส่วนสาระสำคัญที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย และได้รับกล่าวถึงมากที่สุดเมื่อกล่าวถึงผลงานของมอร์แกนธอนั้น กลับเป็นส่วนที่ได้รับการเพิ่มเติมมาในการตีพิมพ์ครั้งที่สอง ซึ่งมอร์แกนธอนได้เพิ่มเติมจุดประสงค์ในการเขียน *Politics Among Nations* ให้อีก 2 ประการด้วยกัน นั่นคือ หนึ่ง เพื่อโจมตีรากฐานกรอบการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศที่ 'ผิดพลาด และเป็นอันตราย' ซึ่งแพร่หลายอยู่ในสังคมประชาธิปไตยตะวันตก²⁸ ซึ่งจุดหมายดังกล่าวนี้ดูเหมือนยิ่งย่ำเป้าหมายที่สืบทอดมาจาก *Scientific Man vs. Power Politics* และสอง เพื่อนำเสนอทฤษฎีการเมืองระหว่างประเทศที่จะสามารถช่วยสร้างคำอธิบายที่เป็นระบบ มีเหตุผล และความต่อเนื่องให้แก่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ได้²⁹ ดังนั้น ในบทแรกของ *Politics Among Nations* ที่ได้รับการตีพิมพ์ครั้งที่สองนี้ มอร์แกนธอนจึงได้เพิ่มเติมการนำเสนอหลัก 6 ประการของทฤษฎีสัจนิยมทางการเมือง (Six Principles of Political Realism) เป็นครั้งแรก ซึ่งหลักการหกประการดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นฐานหลักของสำนักสัจนิยมทางการเมือง และทำให้มอร์แกนธอนได้รับการยอมรับในฐานะ 'บิดาแห่งสัจนิยมในช่วงหลังสงครามโลก'³⁰ โดยนอกจากการเพิ่มเติมเนื้อหาบางอย่างเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์เพียงเล็กน้อย หลักการสำคัญของทฤษฎีสัจนิยมทั้ง 6 ประการนี้ยังได้รับการรักษาไว้เช่นเดิมจนถึงการตีพิมพ์ในครั้งที่เจ็ดซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้*

1. สัจนิยมเชื่อว่าความสัมพันธ์ทางการเมือง เช่นเดียวกับสังคมโดยทั่วไป ถูกกำหนดด้วยกฎเกณฑ์ที่มีรากฐานมาจากธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งธรรมชาติของมนุษย์นั้นไม่เคยมีความเปลี่ยนแปลง ทำให้กฎเกณฑ์เหล่านี้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การทำงานของกฎเกณฑ์

²⁸ Hans J. Morgenthau, preface to *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed.

²⁹ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., p. 3.

³⁰ Joel Rosenthal, *Righteous Realists: Political Realism, Responsible Power, and American Culture in Nuclear Age*, p. 2.

* ผู้เขียนแปลและสรุปความหลัก 6 ประการของทฤษฎีสัจนิยมทางการเมืองจาก Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., pp. 4-13.

เหล่านี้อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของมนุษย์ และผู้ที่ทำทฤษฎีนี้ย่อมลี้วต้องเสี่ยงต่อความล้มเหลว ดังนั้นในการพัฒนาสังคม สิ่งแรกที่จำเป็นคือการทำความเข้าใจกฎเกณฑ์ที่กำหนดความเป็นไปในสังคมนั้นเสียก่อน

สัจนิยม นอกจากเชื่อในความภววิสัย (objectivity) ของกฎเกณฑ์ที่กำหนดความสัมพันธ์ทางการเมืองของมนุษย์แล้ว ยังเชื่อในความเป็นไปได้ในการพัฒนาทฤษฎีเชิงเหตุผล (rational theory) ที่จะสะท้อนกฎเกณฑ์เหล่านี้ แม้ไม่สมบูรณ์แบบหรือสะท้อนให้เห็นในบางแง่มุม (one-sidedly) ก็ตาม ดังนั้นสัจนิยมจึงยังเชื่อในความเป็นไปได้ในการแยกแยะระหว่างความจริงและความคิดเห็นทางการเมืองออกจากกัน นั่นคือระหว่างสิ่งที่เป็จริงซึ่งปราศจากอคติและมีเหตุผล ได้รับการสนับสนุนด้วยหลักฐานและถูกไขให้กระจ่างด้วยเหตุผล และสิ่งที่เป็เพียงข้อคิดเห็นส่วนตัวที่แยกออกจากข้อเท็จจริง และถูกชักนำจากอคติและความคิดเห็นส่วนตัว

ธรรมชาติมนุษย์ ซึ่งเป็นรากฐานของกฎเกณฑ์ที่กำหนดกิจกรรมทางการเมือง ไม่เปลี่ยนแปลงตั้งแต่ปรัชญาปรัชญาคลาสสิกทั้งหลายพยายามที่จะค้นพบกฎเกณฑ์เหล่านี้ ดังนั้นความแปลกใหม่ (novelty) จึงไม่จำเป็นต้องถูกถือว่าเป็นคุณงามความดี (virtue) ของทฤษฎี ขณะเดียวกัน ความเก่าแก่ก็ไม่ได้หมายถึงข้อบกพร่อง ความจริงที่ว่าทฤษฎีหนึ่งทฤษฎีใด หากมีทฤษฎีเช่นนั้นอยู่ ไม่เคยเป็นรู้จักมาก่อน ย่อมมีแนวโน้มจะลด ไม่ใช่เพิ่มความน่าเชื่อถือของทฤษฎีนั้นๆ ในทางตรงกันข้าม ความจริงที่ว่าทฤษฎีหนึ่งๆ ได้รับการพัฒนามาเป็นระยะเวลาเป็นร้อยๆ หรือแม้กระทั่งพันๆ ปี เช่นทฤษฎีระบบดุลแห่งอำนาจ (theory of balance of power) ไม่ได้สร้างข้อสมมติฐานว่ามั่นคงล้ำสมัยและหมดความสำคัญลงไป ทฤษฎีการเมืองจำเป็นต้องถูกทดสอบผ่านทั้งเหตุผลและประสบการณ์ การละเลยทฤษฎีด้วยเหตุผลที่ว่าทฤษฎีนั้นแบ่งบานมาเป็นระยะเวลาหลายศตวรรษที่ผ่านมาแล้ว ย่อมไม่ใช่เป็นการแสดงข้อเสนอที่มีเหตุผล แต่เป็นเพียงการแสดงอคติสมัยใหม่ที่ทักท้วงเอาว่าปัจจุบันย่อมดีกว่าอดีตเสมอ การถือเอาว่าการฟื้นฟูทฤษฎีเหล่านี้เป็นเพียง 'แพชชั่น' หรือ 'ความนิยมชั่วคราว' ย่อมเท่ากับมีสมมติฐานว่าในเรื่องการเมืองนั้น เรามีได้เพียงแต่ 'ความคิดเห็น' ไม่มี 'ความจริง'

สำหรับสัจนิยม ทฤษฎีประกอบด้วยการสืบค้นข้อเท็จจริงและการให้ความหมายแก่ข้อเท็จจริงด้วยเหตุผล สัจนิยมมีสมมติฐานว่าเราสามารถเข้าใจลักษณะของนโยบายต่างประเทศได้ด้วยการพิจารณาการกระทำทางการเมืองที่ได้กระทำไป และผลลัพธ์ที่พอจะมองเห็นไปจากการกระทำเหล่านั้นเท่านั้น เมื่อเราทราบการกระทำทางการเมืองที่รัฐบุรุษได้กระทำไป และผลลัพธ์ที่น่าจะเกิดขึ้น เราจะสามารถคาดเดาถึงจุดประสงค์ของรัฐบุรุษเหล่านี้ได้

อย่างไรก็ตาม การพิจารณาแต่ข้อเท็จจริงนั้นไม่เพียงพอ ในการให้ความหมายแก่ข้อมูลดิบเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศ เราจำเป็นต้องเข้าถึงความเป็นจริงทางการเมืองเหล่านี้ด้วยกรอบเหตุผล ซึ่งเป็นแผนที่แนะนำความหมายของนโยบายต่างประเทศที่อาจเป็นไปได้แก่เรา พูดอีกอย่างหนึ่งคือ การที่เราจินตนาการตัวเองในฐานะรัฐบุรุษที่ต้องเผชิญกับปัญหานโยบายต่างประเทศภายใต้สถานการณ์หนึ่งๆ และถามตัวเองว่าหนทางใดบ้างที่จะเป็นทางเลือกที่มีเหตุผลซึ่งรัฐบุรุษอาจเลือก เมื่อต้องเผชิญปัญหานโยบายต่างประเทศภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว (โดยมีสมมติฐานเบื้องต้นเสมอว่าเขาจะกระทำอย่างมีเหตุผล) และท่ามกลางทางเลือกที่มีเหตุผลทั้งหมดนี้ หนทางใดที่รัฐบุรุษซึ่งอยู่ภายใต้สถานการณ์นั้นๆ น่าจะเลือก ซึ่งการทดสอบสมมติฐานที่มีเหตุผลเหล่านี้กับข้อมูลและผลลัพธ์ที่แท้จริง จะให้ความหมายแก่ข้อเท็จจริงในการเมืองระหว่างประเทศ และทำให้ทฤษฎีการเมืองเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

2. แนวความคิดเรื่องผลประโยชน์ นิยามในรูปของอำนาจ (the concept of interest defined in terms of power) ถือเป็นเสาหลักสำคัญที่ช่วยนำทางให้นักสังคมนิยมทางการเมืองสามารถทำความเข้าใจกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และค้นพบแก่นสาระสำคัญภายใต้อาณาเขตของการเมืองระหว่างประเทศได้ แนวคิดดังกล่าวนี้ถือเป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญระหว่างเหตุผลในความพยายามทำความเข้าใจกับการเมืองระหว่างประเทศ และข้อมูลต่างๆ ที่ต้องได้รับการพิจารณา และยังเป็นส่วนที่แยกปริมณฑลของกิจกรรมทางการเมืองออกจากกิจกรรมอื่นๆ ของมนุษย์ เพื่อให้สามารถทำการพิจารณากิจกรรมทางการเมืองโดยเป็นอิสระจากกิจกรรมด้านอื่นๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ, จริยธรรม,สุนทรียะ หรือศาสนา ซึ่งหากปราศจากแนวความคิดที่ทำหน้าที่ดังกล่าว ทฤษฎีทางการเมือง ทั้งระหว่างประเทศและภายในรัฐ ย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เพราะเมื่อปราศจากแนวความคิดดังกล่าวแล้ว เราจะไม่สามารถแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงทางการเมือง และข้อเท็จจริงที่ไม่ใช่การเมือง ทั้งยังไม่สามารถจะนำเอามาตรวัดที่เป็นระบบเข้ามาสู่ปริมณฑลทางการเมืองได้

นักสังคมนิยมมีสมมติฐานว่าผู้นำรัฐต่างๆ คิดและดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ ซึ่งในที่นี้ผลประโยชน์ถูกนิยามหมายถึงอำนาจ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์จะสามารถพิสูจน์ข้อสมมติฐานดังกล่าวได้ ซึ่งสมมติฐานดังกล่าวนี้ทำให้นักสังคมนิยมสามารถหวนกลับไปพิจารณาและคาดการณ์ขั้นตอนที่รัฐบุรุษ ทั้งในอดีต, ปัจจุบัน, หรืออนาคต เลือกกระทำ การคิดตามแนวความคิดผลประโยชน์ในรูปของอำนาจ ทำให้นักสังคมนิยมคิดเหมือนที่รัฐบุรุษเหล่านี้คิด และสามารถเข้าใจความคิดและการกระทำของตัวแสดงในสถานการณ์ทางการเมืองนั้นๆ ทั้งในฐานะผู้

สังเกตที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียใดๆ นักสังคมนิยมอาจเข้าใจตัวแสดงเหล่านี้ได้ดีกว่าที่ตัวแสดงเหล่านี้สามารถเข้าใจตัวเองเสียอีก

สังคมนิยมยังเสนอว่าแนวความคิดเรื่องผลประโยชน์ ที่นิยามในรูปของอำนาจก่อให้เกิดกรอบทางปัญญาแก่ผู้สังเกตการณ์ โดยสอดคล้องกับระเบียบแบบแผนที่มีเหตุผลในประเด็นทางการเมือง ทำให้การทำความเข้าใจการเมืองอย่างเป็นทางการเป็นทฤษฎีเป็นไปได้ ในด้านของตัวแสดง แนวความคิดดังกล่าวนี้สร้างกรอบที่มีเหตุผลในการกระทำ และทำให้นักสังคมนิยมสามารถประเมินการกระทำของผู้นำทางการเมืองที่อยู่ต่างสถานที่และต่างยุคสมัยกันได้ โดยทำให้นโยบายต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นของสหรัฐอเมริกา, สหราชอาณาจักร หรือรัสเซียล้วนแล้วแต่สามารถเข้าใจได้, มีเหตุผล และต่อเนื่อง ไม่ว่าจะรัฐบุรุษของแต่ละรัฐและละยุคจะมีแรงจูงใจ, ทัศนคติส่วนตัว, ระดับสติปัญญา หรือศีลธรรมที่แตกต่างกันอย่างไรก็ตาม

ทฤษฎีสังคมนิยมจึงป้องกันข้อเข้าใจผิดสองประการ นั่นคือ การพิจารณานโยบายต่างประเทศเฉพาะที่แรงจูงใจภายใต้ต้นนโยบาย และการพิจารณาที่ความโอนเอียงทางอุดมการณ์ สังคมนิยมเห็นว่าการศึกษานโยบายต่างประเทศโดยพิจารณาจากแรงจูงใจของผู้นำรัฐเพียงอย่างเดียว เป็นการกระทำที่นอกจากไร้ประโยชน์แล้วยังหลอกลวง การกระทำดังกล่าวไร้ประโยชน์เพราะแรงจูงใจเป็นข้อมูลทางจิตวิทยาเหล่านี้ยากที่จะเข้าถึงได้และมักถูกบิดเบือนด้วยผลประโยชน์และอารมณ์ของตัวแสดงและผู้ศึกษาเองอย่างไม่รู้ตัว และแม้เราสามารถเข้าถึงแรงจูงใจที่แท้จริงของผู้นำรัฐเหล่านั้นได้ ข้อมูลเหล่านี้ก็สามารถช่วยเราในการทำความเข้าใจนโยบายต่างประเทศได้เพียงน้อยนิดเท่านั้น

ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจยังอาจนำเราไปสู่ความเข้าใจที่ผิด โดยแม้ว่าข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับแรงจูงใจของผู้นำจะทำให้เราสามารถคาดเดาได้ว่า นโยบายต่างประเทศที่ผู้นำจะเลือกดำเนินนั้นจะเป็นไปในทิศทางใด แต่ข้อมูลแรงจูงใจก็ไม่สามารถรับประกัน หรือทำให้เราสามารถคาดเดาผลลัพธ์จากทางเลือกนั้นได้ ประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ผกผันระหว่างคุณภาพของแรงจูงใจและคุณภาพของนโยบายต่างประเทศอยู่เสมอ ทั้งในแง่ศีลธรรมและการเมือง เราไม่สามารถสรุปได้จากเจตนาที่ดีของผู้นำได้ว่านโยบายของเขาจะสูงส่งในแง่ศีลธรรมหรือเป็นผลสำเร็จทางการเมือง แรงจูงใจที่ดีทำให้มั่นใจได้ว่านโยบายนั้นไม่มีเจตนาชั่วร้ายหรือผิดศีลธรรมอย่างตั้งใจ แต่แรงจูงใจที่ดีไม่สามารถรับประกันได้ว่านโยบายเป็นนโยบายที่มีศีลธรรมหรือสร้างผลสำเร็จทางการเมือง ก็ครั้งที่ตัวอย่างจากประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นผู้นำที่มีเจตนาจะ

พัฒนาโลก แต่สุดท้ายกลับทำให้แย่ลง และก็เป็นครั้งแรกที่พบว่าผลลัพธ์ของนโยบายกลับกลายเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงกับเป้าหมายที่ผู้นำต้องการ

ดังนั้นหากเราต้องการเข้าใจนโยบายต่างประเทศ สิ่งสำคัญที่ต้องรู้จึงไม่ใช่แรงจูงใจของผู้นำ หากแต่เป็นความสามารถทางปัญญา (intellectual ability) ของรัฐบุรุษ ในการทำความเข้าใจกับสาระสำคัญของนโยบายต่างประเทศ และความสามารถทางการเมือง (political ability) ของเขาในการแปรเปลี่ยนความเข้าใจของเขาให้กลายเป็นการกระทำทางการเมืองที่ประสบความสำเร็จได้

ทฤษฎีสัจนิยมหลีกเลี่ยงความผิดพลาดอีกประการหนึ่ง นั่นคือการทำความเข้าใจกับนโยบายต่างประเทศจากจุดยืนทางปรัชญาหรือความโอนเอียงทางการเมืองของผู้นำรัฐ ผู้นำรัฐ โดยเฉพาะภายใต้เงื่อนไขของสมัยปัจจุบันมักพยายามนำเสนอโยบายต่างประเทศ โดยอ้างจุดยืนทางปรัชญาหรือความโอนเอียงทางการเมืองเพื่อให้ได้การสนับสนุนจากประชาชน อย่างไรก็ตาม พวกเขาต้องแยกแยะระหว่าง ‘หน้าที่อย่างเป็นทางการ’ ที่ต้องคิดและกระทำในแง่ผลประโยชน์แห่งชาติ และ ‘ความปรารถนาส่วนตัว’ ที่ต้องการเห็นคุณค่าทางศีลธรรมและหลักการทางการเมืองที่ตนยึดถือแพร่กระจายไปทั่วโลก สัจนิยมทางการเมืองไม่ได้ต้องการให้ละเลยความสำคัญของอุดมคติทางการเมืองและหลักการศีลธรรม แต่ต้องการให้มีการแยกแยะที่ชัดเจนระหว่างสิ่งที่เป็นที่ปรารถนาอยากให้เกิดในทุกที่ทุกเวลา และสิ่งที่เป็นไปได้จริงในเงื่อนไขของสถานการณ์จริงในสถานที่และเวลาหนึ่งๆ

สัจนิยมเข้าใจว่านโยบายต่างประเทศทุกนโยบายนั้น ไม่ได้ถูกกำหนดอย่างมีเหตุผล, ปราศจากอารมณ์และอคติตลอดเวลา นโยบายต่างประเทศมีแนวโน้มที่จะถูกกำหนดจากปัจจัยที่ไม่แน่นอนที่มาจากบุคลิกภาพ, อคติ, ความชอบส่วนตัว และความอ่อนแอทางปัญญาและเจตนาที่ฝังรากลึกอยู่ในมนุษย์ทุกคน ซึ่งทำให้นโยบายนั้นหลุดออกจากหนทางแห่งเหตุผลได้อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะนโยบายที่ถูกกำหนดในสังคมประชาธิปไตย ความจำเป็นที่ต้องระดมเสียงสนับสนุนจากประชาชนในสังคมย่อมสร้างผลเสียหายแก่ความเป็นเหตุเป็นผลในนโยบายต่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนโยบายต่างประเทศที่มุ่งอธิบายความเป็นเหตุเป็นผลในนโยบายต้องพยายามละเลยปัจจัยที่ไร้เหตุผลเหล่านี้ เพื่อสร้างภาพนโยบายต่างประเทศที่แสดงให้เห็นแก่นสาระที่มีเหตุผล และหลีกเลี่ยงจากความเบี่ยงเบนจากที่เกิดจากปัจจัยที่ไร้เหตุผลให้ได้

ความแตกต่างระหว่างการเมืองระหว่างประเทศอย่างที่เป็น และทฤษฎีเชิงเหตุผลที่สร้างมาจากการเมืองระหว่างประเทศเปรียบเสมือนความแตกต่างระหว่างรูปถ่ายและภาพวาด ในขณะที่ภาพถ่ายแสดงทุกอย่างที่ตาเห็น ภาพวาดจะไม่แสดงทุกอย่างที่สามารถเห็นได้ แต่ภาพวาดสามารถแสดง หรือพยายามที่จะแสดงสิ่งหนึ่งที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า นั่นคือ แก่นของความเป็นมนุษย์ (human essence) ของผู้ที่ถูกวาดนั้น

สังคมนิยมทางการเมืองไม่ได้ประกอบด้วยส่วนประกอบทางทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่ยังประกอบด้วยส่วนประกอบนามธรรม (normative element) สังคมนิยมเข้าใจว่าความเป็นจริงทางสังคมเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน อย่างไรก็ตาม สังคมนิยม เช่นเดียวกับทฤษฎีทางการเมืองอื่นๆ ที่ต้องการจะทำความเข้าใจความเป็นจริงทางการเมืองอย่างเป็นทางการเมืองอย่างเป็นทฤษฎี จำเป็นต้องเน้นปัจจัยที่เป็นเหตุเป็นผล (rational element) ในความเป็นจริงทางการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ความเป็นจริงทางการเมืองสามารถเป็นที่เข้าใจสำหรับทฤษฎีได้

ในขณะเดียวกัน สังคมนิยมทางการเมืองถือว่านโยบายต่างประเทศที่มีเหตุผลคือนโยบายต่างประเทศที่ดี ทั้งนี้เพราะมีเพียงนโยบายต่างประเทศที่มีเหตุผลเท่านั้นที่สามารถลดความเสี่ยงให้น้อยที่สุดและเพิ่มผลประโยชน์ให้ได้มากที่สุดได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักศีลธรรมแห่งความสุขุมคัมภีร์ภาพ (moral precept of prudence) และสิ่งจำเป็นทางการเมืองเพื่อความสำเร็จ (political requirement of success) สังคมนิยมทางการเมืองต้องการให้ภาพถ่ายของโลกทางการเมืองและภาพวาดนั้น มีส่วนคล้ายกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แม้ว่าสังคมนิยมตระหนักดีถึงช่องว่างที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ระหว่างนโยบายต่างประเทศที่ดี นั่นคือนโยบายต่างประเทศที่มีเหตุผล กับนโยบายต่างประเทศที่เป็นจริง อย่างไรก็ตาม สังคมนิยมยังยืนยันว่านอกจากทฤษฎีควรให้ความสนใจกับปัจจัยที่เป็นเหตุเป็นผลในนโยบายแล้ว นโยบายต่างประเทศยังควรเป็นนโยบายที่มีเหตุผลทั้งในแง่ศีลธรรมและแง่ปฏิบัติด้วย

ดังนั้นสังคมนิยมจึงมิได้นำเสนอข้อเสนอนี้ที่โต้แย้งกับข้อเสนอนี้ว่า นโยบายต่างประเทศนั้นไม่สามารถถูกกำหนดอย่างมีเหตุผลได้ตลอดเวลา ผลงานชิ้นนี้ไม่ได้ต้องการนำเสนอการบรรยายภาพความเป็นจริงทางการเมือง แต่ต้องการนำเสนอทฤษฎีเหตุผลเพื่อเข้าใจการเมืองระหว่างประเทศ ดังนั้นสังคมนิยมจึงจำเป็นต้องเลือกสรรเฉพาะปัจจัยบางอย่างมาพิจารณาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3. แม้ว่าสังคมนิยมมีสมมติฐานว่าแนวความคิดผลประโยชน์เป็นแก่นของการเมือง (essence of politics) ไม่ว่าในสถานที่หรือเวลาใด หากแต่สังคมนิยมไม่ได้กำหนดว่าแนวคิดที่ว่าด้วยผลประโยชน์ซึ่งนิยามในรูปของอำนาจ จะต้องมีความหมายตายตัวอย่างไร แต่ผลประโยชน์ที่กำหนดการกระทำทางการเมืองในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดของประวัติศาสตร์จะเป็นอะไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบริบททางการเมืองและวัฒนธรรม ในขณะที่นโยบายต่างประเทศถูกกำหนดขึ้น โดยชาติหนึ่งอาจดำเนินการเพื่อเป้าหมายที่ไม่เคยมีชาติใดเคยสามารถหรือได้ดำเนินการมาก่อน

ข้อสังเกตดังกล่าวนี้ใช้ได้กับแนวคิดเรื่องอำนาจเช่นกัน ส่วนประกอบของอำนาจและลักษณะการใช้อำนาจในช่วงเวลาหนึ่งๆ ถูกกำหนดจากสิ่งแวดล้อมทางการเมืองและทางวัฒนธรรมเช่นกัน อำนาจอาจประกอบด้วยสิ่งใดหรือเงื่อนไขใดก็ตามที่สามารถทำให้มนุษย์คนหนึ่งสามารถสร้างหรือคงการควบคุมมนุษย์อีกคนหนึ่งได้ ดังนั้น อำนาจจึงหมายถึงรวมถึงความสัมพันธ์ทางสังคมทุกชนิดที่นำไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ตั้งแต่การทำร้ายร่างกาย จนถึงความผูกพันทางจิตวิทยาที่จิตใจของคนๆ หนึ่งถูกควบคุมโดยอีกคน อำนาจหมายถึงรวมถึงการครอบงำมนุษย์โดยมนุษย์ ทั้งเมื่อมันถูกจำกัดโดยเป้าหมายศีลธรรมหรือควบคุมโดยกรอบรัฐธรรมนูญ เช่นในสังคมประชาธิปไตยตะวันตก และเมื่อไม่ได้ถูกควบคุมด้วยกฎเกณฑ์ใดๆ นอกจากด้วยกำลังและข้ออ้างเพื่อขยายอำนาจออกไป

สังคมนิยมไม่ได้มีสมมติฐานว่าสภาพแวดล้อมในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ไร้เสถียรภาพและมีแนวโน้มที่จะเกิดความรุนแรงได้อยู่ตลอดเวลาเป็นสิ่งถาวรที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ยกตัวอย่างเช่น สังคมนิยมเห็นว่าแท้จริงแล้วดุลแห่งอำนาจเป็นส่วนประกอบถาวรของทุกพหุสังคม อย่างไรก็ตาม ดุลแห่งอำนาจจะสามารถทำงานได้แต่เฉพาะในสภาวะแวดล้อมที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพและสันติ เช่นในสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ซึ่งหากปัจจัยที่ทำให้เกิดเงื่อนไขสภาวะแวดล้อมเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้ในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เสถียรภาพและสันติภาพก็อาจเกิดขึ้นได้ในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเช่นกัน เหมือนเช่นที่เคยเกิดขึ้นในหมู่ชาติบางชาติในประวัติศาสตร์

ในขณะที่สังคมนิยมนั้นเชื่อว่าผลประโยชน์จะถูกใช้เป็นเครื่องนำทางในการตัดสินใจการกระทำของรัฐบาลในสภาวะอนาธิปไตย หากแต่ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและผลประโยชน์เป็นผลของประวัติศาสตร์เท่านั้น ทฤษฎีสังคมนิยมไม่เคยปฏิเสธความเป็นไปได้ที่การแบ่งแยกระหว่างรัฐชาติจะถูกแทนที่ด้วยหน่วยที่ใหญ่กว่า ซึ่งอาจเป็นผลมาจากพลังของการพัฒนาทางเทคโนโลยีและความต้องการทางศีลธรรมในโลกปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ทฤษฎีสังคมนิยมเชื่อว่าความเปลี่ยนแปลงที่อาจ

เกิดขึ้นต้องเป็นผลมาจากกฎเกณฑ์ธรรมชาติมนุษย์ และสัจนิยมปฏิเสธความพยายามในการเปลี่ยนแปลงที่ปฏิเสธการพิจารณากฎเกณฑ์ดังกล่าว และยึดเพียงอุดมคตินามธรรมเท่านั้น

4. สัจนิยมทางการเมืองตระหนักถึงความสำคัญทางศีลธรรมในการกระทำทางการเมือง และตระหนักถึงความตึงเครียดที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จากการปะทะกันระหว่างความต้องการทางศีลธรรมและสิ่งจำเป็นเพื่อความสำเร็จทางการเมือง สัจนิยมไม่ต้องการละเลยหรือขจัดความตึงเครียดดังกล่าวออกไป และทำให้ประเด็นทางศีลธรรมและประเด็นทางการเมืองคลุมเครือ ด้วยการสร้างภาพว่าความเป็นจริงทางการเมืองนั้นเป็นไปตามมาตรฐานศีลธรรมมากกว่าที่มันเป็น และทำให้กฎทางศีลธรรมตรงน้อยกว่าที่เป็นจริง

สัจนิยมยืนยันว่าหลักศีลธรรมสากล (universal moral principle) ไม่สามารถนำมาใช้เป็นมาตรวัดการกระทำของรัฐได้ แต่การกระทำของรัฐควรที่จะถูกตัดสินภายใต้สถานการณ์และช่วงเวลาเฉพาะหนึ่งๆ เท่านั้น ปัจเจกชนอาจให้ความสำคัญแก่หลักการนามธรรมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวได้ แต่รัฐไม่มีสิทธิทำเช่นนั้นในนามของผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง การกระทำของทั้งปัจเจกบุคคลและรัฐล้วนต้องถูกตัดสินจากมาตรฐานศีลธรรมสากล เช่น หลักเสรีภาพ แต่ในขณะที่ปัจเจกชนมีสิทธิของตนเองเพื่อปกป้องหลักการศีลธรรม รัฐกลับไม่มีสิทธิยอมให้ความไม่สมควรทางศีลธรรม เช่น การฝ่าฝืนเสรีภาพมาขวางทางความสำเร็จทางการเมือง ด้วยรัฐต้องยึดหลักศีลธรรมแห่งความอยู่รอดของส่วนรวม สัจนิยมยังยืนยันว่าศีลธรรมทางการเมืองไม่มีทางเกิดขึ้นได้หากขาดความสุ่มคัมภีรภาพ (prudence) นั่นคือ ขาดการพิจารณาถึงผลลัพธ์ทางการเมืองของการกระทำที่ดูว่ามีศีลธรรม สัจนิยมจึงยกให้ความสุ่มคัมภีรภาพ ซึ่งหมายถึงการชั่งน้ำหนักผลลัพธ์จากหนทางกระทำทางการเมืองต่างๆ ให้เป็นคุณธรรมทางการเมืองสูงสุด (supreme virtue) หลักการจริยธรรมที่เป็นนามธรรม (ethics in the abstract) ตัดสินการกระทำโดยการพิจารณาว่าการกระทำนั้นสอดคล้องกับกฎทางศีลธรรมหรือไม่ แต่จริยธรรมทางการเมือง (political ethics) ตัดสินการกระทำจากผลลัพธ์ทางการเมืองของการกระทำนั้นๆ

5. ทฤษฎีสัจนิยมปฏิเสธที่จะยอมรับความปรารถนาทางศีลธรรมของชาติใดชาติหนึ่งว่าเป็นหลักกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมที่เป็นสากล เมื่อทฤษฎีสัจนิยมเน้นการแยกแยะระหว่างความคิดเห็นและความเป็นจริง ดังนั้นจึงแยกความเป็นจริงออกจากสิ่งที่ถูกบูชา เนื่องจากทุกชาติย่อมมีความปรารถนาให้อุดมการณ์ของชาติตนกลายเป็นจุดมุ่งหมายทางศีลธรรมที่เป็นสากล การที่ชาติหนึ่งยึดถือกฎศีลธรรม มีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับการที่ชาติหนึ่งแสวงทำเป็นรู้อย่างแน่นอนว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่ชั่วร้ายในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่นเดียวกับความเชื่อที่ว่ามนุษย์

ทุกคนอยู่ภายใต้พระเมตตาของพระเป็นเจ้านั้น ย่อมแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงจากความเชื่อที่ว่าพระเป็นเจ้าย่อมสถิตย์อยู่ข้างตนเสมอ และสิ่งใดที่เป็นเจตนาของเขาย่อมเป็นเจตนาของพระเป็นเจ้าด้วย

การทำให้ความรู้สึกชาตินิยมของชาติตน เท่ากับหลักการของพระเป็นเจ้า (the counsels of Providence) นั้นเป็นการกระทำที่นอกจากผิดศีลธรรม นอกจากความหยิ่งผยอง ถือเป็นบาปข้อห้ามที่พระศาสดาทรงตักเตือนผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองแล้ว การกระทำดังกล่าว ยังอาจนำมาซึ่งหายนะทางการเมือง เพราะความเชื่อดังกล่าวมีแนวโน้มจะบดบังความสามารถในการตัดสินใจซึ่งอาจนำไปสู่การต่อสู้อย่างบ้าคลั่งและหน้ามืดตามัวในนามของหลักการทางศีลธรรม อุดมคติ และพระเจ้า ที่จะทำลายชาติและอารยธรรมในที่สุด

ในอีกทางหนึ่ง แนวความคิดผลประโยชน์นิยมในรูปของอำนาจช่วยให้หลุดพ้นจากความหลงงมงายในศีลธรรมที่เกินพอดี และความหลอกลวงทางการเมือง เพราะหากมองว่าทุกชาติ รวมทั้งชาติของเรา เป็นหน่วยที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติ หรืออำนาจเหมือนกันหมด ชาติต่างๆ ย่อมสามารถถูกตัดสินภายใต้มาตรฐานเดียวกัน เราจะสามารถตัดสินชาติหนึ่งได้เช่นเดียวกับที่เราสามารถตัดสินชาติเราเอง ชาติหนึ่งๆ สามารถดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มุ่งการแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติตน ในขณะที่เคารพผลประโยชน์แห่งชาติของชาติอื่น การประสานผลประโยชน์แห่งชาติจึงเป็นการสะท้อนการประสานมาตรฐานทางศีลธรรมของชาติต่างๆ ไปด้วย

6. ข้อแตกต่างระหว่างทฤษฎีสัจนิยม และทฤษฎีในสำนักอื่นๆ คือความแท้จริง (real) ที่ทฤษฎีสัจนิยมได้นำเสนอออกมาอย่างชัดเจน โดยแม้ว่าทฤษฎีสัจนิยมอาจเคยถูกเข้าใจหรือตีความผิดไป แต่ไม่มีใครสามารถปฏิเสธความโดดเด่นที่อยู่ทั้งในทัศนะทางปัญญาและศีลธรรมในประเด็นทางการเมืองของสัจนิยมได้

นักทฤษฎีสัจนิยมทางการเมืองพยายามรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกเทศของปริมณฑลทางการเมือง (autonomy of political sphere) เช่นเดียวกับที่นักเศรษฐศาสตร์, นักกฎหมาย หรือนักศีลธรรมรักษาความเป็นเอกเทศของปริมณฑลของตนไว้ นักสัจนิยมคิดถึงผลประโยชน์ในรูปของอำนาจ และตั้งคำถามต่อนโยบายหนึ่งๆ ว่านโยบายนั้นส่งผลกระทบต่ออำนาจของชาติ (หรือของรัฐบาลกลาง, ของรัฐสภา, พรรคการเมือง หรือภาคส่วนทางสังคม) อย่างไร เช่นเดียวกับที่นักเศรษฐศาสตร์ที่คำนึงถึงแต่ในแง่เศรษฐกิจจะคิดถึงเรื่องของอรรถประโยชน์ และจะตั้งคำถาม

ตอนนโยบายหนึ่งๆว่าจะส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจและความมั่งคั่งของสังคมอย่างไร หรือนักกฎหมายที่คิดในรูปของการเป็นไปตามหลักกฎหมาย และจะตั้งคำถามต่อนโยบายหนึ่งๆว่าเป็นไปตามกฎเกณฑ์ทางกฎหมายหรือไม่ ในขณะที่นักศีลธรรมซึ่งคิดในแง่หลักศีลธรรม จะตั้งคำถามว่านโยบายนั้นสอดคล้องกับหลักทางศีลธรรมหรือไม่ อย่างไร

สัจนิยมทางการเมืองไม่สนใจการคงอยู่ หรือความเชื่อมโยงของมาตรฐานทางความคิดอื่นใด นอกจากมาตรฐานทางการเมือง ในฐานะนักสัจนิยมทางการเมือง มาตรฐานทางการเมืองมีความสำคัญที่สุด และนักสัจนิยมทางการเมืองจะแยกตัวออกจากสำนักคิดอื่นๆ เมื่อสำนักคิดเหล่านั้นพยายามยึดยึดมาตรฐานความคิดที่เหมาะสมกับบริบทอื่นๆ เข้ามาในบริบทของการเมือง จากตรงนี้ สัจนิยมได้นำ “กรอบแนวคิดกฎหมาย-ศีลธรรม” เข้ามาเป็นประเด็นในการเมืองระหว่างประเทศ และยืนยันว่าประเด็นดังกล่าวนี้ไม่ใช่แค่จินตนาการที่ถูกสร้างขึ้น แต่เป็นแก่นของข้อถกเถียงที่ปรากฏในประวัติศาสตร์หลายต่อหลายครั้ง

อย่างไรก็ตาม การที่นักสัจนิยมพยายามปกป้องความเป็นเอกเทศของมิติทางการเมืองไม่ให้ถูกกลดลงไปอยู่ภายใต้วิถีคิดของบริบทอื่นๆ นั้น ไม่ได้หมายความว่าสัจนิยมไม่สนใจความคงอยู่หรือไม่เห็นความสำคัญของวิถีคิดในบริบทอื่นๆ หากพยายามแสดงนัยยะว่าแต่ละวิถีคิดของแต่ละบริบท ควรอยู่ในบริบทที่เหมาะสม ทฤษฎีสัจนิยมนั้นอยู่บนพื้นฐานของความคิดในเรื่องแนวความคิดพหุนิยมว่าด้วยธรรมชาติมนุษย์ โดยเชื่อว่ามนุษย์ที่แท้จริง (real man) คือผลจากการประกอบกันระหว่าง “มนุษย์เศรษฐกิจ,” “มนุษย์การเมือง,” “มนุษย์ศีลธรรม,” “มนุษย์ศาสนา,” และอื่นๆ มนุษย์ที่ไม่เป็นอย่างอื่นนอกจาก “มนุษย์การเมือง” ย่อมเป็นสัตว์ร้าย เพราะเขาย่อมไร้ซึ่งแรงทัดทานทางศีลธรรม มนุษย์ที่ไม่เป็นอย่างอื่นนอกจาก “มนุษย์ศีลธรรม” ย่อมเป็นคนโง่ เพราะเขาย่อมไร้ซึ่งความสุขุมคัมภีรภาพ และมนุษย์ที่ไม่เป็นอย่างอื่นนอกจาก “มนุษย์ศาสนา” ย่อมเป็นนักบุญ เพราะเขาย่อมไร้ซึ่งความปรารถนาทางโลก

นอกจากตระหนักถึงการคงอยู่ของแง่มุมที่แตกต่างกันในธรรมชาติมนุษย์แล้ว สัจนิยมทางการเมืองยังตระหนักว่าในการที่จะทำความเข้าใจแง่มุมหนึ่งๆ ของธรรมชาติมนุษย์ เราจำเป็นต้องตัดแง่มุมอื่นๆ ออกไป เช่นเมื่อต้องการทำความเข้าใจ “มนุษย์ศาสนา” เราก็จำเป็นต้องแยกพิจารณามนุษย์ในฐานะมนุษย์ศาสนาเท่านั้น โดยตัดองค์ประกอบในมิติอื่นๆ ของมนุษย์ออกไป นอกจากนี้ เรายังต้องประยุกต์ใช้มาตรฐานทางความคิดที่เหมาะสมกับบริบททางศาสนา และตระหนักอยู่เสมอถึงการคงอยู่ของมาตรฐานทางความคิดอื่นๆ และอิทธิพลของมาตรฐานเหล่านี้ที่มีต่อองค์ประกอบด้านศาสนาของมนุษย์ กระบวนการศึกษาดังกล่าวนี้นี้ใช้ได้กับทุกแง่มุมของ

ธรรมชาติมนุษย์ ยกตัวอย่างเช่น ไม่มีนักเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่คนใดที่จะพิจารณาศาสตร์ และความสัมพันธ์ของศาสตร์ของเขากับศาสตร์เกี่ยวกับมนุษย์อื่นๆ ในลักษณะที่ต่างออกไปจากนี้ ด้วยกระบวนการปลดปล่อยให้เป็นอิสระจากมาตรฐานความคิดอื่นๆ และการพัฒนามาตรฐานความคิดใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับประเด็นที่ต้องการศึกษา เศรษฐศาสตร์จึงสามารถพัฒนาทฤษฎีที่เป็นเอกเทศเพื่ออธิบายกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ได้ ซึ่งเป้าหมายที่แท้จริงของสังคมนิยมก็คือการพัฒนาทฤษฎีในลักษณะเดียวกันนี้ในสาขาการเมือง

อย่างไรก็ตาม การที่ทฤษฎีหรือนโยบายต่างประเทศที่อยู่บนหลักการดังกล่าวนี้ จะไม่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นเอกฉันท์นั้นถือเป็นเรื่องปรกติ เพราะทฤษฎีและนโยบายที่อยู่บนหลักการดังกล่าวข้างต้นสวนทางกับกระแสในวัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกาสองกระแส ที่ไม่สามารถประสานตัวเองกับสมมติฐานและผลจากทฤษฎีการเมืองที่เน้นความเป็นเหตุเป็นผลและความเป็นภววิสัยได้ โดยกระแสหนึ่งดูแลบทบาทของอำนาจในสังคม ด้วยอิงจากฐานปรัชญาและประสบการณ์ในทศวรรษที่ 19 และอีกกระแสที่เกิดจากความพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับความเป็นจริงทางการเมือง ที่เต็มไปด้วยการต่อสู้เพื่อแสวงหาอำนาจ ดังนั้นความเป็นจริงเหล่านี้จึงต้องถูกอำพราง, บิดเบือน, ดูเบา และเสริมแต่ง เพราะด้วยการหลอกตัวเองเช่นนี้เท่านั้นที่มนุษย์ซึ่งต้องสวมวิญญาณสัตว์การเมือง จึงจะสามารถอยู่กับตัวเองและผู้อื่นได้

ดังนั้น การที่ทฤษฎีที่พยายามเข้าใจการเมืองระหว่างประเทศอย่างที่มีนัยเป็น และที่ควรจะเป็นเมื่อพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงมากกว่าอย่างที่คนปรารถนาจะเห็น ต้องเอาชนะแรงต้านทานทางจิตวิทยาที่สาขาอื่นไม่จำเป็นต้องเผชิญนั้น จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และผลงานที่อุทิศให้กับการทำความเข้าใจการเมืองระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการจึงต้องการข้ออ้างเหตุผลและคำอธิบายที่เป็นพิเศษ

ดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ น่าจะทำให้สามารถมองเห็นภาพสาระสำคัญบางส่วนของผลงานว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธอได้พอสมควร โดยเฉพาะบทบาทของแนวความคิดที่สำคัญอย่างแนวคิดในเรื่องเหตุผลของมนุษย์, อำนาจ, ผลประโยชน์แห่งชาติ, และศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐในความคิดและทฤษฎีของมอร์แกนธอ ซึ่งจากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าแนวความคิดเหล่านี้ถือเป็นแก่นหัวใจหลักของความคิดทฤษฎีเขา ซึ่งแน่นอนว่าหากเราสามารถทำความเข้าใจกับความคิดของมอร์แกนธอที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดเหล่านี้ได้อย่างถ่องแท้แล้ว การทำความเข้าใจทฤษฎีสังคมนิยมของมอร์แกนธอ หรือแม้แต่สังคมนิยมของนักคิดท่านอื่นๆ ต่อไป คงเป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ยากนัก

อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทนำ ด้วยเหตุผลหลายๆ ประการ ไม่ว่าจะเป็ความหลากหลายของประเด็น ความยาวของผลงาน วิธีการนำเสนอที่ดูต้นและพยายามเน้นสิ่งต่างๆ เกินความจำเป็นอย่างตั้งใจจนเกินไป ทำให้ผลงานของมอร์เกนธอโดยเฉพาะผลงานว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งเน้นการนำเสนอแนวความคิดที่มีลักษณะเป็นนามธรรมนั้น ยากที่จะเข้าถึงอย่างทะลุปรุโปร่งได้

นอกจากนี้ ดังที่มอร์เกนธอได้กล่าวมา ผลงานของเขาโดยรวมแล้วยังมีเป้าหมายหลักเพื่อต่อต้านกระแสความคิดหลักที่แพร่กระจายอยู่ในสังคมอเมริกาในขณะนั้น โดยการตีพิมพ์ผลงานชิ้นแรกของมอร์เกนธอ *Scientific Man vs. Power Politics* นั้นมักได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องหมายของการเปิดฉากของ ‘วิวาทะครั้งใหญ่’* (great debate) ระหว่างสังคมนิยมกับแนวคิดที่อยู่บนรากฐานปรัชญาเหตุผลนิยมเช่นเสรีนิยม ซึ่งในช่วงระยะเวลาแห่ง ‘การต่อสู้ครั้งยิ่งใหญ่’ นี้ มอร์เกนธอได้แสดงบทบาทสำคัญในการโจมตีและวิพากษ์ ‘ความเกินพอดี’ ของปรัชญาเหตุผลนิยม และแนวความคิดต่างๆ ที่อิงอยู่บนสมมติฐานการมองโลกและมนุษย์ของปรัชญาเหตุผลนิยมนี้ ซึ่งในบางครั้ง ความพยายามตอบโต้ข้อกล่าวหาและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับจุดยืนของเขาที่ถาโถมเข้ามา กลับทำให้มอร์เกนธอยิ่งเน้นย้ำข้อเสนอของเขา ‘อย่างเกินพอดี’ เช่นกัน ซึ่งมีผลให้ความเข้าใจผิดและความสับสนเกี่ยวกับผลงานของมอร์เกนธอยิ่งมีมากขึ้นไปอีก

ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมีเป้าหมายที่จะพยายามสร้างความกระจ่างชัดให้แก่ผลงานของมอร์เกนธอ โดยเฉพาะในประเด็นซึ่งเป็นที่ถกเถียงกันอย่างกว้างขวางและเกี่ยวเนื่องกับแนวความคิดที่เป็นหัวใจหลักของความคิดและทฤษฎีสังคมนิยมของมอร์เกนธอ นั่นคือแนวคิดเรื่องเหตุผลของมนุษย์, อำนาจ, ผลประโยชน์แห่งชาติ, และศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ โดยผู้เขียนจะทำการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งผู้เขียนเชื่อว่าเป็นส่วนที่มอร์เกนธอขยาย และประยุกต์ความคิดและทฤษฎีสังคมนิยมมา จึงมีความ

* มอร์เกนธอตั้งข้อสังเกตของเกี่ยวกับผลกระทบจาก *Scientific Man vs. Power Politics* หลังได้รับการตีพิมพ์ในสหรัฐอเมริกาไว้ว่า “มันมาคล้ายกับระเบิดในสภาพแวดล้อมที่เสียบสงบ และทำให้ผู้คนตกใจอย่างไม่สิ้นสุด” Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 207.

เชื่อมโยงกันอยู่ เพื่อขยายความเข้าใจและแก้ไขปัญหที่เกิดจากผลงานในส่วนว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธที่เกี่ยวเนื่องกับแนวความคิดที่ได้กล่าวไปเหล่านี้ ซึ่งจะนำเสนอในบทต่อไปตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

เหตุผล

มอร์เกนธอนผู้ต่อต้านเหตุผล?

จากความพยายามของมอร์เกนธอนในการตั้งคำถาม และวิพากษ์แนวคิดเสรีนิยมที่กำลังเฟื่องฟูในสหรัฐอเมริกาในผลงาน *Scientific Man vs. Power Politics* โดยการชี้แจงให้เห็นถึงสาเหตุทั่วไปของความล้มเหลวของความคิดทางการเมืองในโลกตะวันตกซึ่งเขามองว่ามีต้นตอมาจาก 'สมมติฐานพื้นฐานทางปรัชญา' ที่มองธรรมชาติมนุษย์ เหตุผล และโลกทั้งหมดอย่างผิดพลาด ทำให้มอร์เกนธอนมักถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้มองโลกในแง่ร้ายอย่างสุดโต่ง นั่นคือมองว่าด้วยธรรมชาติของมนุษย์ที่กระหายอำนาจอย่างไม่มีความสิ้นสุด มนุษย์จึงไม่มีทางที่จะออกจากความขัดแย้งที่มนุษย์ต้องต่อสู้แข่งขันกันอย่างดุเดือดอยู่ตลอดเวลาได้ มอร์เกนธอนยังถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ดูถูกและปฏิเสธการใช้ 'เหตุผล' ของมนุษย์ และในบางครั้งยังถูกมองว่าเป็นผู้สนับสนุน 'ความไร้เหตุผล' (irrationality) เพราะเมื่อมอร์เกนธอนมีสมมติฐานว่ามนุษย์ทุกคนกระหายอำนาจ ดังนั้นผู้ที่อยู่รอดได้ก็คือผู้ที่ต่อสู้เพื่ออำนาจโดยไม่สนใจเหตุผล หรือศีลธรรมใดๆ ทั้งสิ้น

มอร์เกนธอนมักถูกเรียกว่าเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายอย่างสุดโต่ง ทั้งนี้ น่าจะมีเหตุมาจากสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์ของเขาที่มองว่ามนุษย์เห็นแก่ตัวและต้องการแสวงหาอำนาจอย่างไม่มีความสิ้นสุด ซึ่งจากสมมติฐานนี้เอง เขาได้นำมาซึ่งข้อสรุปที่ว่าการเมืองซึ่งเป็นกิจกรรมที่สะท้อนมาจากธรรมชาติความกระหายอำนาจของมนุษย์อย่างชัดเจนที่สุดไม่มีวันที่จะถูกขจัดออกไปได้อย่างสิ้นซาก ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลหรือสิ่งใดก็ตาม การต่อสู้แข่งขันทางการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ สำหรับมอร์เกนธอน จึงเป็นสิ่งถาวรที่ต้องอยู่คู่กับมนุษย์เสมอ ดังโคกนาฏกรรมในชีวิตมนุษย์ จากทัศนะการมองโลกเช่นนี้จึงทำให้มอร์เกนธอนขึ้นชื่อว่าเป็นผู้มองโลกในแง่ร้าย ทั้งยังสิ้นหวังกับการที่มนุษย์จะพัฒนาออกจากการแข่งขันทางการเมืองที่รุนแรงไปได้ ผลงานของมอร์เกนธอนจึงมักถูกเข้าใจว่าสะท้อนยะของความเชื่อที่ว่าสังคมมนุษย์ไม่มีวันที่จะพัฒนา หรือก้าวเดินออกไปจากการแข่งขันเพื่ออำนาจที่เต็มไปด้วยความรุนแรงได้ ดังเช่นที่อัลเฟรด เวิร์เนอร์ (Alfred Werner) ได้ออกมาเตือนผู้ที่ศึกษา *Scientific Man vs. Power Politics* ไว้ว่า "หนังสือของดร. มอร์เกนธอนแม้ให้รายละเอียดและประพันธ์ได้อย่างดีเยี่ยม แต่แทบจะมีได้มีคุณูปการใดๆ

ต่อการสร้างโลกหลังสงครามที่ดีขึ้นเลย มันไม่ได้ให้อะไรแก่ผู้อ่านเลย นอกจากการมองโลกในแง่ร้ายอย่างสุดที่จะหยั่งได้ ซอนเร็นภายใต้หน้ากากของสัญนิยม¹ หรือดังที่เอ. อาร์. คาโปนิกรี (A. R. Caponigri) กล่าวถึงเขาไว้ว่า “อารมณ์สิ้นหวังของมอร์แกนธอ...เป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ทั้งทางตรรกะและทางประวัติศาสตร์”² บ้างถึงกับวิจารณ์มอร์แกนธอว่า “ควรแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนอีกสักนิด และควรมีใจที่เป็นกุศลเพิ่มมากขึ้นอีกมาก” และสิ่งที่ผลงานของเขาต้องการนั้นก็คือ “ส่วนผสมของการมองมนุษย์ในแง่ดีที่ทำให้ตระหนักว่าความกระหายอำนาจนั้นสามารถจะถูกเอาชนะได้”³

นอกจากจะถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้มองโลกในแง่ร้ายอย่างที่สุด ทั้งยังไม่มีศรัทธาในความเป็นไปได้ในการพัฒนาและความก้าวหน้าของมนุษย์ มอร์แกนธอยังถูกวิจารณ์ว่าเป็นผู้ปฏิเสธและดูถูกการใช้เหตุผลของมนุษย์ โดยเฉพาะในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ดังเช่นคาร์ล ไรย์มุนด์ ปอปเปออร์ (Karl Raimund Popper) ที่ได้สรุปความคิดเห็นหลังจากได้ศึกษาผลงานของมอร์แกนธอไว้ว่า

“มอร์แกนธอสรุปเอาจากความไม่สามารถคาดเดาได้ของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ว่า เหตุผลไม่สามารถที่จะถูกนำมาใช้ในอาณาเขตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ เขาหัวเราะเยาะเย้ยความพยายามทุกอย่างที่จะทำให้อำนาจมาอยู่ภายใต้การควบคุมของเหตุผล”⁴

จากข้อวิพากษ์ดังกล่าว ทำให้เห็นว่าการแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของเหตุผล และการวิพากษ์วิจารณ์ความศรัทธาเชื่อมั่นอย่างสุดโต่งในเหตุผลของมอร์แกนธอ ทำให้เขาถูกมองว่าเป็นผู้ปฏิเสธความเป็นไปได้ในการที่จะใช้เหตุผล ทั้งในการทำความเข้าใจ ควบคุม หรือแม้แต่บรรเทาความรุนแรงที่มาจากกรต่อสู้ในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ สำหรับมอร์แกนธอ เหตุผลและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกลับกลายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถนำมาเกี่ยวข้องกันได้ เหตุผลไม่

¹ Alfred Werner, *Christian Century* 64 (1 January 1947): 15.

² A.R. Caponigri, *Chicago Tribute* (1 December 1946); quoted in Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 203.

³ Hugo Sonnenschein, *Chicago Sun* (9 March 1947); quoted in Ibid.

⁴ Karl Raimund Popper, *The Spell of Plato*, vol. 1, *The Open Society and Its Enemies*, pp. 260-261; quoted in ibid.

สามารถจะถูกนำมาใช้การใดๆ ได้ในอาณาเขตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งเขายังถูกมองว่าเป็นผู้เยาะเย้ยการนำเอาเหตุผลเข้ามาควบคุมการต่อสู้เพื่ออำนาจ มอร์แกนธจึงกลายเป็นผู้ปฏิเสธ ข้ายังเป็นผู้ดูถูกการนำเหตุผลเข้ามาใช้ในอาณาเขตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ยิ่งไปกว่านั้น จากผลงาน *Scientific Man vs. Power Politics* ซึ่งมอร์แกนธพยายามยืนยันถึงการแข่งขันทางการเมืองเรื่องอำนาจว่าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถถูกกำจัดออกไปได้ และแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของเหตุผลที่จำกัดอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของพลังที่ไร้เหตุผลซึ่งมีอำนาจที่เหนือกว่า ยังทำให้มอร์แกนธถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นฝ่ายตรงข้ามกับเหตุผล นั่นคือสนับสนุนการกระทำที่เป็นไปตามพลังที่ไร้เหตุผลอย่างเต็มที่ จนกระทั่งกลายเป็นผู้สนับสนุนการใช้อำนาจเผด็จการทั้งหลาย ดังที่มีผู้วิจารณ์ว่า "...การบ่นพึมพำไร้สาระสลบไปมาเกี่ยวกับนามธรรมที่ถูกนำมาทำให้เป็นรูปธรรมเช่นนี้ เป็นการให้ความช่วยเหลือและความสะดวกสบายแก่พวกเผด็จการฟาสซิสต์ที่ยังเติบโตไม่เต็มที่ทั้งหลาย"⁵ ทั้งนี้ เพราะจากการที่มอร์แกนธมีสมมติฐานว่ามนุษย์ทุกคนมีความกระหายอำนาจอย่างไม่มีวันสิ้นสุด ดังนั้นจึงต้องแข่งขันกันเพื่อครอบงำผู้อื่นตลอดเวลา ทำให้ผู้ศึกษา *Scientific Man vs. Power Politics* บางท่านกลับนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่ามอร์แกนธสนับสนุนการแข่งขันเพื่ออำนาจ ไม่ว่าจะใช้วิธีการใดๆ ก็ตามเนื่องจากความจำเป็นในโลกแห่งการต่อสู้เพื่ออำนาจดังกล่าว ทั้งนี้ เมื่อมนุษย์ทุกคนกระหายในอำนาจ ดังนั้นผู้ที่อยู่รอดได้ก็คือผู้ที่ต่อสู้โดยไม่สนใจเหตุผล หรือศีลธรรมใดๆ ทั้งสิ้น

หลังจากได้ทำการศึกษา *Scientific Man vs. Power Politics* ผู้เขียนเองมีความเห็นเช่นเดียวกับไพรซ์ซึ่งเห็นว่าความเข้าใจผิดที่เห็นได้จากข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่ได้ยกมาดังกล่าวนี้ คงไม่ได้เป็นความรับผิดชอบของมอร์แกนธคนเดียวอย่างสิ้นเชิง แม้ปฏิเสธไม่ได้ว่าวิธีการเขียนที่พยายามเน้นข้อเสนอบนตนเองอย่างดุเดือดจนเกินไป* ทำให้มอร์แกนธไม่สามารถแสดงจุดยืนของเขาได้อย่างชัดเจนและทำให้ตนเองตกเป็นเป้าของการโจมตีได้ง่าย หากแต่เมื่อพิจารณาข้อวิพากษ์

⁵ Read Bain, *Social Force* 24 (May 1947); quoted in Ibid.

* แคมเบล แครก (Campbell Craig) วิเคราะห์ว่าอารมณ์รุ่มร้อนในการนำเสนอของมอร์แกนธมีสาเหตุมาจากความรู้สึกภายในของเขาต่อนาซีเยอรมันในฐานะผู้เหยียดนาซี และความโกรธแค้นที่มีต่อฝ่ายแอลลโก-อเมริกันที่รับมือกับฮิตเลอร์ตามแนวทางเหตุผลนิยม ซึ่งสอดคล้องกับโจเอล โรเซนธาล (Joel Rosenthal) ที่เห็นว่าเป้าหมายหลักของมอร์แกนธในการเขียนผลงานในระยะต้นของช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองนั้น คือการเตือนให้สังคมนอเมริกันตระหนักถึงธรรมชาติที่แท้จริงของการเมืองระหว่างประเทศ และสร้างความประหลาดใจโดยการแสดงให้เห็นว่าการเมืองเรื่องอำนาจในระดับนี้ไม่สามารถทำให้ราบเรียบได้ด้วยวิธีการเจรจาต่อรองทางการเมือง

นักวิจารณ์เหล่านี้ จะเห็นได้ว่านักวิจารณ์เหล่านี้ก็ไม่สามารถมองทะลุเกราะความแข็งกร้าวของ มอร์แกนธ และทำความเข้าใจกับจุดยืนและเป้าหมายของที่แท้จริงของเขาได้เช่นกัน

ท่ามกลางบรรยากาศที่โรคภัยแห่งความเชื่อมั่นใน 'วิธีการทางวิทยาศาสตร์' และความ คลั่งไคล้ใน 'เหตุผล' ในฐานะยารักษาความขัดแย้งในโลกแพร่สะพัดไปทั่วทั้งในวงการวิชาการใน สหรัฐอเมริกา และยังสอดแทรกอยู่ในแนวความคิดทางการเมืองที่ครอบงำสังคมอเมริกันใน ขณะนั้น โดยความศรัทธาในบางสิ่งอย่างไม่ลืมหูลืมตาหรือที่เรียกว่า 'ism' ทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็น กฎนิยม (legalism), ศีลธรรมนิยม (moralism), อุดมคตินิยม (utopianism), สมบูรณ์แบบนิยม (perfectionism), ประจักษ์นิยม (empiricism), ลัทธิที่ยึดถือข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ (factualism), รูปแบบนิยม (formalism), และ วิทยาศาสตร์นิยม (scientism) เป็นอาการของโรคภัยนี้ที่สะท้อน อย่างชัดเจนในค่านิยมสังคมอเมริกัน มอร์แกนธจึงถือเป็นภาระหน้าที่ของเขาที่จะต้องสร้างความ กระจ่างแก่สังคม ให้มองเห็นต้นตอที่มาและอันตรายของโรคภัยนี้

จากการวินิจฉัยของมอร์แกนธ อาการของโรคภัยที่แพร่กระจายอยู่ในสังคมอเมริกันนี้มี ต้นตอมาจากสมมติฐานการมองธรรมชาติของมนุษย์และโลกที่ผิดพลาดของปรัชญาเหตุผลนิยม ซึ่งมีลักษณะสำคัญที่สุดคือความศรัทธาอย่างแรงกล้าในเหตุผลของมนุษย์ ในฐานะเครื่องมือ นำพามนุษย์ไปสู่ความก้าวหน้าและสามารถไปถึงความดีสูงสุด ปรัชญาเหตุผลนิยมเชื่อว่า ความก้าวหน้าของมนุษย์ แม้กระทั่งความก้าวหน้าทางศีลธรรมสามารถเกิดขึ้นได้จากเหตุผลของ มนุษย์ ความชั่วร้ายเป็นเพียงสิ่งชั่วคราวที่มาจากความเพิกเฉย ด้วยเหตุผลและการเรียนรู้ มนุษย์ จะสามารถเข้าใจและกำจัดปัญหาอุปสรรคทุกประการได้อย่างสิ้นซากในที่สุด ไม่ว่าจะเป็นปัญหา ทางศีลธรรม ปัญหาทางสังคม หรือความขัดแย้งทางการเมืองก็ตาม ไม่มีสิ่งใดที่มนุษย์เอาชนะ ไม่ได้ด้วยการสะสมความรู้ สำหรับปรัชญาเหตุผลนิยม ด้วยเหตุผลของมนุษย์ ความสุขสมบูรณ์จึง อยู่แค่เอื้อมเท่านั้น

หลังจากวินิจฉัยดังนี้ มอร์แกนธได้เสนอหนทางในการรักษา โดยเสนอมุมมองที่สังคม อเมริกันไม่เคยได้รับรู้ เพื่อถ่วงดุลกับความหวังในความก้าวหน้าไปสู่ความดีสมบูรณ์ของมนุษย์ สิ่ง ที่มอร์แกนธพยายามชี้ให้เห็นคือ 'โคกนาฏกรรม' ในฐานะสภาพที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ของมนุษย์ เขาเรียกร้องให้ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่าง 'สิ่งที่ เป็น' กับ 'สิ่งที่ควรจะเป็น' มอร์แกนธเห็น ว่ามนุษย์ต้องยอมรับว่ามี "ความขัดแย้งที่ไม่สามารถแก้ไขได้...ซึ่งฝังรากอยู่ในธรรมชาติของสิ่ง

ต่างๆ ที่มีมนุษย์ไม่มีอำนาจใดจะแก้ไขได้”⁶ ซึ่งปรัชญาเหตุผลนิยมไม่ได้ตระหนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความขัดแย้งถาวรระหว่างความสามารถและความต้องการของมนุษย์ ในทัศนะของมอร์เกนธอ ไม่มีมนุษย์คนใดที่สามารถบรรลุเป้าหมายของตนอย่างสมบูรณ์ได้ ความต้องการของมนุษย์จะเกินกว่าความสามารถของเขาเสมอ มนุษย์ต้องคำสาปที่จะต้องประสพกับความปรารถนาในจิตใจกับสภาพความเป็นจริงรอบตัวเขาตลอดกาล นี่คือชะตากรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็นโคกนาฏกรรมที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลงได้

ในขณะเดียวกัน เพื่อถ่วงดุลความศรัทธาอย่างแรงกล้าใน ‘เหตุผล’ และ ‘วิธีการทางวิทยาศาสตร์’ มอร์เกนธอยังอธิบายถึงลักษณะที่แท้จริงของเหตุผลว่าไม่ใช่ยาวิเศษดังที่ปรัชญาเหตุผลนิยมเข้าใจ หากสำหรับมอร์เกนธอแล้ว เหตุผลเปรียบเสมือนคนรับใช้ของกิเลสตัณหาที่มีพลังเข้มแข็งกว่า โดยเฉพาะในโลกทางสังคมของมนุษย์ เหตุผลเป็นเพียงเครื่องมือในการตัดสินใจว่ามนุษย์ควรจะใช้วิธีการใดเพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายที่มนุษย์ต้องการ หรือตัดสินใจเมื่อมนุษย์มีผลประโยชน์หรืออารมณ์ความรู้สึกที่ขัดแย้งกันอยู่เท่านั้น โดยเป้าหมายของมนุษย์ไม่ได้ถูกกำหนดด้วยเหตุผล แต่กลับเป็นหน้าที่ของพลังที่ไร้เหตุผลดังเช่นผลประโยชน์และอารมณ์ความรู้สึก เหตุผลในสายตาของมอร์เกนธอจึงห่างไกลกับเทพเจ้าผู้ทำหน้าที่ทั้งกำหนดเป้าหมายและวิธีการให้แก่มนุษย์ในการเดินทางเพื่อไปสู่ความดีสูงสุดดังเช่นที่ปรัชญาเหตุผลนิยมเข้าใจ ในทางตรงกันข้าม มอร์เกนธอกลับเห็นว่าผู้ที่คิดว่าตนได้ยอมให้เหตุผลทำหน้าที่ทั้งในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการ หากไม่ล้มเหลว ก็ต้องรักษาการคงอยู่ของเขาโดยแยกตัวอยู่ในหอคอยงาช้าง⁷

นอกจากนี้ เพื่อถ่วงดุลแนวคิดแบบเสรีนิยมที่เชื่อว่าการเมืองจะสามารถถูกแทนที่หรือถูกขจัดให้หายไปได้ด้วยสูตรสำเร็จทางกฎหมาย หรือทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้มาจากเหตุผลของมนุษย์ มอร์เกนธอยังได้ชี้ให้เห็นว่าธรรมชาติของการเมืองนั้น เชื่อมโยงอยู่กับความกระหายในอำนาจซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติมนุษย์ ทำให้การเมืองเป็นอาณาเขตที่คงอยู่อย่างถาวร และไม่มีวิธีใดสามารถกำจัดหรือทำให้การเมืองหายไปจากโลกมนุษย์ได้ ดังนั้น ความพยายามในการใช้เหตุผลเพื่อค้นพบ วางแผน และควบคุมทุกสิ่งทุกอย่างอย่างสิ้นเชิงของมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ‘ข้อจำกัดของวิธีการทางวิทยาศาสตร์’ และ ‘เหตุผล’ ของมนุษย์ในโลกของสังคมจึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่มอร์เกนธอพยายามแสดงให้ผู้อ่านตระหนัก และสำหรับมอร์เกนธอแล้ว ความหวังที่มนุษย์จะสามารถกำจัดความขัดแย้งและอาณาเขตของการเมืองออกไปได้ในที่สุด ซึ่งเป็นผลสืบ

⁶ Hans J. Morgenthau, *Scientific Man vs. Power Politics*, p. 206.

⁷ Ibid., p. 157.

เนื่องมาจากความศรัทธาในอำนาจของเหตุผลของมนุษย์ เป็นความหวังที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง และนำอันตรายมาสู่มวลมนุษยชาติอีกด้วย

เหตุผล: เครื่องมือในการทำความเข้าใจและบรรเทาความรุนแรงในการต่อสู้ทางการเมือง

ท่าทีการปฏิเสธศักยภาพของเหตุผลอย่างแข็งขัน และการเปรียบเทียบเหตุผลในฐานะคนรับใช้ของกิเลสตัณหา น่าจะทำให้เราสามารถมองเห็นสาเหตุที่ทำให้มอร์แกนธอตตกเป็นเป้าของการโจมตีว่าเป็นผู้ปฏิเสธและดูถูกเหตุผล ตลอดจนเป็นผู้สนับสนุนความไร้เหตุผลได้ ทั้งนี้ ด้วยการนำเสนอด้วยอารมณ์ที่ดุเดือดและขาดความชัดเจนในบางครั้ง ทำให้มอร์แกนธอตมักถูกมองว่าเป็นศัตรูของเหตุผลของมนุษย์ ทั้งที่เขาเป็นเพียงผู้ต่อต้านความคลั่งไคล้ในเหตุผลจนเกินเหตุเท่านั้น ดังที่จอห์น เอช. ฮาลโลเวล (John H. Hallowell) ได้ชี้ให้เห็นว่า “ในการโจมตีเหตุผลนิยมทางวิทยาศาสตร์ มอร์แกนธอตดิเรอทั้งไกลน และเปิดการโจมตีตัวเหตุผลเอง ประหนึ่งว่าทั้งสองสิ่งนี้เหมือนกันทุกประการ”⁸ หรือดังที่ไมเคิล โอคชอทท์ (Michael Oakeshott) ได้วิจารณ์มอร์แกนธอตไว้ว่า “นักเขียนที่ตั้งใจจะแข่งขันกับคำอ้างที่เกินพอดีของฝ่าย ‘เหตุผลนิยม’ ควรจะสังเกตความแตกต่าง เพราะหากเขาพลาดไป เขาจะ...ทำให้เขาเองดูเหมือนเป็นผู้สนับสนุนความไร้เหตุผล”⁹ โดยท่ามกลางข้อวิพากษ์วิจารณ์ *Scientific Man vs. Power Politics* มากมายที่เขาได้รับ คำวิจารณ์ของโอคชอทท์ถือเป็นหนึ่งในไม่กี่คำวิจารณ์ที่มอร์แกนธอตยอมรับว่าถูกต้องตรงประเด็น และแสดงให้เห็นว่าโอคชอทท์สามารถเข้าใจเป้าหมายของเขาได้อย่างถูกต้อง¹⁰

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีความคลุมเครือในการนำเสนอ แต่ผู้เขียนเห็นว่าหากเราหันมาพิจารณาพิจารณาด้วยบท *Scientific Man vs. Power Politics* อย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้วจะพบว่ามอร์แกนธอตได้แสดงจุดยืนในประเด็นเรื่องเหตุผลของมนุษย์ไว้ให้เห็นได้ว่าเขาไม่ได้ปฏิเสธ ดูถูก หรือต่อต้านเหตุผลของมนุษย์แต่อย่างใด แต่มีเป้าหมายเพื่อถ่วงดุลความศรัทธาอย่างแรงกล้าในเหตุผลที่เกินพอดีเท่านั้น นอกจากนี้ ในทางตรงข้ามกับความเข้าใจโดยทั่วไป มอร์แกนธอตยังสนับสนุนการใช้เหตุผลของมนุษย์เพื่อเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจการเมืองอีกด้วย สำหรับ

⁸ John H. Hallowell, *The South Atlantic Quarterly* (October 1947)

⁹ Michael Oakeshott, *Cambridge Journal* 1 (1948): 349; quoted in Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 203

¹⁰ Hans J. Morgenthau to Michael Oakeshott; quoted in *Ibid.*

มอร์แกนธอ เหตุผลจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญของมนุษย์ในการสร้างความเข้าใจกับลักษณะที่แท้จริงของกิจกรรมทางการเมืองของมนุษย์ โดยมอร์แกนธอเห็นว่าเป้าหมายสำคัญของการใช้เหตุผลนั้นคือเพื่อระงับหรือบรรเทาความรุนแรงที่จะมาจากการต่อสู้ทางการเมือง แต่ไม่ใช่เพื่อจัดการเมืองออกไปอย่างสิ้นซาก ดังที่เขาได้กล่าวไว้ว่า

“ในการที่จะกำจัดออกจากอาณาเขตทางการเมือง ไม่ใช่การเมืองเรื่องอำนาจ ซึ่งอยู่เหนือความสามารถของไม่ว่าปรัชญาการเมืองหรือระบบการเมืองใดๆ แต่เป็นการกำจัดภัยอันตรายที่มาจากการเมืองเรื่องอำนาจ ความสามารถทางเหตุผลเป็นสิ่งจำเป็น แต่จะเป็นความสามารถทางเหตุผลที่มีลักษณะที่แตกต่างจาก และเหนือกว่าเหตุผลแห่งยูคิปทศาสตร์”¹¹

“การเมืองต้องเข้าใจผ่านเหตุผล แต่ไม่ใช่ในเหตุผลที่การเมืองจะพบตัวแบบของมันเอง”¹²

‘เหตุผล’ สำหรับมอร์แกนธอจึงไม่ใช่เครื่องมือที่จะสามารถจัดการเมืองออกไปจากโลกมนุษย์ดังที่เสรีนิยมเข้าใจ เพราะการเมืองที่เต็มไปด้วยการแข่งขันแย่งชิงอำนาจมีรากฐานมาจากความกระหายที่ไม่สามารถเติมเต็มหรือขจัดออกไปได้ของมนุษย์ แต่ในทัศนะของมอร์แกนธอ เหตุผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการขจัด หรือบรรเทาอันตรายหรือหายนะที่จะมาจากการแข่งขันทางการเมือง โดยเฉพาะในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ไม่มีอำนาจกลางคอยควบคุมการต่อสู้เพื่ออำนาจ ผู้นำรัฐจำเป็นต้องใช้เหตุผลในการทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ตรงหน้า และหาวิธีรับมือกับสถานการณ์นั้นๆ ให้ได้อย่างเหมาะสม ด้วยการไตร่ตรองถึงทางเลือกปฏิบัติและผลลัพธ์แต่ละของทางเลือกอย่างถี่ถ้วนรอบคอบ และตระหนักถึงกฎธรรมชาติมนุษย์อยู่ตลอดเวลา แต่ทั้งนี้ สิ่งจำเป็นที่ต้องตระหนักคือ เหตุผลที่มนุษย์ต้องการเพื่อใช้ในการทำความเข้าใจและลดความรุนแรงของการต่อสู้ทางการเมืองนั้น ไม่ใช่เหตุผลในลักษณะเดียวกันกับเหตุผลที่ใช้ในการศึกษาด้วยวิธีวิทยาศาสตร์ที่มุ่งแต่การค้นหาสาเหตุเพื่อสร้างคำอธิบายทั่วไป (generalized explanation) แก่ปรากฏการณ์ แต่เป็นเหตุผลที่มีความแตกต่างและเหนือกว่าเหตุผลในยูคิปทศาสตร์¹³ ที่ทำให้มนุษย์สามารถเข้าใจปัจจัยที่ทำให้เกิด

¹¹ Hans J. Morgenthau, *Scientific Man vs. Power Politics*, pp. 8-9.

¹² Ibid, p. 9.

¹³ Ibid., p. 10.

ความไม่แน่นอนในพฤติกรรมของมนุษย์และโลกทางสังคม และใช้เลือกหนทางจากการคิดคำนวณ ปัจจัยที่อยู่ตรงหน้า และผลลัพธ์ของหนทางการกระทำต่างๆ อย่างถ่วงถ่วง เพื่อตอบสนองกับสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ สำหรับมอร์แกนธอ เหตุผลยังต้องทำงานควบคู่กับพลังที่ไร้เหตุผลเสมอ ดังที่กล่าวมาแล้วโดยปรกติ ในโลกทางสังคม ผลประโยชน์และอารมณ์ของมนุษย์จะเป็นตัวกำหนดเป้าหมายของมนุษย์ ในขณะที่เหตุผลจะทำหน้าที่ในการชี้แนะวิธีการในการบรรลุเป้าหมายนั้นๆ อย่างไรก็ตาม ในบางครั้ง ก็เลสเตตธนาของมนุษย์อาจมีพลังมากจนทำให้มนุษย์ปฏิเสธที่จะเชื่อฟังเหตุผล ทั้งในการกำหนดทั้งเป้าหมาย และวิธีการของตน เมื่อมนุษย์ถูกบังคับด้วยกิเลสตัณหาของตน มนุษย์จะถูกครอบงำด้วยพลังที่ไร้เหตุผล และเดินทางตามหนทางที่กิเลสตัณหาเป็นตัวกำหนดทั้งเป้าหมาย และวิธีการในการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งมอร์แกนธอเห็นว่าคนไร้เหตุผลเหล่านี้ จะสามารถประสบความสำเร็จได้ก็เฉพาะเมื่อหนทางที่กิเลสตัณหาพาเขาไปนั้น บังเอิญตรงกับหนทางแห่งเหตุผลเท่านั้น ไม่เช่นนั้นเขาย่อมประสบกับความล้มเหลวซึ่งจะทำลายเขาในที่สุด¹⁴ ไม่ต่างกับผู้ที่ยึดเอาเหตุผลเป็นที่ตั้งทั้งในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการในการบรรลุเป้าหมายของตน ดังที่แซมมวล บัตเลอร์ (Samuel Butler) กล่าวไว้ว่า “เหตุผลที่ไม่ถูกแก้ไขด้วยสัญชาตญาณ แย่เท่ากับ สัญชาตญาณที่ไม่ได้ถูกแก้ไขด้วยเหตุผล”¹⁵

จากจุดยืนดังกล่าวที่มอร์แกนธอแสดงไว้ใน *Scientific Man vs. Power Politics* น่าจะทำให้เราสามารถมองเห็นได้ว่ามอร์แกนธอไม่ได้มีเจตนาดูถูกหรือคัดค้านการใช้เหตุผลของมนุษย์ แต่พยายามเตือนให้มนุษย์ไม่หลงงมงายในศักยภาพของเหตุผลจนเกินพอดีเท่านั้น มอร์แกนธอยังสนับสนุนให้มนุษย์ใช้ความสามารถทางเหตุผลในการทำความเข้าใจการเมือง เพื่อที่จะสามารถกำจัดหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดมาจากการต่อสู้ทางการเมืองของมนุษย์ แต่ไม่ใช่เพื่อกำจัดความเป็นการเมืองทั้งหมดให้หายไป เพราะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ในขณะเดียวกัน จุดยืนของเขายังห่างไกลกับการสนับสนุน ‘ความไร้เหตุผล’ ที่ให้มนุษย์เดินไปตามกิเลสตัณหาแต่เพียงอย่างเดียวดังที่ถูกกล่าวหา ทั้งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เดินตามกิเลสตัณหาของตนอย่างหน้ามืดตามัวนั้น ถ้าไม่ใช่ด้วยหนทางที่กิเลสตัณหาพาเขาไปนั้น กลับบังเอิญไปตรงกับหนทางแห่งเหตุผล ย่อมต้องประสบกับหายนะในที่สุด¹⁶

¹⁴ Ibid., p. 156.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid.

จากปรัชญามาสู่นโยบาย

ในผลงานชิ้นถัดมา *Politics Among Nations* หากสังเกตให้ดี เราจะคงพบจุดยืนที่ต่อเนื่องของมอร์แกนธอ โดยจะเห็นได้ว่าทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอ แท้จริงแล้วคือเครื่องมือที่เขาต้องการนำเสนอเพื่อให้ผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศใช้ในการทำความเข้าใจอย่างมีเหตุผล (rational understanding) กับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ไม่ปะติดปะต่อ โดยทฤษฎีการเมืองในทัศนะของมอร์แกนธอจะให้เค้าโครงเหตุผล (rational outline) แก่ผู้ศึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจความหมายของนโยบายต่างประเทศได้¹⁷ เขาเสนอให้ผู้ศึกษาใช้เหตุผลในการพิจารณาข้อมูล และยังเสนอให้เลือกปัจจัยที่เป็นเหตุเป็นผลในนโยบายต่างประเทศออกมาเพื่อใช้ในการพิจารณา ในขณะที่เดียวกัน มอร์แกนธอยังสนับสนุนให้ผู้ศึกษามีสมมติฐานว่าผู้นำจะเลือกหนทางนโยบายต่างประเทศด้วยเหตุผล แม้ในความเป็นจริงจะไม่เป็นเช่นนั้นเสมอไปก็ตาม หากแต่เพื่อให้การเรียนรู้และหาประโยชน์จากประสบการณ์และประวัติศาสตร์มีความเป็นไปได้ สมมติฐานดังกล่าวนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น

นอกจากนี้ ในหลักทฤษฎีสัจนิยมข้อที่สี่ มอร์แกนธอยังได้กล่าวถึง ‘ความสุชุมคัมภีรภาพ’ (prudence) ซึ่งหมายถึงการซึ่งนำหลักผลลัพธ์จากหนทางการกระทำทางการเมืองต่างๆ โดยยกให้เป็นคุณธรรมทางการเมืองสูงสุด¹⁸ ซึ่งแน่นอนว่าผู้มีความสุชุมคัมภีรภาพจะต้องใช้เหตุผลเพื่อเป็นเครื่องมือในการคิดคำนวณหรือซึ่งนำหลักเปรียบเทียบผลลัพธ์ของแต่ละหนทาง และใช้ในการตัดสินใจเลือกหนทางที่จะสนองผลประโยชน์มากที่สุด ผู้ที่มีความสุชุมคัมภีรภาพต้องประกอบไปด้วย ความถี่ถ้วน ความยืดหยุ่น ความรู้ทั่วไปและเกี่ยวเนื่องกับสถานการณ์เฉพาะนั้นๆ ที่ได้จากการเรียนรู้ และการสังสมจากประสบการณ์ ดังนั้น ผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ความรู้ทางคณิตศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์จึงไม่ได้หมายความว่าจะเป็นผู้ที่มีความสุชุมคัมภีรภาพด้วยเช่นกัน

ความสุชุมคัมภีรภาพนี้ยิ่งแสดงบทบาทสำคัญมากขึ้น เมื่อผู้เขียนหันมาสำรวจผลงานในส่วนว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา มอร์แกนธอได้แสดงให้เห็นถึงจุดยืนที่สม่าเสมอในประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลของมนุษย์และการเมืองเรื่องอำนาจ ในการวิพากษ์

¹⁷ Jaap W. Nobel, “Morgenthau's Struggle with Power: the Theory of Power Politics and the Cold War,” *Review of International Studies* 21: 62.

¹⁸ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., p. 9.

นโยบายต่างประเทศสหรัฐฯ มอร์แกนธอมักสนับสนุนให้ผู้นำรัฐมี ‘ความสุจริตใจ’ นั่นคือสนับสนุนให้ผู้นำรัฐใช้ความสามารถทางเหตุผล เพื่อพิจารณาทางเลือกนโยบายและผลลัพธ์ของนโยบายต่างๆ อย่างถี่ถ้วน เพื่อสามารถรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องและเลือกหนทางที่สร้างความเสียหายหรือข้อวุ่นวายน้อยที่สุดอยู่เสมอ ขณะเดียวกันมอร์แกนธอยังยืนยันถึงข้อจำกัดของเหตุผลของมนุษย์ในการทำความเข้าใจ และแก้ไขปัญหาในโลกทางสังคมที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและความสลับซับซ้อนอยู่เสมอเช่นเดิม

ในการวิพากษ์นโยบายของสหรัฐอเมริกาในกรณีการแทรกแซงในสงครามเวียดนาม มอร์แกนธอเสนอว่าในโลกแห่งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เราไม่ทางที่จะรู้ได้อย่างแน่นอนเลย ว่าผลร้ายจะเกิดขึ้นจากทางเลือกการกระทำใด แต่การตัดสินใจทางการเมืองที่ฉลาดนั้นจะต้องเป็นผลมาจากการพิจารณาผลลัพธ์ที่น่าจะมาจากทางเลือกนโยบายที่แตกต่างกัน และท่ามกลางทางเลือกเหล่านั้นหนทางใดน่าจะส่งผลร้ายน้อยที่สุด¹⁹

มอร์แกนธอยังขยายความแตกต่างระหว่างการตัดสินใจด้วย ‘ความสุจริตใจ’ และการตัดสินใจด้วย ‘ความไม่คำนึงถึง’ (recklessness) ให้เห็นอย่างชัดเจนมากขึ้น โดยเขาเสนอว่าความแตกต่างระหว่างการตัดสินใจด้วยความสุจริตใจและความไม่คำนึงถึงนั้น คือความแตกต่างระหว่างความเข้าใจอย่างมีเหตุผลและความสามารถในการแยกแยะลำดับความสำคัญของผลประโยชน์แห่งชาติต่างๆ และอำนาจที่มีอยู่ในการสนับสนุนให้บรรลุผลประโยชน์เหล่านั้น กับอารมณ์หลงใหลคลั่งหลักการ (doctrinaire emotionalism)²⁰ ดังนั้น จะเห็นว่าข้อแตกต่างระหว่างการตัดสินใจอย่างสุจริตใจที่มอร์แกนธอสนับสนุนและการตัดสินใจอย่างไม่คำนึงถึงนั้น ขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์จะเลือกเดินตามทางที่เหตุผลเป็นผู้กำหนด หรือจะเลือกเดินตามวิธีการที่กิเลสตัณหา นั่นคืออารมณ์และผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นตัวนำ มอร์แกนธอยังได้ตั้งข้อสังเกตไว้ในบทนำของ *Politics Among Nations* ฉบับพิมพ์ครั้งที่ห้า ซึ่งได้แก้ไขปรับปรุงในปีค.ศ. 1973 ในขณะที่สงครามเวียดนามใกล้จะสิ้นสุดลงแล้วว่า “ประสบการณ์จากสงครามเวียดนาม...ทำให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องพิจารณาปัจจัยความไร้เหตุผล (factor of irrationality) ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นระบบ”²¹ ซึ่งทั้งหมดนี้

¹⁹ Hans J. Morgenthau, *Vietnam and United States* (Washington D.C.: Public Affairs Press, 1965), p. 40.

²⁰ Ibid., p. 60.

²¹ Hans J. Morgenthau, preface to *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 5th ed. (New York: Alfred A. Knopf, 1973)

ล้วนสอดคล้องกับจุดยืนที่เขาเสนอไว้ใน *Scientific Man vs. Power Politics* ที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น

มนุษยวิทยาศาสตร์กับการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์

ท่ามกลางประเด็นต่างๆ ซึ่งเป็นที่สนใจของเหล่านักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง คงไม่มีประเด็นใดที่ทำทายนักคิดเหล่านี้มากเท่ากับประเด็นการแข่งขันพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ระหว่างสองมหาอำนาจในช่วงสงครามเย็น เมื่อสหภาพโซเวียตสามารถผลิตอาวุธนิวเคลียร์ได้สำเร็จใน ปีค.ศ. 1949 การรับมือกับมหาอำนาจอย่างสหภาพโซเวียต ซึ่งมีเป้าหมายในการขยายอิทธิพลของตนไปทั่วโลก และได้ครอบครองอาวุธที่มีอำนาจในการทำลายล้างสูงกว่าอาวุธชนิดอื่นใดที่เคยมีมา กลายเป็นประเด็นที่นักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในยุคนี้ให้ความสนใจกันอย่างแพร่หลาย

ในฐานะนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแถวหน้า มอร์แกนธอให้ความสนใจกับประเด็นนี้อย่างยิ่งเช่นกัน ประเด็นการรับมือกับภัยคุกคามจากสหภาพโซเวียตในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองนั้น ถือเป็นประเด็นที่เขาให้ความสำคัญอย่างมาก โดยใน *Politics Among Nations* ฉบับพิมพ์ครั้งแรก มอร์แกนธอแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเขาตระหนักถึงประเด็นดังกล่าวนี้ตั้งแต่ในช่วงปีค.ศ. 1948 แต่เมื่อสหภาพโซเวียตสามารถผลิตอาวุธนิวเคลียร์ได้สำเร็จ ประเด็นการรับมือกับสหภาพโซเวียตที่ครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่มอร์แกนธอให้ความสนใจอย่างจดจ่อเป็นระยะเวลาอีกหลายปี

จากการสำรวจผลงานของมอร์แกนธอที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวนี้ ผู้เขียนได้ข้อสังเกตสองประการด้วยกัน นั่นคือ หนึ่ง จุดยืนของมอร์แกนธอที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการแข่งขันพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ระหว่างสองขั้วมหาอำนาจมีพัฒนาการความเปลี่ยนแปลงไปเป็นระยะๆ โดยเฉพาะในช่วงกว่าครึ่งทศวรรษแรกหลังจากสหภาพโซเวียตสามารถพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ได้สำเร็จ และสอง ผู้เขียนพบว่าประเด็นดังกล่าวมีความเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กับแนวความคิดเรื่องเหตุผลของมนุษย์กับการเมืองเรื่องอำนาจในความคิดของมอร์แกนธอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อแคมเบล แครก (Campbell Craig) ผู้ศึกษาผลงานของนักสังคมนิยมคนสำคัญ รวมทั้งมอร์แกนธอในประเด็นอาวุธนิวเคลียร์เสนอว่า เพื่อหาทางออกให้แก่ปัญหาการแข่งขันอาวุธนิวเคลียร์ระหว่างสองมหาอำนาจ มอร์แกนธอจำต้องละทิ้งจุดยืนทางปรัชญาการเมืองที่เขาได้เสนอไว้ใน *Scientific Man*

vs. *Power Politics* และยอมรับว่าในที่สุดแล้วมนุษยวิทยาสาสตร์สามารถเอาชนะการเมืองเรื่องอำนาจได้²²

จริงหรือที่ในที่สุดแล้ว ประเด็นปัญหาการแข่งขันอาวุธนิวเคลียร์กลับทำให้มอร์แกนต้องเปลี่ยนแปลงจุดยืนของตนเอง และเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น จากคำถามดังกล่าวเหล่านี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าการศึกษาความคิดของมอร์แกนในประเด็นการรับมือกับการแข่งขันอาวุธนิวเคลียร์นี้ นอกจากจะช่วยทำให้มองเห็นภาพพัฒนาการทางความคิดของมอร์แกนแล้ว ยังน่าจะช่วยขยายความเข้าใจเกี่ยวกับจุดยืนของมอร์แกนในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลของมนุษย์ และการเมืองเรื่องอำนาจให้ชัดเจนมากขึ้นอีกด้วย

ในบทนำของ *Politics Among Nations* ฉบับพิมพ์ครั้งแรก มอร์แกนได้เสนอภาพความเป็นจริงที่สำคัญสองประการที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง นั่นคือ หนึ่ง สหรัฐอเมริกาที่เคยอยู่อย่างโดดเดี่ยว ได้ก้าวขึ้นมาดำรงสถานะมหาอำนาจใหม่ที่มีอำนาจมากที่สุดในโลกหลังสงคราม แต่แม้จะครอบครองอำนาจมากมายมหาศาลและมีอิทธิพลเหนือดินแดนต่างๆ ในโลก แต่อำนาจและศักยภาพของสหรัฐอเมริกาก็ยังไม่มากพอที่จะทำให้สหรัฐอเมริกาไม่ต้องคำนึงถึงผลกระทบของนโยบายของตนที่อาจมีต่อชาติอื่นๆ ทั้งฝ่ายพันธมิตรและฝ่ายตรงข้ามได้ ดังนั้นแม้สหรัฐอเมริกาจะดำรงสถานะที่ยิ่งใหญ่ หากแต่ยังเปราะบาง และยังต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานะและสภาพแวดล้อมใหม่นี้

ความเปราะบางของสหรัฐอเมริกายิ่งเพิ่มมากขึ้นไปอีก เมื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงอีกสองประการในโลกทางการเมืองในช่วงหลังสงคราม นั่นคือ หนึ่ง โลกที่เคยประกอบด้วยขั้วมหาอำนาจหลายขั้วได้เปลี่ยนแปลงมาสู่โลกที่มีขั้วอำนาจสองขั้ว โดยสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตที่เป็นฝ่ายชนะในสงครามและเสียหายน้อยที่สุดได้กลายเป็นสองขั้วมหาอำนาจใหม่ ในขณะที่ชาติมหาอำนาจเดิมเช่น อังกฤษ, ฝรั่งเศส, เยอรมัน หรือญี่ปุ่นนั้น บอบช้ำจากสงครามที่ผ่านมาอย่างสาหัส ทำให้ความแตกต่างระหว่างอำนาจของชาติเหล่านี้กับที่สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตมีนั้นยิ่งใหญ่มหาศาล จนทำให้ไม่มีชาติอื่นใดที่สามารถมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงดุลแห่งอำนาจได้ ความเปลี่ยนแปลงอีกประการคือการพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ทำให้เวทีของการแข่งขันทางการเมืองระหว่างมหาอำนาจ จากเดิมที่เคยอยู่ในยุโรป

²² Campbell Craig, *Glimmer of a New Leviathan: Total War in the Realism of Niebuhr, Morgenthau and Waltz*, pp. 103-104.

และอาณานิคมที่สำคัญในบางแห่ง ได้ขยายกลายเป็นทั่วทั้งโลก ด้วยการที่สงครามโลกครั้งที่สองชาติมหาอำนาจ หลังสงครามโลกมีเขตแดนอยู่นอกยุโรป และด้วยเทคโนโลยีทางทหารที่ก้าวหน้าจนทำให้รัฐมี ศักยภาพในการโจมตีเป้าหมายใดๆ ก็ได้ในโลก ทำให้โลกทั้งใบถูกดึงมาเป็นเวทีในการแข่งขันเพื่อ อำนาจระหว่างรัฐ และทำให้สงครามเบ็ดเสร็จ (total war) มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นได้²³

ความจริงสองประการดังกล่าวข้างต้นนี้ได้ นำไปสู่ข้อเสนอหลักของมอร์แกนธอนในผลงาน ชิ้นนี้ นั่นคือ เนื่องจากความล้มเหลวของกลไกที่ใช้จำกัดการแสวงหาอำนาจของประเทศ ยกตัวอย่างเช่น กฎหมายระหว่างประเทศ, หลักศีลธรรมสากล และความเห็นของสาธารณะชน ในการรักษาสันติภาพในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ในการที่สหรัฐอเมริกาจะสามารถอยู่รอดใน สภาวะแวดล้อมใหม่ และสามารถหลีกเลี่ยงสงครามโลกครั้งที่สามที่คาดว่าจะนำไปสู่หายนะใน ระดับโลกได้นั้น สหรัฐอเมริกามีทางเลือกได้สองทางด้วยกัน นั่นคือ หนึ่ง สหรัฐอเมริกาควร พยายามค้นหา ‘การเปลี่ยนแปลงเชิงบรรทัดฐาน’ (normative transformation) ในความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ ซึ่งมอร์แกนธอนตั้งใจหมายถึง การข้ามพ้นการเมืองที่เต็มไปด้วยการแข่งขันเพื่อ อำนาจแบบเดิม และจัดตั้งองค์กรกลางที่มีอำนาจเหนือชาติทุกชาติโลกให้เกิดขึ้น เพื่อให้เกิด สันติภาพถาวร หรือ สอง สหรัฐอเมริกาควรอิงอยู่กับความพยายามในการรักษาดุลแห่งอำนาจ ดังเช่นในยุโรปตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 17 จนถึงสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ซึ่งจากการวิเคราะห์ของ มอร์แกนธอนที่ปรากฏอยู่ใน *Politics Among Nations* เขาแสดงให้เห็นว่าทางเลือกแรกนั้นจะ นำไปสู่หายนะ ดังนั้นจึงสหรัฐอเมริกาจึงไม่มีทางเลือกอื่นใดนอกจากทางเลือกที่สอง

มอร์แกนธอนให้เหตุผลอย่างชัดเจนว่า เหตุใดการก้าวข้ามการเมืองระหว่างประเทศที่เต็มไปด้วย การแข่งขันเพื่ออำนาจไปสู่การจัดตั้งองค์กรกลางในระดับโลกที่มีอำนาจเหนือทุกชาติในโลก จึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ มอร์แกนธอนใช้การเปรียบเทียบเงื่อนไขที่ทำให้เกิดระเบียบและสันติภาพ ภายในสังคมชาติว่ามาจากการเมืององค์กรกลางที่มีอำนาจสูงสุดในเขตแดน ดังนั้น สิ่งที่จะอาจ สร้างระเบียบและสันติภาพให้เกิดขึ้นในสังคมระหว่างประเทศ ก็น่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่ การมีองค์กรกลางที่มีอำนาจและทำหน้าที่อย่างเดียวกัน²⁴ โดยในอันที่จะเกิดสภาวะเช่นเดียวกันใน สังคมชาติได้ องค์กรกลางที่จะเกิดขึ้นนี้ต้องมีอำนาจเหนือชาติทุกชาติ รวมทั้งชาติมหาอำนาจ อย่างเด็ดขาดและถาวร และมีองค์กำลังเป็นของตัวเอง เพราะหากไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว อำนาจของ องค์กรกลางจะเป็นแค่ภาพลวงตา และอาจถูกชาติมหาอำนาจใช้เป็นเครื่องมือบังหน้าเพื่อ

²³ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 1st ed., p. 8.

²⁴ *Ibid.*, pp. 391-392.

ประโยชน์ส่วนตัวได้ ดังนั้น องค์กรกลางที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่บางอย่างและมีอำนาจเหนือชาติต่างๆ เฉพาะในบางประเด็นอย่างสหประชาชาติจึงไม่สามารถสร้างให้เกิดสันติภาพถาวรได้นอกจากนี้ สภาวะที่มีองค์กรกลางที่อ่อนแออาจมีแนวโน้มจะนำมาซึ่งหายนะมากกว่าสภาวะที่ไม่มีองค์กรกลางเลยเสียด้วยซ้ำ

อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอได้แสดงให้เห็นว่าเงื่อนไขที่ทำให้ปัจเจกชนภายในสังคมชาติยินดีที่จะรักษาไว้ซึ่งสันติภาพ และหลีกเลี่ยงที่จะใช้กำลังเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการภายในชาติซึ่งได้แก่ ความจงรักภักดีต่อชาติเหนือกว่าส่วนอื่นใด (suprasectional loyalties), ความคาดหวังว่าจะได้รับความยุติธรรมจากสังคมชาติของเขา (expectation of justice) และการที่สังคมกุมอำนาจและกองกำลังเหนือประชาชนทั้งหมด (overwhelming power) และบทบาทของรัฐ (the role of the state) ซึ่งช่วยรักษาและบังคับกฎเกณฑ์ในสังคม เป็นเงื่อนไขที่ไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นในสังคมระหว่างประเทศได้ ทั้งนี้เพราะหากรัฐบาลโลกจะเกิดขึ้นได้นั้น สังคมโลกจำต้องก่อให้เกิด หนึ่ง ความจงรักภักดีจากประชากรส่วนใหญ่ของโลกต่อรัฐบาลโลก แทนที่ความจงรักภักดีต่อชาติของตน สอง ความมั่นใจว่าพลเมืองโลกจะได้รับความยุติธรรมจากรัฐบาลโลก และสาม กองกำลังของตัวเองที่เข้มแข็งกว่าของชาติใดๆ ซึ่งมอร์แกนธอเห็นว่าในยุคสมัยใหม่ “...ไม่มียุคใดที่สภาพเงื่อนไขทางศีลธรรม, สังคม, และการเมืองจะไม่เหมาะสมต่อการจัดตั้งรัฐบาลโลกมากไปกว่านี้”²⁵ ทั้งยังได้กล่าวขยายความว่า

“ ภายใต้เงื่อนไขทางศีลธรรมของมวลมนุษยชาติในปัจจุบัน คงมีมนุษย์เพียงไม่กี่คนที่จะกระทำการใดๆ ในนามของรัฐบาลโลก เมื่อการกระทำที่สอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นไปในทิศทางอื่น...ประชาชนคงไม่ยินดีหรือสามารถทำสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้รัฐบาลโลกคงอยู่ได้ เพราะเขาเหล่านั้นยังไม่พร้อมที่จะประเมินคุณค่าทั้งหมดใหม่ และยอมปฏิวัติทางศีลธรรมและทางการเมือง เพื่อให้ชาติเดิมถูกถอนออกไป และแทนที่ด้วยองค์กรการเมืองเหนือมนุษยชาติ พวกเขายินดีและสามารถที่จะเสียสละหรือตายเพื่อให้รัฐบาลของชาติคงอยู่ได้...ความเป็นไปได้ที่พวกเขาจะเสียสละหรือตายในขอบเขตเท่าที่เขายินดีจะทำเพื่อชาติ เพื่อให้รัฐบาลโลกอยู่ได้ เป็นสิ่งที่ไม่มีโอกาสเกิดขึ้นได้เลยในโลกที่เป็นอยู่ทุกวันนี้”²⁶

²⁵ Ibid., p. 402.

²⁶ Ibid., pp. 400-401.

ในทัศนะของมอร์เกนธอ การจัดตั้งรัฐบาลโลกเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในโลกสมัยใหม่ แม้มันจะเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดสันติภาพถาวรได้ก็ตาม²⁷ ดังนั้น จึงเหลืออีกหนทางเดียวที่สหรัฐอเมริกาอาจเลือกเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแข่งขันแสวงหาอำนาจขยายตัวไปสู่หายนะดังสงครามโลกทั้งสองครั้งที่ผ่านมา นั่นคือการพยายามรักษาดุลแห่งอำนาจในระบบ ซึ่งเป็นวิธีการดั้งเดิมเอาไว้

การรักษาดุลแห่งอำนาจในระบบ เป็นแนวนโยบายที่ช่วยรักษาสันติภาพในเวทีระหว่างชาติในยุโรปในช่วงตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 จนถึงสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ชาติต่างๆ ในยุโรปซึ่งเป็นศูนย์กลางการเมืองโลกในขณะนั้นสามารถหลีกเลี่ยงสงครามครั้งใหญ่ได้ โดยการสร้างและสลับปรับเปลี่ยนกลุ่มพันธมิตรระหว่างกัน โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อไม่ให้มีชาติหนึ่งชาติใด หรือกลุ่มพันธมิตรกลุ่มใดมีอำนาจมากเกินไปจนเสียสมดุล โดยอาศัยเทคนิคทางการทูตของนักการทูตที่เชี่ยวชาญ และการรักษาข้อตกลงที่รับรู้โดยนัยระหว่างกันในหมู่ชาติมหาอำนาจในขณะนั้น ซึ่งจำกัดไม่ให้ชาติใดชาติหนึ่งแสวงหาอำนาจและรุกรานชาติอื่นจนเกินขอบเขต²⁸ นอกจากนี้ท่ามกลางเครือข่ายพันธมิตรที่เชื่อมโยงและถ่วงดุลกันภายในยุโรป ยังมีสหราชอาณาจักรเป็นตัวแปรสำคัญ หรือที่มอร์เกนธอเรียกว่า “ผู้ถ่วงดุล”²⁹ (balancer หรือ the holder of the balance) คอยทำหน้าที่รักษาความสมดุลในระบบด้วยสลับหรือสับเปลี่ยนข้างเพื่อไม่ให้มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เปรียบอีกฝ่าย ซึ่งสหราชอาณาจักรซึ่งมีกองทัพเรือที่แข็งแกร่งกว่าประเทศอื่นใด สามารถทำหน้าที่นี้ได้ตลอดมาจนถึงต้นศตวรรษที่ 20 ตัวอย่างจากกรณีจักรพรรดินโปเลียนที่หนึ่งของฝรั่งเศส ถือเป็นกรณีที่แสดงให้เห็นการทำงานของระบบดุลแห่งอำนาจและผู้ถ่วงดุลอย่างสหราชอาณาจักร³⁰ โดยเมื่อฝรั่งเศสดำเนินนโยบายขยายอำนาจ ชาติอื่นๆ จึงจำต้องรวมตัวกันเพื่อต่อต้านและทำสงครามครั้งใหญ่เพื่อกำจัดจักรพรรดินโปเลียน และตั้งเอาดุลแห่งอำนาจในยุโรปกลับคืนมา

อย่างไรก็ตาม โลกหลังสงครามโลกครั้งที่สองต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงหลายประการด้วยกัน ทำให้ไม่มีลักษณะเหมือนดังเช่นยุโรปในศตวรรษที่ 17-19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเปลี่ยนแปลงที่มาจากจำนวนมหาอำนาจที่ลดลง โดยจากโครงสร้างเดิมในยุโรปที่เคยมีชาติมหาอำนาจห้าถึงหกชาติซึ่งมีอำนาจไม่แตกต่างกันมากนัก ในโลกหลังสงครามโลกกลับเหลือเพียง

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid., p. 267.

²⁹ Ibid., p. 273.

³⁰ Ibid., p. 274.

สองขั้วมหาอำนาจที่มอร์แกนธอเรียกว่าเป็น “ยักษ์สองตัว” ซึ่งมีอำนาจยิ่งใหญ่มหาศาล สภาวะดังกล่าวทำให้ความยืดหยุ่นที่เคยมีในโครงสร้างแบบเดิม ซึ่งชาติมหาอำนาจแต่ละชาติสามารถเปลี่ยนแปลงสลับสับเปลี่ยนกลุ่มพันธมิตรของตนเองได้ เพื่อรักษาดุลแห่งอำนาจในระบบหายไป ทั้งในโครงสร้างใหม่ซึ่งมหาอำนาจทั้งสองมีอำนาจเหนือกว่าชาติอื่นๆ มากจนไม่มีชาติอื่นใดสามารถมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงดุลแห่งอำนาจได้ ทำให้บทบาทของผู้ถ่วงดุลไม่มีความหมายอีกต่อไป และทำให้มหาอำนาจทั้งสองมีอิสระที่จะดำเนินนโยบายใดๆ โดยไม่ต้องคำนึงถึงพันธมิตรอื่นๆ³¹ ทั้งสองฝ่ายต่างเพียงต้องจับจ้องซึ่งกันและกัน แต่ขณะเดียวกันโครงสร้างดังกล่าวยังสร้างให้เกิดสภาวะที่เมื่อฝ่ายหนึ่งได้ต้องมีฝ่ายหนึ่งเสีย (zero-sum game) ขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่สงครามระหว่างสองขั้วมหาอำนาจในที่สุด

ในโครงสร้างสองขั้วมหาอำนาจ สหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียตต่างอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน นั่นคือ เมื่อฝ่ายใดได้เปรียบ นั่นหมายถึงอีกฝ่ายกำลังเสียเปรียบ หนทางเดียวที่จะนำดุลแห่งอำนาจกลับคืนมาในระบบได้ คือการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของตนเมื่ออีกฝ่ายแข็งแกร่งขึ้น ต่างฝ่ายต่างไม่มีทางเลือกใดนอกจากขยายอำนาจของตนออกไปเรื่อยๆ ต่างรอคอยจังหวะที่จะดำเนินการก่อนเพื่อชิงความได้เปรียบ “ล้อมกรอบหรือถูกล้อมกรอบ, พิชิตหรือถูกพิชิต, ทำลายหรือถูกทำลาย กลายเป็นหลักสำคัญของการทูตใหม่”³² นอกจากนี้ สงครามที่อาจเกิดขึ้นในยุคของเทคโนโลยีอาวุธสมัยใหม่ ยิ่งทำให้สงครามที่อาจเกิดขึ้นมีแนวโน้มว่าจะนำมาซึ่งหายนะมากกว่าสงครามในครั้งใดๆ

โดยสรุปแล้ว มอร์แกนธอค่อนข้างมีทัศนคติในแง่ร้ายต่อความเป็นไปได้ที่สองขั้วมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียตจะสามารถรักษาสันติภาพในโลกไว้ได้ อย่างไรก็ตาม ในช่วงปีค.ศ. 1948 นี้ การพยายามรักษาดุลแห่งอำนาจด้วยวิถีทางการทูต และการใช้การเจรจาประนีประนอมระหว่างกัน ดูเหมือนเป็นวิธีที่มอร์แกนธอเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุดที่จะทำให้ทั้งสองสามารถหลีกเลี่ยงสงครามระหว่างกันได้³³ แต่สิ่งที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกาต้องเลิกหลงมกมายกับมาตรการ ‘สูตรสำเร็จ’ ทางกฎหมายและเศรษฐกิจ ที่มุ่งหวังว่าจะสามารถช่วยขจัดความขัดแย้งทางการเมืองและสงครามออกไปอย่างถาวรได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เกิดขึ้นจากความสำเร็จของสหภาพโซเวียตในปีค.ศ. 1949 มอร์แกนธอได้หัน

³¹ Ibid., p. 272.

³² Ibid., p. 285.

³³ Ibid., p. 445.

กลับมาทบทวนข้อเสนอของเขา พร้อมกับเสนอวิธีการเพิ่มเติมจากเดิมในการรับมือกับสหภาพโซเวียตที่บัดนี้ได้ครอบครองอาวุธนิวเคลียร์แล้ว

ในผลงานชิ้นถัดมา *In Defense of the National Interest: A Critical Examination of American Foreign Policy* ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในปีค.ศ. 1951 แม้ว่าผลงานชิ้นนี้ถือเป็นผลงานที่มอร์แกนธอปรยุทธ์นำเอากรอบทฤษฎีที่เขานำเสนอไว้ใน *Politics Among Nations* มาใช้ในการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น แต่เมื่อพิจารณาผลงานชิ้นนี้ให้ดีแล้วจะพบว่า ผลงานชิ้นนี้ได้สะท้อนพัฒนาการทางความคิดของมอร์แกนธอ ซึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์ระหว่างประเทศ และระบบดุลแห่งอำนาจเปลี่ยนแปลงไปจากการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของสหภาพโซเวียต

ในผลงานชิ้นนี้ แม้ว่ามอร์แกนธอยังคงพยายามปกป้องระบบดุลแห่งอำนาจดั้งเดิมในฐานะเครื่องมือในการรักษาสันติภาพในโลกไว้ และเน้นการโจมตีลัทธิสากลนิยม (universalism) โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่ลัทธิการต่อต้านคอมมิวนิสต์ที่มองการต่อสู้ของฝ่ายเสรีนิยมและฝ่ายคอมมิวนิสต์ ในฐานะการต่อสู้ระหว่างความดีและความชั่วซึ่งเป็นแนวคิดที่แพร่กระจายอยู่ในสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น หากแต่ข้อแตกต่างประการหนึ่งที่เราสามารถเห็นได้ชัดเจนจากผลงานชิ้นนี้คือ มอร์แกนธอกลับเน้นให้เห็นว่าเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น คือการดึงเอาดุลแห่งอำนาจในโลกให้กลับคืนมา โดยไม่ทำให้เกิดสงครามโลกครั้งที่สามเกิดขึ้น “เป้าหมายดังกล่าวนี้ไม่ใช่การเอาชนะสหภาพโซเวียต (เพราะเป้าหมายดังกล่าวไม่มีทางสำเร็จได้โดยไม่มีสงคราม)”³⁴ โดยวิธีการสร้างดุลแห่งอำนาจให้กลับคืนมาในยุโรปนั้น มอร์แกนธอกลับเสนอว่าสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องใช้วิธีการเสริมสร้างอำนาจและศักยภาพทางทหารอย่างขนานใหญ่เพื่อรับมือกับภัยจากสหภาพโซเวียต

หากแต่อะไรคือภัยจากสหภาพโซเวียต มอร์แกนธอตอบคำถามดังกล่าวนี้ในลักษณะที่เราสามารถเชื่อมโยงได้กับข้อวิพากษ์วิจารณ์นโยบายสหรัฐอเมริกาต่อกรณีการแทรกแซงในสงครามเวียดนามของเขาที่ตามมาในภายหลัง มอร์แกนธอแสดงให้เห็นว่า เขาสามารถเข้าใจได้ตั้งแต่ในขณะนั้นว่าลัทธิคอมมิวนิสต์เองไม่ได้ถือเป็นภัยต่อสหรัฐอเมริกาทั้งหมด ดังที่เขาพยายามเน้นย้ำว่าการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ในลักษณะเหมารวม โดยการมองว่าเสรีนิยมเป็นตัวแทนของ

³⁴ Hans J. Morgenthau, *In Defense of the National Interest: A Critical Examination of American Foreign Policy* (New York: Alfred A. Knopf, 1951), p. 160.

ฝ่ายความดีซึ่งมีหน้าที่ต้องปราบลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เป็นตัวแทนของความชั่วร้ายนั้น เป็นการมองที่ผิด หลงงมง่าย และยังอาจนำไปสู่การดำเนินนโยบายที่สร้างความเสียหายมากกว่าผลประโยชน์ เขายังแยกแยะลัทธิคอมมิวนิสต์แท้ (authentic communist) หรือขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชในเอเชีย ออกจากลัทธิมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ของสหภาพโซเวียต มอร์เกนธอว์ชี้ให้เห็นว่าภัยจากสหภาพโซเวียตไม่ใช่ลัทธิคอมมิวนิสต์ หากแต่เป็นลัทธิจักรวรรดินิยมของสหภาพโซเวียต ที่ใช้คอมมิวนิสต์เป็นเครื่องมือในการแพร่ขยายอิทธิพลของตนไปทั่วยุโรป ภัยของสหรัฐอเมริกาจึงไม่ใช่ลัทธิคอมมิวนิสต์ดังที่แพร่ขยายในเอเชีย แต่เป็นความพยายามของสหภาพโซเวียตที่ต้องการขยายอำนาจของตนออกไป โดยใช้การสนับสนุนการปฏิวัติของชนชั้นแรงงานเป็นเครื่องมือบังหน้าต่างหาก

สหภาพโซเวียตยังมีกองกำลังทหารดั้งเดิม (conventional force) ที่เหนือกว่าชาติใดในโลก ดังที่มอร์เกนธอว์เรียกภัยจากกองกำลังของสหภาพโซเวียตว่าเป็น “อันตรายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่เคยคุกคามสหรัฐอเมริกา”³⁵ และเมื่อสหภาพโซเวียตสามารถผลิตอาวุธนิวเคลียร์ได้สำเร็จ สำหรับมอร์เกนธอว์แล้ว นั้นหมายถึงภัยจากสหภาพโซเวียตได้ดำเนินมาถึงขั้นอันตรายร้ายแรงสูงสุด เขากล่าวไว้ว่า “เมื่อเปรียบเทียบกับมัน (การครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของสหภาพโซเวียต) ประเด็นสำคัญต่างๆ ในช่วงหลังสงครามกลับจางลงจนกลายเป็นไม่มีความสำคัญไป... ความสำคัญของมันอยู่ที่มันทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญยิ่งในระบบดุลแห่งอำนาจโลก”³⁶

ในทัศนะของมอร์เกนธอว์ ระบบดุลแห่งอำนาจในทวีปยุโรปที่ได้ก่อตัวขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองได้ถูกทำลายลงเมื่อสหภาพโซเวียตสามารถผลิตอาวุธนิวเคลียร์ได้สำเร็จ โดยระบบดุลอำนาจดังกล่าวเคยอยู่บนหลักการถ่วงดุลในด้านศักยภาพทางทหารระหว่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต โดยกองกำลังมหาศาลของสหภาพโซเวียตที่กระจายอยู่ในยุโรปตะวันออก เคยถูกถ่วงดุลด้วยการผูกขาดการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของสหรัฐอเมริกาที่ทำให้สหรัฐอเมริกามีความสามารถที่จะทิ้งระเบิดนิวเคลียร์ในจุดยุทธศาสตร์ของสหภาพโซเวียต และถ่วงเวลาในการเกณฑ์กำลังพลให้เพียงพอที่จะสามารถเอาชนะกองกำลังของโซเวียตในภูมิภาคยุโรปได้ แต่เมื่อสหภาพโซเวียตได้ครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ หลักการดังกล่าวได้ถูกทำลายลงไป และความปลอดภัยของสหรัฐอเมริกามาถึงจุดอันตรายสูงสุด ดังนั้นภัยจากสหภาพโซเวียต ซึ่งไม่

³⁵ Ibid., p. 88,

³⁶ Ibid., p. 174.

เคยเป็นที่สนใจของมอร์แกนธอในปีค.ศ. 1946 และไม่ได้สร้างความกังวลใจใหญ่หลวงในปีค.ศ. 1948 จึงได้กลับกลายเป็นภัยที่น่าหวาดกลัวที่สุด

เมื่อภัยจากสหภาพโซเวียตซึ่งครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ได้เปลี่ยนสถานะกลายเป็นภัยเบื้องต้นที่อันตรายที่สุดสำหรับสหรัฐอเมริกา มอร์แกนธอจึงนำเสนอวิธีการรับมือกับภัยดังกล่าวเพิ่มเติมจากเดิมในปีค.ศ. 1948 ก่อนที่สหภาพโซเวียตผลิตอาวุธนิวเคลียร์ได้สำเร็จ โดยประกาศว่าสหรัฐอเมริกาต้องการนโยบายต่างประเทศชุดใหม่ที่อยู่บนสมมติฐานในระบบดุลแห่งอำนาจใหม่ ซึ่งทั้งสหภาพโซเวียตและสหรัฐอเมริกาดำรงครอบครองอาวุธนิวเคลียร์³⁷ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จากเดิมมอร์แกนธอเห็นว่าวิธีการทางการทูตและระบบดุลแห่งอำนาจ ถือเป็นกุญแจสำคัญในการรักษาสันติภาพในโลกที่ไม่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงไปสู่การมีสถาบันที่มีอำนาจกลางร่วมกันหรือรัฐบาลโลก อย่างไรก็ตาม เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปจากความสำเร็จของสหภาพโซเวียต มอร์แกนธอจึงเสนอมาตรการที่สหรัฐอเมริกาคงจะดึงเอาดุลแห่งอำนาจในยุโรปกลับคืนมาได้ 4 ประการด้วยกัน นั่นคือ ประการแรก สหรัฐอเมริกาต้องคงสถานะมหาอำนาจนิวเคลียร์เอาไว้ ประการที่สอง สหรัฐอเมริกาต้องเร่งเสริมสร้างศักยภาพทางทหารของตน และต่อมา สหรัฐอเมริกาต้องเร่งฟื้นฟูสถานะทางเศรษฐกิจ, การเมือง และการทหารให้แก่ประเทศต่างๆ ในยุโรปตะวันตก และประการสุดท้าย เร่งการบูรณาการทางเศรษฐกิจ, การเมือง และการทหารของเยอรมันตะวันตกเข้าสู่ยุโรปตะวันตก

มาตรการเหล่านี้เป็นส่วนประกอบของแผนการใหญ่ที่มอร์แกนธอนำเสนอ นั่นคือการเสริมสร้างอำนาจของสหรัฐอเมริกาให้ยิ่งใหญ่ จนทำให้สหภาพโซเวียตต้องประเมินว่าหากต้องทำสงครามระหว่างกัน คงไม่มีทางสามารถเอาชนะสหรัฐอเมริกาได้ และตัดสินใจเลือกถอยจากการพยายามในการรวบเอาทั้งยุโรปตะวันออกและยุโรปกลางมาเป็นของตนโดยสันติ³⁸ อย่างไรก็ตาม ในขณะที่มาตรการฟื้นฟูยุโรปยังต้องใช้เวลา มอร์แกนธอจึงเสนอให้สหรัฐอเมริกาเร่งเสริมสร้างศักยภาพทางทหารอย่างขนานใหญ่อย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อสร้างระบบดุลแห่งอำนาจในยุโรปขึ้นมาใหม่และป้องกันการสูญเสียดุลยุโรปให้แก่สหภาพโซเวียตทั้งหมด³⁹

³⁷ Ibid., p. 178.

³⁸ Ibid.

³⁹ Ibid., p. 181.

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเดินทางพัฒนาศักยภาพทางทหารขนาดใหญ่เหมือนเช่นคำแนะนำของมอร์แกนธอ ไมเคิล เจ. สมิท (Michael J. Smith) ได้ข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่งว่า การที่มอร์แกนธอเสนอแนะให้สหรัฐอเมริกาพัฒนาศักยภาพทางทหารขนาดใหญ่รับมือกับภัยจากสหภาพโซเวียตซึ่งเพียงครอบครองอาวุธนิวเคลียร์นั้น แสดงให้เห็นว่ามอร์แกนธอมองไม่เห็นว่าการที่สหภาพโซเวียตสามารถผลิตอาวุธนิวเคลียร์ได้สำเร็จน่าจะเป็นการสร้างความสมดุลที่มากขึ้น ไม่ใช่ทำให้เกิดการเสียสมดุลในทวีปยุโรป โดยการที่ทั้งสองฝ่ายครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งเป็นอาวุธมีพลังอำนาจทำลายล้างสูงที่สุดอย่างเท่าเทียมกันนี้ น่าจะเป็นปัจจัยที่ช่วยยับยั้งไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตัดสินใจใช้อาวุธนิวเคลียร์ในยุโรป โดยไม่ต้องคำนึงถึงความไม่เท่าเทียมกันในด้านอาวุธดั้งเดิมอีกต่อไป ซึ่งน่าจะช่วยสามารถสร้างระบบดุลแห่งอำนาจในยุโรปให้มีประสิทธิภาพกว่าเดิม⁴⁰ อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอกลับไม่ได้มองความเปลี่ยนแปลงจากมุมมองดังกล่าว แต่กลับกลายเป็นผู้สนับสนุนอย่างแข็งขันที่จะให้สหรัฐอเมริกาพัฒนาศักยภาพทางทหารขนาดใหญ่ แต่ทั้งนี้ จุดประสงค์หลักของมอร์แกนธอยังเป็นไปเพื่อสร้างอำนาจกดดันทางทหาร เพื่อดึงดุลแห่งอำนาจในยุโรปที่สูญเสียไปจากการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของสหภาพโซเวียตให้กลับคืนมา

ในปี ค.ศ. 1950 มอร์แกนธอยังยืนยันอีกว่าโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของสหรัฐอเมริกาควรได้รับการสนับสนุนด้วยเหตุผลทางศีลธรรม เขายังกล่าวว่า “รัฐสมัยใหม่ไม่สามารถคงอยู่ได้โดยไม่มีอาวุธทั้งหลายที่เทคโนโลยีสมัยใหม่นำเสนอ มากไปกว่าอควินในยุคกลางที่ไม่สามารถอยู่ได้หากปราศจากดาบ เพราะผู้ที่มีความเป็นไปได้ที่จะกลายเป็นศัตรูของเขาต่างมีอาวุธอยู่ในมือ”⁴¹ มอร์แกนธอเห็นว่าการแข่งขันพัฒนาและสะสมอาวุธเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ トラบใดที่ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตยังคงอยู่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามอร์แกนธอสนับสนุนให้สหรัฐอเมริกาเสริมสร้างกำลังทางทหารและการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์อย่างต่อเนื่อง แต่เป็นไปเพื่อสร้างแรงกดดันในการเจรจา โดยมีเป้าหมายหลักคือการดึงดุลแห่งอำนาจกลับมาโดยสันติเท่านั้น

⁴⁰ Michael J. Smith, *Realist Thought from Weber to Kissinger* (Baton Rouge: Louisiana State University Press), pp. 153, 159.

⁴¹ Hans J. Morgenthau, “The H-Bomb and After,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.3 (Chicago: University of Chicago Press, 1962), pp. 119-120.

อย่างไรก็ตาม จากผลงานของมอร์แกนธอในช่วงปีค.ศ. 1953-1954 เราสามารถสังเกตพัฒนาการทางความคิดของมอร์แกนธอเกี่ยวกับปัญหาจากการแข่งขันอาวุธนิวเคลียร์เพิ่มเติมมากขึ้น โดยมอร์แกนธออาจเริ่มมองเห็นภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก (dilemma) จากการแข่งขันอาวุธนิวเคลียร์ระหว่างสองมหาอำนาจ มอร์แกนธอจึงเริ่มพยายามชี้ให้ผู้กำหนดนโยบายสหรัฐฯ เห็นถึงความเป็นไปได้ต่างๆ ที่การสะสมอาวุธนิวเคลียร์จะหลุดออกจากเป้าหมายหลักที่ตั้งเอาไว้ นั่นคือเพื่อรักษาไว้ซึ่งดุลแห่งอำนาจในระบบ และกลับนำไปสู่หายนะ ทั้งนี้ ในบทความที่ตีพิมพ์ในปีค.ศ. 1953 มอร์แกนธอได้แสดงให้เห็นว่าเขาตระหนักว่าหากสหรัฐอเมริกาทำสงครามเพื่อป้องกันยุโรปจากสหภาพโซเวียตด้วยอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งเป็นอาวุธเพียงอย่างเดียวที่จะสามารถหยุดยั้งรัสเซียได้อย่างมีประสิทธิภาพ สงครามดังกล่าวจะไม่ใช้การปกป้องยุโรปแต่จะกลายเป็นทำลายล้างยุโรป จนย่อยยับไปแทน⁴² ในบทความที่ตีพิมพ์ในปีค.ศ. 1954 มอร์แกนธอเน้นย้ำให้เห็นว่าสงครามนิวเคลียร์นั้นแตกต่างไปจากสงครามทั่วไป สงครามนิวเคลียร์ “ไม่ใช่... เครื่องมือของนโยบายที่มีเหตุผลอีกต่อไป แต่เป็นหนทางนำไปสู่การทำลายล้างทั้งพิภพ ดังนั้นจึงเป็นที่พึงสุดท้ายเมื่อหมดสิ้นหนทาง”⁴³ หากสงครามนิวเคลียร์ระหว่างสองขั้วอำนาจเกิดขึ้นจริง แน่หนอนว่าความเสียหาย คงจะเกินกว่าที่จะรักษาเยียวยาได้ ดังนั้น มอร์แกนธอจึงเสนอว่า “ข้อควรพิจารณาทางทหารที่สำคัญอย่างยิ่งของสหรัฐอเมริกาควรเป็นการป้องกันสงครามนิวเคลียร์”⁴⁴

มอร์แกนธอแสดงให้เห็นว่าเขาตระหนักดีถึงความเป็นไปได้ที่การครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของทั้งสองฝ่ายจะเป็นปัจจัยช่วยยับยั้งทั้งสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตไม่ให้ตัดสินใจเริ่มใช้อาวุธนิวเคลียร์ก่อนเพราะกลัวการตอบโต้ของอีกฝ่าย (deterrence from retaliation power) อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอชี้ให้เห็นว่า ในสถานการณ์ที่ความขัดแย้งและผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายทำให้ทางเลือกอื่นๆ เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เช่นในสงครามเกาหลี สงครามนิวเคลียร์อาจมีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ในขณะที่เดียวกัน สงครามนิวเคลียร์อาจเกิดมาจากความไม่ตั้งใจและการคิดคำนวณที่ผิดพลาด ซึ่งเคยเป็นชนวนที่ก่อให้เกิดสงครามในประวัติศาสตร์มานักต่อนัก⁴⁵

⁴² Hans J. Morgenthau, “The Unfinished Business of United States Foreign Policy,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.2 (Chicago: University of Chicago Press, 1962), p. 11.

⁴³ Hans J. Morgenthau, “The Political and Military Strategy of the United States,” reprinted in *Ibid.*, p. 18.

⁴⁴ *Ibid.*

⁴⁵ *Ibid.*, p. 19.

มอร์แกนธอย์เตือนให้ผู้นำสหรัฐอเมริการะวังการพึ่งพาอำนาจของ ‘ภัยจากการโต้ตอบด้วยอาวุธนิวเคลียร์’ ในการดำเนินนโยบายเพื่อป้องกันการรุกรานจากขบวนการคอมมิวนิสต์ภายในประเทศเล็กๆ ให้ตระหนักถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่ “การรุกรานจากภายในจะไม่ถูกยับยั้งจากภัยจากการตอบโต้ด้วยอาวุธนิวเคลียร์ และกลับถูกตีความจากผู้รุกรานว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินไปแม้เสี่ยงต่อสงครามนิวเคลียร์ก็ตาม”⁴⁶ ในขณะเดียวกัน มอร์แกนธอย์ชี้ให้เห็นว่าการที่สหรัฐอเมริกาสร้างคำขู่ด้วยภัยจากการตอบโต้ด้วยอาวุธนิวเคลียร์ต่อประเทศเล็กๆ เหล่านี้ ยังเป็นการสร้างกรอบจำกัดทางเลือกนโยบายแก่สหรัฐอเมริกาเอง โดยหากเกิดการรุกรานภายในจริง สหรัฐอเมริกาหลังจากที่ได้ยื่นคำขาดไปแล้ว ย่อมไม่มีทางเลือกใดนอกจากที่จะเปิดนิวเคลียร์ตามคำขู่ หรือไม่ทำอะไรเลย การสร้างคำขู่ในลักษณะนี้จึงเป็นการตัดทางเลือกอื่นๆ ในการจัดการกับกรณีการรุกรานเช่นนี้ออกไป และหากสหรัฐอเมริกาไม่สามารถทำตามคำขู่ของตนได้ ย่อมทำให้สหรัฐอเมริกาเสียความน่าเชื่อถือ ในขณะที่เดียวกันการสร้างคำขู่ในลักษณะนี้อาจยังเป็นการบีบบังคับให้ประเทศเหล่านี้ต้องทำสงครามเพื่อป้องกันตัว ทั้งอาจสร้างเงื่อนไขจำเป็นที่ทำให้ขบวนการภายในต้องหันไปพึ่งพาสหภาพโซเวียต ซึ่งเท่ากับว่าสหรัฐอเมริกาสร้างช่องทางในการเข้าไปแทรกแซงให้แก่สหภาพโซเวียต การดำเนินนโยบายในลักษณะนี้จึงเสี่ยงต่ออาจทำให้เกิดการรับรู้และคิดคำนวณที่ผิดพลาด และมีโอกาสนำไปสู่สงครามนิวเคลียร์ได้ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม แม้ตระหนักถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการแข่งขันอาวุธนิวเคลียร์ระหว่างสองขั้วมหาอำนาจ แต่จนถึงกลางทศวรรษที่ 1950 มอร์แกนธอย์ยืนยันว่า “การคงไว้และการเพิ่มความสามารถในการตอบโต้ด้วยอาวุธนิวเคลียร์ (ของสหรัฐอเมริกา)...เป็นความสามารถที่ช่วยให้ควบคุมครองแก่ยุโรปตะวันตก”⁴⁷ และเป็นสิ่งขาดไม่ได้ในการรักษาดุลแห่งอำนาจระหว่างสองขั้วมหาอำนาจไว้ หากแต่สิ่งที่สำคัญที่มอร์แกนธอย์เน้นย้ำคือ อาวุธนิวเคลียร์ควรมีบทบาทเป็นเพียงส่วนเสริมในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ส่วนวิธีการหลัก มอร์แกนธอย์ยังคงส่งเสริมให้มีการเจรจาตกลงระหว่างทั้งสองฝ่าย โดยอาศัยเทคนิคทางการทูตที่ยืดหยุ่นและการเคารพผลประโยชน์ระหว่างกันและกัน และมีแรงกดดันทางทหารเป็นเครื่องหนุนหลัง⁴⁸

⁴⁶ Hans J. Morgenthau, “Massive Retaliation,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.3, p. 130.

⁴⁷ Hans J. Morgenthau, “The Political and Military Strategy of the United States,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.2, pp. 19-20.

⁴⁸ Hans J. Morgenthau, “The Unfinished Business of United States Foreign Policy,” reprinted in *Ibid.*, p. 13.

จุดเปลี่ยนแปลงทางความคิดครั้งสำคัญของมอร์แกนธอมาถึงในปีค.ศ. 1956 โดยทั้ง แคมเบล เครก และจาป ดับเบิลยู. โนเบล (Jaap W. Nobel) ผู้ศึกษาพัฒนาการความเปลี่ยนแปลงของจุดยืนการวิพากษ์นโยบายสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธอ ต่างตั้งข้อสังเกตตรงกันว่าความเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ “จากผู้สนับสนุนสันติภาพเมื่อไม่นาน เขาตอนนี้กลับกลายเป็นเหยี่ยว”⁴⁹ และทั้งสองยังสรุปตรงกันว่าความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ น่าจะเป็นปฏิกริยาสืบเนื่องมาจากการตอบสนองของสหรัฐอเมริกาในวิกฤติการณ์ฮังการี* (Hungarian Crisis) และวิกฤติการณ์คลองสุเอซ* (Suez Crisis) ซึ่งมอร์แกนธอโจมตีว่าเป็นก้าวถอยหลังก้าวใหญ่ในการรับมือกับการท้าทายจากสหภาพโซเวียต และถือเป็นความเสื่อมถอยและจุดตกต่ำของนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในการวิพากษ์การดำเนินนโยบายสหรัฐอเมริกาต่อวิกฤติการณ์ทั้งสองนี้ ศัตรูหน้าใหม่ของมอร์แกนธอได้แก่ฝ่าย ‘สันตินิยม’ (pacifism) ที่เชื่อว่าการใช้

⁴⁹ Jaap W. Nobel, “Morgenthau’s Struggle with Power: the Theory of Power Politics and the Cold War,” *Review of International Studies* 21: 71.

* วิกฤติการณ์ฮังการี (ต.ค. - พ.ย.1956) เริ่มจากขบวนการนักศึกษาประท้วงรัฐบาลคอมมิวนิสต์หุ่นเชิดของสหภาพโซเวียต การต่อต้านขยายเป็นการจลาจลของประชาชนทั่วประเทศ เมื่อการต่อสู้ระหว่างฝ่ายรัฐบาลคอมมิวนิสต์และฝ่ายประชาชนเริ่มขึ้น รัฐบาลคอมมิวนิสต์ฮังการีร้องขอความช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียต สหภาพโซเวียตจึงส่งกองกำลังเข้ามาช่วยปราบปราม แต่ในที่สุดรัฐบาลคอมมิวนิสต์ก็ล่มสลาย รัฐบาลชั่วคราวถูกจัดตั้งขึ้นและประกาศความประสงค์จะถอนตัวออกจากกลุ่มความร่วมมือออร์ซอร์ สหภาพโซเวียตตัดสินใจส่งกองกำลังเข้ามาปราบปรามรัฐบาลใหม่อีกครั้ง โดยที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาภายใต้ประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ (Dwight Eisenhower) เลือกว่าจะนิ่งเฉย ปล่อยให้ฝ่ายสหภาพโซเวียตจัดการกับฝ่ายต่อต้านอย่างรุนแรง พร้อมจัดตั้งรัฐบาลคอมมิวนิสต์เผด็จการ ซึ่งมีอำนาจปกครองฮังการีต่อมาอีก 30 ปี ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก [http://en.wikipedia.org/wiki/Hungarian_Revolution_of_1956] accessed 14/12/07

* วิกฤติการณ์คลองสุเอซ (ต.ค.1956 - มี.ค.1957) เริ่มขึ้นเมื่ออามาล อับเดล นัสเซอร์ (Gamal Abdel Nasser) ประธานาธิบดีของอียิปต์อ้างความชอบธรรมว่าคลองสุเอซเป็นทรัพย์สินของอียิปต์และถ่ายโอนกรรมสิทธิ์ของบริษัทที่ดูแลคลองสุเอซซึ่งเป็นของอังกฤษและฝรั่งเศสให้มาเป็นของรัฐบาลอียิปต์โดยให้เหตุผลว่าจะเอาผลกำไรปีละ 25 ล้านดอลลาร์ของบริษัทนี้ มาใช้สร้างเขื่อนอัสวานที่สหรัฐอเมริกาและอังกฤษเคยสัญญาว่าจะให้เงินสนับสนุน แต่กลับผิดสัญญา เนื่องจากรัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา จอห์น ฟอสเตอร์ ดัลเลส (John Foster Dulles) ไม่ชอบใจที่ประธานาธิบดีนัสเซอร์ทำตัวสนิทสนมใกล้ชิดกับค่ายคอมมิวนิสต์มากเกินไป เมื่อไม่สามารถเจรจากันได้ ฝรั่งเศส อังกฤษ และอิสราเอลจึงร่วมมือกันเปิดฉากโจมตีซึ่งเรียกกันในภายหลังว่าสงครามสุเอซ - ซินาย (Suez-Sinai War) ภายในหนึ่งสัปดาห์ กองทัพอียิปต์ในคาบสมุทรซีนายถูกตีแตกพ่าย และอิสราเอลสามารถควบคุมคาบสมุทรซีนายได้เกือบหมด ฝ่ายสหภาพโซเวียตและสหรัฐอเมริกา รวมทั้งสหประชาชาติจึงขู่ว่าจะบังคับให้ฝ่ายฝรั่งเศส อังกฤษ และอิสราเอลออกจาก โดยสหรัฐอเมริกาจะขายเงินสำรองที่เป็นเงินปอนด์เพื่อทำลายค่าเงินของอังกฤษและงดขายน้ำมันให้อังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งในที่สุดส่งผลให้ทั้งสามจึงต้องยอมถอนทหารออกจากคาบสมุทรซีนาย สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก [http://en.wikipedia.org/wiki/Suez_Crisis] accessed 14/02/07

กำลังทหารไม่ควรถูกนำมาเป็นทางเลือกนโยบายของรัฐบาลนอกจากเพื่อการป้องกันตัวเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์เฉพาะหน้าหรือผลประโยชน์แห่งชาติใดๆ ทั้งสิ้น มอร์แกนธเห็นว่ามีมาตรการใช้กำลังควรถูกนำมาพิจารณาในฐานะทางเลือกนโยบาย และผู้กำหนดนโยบายของสหรัฐอเมริกาควรเตรียมพร้อมตัดสินใจใช้มาตรการนี้เมื่อมีเหตุจำเป็นและเหมาะสม สำหรับมอร์แกนธกรณีวิกฤติการณ์คลองสุเอซถือเป็นกรณีตัวอย่างสำคัญที่แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลสหรัฐอเมริกาถูกรอบงำด้วยความเชื่อมโยงในหลักการศีลธรรมและกฎหมาย ซึ่งเข้ามาบดบังความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดยการที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเลือกดำเนินนโยบายตามหลักการศีลธรรมสากลและกฎหมายระหว่างประเทศ ในขณะที่การกระทำเช่นนั้นนั้นหมายถึงการทรยศต่อพันธมิตรที่แน่นแฟ้นที่สุด และทำให้สหภาพโซเวียตแข็งแกร่งมากขึ้น สำหรับมอร์แกนธแล้ว ถือเป็นหลักฐานสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงจุดตกต่ำของนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา

“เมื่อเราได้ยินโฆษกรัฐบาลกล่าวถึงข้ออ้างซ้ำซากทางกฎหมายและศีลธรรม... เราคิดว่านี่คือหนทางที่รัฐบาล (เช่นเดียวกับที่ทุกรัฐบาลต้องทำ) พยายามทำให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศกลายเป็นสิ่งที่ยอมรับได้แก่ประชาชน... แต่เรามองผิดไป ข้ออ้างซ้ำซากเหล่านั้น คือ นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา”⁵⁰

สืบเนื่องจากวิกฤติการณ์ดังกล่าวนี้ มอร์แกนธจึงอาจเห็นความจำเป็นที่สหรัฐอเมริกาต้องเตรียมตัวเผชิญหน้ากับสหภาพโซเวียต และสร้างน้ำหนักให้แก่มาตรการการใช้กำลังในฐานะเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยเฉพาะในปัญหาความขัดแย้งที่ไม่สามารถหาข้อสรุปจากการเจรจาได้ ในบทความ *Has Atomic War Really Become Impossible* (1956) มอร์แกนธจึงเสนอว่าเนื่องจากสงครามนิวเคลียร์แบบเบ็ดเสร็จ (all-out atomic retaliation) ย่อมหมายถึงหายนะของมวลมนุษยชาติ ความเป็นไปได้ที่ทั้งสองชาติมหาอำนาจจะตั้งใจให้เกิดสงครามนิวเคลียร์แบบเบ็ดเสร็จขึ้นจึงมีน้อย แต่สหภาพโซเวียตมีกองกำลังและอาวุธแบบดั้งเดิมที่เหนือกว่าชาติใดในโลก และถูกยับยั้งได้ด้วยภัยจากสงครามนิวเคลียร์แบบเบ็ดเสร็จเท่านั้น สหรัฐอเมริกาจึงควรเตรียมรับมือกับกองกำลังสหภาพโซเวียตด้วยยุทธวิธีสงครามนิวเคลียร์แบบจำกัด (limited atomic war) ที่มีขอบเขตเพียงพอในการตอบสนองเป้าหมาย หากไม่มากจนเกินไป จนจุดชนวนสงครามนิวเคลียร์แบบเบ็ดเสร็จขึ้น “สหรัฐอเมริกาต้องเตรียมตัวและพร้อมต่อสู้ใน

⁵⁰ Hans J. Morgenthau, “The Decline and Fall of American Foreign Policy,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.2, p. 27.

สงครามนิวเคลียร์แบบจำกัด ที่เพียงพอต่อการตอบสนองต่อเป้าหมายด้วยปริมาณนิวเคลียร์ที่ได้รับการกะเกณฑ์อย่างระมัดระวังว่าเหมาะสมกับความท้าทายที่ต้องเผชิญ มีกำลังมากพอเพื่อหลีกเลี่ยงความพ่ายแพ้ แต่ไม่มากเกินไปจนกระตุ้นให้เกิดสงครามนิวเคลียร์แบบเบ็ดเสร็จขึ้น”⁵¹ แต่อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอย์ยังเน้นย้ำว่า สหรัฐอเมริกาต้องยินดีที่จะปกป้องผลประโยชน์ที่เป็นหัวใจสำคัญจนถึงขอบเขตที่ภัยจากสงครามนิวเคลียร์แบบเบ็ดเสร็จอาจเกิดขึ้นได้ แต่สหรัฐอเมริกาต้องพร้อมสละผลประโยชน์นั้น หากต้องแลกชัยชนะมาด้วยความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดสงครามนิวเคลียร์แบบเบ็ดเสร็จ

อย่างไรก็ดี แม้พยายามนำเสนอข้อควรพิจารณาเกี่ยวกับมาตรการการใช้กำลังทางทหารเมื่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาถูกท้าทายแก่ผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ในปีเดียวกันนั้นเอง มอร์แกนธอย์ได้เขียนบทความอีกชิ้นหนึ่งชื่อ *Diplomacy* (1956) สนับสนุนให้สหรัฐอเมริกาหันมาวิธีพิจารณาทางการทูตในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอีกครั้ง โดยในบทความดังกล่าว มอร์แกนธอย์ได้ชี้แจงถึงเหตุผลวิธีการทางการทูตไม่สามารถถูกนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในช่วงทศวรรษแรกหลังสงครามโลกครั้งที่สอง และกล่าวว่าช่วงเวลาดังกล่าวนี้ได้เดินทางมาถึงจุดสิ้นสุดแล้ว “ช่วงเวลานี้ถูกแทนที่ด้วยยุคใหม่แห่งความยืดหยุ่นระหว่างสองขั้วมหาอำนาจ” มอร์แกนธอย์เห็นว่าหลังจากสงครามโลกสิ้นสุดลงมากว่าทศวรรษ ความสัมพันธ์ระหว่างสองขั้วมหาอำนาจเริ่มผ่อนคลายมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีสถานะเป็นมหาอำนาจหนึ่งเดียวที่ครอบครองอาวุธนิวเคลียร์อีกต่อไป อีกทั้งพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาในยุโรป รวมทั้งเยอรมันและญี่ปุ่นเองต่างก็เริ่มฟื้นตัวจากความเสียหาย และสามารถลดการพึ่งพาอเมริกากลาง ดังนั้น มอร์แกนธอย์จึงเสนอว่าช่วงเวลาดังกล่าวนี้เป็นเวลาที่เหมาะสมที่สหรัฐอเมริกาจะหันมาวิธีพิจารณาทางการทูตขึ้นมาใหม่ ในฐานะเครื่องมือสำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติอีกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อโลกทั้งโลกตกอยู่ในความเสี่ยงจากหายนะจากสงครามนิวเคลียร์ระหว่างสองขั้วมหาอำนาจ⁵² โดยแนวทางดั้งเดิมที่มอร์แกนธอย์สนับสนุนให้สหรัฐอเมริกาพิจารณาอาวุธนิวเคลียร์ในฐานะส่วนเสริมในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ส่วนวิธีการหลักยังคงควรเป็นวิธีการทางการทูตที่ยืดหยุ่นเสริมด้วยแรงกดดันทางทหารแบบเดิม ได้สะท้อนออกมาในคำกล่าวของมอร์แกนธอย์ในผลงาน *A New Foreign Policy for the United States* ที่ว่า

⁵¹ Hans J. Morgenthau, “Has Atomic War Really Become Impossible,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.3, p. 140.

⁵² Hans J. Morgenthau, “Diplomacy,” reprinted in *Ibid.*, pp. 207-208.

“อาวุธนิวเคลียร์ในมือของสองมหาอำนาจไม่ใช่เครื่องมือนโยบายแห่งชาติ มันเพียงแต่ให้ความแน่นอนว่าผลประโยชน์แห่งชาติสามารถถูกสนับสนุนด้วยการทูตแบบดั้งเดิมและวิธีการทางทหาร เมื่อถึงมาตรการที่สหรัฐฯ ไม่สามารถใช้วิธีการเหล่านี้ได้ สหรัฐฯ จะถูกล่อใจให้หันไปพึ่งอาวุธนิวเคลียร์ ดังนั้น การทูตที่มีประสิทธิภาพและกองกำลังแบบดั้งเดิมที่เข้มแข็งคือหลักประกันต่อความเหลวไหลในการฆ่าตัวตายของสงครามนิวเคลียร์”⁵³

ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์แล้วอาจมองได้ว่ามอร์แกนธอยยังคงสนับสนุนวิธีการทางการทูตในการแก้ไขความขัดแย้งในสงครามเย็นอยู่อย่างต่อเนื่อง แต่จากการดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกาในวิกฤติการณ์ฮังการีและวิกฤติการณ์คลองสุเอซ มอร์แกนธอยอาจมองเห็นความจำเป็นที่ต้องเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาหันมาพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการรับมือกับกองกำลังของสหภาพโซเวียตซึ่งมีศักยภาพเหนือกว่า เมื่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาถูกท้าทาย มอร์แกนธอยจึงเสนอให้สหรัฐอเมริกาหันมาใส่ใจพิจารณาทางเลือกนโยบายที่อาจเป็นไปได้เมื่อการใช้กำลังอาจเป็นมาตรการที่จำเป็นอย่างจริงจัง ไม่ใช่ปล่อยปละละเลย หรือหลีกเลี่ยงมาตรการใช้กำลังด้วยเพราะหลงมกมายกับข้ออ้างทางศีลธรรมและกฎหมายซึ่งขัดขวางการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างมีเหตุผล

อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอยยังตระหนักถึงความเสี่ยงที่สงครามแบบจำกัดนี้อาจขยายตัวกลายเป็นสงครามแบบเบ็ดเสร็จ ยุทธวิธีสงครามแบบจำกัดเป็นยุทธวิธีที่มีข้อจำกัดสูง ซึ่งมอร์แกนธอยซึ่งถึงข้อจำกัดเหล่านี้ดีและยังพยายามเตือนให้ผู้กำหนดนโยบายตระหนักถึงข้อจำกัดเหล่านี้ มอร์แกนธอยได้กล่าวไว้ว่ายุทธวิธีสงครามจำกัดจะมีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่อการปฏิบัติการดังกล่าวอยู่ในมือของผู้นำทั้งของฝ่ายสหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียตที่สามารถผสมผสานความยับยั้งชั่งใจ (self-restraint) กับความกล้าหาญ (daring) อย่างที่มีปรากฏให้เห็นเพียงไม่กี่คนในประวัติศาสตร์ โดยผู้นำดังกล่าวต้องสามารถตัดสินใจปัญหาในยุทธวิธีในสงครามด้วยข้อพิจารณาทางทหารและการเมืองให้ได้ในระดับที่ยอดเยี่ยม หรืออีกนัยหนึ่งคือ ต้องมีความสุขุมคัมภีรภาพอย่างที่สุด ด้วยหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพยายามเอาเปรียบอีกฝ่ายด้วยการเสริมเพิ่มกำลัง โดยมุ่งหวังให้อีกฝ่ายพ่ายแพ้อย่างสิ้นซาก แม้ได้ตกลงไว้ว่าจะดำเนินการอย่างจำกัด ความพยายามดังกล่าวในที่สุดอาจนำไปสู่สงครามแบบเบ็ดเสร็จที่ทั้งสองฝ่ายพยายามหลีกเลี่ยง⁵⁴

⁵³ Hans J. Morgenthau, *A New Foreign Policy for the United States* (New York: Praeger Publishers, 1969), p. 140.

⁵⁴ Hans J. Morgenthau, “Has Atomic War Really Become Impossible,” reprinted in *Ibid.*, p. 140.

ดังนั้น จากที่กล่าวมาเมื่อเปรียบเทียบจากจุดยืนที่มอร์แกนธแสดงไว้ใน *Scientific Man vs. Power Politics* แล้ว จะเห็นได้ว่ามอร์แกนธยังคงยืนยันอย่างต่อเนื่องถึงความสำคัญ ของ ‘เหตุผล’ ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ มอร์แกนธยังคงแสดงให้เห็นว่านโยบาย ต่างประเทศที่ดีคือนโยบายต่างประเทศที่ได้รับการคิดคำนวณด้วยเหตุผล เพื่อตอบสนองให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ความเป็นไปในขณะนั้นมากที่สุด รวมทั้งผู้นำที่ดีที่จะสามารถดำเนินการ บรรลุถึงความสำเร็จได้นั้น จะต้องมีความสุขุมคัมภีรภาพ ลุ่มลึก มีความยับยั้งชั่งใจ ใน ขณะเดียวกันต้องเปี่ยมได้ด้วยความกล้าที่จะตัดสินใจดำเนินการใดๆ โดยปราศจากความลังเล ซึ่ง ทั้งหมดนี้ล้วนแต่ต้องอาศัยปรีชาญาณทางการเมืองซึ่งกลั่นกรองมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ บทเรียนจากประวัติศาสตร์ ขณะเดียวกัน สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้นำที่ดีสำหรับมอร์แกนธ จะต้องเดินตามหนทางที่เหตุผลเป็นตัวตัดสินใจ โดยแม้ผลประโยชน์หรือเป้าหมายของการกระทำ ทางการเมืองอาจถูกกำหนดจากกิเลสตัณหา หรือความต้องการอำนาจซึ่งมาจากรากฐานของ ธรรมชาติมนุษย์ก็ตาม หากแต่เพื่อที่จะบรรลุซึ่งเป้าหมายนั้น โดยไม่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทั้ง รัฐตนและผู้อื่น ผู้นำที่ดีจำเป็นต้องใช้เหตุผลในการกำหนดวิธีการของตน และยังคงสามารถ ยับยั้งชั่งใจตัวเองไม่ให้เดินทางออกนอกกรอบแห่งเหตุผล และหันไปใช้วิธีการที่กิเลสตัณหาเป็น ตัวกำหนด ซึ่งย่อมนำมาซึ่งความเสียหายหรือหายนะในที่สุด

ตัวอย่างยุทธวิธีสงครามจำกัดที่มอร์แกนธนำเสนอ นั่น ถือการณ์สำคัญที่แสดงให้เห็น ความต่อเนื่องของมอร์แกนธดังที่กล่าวมานี้ มอร์แกนธเสนอยุทธวิธีสงครามนิวเคลียร์แบบจำกัด ในฐานะเครื่องมือนโยบายต่างประเทศ ในการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา โดย หนทางดังกล่าวเป็นผลมาจากการกลั่นกรองหนทางต่างๆ ที่เป็นไปได้จากหนทางทั้งหมด ที่อาจ สามารถใช้เพื่อรับมือกับกองกำลังแบบดั้งเดิมที่เหนือกว่าของสหภาพโซเวียต ยุทธวิธีสงคราม จำกัดจึงเป็นผลมาจากการคิดคำนวณด้วยเหตุผลอย่างรอบคอบ ซึ่งมอร์แกนธยังเน้นหนักว่า ยุทธวิธีนี้จะสำเร็จได้เฉพาะเมื่อผู้นำใช้อย่างถูกวิธี และสามารถยับยั้งชั่งใจตนเองอย่างเข้มงวด ไม่ให้เดินไปตามหนทางแห่งกิเลสตัณหาที่อาจชักนำให้ผู้นำฉวยโอกาสเอาเปรียบฝ่ายตรงข้าม แม้ จะรู้ดีว่าการทำเช่นนั้นอาจนำไปสู่สงครามนิวเคลียร์แบบเบ็ดเสร็จได้

อย่างไรก็ตาม แคมเบล เครกกลับตีความนัยยะของการนำเสนอยุทธวิธีสงคราม นิวเคลียร์แบบจำกัดไปในทิศทางตรงกันข้าม เครกกลับมองว่าการนำเสนอยุทธวิธีสงครามจำกัด ของสหรัฐอเมริกานั้นถือเป็นการก้าวถอยหลังจากจุดยืนที่มอร์แกนธเคยเสนอไว้ใน *Scientific Man vs. Power Politics* ทั้งนี้ เครกกล่าวไว้ว่า “หากมอร์แกนธได้กล่าวอะไรไว้ในหนังสือเล่มนี้ (*Scientific Man vs. Power Politics*) มันคือการเมืองเรื่องอำนาจซึ่งเหนือสิ่งใดทั้งหมดในระดับ

ระหว่างประเทศ คืออาณาเขตของความไร้เหตุผล และความปรารถนาอำนาจ อาณาเขตที่ในที่สุดไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยความสามารถของผู้มีเหตุผล (rationalist) หรือด้วยการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์⁵⁵ ซึ่งเครกมองว่า สาระสำคัญของหนังสือเล่มนี้ขัดแย้งเป็นอย่างยิ่งต่อการที่มอร์แกนธอนำเสนอยุทธวิธีสงครามจำกัดเพราะ “ยุทธวิธีในผลงานของเขาในปลายทศวรรษที่ 1950 วาดภาพผู้นำที่ทำสงครามนิวเคลียร์อย่างพอเหมาะ ไม่ตอบโต้อย่างเกินเหตุต่อความเสียหายของเมืองสำคัญในชาติของเขาและยินดีที่จะยอมรับความพ่ายแพ้โดยดูขมขื่นหากจำเป็น แม้จะยังมีอาวุธที่มีศักยภาพร้ายกาจอยู่ในมือของเขา”⁵⁶ เครกยังเสนอว่าการที่ยุทธวิธีนี้จะสำเร็จได้นั้นหมายถึง ผู้นำทั้งฝ่ายสหรัฐอเมริกาและรัสเซียต้องมีเหตุผล และมีความเข้มแข็งทางจิตใจที่เหนือมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันต้องมีความเชื่อในวิทยาศาสตร์อย่างสุดใจ โดยเฉพาะในความสามารถในการกะเกณฑ์ปริมาณนิวเคลียร์ที่พอเหมาะพอดี ที่จะทำให้เกิดผลเฉพาะในขอบเขตที่ต้องการได้ โดยไม่น้อยจนเกินไปจนทำให้เกิดความพ่ายแพ้และไม่มากจนเกินไปจนกระตุ้นให้เกิดสงครามเบ็ดเสร็จ ซึ่งดังที่กล่าวมาแล้ว มอร์แกนธเองก็เห็นด้วยกับเงื่อนไขดังกล่าวนี้

แต่ในทางตรงกันข้าม ด้วยการที่มอร์แกนธยอมรับเงื่อนไขดังกล่าวนี้ เครกกลับนำผู้อ่านของเขาไปสู่ข้อสรุปว่าการที่มอร์แกนธยอมรับเงื่อนไขดังกล่าวนี้ นั้นหมายถึงมอร์แกนธได้ยอมก้าวถอยหลังจากจุดยืนที่เขาเสนอไว้ใน *Scientific Man vs. Power Politics* นั่นคือ มอร์แกนธต้องยอมรับว่าในที่สุดแล้วมนุษยวิทยศาสตร์สามารถเอาชนะการเมืองเรื่องอำนาจได้ เครกเสนอว่าการที่มอร์แกนธลังเลใจเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของยุทธวิธีสงครามจำกัดนั้นเป็นเพราะ “มอร์แกนธถูกบังคับให้ต้องหันมาเผชิญหน้ากับรากฐานปรัชญาทางการเมืองของเขา เพราะ... หนทางเดียวที่ยุทธวิธีสงครามจำกัดจะมีความเป็นไปได้ คือการต้องยืนยันว่ามนุษยวิทยศาสตร์สามารถเอาชนะการเมืองเรื่องอำนาจได้”⁵⁷ ซึ่งจากจุดนี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เครกตีความคำว่า ‘มนุษยวิทยศาสตร์’ ว่าหมายถึงผู้นำที่เชื่อในการคิดคำนวณทางเหตุผล และมีความอดทนอดกลั้นอย่างเหนือมนุษย์ ที่สามารถเอาชนะหรือทวนทนต่อความกดดันจากการต่อสู้เพื่ออำนาจในเวทีทางการเมืองได้ เครกจึงสรุปว่าการที่มอร์แกนธนำเสนอและยอมรับยุทธวิธีสงครามจำกัดซึ่งต้องดำเนินการโดยผู้นำที่มีคุณสมบัติเหนือมนุษย์นั้น ถือเป็นสัญญาณที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า

⁵⁵ Campbell Craig, *Glimmer of a New Leviathan: Total War in the Realism of Niebuhr, Morgenthau and Waltz*, p. 103.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Ibid., p. 101.

มอร์แกนธอได้ละทิ้งจุดยืนเดิมที่เขาได้เคยแสดงไว้ใน *Scientific Man vs. Power Politics* อย่างสิ้นเชิง⁵⁸ และหันมายอมรับว่ามนุษยวิทยาสาสตร์สามารถเอาชนะการเมืองเรื่องอำนาจได้

อย่างไรก็ดี ดังที่ได้นำเสนอไว้แล้วข้างต้น หัวใจหลักของมอร์แกนธอในผลงานการต่อสู้ระหว่างมนุษยวิทยาสาสตร์กับการเมืองเรื่องอำนาจนั้น คือการที่มอร์แกนธอพยายามเตือนให้มนุษยวิทยาสาสตร์ ผู้ลุ่มหลงในวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเหตุผลของมนุษย์ให้ตระหนักว่าวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเหตุผลของมนุษย์ ไม่อาจสามารถแก้ไขปัญหาทุกอย่างที่มนุษย์ต้องเผชิญได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่สามารถกำจัดความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งมีรากฐานอยู่ในธรรมชาติออกจากโลกมนุษย์ได้อย่างสิ้นซาก ดังนั้นเมื่อตีความจากหัวใจหลักของผลงานที่มอร์แกนธอนำเสนอไว้ จะเห็นได้ว่าคำว่า ‘มนุษยวิทยาสาสตร์’ ของมอร์แกนธอมีความหมายถึงมนุษย์ผู้คลั่งไคล้ศรัทธาในอำนาจของวิทยาศาสตร์อย่างเกินพอดี จนมองข้ามความเป็นจริงเกี่ยวกับโลก, มนุษย์ และเหตุผลของมนุษย์ไป มนุษยวิทยาสาสตร์ของมอร์แกนธอจึงไม่ได้หมายถึงผู้นำซึ่งสามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกวิธีการหรือหนทางการกระทำในเวทีการแข่งขันทางการเมือง ที่เต็มไปด้วยการต่อสู้เพื่ออำนาจได้อย่างที่ใครก็เข้าใจ แต่หมายถึง ผู้ลุ่มหลงในวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเหตุผลของมนุษย์อย่างสุดโต่ง ใครก็จะเป็นตัวอย่างของผู้ที่เข้าใจว่ามอร์แกนธอเคยต่อต้านการใช้ ‘เหตุผล’ ในการเวทีการเมืองทั้งหมด

ในขณะเดียวกัน จากสาระสำคัญที่นำเสนอของ *Scientific Man vs. Power Politics* ที่ได้นำเสนอไป การที่มนุษยวิทยาสาสตร์จะสามารถเอาชนะการเมืองเรื่องอำนาจในความหมายของมอร์แกนธอย่อมหมายถึงการที่เหตุผลของมนุษย์ และวิธีการทางวิทยาศาสตร์สามารถขจัดความขัดแย้งทางการเมืองออกไปจากโลกมนุษย์ได้อย่างสิ้นซากได้ ไม่ได้มีนัยยะถึงการที่ผู้นำสามารถยับยั้งซึ่งใจเอาชนะกิเลสตัณหาของตัวเอง และใช้เหตุผลเป็นที่ตั้งในการกำหนดนโยบายได้อย่างที่ใครก็เสนอไว้ ดังนั้น การที่มอร์แกนธอนำเสนอยุทธวิธีสงครามนิวเคลียร์แบบจำกัด ที่จะสำเร็จได้ต่อเมื่อดำเนินการโดยผู้นำที่มีความสุขุมคัมภีรภาพอย่างที่สุดนั้น จึงมิได้หมายความว่ามอร์แกนธอละทิ้งจุดยืนของตน *Scientific Man vs. Power Politics* หรือยอมรับว่าในที่สุดมนุษยวิทยาสาสตร์จะสามารถเอาชนะการเมืองเรื่องอำนาจได้แต่อย่างใด ในทางตรงกันข้าม สิ่งที่มอร์แกนธอยืนยันสนับสนุนเสมอมา คือผู้นำที่ใช้เหตุผลเพื่อทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหาทางการเมืองเพื่อสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

⁵⁸ Ibid., pp. 103-104.

ดังนั้นการที่มอร์แกนธอนำเสนอยุทธวิธีสงครามจำกัด ซึ่งจำเป็นต้องถูกดำเนินการโดยผู้นำที่มีเหตุผล และความยับยั้งชั่งใจอย่างเหนือมนุษย์ดังที่เรกกกล่าวไว้ นั้น จึงไม่ได้หมายความว่ามอร์แกนธอเพียงยอมรับในชัยชนะของมนุษยวิทยาศาสตร์เหนือการเมืองเรื่องอำนาจ หรือเพียงยอมรับถึงบทบาทความสำคัญของเหตุผลในการเมืองระหว่างรัฐอย่างที่เราเคยเสนอแต่อย่างใด หากแต่เป็นเพียงย้ำให้เห็นความสำคัญของผู้นำที่ต้องใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกหนทางการกระทำ และไม่หลงระเหิงไปกับหนทางแห่งกิเลสซึ่งเป็นการย้ำจุดยืนของตนให้ชัดเจนมากขึ้นดังที่ได้กล่าวไปแล้วเท่านั้น ซึ่งมอร์แกนธอ (จากการสังเกตของเรกกเอง) ก็แสดงถึงความกังวลใจทั้งในขณะนั้นและในช่วงเวลาต่อมา มา ถึงความเล็งที่ยุทธวิธีสงครามจำกัด จะขยายตัวกลายเป็นสงครามเบ็ดเสร็จ⁵⁹ หรืออีกนัยหนึ่งคือ มอร์แกนธอยังกังวลใจถึงความเป็นไปได้ที่ผู้นำทั้งฝ่ายสหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียตจะไม่สามารถเดินตามหนทางแห่งเหตุผลและสามารถยับยั้งชั่งใจได้อย่างเข้มงวด แต่กลับจะหลงเดินตามทางแห่งกิเลสตัณหา ซึ่งย่อมนำไปสู่สงครามนิวเคลียร์แบบเบ็ดเสร็จที่มีแนวโน้มว่าจะสร้างความเสียหายที่เกินเยียวยา

สรุป: มอร์แกนธอกับข้อจำกัดของ ‘เหตุผล’

จากหลักฐานที่กล่าวไปทั้งหมด ทั้งในผลงานส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีและผลงานว่าด้วยการวิพากษ์นโยบายของสหรัฐอเมริกา น่าจะทำให้เห็นได้ว่ามอร์แกนธอยังคงจุดยืนในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลและการเมืองเรื่องอำนาจที่เขาเคยแสดงไว้ใน *Scientific Man vs. Power Politics* อย่างสม่ำเสมอ มอร์แกนธอไม่ได้มีเจตนาดูถูกหรือคัดค้านการใช้เหตุผลของมนุษย์แต่ในทางตรงข้าม เขาสนับสนุนให้มนุษย์ใช้ความสามารถทางเหตุผลในการทำความเข้าใจการเมือง เพื่อที่จะสามารถกำจัดหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดมาจากการต่อสู้ทางการเมืองของมนุษย์ แต่ไม่ใช่เพื่อขจัดความขัดแย้งทางการเมืองออกไปจากโลกมนุษย์อย่างสิ้นซาก มอร์แกนธอสนับสนุนให้ผู้นำรัฐใช้เหตุผลในการชั่งน้ำหนัก คิดคำนวณอย่างถี่ถ้วนในการตัดสินใจนโยบายต่างประเทศ และยกย่องว่านโยบายต่างประเทศที่ดีคือนโยบายต่างประเทศที่มีเหตุผล ดังนั้น สำหรับมอร์แกนธอ เหตุผลจึงมีบทบาทสำคัญทั้งในการทำความเข้าใจการเมือง และในการปฏิบัตินโยบายต่างประเทศในโลกแห่งความเป็นจริง

⁵⁹ Ibid., pp. 104-105.

ความสำคัญของเหตุผลต่อมอร์แกนธอยิ่งมีมากขึ้นไปอีก เมื่อเราหันกลับมาพิจารณาทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอ เมื่อเราพิจารณาจากหลักทฤษฎีสัจนิยมข้อแรก เราจะพบว่ามอร์แกนธอนั้นอาจมีความคล้ายคลึงกับมนุษยวิทยาศาสตร์ผู้คลั่งไคล้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในลักษณะที่ว่า เขาเชื่อว่ามีกฎเกณฑ์ธรรมชาติที่มีรากฐานในธรรมชาติมนุษย์ที่กำหนดความเป็นไปของโลกทางสังคม และมนุษย์สามารถเข้าถึงกฎเกณฑ์นั้นได้ด้วยเหตุผลของมนุษย์ หากแต่สิ่งที่ทำให้มอร์แกนธอแตกต่างออกไปจากมนุษย์ผู้คลั่งไคล้วิทยาศาสตร์นั้นก็คือ เขาเห็นว่าเมื่อก่อนกรอบกฎเกณฑ์ธรรมชาติที่กำหนดความเป็นไปของโลกทางสังคมนั้นออกมาแล้ว ผลลัพธ์ที่ปรากฏออกมาคือ มนุษย์ทุกคนต้องการมีอำนาจครอบงำผู้อื่นอย่างไม่มีวันสิ้นสุด ซึ่งด้วยกฎนี้เองที่ทำให้มอร์แกนธอนำไปสู่ข้อสรุปของเขาที่แตกต่างจากนักคิดกลุ่มเหตุผลนิยมทั้งหลายว่า การเมืองเป็นเรื่องถาวร มนุษย์ไม่สามารถที่จะขจัดการเมืองออกไปจากโลกนี้ได้ ไม่ว่าจะด้วยกลไกทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมหรือด้วยเหตุผลก็ตาม แต่สิ่งที่เราทำได้และควรทำ ในทัศนะของมอร์แกนธอคือ มนุษย์ควรพยายามใช้เหตุผลเพื่อทำความเข้าใจกับการเมือง โดยมีจุดประสงค์ของการเรียนรู้คือเพื่อลดความรุนแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการต่อสู้เพื่ออำนาจ ไม่ใช่การกำจัดการเมืองออกไปอย่างถาวร

นอกจากนี้ เมื่อเราพิจารณาทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธออย่างจริงจัง เราจะพบว่าทฤษฎีสัจนิยมของเขา ไม่ได้มีลักษณะเป็นกฎ (law) หรือคำอธิบายว่าการเมือง ในความเป็นจริงแล้วดำเนินไปอย่างไรในลักษณะกลไกจากเหตุไปสู่ผลที่ต้องเป็นเช่นนั้นเสมอเหมือนดังที่กฎทางวิทยาศาสตร์อธิบายลักษณะของการเกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ แต่เมื่อศึกษาทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธออย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะในหลักทฤษฎีสัจนิยมข้อที่สอง เราจะพบว่าหลักทฤษฎีสัจนิยมของเขานั้นมีลักษณะเป็นเพียงแค่หลักการทั่วไป (general principle) ที่แสดงให้เห็นรูปจำลองของการเมืองที่มีเหตุผล (model of rational politics) เพื่อเป็นเครื่องมือหรือกรอบแผนที่นำทางช่วยในการสร้างความเข้าใจการเมืองให้มากขึ้น โดยทฤษฎีที่มอร์แกนธอสร้างขึ้นนี้อาจไม่ได้สะท้อนความเป็นจริงได้ทุกด้าน แต่ก็สามารถช่วยให้เราสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีตได้ ดังนั้น ในความเป็นจริงนโยบายต่างประเทศทั้งหลายอาจไม่ได้เป็นนโยบายที่มีเหตุผลเสมอ แต่สิ่งที่มอร์แกนธอพยายามทำคือการเน้นปัจจัยที่เป็นเหตุเป็นผลในความเป็นจริงทางการเมือง เพื่อให้ทฤษฎีสัจนิยมเป็นกรอบเหตุผลในการเข้าใจความหมายของนโยบายต่างประเทศต่างๆ ได้ ทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอจึงมีลักษณะแตกต่างจากทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติอย่างมี

นัยสำคัญ ด้วยจุดประสงค์ของเขา คือ “มิใช่เพื่อนำเสนอการพรรณนาเรื่อยเปื่อยเกี่ยวกับความเป็นจริงทางการเมือง แต่เพื่อนำเสนอทฤษฎีเชิงเหตุผลเกี่ยวกับการเมืองระหว่างประเทศ”⁶⁰

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่มอร์แกนธอให้ความสำคัญกับเหตุผล มอร์แกนธอยังพยายามเตือน ‘มนุษยวิทยาศาสตร์’ ผู้หลงมกมายในศักยภาพของเหตุผลจนเกินพอดีให้เห็นข้อจำกัดของเหตุผล ในบทความที่ตีพิมพ์ในปีค.ศ. 1967 มอร์แกนธอได้ขยายความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลและการเมืองเพิ่มเติม โดยแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างการทำความเข้าใจการเมืองกับเศรษฐกิจ มอร์แกนธอชี้ให้เห็นว่าในขณะที่แก่นแท้ของการเมืองคือ ‘อำนาจ’ ซึ่งอำนาจเป็นคุณสมบัติที่สามารถเข้าถึงด้วยประสบการณ์, ประเมินประมาณคาดเดาได้ แต่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นตัวเลขที่แน่นอนได้ แต่หัวใจของเศรษฐกิจคือ ‘ความมั่งคั่ง’ (wealth) ซึ่งเป็นที่สามารถวัดออกมาเป็นปริมาณตัวเลขอย่างแน่นอนได้

ดังนั้น เมื่อหัวใจของการเมืองคืออำนาจที่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นปริมาณที่แน่นอน การทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ทางการเมืองจึงไม่สามารถอาศัยตัวแบบเชิงเหตุผล (rational model) หรือหลักนามธรรมเชิงเหตุผล (rational abstraction) แบบเดียวกับที่ใช้ในการทำ ความเข้าใจกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ได้ มอร์แกนธอนั้นย้ำอีกครั้งว่าการเมืองและโลกทางสังคม เป็นเรื่องสลับซับซ้อนซับซ้อน แตกต่างจากโลกทางธรรมชาติที่หนึ่งบวกหนึ่งเท่ากับสองเสมอ ในโลกทางสังคม ปรากฏการณ์ต่างๆ มีความเชื่อมโยงกับจิตใจและธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความซับซ้อน จนไม่สามารถอธิบายด้วยคำอธิบายทั่วไปเพียงหนึ่งเดียวได้ โลกทางสังคมและโลกทางธรรมชาติ จึงต้องการกรอบในการทำความเข้าใจ และเหตุผลในการทำความเข้าใจกันในลักษณะแตกต่างกัน โดยในทางการเมืองนั้น เหตุผลที่ใช้ต้องมีลักษณะลุ่มลึกและลึกซึ้งกว่าเหตุผลในทางวิทยาศาสตร์ที่เน้นความแน่นอนตายตัว ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ายังมีความสอดคล้องต่อเนื่อง และไม่ต่างอะไรจากสิ่งที่มอร์แกนธอได้เคยนำเสนอไว้ใน *Scientific Man vs. Power Politics* เลย ดังที่เขากล่าวไว้ว่า

⁶⁰ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., p. 8.

“ข้าพเจ้ายังพยายามแสดงให้เห็นว่า การเมือง ไม่ว่าจะภายในหรือระหว่างประเทศ สามารถเข้าถึงได้ด้วยความเข้าใจที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากความเข้าใจที่เหมาะสมกับโลกทางธรรมชาติ เมื่อเราพยายามเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นั้นหมายถึงเรากำลังเกี่ยวข้องกับมนุษย์โดยรวมทั้งหมด แต่มนุษย์โดยเนื้อแท้ นั่นคือ มนุษย์ในฐานะสิ่งมีชีวิตทางจิตวิญญาณและศีลธรรม ซึ่งการกระทำและปฏิกริยาของเขา สามารถถูกอธิบายด้วยเหตุและเข้าใจในเชิงปริมาณได้เพียงในระดับที่ต่ำที่สุดเท่านั้น ดังนั้น สิ่งที่ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในปัจจุบันพยายามขับไล่ออกไป ในฐานะข้อบกพร่องในทัศนะของทฤษฎีเหตุผลในอุดมคติ แท้จริงแล้วคือสิ่งที่ไม่สามารถขจัดไปได้ (ineradicable qualities) ของสิ่งที่เป็นประเด็นในการพิจารณา (subject matter) นั่นเอง”⁶¹

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁶¹ Hans J. Morgenthau, “International Relations: Common Sense and Theories,” in *Truth and Power: Essays of a Decade, 1960-1970* (New York: Praeger Publishers, 1970), pp. 245-246.

บทที่ 4

อำนาจ

อำนาจ

เมื่อมีผู้กล่าวถึงมอร์เกนธออย่างสั้นๆ นิยามที่มักจะตามมาในทันทีที่ปรากฏให้เห็นอยู่เสมอคือ ผู้ที่เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของ ‘อำนาจ’* ทั้งนี้ ด้วยประโยคอันโด่งดังซึ่งเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของมอร์เกนธอที่ปรากฏอยู่ในตอนต้นของ *Politics Among Nations* ที่เขากล่าวไว้ว่า “การเมืองระหว่างประเทศ เช่นเดียวกับการเมืองทั่วไป คือการต่อสู้เพื่ออำนาจ”¹ ซึ่งเป็นผลมาจากธรรมชาติมนุษย์ที่ต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่นอย่างไม่มีวันสิ้นสุด จากสมมติฐานดังกล่าว มอร์เกนธอจึงมักถูกกล่าวถึงในฐานะผู้สนับสนุนการเมืองเรื่องอำนาจที่เน้นให้ผู้นำทั้งหลายมองการเมืองระหว่างประเทศว่าเป็นเรื่องของความจำเป็น และทำให้ผู้นำรัฐต่างๆ ต้องแข่งขันกันแสวงหาอำนาจอย่างไม่มีที่สิ้นสุดโดยไม่สนใจกรอบกฎเกณฑ์ใดๆ ทั้งสิ้น ขณะเดียวกัน นิยามความหมายของ ‘อำนาจ’ ที่มอร์เกนธอ กล่าวถึงยังมักถูกเข้าใจว่ามีความหมายถึงอำนาจทางทหารเพียงอย่างเดียว และการใช้อำนาจในเวทีการเมืองยังมักเป็นที่เข้าใจว่าหมายถึงการใช้กำลังและความรุนแรงเท่านั้น ทฤษฎีสัจนิยมของมอร์เกนธอจึงมักถูกวิจารณ์ว่าเป็นทฤษฎีที่มองโลกในแง่ร้ายและอันตราย เพราะเป็นแนวคิดที่สนับสนุนและให้ความชอบธรรมกับการทำสงคราม และการแสวงหาอำนาจอย่างไม่มีวันสิ้นสุดของรัฐด้วยวิธีการรุนแรงอยู่เสมอ

สำหรับมอร์เกนธอแล้ว การเมือง ไม่ว่าจะภายในหรือระหว่างประเทศ ถูกกำหนดด้วยกฎเกณฑ์ที่มาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลง ซึ่งในอาณาเขตของกิจกรรมทางการเมือง ธรรมชาติมนุษย์ส่วนที่ชั่วร้ายนั่นคือ ความกระหายในอำนาจจะแสดงออกอย่างชัดเจนที่สุด จิตใจอันชั่วร้ายที่ต้องการครอบงำผู้อื่นอยู่เสมอของมนุษย์จะสะท้อนออกมาให้เห็น

* ตัวอย่างเช่นใน อภิปัญญา รัตนมงคลมาศ, *นโยบายต่างประเทศ: แนวทางการศึกษา ทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัย* (กรุงเทพฯ: บริษัทแอกทีฟ พรินท์ จำกัด, 2547), หน้า 18.

¹ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., p. 25.

มากที่สุดในการกิจกรรมทางการเมือง “ความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น...คือแก่นแท้ของการเมือง”² ในความเห็นของมอร์แกนธอ กิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อให้ได้มา รักษาไว้ รวมทั้งขยายอำนาจที่ตนมีออกไปให้มากที่สุด

อย่างไรก็ตาม แม้มอร์แกนธอจะเสนอว่าธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการแสวงหาอำนาจ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทำให้การเมือง ไม่ว่าจะระดับใด เป็นเรื่องของการแข่งขันต่อสู้เพื่ออำนาจ แต่ มอร์แกนธอยังได้แยกให้เห็นความแตกต่างระหว่างเวทีการเมืองภายในและระหว่างรัฐ โดยเขาชี้ให้เห็นว่า ในขณะที่การเมืองภายในรัฐยังมีกลไกที่ทำหน้าที่ควบคุมแรงขับเคลื่อนจากธรรมชาติ มนุษย์เอาไว้ ซึ่งได้แก่ชนบประเพณี, กฎหมาย และผลประโยชน์แห่งชาติร่วมกัน แต่ในกรณีของการเมืองในระดับระหว่างรัฐนั้น รัฐต่างๆ กลับต้องอยู่ภายใต้สภาวะอนาธิปไตย ซึ่งไม่มีกลไกหรือ อำนาจกลางใดๆ คอยควบคุม ดังนั้น ในทัศนะของมอร์แกนธอ ด้วยเหตุจากความต้องการครอบงำผู้อื่นในธรรมชาติมนุษย์ และสภาวะอนาธิปไตยที่ปราศจากอำนาจกลางคอยควบคุม เวทีการเมืองระหว่างรัฐจึงเป็นการแข่งขันต่อสู้กันเพื่ออำนาจอย่างแท้จริง

จากข้อสมมติฐานของเขาเหล่านี้เอง มอร์แกนธอจึงมักถูกมองว่าเป็นตัวแทนของผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายอย่างสุดโต่ง และเป็นผู้สนับสนุนแต่แนวความคิดการเมืองเรื่องอำนาจ ซึ่งเน้นให้ผู้นำทั้งหลายมองการเมืองระหว่างประเทศว่าเป็นเรื่องของความจำเป็นที่ผู้นำรัฐต่างๆ ต้องแสวงหาอำนาจอย่างไม่มีที่สิ้นสุด³ มอร์แกนธอมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในฐานะ “นักต่อสู้เพื่อแนวคิดสังคมนิยม”⁴ ในขณะที่ความหมายของสังคมนิยมของมอร์แกนธอนั้นมักถูกลดทอนจนเป็นที่เข้าใจว่า มีความหมายไม่ต่างกับคำว่าการเมืองเรื่องอำนาจ ซึ่งเน้นให้ผู้ผู้นำสนใจแต่การแสวงหาอำนาจและให้ความสำคัญแก่ผลประโยชน์แห่งชาติของตนเท่านั้น โดยไม่สนใจครอบงำกีดทางกฎหมาย หรือศีลธรรมใดๆ ทั้งสิ้น*

² Hans J. Morgenthau, *Scientific man vs. Power Politics*, p. 45.

³ Michael C. Williams, *The Realist Tradition and the Limits of International Relations*, p. 82.

⁴ Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 202.

* ตัวอย่างที่ชัดเจน เช่น ในเว็บไซต์ Wikipedia ได้อธิบายความหมายของคำว่า Realism ไว้ว่าหมายถึงกลุ่มทฤษฎีและแนวการวิเคราะห์ที่มีความเชื่อร่วมกันว่า รัฐต่างๆ ถูกขับเคลื่อนจากความต้องการอำนาจทางทหาร เศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐ แทนที่จะเป็นอุดมคติหรือศีลธรรม ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว คำนี้มีความหมายเดียวกับคำว่า power politics

ในขณะเดียวกัน นิยามของคำว่า ‘อำนาจ’ ที่มอร์แกนธอให้ความสำคัญนี้ยังมักถูกเข้าใจว่ามีความหมายถึงทรัพยากรต่างๆ ที่รัฐครอบครอง* โดยเฉพาะความเข้มแข็งทางทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ และการใช้อำนาจทางการเมืองในความหมายของมอร์แกนธอ ยังมักเป็นที่เข้าใจว่าหมายถึงการชั่งน้ำหนักด้วยการใช้กำลังและความรุนแรงเพียงอย่างเดียวเท่านั้น⁵ ดังนั้นทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอจึงมักถูกเข้าใจว่าเป็นแนวคิดที่สนับสนุนให้ผู้นำรัฐขยายอำนาจออกไปอย่างไม่สิ้นสุด โดยอาศัยแต่กำลังทหารและสงคราม ทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอจึงมักตกเป็นเป้าของการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นความคิดที่อันตราย เน้นวิธีการรุนแรง และมักถูกเข้าใจผิดว่าเป็นแนวความคิดที่สนับสนุนและให้ความชอบธรรมกับการทำสงคราม และการแสวงหาอำนาจอย่างไม่มีที่สิ้นสุดของรัฐอยู่เสมอ จนถึงกับที่มีผู้วิจารณ์แนวความคิดของมอร์แกนธอว่า “สัจนิยมอันดุเดือดของเขาดูเหมือนจะเป็นแนวคิดที่นอกกรีต รุนแรงจนผิดธรรมชาติ และยังอันตราย”⁶

จริงหรือที่มอร์แกนธอมีแนวคิดสนับสนุนให้ผู้ขยายอำนาจอย่างไม่มีที่สิ้นสุดด้วยวิธีการใช้กำลังและสงครามเท่านั้น จริงหรือที่สัจนิยมของมอร์แกนธอสนับสนุนความรุนแรงจนผิดธรรมชาติและอันตราย จากคำถามและข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ เหล่านี้ ทำให้ผู้เขียนเห็นว่าการหันกลับมาทำการศึกษาทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของแนวความคิดเรื่อง ‘อำนาจ’ และวิธีการใช้อำนาจในเวทีการเมืองระหว่างประเทศของมอร์แกนธอเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

* ยกตัวอย่างเช่น ไบรอัน ซี. ชมิดท์ (Brian C. Schmidt) ซึ่งได้วิพากษ์มอร์แกนธอในฐานะตัวแทนของนักสังคมนิยมแบบดั้งเดิม (Classical Realism) ไว้ว่า มอร์แกนธอ “พยายามที่จะรวมเอาองค์ประกอบทางปริมาณและคุณภาพเข้าด้วยกัน” นั่นคือ “ในขณะที่มอร์แกนธอให้นิยามความหมายของอำนาจไว้อย่างชัดเจนว่าเป็น ความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาาระหว่างผู้ใช้และเป้าหมายผู้ถูกใช้อำนาจ ในทางตรงกันข้าม มอร์แกนธอยังให้นิยามอำนาจว่ามีค่าเท่ากับการครอบครองทรัพยากรที่ระบุและวัดได้ด้วย” Brian C. Schmidt, “Competing Realist Conceptions of Power,” *Millennium Journal of International Studies* 33: 3 (2005): 528, 532. หรือที่การีซี. เอ. ฮาจี อัลกอซาบี (Ghazi A. R. Algosabi) ได้กล่าววิจารณ์มอร์แกนธอไว้เช่นเดียวกันว่า “มอร์แกนธอนิยามอำนาจว่าเป็นความสัมพันธ์ทางจิตวิทยา แต่เมื่อเขากล่าวถึงอำนาจของชาติเขากลับกล่าวถึงอำนาจในลักษณะเชิงปริมาณ เป็นผลรวมขององค์ประกอบต่างๆ” Ghazi Algosabi, “The Theory of International Relations: Hans J. Morgenthau and His Critics,” *Background* 8: 4 (1965): 239.

⁵ Greg Russell, *Hans J. Morgenthau and the Ethics of American Statecraft*, p. 120.

⁶ Schlesinger Jr., “In Memoriam Hans Joachim Morgenthau,” *Introduction to United States Foreign Policy at the Crossroads*, ed. George Schwab, p. xi; quoted in Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 204.

ดังนั้น ในบทนี้ผู้เขียนจะหันมาทำการพิจารณาแนวความคิดเรื่อง ‘อำนาจ’ ของมอร์แกนธ โดยเริ่มจากการศึกษาสิ่งที่มอร์แกนธได้กล่าวไว้ในผลงานส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยจะพิจารณาสาระสำคัญ ทั้งนิยามความหมาย ความสำคัญ ส่วนประกอบ วิธีการใช้และประเมินอำนาจของชาติที่มอร์แกนธได้กล่าวไว้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องอำนาจในทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธเสียก่อน หลังจากนั้นผู้เขียนจะหันไปทำการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธ เพื่อพิจารณาพัฒนาการในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดเรื่องอำนาจของมอร์แกนธนี้ต่อไป

‘อำนาจ’ ในสัจนิยมของมอร์แกนธ

แนวความคิดเรื่อง ‘อำนาจ’ ถือเป็นหัวใจของทฤษฎีสัจนิยม แม้สำนักทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอื่นๆ จะไม่ได้ละเลยการกล่าวถึงลักษณะและบทบาทของอำนาจในเวทีการเมืองระหว่างรัฐ แต่สำนักทฤษฎีสัจนิยมเท่านั้นที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสำนักทฤษฎีที่ให้ความสำคัญและสนใจศึกษาแนวความคิดเรื่องอำนาจอย่างจริงจังที่สุด ดังนั้น นักทฤษฎีสัจนิยมโดยทั่วไป รวมทั้งมอร์แกนธจึงมักถูกเรียกอีกอย่างว่า ‘นักทฤษฎีการเมืองเรื่องอำนาจ’ (power politics theorist)⁷

นักสัจนิยมทั้งในอดีตและปัจจุบัน ล้วนมีสิ่งที่เป็นจุดร่วมกันที่สำคัญคือต่างให้ความสำคัญและพิจารณาแนวความคิดเรื่อง ‘อำนาจ’ ในฐานะปัจจัยหลักที่กำหนดลักษณะความเป็นไปในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและในการทำความเข้าใจพลวัตระหว่างสงครามและสันติภาพ นักสัจนิยมทั้งหลายล้วนยอมรับข้อสรุปที่เหมือนกับประโยคที่มอร์แกนธกล่าวไว้ว่า “การเมืองระหว่างประเทศ...คือการต่อสู้เพื่ออำนาจ” โดยแม้นักสัจนิยมแต่ละคนในแต่ละยุคสมัยจะมีความเห็นแตกต่างกันออกไปเกี่ยวกับเหตุผลที่มาของข้อสรุปที่ว่าการเมืองระหว่างประเทศคือการต่อสู้เพื่ออำนาจนี้และประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับแนวความคิดเรื่องอำนาจ เช่น ในประเด็นที่มาของพฤติกรรมแสวงหาอำนาจของชาติ, นิยามความหมายที่แน่นอนของอำนาจ, วิธีการใช้อำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายที่รัฐปรารถนา หรือวิธีการวัดอำนาจของชาติและคำถามที่ว่า การแสวงหาอำนาจของชาติจะสามารถถูกจำกัดในขอบเขตที่ยอมรับได้หรือไม่ อย่างไรก็ตามสิ่งที่นักสัจนิยมแม้ในปัจจุบันนี้ยังยอมรับร่วมกันไม่เปลี่ยนแปลงนั่นคือแนวความคิดเรื่อง ‘อำนาจ’ เป็น

⁷ Brian C. Schmidt, “Competing Realist Conceptions of Power,” *Millennium Journal of International Studies* 33: 523-524.

แนวความคิดหลักที่ขาดไม่ได้ (sine qua non) ในการทำความเข้าใจกิจกรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ⁸

สำหรับมอร์แกนธอ ต้นตอของความปรารถนาอำนาจของรัฐมีที่มาจากธรรมชาติของมนุษย์ มอร์แกนธอมีสมมติฐานว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีธรรมชาติที่ต้องการแสวงหาอำนาจและครอบงำจิตใจผู้อื่นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เขาจะหยุดก็ต่อเมื่อมนุษย์คนสุดท้ายอยู่ภายใต้อำนาจของเขาแล้วเท่านั้น⁹ ดังนั้นในทัศนะของมอร์แกนธอ การคิดคำนวณเรื่องอำนาจของมนุษย์จึงเป็นไปในลักษณะเปรียบเทียบ (relative calculation) นั่นคือมนุษย์แม้มีอำนาจอยู่แล้ว แต่หากเขามองเห็นว่าผู้อื่นยังมีอำนาจอยู่ในมือแม้เพียงน้อยนิด เขาก็จะไม่ยอมหยุดจนกว่าเขาจะสามารถครอบงำและมีอำนาจเหนือผู้อื่นได้ทั้งหมด

ในผลงาน *Scientific Man vs. Power Politics* มอร์แกนธอเสนอว่าความกระหายอำนาจที่ไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์นี้จะปรากฏออกมาอย่างชัดเจนที่สุดในพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะในขณะที่กิจกรรมอื่นๆ นั้น ความกระหายอำนาจเหนือผู้อื่นจะผสมกลมกลืนอยู่ท่ามกลางเป้าหมายอื่นๆ ของมนุษย์ แต่ในกิจกรรมทางการเมือง ความกระหายอำนาจกลับเป็นปัจจัยที่ฝังตัวอยู่ในแก่นของกิจกรรมทางการเมือง เป็นเลือดและเนื้อของกิจกรรมการเมือง การเมืองจึงเป็นการแข่งขันต่อสู้เพื่ออำนาจ เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะพื้นฐานคือการแสวงหาอำนาจและต้านทานการตกอยู่ภายใต้อำนาจของผู้อื่น สำหรับมอร์แกนธอ “มนุษย์จึงเป็นสัตว์การเมือง” ที่ “เกิดมาเพื่อแสวงหาอำนาจ”¹⁰

อย่างไรก็ตาม แม้ธรรมชาติมนุษย์จะทำให้การเมือง ไม่ว่าจะภายในหรือระหว่างประเทศ เป็นการต่อสู้เพื่ออำนาจ แต่มอร์แกนธอยังชี้ให้เห็นว่าในเวทีการเมืองระหว่างประเทศกลับไม่มีกลไกที่ทำหน้าที่ควบคุมหรือเบี่ยงเบนความต้องการจากแรงขับเคลื่อนจากธรรมชาติมนุษย์เอาไว้เหมือนเช่นภายในชาติ ซึ่งมีกฎเกณฑ์ขนบประเพณี, กฎหมาย, สถาบัน และเครื่องมือต่างๆ เช่น การเลือกตั้ง การแข่งขันกีฬา หรือกลุ่มสังสรรค์ที่ช่วยเบี่ยงเบนหรือยับยั้งการต่อสู้เพื่ออำนาจเอาไว้ สภาวะอนาธิปไตยจึงทำให้เวทีการเมืองระหว่างประเทศจึงเป็นการแข่งขันกันเพื่ออำนาจอย่างแท้จริง ความแตกต่างระหว่างการเมืองภายในและระหว่างประเทศจึงเป็นความแตกต่างกันที่ระดับ

⁸ Ibid.

⁹ Hans J. Morgenthau, *Scientific man vs. Power Politics*, p. 193.

¹⁰ Ibid., p. 168.

ของการต่อสู้ โดยมอร์แกนธอได้ให้เหตุผลไว้ว่า เมื่อประชาชนไม่สามารถเติมเต็มความกระหายอำนาจของตนภายในเขตแดนของชาติได้ เนื่องจากถูกจำกัดไว้ด้วยกลไกที่ได้กล่าวมา โดยมีกลุ่มคนเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่สามารถใช้อำนาจเหนือคนส่วนใหญ่ได้โดยไม่ถูกจำกัด ทำให้คนส่วนใหญ่เหล่านั้นจำเป็นต้องหันมาปลดปล่อยธรรมชาติของตนในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ¹¹ ชาติในความคิดของมอร์แกนธอจึงถือเป็นตัวแทนของปัจเจกบุคคลที่จะแสดงธรรมชาติของตนออกมา โดยเมื่อปัจเจกบุคคลตระหนักได้ว่าเขาสามารถสนองกิเลสตัณหาของตนได้อย่างเต็มที่ผ่านฐานะชาติ ความเห็นแก่ตัวจะเปลี่ยนแปลงกลายเป็นความรักชาติ อุดมการณ์ชาตินิยมหรือความรักชาตินี้จะกลายเป็นสะพานที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างประชาชนในชาติกับผู้นำ¹² สำหรับมอร์แกนธอชาติหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้นำ จึงถือเป็นตัวแสดงที่สามารถสะท้อนภาพธรรมชาติของมนุษย์ ทุกชาติจึงต่างพยายาม รักษาและขยายอำนาจที่ตนมีออกไป ทำให้เวทีการเมืองระหว่างประเทศจึงเป็นการต่อสู้เพื่ออำนาจอย่างแท้จริง

จากสมมติฐานเบื้องต้นดังกล่าว ในตอนต้นของ *Politics Among Nations* มอร์แกนธอจึงเน้นย้ำข้อสรุปที่ว่า “การเมืองระหว่างประเทศ เช่นเดียวกับการเมืองทั่วไป คือ การต่อสู้เพื่ออำนาจ”¹³ เขายังเสริมต่อไปว่าไม่ว่าเป้าหมายสูงสุดในการเมืองระหว่างประเทศคือสิ่งใด อำนาจคือเป้าหมายเฉพาะหน้าเสมอ ไม่ว่าผู้นำหรือประชาชน จะแสวงหาเสรีภาพ ความมั่นคง หรือจะนิยามเป้าหมายที่ต้องการแสวงหาว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดทางศาสนา, ปรัชญา, เศรษฐกิจ หรือสังคมก็ตาม โดยพวกเขาเหล่านั้นอาจคาดหวังว่าเป้าหมายที่ตนตั้งไว้จะสามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยวิธีการอื่นๆ เช่น ด้วยพลังภายในของชาติเอง (inner force), ด้วยการเข้าแทรกแซงของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (divine intervention), หรือด้วยพัฒนาการทางธรรมชาติในกิจการของมนุษย์ (natural development of human affair) แต่เมื่อใดก็ตามที่ชาติต้องการจะบรรลุเป้าหมายเหล่านี้ด้วยวิธีการทางการเมืองระหว่างประเทศ (by means of international politics) สิ่งที่ชาติเหล่านี้จะต้องทำก่อนสิ่งใด คือการดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ¹⁴

มอร์แกนธอกล่าวต่อไปว่าเมื่อเราพูดถึงอำนาจในบริบทของผลงานชิ้นนี้ อำนาจไม่ได้มีความหมายถึงอำนาจที่มนุษย์มีเหนือธรรมชาติหรืออำนาจที่มนุษย์มีอยู่เหนือสื่อทางศิลปะ เช่น ภาษา, คำพูด, เสียง, หรือสี, หรืออำนาจที่มนุษย์มีเหนือวิธีการผลิตและบริโภค, หรืออำนาจที่

¹¹ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 1st ed., p. 74

¹² Ibid.

¹³ Ibid., p. 13

¹⁴ Ibid.

มนุษย์มีเนื้อตัวเองในลักษณะของการควบคุมตัวเอง แต่เมื่อมอร์แกนธพูดถึงอำนาจ อำนาจจะหมายถึงการควบคุมของมนุษย์ที่มีเหนือความคิดจิตใจและการกระทำของมนุษย์คนอื่นๆ¹⁵ โดย “อำนาจ อาจประกอบด้วยสิ่งใดก็ได้ที่ก่อให้เกิดและคงรักษาการควบคุมของมนุษย์เหนือมนุษย์ อำนาจ จึงหมายรวมถึงความสัมพันธ์ทางสังคมทุกชนิดที่นำไปสู่เป้าหมายในการควบคุม ตั้งแต่การทำร้ายร่างกายจนถึงความผูกพันทางจิตวิทยาที่จิตใจของคนๆ หนึ่งถูกควบคุมโดยอีกคน อำนาจครอบคลุมถึงการครอบงำมนุษย์โดยมนุษย์”¹⁶

● อำนาจของชาติ (National Power)

นอกจากจะให้นิยามความหมายของ ‘อำนาจ’ และเน้นให้เห็นว่าอำนาจนั้นเป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายต่างๆ ของชาติและถือเป็นเป้าหมายเบื้องต้นที่ชาติทุกชาติต่างปรารถนาแล้ว มอร์แกนธยังให้ความสำคัญกับแยกแยะส่วนประกอบของอำนาจของชาติ โดยเมื่อเราต้องการที่จะวัดว่าชาติหนึ่งๆ มีอำนาจมากน้อยเพียงใด ปัจจัยเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ถูกนำมาประกอบในการพิจารณา มอร์แกนธได้แยกออกปัจจัยเหล่านี้ออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน นั่นคือ

1. ส่วนประกอบที่คงที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง (elements which are relatively stable) ซึ่งได้แก่ ภูมิศาสตร์ (geography), ทรัพยากรธรรมชาติ (natural resource), สมรรถภาพทางอุตสาหกรรม (industrial capacity), ความพร้อมทางทหาร (military preparedness) และปริมาณและคุณภาพของประชากร (population)
2. ส่วนประกอบที่เปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ (elements which are subject to constant change) ได้แก่ คุณลักษณะแห่งชาติ (national character), ศีลธรรมแห่งชาติ (national moral), คุณภาพของรัฐบาล (quality of government), และ คุณภาพของการทูตของชาติ (quality of nation's diplomacy)

อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธได้แสดงให้เห็นว่า ส่วนประกอบเหล่านี้ถือเป็นเพียงสิ่งที่ชาติหนึ่งๆ ครอบครองเท่านั้น ทั้งทรัพยากรและคุณสมบัติของชาติเหล่านี้ไม่สามารถผันแปรเป็นอำนาจในตัวเอง เพราะดังที่ได้กล่าวไปแล้ว สำหรับมอร์แกนธ อำนาจ หมายถึง การควบคุมของ

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Hans J. Morgenthau, *Politics Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., p. 8.

มนุษย์ที่มีเหนือความคิดจิตใจและการกระทำของมนุษย์คนอื่นๆ และอำนาจอาจประกอบด้วยสิ่งใดก็ได้ที่ก่อให้เกิดและรักษาการควบคุมของมนุษย์เหนือมนุษย์ อำนาจจึงเป็นคุณสมบัติที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่ประกอบขึ้นด้วยส่วนประกอบหลายๆ อย่างที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมทางการเมืองและทางวัฒนธรรม ส่วนประกอบทางรูปธรรมและนามธรรมที่ได้กล่าวไปข้างต้นจึงเป็นสิ่งที่ชาติครอบครองเท่านั้น แต่ไม่สามารถแปรเปลี่ยนเป็นอำนาจได้ด้วยตัวเอง ในทันที ทรัพยากรหรือคุณสมบัติต่างๆ เหล่านี้ต้องถูกนำมาใช้เพื่อด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งอาจเป็นตั้งแต่วิธีการทำร้ายร่างกายด้วยความรุนแรง หรือการครอบงำทางความคิดจิตใจ โดยมีเป้าหมายในการควบคุมความคิดหรือการกระทำของอีกฝ่ายให้เป็นไปตามที่ฝ่ายที่ใช้อำนาจประสงค์ วิธีการใช้อำนาจจึงมีอยู่หลากหลาย แต่สิ่งที่มอร์เกนธอนเน้นมากที่สุด คือการแยกแยะให้เห็นว่า การใช้อำนาจทางการเมืองและการใช้กำลังความรุนแรงนั้นมิใช่สิ่งเดียวกัน และการใช้อำนาจในเวทีการเมืองนั้น ไม่ได้หมายถึงการขู่หรือการใช้กำลังรุนแรงเสมอไป

● อำนาจทางการเมือง (political power)

มอร์เกนธอนได้อธิบายถึงนิยามของอำนาจทางการเมือง (political power) ไว้ว่าหมายถึง “ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของการควบคุมในหมู่ผู้ถือสิทธิอำนาจสาธารณะด้วยตนเอง และการควบคุมระหว่างผู้ถือสิทธิอำนาจสาธารณะกับประชาชนทั่วไป”¹⁷ อำนาจทางการเมือง จึงเป็นความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาระหว่างผู้ใช้อำนาจและผู้ที่เป็เป้าหมาย อำนาจทางการเมืองนี้สามารถทำให้ฝ่ายหนึ่งสามารถควบคุมการกระทำของอีกฝ่ายได้ ด้วยการมีอิทธิพลต่อความคิดจิตใจของอีกฝ่าย นั่นคือ ด้วยการให้อีกฝ่ายพิจารณาถึงผลกระทบที่ตนจะได้รับจากสิ่งที่ฝ่ายแรกนำเสนอ ซึ่งที่มาของผลกระทบนี้อาจมาจากความคาดหวังผลประโยชน์, ความกลัวที่จะเสียเปรียบ, และความเคารพหรือความรักที่มีต่อบุคคลหรือสถาบัน โดยการแสดงเงื่อนไขดังกล่าวนี้อาจทำได้ทั้งด้วยวิธีการออกคำสั่ง, ขู่บังคับ, หรืออาจเป็นการพิจารณาจากสถานะสิทธิหรือบารมีของอีกฝ่ายที่จะสามารถก่อให้เกิดผลกระทบ ไม่ว่าจะป็นรางวัลหรือการลงโทษได้มากน้อยแค่ไหน หรือด้วยวิธีการต่างๆ เหล่านี้รวมกัน ดังนั้น การที่กล่าวว่าฝ่ายหนึ่งมีหรือต้องการมีอำนาจทางการเมืองต่ออีกฝ่าย จึงหมายถึงการที่ฝ่ายหนึ่งสามารถหรือต้องการควบคุมพฤติกรรมบางอย่างของอีกฝ่ายให้เป็นไปตามที่ตนประสงค์ ด้วยวิธีการใช้อิทธิพลต่อความคิดจิตใจของฝ่ายที่เป็นเป้าหมาย¹⁸

¹⁷ Ibid., p. 26.

¹⁸ Ibid., p. 27.

ดังนั้น จะเห็นได้จากที่กล่าวมาว่าการใช้อำนาจทางการเมืองและการใช้กำลังความรุนแรงบังคับสำหรับมอร์แกนธเป็นสิ่งที่ต้องแยกออกจากกัน ในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ศักยภาพความแข็งแกร่งทางอาวุธยุทธโปกรณ์ถือเป็นปัจจัยทางวัตถุที่สำคัญที่สุดที่เสริมสร้างอำนาจทางการเมืองของชาติ เพราะถือเป็นปัจจัยที่สร้างน้ำหนักให้ฝ่ายหนึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อความคิดของอีกฝ่าย และส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปในทางที่ต้องการได้ แต่หากอาวุธเหล่านี้ถูกใช้ในการทำสงครามจริง ปัจจัยอาวุธยุทธโปกรณ์เหล่านี้ก็จะเปลี่ยนผันกลายเป็นวัตถุบิสำหรับการใช้อำนาจทางทหารแทนอำนาจทางการเมืองไป โดยการใช้ความรุนแรงทางกายภาพที่เป็นจริง (actual exercise of physical violence) จะเข้ามาแทนที่ความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาของทั้งสองฝ่าย ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการใช้อำนาจทางการเมือง แง่มุมทางจิตวิทยาของอำนาจทางการเมืองนั้นจะหายไปเมื่อการใช้กำลังรุนแรงถูกนำมาใช้จริงเพื่อทำให้อีกฝ่ายเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่เราจะต้องแยกแยะความแตกต่างระหว่างอำนาจทางทหารกับอำนาจทางการเมืองออกจากกัน¹⁹

มอร์แกนธยังได้เพิ่มเติมในประเด็นนี้ต่อมาว่า ในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้น อำนาจทางการเมืองมักถูกลดทอนว่ามีความหมายเพียงเท่ากับการใช้กำลังความรุนแรง หรืออย่างน้อยก็เท่ากับการขู่ว่าจะใช้กำลังหรือการชักจูงให้เห็นประโยชน์ แต่มอร์แกนธกลับเสนอว่า แหล่งที่มาอีกแห่งหนึ่งของอำนาจในเวทีการเมืองระหว่างประเทศที่ควรจะได้รับความคิดเห็นนั้น คือ บารมีของสถาบันและตัวบุคคลที่สำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้ มอร์แกนธกล่าวว่า หากเราไม่สนใจอำนาจที่มาจากความรัก หรือความเชื่อใจ (trust) ในตัวบุคคลหรือสถาบันต่างๆ ในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ทำให้มนุษย์ยอมสยบต่อเจตจำนงของสถาบันหรือบุคคลเหล่านั้น และมองอย่างแคบๆ ว่าอำนาจการเมืองในเวทีการเมืองระหว่างประเทศมีที่มาจากความหวาดกลัวภัยจากการคุกคามทำร้าย ความกลัวที่จะเสียเปรียบหรือมาจากความคาดหวังผลประโยชน์ตอบแทนเท่านั้น โดยที่ไม่สนใจอำนาจที่มาจากบารมีของสถาบัน หรือบุคคลต่างๆ เช่น บารมีของบุคคล เช่น นโปเลียน, ฮิตเลอร์, หรือของสถาบัน เช่น รัฐบาลของสหภาพโซเวียต หรือองค์การสหประชาชาติ เราก็จะไม่สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่สำคัญหลายๆ ปรากฏการณ์ในโลกสมัยใหม่ได้เลย²⁰

¹⁹ Ibid.

²⁰ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 5th ed., pp.30-

● วิธีการใช้อำนาจและศิลปะการทูต

ดังนั้น สำหรับมอร์แกนธอแล้ว แหล่งที่มาของอำนาจและวิธีการใช้หรือเปลี่ยนแปลงทรัพยากรที่อยู่ในครอบครองเพื่อให้กลายเป็นอำนาจควบคุมความคิดหรือพฤติกรรมของผู้อื่นมีอยู่มากมายหลากหลายด้วยกัน การใช้กำลังความรุนแรงหรือสงครามเป็นเพียงทางเลือกหนึ่งในวิธีการที่ผู้นำสามารถเลือกใช้ เพื่อให้เกิดผลในการควบคุม หรือเปลี่ยนแปลงความคิดและการกระทำของอีกฝ่ายเท่านั้น ดังเช่นที่ได้กล่าวมาแล้ว กองกำลังและศักยภาพทางทหารถือเป็นทรัพยากรที่ชาติหนึ่งครอบครอง หากแต่ทรัพยากรเหล่านี้จะกลายเป็นส่วนประกอบของ 'อำนาจ' ของชาติในสถานการณ์หนึ่งๆ หรือไม่ อย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้นำที่จะเลือกใช้ทรัพยากรนั้นหรือไม่ และจะใช้อย่างไร

ทั้งนี้ การที่มอร์แกนธอให้นิยามความหมาย 'อำนาจ' ว่าเป็นการควบคุมของฝ่ายหนึ่งเหนืออีกฝ่าย ทำให้ความหมายของการมีอำนาจคือ การที่ฝ่ายหนึ่งสามารถทำให้อีกฝ่ายกระทำสิ่งที่โดยปรกติแล้วจะไม่เลือกกระทำได้ นั่นคือ อำนาจมีความหมายถึงความสามารถที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงความคิดหรือพฤติกรรมของฝ่ายตรงข้ามให้เป็นไปในแนวทางทางที่ตนเองต้องการ ดังนั้น การที่จะวัดว่าชาติหนึ่งมีอำนาจมากน้อยเพียงใดในความหมายของมอร์แกนธอ กุญแจสำคัญจึงมิใช่การวัดว่าปริมาณทรัพยากร ขนาดของกองทัพ หรือศักยภาพของอาวุธยุทโธปกรณ์ของชาตินั้นมีมากน้อยเพียงใด แต่อยู่ที่ความสามารถของฝ่ายหนึ่งในการใช้ทรัพยากรที่ตนมีเพื่อรักษาการควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่งได้มากน้อยแค่ไหน ดังนั้น สำหรับมอร์แกนธอแล้ว คุณสมบัติและทรัพยากรต่างๆ จึงเป็นเพียงสิ่งที่ชาติครอบครอง แต่ไม่ได้มีความสำคัญมากเท่ากับการเลือกวิธีการใช้หรือการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ชาติครอบครองให้กลายเป็น 'อำนาจ' ของชาติ ทั้งนี้ บางชาติเช่น สหรัฐอเมริกาอาจครอบครองทรัพยากรมากมาย แต่กลับไม่สามารถเปลี่ยนทรัพยากรเหล่านั้นให้กลายเป็นเครื่องมือที่ทำให้ตนสามารถบรรลุเป้าหมายในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้ สำหรับมอร์แกนธอ หัวใจสำคัญของการใช้ 'อำนาจ' จึงอยู่ที่การที่ผู้นำรู้จักเลือกว่าควรใช้คุณสมบัติหรือทรัพยากรใด และใช้อย่างไรเพื่อให้ได้ผลประโยชน์สูงสุดในแต่ละสถานการณ์

ด้วยเหตุนี้ท่ามกลางคุณสมบัติและทรัพยากรที่อาจประกอบกันเป็นอำนาจของชาติทั้งหมด มอร์แกนธอจึงเสนอว่าคุณภาพการทูต* ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด “การทูต... คือสมองของอำนาจแห่งชาติ”²¹ การทูตที่มีคุณภาพจะทำให้เป้าหมายของชาติและวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายมีความสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ โดยปัจจัยอื่นๆ ที่อยู่ในครอบครองจะเป็นเพียงวัตถุดิบเท่านั้น หากสิ่งเหล่านี้ไม่ถูกนำมาออกมาแสดง การทูตจึงเป็นปัจจัยที่ทำหน้าที่คล้ายสารเร่งปฏิกิริยา (catalyst) ในการรวบรวมคุณสมบัติและทรัพยากรอื่นๆ ของชาติ ให้กลายเป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน ให้ทิศทางและน้ำหนักแก่ปัจจัยเหล่านี้ รวมทั้งปลุกสิ่งที่เคยเป็นเพียงศักยภาพที่หลับใหลอยู่ภายในให้กลายเป็นอำนาจแท้จริง²²

ทั้งนี้ หากสมองของชาติไม่เฉียบคม ตัดสินใจผิดพลาด ข้อได้เปรียบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางภูมิศาสตร์, ปริมาณและคุณภาพของประชากร, แหล่งอาหาร, วัตถุดิบ และผลผลิตทางอุตสาหกรรม, หรือความพร้อมทางทหาร ในระยะยาวย่อมมีความหมายเพียงน้อยนิด โดยมอร์แกนธอกล่าวว่าชาติต่างๆ อาจใช้ความได้เปรียบเหล่านี้เพื่อบรรลุเป้าหมายบางอย่างในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้ในระยะสั้น แต่หากไม่มีการทูตที่ดีรองรับ ชาติเหล่านี้ย่อมไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จในระยะยาวได้ ในทางตรงกันข้าม การทูตที่มีคุณภาพยอดเยี่ยมจะสามารถชดเชยข้อเสียเปรียบและความขาดแคลนของชาติในด้านๆ อื่นได้ทั้งหมด²³ สำหรับมอร์แกนธอ การทูตจึงเป็นหัวใจหลักของชาติและอำนาจของชาติจะสามารถเพิ่มขึ้นจนถึงจุดสูงสุดได้ด้วยมีการทูตที่ดีเท่านั้น

ในส่วนสุดท้ายของ *Politics Among Nations* มอร์แกนธอยังกล่าวถึงการทูตในฐานะเครื่องมือที่อาจนำไปสู่การสร้างสันติภาพถาวรให้เกิดขึ้น โดยเช่นที่ได้กล่าวไปในบทที่แล้ว มอร์แกนธอเสนอว่าเงื่อนไขที่จะก่อให้เกิดสันติภาพถาวรขึ้นนั้นคือ การก้าวข้ามพ้นการเมืองที่เต็มไปด้วยการแข่งขันเพื่ออำนาจและจัดตั้งองค์กรกลางที่มีอำนาจเหนือชาติทุกชาติในโลกหรือรัฐบาลโลกให้เกิดขึ้น แต่สิ่งนี้กลับเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในสภาพเงื่อนไขทางสภาพเงื่อนไขทางศีลธรรม, สังคม, และการเมืองในปัจจุบัน ดังนั้นเขาจึงเสนอว่าสิ่งที่เราจะสามารถทำได้ในวันนี้คือ

* มอร์แกนธอกล่าวว่า ‘การทูต’ ที่เขาพูดถึงในที่นี้ หมายถึงการก่อรูป (formation) และการปฏิบัติ (execution) นโยบายต่างประเทศในทุกระดับ ทั้งในระดับสูงและรองมา Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 1st ed., p. 105.

²¹ Ibid.

²² Ibid.

²³ Ibid., pp. 105-107.

การสร้างสภาพเงื่อนไขที่ไม่ทำให้เกิดความเป็นไปไม่ได้ที่จะสร้างให้เกิดรัฐบาลโลกขึ้นในอนาคต นั่นคือการบรรเทาความขัดแย้งและการต่อสู้ทางการเมืองให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งวิธีการที่จะสามารถก่อให้เกิดเงื่อนไขก่อนที่นำไปสู่สันติภาพถาวรได้นั้น คือสิ่งที่มอร์แกนธเรียกว่า สันติภาพโดยการประสานให้เกิดความปรองดองกัน (peace through accommodation) ซึ่งเครื่องมือที่ทำให้เกิดขึ้นได้ก็คือการทูตนั่นเอง

มอร์แกนธยังขยายความโดยเสนอว่า ภาระหน้าที่ของการทูตที่สำคัญอาจสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประการด้วยกันนั่นคือ²⁴

1. การทูตจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของชาติ โดยพิจารณาจากอำนาจที่มีอยู่จริง และศักยภาพที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายนั้น ทั้งนี้ มอร์แกนธกล่าวว่าชาติที่ตั้งเป้าหมายที่ตนไม่มีอำนาจพอจะไปให้ถึงได้ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะนำไปสู่สงครามได้ในสองกรณี นั่นคือ หนึ่ง ชาติหนึ่งอาจทุ่มเทกำลังความเข้มแข็งทั้งหมดที่มีจนไม่สามารถป้องปรามชาติศัตรูที่จะเข้ามาทำร้ายได้ ซึ่งความผิดพลาดเช่นนี้อาจทำให้ผู้นำต้องกลับมาทบทวนและหันมาปรับเปลี่ยนเป้าหมายของตนให้สอดคล้องกับกำลังที่ตนมีอยู่จริงอีกครั้ง แต่ในทางกลับกัน มอร์แกนธกลับเห็นว่าในกรณีเช่นนี้ ด้วยแรงกดดันจากสาธารณชน ชาติต่างๆ เหล่านี้มักมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเดินหน้าเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ไม่สามารถไปถึงได้นี้โดยโหมทุ่มเททรัพยากรทุกอย่างเพื่อให้ได้มา จนสุดท้ายนำเอาเป้าหมายนี้ไปปะปนกับผลประโยชน์แห่งชาติ และมุ่งสู่สงครามเพื่อเป็นหนทางแก้ปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีการสันติภาพ

2. การทูตจะต้องประเมินวัตถุประสงค์ของชาติอื่นและอำนาจที่ชาติเหล่านั้นมีอยู่จริง และศักยภาพที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายเหล่านั้นได้ เพราะชาติหนึ่งๆ อาจก่อให้เกิดสงครามหากการทูตทำหน้าที่ประเมินเป้าหมายและอำนาจของชาติอื่นๆ ผิดไป ยกตัวอย่างเช่น ชาติที่ประเมินนโยบายของชาติอื่นที่มีเป้าหมายจักรวรรดินิยม (policy of imperialism) ที่มุ่งขยายอำนาจ ว่าเป็นเพียงนโยบายที่มีเป้าหมายเพื่อรักษาสภาพเดิม (policy of the status quo) ย่อมไม่สามารถเตรียมตัวรับมือกับภัยที่จะมาถึงได้อย่างถูกต้อง ขณะเดียวกันความอ่อนแอของชาตินั้นกลับยังเป็นชนวนเชื้อเชิญฝ่ายตรงข้ามให้โจมตีและทำให้สงครามเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ในทางกลับกัน ชาติที่ประเมินนโยบายที่มีเป้าหมายเพื่อรักษาสภาพเดิมว่าเป็นนโยบายที่มีเป้าหมายเพื่อ

²⁴ Ibid., pp. 419-421.

ขยายอำนาจ ก็อาจก่อให้เกิดสงครามได้จากปฏิกริยาตอบโต้อันไม่เหมาะสมที่เกิดจากการประเมินเจตนาของอีกฝ่ายที่ผิดพลาดนั่นเอง

ในขณะที่เกี่ยวกับการประเมินอำนาจของชาติอื่นๆ ทั้งในลักษณะที่มากเกินความเป็นจริง (overrate) หรือน้อยกว่าที่เป็นจริง (underrate) ก็อาจสันคลอนสันติภาพได้ โดยหากฝ่ายหนึ่งประเมินอำนาจของอีกฝ่ายว่ามีมากกว่าความเป็นจริง ฝ่ายนั้นอาจจำเป็นต้องยอมตามความต้องการของอีกฝ่ายจนกระทั่งถูกบีบบังคับให้ต้องต่อสู้เพื่อความเป็นตัวตนของตนในที่สุด ในทางตรงข้าม หากฝ่ายหนึ่งประเมินอำนาจของอีกฝ่ายในลักษณะที่น้อยกว่าที่มีอยู่จริง ก็อาจก่อให้เกิดความมั่นใจที่มากเกินไปจนนำไปสู่การเรียกร้องหรือกำหนดเงื่อนไขที่คิดว่าอีกฝ่ายอ่อนแอเกินไปที่จะสามารถขัดขืนได้ และในที่สุด ฝ่ายแรกอาจต้องเลือกระหว่างการยอมถอยหลังและยอมรับความพ่ายแพ้ กับเดินหน้าและเสี่ยงต่อการเข้าสู่สงคราม

3. การทูตต้องทำหน้าที่พิจารณาเพื่อตัดสินว่าเป้าหมายที่แตกต่างกันของชาติตนและชาติอื่นๆ สอดคล้องเข้ากันได้มากน้อยแค่ไหน อย่างไรก็ตาม ชาติที่พยายามดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ชาญฉลาดและเน้นสันติยอมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเปรียบเทียบเป้าหมายของชาติตนกับเป้าหมายของชาติอื่น เพื่อพิจารณาว่าเป้าหมายเหล่านี้สอดคล้องหรือสามารถเข้ากันได้หรือไม่ หากเข้ากันได้ย่อมไม่มีปัญหา แต่หากเป้าหมายเหล่านี้ไม่สอดคล้องกัน ผู้นำย่อมต้องตัดสินใจว่าเป้าหมายที่ตนต้องการนั้นมีความสำคัญมากจนกระทั่งต้องดำเนินไปให้ถึง แม้จะต้องขัดแย้งกับชาติอื่นหรือไม่ หากพบว่าผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่ง (vital interest) ของตนสามารถถูกรักษาไว้ได้โดยไม่จำเป็นต้องบรรลุเป้าหมายเหล่านี้ มอร์เกนธอนเสนอว่าควรเลือกที่จะละทิ้งเป้าหมายนั้นไป แต่ในทางตรงข้าม หากพบว่าเป้าหมายนั้นเป็นแก่นสาระของผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่งของชาติฝ่ายนั้นต้องถามตัวเองว่าเป้าหมายของอีกฝ่ายที่ไม่สามารถเข้ากันได้กับเป้าหมายที่สำคัญของฝ่ายตนนั้น เป็นเป้าหมายที่มีความสำคัญสำหรับอีกฝ่ายหรือไม่ หากคำตอบมีแนวโน้มไปในทางปฏิเสธ วิธีการประนีประนอมเจรจาแลกเปลี่ยนอาจเป็นทางออกที่ดีที่สุดที่อาจทำให้ผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายกลับมาสอดคล้องเข้ากันได้ แต่หากผลปรากฏว่าเป้าหมายนั้นต่างมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดกับทั้งสองฝ่าย ทางออกที่อาจสามารถเป็นไปได้ก็คือการพยายามประสานผลประโยชน์ของทั้งสองเพื่อให้สามารถสอดคล้องเข้ากันได้ อย่างไรก็ตาม มอร์เกนธอนกล่าวไว้ว่าในกรณีเช่นนี้ แม้ทั้งสองฝ่ายจะดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ชาญฉลาดและเน้นสันติ สงครามก็ดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่อยู่ไม่ไกล

4. ภาระหน้าที่สุดท้ายของการทูตที่มอร์แกนธอนเสนอไว้คือ การทูตจะต้องเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมให้การไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยวิธีการในทางปฏิบัติทางการทูตโดยทั่วไปนั้น ได้แก่ การชักจูง (persuasion), การประนีประนอม (compromise), และการขู่ว่าจะใช้กำลัง (threat of force) มอร์แกนธอนกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า ไม่มีการทูตใดที่จะพึ่งพาแต่การขู่ที่จะใช้กำลังแต่สามารถอ้างได้ว่าเป็นการทูตที่ฉลาดและเน้นสันติ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่มี การทูตใดที่เน้นแต่วิธีการชักจูงและประนีประนอมที่ควรถูกเรียกว่าเป็นการทูตอันชาญฉลาด โดยทั่วไป เราจะพบว่าชาติมหาอำนาจทั้งหลายจะไม่ใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งเท่านั้น แต่เพื่อที่จะสามารถปกป้องผลประโยชน์ของชาติตนและรักษาไว้ซึ่งสันติภาพ นักการทูตของชาติเหล่านี้เหล่านี้ต้องสามารถรักษาข้อได้เปรียบในการประนีประนอม ในขณะที่ใช้การเจรจาชักจูง และสร้างความประทับใจแก่ฝ่ายตรงข้ามด้วยความแข็งแกร่งของศักยภาพทางทหารของชาติตนได้

โดยสรุปแล้ว มอร์แกนธอนเสนอว่าศิลปะทางการทูตนั้น คือการเลือกเน้นวิธีการที่ถูกต้องในเวลาเหมาะสม การทูตอาจล้มเหลวในการส่งเสริมผลประโยชน์แห่งชาติและสันติภาพ เมื่อการชักจูงถูกนำมาใช้แทนที่ในสถานการณ์ที่อันที่จริงแล้ว การประนีประนอมแลกเปลี่ยนเป็นวิธีการที่ควรถูกนำมาใช้ ในขณะเดียวกัน การทูตที่เน้นใช้วิธีการแลกเปลี่ยนประนีประนอมมากเกินไปในสถานการณ์ที่ศักยภาพทางทหารควรถูกนำมาแสดงให้ประจักษ์ หรือในทางตรงข้าม เมื่อกำลังทางทหารถูกนำมาเน้นย้ำมากเกินไปในกรณีที่ใช้วิธีการไม่อ่อนเช่นการชักจูง ประนีประนอมควรถูกนำมาใช้ ย่อมมีแนวโน้มที่จะล้มเหลวเช่นเดียวกัน ดังนั้นหน้าที่สำคัญประการสำคัญสุดท้ายของการทูตคือการเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายของตนได้อย่างง่ายดายที่สุด และเพื่อรักษาไว้ซึ่งสันติภาพ

- การประเมินอำนาจของชาติ (evaluation of national power)

ดังนั้น จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าหัวใจของการทูตที่มีคุณภาพและความสำเร็จของการดำเนินนโยบายต่างประเทศนั้น อยู่ที่ความสามารถในการประเมินอำนาจและเป้าหมายของทั้งของชาติตนและชาติอื่นๆ ให้ได้อย่างถูกต้องแม่นยำเพื่อที่จะสามารถกำหนดเป้าหมายและวิธีการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตลอดจนสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ นอกจากจะได้กล่าวถึงนิยามความหมาย ความสำคัญและส่วนประกอบต่างๆ ของอำนาจของชาติแล้ว มอร์แกนธอนยังได้อธิบายหนึ่งของ *Politics Among Nations* เพื่อกล่าวถึงประเด็นการประเมินอำนาจของชาติอีกด้วย

มอร์แกนธอกกล่าวว่่าหน้าี่รับผิดชอบการประเมินอำนาจของชาติตนและของชาติอื่น ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตนั้น ถือเป็นหน้าี่ที่ที่มีความสำคัญอย่างยั้งสำหรับนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่จ้ต้องทำให้ถูกต้อง แต่ในความเป็นจริงนั้น การกะเกณฑ์ประเมินอำนาจของชาติต่าง ๆ ให้ได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริงนั้นกลับไม่ใช่เรื่องง่ายเลย

ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว อำนาจของชาติอาจประกอบด้วยส่วนประกอบหลากหลายด้วยกัน ทั้งที่เป็นส่วนประกอบที่ค่อนข้างเสถียรไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงและส่วนประกอบที่เปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ ความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้ปัจจัยหนึ่งของชาติ ย่อมมีผลกระทบให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่ออำนาจของชาติไม่มากก็น้อย เช่น เมื่อชาติหนึ่งสามารถพัฒนาคิดค้นเทคโนโลยีทางอาวุธใหม่ขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อศักยภาพทางทหารของชาติ และก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่ออำนาจของชาติไปด้วย ในขณะที่เดียวกัน ความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยหนึ่งยังอาจส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อส่วนประกอบอื่น ๆ ของอำนาจของชาติ ซึ่งย่อมส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่ออำนาจของชาติมีความเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น การคิดค้นเทคโนโลยีอาวุธสมัยใหม่ในความเป็นจริงย่อมทำให้ความใกล้เคียงระหว่างชาติเป็นประเด็นที่มีความสำคัญน้อยลงไป เทคโนโลยีดังกล่าวนี้ย่อมไม่เพียงส่งผลกระทบต่อศักยภาพทางทหารของชาติ แต่ยังส่งผลกระทบต่อปัจจัยสถานะทางภูมิศาสตร์ในฐานะส่วนประกอบของอำนาจของชาติมากน้อยแตกต่างกันไป ซึ่งแน่นอนว่าต้องส่งผลกระทบต่ออำนาจของชาติเหล่านั้นโดยรวมด้วย เช่น สหรัฐอเมริกา เดิมเคยมีสถานะทางภูมิศาสตร์ที่โดดเด่นเป็นจุดแข็งที่ทำให้อำนาจของสหรัฐอเมริกาเกรียงไกร แต่เมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีทางอาวุธทั้งหลาย เช่น จรวดหรือขีปนาวุธระยะไกล ศักยภาพของอาวุธยุทโธปกรณ์สมัยใหม่นี้ย่อมต้องส่งผลกระทบต่อความสำคัญของปัจจัยทางภูมิศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา โดยทำให้ความสำคัญและข้อได้เปรียบที่สหรัฐอเมริกาเคยได้จากปัจจัยนี้มีความสำคัญลดน้อยไป ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อสถานะอำนาจโดยรวมของสหรัฐอเมริกาไปด้วย เป็นต้น

นอกจากนี้ มอร์แกนธอยังเสนอว่าในการประเมินอำนาจในขั้นต่อไปยังมีคำถามที่นักวิเคราะห์อำนาจจะต้องตอบที่กลับยิ่งทวีความยากขึ้นไปอีก นั่นคือคำถามเกี่ยวกับการเปรียบเทียบส่วนประกอบของอำนาจของชาติหนึ่ง กับส่วนประกอบที่เหมือนกันหรือส่วนประกอบที่ต่างกันของอีกชาติหนึ่ง หรือกล่าวอีกทางหนึ่งก็คือ การพิจารณาน้ำหนักของความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันหนึ่งของชาติต่าง ๆ ที่มีต่อความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางอำนาจของชาติต่าง ๆ ทั้งหมด²⁵ ยกตัวอย่างเช่น หากเราต้องการพิจารณาอำนาจของสหรัฐอเมริกา และ

²⁵ Ibid., p. 110.

สหภาพโซเวียตโดยเปรียบเทียบกันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่นในปีค.ศ. 1972 คำถามที่เราจะต้องตอบก็คือ มีส่วนประกอบของอำนาจใดบ้างที่รวมตัวกัน จนทำให้ชาติใดมีความเหนือกว่า และเหนือกว่าในแง่ใด อย่างเช่น ศักยภาพในด้านอุตสาหกรรมทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณที่เหนือกว่าของสหรัฐอเมริกา สามารถทดแทนความด้อยกว่าในด้านกองกำลังทางทหารภาคพื้นดินได้มากน้อยแค่ไหน อะไรคือข้อดีข้อเสียของการมีศูนย์กลางชุมชนและแหล่งอุตสาหกรรมที่กระจุกตัวของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นเป้าหมายที่เปราะบางต่อการโจมตีทางอากาศ แต่มีการคมนาคมที่สะดวกสบาย และเมื่อเปรียบเทียบกับสหภาพโซเวียตที่มีชุมชนและแหล่งอุตสาหกรรมที่กระจายตัว ทั้งบางครั้งเป็นสถานที่ลับ แต่ทำให้ยากต่อการขนส่ง ฝ่ายใดจะได้เปรียบกว่ากัน รูปแบบรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตยของสหรัฐอเมริกามีผลอย่างไรต่ออำนาจของชาติเมื่อเปรียบเทียบกับระบอบการปกครองและเศรษฐกิจแบบเผด็จการของสหภาพโซเวียต หรืออำนาจใดที่สหภาพโซเวียตได้รับจากการเผยแพร่อุดมการณ์ในยุโรปตะวันตกและการแทรกแซงทางทหารในยุโรปตะวันออก เป็นต้น

มอร์แกนธอนเสนอว่าในการประเมินอำนาจของชาติ คำถามในลักษณะข้างต้นนี้จะต้องถูกตั้งกับทุกประเทศที่มีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ โดยอิทธิพลของปัจจัยที่แตกต่างกันที่มีผลต่ออำนาจของชาติจะต้องถูกนำมาพิจารณาโดยเปรียบเทียบกับทุกชาติที่แข่งขันในการเมืองระหว่างประเทศ ดังนั้นผู้ตัดสินนโยบายและผู้สังเกตการณ์การเมืองระหว่างประเทศจำเป็นที่จะต้องตอบคำถามที่ไม่ใช่เพียงว่าระหว่างสเปนหรืออิตาลี ใครมีอำนาจมากกว่ากัน แต่ต้องสามารถเปรียบเทียบได้ด้วยว่าสเปนเข้มแข็งกว่าอิตาลีในแง่ใด และอ่อนแอกว่าในแง่ใด²⁶ หรือจีนมีข้อได้เปรียบ เสียเปรียบอะไรเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของอำนาจ เมื่อเปรียบเทียบกับอินเดีย เป็นต้น

ภาระหน้าที่ในการประเมินอำนาจนั้น ไม่ได้หมดเพียงแค่นี้ มอร์แกนธอนยังเสนอว่าเพื่อให้ได้มาซึ่งอย่างน้อยที่สุด ภาพประมาณของลักษณะการกระจายอำนาจที่แท้จริงในโครงสร้างระหว่างประเทศที่ปรากฏในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดของประวัติศาสตร์ การประเมินอำนาจต้องมองในแง่อนาคตด้วย แต่การที่จะได้มาซึ่งสิ่งนี้ คำถามที่เราตั้งว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตเป็นอย่างไรในวันนี้ และจะเป็นอย่างไรในอีกห้าหรือสิบปีข้างหน้า นั้นไม่เพียงพอ โดยสำหรับการตัดสินใจในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ มอร์แกนธอนเสนอว่าความเปลี่ยนแปลงในส่วนประกอบของอำนาจในทุกๆ วันนั้นต่างหากที่เป็นสิ่งที่เราควรรีให้ความ

²⁶ Ibid., p. 111.

สนใจ เพราะแม้เพียงเล็กน้อยและดูเหมือนไม่สามารถรับรู้ได้ในครั้งแรก แต่ความเปลี่ยนแปลงนี้ในที่สุด จะสะสมเพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นความเข้มแข็งของอีกฝ่าย ในขณะที่พรากเอาพลังกำลังของอีกฝ่ายไป²⁷

อย่างไรก็ตาม นอกจากปัจจัยด้านภูมิศาสตร์แล้ว ปัจจัยส่วนประกอบของอำนาจอื่นๆ ที่ได้กล่าวมา มีแนวโน้มที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลาทั้งจากอิทธิพลของส่วนประกอบเหล่านี้เอง และจากการแทรกแซงโดยน้ำมือของมนุษย์หรือธรรมชาติที่ไม่อาจคาดเดาได้ ดังนั้น มอร์แกนธจึงสรุปว่าการประเมินอำนาจของชาติต่างๆ ให้ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ โดยไม่ผิดพลาดเลยแม้แต่นิดเดียนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเป็นไปได้ เพราะนอกจากส่วนประกอบของอำนาจมากมายหลายอย่างที่อาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ซึ่งทำให้กระแสแห่งอำนาจขึ้นและลงอยู่ตลอดเวลาแล้ว มอร์แกนธยังชี้ให้เห็นว่าแม้ผู้รับพิชิตชอบในด้านนโยบายต่างประเทศจะมีปรีชาญาณขนาดไหน หรือมีแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ครบถ้วนสมบูรณ์เพียงใด แต่เขาเหล่านั้นย่อมไม่อาจสามารถจะทำนายเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตได้ ไม่ว่าจะเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติ, โรคระบาด, หรือหายนะที่มาจากน้ำมือมนุษย์เช่น สงคราม, การปฏิวัติ หรือการค้นพบสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมใหม่ๆ รวมทั้งการขึ้นสู่อำนาจของผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางทหาร หรือแม้กระทั่งผู้นำทางจิตใจ ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงศีลธรรมแห่งชาติที่เปลี่ยนแปลงไปมาได้อยู่ตลอดเวลา ความไม่แน่นอนเหล่านี้ทำให้การวัดหรือประเมินอำนาจของชาติให้ได้อย่างแม่นยำเหมือนกับการวัดอุณหภูมิหรือความดันในอากาศนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ โดยเราสามารถสรุปได้จากคำกล่าวของมอร์แกนธว่า

“การจดบันทึกเส้นทางการไหลของลำธาร (แห่งอำนาจ) และกระแสน้ำทุกสายที่ประกอบขึ้นมาเป็นลำธาร และทำนายความเปลี่ยนแปลงในทิศทางและอัตราความเร็วของมัน เป็นงานที่เป็นอุดมคติของผู้สังเกตการณ์การเมืองระหว่างประเทศ มันเป็นงานในอุดมคติ และ ดังนั้น จึงไม่สามารถทำให้บรรลุผลสำเร็จได้... (เพราะ) แม้แต่ผู้ที่ทรงปัญญาที่สุดและรอบรู้มากที่สุดยังต้องเผชิญความไม่แน่นอนในประวัติศาสตร์และธรรมชาติ”²⁸

ยิ่งไปกว่านั้น มอร์แกนธยังเห็นว่า ในความเป็นจริง ผู้ที่ทำการตัดสินใจนโยบายต่างประเทศไม่ใช่ทุกคนที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน และยอมไม่ใช่ทุกคนที่มีปรีชาญาณ

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid.

ดังนั้น เขาจึงสรุปว่าภาระหน้าที่การประเมินอำนาจโดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศทั้งในปัจจุบัน และในอนาคตนั้น ได้ผันตัวเองกลายเป็นการใช้กลางสังหรณ์ที่ต่อเนื่อง (series of hunches) ที่แน่นอนว่าบางครั้งมันจะกลายเป็นความผิดพลาด ในขณะที่บางครั้งมันจะได้รับการพิสูจน์ว่าถูกต้อง²⁹ ดังนั้นในทัศนะของมอร์แกนธอ ความสำเร็จและความล้มเหลวของการดำเนินนโยบายต่างประเทศ เท่าที่มันขึ้นอยู่กับความคิดคำนวณเรื่องอำนาจ จึงถูกกำหนดจากกลางสังหรณ์ที่ถูกต้อง และผิดพลาดของผู้รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของฝ่ายเรา รวมทั้งของผู้รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของประเทศอื่นๆ ทั้งนี้เพราะความผิดพลาดในการประเมินอำนาจของฝ่ายหนึ่งอาจถูกชดเชยด้วยความผิดพลาดของประเทศอื่นๆ ดังนั้นมอร์แกนธอจึงกล่าวว่า ความสำเร็จของนโยบายต่างประเทศอาจขึ้นอยู่กับว่าความผิดพลาดที่หนักหนาสาหัสกว่าของอีกฝ่าย มากกว่าความแม่นยำในการคำนวณอำนาจเสียอีก³⁰

● ความผิดพลาดโดยทั่วไปในการประเมินอำนาจ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสำหรับมอร์แกนธอนั้น การประเมินอำนาจนั้นเป็นเรื่องซับซ้อน ทั้งด้วยความไม่สมบูรณ์ทางข้อมูลข่าวสารและปัญญาของมนุษย์ รวมทั้งความไม่แน่นอนที่มักเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ ทำให้การประเมินอำนาจของชาติให้ได้อย่างถูกต้องแม่นยำทั้งในปัจจุบันและในอนาคตในระดับเดียวกับการทำนายเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเป็นเรื่องที่ไม่สามารถเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม แม้มอร์แกนธอจะกล่าวถึงการประเมินอำนาจว่าเป็นภาระหน้าที่ที่ไม่สามารถทำให้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ได้ แต่สิ่งที่ผู้นำทั้งหลายอาจทำได้และควรทำคือการลดความผิดพลาดให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ มอร์แกนธอจึงได้สรุปเอาความผิดพลาดเกี่ยวกับการประเมินอำนาจของชาติที่ปรากฏขึ้นอยู่บ่อยครั้งไว้ 3 ประการด้วยกัน เพื่อให้ผู้นำประเทศต่างๆ หลีกเลี่ยงความผิดพลาดพื้นฐานเหล่านี้ ซึ่งได้แก่

1. การมองว่าอำนาจมีลักษณะสมบูรณ์ในตัวเอง (The Absolute Character of Power) มอร์แกนธอเสนอว่าความผิดพลาดที่พื้นฐานและปรากฏให้เห็นบ่อยที่สุดในการเมืองระหว่างประเทศนั้น คือ การมองข้ามลักษณะโดยสัมพัทธ์ของแนวความคิดเรื่องอำนาจ (the relative character of power) และพิจารณาอำนาจในลักษณะคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง และสมบูรณ์ในตัวเอง โดยมองข้ามคุณลักษณะสัมพัทธ์ของอำนาจ

²⁹ Ibid., pp. 111-112.

³⁰ Ibid., p. 112.

มอร์แกนธอว์นว่าแนวคิดเรื่องอำนาจนั้นมีลักษณะสัมพัทธ์เสมอ เมื่อเรากล่าวว่าประเทศนี้มีอำนาจมากมาย หรือประเทศนั้นอ่อนแอ การกล่าวเช่นนี้เป็นการแสดงนัยยะเชิงสัมพัทธ์อยู่ตลอดเวลา³¹ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเรากล่าวว่าสหรัฐอเมริกาเป็นอำนาจมากที่สุดในปัจจุบันอันที่จริงแล้ว สิ่งที่เราากล่าวคือ ถ้าเราเปรียบเทียบกับทุกชาติในโลกในปัจจุบันแล้ว สหรัฐอเมริกา คือชาติที่มีอำนาจมากที่สุดต่างหาก

การมองข้ามลักษณะสัมพัทธ์ของแนวความคิดเรื่องอำนาจ ทำให้ผู้ประเมินอำนาจมองข้ามไปว่า ความยิ่งใหญ่หรือความอ่อนแอของชาติหนึ่งๆ เป็นผลมาจากการเปรียบเทียบอำนาจของชาติที่มีอยู่ในช่วงเวลาหนึ่ง กับประเทศอื่นๆ ในช่วงเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ มอร์แกนธอว์นกล่าวว่าชาติที่เคยยิ่งใหญ่ที่สุดในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในประวัติศาสตร์มักล้มไปว่าอำนาจมีลักษณะโดยเปรียบเทียบ ชาติเหล่านี้มักหลงมกยว่าความยิ่งใหญ่เหนือผู้อื่นเป็นสิ่งที่สมบูรณ์ในตัวเอง และลืมไปว่าความยิ่งใหญ่ไม่ได้มาจากคุณสมบัติของตนเองล้วนๆ แต่เป็นผลมาจากการเปรียบเทียบคุณสมบัติของตนกับของชาติอื่นๆ ชาติเหล่านี้จึงต้องเผชิญความเสี่ยงจากการกำหนดนโยบายต่างประเทศบนพื้นฐานการประเมินอำนาจที่ผิดพลาด เมื่อเวลามาพรากเอาความยิ่งใหญ่ไป และทำให้อีกฝ่ายแข็งแกร่งขึ้นโดยที่ฝ่ายแรกไม่รู้ตัว

2. การมองว่าอำนาจมีลักษณะถาวร (The Permanent Character of Power) ความผิดพลาดประการถัดมานี้ มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับความผิดพลาดในการประเมินอำนาจในแบบแรก แต่มีลักษณะที่แตกต่างกันคือ ในการประเมินอำนาจ บางครั้งผู้ประเมินอาจเข้าใจดีถึงลักษณะเปรียบเทียบของอำนาจ แต่อาจลืมไปว่าองค์ประกอบของอำนาจอาจมีได้มากมายหลายอย่าง และกลับประเมินอำนาจของชาติหนึ่งโดยอิงจากเหตุการณ์หนึ่งเหตุการณ์เดียวโดยไม่เปลี่ยนแปลง เช่นตัวอย่างที่มอร์แกนธอว์นยกมาให้เห็นคือกรณีของฝรั่งเศส หลังจากพ่ายแพ้เยอรมันในปี.ศ. 1940 ภาพความอ่อนแอของฝรั่งเศสก็ยังคงติดตายนานาชาติอยู่เป็นเวลานานต่อมาอีกหลายทศวรรษ โดยหลังจากพ่ายแพ้ในการเผชิญหน้าในช่วงต้นสงครามโลกครั้งที่สอง ฝรั่งเศสได้รับการปฏิบัติจากนานาชาติด้วยความเฉยชา ประหนึ่งว่าความอ่อนแอนั้นจะคงอยู่ตลอดไปไม่มีวันเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

³¹ Ibid.

มอร์แกนธอกกล่าวถึงความผิดพลาดในการประเมินอำนาจในสองแบบแรกนี้ มีสาเหตุเดียวกัน นั่นคือ ความขัดแย้งกันระหว่างลักษณะไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลาของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างประเทศ กับความต้องการความแน่นอนและความมั่นคงของมนุษย์ในรูปของการแสวงหาคำตอบที่แน่นอนตายตัว ทั้งนี้ เมื่อมนุษย์เผชิญกับความไม่แน่นอนหรือความคลุมเครือของสถานการณ์ความเป็นไปในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ มนุษย์ย่อมพยายามแสวงหาความเข้าใจหรือคำตอบที่แน่นอนตายตัว โดยเฉพาะในการพิจารณาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างประเทศ เพื่อให้ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ซึ่งแท้จริงแล้วความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การหาคำตอบที่แน่นอนตายตัวจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้³²

อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอเสนอว่า สิ่งที่คุณศึกษาการเมืองระหว่างประเทศทั้งหลายต้องการเพื่อลดความผิดพลาดในการคิดคำนวณอำนาจที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ให้เหลือน้อยที่สุด นั่นคือ จินตนาการที่สร้างสรรค์ โดยจินตนาการดังกล่าวนี้จะต้องปราศจากความหลงใหลที่มักสร้างความเสียหายให้แก่ชาติมหาอำนาจทั้งหลาย และความเชื่อมงายที่เป็นกรอบจำกัดจิตใจของมนุษย์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในประวัติศาสตร์ แต่เป็นจินตนาการที่ทำให้ผู้สังเกตการณ์สามารถเปิดรับความเป็นไปได้ของความเปลี่ยนแปลงที่พลวัตทางประวัติศาสตร์นำมา ในทัศนะของมอร์แกนธอ จินตนาการสร้างสรรค์ดังกล่าวนี้คือ ความสามารถในการค้นพบระยะแรกเริ่มของพัฒนาการในความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยพิจารณาจากภาพในปัจจุบัน ประกอบกับความสามารถในการผสมผสานระหว่างความรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและกลางสังหรณ์เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และความสามารถในการกลั่นรวมข้อเท็จจริงอาการหรือสัญญาณต่างๆ เข้ากับความไม่แน่นอนในประวัติศาสตร์ จนก่อให้เกิดเป็นภาพแนวโน้มในอนาคตที่ไม่ต่างไปจากสิ่งที่เกิดขึ้นจริงไม่มากนัก³³

3. ความผิดพลาดในการประเมินอำนาจของชาติจากปัจจัยเดียว (The Fallacy of Single Factor) ความผิดพลาดประการสุดท้ายในการประเมินอำนาจที่มอร์แกนธอกกล่าวถึงไว้คือการประเมินอำนาจของชาติโดยคิดคำนวณจากปัจจัยหรือส่วนประกอบของอำนาจอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว โดยผลลัพธ์ของความผิดพลาดนี้ที่ปรากฏให้เห็นบ่อยที่สุดในยุคสมัยใหม่คือ ภูมิรัฐศาสตร์ (geopolitics), ลัทธิชาตินิยม (nationalism) และลัทธิทหารนิยม (militarism)

³² Ibid., p. 115.

³³ Ibid.

ภูมิรัฐศาสตร์เป็นการพิจารณาจากอำนาจของชาติโดยอิงปัจจัยภูมิศาสตร์เพียงอย่างเดียว โดยตามแนวความคิดพื้นฐานของภูมิรัฐศาสตร์นั้น มันเป็นเรื่องของกฎของประวัติศาสตร์ที่มนุษย์จะต้องขยาย 'พื้นที่ในครอบครอง' ออกไปให้ได้มากที่สุดไม่เช่นนั้นต้องสิ้นสูญไป และพื้นที่ที่ได้ครอบครองโดยเปรียบเทียบนี้จะเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างประเทศ³⁴ พูดอีกทางหนึ่งคือ หากใครครอบครองพื้นที่ที่กว้างใหญ่มากหรือมีทำเลที่ตั้งดีย่อมถือว่ามีอำนาจมาก ดังนั้น ปัจจัยที่ตัดสินอำนาจของชาติคือ ที่ตั้งและขนาดของพื้นที่ในครอบครอง

มอร์แกนธอนได้นำเสนอตัวอย่างในการประเมินอำนาจโดยเน้นการให้ความสำคัญกับปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มากจนเกินไปจากกรณีการประเมินของเซอร์ฮาลฟอร์ด แมคคินเดอร์ (Sir Halford Mackinder) ซึ่งประเมินพื้นที่ส่วนที่เป็นรัสเซียในปัจจุบันไว้ในฐานะดินแดนหัวใจของโลก (Heartland) ด้วยที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ครอบคลุมตั้งแต่น้ำวอลก้าจนถึงแยงซี ภูเขาหิมาลัย จนถึงทะเลอาร์กติก ทั้งยังรายล้อมไปด้วยรัฐสำคัญตั้งแต่เยอรมัน, ออสเตรีย, ตุรกี, อินเดียและจีน ซึ่งจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์นี้ ทำให้แมคคินเดอร์นำมาสู่ข้อสรุปว่า "ผู้ครอบครองยุโรปตะวันออกย่อมครอบครองดินแดนหัวใจ ผู้ครอบครองดินแดนหัวใจ ย่อมครอบครองเกาะโลก (World Island ประกอบด้วยสามทวีปสำคัญ ยุโรป, เอเชีย และแอฟริกา) ผู้ครอบครองเกาะโลกย่อมครอบครองโลก"³⁵ ดังนั้น จากการวิเคราะห์ของแมคคินเดอร์ หากชาติใดสามารถครอบครองบริเวณดินแดนหัวใจได้ ย่อมกลายเป็นมหาอำนาจของโลกไปโดยปริยาย โดยไม่ต้องคิดถึงปัจจัยอื่นใดเลย

สำหรับกรณีตัวอย่างที่เฉพาะเจาะจงกว่านี้มอร์แกนธอนได้ยกเอากรณีที่เชื่อมโยงกับกรณีข้างต้น นั่นคือ ความเชื่อมั่นของฝ่ายเยอรมันภายใต้นาซีที่เชื่ออย่างสุดใจว่า การเป็นพันธมิตรกับสหภาพโซเวียตหรือการครอบครองยุโรปตะวันออกนั้น เป็นกุญแจสำคัญที่สุดที่จะทำให้เยอรมันเป็นมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งจากความเชื่อมั่นในหลักการทางภูมิรัฐศาสตร์ดังกล่าว ประกอบรวมเข้ากับข้ออ้างในเรื่องความไม่เพียงพอของพื้นที่ต่อประชากรที่มี ทำให้เยอรมันภายใต้นาซีมีภารกิจที่จะต้องเข้าไปครอบครองพื้นที่ในส่วนของยุโรปตะวันออกและดินแดนหัวใจของโลกให้ได้³⁶

³⁴ Ibid., p. 116.

³⁵ Sir Halford Mackinder, *Democratic Ideas and Reality* (New York: Henry Holt and Company, 1919), 150; quoted in Ibid.

³⁶ Ibid., p. 118.

จากตัวอย่างทั้งสอง มอร์เกนธอว์ได้นำมาสู่ข้อสรุปว่า ภูมิรัฐศาสตร์ที่ถูกนำเสนอในผลงานของแมคคินเดอร์ได้แสดงให้เห็นถึงภาพการเน้นความสำคัญแก่แ่งมุมหนึ่งของอำนาจของชาติซึ่งภาพดังกล่าวมาจากการมองภูมิศาสตร์แต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงเป็นการมองจากมุมมองที่บิดเบือน เมื่อมาถึงมือของฝ่ายนาซีเยอรมัน ภูมิรัฐศาสตร์ได้ถูกเปลี่ยนรูปให้กลายเป็นอภิปรายทางการเมืองอย่างหนึ่ง เพื่อนำมาใช้เป็นอาวุธทางอุดมการณ์ รับผิดชอบต่อความทะเยอทะยานมุ่งมาดปรารถนาของเยอรมัน³⁷

ในขณะที่ภูมิรัฐศาสตร์เป็นความพยายามในการทำความเข้าใจปัญหาอำนาจของชาติโดยอาศัยปัจจัยทางภูมิศาสตร์เพียงอย่างเดียว ลัทธิชาตินิยมกลับพยายามอธิบายอำนาจของชาติในรูปของคุณลักษณะแห่งชาติ และในบางครั้งก็เปลี่ยนรูปคำอธิบายดังกล่าวจนก่อให้เกิดเป็นอภิปรายทางการเมืองในลักษณะของลัทธิเชื้อชาตินิยม (racism) ขึ้น

ทั้งนี้ ในขณะที่ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ถือเป็นปัจจัยหลักที่ตัดสินอำนาจของชาติสำหรับภูมิรัฐศาสตร์ ในทำนองเดียวกัน คุณลักษณะของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในพื้นดินนั้นถือเป็นปัจจัยเดียวที่เป็นตัวตัดสินอำนาจของชาติสำหรับลัทธิชาตินิยม อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะดังกล่าวนี้อาจถูกนิยามในรูปของภาษา, วัฒนธรรม, แหล่งกำเนิด, ชาติพันธุ์, หรือลักษณะการตัดสินใจของแต่ละปัจเจกชนที่จะเข้ามาอยู่ร่วมกันในชาติ แต่ไม่ว่าคุณลักษณะเหล่านี้จะถูกนิยามในรูปใด สิ่งที่เหมาะสมกันสำหรับลัทธิชาตินิยมคือ คุณลักษณะเหล่านี้ถือเป็นลักษณะถาวรประจำตัวของชาติ หรือเรียกว่า คุณลักษณะแห่งชาติ ซึ่งเป็นลักษณะที่ทำให้สมาชิกของชาติหนึ่งมีความแตกต่างจากสมาชิกของชาติอื่นๆ และหน้าที่ในการรักษาคุณลักษณะแห่งชาติและพัฒนาความสามารถพิเศษของชาตินี้ถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุด

อย่างไรก็ตาม การเน้นให้ความสำคัญและความภาคภูมิใจในคุณลักษณะแห่งชาติของลัทธิชาตินิยมมักเป็นจุดเริ่มต้นไปสู่ลัทธิเชื้อชาตินิยม โดยความหลงใหลชื่นชมในคุณลักษณะแห่งชาติของตนมักพัฒนาไปสู่แนวคิดที่ว่าคุณลักษณะแห่งชาติของตนนั้นทำให้ตนเหนือกว่าชาติอื่นๆ และเป็นจุดศูนย์รวมของทุกอย่างที่ดีในโลก ซึ่งทำให้การรักษาไว้ซึ่งชาติพันธุ์ของตนให้บริสุทธิ์ ผุดผ่องและความเป็นหนึ่งเดียวกันนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง และถือเป็นแก่นสำคัญของอำนาจของชาติความคิดดังกล่าวนี้ จึงได้นำไปสู่การเห็นถึงความจำเป็นในการกำจัดชาติพันธุ์ส่วนน้อยที่อยู่ในชาติ และในบางครั้งความคิดเช่นนี้ยังพัฒนาไปสู่ความเชื่อมั่นว่าชาติพันธุ์ของตนเท่านั้นที่ถูก

³⁷ Ibid.

กำหนดมาให้ปกครองโลก ดังนั้นคุณลักษณะแห่งชาติของตนที่เหนือกว่าผู้อื่นจึงทำให้เกิดความชอบธรรมที่ชาติตนจะใช้อำนาจเหนือชาติอื่นๆ ทั้งนี้ เมื่อชาติตนได้ถูกกำหนดมาให้มีลักษณะที่เหนือกว่าชาติอื่นในโลก ทำให้มีศักยภาพที่จะปกครองโลกได้ จึงเหลือเป็นภาระหน้าที่ของผู้นำและทหารที่จะต้องดำเนินการให้ศักยภาพดังกล่าวนี้ ให้กลายเป็นความจริงในรูปของจักรวรรดินิยมโลก

ในขณะที่อิทธิพลของภูมิรัฐศาสตร์ที่มากจนเกินพอดีจำกัดอยู่ในเยอรมันเป็นหลักเท่านั้น ลัทธิชาตินิยมที่มากจนเกินพอดีจนกลายเป็นลัทธิเชื้อชาตินิยม กลับแพร่กระจายจนกลายเป็นศาสนาใหม่ที่จมอยู่กับความคลั่งไคล้ในสงครามศักดิ์สิทธิ์เพื่อกำจัด จองจำ และการครอบครองโลกโดยชาติหนึ่งชาติใดเพียงชาติเดียว ลัทธิชาตินิยมที่เกินพอดีดังกล่าวนี้จะเน้นคุณลักษณะแห่งชาติตนให้เป็นหัวใจของปรัชญา, โครงการหรือการกระทำทางการเมือง จนก่อให้เกิดอันตรายและเสี่ยงต่อต้านอยู่เสมอ

แต่ในขณะเดียว มอร์แกนธอกกล่าวว่าผู้ที่ปฏิเสธลัทธิชาตินิยมเหล่านี้มักทำในสิ่งตรงกันข้ามอย่างสุดโต่ง นั่นคือเพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าลัทธิชาตินิยมเป็นเพียงความเชื่อมงายและเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น ผู้ต่อต้านลัทธิชาตินิยมเหล่านี้มักแสดงการปฏิเสธความสำคัญของคุณลักษณะแห่งชาติ และแสดงให้เห็นว่ามันไม่มีตัวตนเป็นเพียงตำนานที่มงายเท่านั้น แต่มอร์แกนธอกกลับเห็นว่าการประเมินอำนาจของชาติโดยละเอียดหรือปฏิเสธที่จะนำเอาปัจจัยคุณลักษณะแห่งชาติเข้ามาพิจารณา ก็ถือเป็นการทำผิดพลาดเท่ากับการบูชาคุณลักษณะแห่งชาติเพียงอย่างเดียวดังที่พวกลัทธิชาตินิยมทำเช่นเดียวกัน

ลัทธิทหารนิยม เช่นเดียวกับภูมิรัฐศาสตร์และลัทธิชาตินิยม ประเมินอำนาจของชาติโดยอิงกับปัจจัยหนึ่งเพียงปัจจัยเดียว นั่นคือปัจจัยความพร้อมทางทหาร ภายใต้แนวคิดพื้นฐานที่ว่าอำนาจของชาติขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งทางทหารเป็นหลักหรือขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งทางทหารเพียงอย่างเดียว โดยพิจารณาในแง่ปริมาณเป็นสำคัญ กล่าวอีกทางหนึ่งคือชาติใดที่มีกองทัพหรือกองเรือที่ยิ่งใหญ่ที่สุด กองกำลังทางอากาศที่รวดเร็วที่สุด ย่อมหมายความว่าชาตินั้นเป็นมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก

มอร์แกนธอกกล่าวว่าความผิดพลาดของการประเมินอำนาจของชาติโดยอิงปัจจัยความพร้อมทางทหารเพียงอย่างเดียว นั้นมักตามมาด้วยการพิจารณาว่าอำนาจของชาติเท่ากับปัจจัยกองกำลังทางวัตถุ (material force) ที่ชาติหนึ่งมีเท่านั้น และด้วยการพิจารณาว่าอำนาจของชาติมี

ค่าเท่ากับปัจจัยของกำลังทางวัตถุ ลัทธิทหารนิยมจึงมักถูกอำนาจที่จับต้องไม่ได้ (intangible) พร้อมทั้งพิจารณาวิธีการใช้อำนาจด้วยการ ‘พูดดัง และถือไม้’ ว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการใช้อำนาจ โดยผู้ที่สนับสนุนวิธีการดังกล่าวนี้มักลืมนึกไปว่าในบางครั้งการ ‘พูดอย่างนี้มนวล และถือไม้’ หรือ ‘ทิ้งไม้ไว้ที่บ้าน’ นั้นกลับเป็นวิธีการที่ชาญฉลาดและได้ผลมากกว่า โดยมอร์แกนธอยยังกล่าวไว้ว่าแม้ผู้มีอำนาจทางวัตถุจะสามารถทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัวจนยินยอมสยบ หรือสามารถเอาชนะฝ่ายตรงข้ามด้วยการใช้กำลังที่เหนือกว่าหักหาญเอาได้ แต่หากปราศจากอำนาจที่จับต้องไม่ได้แล้ว (intangible power) ผู้ครอบครองย่อมไม่สามารถปกครองในสิ่งที่เขาครอบครองไว้ได้ เพราะไม่สามารถก่อให้เกิดความสมัครใจของผู้ใต้ปกครองที่ต้องการอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ครอบครองได้ ซึ่งในที่สุดแล้ว ผู้ที่อิงการใช้อำนาจบนกองกำลังทางทหารยังก็ต้องยอมให้แก่ผู้ที่ใช้อำนาจด้วยการยับยั้งชั่งใจ ที่เสริมเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่อำนาจของชาติตนด้วยการจำกัดใช้กำลังทหารของตนให้เกิดขึ้นนานๆ ครั้งเท่านั้น³⁸

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แก่นสำคัญของความผิดพลาดของลัทธิทหารนิยมนั้นคือลัทธิทหารนิยมไม่สามารถเข้าใจข้อสรุปที่ว่า การมีอำนาจทางวัตถุมากที่สุด มิได้หมายความว่ามีความจะมีอำนาจทั้งหมดของชาติ (over-all national power) ตามไปด้วย มอร์แกนธอยยังเสริมอีกว่าชาติที่พยายามทุ่มเทใช้อำนาจทางวัตถุทั้งหมดที่ตนมีในเวทีระหว่างประเทศ จะต้องพบว่าตนเองต้องเผชิญหน้ากับคู่แข่งทั้งหมดที่หันมาทุ่มเทเพื่อเอาชนะหรือทำให้มีอำนาจเท่ากับที่ตนมี ทั้งยังต้องหันกลับมาพบว่าตนเองไม่มีเพื่อน มีแต่ข้าทาสผู้อยู่ใต้อำนาจหรือศัตรูเท่านั้น ดังเห็นได้จากตัวอย่างในประวัติศาสตร์ตั้งแต่ในศตวรรษที่ 15 เป็นต้นมา ซึ่งเราจะพบว่าไม่มีชาติใดเลยที่พยายามใช้วิธีการทางทหารแล้วสามารถต่อต้านขอชาติอื่นทั้งหมดที่เข้ามารวมตัวกัน ด้วยถูกปลุกเร้าจากความหวาดกลัวภัยจากอำนาจทางทหารที่เหนือกว่านั่นเอง³⁹

สรุป ‘อำนาจ’ ในสำนึกนิยมของมอร์แกนธอย

จากที่กล่าวมาถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องอำนาจ ซึ่งมอร์แกนธอยได้แสดงไว้ในผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าแนวความคิดเรื่องอำนาจถือเป็นหัวใจสำคัญของทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอย สำหรับมอร์แกนธอย

³⁸ Ibid., p. 121.

³⁹ Ibid.

การเมืองเกิดมาจากธรรมชาติที่ต้องการแสวงหาอำนาจของมนุษย์ การเมืองจึงเป็นการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ โดยเฉพาะในเวทีระหว่างประเทศที่ไม่มีองค์กรกลางที่มีอำนาจเหนือทุกรัฐได้ รัฐจึงเป็นภาพสะท้อนของมนุษย์ที่ต้องการแสวงหาอำนาจที่เข้ามาแข่งขันกันในเวทีที่ไร้ผู้ควบคุมหรือกลไกเพื่อเบี่ยงเบนความต้องการจากแรงขับเคลื่อนจากธรรมชาติ การเมืองระหว่างประเทศจึงเป็นการแข่งขันเพื่ออำนาจอย่างแท้จริง

มอร์แกนธอให้คำนิยามอำนาจว่าเป็นการควบคุมของมนุษย์ต่อการกระทำและความคิดจิตใจของมนุษย์คนอื่น โดยในหลายส่วนของ *Politics Among Nations* หากพิจารณาให้ดี เราจะสามารถมองเห็นความพยายามของมอร์แกนธอในการแยกแยะให้ผู้อ่านเห็นอย่างชัดเจนถึงความแตกต่างระหว่างทรัพยากรหรือคุณสมบัติที่ชาติครอบครองหรือสิ่งที่มีศักยภาพที่จะเป็นส่วนประกอบของอำนาจ กับสิ่งที่เรียกว่าอำนาจของชาติ โดยมอร์แกนธอ พยายามเน้นให้เห็นว่า ทรัพยากรหรือคุณสมบัติที่ชาติครอบครองไม่สามารถเปลี่ยนเป็นอำนาจของชาติได้โดยอัตโนมัติ แต่ทรัพยากรหรือคุณสมบัติเหล่านี้ถือเป็นวัตถุดิบที่ผู้ดำเนินนโยบายต่างประเทศต้องเลือกหยิบนำมาใช้เพื่อให้เกิดผลนั้นคือการควบคุมความคิดจิตใจหรือพฤติกรรมของอีกฝ่ายให้ได้ ดังนั้น ส่วนที่มอร์แกนธอเน้นให้ความสำคัญมากที่สุดก็คือ วิธีการใช้อำนาจ นั่นคือวิธีนำเอาทรัพยากรหรือคุณสมบัติที่มีอยู่มาใช้เพื่อให้บรรลุผลที่ต้องการ

ด้วยเหตุนี้ ท่ามกลางทรัพยากรและคุณสมบัติที่อาจกลายเป็นองค์ประกอบในอำนาจของชาติ มอร์แกนธอจึงให้ความสำคัญกับคุณภาพของการทูตมากที่สุด เพราะด้วยการทูตนี้เองที่เป็นตัวกลางในการเลือกนำหรือผันแปรวัตถุดิบที่มีอยู่มาเปลี่ยนให้กลายเป็นอำนาจที่แท้จริง การทูตจึงเป็นกลไกหลักของการใช้อำนาจของชาติโดยแม้ขาดแคลนทรัพยากรบางอย่าง แต่หากประเทศนั้นมีการทูตที่ดี สามารถเลือกใช้สิ่งที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้การดำเนินนโยบายต่างประเทศมีแนวโน้มที่จะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้มากกว่าประเทศที่มีทรัพยากรมากมาย แต่กลับไม่รู้จักใช้หรือใช้อย่างพรว้าเพ้อผิดวิธี

มอร์แกนธอยังแสดงให้เห็นว่า วิธีการใช้อำนาจในเวทีการเมืองระหว่างประเทศมีหลายวิธี ไม่ใช่มีแต่การใช้กำลังอย่างที่เข้าใจกัน ในบางครั้ง การชู้บังคับด้วยกำลังอาจได้ผล บางครั้งการใช้วิธีการจูงใจหรือประนีประนอมอาจเป็นวิธีที่ดีกว่า มอร์แกนธอยังให้ความสำคัญกับอำนาจที่จับต้องไม่ได้ หรืออิทธิพลทางความคิดจิตใจ เช่นอำนาจที่มาจากความเชื่อใจและความรัก ซึ่งจากที่กล่าวมาในส่วนของลัทธิทหารนิยมจะเห็นได้ว่า ในทัศนะของมอร์แกนธอ อำนาจที่มองไม่เห็นมีประสิทธิภาพมากกว่าอำนาจที่มาจากอาวุธหรือการใช้กำลังจริงเสียอีก เพราะอำนาจในส่วน

นี้จะทำให้ผู้ที่อยู่ได้อำนาจกระทำตามเจตจำนงของผู้มีอำนาจอย่างสมัครใจ ไม่คิดทรมาน หรือทำให้ผู้มีอำนาจต้องคอยหวาดระแวงอยู่ตลอดเวลา

สำหรับมอร์แกนธ หัวใจของการใช้อำนาจจึงอยู่ที่การรู้จักเลือกว่าควรใช้คุณสมบัติหรือทรัพยากรใด และใช้อย่างไรให้เหมาะสมสอดคล้องกับกับสถานการณ์ ทั้งนี้ ในการที่ผู้ดำเนินนโยบายต่างประเทศจะสามารถทำเช่นนี้ได้ ผู้ดำเนินนโยบายต่างประเทศจำเป็นต้องมีความสามารถในการประเมินสถานการณ์ความเป็นไปทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งลำดับความสำคัญของเป้าหมาย เจตนาและศักยภาพของทั้งฝ่ายตนและฝ่ายอื่นๆ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อที่จะสามารถเลือกวิธีการรับมือกับสถานการณ์นั้นๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธได้กล่าวเตือนไว้อย่างชัดเจนถึงความยากลำบากของการประเมินอำนาจของชาติต่างๆ โดยกล่าวไว้ว่าการประเมินอำนาจของชาติต่างๆ ให้ได้อย่างถูกต้องแม่นยำโดยไม่ผิดพลาดเลยนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ด้วยเหตุหลายอย่างโดยเฉพาะความไม่แน่นอนในอนาคต ดังนั้น สิ่งที่ผู้ดำเนินนโยบายทำได้คือพยายามให้เกิดความผิดพลาดให้น้อยที่สุด โดยสำหรับมอร์แกนธ ด้วยความสลับซับซ้อนของการเมืองระหว่างประเทศ ในที่สุดแล้ว ผลสำเร็จของการดำเนินนโยบายต่างประเทศนั้น อาจขึ้นอยู่กับคำถามที่ว่าใครผิดพลาดน้อยกว่ากันมากกว่าใครถูกต้องมากกว่ากันเสียอีก

การหลีกเลี่ยงจากอำนาจ

หลังจากที่เราได้ทำการศึกษาและสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องอำนาจในผลงานส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธมาแล้ว ในส่วนต่อไปนี้ ผู้เขียนจะนำเสนอผลที่ได้จากการสำรวจผลงานในส่วนนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธ ในประเด็นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวความคิดเรื่องอำนาจ โดยจะแสดงให้เห็นว่ามอร์แกนธมีพัฒนาการทางความคิดเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องอำนาจอย่างไร รวมทั้งได้ขยายความสาระสำคัญที่เขาได้แสดงไว้ในผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไว้อย่างไรบ้าง และสุดท้ายจะได้ตอบคำถามที่ตั้งไว้ในตอนต้นของบทนี้

จากการสำรวจผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศ ผู้เขียนพบว่ามอร์แกนธยังยืนยันถึงสมมติฐานหลักในเรื่องธรรมชาติมนุษย์ที่ต้องการแสวงหาอำนาจเหนือผู้อื่นอย่างไม่มีวัน

สิ้นสุดอยู่อย่างไม่มีเสื่อมคลาย โดยมอร์แกนธอได้กล่าวถึงและขยายความเข้าใจเกี่ยวกับสมมติฐานหลักที่เป็นจุดเริ่มต้นของทฤษฎีสัจนิยมของเขาไว้ในผลงานหลายชิ้นด้วยกัน

ผลงานชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่งคือบทความชื่อ *The Escape from Power* ที่มอร์แกนธอเขียนขึ้นในปีค.ศ. 1947 โดยในบทความชิ้นนี้ มอร์แกนธอได้ขยายความด้วยการวิพากษ์วิจารณ์กลุ่มนักคิดสมัยใหม่ที่มีจุดร่วมกันคือเป็นผู้ปฏิเสธว่ามนุษย์มีธรรมชาติที่ต้องการครอบงำผู้อื่น และต้องการแสวงหาอำนาจอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งเป็นการขยายความสานต่อจาก *Scientific Man vs. Power Politics*

การโจมตีดังกล่าวเริ่มต้นด้วยการปฏิเสธนักคิดคนสำคัญอย่างฌอง ฌาคส์ รูสโซ (Jean-Jacques Rousseau) เจ้าของผลงานอันโด่งดัง ‘สัญญาประชาคม’ (*Social Contract*) ที่เริ่มต้นด้วยประโยคที่เป็นที่รู้จักกันอย่างดีว่า “มนุษย์เกิดมาเสรี แต่ทุกหนทุกแห่งเขาอยู่ในพันธนาการ” มอร์แกนธอกล่าวว่ประโยคข้างต้นนี้แสดงออกถึงความเชื่อมั่นที่ฝังรากลึกในความคิดทางการเมืองของโลกตะวันตกมาอย่างยาวนาน และความถูกต้องของถ้อยแถลงดังกล่าวนี้มักไม่เคยเป็นที่สงสัย แต่มอร์แกนธอกลับเห็นว่าข้อความในประโยคดังกล่าวนี้ ถือเป็นข้อความที่ผิดพลาดและบิดเบือนที่สุดเกี่ยวกับความจริงของชีวิตทางการเมือง⁴⁰

มอร์แกนธอเปิดฉากการโจมตีถ้อยแถลงของรูสโซด้วยการหยิบยกตัวอย่างประโยคที่เอมิล ฟาเกวต์ (Emile Faguet) นักประวัติศาสตร์ได้สร้างไว้เพื่อชี้ให้เห็นถึงตรรกะที่อ่อนแอของประโยคดังกล่าว โดยเอมิลได้เปลี่ยนประธานของประโยคของรูสโซจากมนุษย์เป็นวัว และสร้างประโยคที่ว่า “วัวทุกตัวเกิดมาเป็นสัตว์กินเนื้อ แต่ทุกแห่งพวกมันกลับดำรงชีวิตด้วยสมุนไพรวัว”⁴¹ ซึ่งมอร์แกนธอกล่าวว่ประโยคดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความไร้สาระที่แฝงอยู่ในถ้อยแถลงของรูสโซ ซึ่งเราอาจไม่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อประธานของประโยคยังคงเป็นมนุษย์ โดยเมื่อเราเปลี่ยนประธานของประโยคให้เป็นวัวแล้ว ประโยคดังกล่าวทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้โดยที่เราจะแยกแยะสถานะที่มนุษย์เกิดมา และสถานะที่มนุษย์มีชีวิตอยู่ออกจากกัน⁴²

⁴⁰ Hans J. Morgenthau, “The Escape from Power,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.1 (Chicago: University of Chicago Press), p. 311.

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid.

มอร์แกนธอกกล่าวต่อไปว่า ความผิดพลาดในประโยคของรูสโซ่ที่ได้กล่าวไปข้างต้นนี้ ได้ส่งผลสำคัญให้เกิดความผิดพลาดในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริงของชีวิตทางการเมืองตามมา ทั้งนี้เพราะถ้อยแถลงในประโยคดังกล่าวได้ทำให้เกิดความเข้าใจที่ว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาเสรี เขามีเสรีโดยธรรมชาติ และการที่มนุษย์ต้องดำรงชีวิตในพันธนาการ ต้องอยู่ในฐานะทาสทางการเมืองนั้น เป็นเรื่องอุบัติเหตุชั่วคราว ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถแก้ไขเยียวยาหรือขจัดได้ด้วยกลไกทางการเมือง หรือเครื่องมือทางกฎหมาย หรือการปฏิรูปทางสังคม หรือมาตรการทางเศรษฐกิจ

มอร์แกนธอเสนอว่าแนวความคิดทางการเมืองที่แท้จริงต้องเริ่มต้นด้วยสมมติฐานที่ตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงกับของรูสโซ่ โดยต้องตั้งสมมติฐานว่ามนุษย์เกิดมาและอยู่ในพันธนาการ ข้อเท็จจริงที่ชี้ถึงเสรีภาพนั้นไม่ใช่ข้อจริงในเชิงประจักษ์ ไม่ใช่สภาพในการคงอยู่ของเขา แต่เป็นสภาพในชีวิตทางศีลธรรมของเขา กล่าวอีกทางหนึ่งคือ เสรีภาพไม่ใช่สภาพในการคงอยู่เชิงประจักษ์แต่เป็นสภาพในการคงอยู่ทางศีลธรรมของมนุษย์ เป็นสิ่งที่เขาปรารถนาอยากมี สำหรับมอร์แกนธอ “มนุษย์ทุกคนอยู่ในพันธนาการ แต่ทุกหนทุกแห่งเขาอยากมีเสรี”⁴³

มอร์แกนธอยังกล่าวต่อไปว่า การที่มนุษย์ทุกคนอยู่ในพันธนาการ แต่ทุกหนทุกแห่งเขาอยากมีเสรียังไม่สิ้นสุด ทั้งนี้เพราะมนุษย์นอกจากจะอยู่ในพันธนาการและต้องการมีเสรีแล้ว เขายังต้องการเป็นเจ้านายกล่าวอีกทางหนึ่งคือ ความปรารถนาอำนาจของมนุษย์ไม่ใช่เป็นเพียงแค่อุบัติเหตุในประวัติศาสตร์ ไม่ใช่ความเบี่ยงเบนชั่วคราวจากสถานะปกติที่มีแต่เสรีภาพ แต่เป็นข้อเท็จจริงถาวรที่เป็นแก่นของการมีอยู่ของมนุษย์ ดังนั้น มอร์แกนธอจึงกล่าวว่สิ่งที่เราพบเมื่อเรามองข้อเท็จจริงของชีวิตทางการเมืองอย่างที่เป็นจริงคือ “มนุษย์อยู่ในพันธนาการ แต่ทุกหนทุกแห่งเขาต้องการเป็นเจ้านาย”⁴⁴

แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์ของมอร์แกนธอดังกล่าวนี้ แตกต่างไปอย่างสิ้นเชิงจากปรัชญาที่เขาเรียกว่า ‘มองโลกในแง่ดี’ และ ‘ตื่นเขิน’ ที่รูสโซ่และนักปรัชญาคนอื่น ๆ ในศตวรรษที่ 19-20 เสนอไว้ มอร์แกนธอกล่าวว่านักปรัชญาเหล่านี้มีจุดร่วมกันสำคัญคือ พวกเขาเหล่านี้พยายามหลีกเลี่ยงหนีจากการยอมรับการครอบงำทางการเมืองและความปรารถนาอำนาจในฐานะข้อเท็จจริงที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ด้วยการใช้อุปกรณ์พื้นฐาน 4 ประการด้วยกัน ได้แก่

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Ibid., p. 312.

วิทยาศาสตร์นิยม (scientism), ศีลธรรมสองมาตรฐาน (the dual moral standard), สมบูรณ์นิยม (perfectionism), และเผด็จการนิยม (totalitarianism)

แม้ว่าใน *Scientific Man vs. Power Politics* มอร์เกนธอจะแสดงนัยยะรวมทั้งกล่าวถึง ลัทธิความคลั่งไคล้ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานหลักของมอร์เกนธอทั้ง 4 กลุ่มนี้ในฐานะเป้าหมายที่เขา ต้องการโจมตี หากแต่มอร์เกนธอกลับไม่ได้ให้นิยามความหมายแก่กลุ่มผู้หลบหนีจากอำนาจ เหล่านี้อย่างชัดเจน แต่ในบทความชิ้นนี้ มอร์เกนธอได้กล่าวถึงนิยามของกลุ่มเหล่านี้ พร้อมทั้ง แสดงจุดอ่อนของแต่ละกลุ่มไว้ ดังนี้

วิทยาศาสตร์นิยม หมายถึงความเชื่อที่ว่าปัญหาในโลกทางสังคมและปัญหาในโลกทาง กายภาพธรรมชาติ ไม่มีความแตกต่างกันในสาระสำคัญ และมนุษย์สามารถเข้าใจโลกทางสังคม ได้ด้วยวิธีการเดียวกัน คือการเรียนรู้เข้าใจกฎธรรมชาติ และด้วยความรู้ความเข้าใจดังกล่าวนี้ มนุษย์จะสามารถแก้ไขปัญหาทางสังคมด้วยวิธีเดียวกับที่แก้ปัญหาวงวิทยาศาสตร์ และสามารถ สร้างกลไกทางสังคมที่ทำให้สามารถควบคุมโลกทางสังคมได้ในระดับเดียวกับที่มนุษย์สามารถ ควบคุมโลกทางธรรมชาติได้ โดยหัวใจหลักของวิทยาศาสตร์นิยมคือ เราเพียงแต่ต้องใช้สูตรสำเร็จ ที่เหมาะสมประยุกต์ใช้เข้ากับแผนการกลไกที่ถูกต้อง และเมื่อการครอบงำทางการเมืองโดย มนุษย์และความขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างกลุ่มคนยอมหายไปเหมือนกับสิ่งผิดปรกติชั่วคราว⁴⁵

มอร์เกนธอชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนของวิทยาศาสตร์นิยมนี้ โดยสรุปสิ่งที่เขาได้กล่าวไว้แล้ว โดยส่วนใหญ่ใน *Scientific Man vs. Power Politics* ซึ่งมีจุดสำคัญคือ วิทยาศาสตร์นิยมไม่ ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างโลกทางธรรมชาติกับโลกทางสังคม 3 ประการด้วยกัน นั่นคือ หนึ่ง ในขณะที่ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติโดยทั่วไปเกิดขึ้นอย่างซ้ำๆ (typical phenomena) ปรากฏการณ์ทางสังคมแต่ละปรากฏการณ์กลับมีรายละเอียดที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง (individual phenomena) สอง ปรากฏการณ์ทางสังคม เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับ มนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีจิตวิญญาณมีศีลธรรมและเหตุผลของตัวเอง ไม่ใช่กลไกที่ไร้ชีวิตอย่าง เครื่องจักร และ สาม เมื่อนักสังคมศาสตร์ศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม นักสังคมศาสตร์ไม่ สามารถแยกตัวเองออกจากสิ่งที่ตนเองศึกษาให้ปราศจากอคติได้ ในระดับเดียวกับที่ นักวิทยาศาสตร์ศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

⁴⁵ Ibid., p. 314.

ในขณะที่เดียวกัน วิทยาศาสตร์นิยมยังเชื่อว่าปัญหาในโลกทางสังคม โดยเฉพาะปัญหาทางการเมืองมีลักษณะที่ไม่แตกต่างจากปัญหาในโลกทางธรรมชาติ โดยสาเหตุที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้เพราะมนุษย์ขาดเพียงความรู้ หากมนุษย์สะสมความรู้มนุษย์จะสามารถแก้ไขปัญหาทุกอย่างได้ในที่สุด แต่มอร์แกนธได้ชี้ให้เห็นว่าปัญหาทางสังคม โดยเฉพาะปัญหาทางการเมืองที่มีต้นตอมาจากธรรมชาติของมนุษย์นั้นไม่สามารถแก้ไขหรือขจัดไปได้อย่างสมบูรณ์ ปัญหาเหล่านี้ไม่สามารถถูกแก้ไขได้ด้วยการคิดค้นสูตรสำเร็จ มันอาจสามารถถูกจัดการ แต่ในที่สุดมันย่อมวนกลับมาโดยอาจเปลี่ยนรูปแบบไปในแต่ละช่วงเวลา

สำหรับแนวความคิดศีลธรรมสองมาตรฐานมีความแตกต่างจากวิทยาศาสตร์นิยม โดยแนวคิดศีลธรรมสองมาตรฐานเชื่อว่า แม้มนุษย์อาจจะไม่สามารถขจัดการเมืองออกไปได้อย่างถาวรก็ตาม แต่การเมืองสามารถถูกกักกัน (quarantined) ได้⁴⁶ มนุษย์สามารถแยกการเมืองออกไปจากพื้นที่ของกิจกรรมทั้งหมดของมนุษย์ และให้การเมืองซึ่งเป็นกิจกรรมที่เต็มไปด้วยการแข่งขันเพื่ออำนาจมีพื้นที่เฉพาะที่ใช้จริยธรรมชุดที่แตกต่างจากกิจกรรมอื่นๆ กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ เรามีมาตรฐานศีลธรรมสองมาตรฐาน มาตรฐานแรกไว้ใช้ในบริบททางการเมืองสำหรับนักการเมือง อีกมาตรฐานไว้ใช้ในกิจกรรมอื่นๆ สำหรับมนุษยชาติทั้งหมด

สำหรับมอร์แกนธ จุดอ่อนของแนวคิดแบบศีลธรรมสองมาตรฐานคือแนวคิดดังกล่าวไม่ตระหนักว่าความกระหายทะยานอยากของมนุษย์ไม่สามารถจำกัดไว้ในส่วนใดส่วนหนึ่งได้ เพราะมันปรากฏอยู่ทุกแห่งที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทางสังคม โดยแม้ว่าในกิจกรรมทางการเมืองการแสวงหาอำนาจอาจจะแสดงออกในรูปแบบที่รุนแรง โหดเหี้ยมกว่าที่อื่นๆ แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าความกระหายอำนาจของมนุษย์จะปรากฏในกิจกรรมทางการเมืองเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม มันกลับอยู่ในทุกที่ทุกหนแห่ง ดังนั้นแนวความคิดสองมาตรฐานศีลธรรม ในทัศนะของมอร์แกนธ จึงแสดงให้เห็นถึงอีกความพยายามหนึ่งของมนุษย์ที่ต้องการหลีกเลี่ยงความจริงอันโหดร้ายของชีวิตทางการเมืองละความกระหายอำนาจที่มีอยู่ในทุกหนแห่ง

ลัทธิสมบูรณแบบนิยม ที่มอร์แกนธเรียกนั้น หมายถึงกลุ่มคนที่ตระหนักถึงความเป็นจริงในชีวิตทางการเมืองดังที่เป็นจริง แต่สิ่งที่แตกต่างออกไปคือกลุ่มคนเหล่านี้กลับเชื่อว่า ด้วยการปฏิรูปทางสังคมหรือการศึกษา มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลง โดยสามารถละทิ้งความชั่วร้ายในการเมืองและขจัดความกระหายอำนาจซึ่งเป็นต้นตอของความชั่วร้ายดังกล่าวนี้ออกไปได้

⁴⁶ Ibid.

มอร์แกนธอได้ยกแนวความคิดของประธานาธิบดีวูดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson) ในฐานะตัวอย่างคลาสสิกของกลุ่มนี้ ด้วยแนวคิดที่เชื่อว่าการครอบงำทางการเมืองและความชั่วร้ายในการเมืองทั้งหมดเป็นผลมาจากระบบการเมืองที่ชั่วร้ายบางระบบ เช่น ระบบเบ็ดเตล็ดและการราชาธิปไตย ดังนั้น เมื่อใดที่ประชาชนได้ปกครองตัวเอง เมื่อใดที่ประชาธิปไตยได้ถูกเผยแพร่ออกไปทั่วโลก ไม่ว่าด้วยวิธีการให้การศึกษาหรือการใช้กำลังบังคับก็ตามที เมื่อนั้นการเมืองจะปราศจากความชั่วร้ายและกฎแห่งเหตุผลจะเข้ามาสู่อาณาเขตของสังคมระหว่างประเทศได้ เช่นเดียวกับภายในรัฐ⁴⁷

ผู้สนับสนุนแนวคิดรัฐบาลโลกทั้งหลายเองก็เข้าค่ายกลุ่มผู้นิยมความสมบูรณ์แบบนี้ มอร์แกนธอกล่าวว่ามีเราจะสามารถจัดตั้งรัฐบาลโลกให้เกิดขึ้นได้ แต่ความกระหายอำนาจซึ่งเป็นต้นตอของความชั่วร้ายทางการเมืองย่อมไม่ได้หายไปด้วย ดังนั้น แม้เงื่อนไขต่างๆ ในโลกสมัยใหม่จะทำให้ดูเหมือนว่ารัฐบาลโลกเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีเหตุผล แต่รัฐบาลโลกนั้นไม่มีทางจะสามารถขจัดปัญหาทางการเมืองออกไปอย่างถาวรได้ ดังนั้น สำหรับมอร์แกนธอ แม้มนุษย์จะสามารถจัดตั้งรัฐบาลโลกให้เกิดขึ้นได้ หรือพยายามใช้มาตรการอื่นๆ เช่น การใช้นโยบายการค้าเสรี หรือการจัดตั้งองค์กรที่ใกล้เคียงรัฐบาลโลกอย่างสหประชาชาติ ปัญหาการเมือง เช่น ความขัดแย้งระหว่างสองมหาอำนาจ หรือปัญหาในตะวันออกกลาง ก็จะต้องยังคงอยู่ และความพยายามหลีกเลี่ยงความเป็นจริงเช่นนี้ในที่สุดย่อมนำมาซึ่งหายนะ ดังเช่นในสงครามโลกครั้งที่สองที่ผ่านมา

ความพยายามในการหลีกเลี่ยงอำนาจรูปแบบสุดท้าย มอร์แกนธอเรียกว่า เผด็จการนิยม แต่ในที่นี้เขากล่าวว่าเผด็จการนิยมไม่ได้มีความหมายถึงปรากฏการณ์เฉพาะในประวัติศาสตร์เช่นที่เกิดขึ้นในอิตาลีในช่วงทศวรรษที่ 1920-1930 หรือในเยอรมันในช่วง 1930 หรือที่เกิดขึ้นในรัสเซียหลังปีค.ศ. 1917 แต่ในที่นี้ เผด็จการนิยมมีความหมายถึงภาวะทางจิตใจ (state of mind) ที่ตรงข้ามกับกลุ่มผู้นิยมความสมบูรณ์แบบที่กล่าวไปข้างต้นอย่างสิ้นเชิง โดยในขณะที่สมบูรณ์แบบนิยมพยายามสร้างอุดมคตินามธรรมขึ้น เพื่อเป็นเป้าหมายของการยกระดับชีวิตทางการเมือง ภาวะจิตใจแบบเผด็จการนิยมกลับทำในสิ่งตรงข้าม นั่นคือการให้นิยามแก่เป้าหมายอุดมคตินี้ด้วยความเป็นจริงในชีวิตทางการเมือง อำนาจสำหรับเผด็จการนิยมจึงไม่ใช่เพียงแค่ข้อเท็จจริงในชีวิตทางสังคมที่ต้องทำความเข้าใจเท่านั้น แต่เป็นมาตรฐานสูงสุดในการตัดสินความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และคุณค่าทั้งหมดของมนุษย์ อำนาจกลายเป็นเป้าหมายสูงสุด ด้วยเผด็จการนิยมเชื่อว่าไม่มีมาตรฐานหรือแนวคิดใดที่จะสามารถควบคุมหรือตัดทอนความกระหายอำนาจได้

⁴⁷ Ibid., p. 315.

“เขากล่าว ‘ได้’ กับความกระหายอำนาจของเขา และเขาตระหนักว่าไม่มีมาตรฐานเหนือธรรมชาติใด หรือแนวคิดทางจิตวิญญาณใดที่จะสามารถข่มหรือยับยั้งความกระหายอำนาจได้”⁴⁸

ดังนั้น ในขณะที่กลุ่มผู้นิยมสมบูรณแบบพยายามถ่วงระหว่งระหว่างอุดมคติทางการเมือง และความเป็นจริงทางการเมืองให้เต็ม ด้วยการยกระดับความเป็นจริงทางการเมืองให้ถึงระดับของอุดมคตินั้น เผด็จการนิยมก็พยายามเช่นกัน แต่ด้วยวิธีการตรงกันข้าม นั่นคือด้วยการลดระดับของอุดมคติทางการเมืองลงมาให้เท่ากับความเป็นจริงทางการเมือง และกลับยกความสำเร็จทางการเมืองให้เป็นศีลธรรมสูงสุด เผด็จการนิยม เช่นเดียวกับสมบูรณแบบนิยม จึงพยายามขจัดความตึงเครียดระหว่างอุดมคติทางการเมืองและความเป็นจริงทางการเมือง แต่ต่างกันตรงที่เผด็จการนิยมกลับยกประโยชน์ให้แก่ฝ่ายหลัง อำนาจสำหรับเผด็จการนิยมจึงกลายเป็นสิ่งมีค่าสูงสุดในทางวัตถุและศีลธรรม แนวความคิดทางศีลธรรมที่เคยเป็นตัววางกรอบ ยับยั้งอำนาจกลับถูกปฏิเสธการดำรงอยู่ ดังนั้น สำหรับมอร์แกนธอ รูปแบบการหลีกเลี่ยงหนีจากความเป็นจริงทางการเมืองแบบเผด็จการนิยมจึงเป็นรูปแบบที่หากแสดงตัว จะมีอันตรายมากที่สุด ดังที่เคยปรากฏในการปฏิวัติบอลเชวิค และการขยายอาณาจักรของนาซี⁴⁹

ทั้งนี้ จุดสำคัญที่แยกมอร์แกนธอออกจากกลุ่มเผด็จการนิมนั้นคือ สำหรับมอร์แกนธอ แม้เขาจะเห็นว่ามันเป็นเรื่องที่ได้รับประโยชน์ที่แนวความคิดทางการเมืองสมัยใหม่จะต่อต้านหรือละเลยอำนาจซึ่งเป็นพลังที่ครอบงำความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่เขาก็ไม่ได้ยินดีจะยินยอมหรืออุทิศทั้งหมดให้แก่อำนาจเพียงอย่างเดียว ในทางตรงข้าม มอร์แกนธอกลับเน้นย้ำว่าการเมืองเรื่องอำนาจต้องถูกทำความเข้าใจควบคู่ไปกับข้อจำกัดทางศีลธรรม ทั้งนี้เพราะ “แม้มนุษย์จะเป็นสัตว์ที่ปรารถนาอำนาจ แต่เขาเป็นสัตว์ที่มีชีวิตที่มีเป้าหมายทางศีลธรรม และในขณะที่มนุษย์ไม่สามารถอยู่ได้บัญชาของหลักทางศีลธรรมเพียงอย่างเดียว เขาก็ไม่สามารถอยู่ได้บัญชาของอำนาจเพียงอย่างเดียวเช่นกัน”⁵⁰ ดังนั้น สำหรับมอร์แกนธอ เราจะไม่สามารถเข้าใจการเมืองได้ หากไม่พิจารณาการต่อสู้เพื่ออำนาจ แต่การเมืองก็ไม่สามารถเป็นที่เข้าใจได้ หากเราพิจารณาแต่อำนาจเพียงอย่างเดียวเช่นกัน

⁴⁸ Ibid., p. 317.

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Hans J. Morgenthau, “About Cynicism, Perfectionism, and Realism in International Affairs,” reprinted in Ibid., p. 311.

ความรักและอำนาจ

นอกจากในบทความ *The Escape from Power* ที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ยังมีผลงานอีกหลายชิ้นด้วยกันที่มอร์แกนธอได้กล่าวถึงสมมติฐานหลักของเขา อย่างไรก็ตาม เมื่อทำการศึกษาบทความเหล่านี้ดูจะพบว่า มอร์แกนธอมักกล่าวเน้นย้ำถึงสมมติฐานเรื่องธรรมชาติมนุษย์ในขอบเขตที่เขาเคยกล่าวไว้แล้วใน *Scientific Man vs. Power Politics* เป็นส่วนใหญ่เท่านั้น

จนกระทั่งมาถึงในปีค.ศ. 1962 มอร์แกนธอได้เขียนบทความเรื่อง *Love and Power* ซึ่งจากการศึกษาพบว่า บทความชิ้นนี้เป็นส่วนขยายความเข้าใจที่สำคัญเกี่ยวกับสมมติฐานของมอร์แกนธอในเรื่องธรรมชาติมนุษย์ที่ปรารถนาอำนาจอย่างไม่มีวันสิ้นสุด ซึ่งน่าจะทำให้เราสามารถเข้าใจถึงที่มาของสมมติฐานหลักของเขาได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น โดยข้อเสนอหลักของมอร์แกนธอในผลงานชิ้นนี้คือ ความรักและอำนาจ มีต้นตอฐานกำเนิดเดียวกันนั่นคือ ความเหงาของมนุษย์ (loneliness)

มอร์แกนธอกล่าวว่าข้อเสนอดังกล่าวนี้อาจดูไร้สาระสำหรับแนวความคิดสมัยใหม่ ทั้งนี้เพราะเมื่อมองอย่างผิวเผินแล้ว ความรักและอำนาจนั้นแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยในขณะที่อำนาจเช่นการครอบงำมนุษย์โดยมนุษย์ ย่อมนำมาซึ่งความสุขสมสำหรับคนหนึ่ง พร้อมกับความทุกข์ทรมานสู่อีกคน แต่ความรักกลับนำความสุขสมมาสู่ทั้งสองฝ่ายในการยินยอมให้แก่กันและกันโดยสมัครใจ ดังนั้นความรักและอำนาจจึงดูเหมือนไม่มีลักษณะร่วมกันแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอกล่าวว่าการที่แนวความคิดในโลกสมัยใหม่ไม่สามารถมองเห็นความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างความรักและอำนาจนั้น ถือเป็นเกณฑ์บ่งชี้สำคัญที่แสดงให้เห็นว่าแนวความคิดเหล่านี้ไม่สามารถเข้าใจมิติที่แท้จริงของความรักและอำนาจได้เลย⁵¹

สำหรับมอร์แกนธอ ในขณะที่แนวความคิดสมัยใหม่ เช่นมาร์กซิสต์หรือเสรีนิยมต่างละเลยความสัมพันธ์ระหว่างความกระหายอำนาจและธรรมชาติของมนุษย์ โดยพิจารณาการแสวงหาอำนาจของมนุษย์เห็นมนุษย์ด้วยกันเป็นเพียงเหตุการณ์ชั่วคราว ไม่ใช่ผลของธรรมชาติมนุษย์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แนวความคิดเหล่านี้ยังไม่สามารถเข้าใจธรรมชาติของความรักที่แท้ได้อีกด้วย ด้วยความรัก สำหรับแนวความคิดเหล่านี้ กลับถูกลดทอนความหมายลงจนเหลือเพียงแค่เพศสัมพันธ์, การอยู่ร่วมกัน (gregariousness), การอยู่ร่วมกันโดยการแต่งงาน และการเข้าร่วม

⁵¹ Hans J. Morgenthau, "Love and Power," reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.3, p. 7.

ในกิจกรรมอื่นๆ โดยความเข้าใจเช่นนี้ มอร์เกนธอกกล่าวว่าได้ละเลยแก่นสำคัญของปรากฏการณ์ความรักที่แท้จริง นั่นคือการอุทิศตนอย่างทั้งหมด (totality in commitment) ไป ทั้งนี้เป็นเพราะแนวความคิดเหล่านี้ไม่ตระหนักถึงคุณลักษณะอย่างหนึ่งของการคงอยู่ของมนุษย์ ซึ่งเป็นต้นตอของทั้งความกระหายอำนาจ และความรัก นั่นคือ ความเหงานั่นเอง

มอร์เกนธออธิบายต่อไปว่าท่ามกลางสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย มีเพียงมนุษย์เท่านั้นที่สามารถรู้สึกถึงเหงาเพราะมีแต่เพียงมนุษย์เท่านั้นที่ไม่ต้องการอยู่แต่ผู้เดียว และความปรารถนาอย่างแรงกล้าของมนุษย์ที่ต้องการจะหนีออกจากความเหงาของเขานี้เองที่กระตุ้นให้เกิดความกระหายอำนาจและความปรารถนาความรักขึ้น เพราะความเหงาทำให้มนุษย์รู้สึกถึงความไม่เพียงพอหรือช่องว่างไม่สามารถเติมให้เต็มได้ ทำให้มนุษย์ต้องแสวงความรักและอำนาจเพื่อมาเติมเต็มช่องว่างในตัวเองที่เกิดจากความเหงาของเขา

ความปรารถนาความรักและอำนาจจึงเป็นความพยายามเอาชนะความไม่เพียงพอที่เกิดจากความเหงาของมนุษย์ ด้วยการจำลองปัจเจกภาพ (duplicate of his individuality) ของเขาขึ้นมา โดยผ่านความรัก มนุษย์ค้นหามนุษย์อีกคนหนึ่งที่เหมาะสมกับตัวเอง หรืออีกครั้งหนึ่งของจิตวิญญาณ เพื่อทำให้เขาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผ่านอำนาจ มนุษย์พยายามยึดเยียดเจตจำนงของเขาให้มนุษย์อีกคนหนึ่ง เพื่อให้เจตจำนงของผู้อยู่ใต้อำนาจของเขาสะท้อนเจตจำนงของเขาออกมา ทำให้ข้อแตกต่างระหว่างความรักและอำนาจคือ ในขณะที่สิ่งที่ความรักค้นหาคือมนุษย์อีกคนที่เปรียบเหมือนของขวัญจากฟ้าเพื่ออยู่เติมเต็มความว่างเปล่าด้วยความสมัครใจ แต่อำนาจกลับเติมเต็มด้วยการบงการด้วยเล่ห์กล

แต่ทั้งนี้ มอร์เกนธอกกล่าวว่าการที่ความรักในรูปแบบที่แท้จริงที่สุดต้องเป็นการร่วมเป็นของกันและกันอย่างสมบูรณ์และเป็นธรรมชาติ ทั้งสองต้องพร้อมและยอมสละตัวเองให้แก่อีกฝ่ายทั้งหมดอย่างสมัครใจ ทั้งสองฝ่ายต้องตระหนักว่าเขาเป็นของกันและกัน ทั้งสองต้องเป็นผู้รักและผู้ได้รับความรัก ความรักเป็นถือเป็นการร่วมตัวของมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่สุดโดยที่แต่ละฝ่ายยังรักษาตัวตนของตัวเองไว้ได้ อย่างไรก็ตาม ความรักในรูปแบบที่แท้จริงเช่นนี้ มอร์เกนธอกกล่าวว่ามีน้อยคนที่จะได้ประสบ และมักทำให้ผู้ได้พบรู้สึกถึงความสุขความเบิกบานใจได้แค่ชั่วแฉับเท่านั้น ความรักที่มนุษย์พบโดยทั่วไปมักไม่ใช่รูปแบบที่แท้จริง ความรักมักเริ่มด้วยการที่ฝ่ายหนึ่งต้องการให้อีกฝ่ายเป็นไปตามเจตจำนงของตนเอง ซึ่งนั่นคือ ความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจ ดังที่ไฮเคเรติส

(Socrates) ได้กล่าวไว้ใน *Phaedrus* “ดังเช่นหมาป่ารักแกะ เหมือนคูรักรักคู่ของตน”⁵² และโดยทั่วไปแล้วความสัมพันธ์รูปแบบนี้มักจะคงอยู่ไปตลอดโดยไม่สามารถพัฒนาก้าวไปสู่ความรักที่แท้จริงได้

ทั้งนี้ มอร์เกนธอกกล่าวว่าสิ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ที่เกิดจากความรักคล้ายกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจนั้น คือ ความคับข้องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้จากความรัก (frustration of love) เพราะเมื่อความรักคือการกลับมาวมกัน (reunion) ของมนุษย์สองคน แม้คนทั้งสองจะต้องการเป็นหนึ่งเดียวกัน แต่ด้วยความรักนั่นเอง ที่จะทำให้มนุษย์ไม่ต้องการทำลายความเป็นตัวตนของอีกฝ่ายไป มนุษย์แต่ละคน เมื่อรักกัน ย่อมต้องการรักษาเอาความเป็นตัวตนของแต่ละฝ่ายเอาไว้ ดังนั้นด้วยความรักที่ทั้งสองฝ่ายมีต่อกันและกัน จึงทำให้ทั้งสองไม่สามารถรวมกันอย่างสมบูรณ์ได้

ดังนั้น ด้วยความรักเพียงอย่างเดียว คูรักรจึงไม่อาจฝ่าฟันให้เกิดการรวมตัวกันที่สมบูรณ์ได้ ด้วยเหตุนี้ คูรักรจึงต้องอาศัยอำนาจเข้ามาช่วยเพื่อทำลายกำแพงของความเป็นตัวตนของแต่ละฝ่ายลงไป เพื่อให้เกิดการรวมตัวกันอย่างสมบูรณ์ อำนาจจึงเป็นเงื่อนไขจำเป็นที่ทำให้เกิดความรักที่มั่นคง หากปราศจากอำนาจ ความรักย่อมอยู่ได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น แต่เมื่อมนุษย์ปล่อยให้อำนาจเข้ามาทำงานที่ความรักไม่สามารถทำได้ แน่แน่นอนว่าย่อมก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ความสัมพันธ์ที่เกิดจากความรักระหว่างคนสองคน เปลี่ยนกลายเป็นความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจอย่างสมบูรณ์ โดยอำนาจจะเข้ามาแทนที่ความรักเมื่อทั้งสองฝ่ายลดทอนคู่ของตนเหลือเป็นเพียงวัตถุที่ต้องเป็นไปตามเจตจำนงของตนเท่านั้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวย่อมเปลี่ยนการเข้ามาอยู่ร่วมกันโดยสมัครใจให้กลายเป็นความสัมพันธ์ที่ขึ้นอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น

ดังนั้น มอร์เกนธอกจึงกล่าวว่าความกระหายอำนาจเปรียบเสมือนฝาแฝดของความรักที่สิ้นหวัง เมื่อมนุษย์ไม่สามารถบรรลุสิ่งที่เขาต้องการด้วยความรัก เขามักพยายามให้ได้มาด้วยอำนาจแทนเพื่อเติมเต็มช่องว่างที่เกิดจากความเหงาของเขา อำนาจจึงกลายเป็นสิ่งทดแทนความรัก แต่ความรู้สึกที่ความรักทำให้เกิดขึ้นจริงได้ แม้ชั่วคราวชั่วคราวนั้น มอร์เกนธอกกล่าวว่าอำนาจจะสามารถทำให้เกิดขึ้นได้ แค่ว่าพลวงตาเท่านั้น⁵³

⁵² Ibid., p. 9.

⁵³ Ibid., p. 11.

มอร์เกนธอย์ว่าอำนาจเป็นความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาที่มนุษย์คนหนึ่งพยายามควบคุม การกระทำของมนุษย์อีกคนผ่านอิทธิพลที่เขามีต่อความคิดจิตใจของอีกฝ่าย แต่โดยทั่วไปตำแหน่ง ของผู้ที่อยู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจสองฝ่ายนั้นมักมีลักษณะสลับสน ทั้งนี้เพราะในขณะที่ฝ่ายแรก พยายามล่าแรงแห่งอำนาจของตนต่ออีกฝ่าย ฝ่ายหลังเองก็ย่อมพยายามต่อต้านอำนาจของฝ่ายแรก พร้อมทั้งพยายามล่าแรงแห่งอำนาจของตนต่อฝ่ายแรกด้วย ซึ่งฝ่ายแรกย่อมต้องต้านทานเช่นกัน ดังนั้น มอร์เกนธอย์จึงกล่าวว่าตัวแสดงในเวทีการเมืองมักต้องดำรงทั้งบทบาทของผู้ที่เป็นไปได้ที่จะ เป็นเจ้านาย และผู้ที่อาจตกอยู่ใต้อำนาจของผู้อื่น เพราะในขณะที่เขาพยายามมีอำนาจเหนือผู้อื่น ผู้อื่นย่อมพยายามมีอำนาจเหนือเขาเช่นกัน โดยชัยชนะย่อมอยู่ที่ใครสามารถสร้างอิทธิพลที่ แข็งแรงด้วยทักษะที่เหนือกว่า

ในส่วนต่อมา มอร์เกนธอย์หันกลับไปสนับสนุนอำนาจที่มาจากความรัก ทั้งนี้ เขากล่าวว่า ชัยชนะทางการเมืองที่ได้จากอาวุธและสัญญาณนั้น มักเป็นชัยชนะชั่วคราวเท่านั้น เพราะมันขึ้นอยู่กับ การยินยอมของจิตใจที่ดิ้นรนของอีกฝ่าย ทั้งนี้ คำถามที่ว่าทำอะไรที่ทำให้เจตจำนงของผู้อยู่ ใต้อำนาจเป็นหนึ่งเดียวกับเจตจำนงของผู้ใช้อำนาจ เป็นคำถามที่นักปกครองไม่ว่ารุ่นใดต้องหา คำตอบ โดยมอร์เกนธอย์ได้ให้คำตอบว่า มันไม่ใช่การจูงใจจากภายนอกที่จะทำให้ผู้อยู่ใต้อำนาจ สม่ครใจยินยอมแก่เจ้านายได้ หากแต่ต้องเป็นความรักที่มีต่อเจ้านายเท่านั้น⁵⁴

ดังนั้น มอร์เกนธอย์จึงกล่าวว่ามันเป็นเรื่องที่ไม่น่าประหลาดใจใดๆ หรือเป็นอุบัติเหตุที่นัก ปรัชญาการเมืองทั้งหลาย จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างเสถียรภาพทางการเมืองกับความรักที่มีต่อ ตัวผู้นำต่างๆ หรือที่ลัทธิตotalitarianและนาซีต่างเน้นให้เรียกผู้นำของตนว่า ‘ผู้นำที่รัก’ แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้อำนาจ ให้กลายเป็น ความสัมพันธ์ที่เกิดจากความรักระหว่างทั้งสองฝ่ายในความเป็นจริง ในทัศนะของมอร์เกนธอย์ นั้น เป็นเรื่องที่ไม่เป็นไปได้เลย ดังนั้น เราจะพบเห็นในประวัติศาสตร์ ที่กษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ อย่างอเล็กซานเดอร์ หรือโนโปเลียนซึ่งตระหนักดีถึงความรักที่ตนไม่สามารถไขว่คว้ามาได้และ ทดแทนความรักที่ขาดหายไปด้วยการสะสมอำนาจมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ โดยต่างหวังว่ายังมีผู้อยู่ใต้อำนาจมากขึ้นเท่าไร ตนจะยิ่งสามารถเติมเต็มช่องว่างที่เกิดจากความรักที่ขาดหายไปได้มากขึ้น เท่านั้น แต่การได้มาซึ่งอำนาจกลับยิ่งทำให้เกิดความปรารถนาอำนาจที่มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะยังมี ผู้อยู่ใต้อำนาจของเขาเพิ่มขึ้นเท่าไร เขาก็ยิ่งตระหนักรู้ได้ถึงความเหงาของเขาเพิ่มขึ้น เท่านั้น และยังอำนาจที่เขามีมากขึ้นเท่าไร ยิ่งแสดงให้เห็นความลึ้นหวังในความรักของเขาว่ามีมาก

⁵⁴ Ibid.

ขึ้นเท่านั้น เพราะแม้เขาจะสามารถทำให้คนทั้งโลกมาอยู่ใต้เจตจำนงของเขาได้ แต่เขาก็ไม่อาจบังคับให้ใครคนหนึ่งมารักเขาได้ บุคคลเหล่านี้จึงเข้าใจผิดสับสนระหว่างอำนาจกับความรัก เขาต่างต้องการเติมเต็มความเหงา แต่ด้วยเหตุที่ความรักเป็นสิ่งที่บังคับไม่ได้ เขากลับเลือกแสวงหาอำนาจเพื่อทดแทน และสิ่งที่เขาเหล่านี้ต้องประสบคืออำนาจไม่สามารถรักษาความเหงาของเขาให้หายไปได้เลย “ดังนั้น พวกเขา เจ้านายและผู้อยู่ใต้อำนาจ ต้องค้นหาอย่างไร้ประโยชน์ตลอดไป เพื่อมนุษย์อีกคนหนึ่งผู้ที่เขาสามารถพูดได้ว่า ฉันรักเธอ และได้รับคำตอบว่า ฉันรักเธอ เช่นกัน”⁵⁵

ดังนั้น โดยสรุป มอร์แกนธอจึงกล่าวว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจ แท้จริงแล้วคือความสัมพันธ์ที่มาจากความรักที่ล้มเหลว⁵⁶ ความเหงาทำให้มนุษย์ปรารถนาความรักและอำนาจ แต่เมื่อมนุษย์ไม่ประสบความสำเร็จในความรัก ในบางครั้งเขาจึงเลือกแสวงหาอำนาจแทน แต่ทั้งนี้ความรักและอำนาจก็ไม่อาจกำจัดความเหงาให้หมดไปอย่างถาวรได้ ด้วยอำนาจทำได้เพียงเชื่อมคนสองคนเข้าด้วยกัน ตามเจตจำนงของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทำให้ความโดดเดี่ยวของทั้งสองไม่จางหายไป ในขณะที่ความรักสามารถทำให้มนุษย์สองคนเชื่อมจิตวิญญาณเข้าด้วยกันแต่เพียงชั่วเวลาหนึ่งเท่านั้น มอร์แกนธอจึงเปรียบคูรักรว่าเหมือนอดัมและอีฟ (*Adam and Eve*) หรือโมเสส (*Moses*) ที่มองเห็นและปรารถนาอยากเข้าไปในดินแดนศักดิ์สิทธิ์ และได้เข้าไปเพียงเพื่อถูกขับออกมาเท่านั้น มอร์แกนธอจึงกล่าวเตือนคูรักรทั้งหลาย ผู้หลงใหลกับภาพลวงตาหรือความเป็นจริงชั่วคราวของการรวมตัวอย่างสมบูรณ์ไว้ว่า “ไม่ว่าเขาคาดหวังสิ่งใดจากอีกโลกหนึ่ง เขาก็ต้องจากโลกนี้ไปเหมือนดังเช่นที่ได้เข้ามา: เพียงผู้เดียว”⁵⁷

‘อำนาจ’ ในนโยบายต่างประเทศ

นอกจากได้ขยายความประเด็นสมมติฐานธรรมชาติมนุษย์ที่ต้องการแสวงหาอำนาจอย่างไม่มีวันสิ้นสุดแล้ว จากการศึกษาผลงานการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาและสถานการณ์ความเป็นไปของโลก ผู้เขียนยังพบว่ามอร์แกนธอได้วิพากษ์รัฐบาลสหรัฐอเมริกาในประเด็นเรื่องวิธีการใช้อำนาจ ซึ่งถือเป็นประเด็นหลักประเด็นหนึ่งที่เขาได้เน้นให้ความสำคัญไว้ในผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยแม้มอร์แกนธอจะได้วิพากษ์กรณี

⁵⁵ Ibid., p. 13.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Ibid., p. 14.

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในประเด็นที่แตกต่างกัน แต่ข้อเสนอหลักของ มอร์แกนธอในการวิพากษ์นโยบายเหล่านี้ก็คือ การที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาไม่สามารถเลือกใช้วิธีการ แปรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมากมายมหาศาลของตนให้กลายเป็นอำนาจ เพื่อบรรลุเป้าหมายในเวที การเมืองระหว่างประเทศได้นั่นเอง

● ความผิดพลาดในการรับมือกับขบวนการปฏิวัติในเอเชีย

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่แล้ว ตั้งแต่ใน *Politics Among Nations* ฉบับพิมพ์ครั้งแรก มอร์แกนธอยืนยันว่าเป้าหมายที่สำคัญและเป็นไปได้มากที่สุดของการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ของสหรัฐอเมริกา คือการรักษาไว้ซึ่งดุลแห่งอำนาจในโลกโดยใช้วิธีการทางการทูตเป็นเครื่อง สนับสนุน ถึงแม้ในปีค.ศ. 1949 สหภาพโซเวียตจะประสบความสำเร็จในการคิดค้นพัฒนาอาวุธ นิวเคลียร์ ซึ่งทำให้ดุลแห่งอำนาจระหว่างชาติมหาอำนาจทั้งสองที่เคยมีสูญหายไป แต่ในผลงานชิ้น ต่อมา *In Defense of the National Interest* มอร์แกนธอยืนยันว่าเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของ นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ยังคงเป็นการรักษาเอาไว้ซึ่งดุลแห่งอำนาจในโลกอยู่

อย่างไรก็ตามในผลงาน *In Defense of the National Interest* นอกจากมอร์แกนธอจะ ได้กล่าวถึงลักษณะภัยจากสหภาพโซเวียตที่เปลี่ยนแปลงไปจากการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่ง ทำให้การรักษาดุลแห่งอำนาจในยุโรปต้องอาศัยวิธีการที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมดังที่ได้กล่าวไปใน บทที่แล้ว ในผลงานชิ้นนี้ เมื่อพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่ายังมีประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่ มอร์แกนธอนั้นย้ำต้องการให้ผู้อ่านตระหนัก นั่นคือ มอร์แกนธอพยายามแยกแยะให้เห็นถึงความ แตกต่างระหว่างลักษณะของภัยที่เกิดขึ้นในยุโรปและเอเชียให้เห็น ซึ่งส่งผลให้ต้องอาศัยมาตรการ รับมือที่แตกต่างกันออกไป

มอร์แกนธอกล่าวว่าในขณะที่เป้าหมายสำคัญที่สุดของนโยบายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาทั้งในยุโรปและเอเชียไม่แตกต่างกัน นั่นคือ การรักษาไว้ซึ่งดุลแห่งอำนาจ แต่ด้วยภัย ในภูมิภาคทั้งสองมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ทำให้จำเป็นต้องใช้มาตรการที่แตกต่างกันไปด้วย ทั้งนี้ ในขณะที่ในยุโรป สหรัฐอเมริกาต้องพบกับภัยจากการลัทธิจักรวรรดินิยมของสหภาพโซเวียต ภายใต้ชื่อของลัทธิมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ แต่ในเอเชีย สิ่งที่เกิดขึ้นคือการปฏิวัติที่แท้จริง (genuine revolution) โดยเฉพาะในจีนที่สามารถปฏิวัติเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีนได้สำเร็จในปีค.ศ. 1949 แต่รัฐบาลสหรัฐอเมริกากลับเลือกดำเนินนโยบายในสองภูมิภาคนี้ด้วยการเน้นการใช้กำลังทหาร ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด

มอร์แกนธอกกล่าววิพากษ์วิจารณ์การดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในการรับมือกับการปฏิวัติในจีนและความพยายามในการหยุดยั้งการปฏิวัติของขบวนการเอกราชในเอเชียทั้งหมดด้วยการใช้กำลังทางทหารทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยข้อเสนอหลักของมอร์แกนธอกคือ สหรัฐอเมริกาไม่สามารถหยุดยั้งการปฏิวัติในประเทศเหล่านี้ด้วยการใช้วิธีการทางทหารได้ และการยับยั้งการปฏิวัติไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สหรัฐควรให้ความสนใจ แต่ประเด็นสำคัญคือการไม่ปล่อยให้สหภาพโซเวียตสามารถมีอิทธิพล โดยเฉพาะต่อความคิดจิตใจของขบวนการปฏิวัติเหล่านี้ โดยก่อนอื่นรัฐบาลสหรัฐอเมริกาต้องตระหนักว่า การต่อสู้เพื่อเอเชียไม่ใช่การต่อสู้ด้วยอาวุธ แต่เป็นการต่อสู้เพื่อความคิดจิตใจของมนุษย์ (the struggle for the minds of men)⁵⁸

ทั้งนี้ มอร์แกนธอกเสนอว่ารัฐบาลสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องแยกแยะขบวนการปฏิวัติจอมปลอมที่สหภาพโซเวียตให้การสนับสนุนเช่นรัฐบาลคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก ออกจากขบวนการปฏิวัติที่แท้จริงในเอเชียที่เกิดขึ้นจากความไม่พอใจชาติตะวันตกรวมทั้งความมุ่งหวังที่จะได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งความพยายามต่อต้านยับยั้งการปฏิวัติที่แท้จริงเช่นนี้เป็นสิ่งที่มอร์แกนธอกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการใช้กำลังทางทหารเพื่อต่อต้านขบวนการที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนภายใน ซึ่งย่อมล้มเหลวจึงถือเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์

ในกรณีการปฏิวัติในจีน มอร์แกนธอกพยายามแสดงให้เห็นว่าแม้ลัทธิคอมมิวนิสต์จะทำให้จีนดูเหมือนเป็นหนึ่งในมหาอำนาจได้ อิทธิพลของสหภาพโซเวียต แต่เมื่อพิจารณาให้ดีจะเห็นว่าการปฏิวัติที่เกิดขึ้นนั้นสามารถสำเร็จได้ไม่ใช่ด้วยความช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียต แต่เป็นความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากฐานการสนับสนุนจากประชาชน ชัยชนะของลัทธิคอมมิวนิสต์ในจีนจึงไม่ได้เป็นผลงานของสหภาพโซเวียต และคณะปฏิวัติจีนก็สามารถคงอยู่ในอำนาจได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องอาศัยการสนับสนุนของสหภาพโซเวียตแต่อย่างใดเช่นกัน ความสับสนของรัฐบาลสหรัฐฯ ที่มองอย่างง่าย ๆ ว่าเมื่อขบวนการปฏิวัติเป็นคอมมิวนิสต์ย่อมหมายถึงต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของโซเวียต ทำให้สหรัฐฯ มองข้ามความจริงที่ว่าจีนนั้นหวาดระแวงและเป็นปรปักษ์กับสหภาพโซเวียตมายาวนาน และจุดนี้เองที่เป็นช่องว่างที่อาจทำให้สหรัฐอเมริกาสามารถดำเนินนโยบายเพื่อรักษาผลประโยชน์และดุลแห่งอำนาจในเอเชียเอาไว้ได้⁵⁹

⁵⁸ Hans Morgenthau, *In Defense of the National Interest: A Critical Examination of American Foreign Policy*, p. 209.

⁵⁹ *Ibid.*, p. 207.

ทั้งนี้ เพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาและดูแลแห่งอำนาจในเอเชีย มอร์แกนธเสนอว่าสิ่งที่สหรัฐอเมริกาจะต้องทำนั้นไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงยุทธวิธีทางการทหารหรือเทคนิคใดๆ หากเป็นการเปลี่ยนทัศนคติในการมองการต่อสู้ในเอเชียเสียใหม่ นั่นคือ สหรัฐอเมริกา ต้องตระหนักว่าเอเชียไม่ใช่เวทีการต่อสู้ทางทหารอีกต่อไป แต่เป็นการต่อสู้เพื่อความคิดจิตใจของมนุษย์ ดังนั้น ชัยชนะในเอเชียจึงไม่สามารถได้มาจากการใช้กำลังห้ำหั่น แต่จำเป็นต้องเป็นการเอาชนะด้วยความคิดและอุดมการณ์

อย่างไรก็ตาม ในการต่อสู้ทางความคิดและอุดมการณ์ระหว่างประชาธิปไตยและลัทธิเลนิน-มาร์กซิสต์ มอร์แกนธวิเคราะห์ว่าอุปสรรคของการเผยแพร่อุดมการณ์ประชาธิปไตยในเอเชียของสหรัฐอเมริกาคือ รัฐบาลสหรัฐอเมริกายังสับสนและมองเห็นเป้าหมายนโยบายต่างประเทศของตนในเอเชียอย่างชัดเจน โดยเฉพาะไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าเป้าหมายในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ของตนควรจะเป็นเพื่อขจัดคอมมิวนิสต์ออกไปจากโลกนี้ด้วยการเข้าร่วมในสงครามศักดิ์สิทธิ์ (holy war) หรือเป็นการต่อต้านจักรวรรดินิยมของสหภาพโซเวียตที่ใช้อุดมการณ์คอมมิวนิสต์เป็นเครื่องมือบังหน้าในการขยายอำนาจ ซึ่งความสับสนดังกล่าวนี้ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาส่งสัญญาณที่ขาดช่วง ไม่ปะติดปะต่อ ผ่านนโยบายทางการเมืองและทางทหาร ซึ่งเป็นเครื่องสะท้อนอุดมการณ์ของรัฐออกมา

มอร์แกนธเสนอว่าสิ่งหนึ่งที่สหรัฐอเมริกาคควรตระหนักคือ สิ่งที่ดี สิ่งที่แท้จริงในมาตรฐานของปรัชญาไม่ได้หมายความว่า จะได้รับชัยชนะในเวทีการเมืองเสมอ⁶⁰ การต่อสู้ทางอุดมการณ์จึงไม่ใช่การต่อสู้ระหว่างความดีและความชั่วหรือความจริงกับสิ่งหลอกลวง แต่เป็นการต่อสู้ระหว่างอำนาจกับอำนาจ ในการต่อสู้ดังกล่าวความดีหรือความจริงไม่ได้อยู่ที่การได้เผยแพร่เท่านั้น แต่ข้อความต่างๆ จะต้องถูกส่งผ่านกระแสนโยบายต่างประเทศที่มั่นคง ซึ่งจะเป็นตัวสะท้อนอุดมการณ์ที่ชัดเจนที่สุดและเป็นตัวตัดสินระหว่างชัยชนะและความพ่ายแพ้ ดังนั้น มอร์แกนธจึงกล่าวหาต้องการชัยชนะในการต่อสู้เพื่อความคิดจิตใจของมนุษย์ สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ นโยบายต่างประเทศทั้งทางการเมืองและการทหารที่มีเป้าหมายและวิธีการที่สามารถสะท้อนอุดมการณ์ได้อย่างคงที่ เพราะ “ในที่นี้เช่นกัน การกระทำย่อมหนักแน่นกว่าคำพูด”⁶¹

⁶⁰ Ibid., p. 218.

⁶¹ Ibid., p. 220.

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในการวิพากษ์นโยบายต่อต้านการปฏิวัติในเอเชียนั้น ข้อเสนอหลักของมอร์แกนธอแท้จริงแล้วก็คือ การเลือกใช้อำนาจให้เหมาะสมกับสถานการณ์และปัญหาที่ต้องเผชิญ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองเป้าหมายเดียวกันนั่นคือการรักษาดุลแห่งอำนาจ แต่ด้วยสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน มอร์แกนธอจึงเสนอวิธีการที่แตกต่างกันในการรักษาดุลแห่งอำนาจในยุโรปและเอเชีย โดยในการรับมือกับขบวนการปฏิวัติในเอเชีย มอร์แกนธอได้พยายามแสดงให้เห็นว่าการทุ่มเทใช้กำลังและทรัพยากรทางทหารเพื่อยับยั้งในสิ่งที่อันที่จริงแล้วไม่ได้กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ และยากที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ถือเป็นทางเลือกวิธีการใช้อำนาจที่ผิด ในทางตรงข้าม เพื่อการรับมือกับขบวนการปฏิวัติในเอเชีย มอร์แกนธอกลับเสนอให้เลือกใช้อำนาจแบบที่มองไม่เห็นหรืออำนาจที่มาจากการควบคุมความคิดและจิตใจในทางเป้าหมาย ซึ่งเหมาะสม มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ และเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

● สงครามเวียดนาม

นอกจากกรณีการวิพากษ์นโยบายการใช้อำนาจเพื่อต่อต้านการปฏิวัติในเอเชียของสหรัฐอเมริกาที่ได้กล่าวไปแล้ว กรณีวิพากษ์นโยบายต่างประเทศสหรัฐฯ ในประเด็นวิธีการใช้อำนาจอีกประการหนึ่งที่เราเห็นได้อย่างชัดเจนคือการวิพากษ์วิจารณ์การเข้าแทรกแซงของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม

ในการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม มอร์แกนธอต่อต้านการเข้าแทรกแซงด้วยกำลังทหารในสงครามดังกล่าวด้วยเหตุผลหลายประการด้วยกัน ทั้งที่มาจากฐานการพิจารณาผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา และเมื่อมองในแง่ศีลธรรม* อย่างไรก็ตาม ในบทนำของผลงาน *Vietnam and the United States** นอกจากมอร์แกนธอจะยืนยันว่าจุดยืนของเขาในการต่อต้านการใช้อำนาจทางทหารในสงครามเวียดนามนั้น “ไม่ชัด ดังที่มีคนกล่าวถึง ต่อปรัชญาการเมืองและนโยบายต่างประเทศของข้าพเจ้าแต่อย่างใด”⁶² เขายังกล่าวถึงจุดประสงค์ของผลงานชิ้นนี้ต่อไปอีกว่า

* ซึ่งจะได้อธิบายในบทต่อไป

* ผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานที่รวบรวมบทความบางส่วนที่มอร์แกนธอวิพากษ์วิจารณ์การเข้าแทรกแซงของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามที่ได้เริ่มตีพิมพ์ตั้งแต่ในค.ศ. 1956 ไว้

⁶² Hans Morgenthau, preface to *Vietnam and the United States*, p. 5.

“ข้าพเจ้าได้เน้นย้ำเสมอถึงความสำคัญของอำนาจตามลักษณะปรากฏของมันทั้งหมด ในฐานะที่เป็นเครื่องมือของนโยบายต่างประเทศ แต่ข้าพเจ้าได้ต่อต้านการตีค่าอำนาจของชาติว่าเท่ากับอำนาจทางทหารมาโดยตลอด และข้าพเจ้าได้เตือนให้ระวังถึงการใช้อำนาจอย่างประมาทและโง่เขลา ข้าพเจ้าเชื่อว่าเรากำลังใช้อำนาจของเราในเวียดนาม ซึ่งเป็นเวลากว่าทศวรรษ อย่างประมาทและโง่เขลา และดูเหมือนจะเพิ่มระดับมากขึ้นทุกที ด้วยเหตุผลเหล่านี้ จากการประยุกต์ปรัชญาของข้าพเจ้ากับกรณีเฉพาะหน้านี้ ข้าพเจ้าไม่สามารถทำสิ่งอื่นได้นอกจากต่อต้านนโยบายที่ไม่สมเหตุผลและสุ่มเสี่ยงโดยไม่จำเป็น ที่เรากำลังดำเนินอยู่ในขณะนี้”⁶³

จากคำกล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าเหตุผลหลักในการต่อต้านการเข้าแทรกแซงโดยใช้กำลังทหารของสหรัฐฯ ในสงครามเวียดนามของมอร์แกนธอ คือการต่อต้านการใช้อำนาจอย่างผิดวิธีไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งนี้ หัวใจหลักของมอร์แกนธอในการต่อต้านการให้กำลังของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนามนั้นคือ ความสับสนของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่หลงยึดติดอยู่กับหลักการศีลธรรม และยกให้เป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ซึ่งจากหลักการดังกล่าวทำให้สหรัฐอเมริกาไม่เห็นว่าทางศีลธรรมที่ต้องปกป้องประชาธิปไตย พร้อมทั้งปลดปล่อยรัฐต่างๆ ที่ถูกจ้องจ้ำและรุกรานจากมหาอำนาจภายนอกและต้องกำจัดคอมมิวนิสต์ออกไปให้สิ้นซากไม่ว่าต้องใช้วิธีการใดก็ตาม

หลักการศีลธรรมดังกล่าวนี้ได้ถูกสร้างขึ้นครั้งแรกโดยรัฐบาลสหรัฐฯ ในสมัยประธานาธิบดีทรูแมน (Harry S. Truman) เพื่อใช้เป็นข้ออ้างในการดำเนินนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์หรือที่รู้จักกันในนาม ‘หลักการทรูแมน’ (Truman Doctrine) ซึ่งหลักการดังกล่าวได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับผลประโยชน์และอำนาจที่สหรัฐฯ มีในขณะนั้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปจนมาถึงในสมัยประธานาธิบดีจอห์นสัน (Lyndon B. Johnson) หลักการดังกล่าวนี้ก็กลับเปลี่ยนฐานะจากที่เคยเป็นหลักการที่รับใช้สร้างความปลอดภัยให้นโยบาย กลับกลายเป็นแนวทางหลักที่สหรัฐอเมริกาต้องดำเนินนโยบายตามอย่างเคร่งครัด⁶⁴ มอร์แกนธอโจมตีรัฐบาลสหรัฐอเมริกาว่าหลงติดอยู่ในโลกแห่งจินตนาการและไม่สามารถเข้าใจโลกแห่งความจริงได้ โดยหลักการดังกล่าวทำให้สหรัฐอเมริกาหยุดพิจารณาโยบายต่างประเทศด้วยมุมมองผลประโยชน์แห่งชาติ แต่กลับ

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Hans Morgenthau, “Globalism: The Moral Crusade,” in *Vietnam and the United States*, pp. 82-83.

มองการต่อสู้ของตนว่าเป็นการเข้าร่วมในสงครามศีลธรรมศักดิ์สิทธิ์ (moral crusade) ระหว่างประชาธิปไตยกับคอมมิวนิสต์ ซึ่งตัวแทนของการต่อสู้ระหว่างความดีกับความชั่วร้าย⁶⁵ ซึ่งจากมุมมองดังกล่าวทำให้การต่อต้านคอมมิวนิสต์ไม่ว่าที่ใดเป็นหน้าที่จำเป็นของสหรัฐอเมริกาและทำให้การต่อสู้ดังกล่าวเป็นเรื่องที่แพ้ไม่ได้ แม้มันจะไม่สอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาเลยก็ตาม

นอกจากนี้ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา มอร์แกนธอได้กล่าวเตือนถึงอันตรายที่มาจากต่อต้านขบวนการปฏิวัติชาตินิยมภายในเอเชียโดยเฉพาะการใช้กำลังทหาร มอร์แกนธอได้เตือนให้ผู้นำสหรัฐฯ ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างขบวนการคอมมิวนิสต์ที่เป็นหุ่นเชิดของสหภาพโซเวียตกับขบวนการชาตินิยมที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนภายใน เพราะการต่อต้านขบวนการชาตินิยม โดยเฉพาะด้วยการใช้กำลังทหาร นอกจากจะยากที่จะทางสำเร็จได้ เพราะผู้โจมตียอมเสียเปรียบคนภายในที่เชี่ยวชาญพื้นที่มากกว่าแล้ว การโจมตีไม่ว่าด้วยเจตนาใดก็ตามทำให้ผู้โจมตีเป็นผู้รุกราน ซึ่งยอมกระตุ้นให้ประชาชนภายในต้องลุกขึ้นมาต่อสู้กับผู้รุกราน และทำให้สหรัฐอเมริกาต้องกลายเป็นศัตรูไปโดยปริยาย ในขณะที่เดียวกันสหรัฐอเมริกาก็ไม่มีกำลังพอที่จะสามารถยับยั้งการปฏิวัติโดยเฉพาะในดินแดนที่ห่างไกลได้ทั้งหมด มอร์แกนธอจึงโจมตีรัฐบาลสหรัฐฯ ที่ประเมินอำนาจของตนสูงเกินไป (over-estimation of power)⁶⁶

มอร์แกนธอพิจารณาว่าขบวนการเวียดกงนั้น แม้เป็นขบวนการคอมมิวนิสต์ แต่เป็นขบวนการคอมมิวนิสต์ชาตินิยมที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนภายในประเทศ โดยแม้ประชาชนเวียดนามจะไม่ได้สนับสนุนลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่ด้วยความชั่วร้ายของรัฐบาลโงดิงเดียม ซึ่งเป็นเผด็จการภายใต้เปลือกประชาธิปไตยที่สหรัฐอเมริกาช่วยเกื้อหนุนกลับไปให้ประชาชนต้องหันไปสนับสนุนฝ่ายตรงข้าม และทำให้นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาไม่มีฐานสนับสนุนภายในเวียดนาม สงครามเวียดนามในทัศนะของมอร์แกนธอ แท้จริงแล้วจึงไม่ใช่สงครามที่เกิดจากการรุกรานจากภายนอกดังที่รัฐบาลสหรัฐฯ อ้าง แต่เป็นสงครามที่เกิดขึ้นเพื่อต่อต้านสภาพที่เป็นอยู่เดิม (status quo) ในเวียดนามขณะนั้น ซึ่งสภาพดังกล่าวเกิดขึ้นและคงอยู่ได้ด้วยความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา ที่หลงหน้ามืดตามัวกับหลักการทางศีลธรรมสากลอันเลื่อนลอย

⁶⁵ Ibid., p. 82.

⁶⁶ Jaap W. Nobel, "Morgenthau's Struggle with Power: the Theory of Power Politics and the Cold War," *Review of International Studies* 21: 75.

อย่างไรก็ตาม นอกจากการยึดติดกับหลักการศีลธรรมสากลแล้ว มอร์แกนธอคาดว่า เหตุผลอีกประการหนึ่งที่อยู่เบื้องหลังการแทรกแซงในเวียดนามของสหรัฐฯ นั้น คือความมุ่งหมาย ในการสกัดกั้นอำนาจของจีนในเอเชีย โดยในบทความในปีค.ศ. 1962 มอร์แกนธอเสนอว่าสหรัฐฯ ไม่มีทางสามารถสกัดกั้นอำนาจของจีนด้วยการใช้กำลังทางทหารล้อมกรอบยึดพื้นที่ชายขอบ อย่างเวียดนามใต้ ลาว ไทยหรือไต้หวันได้ เพราะอำนาจของจีนที่มีต่อประเทศต่างๆ ในเอเชียนั้น เป็นอำนาจทางวัฒนธรรมและการเมืองที่มีมาอย่างช้านาน การสกัดกั้นหรือความพยายามในการ บ่อนทำลายอำนาจของจีนด้วยการวางกำลังทหารในพื้นที่ชายขอบจึงเปล่าประโยชน์ “สหรัฐอเมริกาไม่สามารถจำกัดอำนาจของจีนในเอเชียได้ด้วยการติดอาวุธเวียดนามใต้และไทย มากไปกว่าที่จีนสามารถจำกัดอำนาจของสหรัฐอเมริกาในซีกโลกตะวันตกได้ด้วยการติดอาวุธ ให้แก่...นิคารากัวและคอสตาริกา”⁶⁷ มอร์แกนธอกล่าวว่าการสกัดหรือลด อำนาจของจีนก็ต้องพร้อมที่จะทำลายแหล่งติดต่ออำนาจของจีน นั่นคือต้องพร้อมทำสงครามกับ จีนในแผ่นดินจีนโดยตรง วิธีการอื่นย่อมไร้ประโยชน์⁶⁸

ด้วยฐานเหตุผลเหล่านี้ประกอบกับปริมาณทรัพยากรที่ต้องทุ่มเทลงไป มอร์แกนธอจึง เชื่อว่าสหรัฐอเมริกากำลังต่อสู้ในสงครามที่ไม่จำเป็น ทั้งยังทุ่มเททรัพยากรมากมายให้แก่นโยบาย ที่ไม่ได้มาจากการคิดคำนวณอย่างมีเหตุผล สงครามเวียดนามจะเป็นตัวดูดอำนาจและศักดิ์ศรีของ สหรัฐฯ ซึ่งยอมนำมาซึ่งสภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกเมื่อสงครามขยายตัวออกมากขึ้นทุกที และ ในที่สุดย่อมลงเอยด้วยความสูญเสียมหาศาล สงครามเวียดนามจึงเป็นตัวอย่างสำคัญที่ชี้ให้เห็น ถึงความผิดพลาดในการประเมินอำนาจของทั้งฝ่ายตนและฝ่ายตรงข้าม การใช้อำนาจโดยไม่รู้จัก พิจารณาสถานการณ์อย่างถี่ถ้วน และยังเป็นตัวอย่างสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงความล้มเหลวที่มาจาก การใช้กำลังทหารอย่างพร่าเพื่อซึ่งมอร์แกนธอได้กล่าวเตือนไว้ตลอดมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁶⁷ Hans Morgenthau, “We are deluding ourselves,” in *Vietnam and the United States*, p. 63.

⁶⁸ Hans Morgenthau, “War with China?,” in *Vietnam and the United States*, pp. 57-58.

การทูต

ในความเห็นของมอร์แกนธอ การทูตยังคงถือเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอยู่ตลอดมา ดังที่กล่าวไปในบทที่แล้ว ในปีค.ศ. 1956 มอร์แกนธอได้เขียนบทความสนับสนุนให้สหรัฐอเมริกาหันมาใช้อุปกรณ์วิธีการทางการทูตในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ในบทความนี้เขายังได้แก้ต่างตอบโต้ข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ ทั้งที่เห็นว่าการทูตนั้นเป็นต้นเหตุของสงครามโลก และการทูตเป็นสิ่งตรงข้ามกับประชาธิปไตยเพราะทำให้กิจการระหว่างรัฐเป็นเรื่องลับไม่เปิดต่อสาธารณชน

มอร์แกนธอกล่าวว่าการทูตนั้นไม่ใช่สิ่งที่ถูกคิดค้นประดิษฐ์ขึ้นโดยมนุษย์ผู้ใดผู้หนึ่ง แต่เป็นสิ่งที่เป็นสิ่งที่เกิดจากลักษณะธรรมชาติของเมือง ทั้งนี้ เมื่อใดก็ตามที่กลุ่มทางสังคมที่มีอำนาจอิทธิพลเป็นของตนเองไม่ว่ากลุ่มนั้นจะเป็นเพียงกลุ่มกิจกรรมกีฬา กลุ่มธุรกิจ กลุ่มพรรคการเมือง หรือชาติอิทธิพลก็ตาม เข้ามามีความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างกัน ย่อมต้องอาศัยการทูตเป็นเครื่องมืออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะในทุกระดับความสัมพันธ์เหล่านี้ย่อมต้องมีการเจรจา ซึ่งไม่มีการเจรจาใดที่จะสามารถทำได้โดยเปิดเผยโดยไม่ส่งผลกระทบต่อจุดประสงค์ของการเจรจานั้นคือการประสานผลประโยชน์หรือความขัดแย้งของฝ่ายเจรจาต่างๆ ให้เป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งย่อมส่งผลให้การทูตเป็นสิ่งที่จะต้องตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้⁶⁹

สำหรับข้อวิพากษ์ที่ว่าการทูตเป็นต้นเหตุของสงครามโลกที่ผ่านมาทั้งสองครั้งนั้น มอร์แกนธอได้ตอบว่า กระบวนการทางการทูตเป็นเพียงกรอบที่กำหนดวิธีการในการติดต่อกันระหว่างประเทศเท่านั้น ความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายต่างประเทศใดนโยบายหนึ่งหรือกลุ่มนโยบายในช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการเหล่านี้ ความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้นนี้จึงเป็นผลมาจากการประสพการณ์ในช่วงตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ซึ่งกระบวนการทางการทูตถูกเพิกเฉย เข้าใจผิดและใช้ไปในทางที่ผิด

ส่วนข้อเสนอที่ว่าประชาธิปไตยหมายถึงสันติภาพ แต่การทูตเป็นสิ่งตรงข้ามกับประชาธิปไตย และการทูตเป็นสิ่งที่ไร้ศีลธรรม มอร์แกนธอแสดงให้เห็นว่าประเทศประชาธิปไตยไม่ได้ดำเนินนโยบายที่เน้นสันติภาพเสมอ ดังที่เราเห็นได้จากตัวอย่างที่ประเทศประชาธิปไตยยังทำสงครามเพื่อประชาธิปไตยแม้ในปัจจุบัน ในขณะเดียวกัน การกล่าวว่าการทูตเป็นเรื่องไร้ศีลธรรม

⁶⁹ Hans J. Morgenthau, "Diplomacy," reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.3, pp. 198-199.

ยังเป็นการมองความข้ามความจริงทางการเมืองและปัญหาศีลธรรมในเวทีการเมืองไป ปัญหาทางศีลธรรมมีอยู่ทุกหนแห่งเมื่อมนุษย์ปฏิสัมพันธ์กันมนุษย์ผู้อื่น ปัญหาศีลธรรมในทางการเมืองหรือปัญหาศีลธรรมในนโยบายต่างประเทศแตกต่างจากปัญหาศีลธรรมโดยทั่วไปไม่ใช่ที่แก่นสาระ แต่ต่างกันที่สภาพแวดล้อมเท่านั้น ดังนั้น มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาศีลธรรมในเวทีการเมืองได้ไม่ว่าจะเป็นการเมืองภายในหรือระหว่างประเทศก็ตาม

มอร์แกนธอกกล่าวว่าการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างประเทศ ย่อมเป็นธรรมชาติที่ชาติต่างๆ ต้องมีผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกัน ซึ่งในกรณีเช่นนี้ชาติหนึ่งอาจเลือกที่จะละทิ้งผลประโยชน์นั้นไปหากเป็นผลประโยชน์ที่ไม่มีความสำคัญมากนัก หรือเลือกที่จะใช้การเจรจาประนีประนอมเพื่อหาข้อตกลงที่เป็นที่พอใจต่อทั้งสองฝ่าย หรือหากผลประโยชน์นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ชาติหนึ่งอาจเลือกทำสงครามเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนต้องการก็ได้ ดังนั้น กระบวนการทางการเมืองจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อประเทศที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติของตนอย่างสันติ การทูตช่วยเป็นทางเลือกจากสงครามเมื่อผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญของชาติต่างๆ ขัดแย้งกัน การทูตเป็นสื่อกลางในการสร้างข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ และเป็นหนทางในการไกล่เกลี่ยประนีประนอมและทำให้เกิดความร่วมมือตกลงระหว่างประเทศต่างๆ เป็นไปได้

ทั้งนี้ ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ชาติที่ไม่ต้องการหรือไม่มีความสามารถทางการเมืองในการแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติได้ อาจต้องยอมละทิ้งผลประโยชน์ที่ตนต้องการนั้น หรือดำเนินต่อไปโดยใช้สงคราม ซึ่งแต่เดิมจนกระทั่งถึงช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองที่ผ่านมา มอร์แกนธอกเสนอว่าไม่มีวิธีการใดที่ดีที่สุด แต่จะเลือกวิธีการใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับพิจารณาความเหมาะสมของสถานการณ์⁷⁰ อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอกกล่าวว่ายุคแห่งอาวุธนิวเคลียร์ที่มีความเป็นไปได้ที่จะก่อให้เกิดสงครามนิวเคลียร์แบบเบ็ดเสร็จที่อาจส่งผลให้เกิดหายนะขึ้น การทูตกลับมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นและดูเหมือนจะเป็นวิธีการที่มีน้ำหนักมากกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะสภาวะดังกล่าวได้ลดความเหมาะสมของวิธีการอีกสองวิธีที่เหลือไป โดยเฉพาะในทางเลือกสุดท้ายนั้นคือการทำสงครามที่ไม่ได้เป็นเพียงสงครามจำกัดขอบเขตเหมือนที่เคยอีกต่อไป แต่สงครามในยุคแห่งนิวเคลียร์นั้น กลับมาพร้อมกับความเสี่ยงที่จะสร้างความเสียหายอันใหญ่หลวงแก่มนุษยชาติทั้งหมด จากเหตุผลดังกล่าว มอร์แกนธอกจึงเสนอว่าการดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยสันติวิธีด้วยวิธีการทางการเมืองมิใช่เพียงแค่นั้นในทางเลือกของชาติต่างๆ อีกต่อไป แต่เป็นวิธีการบังคับหนึ่งเดียวที่ชาติต่างๆ จะต้องนำมาใช้ ทั้งนี้ หากชาติใดไม่ยินดีหรือไม่สามารถใช้วิธีการทางการเมืองใน

⁷⁰ Ibid., p. 204.

การแสวงหาผลประโยชน์ของตนได้และเลือกที่จะเข้าสู่สงครามเพื่อปกป้องผลประโยชน์ดังกล่าว ก็เท่ากับว่าชาตินั้นยอมรับความเสี่ยงต่อการล่มสลายที่จะมาจากการทำลายล้างของสงครามนิวเคลียร์⁷¹

ดังนั้น ในทัศนะของมอร์แกนธอ การทูตจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาไว้ซึ่งสันติภาพในการดำเนินนโยบายเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติระหว่างประเทศเหมือนดังที่เขาเคยได้กล่าวไว้ใน *Politics Among Nations* แต่เมื่อเวลาผ่านไป มอร์แกนธอได้แสดงให้เห็นว่าการทูตกลับยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่สงครามนิวเคลียร์แบบเบ็ดเสร็จอาจเกิดขึ้นได้เสมอ สภาวะดังกล่าวทำให้การดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างสันติไม่ใช่ทางเลือกแต่เป็นข้อบังคับที่ประเทศต่างๆ ต้องพยายามทำให้ได้ ด้วยมีความอยู่รอดของมนุษยชาติเป็นเดิมพัน ดังนั้น การทูตในทัศนะของมอร์แกนธอจึงเป็นทั้งคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของชาติ และเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยสันติภาพ รวมทั้งยังเป็นกุญแจหลักในการรักษาความอยู่รอดของมวลมนุษยชาติในยุคแห่งสงครามนิวเคลียร์อีกด้วย

การประเมินอำนาจของชาติ

นอกจากจะสนับสนุนการทูตในฐานะคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของชาติและเครื่องมือในการรักษาสันติภาพอย่างต่อเนื่องแล้ว จากการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ยังพบว่า มอร์แกนธอยังเน้นความสำคัญของการประเมินอำนาจของชาติอย่างต่อเนื่อง

ในบทความ *Why Nations Decline* มอร์แกนธอกล่าวหาสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมถอยของชาติในประวัติศาสตร์คือ การประเมินอำนาจของตนและของชาติอื่นที่ผิดพลาด⁷² มอร์แกนธอกล่าวขยายความถึงสาเหตุหลักของความผิดพลาดในการประเมินอำนาจที่เคยได้กล่าวมาแล้วใน *Politics Among Nations* โดยเขายังกล่าวอีกว่า ตัวอย่างล่าสุดของความเสียหายที่มาจากประเมินอำนาจที่ผิดพลาด คือการประเมินอำนาจของสหรัฐอเมริกาที่ประเมินอำนาจรัสเซียอย่างผิดพลาด ทั้งในลักษณะที่น้อยกว่าความเป็นจริงหรือมากกว่าความเป็นจริงในช่วงเวลาต่างๆ ซึ่งย่อมก่อให้เกิดความเสียหายไม่ว่าเป็นไปในทางใดก็ตาม ประเด็นการประเมิน

⁷¹ Ibid., p. 205.

⁷² Hans J. Morgenthau, "Why Nations Decline," reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.1, p. 205.

อำนาจของฝ่ายตรงข้ามเช่น สหภาพโซเวียตจึงเป็นประเด็นที่รัฐบาลสหรัฐฯ ควรต้องให้ความสนใจ และใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง และเขายังกล่าวอีกว่าชาติที่ยิ่งใหญ่โดยทั่วไป มักจะหลงลืมตัวเชื่อมั่นในความยิ่งใหญ่ของตน จนหลงลืมที่จะมองรอบข้าง ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ชาติมหาอำนาจทั้งหลายในประวัติศาสตร์ต้องล่มสลายลงไป⁷³ ทั้งนี้ มอร์เกนธอว์ย้ำว่าชาติที่ต้องการรักษาหรือขยายความยิ่งใหญ่ของตนออกไป จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสามารถถอยกลับไปมองเห็นตัวเองและคู่แข่งชั้นอย่างเป็นกลางได้ในระดับหนึ่ง⁷⁴ เพื่อที่จะสามารถประเมินอำนาจทั้งของตนเองได้อย่างแม่นยำในระดับหนึ่ง และชาติใดที่ละเลยการกระทำเช่นนี้ย่อมเสื่อมถอยไปในที่สุด

สรุป : อำนาจ

จากการศึกษาผลงานทั้งในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและส่วนการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ผู้เขียนพบว่ามอร์เกนธอว์มีจุดยืนที่ค่อนข้างต่อเนื่องในหลายประเด็นด้วยกัน มอร์เกนธอว์เชื่อมั่นอย่างเหนียวแน่นในสมมติฐานเรื่องธรรมชาติมนุษย์ที่มีความกระหายอำนาจอย่างไม่วันสิ้นสุดของเขา และมักใช้ฐานดังกล่าวนี้เป็นหลักในการโจมตีหรือวิพากษ์ฝ่ายอื่นๆ ที่มองข้ามความสำคัญของอำนาจ หรือให้ความสำคัญกับอำนาจในเวทีการเมืองระหว่างประเทศมากเกินไป

มอร์เกนธอว์ยังคงสนับสนุนการทูตในฐานะเครื่องมือในการรักษาสันติภาพในโลกเอาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่สงครามนิวเคลียร์สามารถเกิดขึ้นได้อยู่ตลอดเวลา ในขณะที่เดียวกันเขายังยืนยันถึงความสำคัญของการประเมินอำนาจของชาติอย่างต่อเนื่อง โดยกล่าวเพิ่มเติมว่าการประเมินอำนาจที่ผิดพลาดถือเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่นำมาซึ่งความเสื่อมถอยของชาติ

มอร์เกนธอว์ยังให้ความสำคัญกับวิธีการเลือกใช้อำนาจให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าประเด็นดังกล่าวนี้ยังเป็นประเด็นสำคัญในการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ โดยสำหรับมอร์เกนธอว์ การกระทำทางการเมืองทุกอย่างล้วนเป็นความพยายามเพื่อมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์⁷⁵ ในขณะเดียวกัน รัฐต่างๆ ก็ครอบครองทรัพยากรและมีจุดแข็งจุดอ่อนที่แตกต่างกันไป ดังนั้น การใช้อำนาจหรือการสร้างอิทธิพลของรัฐ

⁷³ Ibid., pp. 209-210.

⁷⁴ Ibid., p. 209.

⁷⁵ Hans J. Morgenthau, "Military Displacement of Politics," reprinted in Ibid., p. 331.

หนึ่งต่ออีกรัฐย่อมต้องใช้วิธีที่แตกต่างกันไป การใช้อำนาจจึงเปรียบเสมือนการเล่นเกม ‘เป่ายิงฉุบ’ ในบางครั้งการเลือกใช้ค้อนก็ทำให้สามารถเอาชนะกระรอกได้ เพราะค้อนสามารถทุบกระรอกให้แหลกละเอียด ขณะเดียวกัน กระรอกสามารถเอาชนะกระดาดได้เพราะสามารถดีดให้กระดาดให้ขาดได้ แต่ค้อนกลับพ่ายแพ้ต่อกระดาดเพราะกระดาดห่อหุ้มค้อนได้ วิธีการใช้อำนาจแบบหนึ่งจึงอาจสำเร็จได้ในสถานการณ์หนึ่งๆ แต่อาจไม่มีประสิทธิภาพในอีกสถานการณ์ เช่นที่เราเห็นในกรณีเวียดนาม ค้อนของสหรัฐฯ กลับพ่ายแพ้ต่อกระดาด (ความยินดีที่จะพลีทุกอย่าง) ของเวียดนามเหนืออย่างราบคาบ⁷⁶ ดังนั้น มอร์แกนธจึงมักกล่าวเตือนถึงความเสียหายเมื่อผู้นำเลือกใช้ทรัพยากรที่ตนมีอย่างไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งย้ำว่าการใช้กำลังทหารไม่ได้นำมาซึ่งความสำเร็จเสมอ

นอกจากนี้ ในผลงานว่าด้วยการวิพากษ์นโยบายสหรัฐฯ เราจะเห็นถึงความพยายามที่ต่อเนื่องของมอร์แกนธในการต่อต้านผู้ที่พยายามหลบเลี่ยงความซับซ้อนของอำนาจ ด้วยการพิจารณาอำนาจของชาติว่ามีค่าเท่ากับอำนาจทางทหารเท่านั้น⁷⁷ ขณะเดียวกัน มอร์แกนธยังสนับสนุนและพยายามเสนอให้มองเห็นความสำคัญของการใช้อำนาจที่มองไม่เห็น เขายังเชื่อว่าอำนาจจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อเป้าหมายไม่รู้ตัว หรืออำนาจที่อยู่ภายใต้หน้ากาก⁷⁸ ดังนั้นเมื่อกล่าวมาถึงตรงนี้ เราคงสามารถตอบคำถามได้แล้วว่าสัญนิยมของมอร์แกนธนั้นห่างไกลจากการสนับสนุนให้ผู้นำขยายอำนาจด้วยวิธีการใช้กำลังและสงคราม หรือเป็นแนวคิดรุนแรงจนผิดธรรมดาและเป็นอันตรายดังที่เคยถูกเข้าใจ

โดยสรุปแล้ว สำหรับมอร์แกนธ อำนาจเป็นแก่นของการเมือง ด้วยธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์และรัฐต่างล้วนต้องการแสวงหาและขยายอำนาจของตนออกไปให้มากที่สุด อำนาจจึงเป็นทั้งเครื่องมือและเป้าหมายในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ อำนาจไม่ได้หมายถึงคุณสมบัติหรือทรัพยากรที่อยู่ในครอบครอง แต่อำนาจหมายถึงการควบคุมของมนุษย์ต่อการกระทำและความคิดจิตใจของมนุษย์คนอื่น มอร์แกนธยังยกแนวความคิดเรื่องผลประโยชน์นิยมในรูปของอำนาจให้เป็นแนวความคิดหลักในทฤษฎีสัญนิยม แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าทฤษฎีของเขาที่กักสรุปว่าไม่มีสิ่งอื่นใดนอกจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ควบคุมกิจกรรมทางการเมือง ในทางตรงข้าม

⁷⁶ Richard Ned Lebow, *The Tragic Vision of Politics: Ethics, Interest and Orders* (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), p. 232.

⁷⁷ Hans J. Morgenthau, “International Relations: Common Sense and Theories,” in *Truth and Power: Essays of a Decade, 1960-1970*, pp. 243-244.

⁷⁸ Richard Ned Lebow, *The Tragic Vision of Politics: Ethics, Interest and Orders*, p. 232.

การที่เขายกให้อำนาจเป็นแนวความคิดหลักในทฤษฎี มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์สามารถแยกแยะอาณาเขตของการเมืองออกจากปริณทลของกิจกรรมทางสังคมอื่นๆ ได้ เหมือนกับนักเศรษฐศาสตร์ยกให้แนวความคิดเรื่องผลประโยชน์นิยมในรูปของความมั่งคั่งเป็นแนวความคิดหลักในทฤษฎี ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จึงสนใจการสะสมและการแบ่งสรรกระจายความมั่งคั่งเป็นหลัก ในทำนองเดียวกัน การให้ความสำคัญกับแนวความคิดเรื่องผลประโยชน์นิยมในรูปของอำนาจก็ทำให้นักรัฐศาสตร์สามารถเน้นความสนใจไปที่การศึกษาการสะสม การแบ่งสรรกระจาย และการควบคุมอำนาจ แนวความคิดหลักเช่นอำนาจจึงทำหน้าที่เปรียบเสมือนแผนที่นำทางซึ่งไม่ได้พรรณนาถึงสภาพการเมืองในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง แต่เป็นแผนที่ที่ให้ลักษณะพื้นฐานถาวรของเวทีการเมืองที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยแผนที่ดังกล่าวจะทำให้ผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคาดเดาได้ว่ามีทางเลือกที่มีเหตุผลใดบ้างที่เราจะสามารถเลือกเดินจากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดได้ และมีถนนสายใดบ้างที่น่าจะถูกเลือกมากที่สุด สถานการณ์ดังกล่าวแต่ทั้งนี้ เป็นสิ่งที่สำคัญที่เราต้องเข้าใจว่า ในความจริงแล้ว ทางเลือกเหล่านั้นอาจไม่ได้ถูกเลือกเลยก็เป็นไปได้⁷⁹

นอกจากนี้ ดังที่กล่าวมาในบทแล้ว มอร์แกนธออกกล่าวว่าอำนาจแตกต่างจากความมั่งคั่ง ซึ่งเป็นที่สามารถวัดออกมาเป็นปริมาณตัวเลขอย่างแน่นอนได้ แต่เขาเปรียบอำนาจว่าคล้ายกับความรักซึ่งเป็นเรื่องซับซ้อนทางจิตใจที่มนุษย์สามารถสัมผัสได้จากประสบการณ์ แต่ไม่สามารถเข้าถึงหรือสรุปออกมาเป็นทฤษฎีที่แน่นอนตายตัวได้ ดังนั้นมอร์แกนธจึงกล่าวเตือนว่า นักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเมื่อศึกษาการเมืองระหว่างประเทศอย่างที่มีนัยเป็น ย่อมต้องพบว่าตัวเองต้องติดอยู่ในความคับข้องใจทั้งทางศีลธรรม ททางการเมือง และทางวิชาการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากเขาต้องการในการรักษาความเป็นทฤษฎีเชิงเหตุผลอย่างเคร่งครัดจนเกินไป ด้วยเหตุจากธรรมชาติของสิ่งที่ศึกษาไม่สามารถไปกันได้กับความต้องการดังกล่าว⁸⁰

แต่แม้จะซับซ้อนเพียงใดก็ตาม สำหรับมอร์แกนธ อำนาจก็ยังคงเป็นแนวความคิดที่ผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะต้องทำความเข้าใจ ทั้งนี้ เขายังกล่าวว่าในฐานะนักรัฐศาสตร์ นอกจากจะต้องให้ความสนใจกับแนวความคิดเรื่องอำนาจแล้ว เขายังต้องเลือกที่จะเน้นย้ำประเด็นเกี่ยวกับอำนาจให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่นเมื่อใดก็ตามที่มัน

⁷⁹ Hans J. Morgenthau, "The Commitment of Political Science," reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.1, pp. 48-49.

⁸⁰ Hans J. Morgenthau, "International Relations: Common Sense and Theories," in *Truth and Power: Essays of a Decade, 1960-1970*, pp. 243-244.

มีแนวโน้มจะถูกลดความสำคัญ เมื่อนั้นเขาต้องทำการย้ำความสำคัญของอำนาจ หรือเมื่อใดก็ตามที่อำนาจถูกพิจารณาแต่เฉพาะในแง่ทางทหารเป็นหลัก เขาต้องทำหน้าที่แสดงให้เห็นว่ามีปัจจัยอื่นๆ ที่สามารถถูกเรียกว่าเป็นอำนาจ โดยเฉพาะในแง่มุมมองความสัมพันธ์ทางจิตใจที่กำหนดลักษณะของโยงโยแห่งอำนาจ และเมื่อใดที่ข้อจำกัดทางศีลธรรมและกฎหมายถูกบังคับโดยอำนาจ เมื่อใดที่ศีลธรรมและกฎหมายถูกมองว่าไม่มีค่าใด เมื่อนั้นเขาต้องชี้ให้เห็นถึงความจริงและจัดวางพวกมันในตำแหน่งที่ควร และนี่คือหน้าที่ของนักรัฐศาสตร์ตลอดมาทั้งในอดีตและปัจจุบัน⁸¹

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁸¹ Hans J. Morgenthau, "The Commitment of Political Science," reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.1, 47.

บทที่ 5

ผลประโยชน์แห่งชาติ

ความคลุมเครือของ 'ผลประโยชน์แห่งชาติ'

ข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่มีต่อทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธที่พบได้บ่อยที่สุดได้แก่ ข้อวิพากษ์เกี่ยวกับความคลุมเครือของแนวความคิด 'ผลประโยชน์แห่งชาติ' (national interest) ซึ่งมอร์แกนธถือเป็นเสาหลักสำคัญซึ่งช่วยให้ทฤษฎีสัจนิยมค้นพบหนทางภายในภูมิทัศน์แห่งการเมืองระหว่างประเทศ¹ มอร์แกนธนิยาม 'ผลประโยชน์' ในรูปของ 'อำนาจ' และเสนอให้ใช้แนวความคิดดังกล่าวเป็นแผนที่ช่วยนำทางเพื่อให้สามารถทำความเข้าใจกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผล ทั้งยังกำหนดให้เป็นเป้าหมายเพียงอย่างเดียวที่ผู้นำรัฐควรต้องคำนึงถึงในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาตินี้กลับถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางว่ามีความคลุมเครือและมีลักษณะเป็นนามธรรมมากเกินไป รวมทั้งไม่สามารถนิยามความหมายที่ชัดเจนตายตัวได้ ดังนั้น แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติจึงถูกตั้งข้อกล่าวหาว่าไม่มีประโยชน์ในการวิเคราะห์ เนื่องจากไม่สามารถนำมาเป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการตัดสินใจและประเมินนโยบายในความเป็นจริงได้ ซึ่งข้อวิพากษ์ดังกล่าวนี้ย่อมส่งนัยยะไปถึงความไร้ประโยชน์ของทฤษฎีสัจนิยมทั้งหมดของมอร์แกนธด้วย

ในหลักทฤษฎีสัจนิยมข้อที่สอง มอร์แกนธได้กำหนดให้แนวความคิด 'ผลประโยชน์แห่งชาติ' นิยามในรูปของอำนาจ¹ เป็นเสาหลักสำคัญซึ่งช่วยให้ทฤษฎีสัจนิยมค้นพบหนทางภายในภูมิทัศน์แห่งการเมืองระหว่างประเทศโดยแนวคิดดังกล่าวนี้ถือเป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญระหว่างเหตุผลในความพยายามทำความเข้าใจกับการเมืองระหว่างประเทศ และข้อมูลต่างๆ ที่ต้องได้รับการพิจารณา

¹ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., p. 5.

ทั้งนี้ ในการศึกษานโยบายต่างประเทศ นักสังคมนิยมจะตั้งสมมติฐานว่าผู้นำรัฐต่างๆ คิดและดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ ซึ่งสมมติฐานนี้เองทำให้นักสังคมนิยมสามารถหวนกลับไปพิจารณาทำความเข้าใจและคาดเดาขั้นตอนนโยบายต่างประเทศต่างๆ ที่รัฐบุรุษ ทั้งในอดีต, ปัจจุบัน, หรืออนาคต ได้เลือกกระทำหรือกำลังจะเลือกกระทำได้ ด้วยสมมติฐานดังกล่าวทำให้นักสังคมนิยมเหมือนได้ “มองข้ามไหล่ของรัฐบุรุษเมื่อเขาเขียนหนังสือราชการ ได้ยินบทสนทนา ระหว่างเขาและรัฐบุรุษคนอื่นๆ เราอ่านและทำนายความคิดของเขาได้”² การคิดตามแนวความคิดผลประโยชน์นิยมในรูปของอำนาจทำให้นักสังคมนิยมคิดเหมือนที่รัฐบุรุษเหล่านี้คิด และสามารถเข้าใจความคิดและการกระทำของตัวแสดงในสถานการณ์ทางการเมืองนั้นๆ ได้ แนวความคิดผลประโยชน์นิยมในรูปของอำนาจจึงเป็นกรอบแนวคิดที่มอร์แกนธอนนำเสนอ เพื่อเป็นกรอบเครื่องมือให้นักสังคมนิยมสามารถประสานความต่อเนื่องและเชื่อมโยงนโยบายต่างประเทศของรัฐต่างๆ ในยุคสมัยที่แตกต่าง และทำให้นโยบายเหล่านั้นสามารถเป็นที่เข้าใจได้อย่างมีเหตุผล “เพื่อทำให้นโยบายต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นของสหรัฐอเมริกา, สหราชอาณาจักร หรือรัสเซียล้วนแล้วแต่สามารถเข้าใจได้, มีเหตุผลและต่อเนื่อง ไม่ว่าจะรัฐบุรุษของแต่ละรัฐและยุคจะมีแรงจูงใจ, อคติส่วนตัว, ระดับสติปัญญา หรือศีลธรรมที่แตกต่างกันอย่างไรก็ตาม”³ ซึ่งในฐานะผู้สังเกตที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียใดๆ นักสังคมนิยมอาจเข้าใจตัวแสดงเหล่านี้ได้ดีกว่าที่ตัวแสดงเหล่านี้สามารถเข้าใจตัวเองเสียอีก

นอกจากเป็นกรอบในการทำความเข้าใจกับนโยบายต่างประเทศแล้ว แนวความคิดผลประโยชน์นิยมในรูปของอำนาจยังถือเป็นเกณฑ์ในการประเมินนโยบายต่างประเทศสำหรับนักสังคมนิยมด้วย ทั้งนี้จากสมมติฐานธรรมชาติพื้นฐานของมอร์แกนธอนที่เชื่อว่ามนุษย์กระหายอำนาจไม่มีวันสิ้นสุด ทำให้เวทีการเมืองโดยเฉพาะในระดับระหว่างประเทศเป็นการต่อสู้เพื่ออำนาจ ดังนั้นนโยบายต่างประเทศที่ดีหรือมีเหตุผลในทัศนะของมอร์แกนธอนนั้น ย่อมหมายถึงนโยบายที่สร้างเสริมอำนาจให้แก่รัฐ หรืออีกนัยหนึ่งก็เป็นนโยบายต่างประเทศที่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของรัฐ ดังนั้น ในการตัดสินใจว่าการตัดสินใจหรือนโยบายต่างประเทศใดเป็นนโยบายที่ดี หรืออีกความหมายหนึ่งที่มอร์แกนธอนกล่าวไว้ก็คือเป็นนโยบายที่มีเหตุผลหรือไม่ เกณฑ์หลักที่นักสังคมนิยมใช้พิจารณาคือ การตัดสินใจหรือนโยบายนั้นมิทำให้รัฐสามารถรักษาหรือเพิ่มพูนอำนาจได้หรือไม่ หรือพูดอีกทางหนึ่งคือนโยบายนั้นสร้างหรือรักษาผลประโยชน์ของรัฐหรือไม่ ดังนั้นไม่ว่านโยบายต่างประเทศนั้นจะเป็นนโยบายของรัฐใด มีขนบธรรมเนียมประเพณีหรือยึดถือคุณค่า หรือศาสนา

² Ibid.

³ Ibid.

แตกต่างกันอย่างไร หรืออยู่ในช่วงเวลาใดก็ตาม นักสังคมนิยมก็สามารถใช้เกณฑ์ผลประโยชน์แห่งชาตินี้ทดสอบและประเมินนโยบายต่างประเทศของรัฐเหล่านั้นได้ไม่ต่างกัน มอร์แกนธจึงกล่าวว่าแนวความคิดผลประโยชน์เป็นแก่นของการเมือง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ไม่ว่าในสถานที่และเวลาใดไม่มีวันเปลี่ยนแปลง⁴

ในทัศนะของมอร์แกนธ ในโลกแห่งการต่อสู้เพื่ออำนาจ ผลประโยชน์แห่งชาติเปรียบเสมือนเป็นดาวนำทางของผู้นำรัฐในการตัดสินใจและดำเนินนโยบายต่างประเทศ ผู้นำรัฐต่างๆ ไม่ว่าจะในยุคสมัยใดก็ล้วนแต่ควรต้องตัดสินใจเลือกการกระทำต่างๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญ นโยบายที่เป็นไปเพื่อรักษาหรือเพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติย่อมถือเป็นนโยบายที่มีเหตุผล ในทางตรงข้าม นโยบายที่ก่อให้เกิดความอ่อนแอ หรือนโยบายที่ดำเนินไปเพื่อหลักการอื่นที่ไม่ใช่ผลประโยชน์แห่งชาติ เช่นอุดมการณ์สากลอันเลือนลอย ย่อมหมายถึงนโยบายนั้นเป็นนโยบายที่หลุดออกจากกรอบของเหตุผล และย่อมนำไปสู่ความล้มเหลวในที่สุด

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวความคิดผลประโยชน์ นิยามในรูปของอำนาจจะมีความสำคัญสำหรับทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธทั้งในฐานะกรอบแนวทางในการศึกษาทำความเข้าใจกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์และในฐานะเกณฑ์ในการประเมินและหัวใจของการดำเนินนโยบายต่างประเทศ แต่ใน *Politics Among Nations* มอร์แกนธเองก็ไม่สามารถให้นิยามความหมายที่ชัดเจนแก่แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติได้ โดยนอกจากที่เขากล่าวว่าผลประโยชน์แห่งชาติของชาติที่รักสันติสามารถนิยามได้ในรูปของความมั่นคงของชาติ (national security) แล้ว⁵ ในหลักทฤษฎีสัจนิยมข้อที่สาม มอร์แกนธก็ยอมรับว่าแม้สังคมนิยมจะมีสมมติฐานว่าแนวความคิดผลประโยชน์เป็นแก่นของการเมือง ไม่ว่าจะในสถานที่หรือเวลาใด แต่ผลประโยชน์ที่กำหนดการกระทำทางการเมืองในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดของประวัติศาสตร์จะเป็นอะไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบริบททางการเมืองและวัฒนธรรมที่นโยบายต่างประเทศถูกกำหนดขึ้น โดยชาติหนึ่งอาจดำเนินการเพื่อเป้าหมายที่ไม่เคยมีชาติใดเคยสามารถหรือได้ดำเนินมาก่อนก็ได้⁶ นั่นคือ ชาติใดชาติหนึ่งในช่วงเวลาที่แตกต่างกันก็อาจกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติของตนในลักษณะที่แตกต่างกันไป หรือแม้แต่เป็นไปในทางสวนทางกันเลยก็เป็นได้ ผลประโยชน์แห่งชาติจึงสามารถถูกนิยามความหมายได้หลากหลาย ไม่แน่นอน และสามารถเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลา และนี่เองที่เป็น

⁴ Ibid., pp. 8-9.

⁵ Ibid., p. 528.

⁶ Ibid., p. 8.

ที่มาของข้อวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของมอร์แกนธที่พบได้บ่อยที่สุด นั่นคือ ประเด็นเรื่องความคลุมเครือ เป็นนามธรรมของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติที่ถือเป็นหัวใจหลักของทฤษฎีสัจนิยม⁷

ทั้งนี้ สาเหตุหลักของข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติของมอร์แกนธนั้นมาจากเหตุผลที่โรเบิร์ต ทักเกอร์ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ นั่นคือ ในขณะที่มอร์แกนธกำหนดอย่างกว้างๆ ว่าสิ่งที่เป็นผลประโยชน์แห่งชาติที่พื้นฐานที่สุดคือความมั่นคงของรัฐ และเพื่อให้รัฐสามารถอยู่รอดและบรรลุเป้าหมายอื่นๆ ที่ต้องการต่อไปได้ รัฐต้องแสวงหาอำนาจ แต่ในเมื่อทฤษฎีสัจนิยมให้ความสนใจกับสถานะในเวทีการเมืองระหว่างประเทศโดยทั่วไป ไม่ใช่สถานการณ์เฉพาะสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง⁸ ข้อเสนอที่ว่ารัฐควรแสวงหาอำนาจและความอยู่รอดจึงดูเหมือนเป็นเพียงข้อความอันเลื่อนลอยเท่านั้น เพราะมันไม่สามารถบอกวิธีการเฉพาะที่รัฐจะหรือควรจะทำเลือกดำเนินเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะหนึ่งๆ ได้ แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติจึงมักถูกวิจารณ์ว่าไม่มีประโยชน์และไม่สามารถนำมาเป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการตัดสินใจหรือประเมินนโยบายได้ในความเป็นจริงได้ ดังที่จัสติน โรเซนเบิร์ก (Justin Rosenberg) กล่าวไว้ว่า “ข้อความที่ให้ดำเนินการเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ” ดูเหมือน “จะไม่มีเนื้อหาสาระสำคัญ”⁹ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีทีสแตนลีย์ ฮอฟแมนน์ (Stanley Hoffmann) ยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจนที่สุด นั่นคือในกรณีเมื่อรัฐอยู่ในสถานะไร้เสถียรภาพและอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องเสี่ยงต่อความอยู่รอดอยู่ตลอดเวลา และมีทางเลือกนโยบายที่แตกต่างกันอย่างสุดโต่งหลากหลายทางซึ่งอาจถูกเสนอขึ้นมาเป็นทางเลือกเพื่อความอยู่รอด ในกรณีดังกล่าวนี้ แนวความคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติย่อมไม่สามารถช่วยในการตอบคำถามว่ารัฐควรจะทำเลือกทางเลือกนโยบายใด และเหตุใดรัฐจึงเลือกทางเลือกนโยบายหนึ่ง และไม่เลือกทางอื่นๆ เพื่อตอบสนองผลประโยชน์หรือเป้าหมายเดียวกันได้¹⁰

⁷ Ghazi A.R. Algozaibi, “The Theory of International: Hans J. Morgenthau and His Critics,” *Background* 8: 240.

⁸ Robert Tucker, “Political Realism and Foreign Policy,” *World Politics* 13: 3 (1961): 463.

⁹ Justin Rosenberg, “What’s the Matter with Realism?,” *Review of International Studies* 16: 4 (1990): 291. “In the absence of such objective criteria the “national interest” become not a concrete guide to policy but just another vague expression which can mean whatever its author wants it to mean.” Carey B. Joynt and Sherman S. Hayden, “Moral and Politics: The Current Debate,” *The Canadian Journal of Economics and Political Science* 21: 3 (1955): 357.

¹⁰ Stanley N. Hoffmann, “International Relations: The Long Road to Theory,” in *International Politics and Foreign Policy: a Reader in Research and Theory*, ed. James N. Rosenau, p. 423.

นอกจากนี้ เมื่อเรากลับมาพิจารณาในความเป็นจริง เมื่อรัฐหนึ่งดำเนินนโยบายอย่างหนึ่งโดยอ้างว่าเป็นไปเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ ตามสามัญสำนึกประโยชน์ย่อมหมายถึงรัฐนั้นกำลังดำเนินนโยบายเพื่อสิ่งที่ดีสำหรับรัฐ แต่เมื่อเราถามต่อไปว่าอะไรคือสิ่งที่ดีสำหรับรัฐ คำตอบที่ตามมาย่อมมีมากมายหลากหลายแตกต่างกันไป โดยพื้นฐานที่สุดแล้ว ในสภาวะอนาธิปไตย เราอาจกล่าวว่สิ่งที่เป็นผลประโยชน์ที่รัฐจะต้องรักษาปกป้องไว้ก่อนสิ่งอื่นใดก็คือ ความอยู่รอดมั่นคง เพราะหากรัฐไม่มีตัวตนคงอยู่ สิ่งดีอื่นๆ ที่ตามมาย่อมไม่มีความหมาย แต่ความอยู่รอดมั่นคงย่อมไม่ได้เป็นผลประโยชน์เพียงหนึ่งเดียวที่รัฐทั้งหลายต้องการ เพราะเมื่อรัฐมีความมั่นคงแล้ว ความปรารถนาอื่นๆ ย่อมตามมา เช่น ความมั่งคั่ง ดินแดน หรืออาจเป็นเป้าหมายที่ย่อยลงไปกว่านั้น เช่น เส้นทางเดินเรือ แหล่งจับปลา เหมืองแร่ บ่อน้ำมัน ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งแน่นอนว่าแต่ละรัฐย่อมมีความปรารถนาที่แตกต่างกันไป

ในขณะเดียวกัน เมื่อเรากล่าวถึงสังคมรัฐ แน่แน่นอนว่ารัฐแต่ละรัฐย่อมประกอบกลุ่มคนซึ่งแม้มีจุดร่วมกัน แต่ก็ย่อมมีความหลากหลายแตกต่างกันไป ดังนั้นสิ่งที่ถือว่าเป็นผลประโยชน์แห่งชาติสำหรับคนกลุ่มหนึ่งก็อาจไม่ใช่ หรืออาจขัดแย้งกับสิ่งที่เป็นการผลประโยชน์ของคนอีกกลุ่มหนึ่งในรัฐเดียวกัน แต่ละรัฐจึงอาจมีสิ่งที่อาจถูกเรียกว่าเป็นผลประโยชน์แห่งชาติมากมายหลากหลาย โดยอาจมีลำดับความสำคัญที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ ลำดับความสำคัญดังกล่าวนี้อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นบริบททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างอำนาจภายใน ซึ่งแน่นอนว่าย่อมทำให้ลำดับความสำคัญดังกล่าวนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปได้อยู่ตลอดเวลา ดังนั้น สิ่งที่ถูกรับถือว่าเป็นผลประโยชน์แห่งชาติจึงมีความหลากหลายและสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้เสมอ ซึ่งด้วยเหตุนี้เอง แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติจึงถูกวิพากษ์ว่าไม่สามารถเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่แน่นอนในการทำความเข้าใจและประเมินนโยบายต่างประเทศได้ ดังที่สแตนลีย์ ฮอฟแมนได้วิจารณ์ข้อจำกัดของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติไว้ว่า

“แนวความคิดพื้นฐานบางอย่างไม่มีประโยชน์...เช่นในกรณีแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ ที่ได้รับการพัฒนาโดยฮานส์ มอร์เกนธอ และเคนเนต ทอมป์สัน แนวความคิดนี้หากจะมีประโยชน์บ้าง ก็ต่อเมื่อเราได้มีสมมติฐานเบื้องต้นว่าในระบบระหว่างประเทศมีเสถียรภาพ, รัฐมีเป้าประสงค์ที่จำกัด (limited objectives), มีระบอบการปกครองคล้ายคลึงพอที่จะมี

เป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน และมีนโยบายต่างประเทศที่สามารถและปราศจากอคติและความกดดันจากภายใน”¹¹

ยิ่งไปกว่านั้น จุตต้า เวลเดส (Jutta Weldes) ยังได้เสนอปัญหาประการสำคัญของแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติอีกประการหนึ่งนั่นคือ ในความเป็นจริง เราจะพบว่าความหมายของคำว่า ‘ผลประโยชน์แห่งชาติ’ กลับสามารถแปรผันไปอย่างไรก็ได้ตามแต่ผู้กำหนดต้องการ¹² โดยในทางปฏิบัติแล้ว ไม่ว่าจะผู้นำหรือฝ่ายตรงข้ามก็สามารถที่จะยกอ้าง ‘ผลประโยชน์แห่งชาติ’ มาเป็นเครื่องสร้างความชอบธรรมแก่แนวทางนโยบายของตนได้เสมอ ดังที่จะเห็นตัวอย่างได้อยู่เสมอในประเทศประชาธิปไตยที่ฝ่ายต่างๆ ล้วนต้องการเสียงสนับสนุนนโยบายของตน หรือแม้แต่ในระบบอบเผด็จการ ผู้นำรัฐก็สามารถดำเนินการต่างๆ ในนามของผลประโยชน์แห่งชาติได้เช่นกัน ดังที่เคนเนต วอลซ์ได้กล่าวไว้ว่า “ทุกคนล้วนอ้าง ‘ผลประโยชน์แห่งชาติ’ ไม่มีนโยบายใดที่ถูกดำเนินไปจากคำสารภาพว่าแม้สิ่งนี้จะทำร้ายประเทศของตน แต่มันจะช่วยผู้อื่น”¹³ ดังนั้นโดยสรุปแล้วสำหรับฝ่ายวิพากษ์ แนวความคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติจึงเป็นแนวความคิดที่ “กว้างเกินไป, ทั่วไปจนเกินไป, คลุมเครือเกินไป และครอบคลุมทั้งหมดมากจนเกินไป”¹⁴ จนไม่สามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมของรัฐได้

มอร์เกนธอและปัญหา ‘ผลประโยชน์แห่งชาติ’

ท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์มากมายมอร์เกนธอได้รับ ข้อวิพากษ์ในประเด็นความคลุมเครือไม่แน่นอนของความหมายของแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ ถือเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเด็นที่มอร์เกนธอยอมรับและเห็นด้วย ดังในบทความเรื่อง *The Problem of the National Interest* เขาได้กล่าวไว้ว่า

¹¹ Stanley N. Hoffmann, “Theory and International Relations,” in *International Politics and Foreign Policy: a Reader in Research and Theory*, ed. James N. Rosenau, (New York: The Free Press., 1969), p. 33.

¹² Jutta Weldes, *Constructing National Interest: The United States and Cuban Missile Crisis*, p. 3.

¹³ Kenneth N. Waltz, *Man, the State and War: A Theoretical Analysis* (New York: Columbia University Press, 1959), p. 38.

¹⁴ Fred A. Sondermann, “The Concept of National Interest,” in *The Theory and Practice of International Relations*, ed. William C. Olson, 7th ed. (Englewood Cliff: Prentice-Hall, 1987), p. 60.

“ได้มีเสียงคัดค้านแนวความคิดนโยบายต่างประเทศของสัจนิยมอยู่บ่อยครั้งว่า แนวความคิดหลักของสำนัก ผลประโยชน์แห่งชาติ ไม่สามารถเป็นมาตรฐานที่ยอมรับได้ (acceptable standard) ได้ทั้งในแง่ความคิดและการกระทำ เสียงโต้แย้งเหล่านี้อิงอยู่บนสาเหตุหลัก 2 ประการด้วยกัน นั่นคือ ความลึกลับ (elusiveness) ของแนวความคิดและความอ่อนไหวต่อการตีความ (susceptibility to interpretation) ... ข้อเสนอเหล่านี้มีสาระสำคัญ แต่มันไม่ได้ทำให้ประโยชน์ของแนวความคิดนี้หมดคุณค่าไป”¹⁵

จากข้อความดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่าแม้มอร์แกนธจะยอมรับว่าแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติมีจุดอ่อนตามที่ได้ถูกวิจารณ์ไว้ แต่เขายังยืนยันถึงประโยชน์ของแนวความคิดดังกล่าวและคัดค้านข้อกล่าวหาที่ว่าแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติไม่มีประโยชน์ในการวิเคราะห์ใดๆ โดยจากการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้เขียนพบว่ามอร์แกนธได้พยายามขยายความให้เห็นถึงความสำคัญของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติในทฤษฎีสัจนิยมของเขา รวมทั้งยังได้ชี้แจงให้เห็นถึงประโยชน์ และแจกแจงต้นเหตุที่มาของข้อวิพากษ์วิจารณ์ และลักษณะของปัญหาในการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติเอาไว้ค่อนข้างละเอียดด้วย

ผลประโยชน์แห่งชาติในสัจนิยม : ผลประโยชน์แห่งชาติในฐานะกรอบเหตุผล

ทั้งนี้ ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว แนวความคิดผลประโยชน์ นิยามในรูปของอำนาจถือเป็นแนวคิดแก่นกลางหลัก (central concept) ของทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธ โดยแนวความคิดดังกล่าวถือเป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่มอร์แกนธเสนอเพื่อให้ผู้ศึกษาการเมืองระหว่างประเทศใช้ในการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้อย่างเป็นทฤษฎี ทั้งยังเป็นมาตรฐานในการตัดสินและประเมินนโยบายต่างประเทศ ในบทความ *The Problem of the National Interest* แม้มอร์แกนธจะยอมรับว่าแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาตินี้มีจุดอ่อน แต่เขายังพยายามยืนยันถึงความสำคัญของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติในฐานะกรอบเหตุผลในการทำความเข้าใจกับข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยกล่าวว่าความมีเหตุผลของแนวความคิดผลประโยชน์

¹⁵ Hans J. Morgenthau, “The Problem of the National Interest,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.1, p. 90.

แห่งชาตินั้น ถือเป็นกุญแจสำคัญสำหรับความเป็นไปได้ทั้งในการเรียงร้อยประวัติศาสตร์นโยบายต่างประเทศในอดีตและในการทำความเข้าใจกับนโยบายต่างประเทศของรัฐในปัจจุบัน

“ด้วยสมมติฐานความเป็นสากลข้ามกาลเวลาและสถานที่ของผลประโยชน์แห่งชาตินี้เอง ที่ทำให้เราสามารถเข้าใจนโยบายต่างประเทศของเดมอสเทนิส (*Demosthenes*) และซีซาร์ (*Caesar*), ของเกาฏิลยะ (*Kautilya*) และเฮนรีที่แปด (*Henry VIII*), และของผู้นำรัสเซียและจีนในปัจจุบัน”¹⁶ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะบุคลิกภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคมหรืออคติส่วนตัวของผู้นำเหล่านี้จะแตกต่างกันอย่างไร แต่ด้วยสมมติฐานว่าความคิดของพวกเขาเหล่านั้นจะเป็นไปเพื่อการปกป้องและส่งเสริมผลประโยชน์แห่งชาติเหมือนกัน ทำให้เราสามารถคิดอย่างที่ว่าพวกเขาเคยต้องคิด และเมื่อเราคิดด้วยวิธีการเดียวกับพวกเขา ย่อมทำให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจความคิดของพวกเขาเหล่านั้นได้

ผลประโยชน์แห่งชาติในสังคมนิยม : ผลประโยชน์แห่งชาติในฐานะดาวนำทาง

ในบทความชิ้นเดียวกันนี้ นอกจากมอร์แกนธจะเน้นย้ำความสำคัญของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติในฐานะกรอบเหตุผลที่ช่วยนำทางในการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศแล้ว มอร์แกนธยังเสนอแนะให้ผู้นำรัฐต่างๆ ดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยอิงจากการคิดคำนวณผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญ แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติจึงถือเป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานสำคัญที่สังคมนิยมใช้ในการแยกแยะระหว่างนโยบายต่างประเทศที่มีเหตุผลและไม่มีเหตุผลออกจากกัน ทั้งนี้ มอร์แกนธเสนอว่าเส้นแบ่งที่ชัดเจนที่สุดระหว่างอุดมคตินิยมและสังคมนิยม นั่นก็คือ ในขณะที่อุดมคตินิยมพยายามนำหลักการนามธรรมสากลมาใช้เป็นหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ สังคมนิยมกลับเสนอให้ใช้ผลประโยชน์แห่งชาติเป็นดาวนำทาง¹⁷ โดยในขณะที่อุดมคติเชื่อว่ามนุษย์สามารถพัฒนาได้และการยึดหลักการนามธรรมสากลเหล่านี้จะทำให้โลกปราศจากความขัดแย้งได้ในที่สุด สังคมนิยมกลับเรียนรู้จากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ และตระหนักว่าโลกเต็มไปด้วยผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกัน และความขัดแย้งไม่สามารถถูกขจัดออกไปจากโลกนี้ได้ มนุษย์ไม่มีทางเอาชนะความขัดแย้งด้วยหลักการทางศีลธรรม สังคมนิยมจึงมีเป้าหมายเพียงแค่บรรเทาความชั่วร้ายในเวทีการเมืองเท่านั้น ไม่ได้หวังความดีสมบูรณ์¹⁸

¹⁶ *Ibid.*, p. 92.

¹⁷ *Ibid.*

¹⁸ *Ibid.*, p. 80.

มอร์แกนธอย์ได้ขยายประเด็นดังกล่าวนี้ไว้ในบทแรกของผลงาน *In Defense of the National Interest* โดยกล่าวย้าว่า “รัฐบุรุษทุกคนที่ประสบความสำเร็จในช่วงสมัยใหม่ตั้งแต่ ริชอลิเออร์ (Richelieu) จนถึงเชอร์ชิล (Churchill) ล้วนถือผลประโยชน์แห่งชาติเป็นมาตรฐานของนโยบายของพวกเขา และไม่มีนักศีลธรรมที่ยิ่งใหญ่คนไหนในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่บรรลุเป้าหมายของเขา” มอร์แกนธอย์ยืนยันว่าผู้นำสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ผู้วางรากฐาน (Founding Father) แต่ยึดการดำเนินนโยบายต่างประเทศบนฐานการคิดคำนวณถึงผลประโยชน์แห่งชาติและระบบดุลแห่งอำนาจตลอดมา แต่ประเด็นความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์แห่งชาติและหลักการศีลธรรมนี้ ได้กลับกลายเป็นความผิดพลาดพื้นฐานสำคัญที่ฝังรากลึกอยู่ในนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะตั้งแต่หลังช่วงหลังสิ้นสุดสงครามระหว่างสเปน - อเมริกา* (Spanish-American War) เป็นต้นมา และเราสามารถเรียนรู้ความผิดพลาดจากประวัติศาสตร์ได้ มอร์แกนธอย์จึงได้แบ่งแยกประวัติศาสตร์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาออกเป็น 3 ช่วงเพื่อแยกแยะและเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของหลักการคิดและการดำเนินนโยบายต่างประเทศของผู้นำสหรัฐอเมริกาให้เห็นอย่างชัดเจน ซึ่งได้แก่

1. ยุคความเป็นจริง (realistic period) ช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาผู้นำสหรัฐอเมริกา ในช่วงเวลากว่าศตวรรษแรกหลังจากประกาศอิสรภาพตัดสินใจและดำเนินนโยบายจากมุมมองอำนาจ (think and act in term of power) โดยมอร์แกนธอย์ได้ยกตัวอย่างเหตุผลที่อเล็กซานเดอร์ แฮมมิลตัน (Alexander Hamilton) ได้ให้ไว้ในกรณีการประกาศตัวเป็นกลางของสหรัฐอเมริกา ในสงครามระหว่างพันธมิตรออสเตรีย, รัสเซีย, ฮาร์ดิเนีย, สหราชอาณาจักร และเนเธอร์แลนด์ กับ ฝรั่งเศสซึ่งผูกพันกับสหรัฐอเมริกาด้วยสนธิสัญญาพันธมิตร เพื่อคัดค้านกับฝ่ายโทมัส เจฟเฟอร์สัน (Thomas Jefferson) ที่ยกเหตุผลทางศีลธรรม นั่นคือ ความเคารพสนธิสัญญาพันธมิตรที่ทำไว้, ความรู้สำนึกบุญคุณที่ฝรั่งเศสเคยให้ความช่วยเหลือในการต่อสู้เพื่ออิสรภาพ และความปรองดอง

* สงครามสเปน - อเมริกัน (เม.ย. - ส.ค. 1898) เริ่มขึ้นหลังจากเรือรบยูเอสเอสเมนของสหรัฐฯ ที่ถูกส่งไปปกป้องชาวอเมริกันในคิวบาเกิดระเบิดล่มในอ่าวฮาวานาของคิวบา ซึ่งสื่อในสหรัฐฯ เชื่อว่าถูกก่อวินาศกรรมโดยฝ่ายสเปนและกระจายข่าวถึงความโหดร้ายทารุณของสเปน ทำให้สาธารณชนในสหรัฐฯ เกิดความโกรธแค้นและเรียกร้องให้รัฐบาลประกาศสงคราม ในขณะที่ประธานาธิบดีวิลเลียม แมคคินลีย์ (William McKinley) ไม่เห็นด้วย อย่างไรก็ตาม ด้วยกระแสเสียงเรียกร้องจากประชาชน ในที่สุดประธานาธิบดีแมคคินลีย์ต้องยอมเสนอมติขออนุมัติการส่งกองทหารไปยังคิวบาจากรัฐสภา รัฐสภาสหรัฐอเมริกาจึงประกาศสงครามต่อสเปนในวันที่ 20 เมษายน ปีค.ศ. 1898 สงครามสิ้นสุดลงโดยฝ่ายสหรัฐฯ ได้ชัยชนะอย่างท่วมท้น และทำให้สเปนต้องสูญเสียคิวบา เปอร์โตริโก ฟิลิปินส์และกวมให้แก่สหรัฐอเมริกา ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก [http://en.wikipedia.org/wiki/Spanish-American_War] accessed 14/01/08

ระหว่างรัฐสหพันธรัฐ เพื่อสนับสนุนให้สหรัฐอเมริกาช่วยเหลือฝ่ายฝรั่งเศส แฮมมิลตันเชื่อว่าการเข้าร่วมสงครามกับฝ่ายฝรั่งเศสสู้รบกับฝ่ายพันธมิตรเกือบทั้งภูมิภาคยุโรปย่อมนำมาซึ่งความเสี่ยงมากมาย ในขณะที่ผลตอบแทนที่อาจได้มีเพียงน้อยนิด แฮมมิลตันจึงได้เขียนเอกสาร 'Pacificus' และ 'Americanus' ภายใต้ความเชื่อที่ว่ามาตรฐานศีลธรรมในเวทีระหว่างประเทศนั้นแตกต่างจากมาตรฐานที่ใช้ระหว่างปัจเจกบุคคล เพราะรัฐมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชนและต้องรักษาความอยู่รอดของรัฐเพื่อประชาชนและคนรุ่นหลังที่จะตามมา การตัดสินใจของรัฐจึงมีผลกระทบต่อคนมากมายและเป็นผลในระยะยาว ต่างกับปัจเจกบุคคลที่มีเพียงตัวเขาเองหรือบุคคลรอบข้างใกล้ชิดที่ต้องรับผิดชอบต่อ การตัดสินใจและการกระทำของเขาเท่านั้น รัฐจึงหน้าที่สำคัญที่สุดคือรักษาผลประโยชน์ของรัฐโดยเฉพาะการรักษาความอยู่รอดมั่นคง ด้วยเหตุนี้สหรัฐอเมริกาจึงไม่ควรทำสิ่งใดที่ต้องเสี่ยงต่อผลประโยชน์ดังกล่าว แม้จะต้องขัดกับอารมณ์ความรู้สึกหรือมาตรฐานศีลธรรมที่ดีก็ตาม¹⁹

จากกรณีดังกล่าว มอร์แกนธอซีให้เห็นว่าแฮมมิลตันได้คิดคำนวณและตัดสินใจการกระทำของรัฐด้วยมาตรฐานผลประโยชน์แห่งชาติ แฮมมิลตันปฏิเสธที่แลกความอยู่รอดของรัฐกับอารมณ์ความรู้สึกและการยึดถือมาตรฐานทางกฎหมายและศีลธรรม และถามคำถามว่าหากสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมกับฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกาจะได้อะไร และต้องเสี่ยงที่จะสูญเสียสิ่งใด²⁰ ซึ่งนี่คือตัวอย่างของวิธีการคิดและตัดสินใจจากมุมมองผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งทำให้สหรัฐอเมริกาได้นโยบายที่มีเหตุผลและสอดคล้องกับความเป็นจริงทางการเมือง

2. ยุคอุดมการณ์ (ideological period) ช่วงที่สองนี้เริ่มต้นเมื่อโทมัส เจฟเฟอร์สันได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีจนกระทั่งถึงสงครามสเปน-อเมริกาซึ่งอยู่ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ผู้นำในช่วงนี้โดยเฉพาะเจฟเฟอร์สันและจอห์น ควินซี อัดัม (John Quincy Adams) ถือเป็นผู้นำที่คิดและยึดมั่นในหลักการศีลธรรม แต่เมื่อต้องดำเนินการในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ผู้นำเหล่านี้กลับหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเลือกปฏิบัติตามหลักผลประโยชน์แห่งชาติ ดังนั้น ในช่วงนี้เราจะสังเกตได้ถึงความแตกต่างระหว่างทิศทางของความคิดทางการเมือง และการกระทำทางการเมือง แต่ในที่สุดสิ่งที่เป็นที่ต้องการทางศีลธรรมก็กลับบังเอิญเป็นสิ่งที่ตอบสนองของผลประโยชน์แห่งชาติด้วย

¹⁹ Hans J. Morgenthau, *In Defense of the National Interest: A Critical Examination of American Foreign Policy*, pp. 14-17.

²⁰ *Ibid.*, p. 18.

ในการแสดงความคิดต่อสาธารณะต่างๆ เจฟเฟอร์สันแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความทุ่มเทของเขาต่อมาตรฐานทางศีลธรรม โดยเฉพาะเป็นหลักในการโจมตีเหยียดหยามระบบดูแลแห่งอำนาจในยุโรปและสนับสนุนหลักความเท่าเทียมกันซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของความพยายามในการปฏิวัติของฝรั่งเศส²¹ ตรงข้ามกับแฮมมิลตัน เจฟเฟอร์สันเชื่อว่าปัจเจกบุคคลและรัฐควรมียึดถือมาตรฐานศีลธรรมเดียวกัน เพราะหน้าที่ทางศีลธรรมของปัจเจกบุคคล “ย่อมติดตามพวกเขาไปในสังคมด้วย และผลรวมของหน้าที่ของปัจเจกบุคคลทุกคนในสังคมย่อมก่อให้เกิดหน้าที่ของสังคมหนึ่งที่มีต่อสังคมอื่นๆ ดังนั้น ในระดับระหว่างสังคมต่อสังคม กฎทางศีลธรรมเหมือนที่อยู่ระหว่างปัจเจกบุคคลย่อมคงอยู่”²²

อย่างไรก็ตาม เมื่ออำนาจของนโปเลียนถึงจุดสูงสุดในช่วงทศวรรษสุดท้ายของสงครามนโปเลียน* (Napoleonic War) มอร์เกนธอว์ได้ชี้ให้เห็นว่าข้อความในจดหมายส่วนตัวของเจฟเฟอร์สันกลับแสดงให้เห็นว่าเขาให้ความสำคัญต่อการพิจารณาความเปลี่ยนแปลงของการกระจายอำนาจระหว่างรัฐในระบบมากกว่าหลักการศีลธรรมที่สากลใดๆ ดังที่เขากล่าวในปีค.ศ. 1812 ว่า “เรา...ควรสวดภาวนาขอให้อำนาจในยุโรปสมดุลและได้รับการถ่วงดุล...ให้พวกเขาต้องการคองกกำลังทั้งหมดไว้ที่บ้านเพื่อความมั่นคงของพวกเขา และปล่อยให้ส่วนอื่นๆ ของโลกอยู่ในภาวะสันติสุข”²³ เจฟเฟอร์สันแสดงจุดยืนที่ต้องการให้ยุโรปรักษาสภาพดุลแห่งอำนาจเดิมเอาไว้ ตลอดจนถึงสิ้นสุดสงคราม ด้วยเขาเห็นว่าหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะฝรั่งเศสสามารถครอบครองและมีอำนาจเหนือชาติอื่นๆ ในยุโรปย่อมส่งผลกระทบต่อสถานภาพความมั่นคงของสหรัฐฯ อย่างแน่นอน จุดยืนดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อถึงคราวจำเป็น เจฟเฟอร์สันก็

²¹ Greg Russell, *Hans J. Morgenthau and the Ethics of American Statecraft*, p. 110.

²² Thomas Jefferson, “Opinion on French Treaties,” in *The Works of Thomas Jefferson*, ed. Paul Ford (New York, 1950), pp. 285-286; quoted in *Ibid*.

* สงครามนโปเลียนเป็นการต่อสู้ระหว่างฝรั่งเศสและพันธมิตรฝ่ายยุโรปที่เกิดขึ้นหลังจากการปฏิวัติฝรั่งเศส (1789) ทั้งนี้ ไม่มีข้อสรุปที่แน่นอนว่าสงครามนโปเลียนเริ่มต้นขึ้นเมื่อใดโดยอาจเป็นในปีค.ศ. 1799 เมื่อนโปเลียนสามารถยึดอำนาจในฝรั่งเศสได้ หรือในปีค.ศ. 1803 ที่สงครามระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศสเริ่มต้นขึ้น หรือในปีค.ศ. 1804 ที่นโปเลียนสถาปนาตัวเองขึ้นเป็นจักรพรรดิ แต่นับจากในปีค.ศ. 1803 ก็เกิดสงครามการต่อสู้ระหว่างฝรั่งเศสและฝ่ายพันธมิตรยุโรปอีกหลายครั้ง จนในที่สุดหลังจากที่นโปเลียนพ่ายแพ้อย่างย่อยยับในการต่อสู้ที่วอเตอร์ลูวันที่ 18 มิ.ย. ปีค.ศ. 1815 สงครามได้สิ้นสุดลงและนำไปสู่การลงนามในสนธิสัญญาปารีส (Treaty of Paris) ในปีเดียวกันนั่นเอง ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก [http://en.wikipedia.org/wiki/Napoleonic_War] accessed 14/01/08

²³ Hans J. Morgenthau, *In Defense of the National Interest: A Critical Examination of American Foreign Policy*, p. 20.

เลือกที่จะพิจารณาและตัดสินใจบนฐานผลประโยชน์แห่งชาติมากกว่าหลักการศีลธรรม จนกระทั่งเมื่อฝ่ายฝรั่งเศสพ่ายแพ้ เจฟเฟอร์สันจึงหวนกลับมาทบทวนเกี่ยวกับการยึดหลักการศีลธรรมอีกครั้ง

นอกจากเจฟเฟอร์สัน มอร์แกนยังได้ยกกรณีของจอห์น ควินซี อัดัมเป็นอีกตัวอย่างของนักสังคมนิยมที่แฝงตัวในคราบนักศีลธรรม ภายใต้การบริหารของอดัม มอร์แกนแสดงให้เห็นว่าหลักการศีลธรรมและผลประโยชน์ของสหรัฐฯ สามารถเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยหลักการทางศีลธรรมต่างๆ ของอดัมล้วนแล้วแต่เป็นผลประโยชน์แห่งชาติที่ถูกห่อหุ้มด้วยข้อความทางศีลธรรมเท่านั้น นโยบายต่างๆ เช่น เสรีภาพทางทะเล (freedom of the sea), หลักการมอนโร (Monroe Doctrine) และโครงการของพระเจ้า (Manifest Destiny) ล้วนถูกกำหนดภายในนามของหลักกฎหมายและหลักการศีลธรรม แต่ในทางปฏิบัติ นโยบายเหล่านี้กลับตอบสนองผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ด้วย เช่น เสรีภาพทางทะเลได้กลายเป็นอาวุธเพื่อช่วยป้องกันอิสรภาพของสหรัฐอเมริกาจากการรุกรานของกองทัพอังกฤษ หลักการมอนโรที่ถูกกำหนดภายใต้หลักการต่อต้านจักรวรรดินิยม (anti-imperialism) และหลักไม่แทรกแซงผู้อื่น (nonintervention) ก็ถือเป็นข้ออ้างเพื่อต่อต้านพฤติกรรมที่อาจเป็นอันตรายต่อความยิ่งใหญ่ของสหรัฐฯ ในขณะที่โครงการพระเจ้าที่กำหนดว่าสหรัฐฯ อเมริกามีภารกิจที่สวรรค์กำหนดไว้ให้ทำการขยายพรมแดน จากชายฝั่งแอตแลนติกทางตะวันออกของทวีปอเมริกาเหนือ ออกไปทางทิศตะวันตกจนจรดชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกก็กลายเป็นข้ออ้างทางศีลธรรมที่สร้างความชอบธรรมให้แก่การขยายอำนาจของสหรัฐฯ อเมริกาไปทางตะวันตกหรือเพื่อสร้างสิ่งที่ฝ่ายตรงข้ามของอดัมเรียกว่า ‘จักรวรรดิอเมริกัน’ (American Empire)²⁴

3. ยุคอุดมคติ (utopian period) ในช่วงที่สามนี้ มอร์แกนออกกล่าวว่าเป็นช่วงที่ผู้นำสหรัฐฯ ไม่ได้ใช้หลักการศีลธรรมเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่นโยบายที่สนองผลประโยชน์แห่งชาติเหมือนที่ผ่านมา แต่หลักการศีลธรรมกลับกลายเป็นมาตรฐานเพียงอย่างเดียวที่ผู้นำเหล่านี้ใช้เป็นหลักในการตัดสินใจและดำเนินนโยบายในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ โดยตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดของผู้ที่ยึดมั่นและจมปลักอยู่กับหลักการทางศีลธรรมที่ชัดเจนที่สุดคือประธานาธิบดีวูดโร วิลสัน ซึ่งไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญแก่หลักการศีลธรรมอย่างเดียวนั้น แต่ยังต่อต้านการพิจารณานโยบายบนฐานการคำนวณผลประโยชน์ด้วยเหตุผลทางศีลธรรมอีกด้วย

²⁴ Ibid., pp. 22-23.

“มันเป็นสิ่งอันตรายอย่างยิ่งที่จะตัดสินนโยบายต่างประเทศของชาติบนฐานผลประโยชน์ทางวัตถุ (material interest) มันไม่เพียงแต่ไม่ยุติธรรม...แต่ยังเป็นการลดคุณค่าของการกระทำของคุณ...เรากล้าที่จะไม่หันหนีจากหลักการที่ว่าศีลธรรมต่างหาก...ไม่ใช่ประโยชน์เฉพาะหน้าที่ ต้องเป็นหลักการนำทางแก่เรา และเราจะไม่มีทางให้อภัยต่ออธรรม (iniquity) เพียงเพราะมันเป็นสิ่งที่สะดวกที่สุดที่จะทำ”²⁵

อย่างไรก็ตาม วิลสันก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนี้ภัยที่มีต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ได้เหมือนดังที่เจฟเฟอร์สันเคยประสบ แต่แตกต่างกันที่วิลสันไม่สามารถรับรู้ถึงภัยดังกล่าวจากมุมมองอื่นใดเลยนอกจากศีลธรรมเท่านั้น แม้ว่าผลประโยชน์ของสหรัฐฯ จะถูกคุกคามโดยตรง ดังนั้น ในขณะที่ประธานาธิบดีวิลสันนำสหรัฐอเมริกาเข้าสู่สงครามเพื่อต่อต้านการขยายตัวของเยอรมันด้วยเหตุผลทางศีลธรรม นั่นคือเพื่อจำกัดอำนาจลัทธิอัตตาธิปไตย (autocracy) ของเยอรมันที่เป็นอันตรายต่อประชาธิปไตยในโลก เขาได้เลือกดำเนินนโยบายที่ตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา นั่นคือ การดึงดุลแห่งอำนาจในยุโรปให้กลับคืนมาซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาโดยไม่รู้ตัว มอร์แกนธูซีให้เห็นว่าในช่วงสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง “วิลสันดำเนินนโยบายที่ถูกต้อง แต่เขาดำเนินด้วยเหตุผลที่ผิด”²⁶

อย่างไรก็ดี เมื่อวิลสันนำสหรัฐอเมริกาเข้าสู่สงครามโลกเพื่อปกป้องรักษากฎหมายระหว่างประเทศและมาตรฐานศีลธรรม ไม่ใช่เพื่อดึงเอาระบบดุลแห่งอำนาจในยุโรปกลับคืนมาภายหลังสงครามสิ้นสุดลง วิลสันจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างดุลแห่งอำนาจในยุโรปขึ้นมาใหม่ แต่กลับต้องการที่จะทำให้ระบบนั้นสิ้นสุดลง ดังที่เขากล่าวไว้ในปีค.ศ. 1919 ว่า “วันที่เราทิ้งไว้เบื้องหลังคือวันแห่งดุลแห่งอำนาจ มันคือวันที่ทุกชาติดูแลตัวเอง หรือสร้างพันธมิตรกับชาติอื่นหรือกลุ่มชาติอื่นเพื่อดำรงสันติภาพเอาไว้ หรือเพื่อครอบงำส่วนที่อ่อนแอกว่าของโลก”²⁷ ดังนั้น เมื่อต้องเผชิญกับการเจรจาเพื่อต่อรองผลประโยชน์ระหว่างชาติในยุโรปหลังสงคราม วิลสันจึงไม่มีจุดยืนที่แน่นอนใดๆ นอกจากหลักการศีลธรรมที่เขายึดถือเท่านั้น มอร์แกนธูซีจึงสรุปว่าสนธิสัญญาแวร์ซาย (Treaty of Versailles) ถือเป็นตัวแทนที่แสดงให้เห็นความล้มเหลวของวิลสัน

²⁵ Ibid., pp. 23-24.

²⁶ Ibid., p. 26.

²⁷ Ibid., pp. 27-28.

ที่เกิดจากความเพิกเฉยต่อผลประโยชน์ของชาติต่างๆ ในยุโรปและความพยายามในการนำเสนอหลักการศีลธรรมที่แยกตัวออกจากความเป็นจริงทางการเมือง²⁸

นอกเหนือจากความล้มเหลวที่มาจากความผิดพลาดของประธานาธิบดีวิลสันเองแล้ว มอร์แกนธอยยัง เสนอต่อไปว่า โศกนาฏกรรมที่น่าเศร้าอีกประการหนึ่งที่ตามมาก็คือ ลัทธิวิลสัน (Wilsonianism) ที่กลายเป็นหลักการทางการเมืองภายหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเป็นต้นมา มอร์แกนธอยได้เปรียบเทียบลัทธิวิลสันนี้กับลัทธิโดดเดี่ยว (Isolationism) ที่แพร่กระจายในช่วงระหว่างสงครามโลกทั้งสองครั้ง (interwar period) โดยแสดงให้เห็นว่า ลัทธิทั้งสองล้วนอยู่บนฐานของการปฏิเสธการเผชิญหน้ากับความเป็นจริงทางการเมืองและการพิจารณานโยบายจากฐานผลประโยชน์แห่งชาติเหมือนกัน โดยในขณะที่ลัทธิโดดเดี่ยวอ้างว่ามีเป้าหมายเพื่อการย้อนกลับไปหายุคแห่งความเป็นจริงของสหรัฐฯ โดยการประกาศจำกัดอิทธิพลของสหรัฐฯ ให้อยู่เฉพาะในซีกโลกตะวันตก (Western Hemisphere) และไม่เข้าไปก้าวก่ายในเวทีการเมืองยุโรป มอร์แกนธอยกลับชี้ให้เห็นว่าความผิดพลาดของลัทธิโดดเดี่ยวคือ ความเข้าใจผิดที่ว่าเสรีภาพที่สหรัฐฯ พ้นจากการเข้าไปเกี่ยวพันกับยุโรปนั้นเป็นสิ่งที่ได้มาโดยธรรมชาติ หรือได้มาเพียงจากการละวางมือ (abstention) ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวเท่านั้น แต่แท้ที่จริงแล้ว ในทางตรงกันข้าม ผู้นำนักสังคมนิยมของสหรัฐฯ ในช่วงแรกถือการโดดเดี่ยวนี้เป็นเป้าหมายของนโยบายของสหรัฐฯ และกำหนดนโยบายต่างๆ อย่างจงใจบนฐานผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพดังกล่าว มอร์แกนธอยจึงสรุปว่า “สำหรับนักสังคมนิยมในยุคแรก การโดดเดี่ยวถือเป้าหมายของนโยบายและต้องขวนขวายเพื่อให้ได้มา แต่สำหรับผู้นิยมลัทธิโดดเดี่ยวในช่วงระหว่างสงครามโลกทั้งสองครั้ง การโดดเดี่ยวถือเป็นสภาพธรรมชาติที่ต้องถูกปล่อยทิ้งไว้เพื่อให้คงอยู่ตลอดไป”²⁹

ในขณะที่ลัทธิโดดเดี่ยวพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับความเป็นจริงทางการเมืองและปฏิเสธการพิจารณานโยบายบนมุมมองผลประโยชน์แห่งชาติ โดยเหมารวมว่าสหรัฐอเมริกาไม่มีผลประโยชน์ทางการเมืองหรือทางทหารใดๆ นอกเขตซีกโลกตะวันตก ลัทธิวิลสันกลับไม่หยุดเพียงเท่านั้น หากแต่ยังเสริมต่อไปว่าผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาไม่ได้อยู่ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ หากแต่กระจายอยู่ทั่วไปโดยเปรียบเท่ากับผลประโยชน์ของมวลมนุษยชาติ ด้วยเหตุนี้ มอร์แกนธอยจึงกล่าวว่าเมื่อพิจารณาแก่นสาระของลัทธิทั้งสองแล้ว จะเห็นว่าทั้งสองนี้เปรียบเทียบเหมือนกัน ทั้งสองต่างปฏิเสธที่จะพิจารณาสถานการณ์ต่างๆ จากมุมมองผลประโยชน์แห่งชาติและ

²⁸ Ibid., pp. 26-28.

²⁹ Ibid., p. 29.

อำนาจที่ตนมี ทั้งสองเลือกที่จะละวางหรือเข้าไปก้าวภายในสถานการณ์ต่างๆ อย่างไม่แยกแยะ ทั้งสองไม่ตระหนักว่าสหรัฐฯ มีผลประโยชน์ภายนอกเขตแดนซึ่งโลกตะวันตกอย่างไร และต่างใช้หลักการทางศีลธรรมเป็นหลักน่านโยบายแทนที่ผลประโยชน์แห่งชาติ ดังนั้นจึงเป็นที่ไม่น่าแปลกใจแต่อย่างใดที่ข้อโต้เถียงระหว่างลัทธิโดดเดี่ยวและลัทธิสากลนิยม (Internationalism) ที่สืบทอดมาจากลัทธิวิลสันในช่วงปลายทศวรรษที่ 1930 จะตั้งอยู่บนคำถามทางศีลธรรมทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็คำถามที่ว่า “สหรัฐฯ มีหน้าที่ทางศีลธรรมที่ต้องสนับสนุนสันติภาพโดยการเข้าร่วมในสันนิบาตชาติ (League of Nations) หรือไม่ หรือมันเป็นภาระหน้าที่ทางศีลธรรมของสหรัฐฯ ที่ต้องต่อต้านลัทธิฟาสซิสต์ (fascism) และรักษากฎหมายระหว่างประเทศในเอเชียหรือไม่”³⁰

ในช่วงระหว่างและหลังสงครามโลกครั้งที่สอง มอร์แกนธอย์ได้ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของลัทธิสากลนิยมที่สืบทอดมา โดยเฉพาะสำหรับประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดี. รูสเวลท์ (Franklin D. Roosevelt) การเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่สองของสหรัฐฯ เป็นไปด้วยเหตุผลทางศีลธรรมนั่นคือเพื่อขับไล่ “ความชั่วร้ายที่ฝังอยู่ในอำนาจของฝ่ายอักษะ”^{*} แต่เช่นเดียวกับในกรณีของเจฟเฟอร์สันและวิลสัน การเข้าร่วมในสงครามนี้ส่วนหนึ่งกลับเป็นการกระทำที่ตอบสนองต่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา “ด้วยเหตุจากผลกระทบจากวิกฤติของชาติที่มีต่อจิตใจสำนึกภายใน และจากพลังของชนบแห่งชาติที่คงเวทมนต์ต่อการกระทำแม้ของผู้ที่ปฏิเสธความมีเหตุผลของมันด้วยวาจา”³¹ อย่างไรก็ตาม ทันทึที่สงครามสิ้นสุดลงและผู้นำรัฐต่างๆ หลุดพ้นออกจากแรงกดดันของภัยต่อความมั่นคงของรัฐที่ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ ผู้นำสหรัฐฯ จึงหันกลับมาคิดและตัดสินใจการกระทำในลักษณะเดียวกับที่ประธานาธิบดีวิลสันเคยทำในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งอีกครั้ง นั่นคือ “พวกเขาคิดและกระทำในแง่ศีลธรรม แยกออกจากเงื่อนไขทางการเมืองของสหรัฐอเมริกา”³²

ด้วยวิธีการคิดแบบเดียวกัน มอร์แกนธอย์จึงชี้ให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองนั้น ไม่ได้มีความแตกต่างจากปัญหาที่เคยเกิดขึ้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งสิ้นสุดลงแต่อย่างใด ทั้งนี้ ด้วยความเชื่อที่ว่าสหรัฐฯ เข้าสู่สงครามเพราะมีหน้าที่ทางศีลธรรมที่ต้องกำจัดความชั่วร้ายที่สถิตย์อยู่กับฝ่ายอักษะ และเมื่อความชั่วร้ายถูกกำจัดออกไปจากโลก นั้นหมายความว่าโลกภายหลังสงครามจะกลายเป็นโลกใหม่ที่ปราศจากการการุณารุณ สงคราม และ

³⁰ Ibid., p. 30.

^{*} คำเรียกนี้มอร์แกนธอย์กล่าวว่ามีมาจากชื่อหนังสือของนายพลไอเซนฮาวร์ (General Eisenhower) “the evil incarnate in Axis powers” Ibid., p. 31.

³¹ Ibid.

³² Ibid.

การต่อสู้เพื่ออำนาจ จากความเชื่อดังกล่าว สหรัฐฯ จึงไม่ได้เตรียมรับมือกับปัญหาทางการเมืองที่ตามมา การจذبอยู่อยู่กับเหตุผลทางศีลธรรมทำให้สหรัฐอเมริกาไม่สามารถมองเห็นถึงแนวโน้มและเตรียมรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังสงคราม เช่น ปัญหาการแบ่งสรรเยอรมนี, ปัญหาการรวมตัวของพันธมิตรในแอตแลนติก และอิทธิพลของสหภาพโซเวียตในยุโรปตะวันออกได้ ดังนั้น มอร์แกนธจึงสรุปว่า เช่นเดียวกับในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ในความคาดหวังว่าจะได้พบกับโลกใหม่ที่ปราศจากการเมืองเรื่องอำนาจ ผู้นำสหรัฐฯ กลับต้องเผชิญกับภัยที่ก่อตัวขึ้นในรูปแบบใหม่ที่ภัยเก่าถูกกำจัดออกไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้³³

จากบทเรียนประวัติศาสตร์ที่ได้กล่าวมา มอร์แกนธนำมาสรุปข้อสรุปที่ว่าความผิดพลาดประการสำคัญที่ฝังรากลึกอยู่ในนโยบายต่างประเทศสหรัฐฯ ตั้งแต่ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเป็นต้นมานั้นคือ การแบ่งแยกระหว่างการยึดหลักศีลธรรมในเวทีการเมือง (political moralizing) และสัจนิยมทางการเมือง ในฐานะเป็นตัวแทนความแตกต่างระหว่างศีลธรรม (morality) และความไร้ศีลธรรม (immorality) โดยแท้ที่จริงแล้วนั้น เขาเสนอว่าทางเลือกที่ควรผู้นำรัฐควรพิจารณาไม่ใช่ทางเลือกระหว่างผลประโยชน์แห่งชาติกับหลักศีลธรรม แต่เป็นทางเลือกระหว่างมาตรฐานศีลธรรมที่แยกจากการพิจารณาความเป็นจริงทางการเมือง กับมาตรฐานศีลธรรมที่ได้รับการกลั่นกรองออกมาโดยพิจารณาความเป็นจริงทางการเมืองต่างหาก

มอร์แกนธอธิบายต่อไปว่าสาเหตุที่หลักศีลธรรมไม่สามารถและไม่ควรถูกนำมาใช้ในการพิจารณานโยบายต่างประเทศได้นั้นเป็นเพราะแนวความคิดศีลธรรมถูกคิดค้นขึ้นเพื่อใช้ในสังคมภายในรัฐโดยเฉพาะ จึงไม่เหมาะสมกับเงื่อนไขในเวทีระหว่างประเทศ เขายกข้อค้นพบของฮอบบส์ (Hobbes) โดยกล่าวว่า “มันมีความจริงที่โดดเด่นแต่ก็ถูกละเลยซ่อนอยู่ในข้อวิวินิจฉัยอันสุดโต่งของฮอบบส์นั่นคือ รัฐสร้างศีลธรรมและกฎหมาย และภายนอกรัฐย่อมไม่มีทั้งสองอย่าง”³⁴ สำหรับมอร์แกนธ หลักศีลธรรมสากล เช่น ความยุติธรรม (justice) ความเท่าเทียม (equality) สามารถถูกใช้เป็นหลักนำของการกระทำทางการเมืองได้ ตราบเท่าที่สังคมสามารถให้ความหมายที่ชัดเจนและเชื่อมโยงกับสถานการณ์ทางการเมืองภายในของรัฐได้เท่านั้น ทั้งนี้เพราะภายในรัฐข้อจำกัดต่างๆ เช่น ผลประโยชน์, ความเชื่อพื้นฐาน (conviction), ประสบการณ์ในชีวิต (experience life), และขนบธรรมเนียมทางสถาบันย่อมสามารถก่อให้เกิดฉันทามติ (consensus) แก่ความหมายของคำเหล่านี้ได้ แต่นอกเหนือจากขอบเขตของสังคมชาติออกไป จะไม่มีสังคม

³³ Ibid., p. 33.

³⁴ Ibid., p. 34.

ระหว่างประเทศแบบใดที่กลมเกลียวกันจนสามารถให้นิยามความหมายแก่คำเหล่านี้ได้อย่างแน่นอนชัดเจน ดังนั้น หลักการศีลธรรมในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ เช่นความยุติธรรมหรือความเท่าเทียม จึงเป็นเพียงแค่ว่าคำที่อ่านออกเสียงเหมือนกัน แต่มีความหมายแตกต่างกันไปสำหรับแต่ละชาติ มอร์แกนธอจึงสรุปว่าสาเหตุที่ทำให้หลักการศีลธรรมไม่สามารถถูกนำมาเป็นหลักของการกระทำในเวทีการเมืองระหว่างได้นั้น เป็นเพราะหลักการดังกล่าวเหล่านี้ไม่มีความหมายอันเป็นสากลอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นผลทำให้มาตรฐานศีลธรรมในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ “หากไม่กำกวมในลักษณะที่ไม่มีความหมายที่แน่นอนที่จะเป็นหลักนำทางที่มีเหตุผลของการกระทำทางการเมืองได้ มันก็จะไม่เป็นสิ่งใดนอกจากภาพสะท้อนของหลักศีลธรรมที่ยึดถือโดยชาติใดชาติหนึ่ง ซึ่งด้วยเหตุผลดังกล่าวย่อมทำให้มันไม่สามารถได้รับการยอมรับเป็นสากลดังที่มันสร้างว่าสมควรได้รับได้”³⁵

นอกจากให้เหตุผลที่ทำให้มาตรฐานศีลธรรมไม่สามารถถูกนำมาใช้เป็นหลักนำทางในเวทีการเมืองระหว่างประเทศแล้ว มอร์แกนธอยังชี้แจงต่อไปถึงอันตรายที่มาจากความตึงตันของผู้นำรัฐที่ต้องการนำหลักศีลธรรมมาใช้ในอาณาเขตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมอร์แกนธอแสดงให้เห็นว่าการกระทำดังกล่าวจะทำลายหลักการศีลธรรมที่เป็นเป้าหมายที่ผู้นำเหล่านี้ต้องการไปให้ถึงนั่นเอง เขาเสนอว่าการกระทำดังกล่าวสามารถเป็นไปได้ในสามวิธีด้วยกัน นั่นคือ หนึ่ง หลักศีลธรรมสากลอาจถูกใช้เป็นฉากบังหน้าในการดำเนินนโยบายเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ พูดอีกทางหนึ่งคือ หลักการศีลธรรมถูกใช้เป็นเครื่องมือทางอุดมการณ์เพื่อสร้างความชอบธรรมแก่นโยบายที่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งการกระทำที่เข้าลักษณะปากว่าตาขยิบเช่นนี้ย่อมทำให้หลักการศีลธรรมดังกล่าวเสื่อมเสีย สอง การตัดสินใจและดำเนินนโยบายต่างประเทศบนฐานศีลธรรมเพียงอย่างเดียวอาจนำไปสู่ความล้มเหลว ดังตัวอย่างผู้นำสหรัฐฯ ในช่วงที่สามที่ได้กล่าวไปข้างต้น และสาม ความผิดพลาดอย่างสุดโต่งคืออาจนำชาติให้เดินไปสู่การฆ่าตัวตายเพื่อหลักศีลธรรม

ทั้งนี้ มอร์แกนธออธิบายว่าในสังคมชาติ บางครั้งปัจเจกบุคคลสามารถยอมเสียสละหรือแม้กระทั่งถูกเรียกกร้องให้เสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวหรือชีวิตของตนเพื่อหลักการศีลธรรมที่ยึดถืออยู่ร่วมกันได้ ด้วยเหตุที่ในสังคมชาติ หลักการศีลธรรมเหล่านี้มีความหมายที่แน่นอนชัดเจนพอที่จะเป็นหลักนำของการกระทำของปัจเจกบุคคลได้ ในขณะที่เดียวกัน ภายในสังคมชาติ ยังมีองค์กรกลางที่สามารถทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล หรือแม้กระทั่งปกป้องเขา

³⁵ Ibid., p. 35.

จากการถูกทำร้ายหรืออันตรายที่มีต่อชีวิตของเขา ซึ่งเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้รัฐบาลสามารถทำหน้าที่เหล่านี้ได้ก็คือ ความยินยอมของปัจเจกบุคคลภายในที่พร้อมจะยอมเสียผลประโยชน์ส่วนตัวบางอย่างของตนเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้นในที่นี้ ความไม่เห็นแก่ตัวและการเสียสละตนเองถือเป็นหน้าที่ทางศีลธรรม

อย่างไรก็ตาม ในสังคมระหว่างประเทศนั้นแตกต่างออกไป โดยในสังคมระหว่างประเทศนี้กลับไม่มีหลักการศีลธรรมที่มีความหมายชัดเจนเพียงพอที่จะเป็นหลักในการกระทำทางการเมืองของชาติต่างๆ ได้ ขณะเดียวกัน สิ่งที่สำคัญกว่านั้นคือ ในสังคมระหว่างประเทศไม่มีองค์กรกลางใดๆ ที่มีอำนาจเหนือชาติต่างๆ ที่สามารถทำหน้าที่ส่งเสริมและปกป้องผลประโยชน์ของชาติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของชาติมหาอำนาจ รัฐแต่ละรัฐต้องรับผิดชอบทำหน้าที่นี้ด้วยตนเองเท่านั้น รัฐจึงมีหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนของตนที่ต้องดูแลผลประโยชน์และรักษาความปลอดภัยของตนเองไว้ ดังนั้น มอร์แกนธจึงสรุปว่าด้วยความจำเป็นจากเงื่อนไขในสังคมระหว่างประเทศ หน้าที่ดังกล่าวนี้จึงถือเป็นหน้าที่ทางศีลธรรมของรัฐที่ต้องยึดถือเหนือสิ่งอื่นใด การละทิ้งผลประโยชน์แห่งชาติในขณะที่ไม่มีองค์กรกลางใดที่จะสามารถทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ให้แก่อรัฐได้ ย่อมถือเป็นการกระทำที่โง่เขลาและผิดศีลธรรม และนโยบายต่างประเทศที่ยึดหลักผลประโยชน์แห่งชาตินั้นย่อมมีศีลธรรมเหนือกว่านโยบายที่อิงอยู่บนหลักการศีลธรรมสากลล้วนๆ ซึ่งย่อมนำไปสู่ความล้มเหลวและหายนะ การแบ่งแยกระหว่างการยึดหลักศีลธรรมในเวทีการเมืองและสังคมนิยมทางการเมืองที่ยึดผลประโยชน์แห่งชาติ ในฐานะเป็นตัวแทนความแตกต่างระหว่างศีลธรรมและความไร้ศีลธรรมจึงเป็นการแบ่งแยกที่ผิดพลาด เพราะสังคมนิยมมิได้เสนอให้ความสำคัญกับผลประโยชน์แห่งชาติโดยไม่สนใจหลักการศีลธรรม แต่สังคมนิยมของมอร์แกนธเสนอให้ยึดหลักศีลธรรมในการดำเนินนโยบายต่างประเทศเช่นกัน แต่เป็นหลักศีลธรรมที่อิงอยู่บนความเป็นจริงทางการเมือง มิใช่แยกขาดออกจากความเป็นจริงทางการเมือง

โดยสรุปแล้ว จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาตินั้นมีความสำคัญต่อทฤษฎีสังคมนิยมของมอร์แกนธ ทั้งในฐานะกรอบความคิดที่ช่วยประสานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ซึ่งทำให้การทำความเข้าใจการเมืองระหว่างอย่างเป็นทฤษฎีเป็นไปได้ และในฐานะหลักเกณฑ์สำคัญที่นักสังคมนิยมใช้ในการตัดสินและประเมินนโยบายต่างประเทศต่างๆ โดยสำหรับมอร์แกนธ นโยบายที่คิดคำนวณบนฐานผลประโยชน์แห่งชาตินอกจากจะถือเป็นนโยบายที่ดีมีเหตุผลแล้ว ยังถือเป็นนโยบายที่มีศีลธรรมด้วย ทั้งนี้เพราะในสภาวะอนาธิปไตยรัฐมีหน้าที่ทางศีลธรรมที่ต้องปกป้องความปลอดภัยและผลประโยชน์ของตนเอง การตัดสินนโยบายด้วยการคิดคำนวณถึงผลประโยชน์แห่งชาติจึงนอกจากเป็นการตอบสนองต่อความจำเป็นทางการเมืองอย่างมี

เหตุผลแล้ว ยังเป็นการคิดและกระทำที่อยู่บนหลักศีลธรรมที่สอดคล้องกับความเป็นจริงทางการเมืองอีกด้วย

ปัญหาของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ

อย่างไรก็ตาม แม้มอร์แกนธจะเน้นให้เห็นถึงประโยชน์ของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ แต่เขาก็ตระหนักดีถึงจุดอ่อนของแนวความคิดดังกล่าวซึ่งเป็นที่มาของข้อวิพากษ์วิจารณ์มากมาย ดังที่เขากล่าวไว้ว่า

“แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติคล้ายกับ ‘หลักทั่วไปอย่างกว้างๆ’ (great generality) ของรัฐธรรมนูญ (Constitution) ในสองทางด้วยกัน...มันมีความหมายเนื้อแท้ (residual meaning) ที่แฝงอยู่ในตัวแนวคิดนี้เอง แต่นอกเหนือจากข้อกำหนดเบื้องต้นต่ำสุดเหล่านี้แล้ว เนื้อหาของมันสามารถเป็นไปได้ทุกอย่างเท่าที่จะสอดคล้องตามตรรกะของมัน เนื้อหาดังกล่าวถูกกำหนดโดยจารีตทางการเมืองและบริบททางวัฒนธรรมทั้งหมด ที่ชาติหนึ่งๆ ต้องประสบในการวางนโยบายต่างประเทศ แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติจึงประกอบด้วยสองส่วน หนึ่ง คือ ส่วนที่ต้องเป็นไปตามตรรกะของมัน และในความหมายนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็น และอีกส่วน คือ ส่วนที่ผันแปรได้และถูกกำหนดด้วยสถานการณ์ ส่วนแรกจึงมาจากความจำเป็นและค่อนข้างจะถาวร ในขณะที่ส่วนหลังจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์”³⁶

จากข้อความดังกล่าว มอร์แกนธได้แจ่มแจ้งให้เห็นว่าแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติประกอบด้วยสองส่วนด้วยกัน นั่นคือส่วนที่มีความหมายพื้นฐานหลักที่ถาวร กับอีกส่วนที่มีความหมายสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสถานการณ์และบริบททางการเมืองและวัฒนธรรมของชาตินั้นๆ มอร์แกนธเรียกส่วนแรกว่าเป็น ‘แก่นแท้’ (hard core) ของผลประโยชน์แห่งชาติ นั่นคือส่วนที่เป็นแก่นของผลประโยชน์แห่งชาติของทุกชาติ โดยเขากล่าวว่าในโลกที่ชาติอธิปไตยหลายๆ

³⁶ Hans J. Morgenthau, “The Problem of the National Interest,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.1, pp. 90-91.

ชาติอยู่ร่วมกันและต้องแข่งขันกันเพื่ออำนาจตลอดเวลา เป้าหมายเบื้องต้นของนโยบายต่างประเทศของทุกชาติย่อมต้องเกี่ยวข้องกับ ‘ความอยู่รอด’ เหนือสิ่งอื่นใดอย่างแน่นอน พุดอีกทางหนึ่งก็คือ ในโลกที่อยู่ในสภาวะอนาธิปไตย ชาติทุกชาติไม่มีทางเลือกอื่นใดนอกจากต้องปกป้องรักษาอัตลักษณ์ทางกายภาพ, การเมือง, วัฒนธรรมของตนเองไว้จากการรุกรานของชาติอื่นๆ ก่อนสิ่งใด เพราะหากไม่สามารถอยู่รอด ผลประโยชน์อื่นๆ ที่ตามมาย่อมไม่มีความหมาย ความอยู่รอด ซึ่งหมายถึงบูรณภาพ (integrity) ของเขตแดน, สถาบันทางการเมือง และ วัฒนธรรมของชาติจึงถือเป็นส่วนที่จำเป็นหรือข้อเรียกร้องพื้นฐานที่สุดของผลประโยชน์แห่งชาติของทุกชาติ³⁷ ดังนั้น นิยามพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติจึงค่อนข้างชัดเจน ไม่มีความคลุมเครือหรืออ่อนไหวต่อการตีความแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม ส่วนความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติอีกส่วน นั่นคือส่วนที่สามารถผันแปรไปตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้กลับไม่เป็นเช่นนั้น ดังที่มอร์แกนธได้กล่าวไว้ ผลประโยชน์แห่งชาตินอกจากหมายถึงความอยู่รอดมั่นคงของชาติ ซึ่งเป็นข้อเรียกร้องเบื้องต้นที่มาจากความจำเป็นทุกชาติต้องสนองแล้ว ผลประโยชน์แห่งชาติยังอาจมีความหมายถึงสิ่งอื่นๆ ได้มากมายหลากหลาย ซึ่งความหมายในส่วนนี้ไม่ได้ถูกกำหนดจากความจำเป็นดังเช่นในส่วนแรก แต่ถูกกำหนดจากปัจจัยหลากหลายไม่ว่าจะเป็น บุคลิกภาพ, ความเห็นสาธารณะ, ผลประโยชน์ของภาคส่วน (sectional interests), การเมืองระหว่างพรรค (partisan politics) และ วิถีประเพณีทางการเมืองและศีลธรรม (political and moral folkway) โดยในแต่ละช่วงเวลาปัจจัยต่างๆ เหล่านี้อาจมีอิทธิพลต่อนิยามความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติของชาติในระดับที่แตกต่างกันไป ซึ่งทำให้การกำหนดนิยามความหมายของคำว่าผลประโยชน์แห่งชาติในส่วนนี้สามารถผันแปรไปได้หลากหลายและเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา ซึ่งมอร์แกนธวินิจฉัยว่านี่เองที่เป็นสาเหตุที่ทำให้การศึกษความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเป็นวิทยาศาสตร์นั้นเป็นไปได้ อย่างจำกัด

อย่างไรก็ตาม แม้นิยามที่หลากหลายของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติจะทำให้การศึกษานโยบายต่างประเทศอย่างเป็นวิทยาศาสตร์เป็นไปได้อย่างจำกัด แต่มอร์แกนธก็ยังยืนยันว่าจุดอ่อนดังกล่าวนี้ไม่ได้ทำให้ประโยชน์ของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งในฐานะเครื่องมือช่วยในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเป็นทฤษฎีและเกณฑ์ในการตัดสินและประเมินนโยบายต่างประเทศ หมดคุณค่าลงไปแต่อย่างใด เขายังยืนยันถึงความสำคัญของ

³⁷ Ibid., pp. 91, 94.

แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ ในฐานะกรอบในการทำความเข้าใจกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์และเกณฑ์ในการประเมินนโยบายต่างประเทศทั้งในอดีตและปัจจุบันอย่างหนักแน่น

“ความเป็นไปได้ทั้งในการเรียกร้องนโยบายต่างประเทศในอดีตขึ้นมาใหม่ผ่านการเขียนประวัติศาสตร์ และการทำความเข้าใจกับนโยบายต่างประเทศในปัจจุบันของชาติตนและชาติอื่นๆ ล้วนมาจากลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผลของผลประโยชน์แห่งชาติ หากใครไม่สามารถยอมรับว่าความเป็นเหตุเป็นผลดังกล่าวนี้เป็นสิ่งถาวรที่ยังคงอยู่ตลอดมาในประวัติศาสตร์และยังคงอยู่จนถึงในปัจจุบัน แม้จะถูกกลดทอนหรือบิดเบือนไปบ้างด้วยความไร้เหตุผลของมนุษย์ เขาผู้นั้นย่อมหลงทางในเขาวงกตแห่งข้อมูลที่ไม่สามารถปะติดปะต่อกัน ซึ่งอาจอธิบายได้ในแง่จิตวิทยาและสังคมวิทยา แต่ไม่ใช่ในแง่ที่เป็นประโยชน์ต่อความเข้าใจนโยบายต่างประเทศ”³⁸

นอกจากยืนยันความสำคัญและคุณค่าของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติแล้ว มอร์แกนธยังแสดงให้เห็นว่า การศึกษาแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ โดยเฉพาะในส่วนที่มีความหมายผันแปร (variable element) เพื่อทำความเข้าใจกับสถานการณ์ปัจจุบันและเรียนรู้จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์นั้น เป็นสิ่งที่มีประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยการศึกษาวิเคราะห์นั้นนอกจากสามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศมากขึ้นแล้ว ยังอาจสามารถช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาก็อาจเกิดขึ้นจากความอ่อนไหวของความหมายส่วนที่ผันแปรได้ของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติได้อีกด้วย มอร์แกนธเสนอแนวทางการศึกษาดังกล่าวซึ่งอาจทำได้ในหลายทางด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาเพื่อแจกแจงระดับอิทธิพลของหน่วยงานของรัฐบาลต่างๆ ที่มีต่อการกำหนดความหมายในส่วนที่สามารถผันแปรได้ของผลประโยชน์แห่งชาติ หรือการศึกษาเพื่อแยกแยะระหว่างวัตถุประสงค์ระยะสั้นของนโยบายต่างประเทศ ซึ่งเป็นเครื่องมือเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ระยะยาว และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ทั้งสองแบบนี้ให้เห็นอย่างชัดเจน หรือสุดท้ายคือการวิเคราะห์ผลประโยชน์แห่งชาติในส่วนที่มีความหมายผันแปรได้โดยเฉพาะในแง่ความชอบธรรมและความเข้ากันได้ (compatibility) กับคุณค่าของชาติ (national value) อื่นๆ และกับผลประโยชน์แห่งชาติของชาติอื่น เป็นต้น³⁹

³⁸ Ibid., p. 92.

³⁹ Ibid., p. 94

มอร์แกนธอได้ขยายความประเด็นดังกล่าวนี้โดยแสดงให้เห็นถึงลักษณะของประเด็นปัญหาโดยทั่วไป (typical problem) ในการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับความชอบธรรมของความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติ โดยเชื่อมโยงกับประเด็นที่เป็นปัญหาของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น ทั้งนี้ เนื่องจากแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติมีความหมายในส่วนที่ผันแปรได้ ทำให้ความหมายของคำว่าผลประโยชน์แห่งชาติอาจถูกกำหนดหรือเรียกว่าถูกช่วงชิงไปโดยกลุ่มคนอื่นที่ไม่ใช่รัฐชาติ มอร์แกนธอจึงกล่าวว่าในการพิจารณาความชอบธรรมของผลประโยชน์แห่งชาตินั้น เราจำเป็นต้องพิจารณาความเป็นไปได้ที่ผลประโยชน์แห่งชาติจะถูกช่วงชิงหรือแทนที่ด้วยผลประโยชน์ของกลุ่มคนหรือองค์กรที่ไม่ใช่รัฐชาติ ซึ่งอาจได้แก่ ผลประโยชน์ของกลุ่มภาคส่วนภายในชาติ (subnational interest), ผลประโยชน์ของชาติอื่น (other-national interest), และผลประโยชน์ขององค์กรเหนือรัฐ (supranational interest) โดยการศึกษาดังกล่าวนี้นอกจากจะทำให้เราสามารถเข้าใจแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้นแล้ว ยังอาจช่วยในการป้องกันความเสียหายหรือลดความเป็นไปได้ผลประโยชน์ของกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐชาติเหล่านี้เข้ามาแทนที่ผลประโยชน์ของรัฐได้อีกด้วย

ทั้งนี้ กรณีตัวอย่างสำคัญของความพยายามในการช่วงชิงผลประโยชน์แห่งชาติโดยกลุ่มหรือองค์กรอื่นๆ ที่ไม่ใช่รัฐชาติ ที่เห็นได้ชัดอย่างเป็นรูปธรรมและถือเป็นภัยที่มีอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐมากที่สุดแม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ย่อมหนีไม่พ้นความพยายามในการช่วงชิงผลประโยชน์แห่งชาติโดยชาติอื่น เพราะการช่วงชิงจากกลุ่มผลประโยชน์ภายในชาติ หากพิจารณาจากแง่มุมของประเทศประชาธิปไตยอย่างสหรัฐอเมริกาแล้ว กรณีที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะสามารถแทนที่ผลประโยชน์แห่งชาติด้วยผลประโยชน์ของกลุ่มตนทั้งหมดนั้นย่อมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากด้วยธรรมชาติของการเมืองระบอบประชาธิปไตย กลุ่มเหล่านี้ต้องเผชิญกับการแข่งขันระหว่างกันและกัน ซึ่งในที่สุดผลลัพธ์ที่ออกมามักเป็นผลของการเจรจาประนีประนอมกันมากกว่า แต่การช่วงชิงผลประโยชน์แห่งชาติโดยชาติอื่นกลับไม่เป็นเช่นนั้น ดังมีตัวอย่างปรากฏให้เห็นอยู่ตลอดมา

มอร์แกนธอกล่าวว่าการช่วงชิงผลประโยชน์แห่งชาติจากชาติอื่นสามารถเป็นไปได้สองทางด้วยกัน หนึ่งคือการจรรยาบรรณหรือการทรยศต่อชาติของปัจเจกบุคคลที่มีเจตนาหรือได้รับอำมิสสินจ้างจากชาติอื่น กรณีที่สองที่มอร์แกนธอให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งนั้นคือ กรณีที่กลุ่มคนภายในชาติหนึ่งๆ ซึ่งอาจเป็นชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์ หรือกลุ่มทางอุดมการณ์กลับหันไปยึดถือผลประโยชน์แห่งชาติของชาติอื่น และพยายามที่จะส่งเสริมผลประโยชน์ดังกล่าวโดยการชอนภายในไต่หน้ากากของผลประโยชน์แห่งชาติของชาติที่ตนอาศัยอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชาติที่ประกอบไปด้วยกลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์ การแบ่งแยกระหว่างผลประโยชน์แห่งชาติที่แท้จริง

กับผลประโยชน์ของชาติอื่นที่เคลื่อนเข้ามาในฐานะผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในชาติย่อมเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่ง ดังนั้น ในบางครั้งข้อโต้เถียงหนึ่งที่ปรากฏ เมื่อมีความไม่ลงรอยกันเกิดขึ้นในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของชาติที่มีความหลากหลายอย่างสหรัฐอเมริกา ก็คือนโยบายหรือทิศทางที่ฝ่ายตรงข้ามกำหนดนั้นเป็นความต้องการหรือเป็นนโยบายที่กำหนดโดยต่างชาติ⁴⁰

มอร์แกนธได้ยกตัวอย่างกรณีการช่วงชิงผลประโยชน์โดยชาติอื่นที่เป็นกรณีรูปธรรม ซึ่งเขาเห็นว่าเป็นประเด็นปัญหาที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาควรให้ความสนใจอย่างยิ่งในขณะนั้น นั่นคือกรณีการบ่อนทำลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียต ที่สร้างความดึงดูดด้วยการทำให้ผลประโยชน์แห่งชาติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผลประโยชน์ของมวลมนุษยชาติ ผลที่ตามมาคือกลุ่มคอมมิวนิสต์ในชาติต่างๆ ที่หันมาชื่นชมและยึดถือผลประโยชน์ของสหภาพโซเวียตที่อยู่ภายใต้หน้ากากของผลประโยชน์ของมวลมนุษยชาติได้กลับพยายามส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติอื่นในฐานะผลประโยชน์ของชาติตน แม้ไม่ใช่ด้วยการแทนที่อย่างสิ้นเชิง หากแต่เป็นด้วยวิธีการสร้างลำดับความสำคัญของผลประโยชน์แห่งชาติใหม่ โดยแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ที่มีลำดับสูงกว่า (higher interest) และผลประโยชน์ที่มีลำดับต่ำกว่า (lower interest) โดยผลประโยชน์แห่งชาติที่มีลำดับต่ำกว่าจะต้องยอมหักขั้วแย้งกับผลประโยชน์ที่มีลำดับสูงกว่า⁴¹

นอกจากการศึกษาในแง่ความชอบธรรมของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติเพื่อป้องกันการช่วงชิงความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติจากกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่รัฐชาติแล้ว มอร์แกนธยังเสนอว่าภาระหน้าที่สำคัญของนักวิเคราะห์อีกประการหนึ่งคือ การจัดลำดับความสำคัญของคุณค่าที่ประกอบในผลประโยชน์แห่งชาติให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ เพราะในขณะที่ชาติหนึ่งๆ อาจมีเป้าหมายในการดำเนินนโยบายต่างประเทศหลากหลายมากมาย แต่แน่นอนว่าย่อมไม่มีชาติใดที่จะมีทรัพยากรเพียงพอที่จะส่งเสริมหรือดำเนินการเพื่อเป้าหมายทั้งหมดที่ต้องการอย่างเท่าเทียมกันได้ ดังนั้นผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศจึงจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายและจัดสรรทรัพยากรที่ตนมีอยู่อย่างจำกัดเพื่อตอบสนองเป้าหมายเหล่านั้นอย่างมีเหตุผลที่สุด ซึ่งในการจะสามารถทำเช่นนั้นได้ มอร์แกนธเสนอว่าความเข้าใจและความสามารถในการแยกแยะความแตกต่างระหว่างส่วนที่จำเป็นและส่วนที่ผันแปรได้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

⁴⁰ Ibid., p. 96.

⁴¹ Ibid., pp. 96-97.

ทั้งนี้ ในสังคมประชาธิปไตยทั่วไป การกำหนดความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติใน ส่วนที่ผันแปรได้มักเต็มไปด้วยการแข่งขันต่อสู้ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในสังคม ที่ต้องการ กำหนดความหมายนั้นให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มตนมากที่สุด ดังนั้นวิธีการหนึ่งที่ถูกใช้ อยู่บ่อยครั้งก็คือ การนำเสนอเป้าหมายของกลุ่มตนในฐานะผลประโยชน์ที่เป็นแก่นกลางหรือ เกี่ยวข้องกับความอยู่รอดของชาติ หรือกล่าวอีกทางหนึ่งก็คือ ความพยายามเปลี่ยนฐานะของ ผลประโยชน์ที่เป็นส่วนที่ผันแปรได้ให้กลายเป็นส่วนที่จำเป็น ซึ่งในที่สุดแล้ว เป้าหมายทุกอย่าง กลับกลายเป็นส่วนหนึ่งของความอยู่รอดมั่นคงของชาติ ซึ่งทำให้ลำดับความสำคัญที่มีเหตุผลของ เป้าหมายต่างๆ ของชาติหายไป

ในขณะเดียวกัน ปัญหาที่เกิดจากความสับสนเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของเป้าหมาย ของชาติดังกล่าวนี้อาจขยายตัวหนักหนามากขึ้นไปอีก เมื่อบางประเทศเลือกดำเนินการหรือถูก เสนอให้เลือกดำเนินนโยบายที่ไม่เพียงแต่ไม่เกี่ยวข้องต่อความอยู่รอดของชาติเท่านั้น หากแต่ยัง ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงของชาติด้วย ยกตัวอย่างเช่นชาติลำดับสอง (second-rate nations) อาจเลือกดำเนินการในบทบาทมหาอำนาจ ดังเช่นอิตาลีและโปแลนด์ในช่วงระหว่าง สงครามโลกทั้งสองครั้ง หรือเช่นกรณีที่ชาติมหาอำนาจฝอยอยากจะเปลี่ยนโลกให้เป็นไปอย่างใน จินตนาการของตนและทุ่มเทกำลังทรัพยากรทั้งหมดเพื่ออุดมการณ์เลือนลอยดังเช่นในสงคราม เวียดนาม เป็นต้น ดังนั้นมอร์เกนธอจึงเสนอว่าการศึกษาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อกำหนดลำดับ เป้าหมายของชาติให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ โดยอิงอยู่บนการแยกแยะที่ถูกต้องชัดเจน ระหว่างส่วนที่จำเป็นและส่วนที่ผันแปรได้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง⁴²

ดังนั้น โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า หลังจากที่มอร์เกนธอได้ชี้แจงให้เห็นถึงความหมายของ ส่วนของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งในส่วนที่เป็นแก่นแท้ และส่วนความหมายที่ผันแปร ได้ ซึ่งเป็นต้นตอของจุดอ่อนของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติแล้ว มอร์เกนธอได้ยืนยันถึง ประโยชน์ของแนวความคิดดังกล่าว รวมทั้งพยายามนำเสนอแนวทางการศึกษาเพื่อสร้างความ เข้าใจที่อาจสามารถช่วยลดช่องว่างและแนวโน้มความเสียหายที่อาจจะเกิดจากจุดอ่อนของ แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติได้ ดังจะเห็นได้ว่าทั้งการศึกษาเพื่อแจกแจงระดับอิทธิพลของ หน่วยงานของรัฐบาลต่างๆ ที่มีต่อการกำหนดความหมายในส่วนที่สามารถผันแปรได้ของ ผลประโยชน์แห่งชาติ หรือการศึกษาเพื่อแยกแยะระหว่างวัตถุประสงค์ระยะสั้นของนโยบาย ต่างประเทศ รวมทั้งในการศึกษาแง่ความชอบธรรม การจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายและ

⁴² Ibid., p. 99.

การจัดสรรทรัพยากรที่ได้กล่าวมา และการศึกษาความเข้ากันได้ระหว่างผลประโยชน์แห่งชาติกับคุณค่าของชาติ (national value) อื่นๆ และกับผลประโยชน์แห่งชาติของชาติอื่น ดังที่มอร์แกนธอนได้นำเสนอไว้ข้างต้นเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่เป็นแนวทางการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ และเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นจากความอ่อนไหวของความหมายในส่วนที่ผันแปรได้ของแนวคิดดังกล่าวนี้ทั้งสิ้น

ผลประโยชน์แห่งชาติ: เส้นแบ่งระหว่างอุดมคตินิยมกับสัญนิยม

หลังจากที่ได้เสนอความสำคัญ ต่อต่อของจุดอ่อนและแนวทางการศึกษา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นจากความอ่อนไหวของส่วนที่ผันแปรได้ของแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติซึ่งมอร์แกนธอนนำเสนอและขยายความไว้ในผลงานว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ในส่วนต่อไปนี้จะเป็นการนำเสนอกรณีการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศที่เป็นรูปธรรม ซึ่งมีนัยยะยืนยันจุดยืนที่มอร์แกนธอนได้แสดงไว้ข้างต้น เพื่อขยายความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติในทัศนะของมอร์แกนธอนให้กระจ่างมากขึ้น

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น มอร์แกนธอนเสนอว่าเส้นแบ่งที่ชัดเจนที่สุดระหว่างอุดมคตินิยมกับสัญนิยมนั้นคือหลักเกณฑ์การคิดคำนวณบนฐานผลประโยชน์แห่งชาติ โดยในขณะที่อุดมคตินิยมพยายามนำหลักการนามธรรมสากลมาใช้เป็นหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ สัญนิยมกลับเสนอให้ใช้ผลประโยชน์แห่งชาติเป็นดาวนำทาง⁴³ ซึ่งข้อสรุปดังกล่าวนี้มีที่มาจากรากฐานทางปรัชญาของแต่ละฝ่ายที่มีความแตกต่างกันออกไป โดยในขณะที่อุดมคตินิยมเชื่อว่ามนุษย์มีธรรมชาติที่ดีและสามารถพัฒนาได้ หากมีการปฏิรูปสังคม พัฒนาเศรษฐกิจ และให้การศึกษา สันติภาพจะเกิดขึ้นได้ในที่สุด สัญนิยมกลับเชื่อว่ามนุษย์เห็นแก่ตัวและต้องการอำนาจอย่างไม่สิ้นสุดและไม่มีวันเปลี่ยนแปลง โลกจึงเต็มไปด้วยผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกัน และความขัดแย้งดังกล่าวย่อมไม่สามารถถูกขจัดออกไปจากโลกนี้ได้ หลักการศีลธรรมสากลจึงเป็นเป้าหมายที่ไม่อาจไปให้ถึงได้ เป้าหมายของสัญนิยมจึงอยู่เพียงแค่บรรเทาความชั่วร้ายในเวทีการเมืองเท่านั้น ไม่ได้หวังจะไปให้ถึงความดีสมบูรณ์

⁴³ Ibid., p. 92.

จากรากฐานแนวความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ สังคม และการเมืองที่แตกต่างกันดังกล่าว ทั้งสองสำนักจึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักในการตัดสินใจและการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่แตกต่างกันไปด้วย โดยในขณะที่ฝ่ายอุดมคตินิยมถือว่า ผู้นำมีหน้าที่สำคัญต้องให้ความสำคัญกับหลักศีลธรรมสากลเหนือสิ่งอื่นใด ทั้งยังเชื่อว่าการคิดคำนวณบนฐานผลประโยชน์นั้นผิดหลักศีลธรรมและนำมาซึ่งอันตราย อุดมคตินิยมเชื่อว่าในที่สุดแล้วมนุษย์จะตระหนักว่าสงครามสร้างความเสียหายเกินกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ และจะหาทางเพื่อหลีกเลี่ยงสงครามและแสวงหาสภาวะสันติภาพ มนุษย์โดยเฉพาะผู้นำรัฐจึงมีหน้าที่จะต้องรักษาศีลธรรมในการเลือกดำเนินนโยบายต่างประเทศไว้เพื่อเป็นฐานในการสร้างความไว้วางใจระหว่างรัฐ และเป็นเงื่อนไขที่จะสามารถนำไปสู่สภาวะสันติภาพถาวรต่อไปได้ ฝ่ายสังคมนิยมกลับเน้นให้ผู้นำยึดภาระหน้าที่ที่ตนต้องรับผิดชอบต่อรัฐและประชาชนในรัฐ และเห็นว่าการยึดหลักการศีลธรรมสากลโดยไม่พิจารณาถึงปัจจัยอื่นใด นอกจากเป็นการกระทำที่โง่เขลาที่อาจนำมาซึ่งหายนะแล้ว ยังเป็นการกระทำที่ผิดต่อหลักศีลธรรมและหน้าที่ของผู้ใช้อีกด้วย

สังคมนิยมเสนอให้ผู้นำคิดคำนวณทางเลือกนโยบายต่างประเทศจากมุมมองผลประโยชน์แห่งชาติ โดยใช้เหตุผลของตนซึ่งนำหนักถึงผลได้ผลเสียที่จะได้รับจากทางเลือกนโยบายต่างๆ และนำมาเปรียบเทียบกันเพื่อเลือกหนทางที่ดีที่สุด โดยก่อนอื่นผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศจะต้องตอบคำถามเหล่านี้ให้ได้อย่างชัดเจนก่อน นั่นคือ อะไรคือผลประโยชน์สูงสุดของชาติ อะไรคือผลประโยชน์ในระดับรอง สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีผลกระทบต่ออำนาจของชาติตนและชาติอื่นๆ อย่างไรบ้าง ฝ่ายตรงข้ามมีเป้าหมายอะไร และมีวิธีการจัดการที่เหมาะสมที่สุดอย่างไร และเมื่อผู้นำเลือกที่จะดำเนินนโยบายต่างประเทศหนึ่งๆ คำถามที่ผู้นำจะต้องตอบเพื่อทดสอบทางเลือกนโยบายนั้นก็คือ นโยบายที่เลือกจะดำเนินตอบสนองเป้าหมายใดของชาตินโยบายนั้นจะส่งผลกระทบต่ออำนาจของชาติอย่างไร เรามีอำนาจเพียงพอที่จะดำเนินนโยบายดังกล่าวจนบรรลุผลหรือไม่ และชาติอื่นจะได้รับผลกระทบและตอบสนองต่อนโยบายนั้นอย่างไร เป็นต้น ซึ่งในการคำถามเหล่านี้ ผู้กำหนดนโยบายต้องใคร่ครวญพิจารณาอย่างถี่พิถีพิถัน ซึ่งน้ำหนักผลได้ผลเสียและตัดสินใจโดยอาศัยเหตุผล ความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่สั่งสมมา เพื่อเลือกหนทางที่มีเหตุผลที่สุด

- **กรณีการต่อต้านขบวนการปฏิวัติในเอเชียและสงครามเวียดนาม**

ดังนั้น ในขณะที่อุดมคตินิยมเสนอให้ยึดมั่นในหลักศีลธรรมสากล แต่ฝ่ายสังคมนิยมเน้นให้ยึดผลประโยชน์เป็นหลัก จากจุดยืนที่แตกต่างกันดังกล่าว ในหลายๆ ครั้ง ทำให้นักอุดมคตินิยมและนักสังคมนิยมมักสนับสนุนทางเลือกนโยบายที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังตัวอย่างเช่นในกรณีการใช้อำนาจเพื่อต่อต้านการปฏิวัติในเอเชีย และในกรณีสงครามเวียดนาม โดยในสองกรณีดังกล่าวนี้ อุดมคตินิยมและสังคมนิยมสนับสนุนทางเลือกนโยบายที่แตกต่างกันออกไปอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้ ในขณะที่อุดมคตินิยมเห็นว่าลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นตัวแทนของความชั่วร้ายและเผด็จการ เป็นสิ่งตรงข้ามกับประชาธิปไตยที่เป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาไปสู่สันติภาพในโลก ดังนั้น สหรัฐอเมริกาในฐานะมหาอำนาจของโลก จึงมีหน้าที่ทางศีลธรรมต้องเข้าสู่สงครามศักดิ์สิทธิ์เพื่อจัดการกำจัดลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างให้สิ้นซาก โดยถือหลักการที่เรียกว่าทฤษฎีโดมิโน (Domino Theory) นั่นคือหากเมื่อประเทศใดตกอยู่ภายใต้ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ประเทศใกล้เคียงอื่นๆ ย่อมกลายเป็นคอมมิวนิสต์ไปด้วย ดังนั้นเมื่อประเทศใดประเทศหนึ่ง ไม่ว่าจะอยู่แห่งหนใดหรือมีความสำคัญต่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาอย่างน้อยอย่างไร แสดงให้เห็นแนวโน้มที่จะตกไปอยู่ภายใต้ลัทธิคอมมิวนิสต์ สหรัฐอเมริกามีหน้าที่จะต้องดำเนินการอย่างเด็ดขาดเพื่อตัดไฟแต่ต้นลมเสียก่อน แม้มันจะหมายถึงการใช้อำนาจเข้าปราบปรามอย่างเต็มกำลังในดินแดนที่ห่างไกลดังเช่นในกรณีเวียดนามก็ตาม

ส่วนฝ่ายสังคมนิยมโดยเฉพาะมอร์แกนธอกลับต่อต้านการเข้าแทรกแซงโดยเหมาวม ดังเช่นฝ่ายอุดมคติเสนอ และกลับเรียกร้องให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาพิจารณาแยกแยะลัทธิคอมมิวนิสต์แท้หรือขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชในเอเชียกับลัทธิมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ของสหภาพโซเวียตออกจากกัน โดยพยายามชี้แจงให้เห็นความแตกต่างระหว่างลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เป็นเครื่องมือของการขยายจักรวรรดิของสหภาพโซเวียตและลัทธิคอมมิวนิสต์ในฐานะอุดมการณ์ของขบวนการปฏิวัติในเอเชีย เช่นในกรณีของจีนและเวียดนามเหนือ และเน้นว่าสหรัฐอเมริกาคควรเลือกใช้วิธีการรับมือกับปัญหาทั้งสองนี้อย่างเหมาะสมโดยพิจารณาจากมุมมองผลประโยชน์และอำนาจที่มีอยู่ มอร์แกนธอยังปฏิเสธทฤษฎีโดมิโน โดยยกข้อเท็จจริงจากประวัติศาสตร์ที่ประเทศต่างๆ กลายเป็นคอมมิวนิสต์ แต่ประเทศใกล้เคียงอื่นๆ กลับไม่ได้กลายเป็นคอมมิวนิสต์ไปด้วย⁴⁴

⁴⁴ “สหภาพโซเวียตกลายเป็นคอมมิวนิสต์ในปีค.ศ. 1917 และจีนในปีค.ศ. 1949 แต่ไม่มีประเทศใดเปลี่ยนตาม ในปีค.ศ. 1945 โบแลนด์ฮังการีกลายเป็นคอมมิวนิสต์ แต่ฟินแลนด์กลับไม่ได้เป็น และประเทศบอลข่านทั้งหมดเป็นคอมมิวนิสต์แต่กรีซไม่ได้เป็น ในปีค.ศ. 1948 เชคโกสโลวาเกียกลายเป็นคอมมิวนิสต์ แต่ไม่มีใครเป็นด้วย ในปีค.ศ. 1954

และแสดงให้เห็นว่าการปฏิวัติไม่ใช่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลง แต่เกิดมาจากเงื่อนไขเฉพาะทางสังคมของแต่ละประเทศที่แตกต่างกันออกไป⁴⁵ ดังนั้น สำหรับมอร์แกนธ การปราบปรามลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างไม่แยกแยะเช่นในกรณีสงครามเวียดนามนั้นถือเป็นทางเลือกนโยบายที่ตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ผิด โดยการดำเนินการดังกล่าวนอกจากจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสหรัฐอเมริกาแล้ว ยังเป็นการสร้างศัตรูและทำให้สูญเสียทรัพยากรโดยไม่จำเป็น

● กรณีการเข้าแทรกแซงในสงครามเกาหลี

ตัวอย่างของอีกกรณีหนึ่งที่มอร์แกนธแสดงให้เห็นถึงรากฐานความคิดที่แตกต่างของอุดมคตินิยมกับสังคมนิยม ซึ่งนำไปสู่การสนับสนุนทางเลือกนโยบายที่แตกต่างกันคือ กรณีการเข้าแทรกแซงในสงครามเกาหลีของสหรัฐอเมริกาเพื่อปกป้องเกาหลีใต้ตามหลักความมั่นคงร่วมกัน (collective security) ของสหประชาชาติที่กำหนดให้สมาชิกทุกประเทศต้องรับผิดชอบต่อการรักษาความมั่นคงและสันติภาพร่วมกัน โดยหากมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำการที่เป็นภัยคุกคามต่อสันติภาพของโลก สมาชิกทุกชาติต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องตอบโต้เพื่อจัดการกระทำนั้นร่วมกัน

สำหรับฝ่ายอุดมคตินิยม หลักความมั่นคงร่วมกันถือเป็นเครื่องมือในการรักษาไว้ซึ่งสันติภาพในโลก โดยเป็นหลักการที่กำหนดให้ชาติสมาชิกทุกชาติมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไม่มีเงื่อนไข เมื่อมีการรุกรานเกิดขึ้นไม่ว่าจากชาติใดต่อชาติใด ชาติสมาชิกทุกชาติถือว่ามีภาระหน้าที่ต้องช่วยเหลือเท่าที่จะสามารถทำได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าตนมีผลประโยชน์ในกรณีนั้นหรือไม่อย่างไร ดังนั้นในกรณีสงครามเกาหลี ฝ่ายอุดมคตินิยมจึงสนับสนุนให้สหรัฐอเมริกาเข้าแทรกแซงโดยถือว่าสหรัฐอเมริกามีภาระหน้าที่ต้องช่วยเหลือเกาหลีใต้ตามหลักการทางศีลธรรม⁴⁶

แต่สำหรับฝ่ายสังคมนิยม หลักความมั่นคงร่วมกันกลับถือเป็นหลักการที่เกิดจากพิจารณาจากมุมมองผลประโยชน์ โดยสังคมนิยมมองเห็นความจำเป็นที่ในบางครั้งชาติ ก. จำต้องช่วยปกป้องชาติ ข. จากการรุกรานของชาติ ค. เพื่อผลประโยชน์ของชาติ ก. ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในด้านดินแดน ผลประโยชน์และทรัพยากรของชาติ ข. อยู่ ดังนั้นการตัดสินใจจะเข้า

เวียดนามเหนือกลายเป็นคอมมิวนิสต์ด้วยตัวเอง และในประมาณปีค.ศ. 1960 คิวบากลายเป็นคอมมิวนิสต์โดยไม่มีประเทศอื่นใดเปลี่ยนแปลงตาม” Hans Morgenthau, *Vietnam and the United States*, pp. 33, 39, 77.

⁴⁵ Ibid., p. 77.

⁴⁶ Hans J. Morgenthau, “The Problem of the National Interest,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.1, p. 101.

ปกป้องชาติ ข. หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ของชาติ ก.เป็นหลัก โดยก่อนที่ฝ่ายสหรัฐฯ จะตัดสินใจเข้าแทรกแซงในสงครามเกาหลีหรือไม่นั้น สัจนิยมเรียกร้องให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาตอบคำถามเหล่านี้ได้อย่างชัดเจนเสียก่อน นั่นคือ อะไรคือผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ที่ได้จากการปกป้องอิสรภาพของเกาหลีได้เอาไว้ สหรัฐฯ มีอำนาจใดที่จะใช้เพื่อการปกป้องเกาหลีได้จากเกาหลีเหนือ และสหรัฐฯ มีอำนาจใดที่จะปกป้องเกาหลีได้จากจีนและสหภาพโซเวียต และสหรัฐฯ มีแนวโน้มที่จะสามารถกีดกันไม่ให้จีนและสหภาพโซเวียตเข้าแทรกแซงในสงครามดังกล่าวนี้ได้มากน้อยแค่ไหน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สำหรับฝ่ายอุดมคตินิยมนั้น การเข้าแทรกแซงในสงครามเกาหลีของสหรัฐอเมริกาถือเป็นทางเลือกที่ได้มาอย่างง่ายตายเพราะถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบทางศีลธรรมของสหรัฐฯ อยู่แล้ว ฝ่ายอุดมคตินิยมจึงสนับสนุนให้สหรัฐอเมริกาเข้าแทรกแซงในสงครามเกาหลีโดยไม่ต้องพิจารณาสิ่งอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา หรือความเป็นไปได้ที่จีนหรือสหภาพโซเวียตจะเข้ามาแทรกแซงในกรณีดังกล่าว แต่สำหรับฝ่ายสัจนิยม คำถามที่ว่าสหรัฐฯ ควรเข้าแทรกแซงเพื่อช่วยเหลือชาติที่ถูกรุกรานตามหลักความมั่นคงร่วมหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการพิจารณาจากมุมมองผลประโยชน์และอำนาจเป็นกรณีๆ ไป การพิจารณาเปรียบเทียบผลประโยชน์และอำนาจของตนกับผลประโยชน์และอำนาจของฝ่ายตรงข้าม จึงถือเป็นประเด็นคำถามหลักสำคัญที่ผู้นำรัฐจะต้องตอบให้ได้อย่างชัดเจนก่อนที่จะตัดสินใจเลือกดำเนินการใดๆ ซึ่งสำหรับในกรณีสงครามเกาหลี ประเด็นคำถามที่สัจนิยมเห็นว่ารัฐบาลสหรัฐอเมริกาควรให้ความสำคัญมากที่สุดคือ การแทรกแซงในสงครามเกาหลีของสหรัฐฯ เพื่อช่วยเหลือเกาหลีได้อย่างเต็มตัวจะนำไปสู่การเผชิญหน้ากับมหาอำนาจอย่างจีนและสหภาพโซเวียต และอาจนำไปสู่สงครามโลกครั้งที่สามหรือไม่

สำหรับการดำเนินนโยบายในสงครามเกาหลีของประธานาธิบดีทรูแมนนั้น มอร์แกนธูวิเคราะห์ไว้ว่าเป็นการดำเนินนโยบายที่แสดงให้เห็นว่าประธานาธิบดีทรูแมนไม่สามารถตัดสินใจเลือกทำตามจุดยืนของสำนักหนึ่งสำนักใดอย่างเต็มตัวได้⁴⁷ ความลังเลดังกล่าวได้ปรากฏออกมาในรูปของการดำเนินมาตรการทางทหารเพื่อแทรกแซงในสงครามเกาหลีตามหลักความมั่นคงร่วมกันที่ไม่สมบูรณ์ นั่นคือ สหรัฐอเมริกาเข้าแทรกแซงในสงครามเกาหลีตามหลักความมั่นคงร่วมกันที่ฝ่ายอุดมคตินิยมสนับสนุน โดยกองทัพสหรัฐฯ เดินทัพเข้าไปจนถึงแม่น้ำยาลู (Yalu river) ซึ่งเป็นเขตพรมแดนระหว่างเกาหลีเหนือและจีน ภายใต้ความเสี่ยงที่ฝ่ายจีนหรือสหภาพโซเวียต

⁴⁷ Ibid., p. 102.

อาจเข้าแทรกแซงเพื่อตอบโต้การเข้าแทรกแซงของสหรัฐฯ ซึ่งอาจนำไปสู่สงครามได้ แต่ในทางกลับกัน เมื่อมีการเผชิญหน้ากันระหว่างสองฝ่าย สหรัฐอเมริกากลับปฏิเสธที่จะดำเนินมาตรการทางทหารอย่างเต็มประสิทธิภาพด้วยหวังว่าจะนำไปสู่สงครามโลกครั้งที่สามตามที่สังคมนิยมได้เตือนไว้เช่นกัน⁴⁸

• กรณีการปลดปล่อยประเทศที่อยู่ภายใต้การครอบงำของสหภาพโซเวียต

อย่างไรก็ดี แม้ว่าอุดมคตินิยมและสังคมนิยมจะมีจุดยืนที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้ในหลายๆ ครั้งทั้งสองสนับสนุนทางเลือกนโยบายที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนดังที่ได้กล่าวไปแล้ว แต่ในบางครั้ง แม้ทั้งสองสำนักจะมีจุดยืนที่แตกต่างกัน แต่ทั้งสังคมนิยมและอุดมคติอาจสนับสนุนทางเลือกนโยบายเดียวกันได้ แต่ย่อมเป็นด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่างเช่น การเข้าร่วมสงครามโลกทั้งสองครั้งของสหรัฐอเมริกาดังที่ได้กล่าวไปแล้ว จะเห็นได้ว่าการเข้าร่วมในสงครามโลกของสหรัฐอเมริกานั้น ถือเป็นทางเลือกนโยบายที่ได้รับการสนับสนุนทั้งจากแง่ศีลธรรมและจากการพิจารณาจากมุมมองด้านอำนาจในเวลาเดียวกัน โดยในขณะที่อุดมคตินิยมสนับสนุนจากเหตุผลทางศีลธรรม สังคมนิยมกลับสนับสนุนจากจุดยืนทางผลประโยชน์และอำนาจ แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การเข้าร่วมสงครามจะสอดคล้องกับเหตุผลของทั้งสองสำนัก และชัยชนะในสงครามเป็นสิ่งที่ทั้งอุดมคตินิยมและสังคมนิยมล้วนปรารถนา แต่ยุทธวิธีที่ใช้ในการต่อสู้และพฤติกรรมที่แสดงออกภายหลังสงครามนั้น ย่อมแสดงหลักปรัชญาการเมืองที่สังคมนิยมยึดถือและวิธีการพิจารณาปัญหาทางการเมืองของสังคมนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้⁴⁹

ตัวอย่างของนโยบายที่ได้รับการสนับสนุนจากจุดยืนของอุดมคตินิยมและสังคมนิยมอีกกรณีหนึ่งที่มอร์แกนธอแมกแยะแจกแจงให้เห็นเหตุผลเบื้องหลังที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน คือ กรณีนโยบายปลดปล่อยประเทศที่อยู่ภายใต้การครอบงำของสหภาพโซเวียต เช่นเดียวกับกรณีการเข้าร่วมสงครามโลกของสหรัฐอเมริกา เป้าหมายของนโยบายดังกล่าวนี้สอดคล้องกับเหตุผลของทั้งฝ่ายอุดมคตินิยมและฝ่ายสังคมนิยม แต่อย่างไรก็ตาม ในขั้นตอนการดำเนินนโยบายนั้น จุดยืนที่แตกต่างดังกล่าวย่อมสะท้อนออกมาให้เห็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน

⁴⁸ Ibid.,

⁴⁹ Ibid., p. 100.

มอร์แกนธอซีชี้แจงให้เห็นว่า สำหรับฝ่ายอุดมคตินิยม การปลดปล่อยประเทศคอมมิวนิสต์ ออกจากการครอบงำของสหภาพโซเวียตถือเป็นหน้าที่ทางศีลธรรมของชาติมหาอำนาจอย่าง สหรัฐอเมริกา ที่ควรต้องให้ความช่วยเหลือแก่ชาติที่ตกเป็นเหยื่อของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เป็นตัวแทน ของความชั่วร้าย ส่วนสำหรับฝ่ายสังคมนิยม การปลดปล่อยชาติเหล่านี้จากการครอบงำของสหภาพ โซเวียตเป็นสิ่งที่สหรัฐฯ ควรทำเช่นกัน เพราะการคงอยู่ของกองกำลังของสหภาพโซเวียตใน ใจกลางของยุโรป และความร่วมมือระหว่างสหภาพโซเวียตและจีน ถือเป็นต้นตอสำคัญของการ เสี่ยงสมดุลอำนาจ ซึ่งเป็นภัยต่อสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ตาม สำหรับฝ่ายอุดมคตินิยมซึ่งยึดเหตุผลทางศีลธรรมเป็นหลัก การ ปลดปล่อยชาติต่างๆ จากการครอบงำของสหภาพโซเวียตต้องเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน การเลือก ปฏิบัติต่อชาติใหญ่ชาติเล็กใกล้เคียงหรือ ไกลเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะทุกชาติต่างต้องถูกถือ ว่าเป็นเหยื่อของการรุกรานที่ผิดศีลธรรมอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับฝ่ายสังคมนิยม นั้น แม้เป้าหมาย ของการปลดปล่อยชาติเหล่านี้จะสอดคล้องกับผลประโยชน์โดยทั่วไปของสหรัฐฯ แต่ในขั้นตอน การปฏิบัติ สังคมนิยมยังเรียกร้องให้ผู้นำรัฐต้องตอบคำถามที่สำคัญเหล่านี้เสียก่อน นั่นคือ เมื่อ พิจารณาเปรียบเทียบชาติเป้าหมายทั้งหมดแล้ว เราจะจัดลำดับผลประโยชน์ที่สหรัฐฯ อาจได้รับ จากการปลดปล่อยชาติเหล่านั้นจากการครอบงำของสหภาพโซเวียตอย่างไร และเราจะจัดลำดับ ความสำคัญของชาติต่างๆ เหล่านี้ที่มีต่อสหภาพโซเวียตอย่างไร สหรัฐอเมริกาพร้อมจะทุ่มเท ทรัพยากรใดบ้างเพื่อปลดปล่อยชาติเหล่านี้ทั้งหมดหรือบางชาติเท่านั้น และสหภาพโซเวียตพร้อม ที่จะทุ่มเททรัพยากรใดบ้างเพื่อคงการควบคุมชาติเหล่านี้ทั้งหมดหรือบางชาติเอาไว้ และหากเรา ตั้งสมมติฐานโดยอิงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าสองศตวรรษที่ผ่านมา ว่าสหภาพโซเวียต คงไม่ยอมปลดปล่อยโปแลนด์หากไม่ถูกบังคับด้วยกำลังทางทหารอย่างแน่นอน ความพยายาม ในการปลดปล่อยโปแลนด์ของสหรัฐฯ จะนำไปสู่การล่มสลายของอารยธรรมตะวันตก อัน เนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่สามหรือไม่ และสหรัฐฯ อาจสามารถหลีกเลี่ยงภาวะล้มละลายที่ อาจมาพร้อมสงครามโลกครั้งที่สามด้วยการแทนที่นโยบายปลดปล่อยชาติที่ถูกครอบงำจาก สหภาพโซเวียตด้วยการคงนโยบายสกัดกั้น (containment policy) เอาไว้เช่นเดิมหรือไม่ เป็นต้น

ดังนั้น ด้วยคำตอบต่อคำถามเหล่านี้ จะเห็นได้ว่าแม้นโยบายปลดปล่อยประเทศที่อยู่ ภายใต้อาการครอบงำของสหภาพโซเวียตจะถือเป็นทางเลือกนโยบายที่ได้รับการสนับสนุน ทั้งจาก ฝ่ายอุดมคตินิยมที่สนับสนุนด้วยเหตุผลทางศีลธรรม และจากสังคมนิยมที่สนับสนุนด้วยจุดยืนทาง ผลประโยชน์และอำนาจ แต่ด้วยจุดยืนเหตุผลที่แตกต่างกัน ในขั้นตอนการปฏิบัติ ลักษณะ

โดยทั่วไป สารสำคัญ จุดเน้นหนักและผลที่น่าจะเกิดขึ้นของนโยบายการปลดปล่อย ที่ดำเนินไป ตามหลักเหตุผลของฝ่ายอุดมคตินิยม ย่อมแตกต่างออกไปจากของฝ่ายสังคมนิยมอย่างแน่นอน

● กรณีปัญหาอิสราเอล - อาหรับ

ดังนั้น จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่า สังคมนิยมของมอร์แกนธอไม่ได้นำเสนอสูตรสำเร็จ ทางนโยบายที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกกรณีทุกสถานการณ์ได้อย่างทันที หากแต่พยายามเตือน ให้ผู้นำไม่ยึดติดกับหลักการศีลธรรมอันเลือนลอยที่อาจนำรัฐไปสู่หายนะ ด้วยการละเลยการ ประเมินสถานการณ์จากความเป็นจริง และเน้นย้ำให้ผู้นำใช้เหตุผลของตนใคร่ครวญพิจารณา ทางเลือกนโยบายต่างประเทศของตนจากความเป็นจริงที่เป็นอยู่อย่างถ่วงถ่วง โดยเปรียบเทียบ ผลได้ผลเสียทั้งจากมุมมองของรัฐตนและรัฐอื่นจากทางเลือกนโยบายในทุกแง่มุมและจาก ทรัพยากรที่รัฐครอบครองอยู่ เพื่อจะได้เลือกหนทางที่มีเหตุผลที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับรัฐใน ที่สุด

ในทัศนะของมอร์แกนธอ การเลือกสรรนโยบายจากมุมมองผลประโยชน์และอำนาจ นอกจากจะทำให้รัฐได้หนทางที่มีเหตุผลที่สุดในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และช่วยให้หลุด พ้นจากความหลงมกมายในศีลธรรมที่เกินพอดีแล้ว การพิจารณานโยบายต่างประเทศจากแง่มุม ผลประโยชน์และอำนาจยังทำให้รัฐต่างๆ สามารถเข้าใจกันและกันมากขึ้น และพิจารณาตัดสิน การกระทำของกันและกันด้วยใจที่เป็นกลาง ทั้งยังสามารถป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งของรัฐ ขยายตัวกลายเป็นการต่อสู้ระหว่างความดีและความชั่วร้าย ที่ทำให้การต่อสู้กลายเป็นสงคราม คักดีลิตี้ที่แพ้ไม่ได้ ซึ่งอาจนำมาซึ่งหายนะอันใหญ่หลวงต่อมนุษยชาติ ทั้งนี้ มอร์แกนธอได้กล่าวไว้ ว่าหากมองว่าทุกชาติ รวมทั้งชาติของเรา เป็นหน่วยที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อแสวงหา ผลประโยชน์แห่งชาติ หรืออำนาจเหมือนกันหมด ชาติต่างๆ ย่อมสามารถถูกตัดสินภายใต้ มาตรฐานเดียวกัน เราจะสามารถตัดสินชาติหนึ่งได้เช่นเดียวกับที่เราสามารถตัดสินชาติเราเอง ชาติหนึ่งๆ สามารถดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มุ่งการแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติตน ในขณะที่ เคารพผลประโยชน์แห่งชาติของชาติอื่น การประสานผลประโยชน์แห่งชาติจึงเป็นการสะท้อนการ ประสานมาตรฐานทางศีลธรรมของชาติต่างๆ ไปด้วย⁵⁰

⁵⁰ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., p. 10.

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอดังกล่าวข้างต้นของมอร์แกนธอาจสร้างภาพที่ขัดแย้งสำหรับบางคนที่ดีภาพนักสังคมนิยมอย่างมอร์แกนธในฐานะผู้สนับสนุนการแสวงหาอำนาจอย่างไม่สิ้นสุดของรัฐ ซึ่งน่าจะนำไปสู่การยอมรับความขัดแย้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังที่กล่าวมาแล้ว สังคมนิยมมักถูกมองว่าเป็นผู้สนับสนุนสงครามและการต่อสู้ ในขณะที่ฝ่ายเสรีนิยมถูกมองว่าเป็นตัวแทนของผู้ส่งเสริมและแสวงหาสันติภาพ แต่จากข้อเสนอดังกล่าวข้างต้นนี้ มอร์แกนธกลับแสดงให้เห็นว่าการยึดถือผลประโยชน์และอำนาจในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ในที่สุดแล้วจะนำไปสู่ความเข้าใจระหว่างกันและกันระหว่างประเทศต่างๆ ในโลก และสามารถบรรเทาความรุนแรงในการต่อสู้ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าการยึดถือหลักศีลธรรมสากลด้วยเหตุจากความสับสนดังกล่าวนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าการนำเสนอกรณีรูปธรรมที่อาจสามารถช่วยยืนยันให้เห็นความเป็นไปของข้อเสนอของมอร์แกนธเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อสร้างความเข้าใจและแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของข้อเสนอของมอร์แกนธให้เห็นอย่างชัดเจนมากขึ้น

สำหรับกรณีตัวอย่างรูปธรรมที่ผู้เขียนเห็นว่าสามารถสร้างความกระจ่างชัดให้แก่ข้อเสนอดังกล่าวของมอร์แกนธอย่างชัดเจนมากที่สุดคือ กรณีการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในกรณีความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและอาหรับ ทั้งนี้ นอกจากการวิพากษ์ในประเด็นสงครามเย็น การแข่งขันพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ระหว่างสองมหาอำนาจ และสงครามเวียดนามซึ่งทำให้มอร์แกนธเป็นที่รู้จักในฐานะปัญญาชนผู้วิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาได้อย่างแหลมคมแล้ว ประเด็นปัญหาอีกประการหนึ่งที่มอร์แกนธให้ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเด็นอื่นๆ เลยก็คือ ประเด็นนโยบายต่างประเทศของอิสราเอล ทั้งนี้ ดังที่ได้กล่าวไปในชีวประวัติของเขาแล้ว มอร์แกนธมีเชื้อสายยิวเยอรมัน และในขณะเดียวกัน ประเด็นนโยบายต่างประเทศของอิสราเอลก็มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ มอร์แกนธยังได้ดำรงตำแหน่งประธานของคณะกรรมการวิชาการเพื่อชาวยิวไซเวียต (Chairman of the Academic Committee for Soviet Jewry) อีกด้วย ดังนั้น ประเด็นนโยบายต่างประเทศอิสราเอล จึงเป็นประเด็นที่มอร์แกนธให้ความสนใจและกล่าวแสดงความคิดเห็นอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษสุดท้ายก่อนที่เขาจะเสียชีวิต

ในช่วงทศวรรษที่ 1950 จนถึงปลายทศวรรษที่ 1970 ประเด็นความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและอาหรับได้ดำเนินมาถึงจุดสูงสุดจนขยายตัวกลายเป็นวิกฤติการณ์และสงครามระหว่างสองฝ่ายหลายครั้ง ทำให้ประเด็นดังกล่าวเป็นที่สนใจของมอร์แกนธเป็นอย่างมาก

โดยเฉพาะภายหลังสงครามหกวัน* (Six-Day War) และสงครามโยมคิปปูร์* (Yom Kippur War) มอร์แกนธอได้หันมาติดตามสถานการณ์ในตะวันออกกลางอย่างใกล้ชิดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับจุดยืนและนโยบายของสหรัฐอเมริกาในตะวันออกกลางอยู่บ่อยครั้ง

ภายหลังสงครามหกวัน มอร์แกนธอได้เน้นย้ำจุดยืนในการวิเคราะห์สถานการณ์ในตะวันออกกลางของเขาอีกครั้งโดยกล่าวว่า “การกระทำของรัฐมิได้ถูกกำหนดด้วยหลักศีลธรรมและข้อผูกพันทางกฎหมาย แต่ด้วยการพิจารณาถึงผลประโยชน์และอำนาจ”⁵¹ มอร์แกนธอยังได้แสดงให้เห็นถึงต่อตอที่แท้จริงของปัญหาความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและอาหรับนั้นคือ

* สงครามหกวัน (Six-Day War) เกิดขึ้นในปีค.ศ. 1967 โดยภายหลังจากวิกฤตการณ์คลองสุเอซ ประธานาธิบดีของประเทศอิสราเอล กามัล อับเดล นัสเซอร์ ได้ขอร้องให้องค์การสหประชาชาติถอนกำลังออกไปจากอิสราเอล กองทัพของอิสราเอลได้เคลื่อนที่เข้ายึดฉนวนกาซาและปิดล้อมอ่าวอาคาบา และห้ามไม่ให้เรือสินค้าของอิสราเอลผ่าน ด้วยความกลัวของอิสราเอล อิสราเอลจึงได้โจมตีอิสราเอลก่อน ก่อให้เกิดสงครามระหว่างชาวยิวกับชาวอาหรับขึ้นเป็นครั้งที่สาม โดยสงครามนี้เริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่ 5 มิถุนายน - 10 มิถุนายน ค.ศ. 1967 กินเวลาเพียง 6 วัน ในสงครามครั้งนี้อิสราเอลยึดดินแดนอาหรับได้มากมาย เช่น ฉนวนกาซา คาบสมุทรไซนาย ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดน (หรือ เขตเวสต์แบงก์) ทั้งหมด และยึดเยรูซาเล็มกลับมาได้ นอกจากนี้ยังยึดที่ราบสูงโกลานของซีเรียได้อีกด้วย สงครามครั้งนี้ทำให้ดินแดนของอิสราเอลขยายตัวออกไปมากกว่าเดิมถึง 4 เท่า ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก [http://en.wikipedia.org/wiki/Six-Day_War] accessed 20/01/08

* สงครามโยมคิปปูร์ (Yom Kippur War) หรือที่รู้จักกันในนามสงครามอาหรับ-อิสราเอลครั้งที่สี่ เริ่มจากอิสราเอลกับซีเรียเปิดฉากโจมตีอิสราเอลในวันที่ 6 ตุลาคม 1973 ในวันโยมคิปปูร์ อันเป็นวันที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุดในรอบปีของชาวยิว ฝ่ายอิสราเอลเข้ายึดเขตแดนตลอดแนวฝั่งตะวันออกข้ามเขตซีนายในขณะที่ซีเรียก็บุกเข้าสู่ที่ราบสูงโกลาน ในช่วงสัปดาห์แรกของสงคราม ทั้งซีเรียและอิสราเอลสร้างความเสียหายให้แก่กองทัพอิสราเอลได้มากมาย ยึดครองเขตแดนได้เพิ่มขึ้นและทำให้ชุมชนพลเรือนชาวอิสราเอลได้รับความเสียหายอย่างหนัก อย่างไรก็ตาม แม้อิสราเอลไม่ทันระวังตัวและสูญเสียอย่างมาก พอถึงกลางเดือนตุลาคม อิสราเอลสามารถระดมพลและเข้าโจมตีตอบโต้ทั้งสองแนวรบจนสามารถยึดคืนดินแดนที่ซีเรียตีได้ และทะลุข้ามพรมแดนซีเรียเข้าไปจนประชิดกรุงดามัสกัสในระยะยิงปืนใหญ่ถึง อิสราเอลยังข้ามคลองสุเอซเข้าไปในอิสราเอลและล้อมกองทัพที่สาม (Third Army) ของอิสราเอลเอาไว้ เมื่อสงครามยุติ กองทัพอิสราเอลจ่อกรุงไคโรในระยะ 100 กิโลเมตรและกรุงดามัสกัสในระยะแค่ 40 กิโลเมตร แต่อิสราเอลเห็นว่าไม่มีประโยชน์ทางการเมืองที่จะเข้ายึดครองเมืองหลวงของประเทศทั้งสอง ทั้งสหภาพโซเวียตยังขู่ที่จะใช้อาวุธนิวเคลียร์ต่ออิสราเอล สงครามครั้งนี้จึงเลิกแล้วต่อกันด้วยการหยุดยิง ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก [http://en.wikipedia.org/wiki/Yom_Kippur_War] accessed 20/01/08

⁵¹ Hans J. Morgenthau, “After Shooting: Israel and the Middle East,” *Sentinel* (19 June 1971): 3; quoted in M. Ben Mollov, “Responsible Power, Irresponsible Power: Israel and Vietnam According to Hans J. Morgenthau,” *Israel Affairs* 7: 1 (2000): 30.

“ประเด็นพื้นฐานคือการคงอยู่ของอิสราเอลในทางหนึ่ง และการกลับมาของผู้ลี้ภัยชาวอาหรับสู่ดินแดนที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นปาเลสไตน์และตอนนี้คืออิสราเอลอีกทางหนึ่ง มันคือธรรมชาติของประเด็นดังกล่าวที่ไม่สามารถเจรจากันได้ ชาวอิสราเอลต้องการอยู่รอดทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและในรัฐของพวกเขาเอง ในขณะที่ฝ่ายอาหรับสามารถแน่ใจถึงการกลับมาของผู้ลี้ภัยก็ด้วยการทำลายรัฐอิสราเอลและประชาชนชาวยิวส่วนใหญ่เท่านั้น”⁵²

อย่างไรก็ตาม นอกจากธรรมชาติของข้อขัดแย้งที่ทำให้การเจรจาประนีประนอมเป็นไปได้ยากแล้ว ความเกี่ยวพันของชาติมหาอำนาจ โดยเฉพาะการใช้น้ำมันเป็นอาวุธทางการเมืองของฝ่ายอาหรับแลกรับการสนับสนุนของสหภาพโซเวียตและใช้เป็นเครื่องต่อรองกับฝ่ายตะวันตกด้วยการลดการผลิตน้ำมันในปีค.ศ. 1973 ยิ่งทำให้ประเด็นปัญหาในตะวันออกกลางซับซ้อนและตึงเครียดมากขึ้นไปอีก โดยเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ได้ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาต้องหันมาทบทวนจุดยืนของตนที่สนับสนุนอิสราเอลตลอดมา จนในที่สุดในปีค.ศ. 1974 ฝ่ายสหรัฐอเมริกาได้ตัดสินใจหันมาใช้นโยบายการทูตวิงวอก (shuttle diplomacy) เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกาและฝ่ายอาหรับให้ดีขึ้น

ภายหลังจากสงครามโยมคิปปูร์ในปีค.ศ. 1973 ลินด์ลอร์ มอร์เกนธอว์ได้เขียนในบทความชื่อ *The Geo-Politics of Israel's Survival* แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ของอิสราเอลในขณะนั้นอยู่ในสภาพสิ้นหวัง ทั้งนี้ด้วยเหตุจาก ‘ความเชื่อมั่นในศักยภาพทางอาวุธของอิสราเอลที่ถูกทำลายลงไป’ ‘แนวโน้มของการเข้ามามีส่วนร่วมทางอาวุธของสหภาพโซเวียต’ ‘การใช้น้ำมันเป็นอาวุธของฝ่ายอาหรับ’ และ ‘ความเปลี่ยนแปลงในนโยบายของสหรัฐอเมริกา’⁵³

มอร์เกนธอว์แสดงความคิดเห็นต่อไปว่าจากสงครามโยมคิปปูร์ ฝ่ายอาหรับย่อมเกิดความเชื่อมั่นว่าในเมื่อฝ่ายอาหรับสามารถโจมตีอิสราเอลได้สำเร็จครั้งหนึ่งแล้ว ครั้งต่อไปย่อมสำเร็จได้อย่างแน่นอน นอกจากนี้มอร์เกนธอว์ยังสามารถสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงในนโยบายของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเดิมเคยเป็นแหล่งสนับสนุนเพียงหนึ่งเดียวของอิสราเอล โดยฝ่ายสหรัฐอเมริกาได้เสนอให้มี

⁵² Hans J. Morgenthau, “The Dilemma of the Middle East,” *Sentinel* (13 May 1971): 9; quoted in *ibid.*, p. 31.

⁵³ Hans J. Morgenthau, “The Geo-Politics of Israel's Survival,” *New Leader* (24 Dec. 1973), 4; quoted in *ibid.*, p. 32.

“การถอยคืนสู่การใช้เส้นเขตแดนของอิสราเอลที่ใช้ในปีค.ศ. 1967...การดูแลควบคุมของนานาชาติในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวอาหรับในเยรูซาเล็ม และข้อตกลงบางอย่างเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยชาวปาเลสไตน์ เพื่อตอบแทนการยินยอมเหล่านี้ อิสราเอลจะได้รับการยอมรับจากชาติอาหรับในฐานะรัฐอธิปไตย และจะได้รับการตอบแทนจากการที่ยอมถอยร่นไปสู่เส้นเขตแดนที่ใช้ในปีค.ศ. 1967 ด้วยการรับรองเส้นเขตแดนดังกล่าวนี้จากนานาชาติ”⁵⁴

สำหรับมอร์แกนขอ ข้อเสนอแลกเปลี่ยนดังกล่าวนี้อยู่บนสมมติฐานที่ว่าฝ่ายอาหรับได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับการคงอยู่ของรัฐอิสราเอล และจะยอมรับการคงอยู่ หากอิสราเอลยอมถอยร่นไปสู่เส้นเขตแดนเดิม ซึ่งเป็นสมมติฐานที่ผิด มอร์แกนกลับวิเคราะห์โดยอิงจากหลักฐานประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา และสรุปว่าเป้าหมายของฝ่ายอาหรับนั้น “ไม่เกี่ยวข้องกับเขตแดนของอิสราเอลเลย” แต่อยู่ที่ “การคงอยู่ของชาวยิวในปาเลสไตน์ และต่อมาก็คือการคงอยู่ของรัฐยิวในศูนย์กลางของโลกอาหรับ”⁵⁵ เท่านั้น ดังนั้น ข้อตกลงดังกล่าวนี้ในทัศนะของมอร์แกนไม่ได้ถือเป็นจุดสิ้นสุดของความขัดแย้งแต่อย่างใด ในทางตรงข้าม มอร์แกนกลับเปรียบเทียบสถานการณ์ดังกล่าวกับการประชุมระหว่างนายกรัฐมนตรีอังกฤษ เนวิล แชมเบอร์เลน (Neville Chamberlain) กับฮิตเลอร์ที่เมืองมิวนิกก่อนที่สงครามโลกครั้งที่หนึ่งจะเริ่มต้นขึ้น* โดยแสดงให้เห็นว่าข้อตกลงดังกล่าวนี้ในที่สุดแล้ว อาจกลายเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการหันอิสราเอลออกเป็นขึ้นๆ ภายใต้ข้ออ้างเพื่อการยอมรับ ‘สิทธิของชาวปาเลสไตน์’⁵⁶ และชะตากรรมของ

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Ibid.

* การประชุมที่เมืองมิวนิกดังกล่าวนี้มักถูกหยิบยกมาใช้เป็นเหตุการณ์เปรียบเทียบที่เรียกว่า ‘Munich Analogy’ โดยการประชุมดังกล่าวจัดขึ้นที่เมืองมิวนิก ประเทศเยอรมันในปีค.ศ. 1938 โดยหลังจากที่เยอรมันสามารถยึดออสเตรียได้ และหมายตาเชโกสโลวาเกียโดยเฉพาะพื้นที่ในส่วนของที่เรียกว่า ‘ซูเดเตน’ ซึ่งมีประชากรเยอรมันอาศัยอยู่มาก ฝ่ายอังกฤษ อิตาลีและฝรั่งเศส นำโดยนายกรัฐมนตรีอังกฤษ เนวิล แชมเบอร์เลนจึงจัดการประชุมและยอมตกลงให้ฮิตเลอร์สามารถเข้ายึดซูเดเตนได้ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าฮิตเลอร์จะหยุดการรุกรานที่อื่นต่อไป แต่ฝ่ายฮิตเลอร์ถือว่าการยินยอมดังกล่าวเป็นเครื่องแสดงให้เห็นความอ่อนแอของฝ่ายชาติตะวันตก จึงตัดสินใจบุกโปแลนด์ต่อไปจนกลายเป็นจุดเริ่มต้นของสงครามโลกครั้งที่สอง เหตุการณ์ดังกล่าวถือเป็นสัญลักษณ์ของความผิดพลาดของการยอมอ่อนข้อให้ฝ่ายที่ต้องการขยายอำนาจ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก [http://everything2.com/index.pl?node_id=1852242] accessed 20/01/08

⁵⁶ Transcript of ‘Firing Line,’ 25 November 1973, *South Educational Communication Association*, 6; quoted in Ibid.

อิสราเอลอาจแขวนอยู่บนความหนักแน่นของประธานาธิบดีอันวาร ซาดัต (Anwar Sadat) ที่สัญญาว่าจะยอมรับการคงอยู่รัฐอิสราเอลเท่านั้น⁵⁷

อย่างไรก็ตาม แม้ไม่เห็นด้วยกับข้อตกลงที่สหรัฐอเมริกาจัดสรรให้เกิดขึ้น รวมทั้งสำหรับชาวยิวอย่างมอร์แกนธอ ความเปลี่ยนแปลงในทิศทางของนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่เข้าหาฝ่ายอาหรับมากขึ้นย่อมสร้างความไม่พอใจให้เกิดขึ้นอยู่ไม่น้อย⁵⁸ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมอร์แกนธอถูกถามให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในกรณีดังกล่าวนี้ มอร์แกนธอกลับไม่ได้ประณามสหรัฐอเมริกาแต่อย่างใด และกลับชี้แจงให้เห็นว่า

“มันกลายเป็นผลจากการแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ กับสหภาพโซเวียตเพื่อการครอบครองตะวันออกกลาง โดยเฉพาะจากมุมมองปัญหาน้ำมัน...คุณสามารถมองเห็นผลกระทบ...ของนโยบายนั้นแล้วจากการที่สภาวะความสัมพันธ์ของเราที่ดีขึ้นอย่างยอดเยี่ยมกับอียิปต์...สร้างความอึดอัดพอสมควรให้แก่มอสโก ดังนั้นนี่เป็นเป้าหมายของคิสซิงเจอร์ เพื่อแทนที่อิทธิพลของรัสเซียที่ครอบงำในตะวันออกกลาง ซึ่งสามารถบรรลุได้ก็ด้วยการเสียสละอิสราเอลไปเท่านั้น”⁵⁹

จากคำกล่าวของมอร์แกนธอนี้ จะเห็นได้ว่ามอร์แกนธอใช้จุดยืนของนักสังคมนิยมที่เขาเสนอไว้ นั่นคือการพิจารณาและประเมินการกระทำของรัฐทั้งของตนและรัฐอื่นจากมุมมองผลประโยชน์และอำนาจ ซึ่งด้วยจุดยืนนี้เอง ทำให้มอร์แกนธอเข้าใจว่าการแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ และโซเวียตในสงครามเย็น และอิทธิพลของฝ่ายอาหรับที่เป็นผู้ผูกขาดการผลิตน้ำมันส่วนใหญ่ของโลกนั้น ทำให้

⁵⁷ Hans J. Morgenthau, “The Geo-Politics of Israel’s Survival,” *New Leader* (24 December 1973): 4-5; quoted in *Ibid.*

⁵⁸ มอร์แกนธอแสดงความไม่พอใจผลลัพธ์ของนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีต่ออิสราเอลโดยเฉพาะในโอกาสส่วนตัวหลายครั้ง โดยในครั้งหนึ่ง เฮนรี คิสซิงเจอร์ ชาวยิวเยอรมันผู้เป็นที่ปรึกษาด้านความมั่นคงของสหรัฐฯ และเป็นผู้รับผิดชอบนโยบายดังกล่าวได้กล่าวต่อมอร์แกนธอว่า “ผมหวังว่าคุณคงไม่คิดว่าเป้าหมายในชีวิตของผมคือการทำลายอิสราเอล” มอร์แกนธอตอบกลับไปว่า “มันไม่ใช่คำถามเกี่ยวกับเป้าหมาย แต่มันเป็นผลลัพธ์ที่เห็นได้อย่างชัดเจนของนโยบายของคุณต่างหาก” “Morgenthau Recommends U.S. Naval Presence in Haifa,” *Jerusalem Post* (15 April 1975): 4; quoted in *Ibid.*, p. 33.

⁵⁹ Transcript of “Firing Line,” 25 November 1973, *South Educational Communication Association*, 6; quoted in *Ibid.*

สหรัฐฯ หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องปรับเปลี่ยนนโยบายเข้าหาฝ่ายอาหรับมากขึ้น ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อในแง่ลบต่ออิราเอลอย่างแน่นอน ซึ่งจากข้อวิเคราะห์ที่เขาเสนอนี้ แสดงให้เห็นว่ามอร์แกนธอพิจารณาว่าทุกรัฐเป็นหน่วยที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติหรืออำนาจเหมือนกันหมด ซึ่งจุดยืนดังกล่าวนี้เองทำให้เขาสามารถทำความเข้าใจกับเงื่อนไขที่รัฐต่างๆ ต้องเผชิญและสามารถตัดสินใจการกระทำของรัฐต่างๆ อย่างเป็นกลาง ดังที่เขาสามารถเข้าใจและชี้แจงการกระทำและเหตุผลของสหรัฐอเมริกาที่ดำเนินนโยบายตามความจำเป็นและผลประโยชน์เฉพาะหน้าได้ แม้จะไม่พอใจผลลัพธ์ของนโยบายดังกล่าวที่มีต่ออิราเอลก็ตาม

สรุป : ผลประโยชน์แห่งชาติ

แนวความคิด 'ผลประโยชน์ นิยามในรูปของอำนาจ' ถือเป็นแนวคิดแก่นกลางหลักของทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธอ โดยแนวความคิดดังกล่าวถือเป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่มอร์แกนธอเสนอเพื่อให้ผู้ศึกษาการเมืองระหว่างประเทศใช้เป็นกรอบในการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้อย่างเป็นทฤษฎี ทั้งยังเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจและประเมินนโยบายต่างประเทศ แต่แนวความคิดนี้ถูกวิพากษ์ว่ามีความคลุมเครือและมีลักษณะเป็นนามธรรมมากเกินไป รวมทั้งไม่สามารถนิยามความหมายที่ชัดเจนตายตัวได้ เมื่อนำมาใช้วิเคราะห์เหตุการณ์รูปธรรม แนวความคิดนี้จึงไม่สามารถนำมาใช้อธิบายหรือเป็นเกณฑ์ในการประเมินทางเลือกนโยบายต่างประเทศได้ เนื่องจากเราไม่สามารถนิยามความหมายที่ชัดเจนให้แก่คำว่า 'ผลประโยชน์แห่งชาติ' ได้

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธอ ผู้เขียนพบว่ามอร์แกนธอแสดงการยอมรับว่าแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาตินั้นมีจุดอ่อนตามที่ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ไว้จริง แต่เขายังยืนยันถึงประโยชน์ของแนวความคิดดังกล่าวและคัดค้านข้อกล่าวหาที่ว่าแนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติไม่มีประโยชน์ในการวิเคราะห์ใดๆ มอร์แกนธอขยายแนวความคิด 'ผลประโยชน์แห่งชาติ' ไว้ในผลงานในส่วนว่าด้วยนโยบายต่างประเทศหลายชิ้น โดยเฉพาะในบทความชื่อ *The Problem of National Interest* และในผลงาน *In Defense of the National Interest*

มอร์แกนธอปป์เสธที่จะพิจารณาผลประโยชน์แห่งชาติในลักษณะที่มีความหมายตายตัว แต่ยอมรับว่าความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางการเมืองและวัฒนธรรมของชาติ มอร์แกนธอปป์พยายามชี้ให้เห็นว่า แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาตินั้นประกอบด้วย 2 ส่วนด้วยกัน นั่นคือ ส่วนแก่นแท้หรือเป็นส่วนที่มาจากความจำเป็นทางเหตุผล นั่นคือส่วนที่เป็นแก่นของผลประโยชน์แห่งชาติของทุกชาติซึ่งมักไม่เปลี่ยนแปลงไป และส่วนที่ผันไปตามบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหลักเบื้องต้นสำคัญในการกำหนดนโยบายต่างประเทศอย่างมีเหตุผลนั้นก็คือ ความเข้าใจที่แจ่มแจ้งชัดเจนในความแตกต่างระหว่างส่วนที่เป็นแก่นแท้และส่วนที่ผันแปรนี้ของผลประโยชน์แห่งชาติ

ใน *In Defense of the National Interest* มอร์แกนธอปป์ใช้ประวัติศาสตร์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในช่วงระยะเวลาที่มากกว่าสองศตวรรษ เป็นบทเรียนเพื่อแสดงให้เห็นถึงหลักในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา และแสดงให้เห็นว่าผู้นำในแต่ละยุคผู้นำกำหนดนโยบายต่างประเทศโดยพิจารณาถึงผลประโยชน์แห่งชาติมากน้อยแตกต่างกันไป โดยประเด็นสำคัญที่มอร์แกนธอปป์พยายามแสดงให้เห็นก็คือ ความแตกต่างระหว่างการดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยการคิดคำนวณถึงผลประโยชน์แห่งชาติในรูปของอำนาจกับการดำเนินนโยบายโดยอิงอยู่กับอุดมการณ์หรือหลักการทางศีลธรรมอันเล็กน้อย

หัวใจหลักของข้อวิพากษ์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมาคือ การที่สหรัฐอเมริกาตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมภายนอกโดยไม่ได้คิดคำนึงถึงสิ่งที่เป็นผลประโยชน์แห่งชาติที่แท้จริง แต่ใช้หลักการศีลธรรมสากลเป็นฐานในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ มอร์แกนธอปป์ได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างทางเลือกนโยบายรูปธรรมที่อยู่บนหลักศีลธรรมสากล และทางเลือกนโยบายที่อยู่บนฐานการพิจารณาผลประโยชน์แห่งชาติและอำนาจ โดยในบางครั้งเป้าหมายของนโยบายบางอย่างอาจได้รับการรับรองจากทั้งจุดยืนของทั้งฝ่ายอุดมคตินิยมและสัจนิยม แต่เมื่อถึงในขั้นตอนการดำเนินนโยบายนั้น จุดยืนที่แตกต่างดังกล่าวย่อมสะท้อนออกมาให้เห็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าสัจนิยมของมอร์แกนธอปป์ไม่ได้นำเสนอสูตรสำเร็จทางนโยบายที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกกรณีทุกสถานการณ์ได้อย่างทันที หากแต่เขาพยายามเตือนให้ผู้นำรัฐต่างๆ ไม่ยึดติดกับหลักการศีลธรรมอันเล็กน้อยที่อาจนำรัฐไปสู่หายนะด้วยการละเลยการประเมินสถานการณ์จากความเป็นจริง และยังเน้นย้ำให้ผู้นำรัฐใช้เหตุผล ความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ที่สั่งสมมาใคร่ครวญพิจารณาโดยเปรียบเทียบได้ผลเสีย

ทั้งจากมุมมองของรัฐตนและรัฐอื่นในทุกแง่มุมและทรัพยากรที่รัฐครอบครองอยู่อย่างถ้วนถี่ เพื่อในที่สุดแล้วเลือกหนทางที่มีเหตุผลที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับรัฐ

สำหรับมอร์แกนธอ การเลือกสรรนโยบายจากมุมมองผลประโยชน์และอำนาจ นอกจากจะทำให้รัฐได้หนทางที่มีเหตุผลที่สุดในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และช่วยให้หลุดพ้นจากความหลงงมงายในศีลธรรมที่เกินพอดีแล้ว มอร์แกนธอยังแสดงให้เห็นว่า การยึดถือผลประโยชน์และอำนาจในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ในที่สุดแล้ว จะนำไปสู่ความเข้าใจระหว่างกันและกันของรัฐต่างๆ และสามารถบรรเทาความรุนแรงในการต่อสู้ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการยึดถือหลักศีลธรรมสากล ด้วยการพิจารณานโยบายต่างประเทศของรัฐจากแง่มุมผลประโยชน์และอำนาจจะทำให้รัฐต่างๆ สามารถเข้าใจกันและกันมากขึ้น และพิจารณาตัดสินการกระทำของกันและกันด้วยใจที่เป็นกลาง รวมทั้งคิดพิจารณาถึงข้อจำกัดรวมทั้งพิจารณาเหตุผลและความเป็นจริง ซึ่งการกระทำดังกล่าวย่อมสามารถป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งของรัฐขยายตัวจนสร้างหายนะอันใหญ่หลวงต่อมนุษยชาติ ทั้งนี้ มอร์แกนธอยังได้กล่าวไว้ในหลักทฤษฎีสัจนิยมข้อที่ห้าว่า หากมองว่าทุกชาติ รวมทั้งชาติของเรา เป็นหน่วยที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติ หรืออำนาจเหมือนกันหมด ชาติต่างๆ ย่อมสามารถถูกตัดสินภายใต้มาตรฐานเดียวกัน เราจะสามารถตัดสินชาติหนึ่งได้เช่นเดียวกับที่เราสามารถตัดสินชาติเราเอง ชาติหนึ่งๆ สามารถดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มุ่งการแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติตน ในขณะที่เคารพผลประโยชน์แห่งชาติของชาติอื่น การประสานผลประโยชน์แห่งชาติจึงเป็นการสะท้อนการประสานมาตรฐานทางศีลธรรมของชาติต่างๆ ไปด้วย⁶⁰

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁶⁰ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., p. 10.

บทที่ 6

ศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

มอร์แกนธอผู้ไร้ศีลธรรม?

มอร์แกนธอมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นผู้ที่เพิกเฉยต่อประเด็นเรื่องศีลธรรม โดยมักถูกเสนอภาพในฐานะตัวแทนของผู้ที่ปฏิเสธความเกี่ยวเนื่องระหว่างศีลธรรมกับการเมืองระหว่างประเทศ ดังที่ เฮนรี คิสซิงเจอร์ (Henry Kissinger) ได้กล่าวถึงมอร์แกนธอไว้ว่า “ในช่วงนั้น ฮานส์ มักถูกวิพากษ์อย่างหนักด้วยข้อกล่าวหาเรื่องความเพิกเฉยต่อประเด็นศีลธรรม”¹ และมีผู้กล่าวอีกว่า “เขาถูกประณามว่าเพิกเฉยต่อประเด็นศีลธรรมและช่างเยาะเย้ยถากถาง”² ในบางครั้ง มอร์แกนธอยังถึงกับถูกประณามว่าไร้ศีลธรรม หรือเป็นผู้ที่สนับสนุนให้ผู้นำละทิ้งทางเลือกศีลธรรมในสภาวะอนาธิปไตย โดยจากการศึกษาผลงานที่วิพากษ์วิจารณ์มอร์แกนธอในประเด็นศีลธรรม ผู้เขียนพบว่าข้อวิพากษ์ดังกล่าวนี้อาจมีที่มาจากสาเหตุสำคัญ 3 ประการด้วยกัน

สาเหตุประการแรก ดังที่เคนเนต ทอมป์สันบรรยายเกี่ยวกับมอร์แกนธอไว้ว่า “การยื่นหยัดบนอำนาจของมอร์แกนธอ ทำให้เขาถูกมองบอบทบาท ‘ศัตรูหมายเลขหนึ่ง’ ของนักปฏิรูปเสรีนิยม” ทั้งนี้ ด้วยเหตุที่มอร์แกนธอพยายามชี้ให้เห็นลักษณะธรรมชาติมนุษย์และยืนยันว่ามนุษย์กระหายอำนาจอย่างไม่มีสิ้นสุด รวมทั้งยังต่อต้านการยึดอุดมการณ์ที่อิงอยู่บนหลักการศีลธรรมสากลในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ มอร์แกนธอจึงมักถูกวาดภาพว่าเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้นำละทิ้งหลักการศีลธรรมในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และให้ความสนใจแต่การขยายอำนาจแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่สนใจข้อพิพาทหรือหลักการใดๆ ด้วยความเข้าใจที่ผิวเผินและภาพลักษณ์ดังกล่าวทำให้มอร์แกนธอมักตกเป็นเป้าของการโจมตี ผู้วิจารณ์บางท่านถึงกับเรียกผลงานของมอร์แกนธอว่า “เรื่องเหลวไหลไร้ศีลธรรม” และมอร์แกนธอเองก็ไม่ควร “ตั้งตัวเป็นครูของเยาวชน”³

¹ “Henry Kissinger, “Hans Morgenthau: A Gentle Analyst Power,” *New Republic* 83 (1980): 13; quoted in Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 204.

² Schlesinger Jr., “In Memoriam Hans Joachim Morgenthau,” introduction to *United States Foreign Policy at the Crossroads*, ed. George Schwab, p. xi; quoted in *Ibid*.

³ Read Bain, *Social Force* 24; quoted in *Ibid*, p. 202.

มอร์แกนธอมักถูกยกเป็นตัวอย่างของนักสังคมนิยมผู้สนับสนุนให้ผู้ผู้นำเพิกเฉยต่อหลักการศีลธรรม และเห็นว่าหลักการศีลธรรมไม่ควรมีบทบาทใดๆ ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่นในบทความของแจ็ค ดอนเนลลี (Jack Donnelly) มอร์แกนธอมถูกยกให้เป็นตัวแทนนักสังคมนิยมที่ปฏิเสธศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยการตัดตอนประโยคที่เขากล่าวไว้ใน *Politics Among Nations* ว่า “หลักการศีลธรรมไม่สามารถถูกนำมาประยุกต์ใช้ต่อการกระทำของรัฐ”⁴ ดอนเนลลียังสรุปว่านักสังคมนิยมและมอร์แกนธอมสนับสนุนให้ผู้ผู้นำรัฐละทิ้งศีลธรรมโดยกล่าวว่า “การที่นักสังคมนิยมเน้นให้ความสำคัญกับอำนาจ ความมั่นคง และผลประโยชน์แห่งชาติ ย่อมเป็นธรรมดาที่จะนำไปสู่ทฤษฎีการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศที่แนะนำให้แยกศีลธรรมออกจากนโยบายต่างประเทศ” และ “มอร์แกนธอมเช่นกัน ยืนยันว่ามาตรฐานศีลธรรมไม่เหมาะสมที่จะถูกนำมาประยุกต์ใช้กับการตัดสินใจเกี่ยวกับกรกระทำทางการเมือง”⁵

ส่วนสาเหตุที่สองคือ ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมอร์แกนธอมและนักคิดสำนักที่มีความคิดใกล้เคียงกัน นั่นคือ นักคิดในค่ายเหตุผลแห่งรัฐ (*raison d'etat*) ที่พิจารณาทางเลือกในการดำเนินนโยบายต่างประเทศเป็นสองทาง คือ ทางเลือกระหว่างหลักการ (principle) กับการสำเร็จประโยชน์ (expediency) และระหว่างศีลธรรมกับความไร้ศีลธรรม โดยมอร์แกนธอมถูกมองว่าเป็นตัวแทนของผู้ที่เลือกให้ความสำคัญกับผลประโยชน์และการสำเร็จประโยชน์เหนือศีลธรรมเช่นเดียวกับนักคิดที่ยึดเหตุผลแห่งรัฐทั้งหลาย ด้วยความเข้าใจเช่นนี้ มอร์แกนธอมจึงถูกพิจารณาเป็นสาวกสมัยใหม่ของนักคิดที่เสนอให้สละทางเลือกทางศีลธรรมเมื่อเผชิญกับความจำเป็นในสภาวะอนาธิปไตยในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ “ตั้งแต่มาคีอาเวลลี (*Machiavelli*) จนถึงเมนเนอเคอ (*Meinecke*) และมอร์แกนธอม สาระสำคัญของกรอบการวิเคราะห์และการให้เหตุผลยังคงต่อเนื่อง”⁶

ความเข้าใจในลักษณะดังกล่าวนี้ยังนำไปสู่การใช้เกณฑ์การยึดศีลธรรมในการดำเนินนโยบายต่างประเทศนี้เป็นเกณฑ์สำคัญในการแบ่งแยกสำนักสังคมนิยมและเสรีนิยมออกจากกัน*

⁴ Jack Donnelly, “Twentieth-Century Realism,” in *Traditions of International Ethics*, eds. Terry Nardin and David Mapel (Cambridge: Cambridge University Press, 1992), p. 85.

⁵ Ibid., p. 93-97.

⁶ John A. Vasquez, ed., *Classics of International Relations* (N.J.: Prentice Hall, 1986), 2.

* ดังที่โจเอล โรเซนธาลตั้งข้อสังเกตไว้ว่า “ดูเหมือนจะไม่มีช่องว่างใดระหว่างสังคมนิยมและเสรีนิยม...ที่กว้างใหญ่ไปกว่าทัศนะของทฤษฎีเหล่านี้ที่มีต่อบทบาทที่เหมาะสมของศีลธรรมในนโยบายต่างประเทศ” Joel H. Rosenthal,

โดยมอร์แกนธอถูกมองว่าตัวแทนของผู้ที่ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์และความจำเป็นเฉพาะหน้า ในขณะที่เสรีนิยมกลับเป็นตัวแทนของผู้เรียกร้องให้ผู้นำหันกลับมาให้ความสำคัญต่อการพิจารณาหลักการศีลธรรมในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ซึ่งทำให้ในที่สุดแล้ว สัจนิยมได้ถูกพิจารณาว่าตัวแทนของผลประโยชน์และผู้ไร้ศีลธรรม ส่วนเสรีนิยมกลับถือเป็นตัวแทนของผู้ให้ความสำคัญกับการปกป้องหลักการศีลธรรมในโลก

สำหรับสาเหตุสุดท้าย นอกจากภาพลักษณ์ของมอร์แกนธอในฐานะผู้ปฏิเสธศีลธรรมและสนับสนุนแต่การแสวงหาอำนาจซึ่งมาจากความเข้าใจผลงานของมอร์แกนธอที่ผิวเผิน และความสับสนในความสัมพันธ์ระหว่างมอร์แกนธอและนักคิดในค่ายเหตุผลแห่งรัฐแล้ว ข้อกล่าวหาว่ามอร์แกนธอเป็นผู้ไร้ศีลธรรมยังมีเหตุผลที่ลึกซึ้งกว่านั้น โดยโรเบิร์ต ทักเกอร์ ตัวแทนของฝ่ายวิพากษ์ประเด็นศีลธรรมของมอร์แกนธอได้สรุปเหตุผลไว้ได้อย่างชัดเจนที่สุดว่า

“แนวความคิดเรื่องพันธะหน้าที่ทางศีลธรรมของอาจารย์มอร์แกนธอนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่ามนุษย์ควร (มีพันธะหน้าที่ทางศีลธรรม) ประพฤติตัวดังที่เขาประพฤติจริงอยู่แล้ว ดังนั้น มันจึงไม่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของมนุษย์หรือพฤติกรรมที่แท้จริงของเขา กับพันธะทางศีลธรรมของเขา (ดังนั้นจากการพิจารณา ความคิดทั้งหมดเกี่ยวกับพันธะผูกพันทางศีลธรรมย่อมกลายเป็นไม่มี ความหมาย)”⁷

“มันต้องเป็นที่เข้าใจว่าเมื่อเราปฏิเสธลักษณะผูกพัน (binding character) ของพันธะหน้าที่ทางศีลธรรมและยืนยันความเหนือกว่าทางศีลธรรมของผลประโยชน์แห่งชาติ ย่อมไม่มีการกระทำใดของรัฐที่จะถูกพิจารณา - จากจุดยืน...ผลประโยชน์แห่งชาติของรัฐหนึ่ง - ว่าเป็นการกระทำที่ผิดมาตรฐานศีลธรรม ดังนั้นผลลัพธ์ทางตรรกะของการยืนยันความเหนือกว่าทางศีลธรรมของผลประโยชน์แห่งชาติ (ตามคำจำกัดความของมอร์แกนธอ - ผู้เขียน) คือการยืนยันถึงความด้อยกว่าทางศีลธรรมของผลประโยชน์แห่งชาติประการอื่นๆ ทั้งหมด”⁸

“Rethinking the Moral Dimensions of Foreign Policy,” in *Controversies in International Relations Theory: Realism and Neoliberal Challenge*, ed. Charles W. Kegley, Jr. (New York: St. Martin's Press, 1995), p. 196.

⁷ Robert Tucker, “Professor Morgenthau's Theory of Political Realism,” *The American Political Science Review* 46: 221.

⁸ *Ibid.*, p. 223.

จากข้อโจมตีที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าทักเกอร์เข้าใจสาระสำคัญในประเด็นเรื่อง ศีลธรรมในนโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธอในระดับหนึ่ง นั่นคือ เขาตระหนักว่ามอร์แกนธอ ไม่ได้เสนอให้เพิกเฉยหรือละทิ้งศีลธรรมเมื่อต้องเผชิญกับความจำเป็นในเวทีความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศแต่อย่างใด แต่ดังที่ได้กล่าวไปในบทที่แล้ว มอร์แกนธอพยายามชี้ให้เห็นว่าการเลือกดำเนิน นโยบายต่างประเทศเพื่อผลประโยชน์แห่งชาตินั้นถือเป็นทางเลือกที่มีศีลธรรมในตัวเอง เพราะรัฐมี หน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนภายในรัฐของตนที่ต้องดูแลผลประโยชน์และรักษาความอยู่รอดของ ตนเองไว้ และในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ หลักการศีลธรรมสากลยังไม่มี ความหมายที่แน่นอนตายตัวเพียงพอที่จะเป็นหลักในการกระทำทางการเมืองของรัฐต่างๆ ได้ ในขณะเดียวกัน สิ่งที่สำคัญกว่านั้นคือ ในสังคมนระหว่างรัฐไม่มีองค์กรกลางใดๆ ที่มีอำนาจเหนือรัฐต่างๆ ซึ่งสามารถทำ หน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของรัฐต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากเงื่อนไขเหล่านี้ทำให้ มอร์แกนธอสรุปว่าการละทิ้งผลประโยชน์ของรัฐในขณะที่ไม่มีองค์กรกลางใดที่จะสามารถทำหน้าที่ ปกป้องผลประโยชน์ของรัฐได้ ย่อมถือเป็นการกระทำที่โง่เขลาและผิดศีลธรรม และนโยบาย ต่างประเทศที่ยึดหลักผลประโยชน์แห่งชาตินั้นย่อมมีศีลธรรมเหนือกว่านโยบายที่อิงอยู่บน หลักการศีลธรรมสากลล้วนๆ ที่นำรัฐไปสู่ความล้มเหลวและหายนะ ดังนั้นมอร์แกนธอจึงเห็นว่าการ ดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติจึงเป็นทางเลือกที่อยู่บนมาตรฐานศีลธรรม แต่เป็นมาตรฐานศีลธรรมที่ได้รับการถ่วงถ่วงออกมาโดยพิจารณาความเป็นจริงทางการเมือง

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทักเกอร์กลับเห็นว่าข้อยืนยันที่ มอร์แกนธอเสนอว่าการเลือกดำเนินนโยบายเพื่อผลประโยชน์นั้นกลับให้ผลลัพธ์ในทางตรงข้าม นั่น คือ ทักเกอร์เห็นว่าจากการที่มอร์แกนธอปฏิเสธมาตรฐานศีลธรรมสากล และถือว่าการดำเนิน นโยบายเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติเป็นการทำหน้าที่ทางศีลธรรมสูงสุด ทำให้เท่ากับว่าสำหรับ สังคมนแล้วย่อมไม่มีการกระทำของรัฐใดเลยที่ถือว่าการกระทำที่ผิดมาตรฐานศีลธรรม เพราะ แต่ละรัฐย่อมพิจารณาการกระทำของรัฐตนว่าเป็นการกระทำที่มีเป้าหมายเพื่อตอบสนอง ผลประโยชน์แห่งชาติ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะชั่วร้ายสักเท่าไร ในขณะเดียวกัน การที่รัฐแต่ละรัฐนั้น ให้คุณค่าทางศีลธรรมสูงสุดแก่การดำเนินตามผลประโยชน์แห่งชาติของตน ผลลัพธ์ที่จะออกมา ย่อมหนีไม่พ้นการลดคุณค่าทางศีลธรรมของผลประโยชน์แห่งชาติของรัฐอื่นๆ ในเวลาเดียวกัน ซึ่ง ทำให้การยืนยันถึงความเหนือกว่าทางศีลธรรมของการดำเนินนโยบายเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ ของมอร์แกนธอไม่ต่างอะไรกับการสร้างข้ออ้างทางอุดมการณ์เพื่อให้รัฐสามารถใช้วิธีการใดก็ได้ เพื่อขยายอำนาจได้นั่นเอง

การเมืองกับมาตรฐานศีลธรรม

ท่ามกลางข้อกล่าวหาและข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่มอร์แกนธได้รับ ข้อวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นศีลธรรมถือเป็นประเด็นที่ดูเหมือนจะสร้างความหงุดหงิดรำคาญใจ และทำให้มอร์แกนธท้อถอยมากที่สุด ดังที่สามารถเห็นได้จากคำกล่าวที่แสดงถึงความผิดหวังที่เขาไม่สามารถทำให้จุดยืนของเขาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวเป็นที่เข้าใจได้ในหลายๆ ครั้ง โดยเฉพาะในบทนำในการตีพิมพ์ครั้งที่สองและสามของ *Politics Among Nations* มอร์แกนธได้แสดงความไม่พอใจที่เขาถูก “วิพากษ์ในความคิดที่เขาไม่เคยยึด”⁹ ในบทนำของการตีพิมพ์ *Politics Among Nations* ครั้งที่สาม มอร์แกนธกล่าวว่า “ข้าพเจ้ายังคงถูกวิพากษ์...ข้าพเจ้ายังคงถูกกล่าวหาว่าเพิกเฉยต่อปัญหาศีลธรรม ทั้งที่หลักฐานมากมาย ทั้งในหนังสือเล่มนี้และที่อื่นๆ แสดงให้เห็นเป็นตรงกันข้าม”¹⁰ ความหงุดหงิดรำคาญใจของมอร์แกนธนี้เองที่ทำให้เขาให้ความสนใจที่จะอธิบายในประเด็นศีลธรรมมากเป็นพิเศษ จนมีผู้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่ารองจากโรนัลด์ ไนเบอร์ (Reinhold Niebuhr) แล้ว มอร์แกนธดูเหมือนจะเป็นผู้ที่อุทิศความสนใจต่อประเด็นปัญหาศีลธรรมมากที่สุดในหมู่นักทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ¹¹

อย่างไรก็ตาม เมื่อเราหันกลับไปพิจารณาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธ ทั้งใน *Scientific Man vs. Power Politics* และ *Politics Among Nations* เราจะพบว่าประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศถือเป็นประเด็นหลักที่มอร์แกนธให้ความสำคัญในการกล่าวถึงอยู่ไม่น้อย แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยลักษณะการเขียนวิพากษ์และบรรยายที่ดูตันและการเรียงลำดับหัวข้อ* ประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธนั้น กลับถูกบดบังด้วยข้อเสนอในประเด็นลักษณะธรรมชาติมนุษย์และ

⁹ Hans J. Morgenthau, preface to *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 3rd ed. (New York: Alfred A. Knopf, 1960)

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ghazi A.R. Algosaihi, “The Theory of International: Hans J. Morgenthau and His Critics,” *Background* 8: 242. วอลเทอร์ ลิปป์แมนน์ (Walter Lippmann) ยังกล่าวต่อมอร์แกนธเองในทำนองเดียวกันว่า เขาไม่เข้าใจทัศนคติที่วาดภาพมอร์แกนธในลักษณะนักสังคมนิยมหัวแข็ง (hard-headed) เลย เพราะเขาเห็นว่าไม่มีนักวิชาการคนใดในความจริงที่พิจารณาคำถามเรื่องศีลธรรมอย่างลึกซึ้งที่ท่ามอร์แกนธอีกแล้ว Kenneth W. Thompson, introduction to *Human Rights and Foreign Policy* (New York, 1979), p. v.

* ใน *Scientific Man vs. Power Politics* ประเด็นศีลธรรมถูกกล่าวถึงในบทที่ 7-8 ส่วนใน *Politics Among Nations* ประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศถูกขยายในบทที่ 16

การเมืองระหว่างประเทศที่เขาเน้นให้เห็นว่าเต็มไปด้วยการแข่งขันแย่งชิงอำนาจกันมากกว่า ซึ่งนี้อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่สามารถนำมาอธิบายความเข้าใจผิดและข้อกล่าวหาที่มอร์แกนธอได้รับได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ดี จากการสำรวจผลงาน *Scientific Man vs. Power Politics* ประเด็นหนึ่งที่มอร์แกนธอได้แสดงไว้ให้เห็นอย่างชัดเจนก็คือ มอร์แกนธอได้แยกตัวเองออกจากนักคิดในค่ายเหตุผลแห่งรัฐทั้งหลาย โดยเฉพาะนักคิดคนสำคัญอย่างมาคิอาเวลลีและฮอบส์ โดยมอร์แกนธอได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนถึงจุดยืนที่แตกต่างกันในประเด็นเรื่องศีลธรรมในนโยบายต่างประเทศระหว่างเขาและนักคิดทั้งสอง โดยเขาได้อธิบายจุดยืนในประเด็นศีลธรรมในนโยบายต่างประเทศของนักคิดในค่ายเหตุผลแห่งรัฐหรือ *reason of state* ไว้ว่า

“ทัศนะแรกเกี่ยวข้องกับชื่อของมาคิอาเวลลีและฮอบส์ และเป็นที่ยุ้จักในประวัติศาสตร์ของแนวคิดในชื่อ“เหตุผลแห่งรัฐ” ตามแนวคิดนี้ รัฐไม่ตกอยู่ภายใต้กฎแห่งการกระทำใดเว้นแต่กฎที่กำหนดจากผลประโยชน์ของมันเอง...เมื่อรัฐบุรุษเผชิญกับทางเลือกระหว่างสองการกระทำ การกระทำหนึ่งมีจริยธรรม และอีกการกระทำไม่มี โดยทางเลือกอันหลังมีโอกาสจะนำผลที่ปรารถนามาได้ เขาต้องเลือกทางเลือกหลัง แต่เมื่อเขากระทำ...ในฐานะปัจเจกบุคคล เขา เช่นเดียวกับปัจเจกบุคคลคนอื่น ต้องเลือกทางเลือกแรก เพราะในขณะที่การกระทำทางการเมืองเป็นอิสระจากข้อจำกัดทางจริยธรรม การกระทำส่วนตัวกลับอยู่ตกภายใต้ข้อจำกัดเหล่านี้ ปัจเจกบุคคลจึงมีศีลธรรมโดยธรรมชาติ สังคมทางการเมืองเพิกเฉยต่อศีลธรรม โดยธรรมชาติเช่นเดียวกัน”¹²

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่ามอร์แกนธอได้อธิบายจุดยืนของนักคิดเหตุผลแห่งรัฐให้เห็นว่าพวกเขาเหล่านี้มองการกระทำทางการเมืองเป็นการกระทำที่แตกต่างจากการกระทำในกิจกรรมอื่นๆ การกระทำทางการเมืองจึงไม่ต้องตกอยู่ภายใต้ข้อจำกัดทางศีลธรรมใดๆ และเมื่อผู้นำกระทำในนามรัฐ เขาสามารถเป็นอิสระจากข้อจำกัดทางศีลธรรมที่มีอิทธิพลกำหนดการกระทำอื่นๆ ของเขาในฐานะปัจเจกบุคคล และสามารถเลือกการกระทำที่ไร้ศีลธรรมโดยปราศจากข้อพันธะใดๆ ได้ หากมันสนองประโยชน์ให้แก่รัฐ

¹² Hans J. Morgenthau, *Scientific Man vs. Power Politics*, p.176.

แต่อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอกลับไม่เห็นด้วยกับความคิดดังกล่าว โดยเขาให้เหตุผลไว้ว่ามนุษย์ไม่สามารถละทิ้งการประเมินพฤติกรรมหรือการกระทำต่างๆ แม้แต่การกระทำทางการเมืองจากแง่มุมศีลธรรมได้ “มนุษยชาติตลอดมา ปฏิเสธที่จะละทิ้งการประเมินการกระทำทางการเมืองในแง่จริยธรรม” โดยมอร์แกนธอเสนอว่าปรากฏการณ์เช่นนี้ “มีรากฐานมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นทั้งสัตว์การเมืองและสัตว์ศีลธรรม”¹³ มอร์แกนธอไม่ได้อธิบายถึงความหมายของมนุษย์ศีลธรรมไว้ใน *Scientific Man vs. Power Politics* อย่างละเอียด แต่กลับมาขยายความไว้ภายหลังในผลงาน *The Purpose of American Politics* ว่ามนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะอารยะหรือป่าเถื่อน ต่างจากสัตว์ตรงที่เขาเกิดมาพร้อมสำนึกทางศีลธรรม (moral sense) เช่นเดียวกับที่มนุษย์ทุกคนมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีลำดับเหตุผล (logical judgment) โดยธรรมชาติ มนุษย์มีความสามารถในการตัดสินใจทางศีลธรรม (moral judgment) โดยธรรมชาติเช่นกัน “มนุษย์เป็นนักศีลธรรมเพราะเขาเป็นมนุษย์” มอร์แกนธอเสนอให้เราสำรวจตัวเองที่พยายามสร้าง ความชอบธรรมให้แก่การกระทำของตัวเองในแง่ศีลธรรม (justify in moral term) และหาจุดยืนทางศีลธรรมไว้เป็นที่ยึดถือตลอดเวลา เพราะเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีลักษณะเป็นนักศีลธรรมจากภายใน มนุษย์ที่มีอารยะกับมนุษย์ที่ป่าเถื่อนจึงไม่ได้แตกต่างกันที่ความสามารถในการตัดสินใจทางศีลธรรม แต่ต่างกันที่มนุษย์ที่มีอารยะรู้ว่าเพราะเหตุใดเขาจึงตัดสินใจหรือพยายามฝ่าฝืนศีลธรรม นั่นคือ เขารู้ถึงความศักดิ์สิทธิ์ของกฎศีลธรรม (sanctity of the moral law)¹⁴

มอร์แกนธอกล่าวว่ากฎศีลธรรมไม่ได้กำเนิดขึ้นมาเพื่อความสะดวกของมนุษย์ แต่มันเป็นเงื่อนไขที่ขาดไม่ได้สำหรับการดำรงอยู่ของมนุษย์อย่างมีอารยะ เพราะมนุษย์ไม่สามารถหาความหมายของการดำรงอยู่ของเขาในตัวเองได้ แต่มนุษย์อารยะต้องหาความหมายของการดำรงอยู่หรือตัวตนของเขาจากสิ่งที่สูงส่งเหนือการดำรงอยู่ของมนุษย์เอง มนุษย์อารยะต่างจากสัตว์และมนุษย์ป่าเถื่อนตรงที่เขาต้องการการควบคุมจากภายนอก กฎศีลธรรมจึงเป็นส่วนเข้ามาเติมเต็มการดำรงอยู่ของมนุษย์ มนุษย์จึงต้องยึดถือกฎศีลธรรมเพื่อให้ความหมายกับการดำรงอยู่และการกระทำของเขา กฎศีลธรรมจึงกลายเป็นข้อบังคับที่สมบูรณ์และเป็นที่ยึดพิงด้วยตัวของมันเอง โดยมอร์แกนธอขยายไว้ว่าเป็นเพราะ

¹³ Ibid., p. 177.

¹⁴ Hans J. Morgenthau, *The Purpose of American Politics* (New York: Alfred A. Knopf, 1962), pp. 357-358.

“หากชีวิตของคุณไม่มีความเชื่อมโยงที่สำคัญ (vital connection) กับการมีอยู่ของกฎศีลธรรม คุณจะไม่มีพบมาตรฐานที่ใช้ในการตัดสินและกระทำที่พึงพาได้ในตัวเอง คุณจะถูกทำให้หวาดกลัวด้วยความว่างเปล่าในตัวของตนเองและความไม่เพียงพอ (insufficiency) ซึ่งมาจากการดำรงอยู่ที่ต้องจำกัดอยู่กับตนเอง (self-contained existence) ...แต่เมื่อคุณกลับมาฟื้นฟูความเชื่อมโยงที่สำคัญกับกฎศีลธรรมซึ่งให้ความหมายแก่ชีวิต คุณจะไม่มีหวาดกลัวของเงาของคุณและเสียงของคุณ คุณจะไม่มีหวาดกลัวตัวเองอีกต่อไป เพราะคุณจะมีเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินตัวคุณและผู้อื่นภายในตัวคุณเอง และมีจุดเชื่อมโยงสำคัญกับสิ่งต่างๆ ทั้งในอดีต, อนาคต และเหนือขึ้นไป”¹⁵

สำหรับมนุษย์ กฎศีลธรรมคือสิ่งที่ให้ความหมายแก่การกระทำของชีวิตและการกระทำของมนุษย์ มนุษย์ไม่สามารถค้นหาความหมายของการคงอยู่ของเขาเองหากปราศจากศีลธรรม มนุษย์ยังต้องการหลักศีลธรรมเพื่อเป็นหัวหน้าหรือให้ความหมายแก่การกระทำ และเป็นเกณฑ์ในการตัดสินการกระทำทั้งของตัวเองและผู้อื่น หากปราศจากหลักศีลธรรมแล้ว ชีวิตมนุษย์ย่อมว่างเปล่า เขาจะไม่สามารถตอบได้ว่าเขาอยู่เพื่ออะไร และการกระทำของเขาเป็นไปเพื่อจุดหมายใด มนุษย์จึงต้องการเป้าหมายทางศีลธรรมและมาตรฐานศีลธรรมเพื่อเป็นกรอบกำหนดและควบคุมการกระทำของเขา

ดังนั้น สำหรับมอร์แกนธอ มนุษย์จึงไม่สามารถละเว้นการใช้มาตรฐานศีลธรรมเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการหรือประเมินการกระทำในกิจกรรมประเภทหนึ่งประเภทใดไปได้ กิจกรรมทางการเมือง เช่นเดียวกับกิจกรรมอื่นๆ ของมนุษย์ ก็ไม่สามารถหลุดพ้นจากการประเมินทางศีลธรรมไปได้ “ไม่ว่านักปรัชญาบางท่านอาจยืนยันว่าการกระทำทางการเมืองนั้นไม่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม แต่จารีตทางปรัชญา (philosophic tradition), การตัดสินทางประวัติศาสตร์ (historical judgment), และความเห็นสาธารณะล้วนต่างปฏิเสธที่จะงดเว้นการประเมินทางจริยธรรมในปริมณฑลทางการเมือง”¹⁶ ทั้งนี้ ก็ด้วยเหตุผลคือ มนุษย์เป็นทั้ง “สัตว์การเมืองและสัตว์ศีลธรรม”¹⁷

¹⁵ Ibid., pp. 358-359.

¹⁶ Hans J. Morgenthau, *Scientific Man vs. Power Politics*, p.177.

¹⁷ Ibid.

มอร์เกนธอว์กกล่าวว่าคุณช่วยเหตุจากธรรมชาติมนุษย์นี้ แม้การกระทำทางการเมืองจะพยายามแยกตัวออกจากมาตรฐานศีลธรรมแค่ไหนก็ตาม แต่การกระทำทางการเมืองก็ไม่สามารถจะเป็นการกระทำที่ 'ชั่วร้ายไปทั้งหมด' หรือไม่มีความสำคัญทางศีลธรรมเลยได้ เพราะอย่างน้อยที่สุด ผู้นำที่แม้จะคิดถึงแต่ผลประโยชน์ทางการเมืองมากขึ้นก็ยังคงพยายามเชื่อมโยงการกระทำของตนเข้ากับมาตรฐานศีลธรรมเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่การกระทำของเขา "ตัวแสดงในเวทีการเมือง แม้เขาอาจถูกนำทางด้วยการพิจารณาถึงความจำเป็นเฉพาะหน้า ยังต้อง... สร้างความชอบธรรมให้แก่การกระทำของเขาในแง่จริยธรรม"¹⁸ โดยแม้การเชื่อมโยงหรือข้ออ้างทางศีลธรรมที่เขาสร้างขึ้นเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่การกระทำทางการเมืองนั้นจะเป็นเท็จ แต่มอร์เกนธอว์กเชื่อว่าอย่างไรก็ตาม มันไม่มีทางเป็นเท็จไปทั้งหมด ตราบใดที่ผู้นำทางการเมืองยังให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ของการกระทำของเขาอยู่ โดยแม้ผู้นำอาจยกผลประโยชน์ทางการเมืองให้มีความสำคัญเหนือกว่า การพิจารณาถึงข้อจำกัดทางศีลธรรมทั้งหมด "แต่การกระทำของเขาก็ไม่สามารถอยู่นอกเหนือความดีและความชั่ว แม้ไม่ใช่จากมุมมองของเขา ตราบใดที่เขาต้องสร้างภาพลักษณ์การกระทำของเขาให้เป็นไปในทางเดียวกันกับมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้"

ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่ามอร์เกนธอว์กปฏิเสธที่จะยอมรับแนวคิดของนักคิดในค่ายเหตุผลแห่งรัฐอย่างมาคิอาเวลลีและฮอบบส์ที่แยกการกระทำทางการเมืองออกจากการกระทำในกิจกรรมอื่นๆ และยกให้มันเป็นการกระทำชนิดพิเศษที่ไม่ต้องตกอยู่ภายใต้ข้อจำกัดหรือมาตรฐานทางศีลธรรมใดๆ แต่มอร์เกนธอว์กกลับยืนยันว่ากิจกรรมทางการเมืองและมาตรฐานศีลธรรมนั้นเป็นของคู่กันมาแต่อดีต เพราะ "มนุษย์เป็นสัตว์การเมืองโดยธรรมชาติ เขาเป็นนักวิทยาศาสตร์ด้วยเหตุบังเอิญและทางเลื้อย เขาเป็นนักศีลธรรมเพราะเขาเป็นมนุษย์"¹⁹ สำหรับมอร์เกนธอว์ก มนุษย์จึงไม่ได้เป็นเพียงแค่สัตว์การเมืองที่ต้องการครอบงำผู้อื่นอย่างไม่มีวันสิ้นสุดเท่านั้น แต่ด้วยเหตุจากธรรมชาติมนุษย์ มนุษย์ยังต้องการคำอธิบายและทำความเข้าใจกับความ เป็นไปทั้งการกำเนิด การคงอยู่และความเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองในแง่ศีลธรรมอีกด้วย การกระทำทางการเมืองจึงไม่สามารถรอดพ้นจากการตัดสินหรือประเมินด้วยมาตรฐานทางศีลธรรมไปได้

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Ibid., p. 168.

ดังนั้น สำหรับมอร์แกนธอ กิจกรรมของมนุษย์ทุกกิจกรรมย่อมตกอยู่ภายใต้ข้อจำกัดและการประเมินจากมาตรฐานทางศีลธรรมไม่แตกต่างกัน และดังที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ต้นแล้ว ความชั่วร้ายของมนุษย์ปรากฏอยู่ในทุกกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมส่วนตัวหรือกิจกรรมทางเมืองก็ตาม กิจกรรมทางการเมืองจึงไม่ได้มีความพิเศษเหนือกิจกรรมอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความกระหายอำนาจของมนุษย์โดยตรงเท่านั้น เพราะในขณะที่กิจกรรมอื่นๆ นั้น ความกระหายอำนาจเหนือผู้อื่นจะผสมกลมกลืนอยู่ท่ามกลางเป้าหมายอื่นๆ ของมนุษย์ ในกิจกรรมทางการเมือง ความกระหายอำนาจกลับเป็นปัจจัยที่ฝังตัวอยู่ในแก่นของกิจกรรมทางการเมือง เป็นเลือดและเนื้อของกิจกรรมการเมือง แต่สำหรับในเวทีภายในรัฐแล้ว ศีลธรรมและกฎหมายของสังคมภายในรัฐมีความชัดเจนแน่นอนเพียงพอที่จะสามารถกำราบความกระหายอำนาจ ต้นตอของความชั่วร้ายของมนุษย์ได้ หากแต่ในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ข้อจำกัดที่เข้มแข็งชัดเจนเช่นนี้กลับไม่ปรากฏทำให้ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศจึงดูเหมือนปราศจากมาตรฐานทางศีลธรรม หรือมีมาตรฐานทางศีลธรรมเฉพาะอีกมาตรฐานหนึ่งที่ใช้สำหรับกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะ ดังที่มอร์แกนธอกล่าวอธิบายในประเด็นเหล่านี้ไว้ว่า

“ความชั่วร้ายที่ทำให้การกระทำทางการเมืองเป็นเรื่องชั่วร้าย ก็เหมือนกับความชั่วร้ายที่ทำให้ทุกกิจกรรมชั่วร้าย แต่ความเลื่อมทราวมของการกระทำทางการเมืองเป็นต้นแบบและต้นแบบของความเลื่อมทราวมทั้งหมด ความแตกต่างระหว่างการกระทำส่วนตัวและการกระทำทางการเมืองไม่ได้อยู่ที่ระหว่างความบริสุทธิ์ไร้เดียงสากับความผิด, ศีลธรรมกับไร้ศีลธรรม, ความดีและความชั่ว แต่แตกต่างกันที่ระดับที่กิจกรรมนั้นๆ เบี่ยงเบนออกจากมาตรฐานศีลธรรม...มันไม่ได้มีหลักศีลธรรมชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับการกระทำทางการเมือง และอีกอันที่ใช้กับการกระทำส่วนตัว แต่หนึ่งเดียวและมาตรฐานศีลธรรมเหมือนกันที่ประยุกต์ใช้กับทั้งสองอย่างไว้ก็ตาม...ด้วยการยินยอมเชื่อฟังที่ไม่เท่าเทียมกัน”²⁰

“ความต้องการอำนาจส่วนรวมของรัฐถูกจำกัด นอกจากข้อจำกัดที่รัฐเลือกเองแล้ว ก็แต่ด้วยความพินาศของระเบียบบรรทัดฐานเก่าและมูลฐานขั้นต้นของระเบียบบรรทัดฐานเก่าใหม่เท่านั้น ทั้งสองต่างอ่อนแอเกินไปที่จะสามารถนำเสนอ...การยับยั้งที่แท้จริงได้ นอกเหนือจากนั้น มันไม่มีอำนาจกลางที่อยู่เหนืออกโลกของระบบดุลแห่งอำนาจ ที่สามารถกำหนดข้อจำกัดที่แท้จริงต่อการแสดงตัวของความ

²⁰ Ibid., p. 195.

ปรารถนา...การครอบงำได้ รัฐ แท้จริงแล้วได้กลายเป็น “พระเจ้าเดินดิน” (mortal God) และสำหรับบุคคลมัชฌิมที่ไม่เชื่อในพระเจ้าผู้เป็นอมตะอีกต่อไป รัฐจึงกลายเป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวที่มีอยู่”²¹

ดังนั้น สำหรับมอร์แกนธ กิจกรรมทางการเมืองเช่นเดียวกับกิจกรรมอื่นๆ ย่อมตกอยู่ภายใต้ข้อจำกัดและการประเมินบนมาตรฐานทางศีลธรรมที่มีเพียงหนึ่งเดียว กิจกรรมทางการเมืองไม่ได้เป็นกิจกรรมพิเศษที่อยู่นอกเหนือหรือสามารถเพิกเฉยต่อมาตรฐานศีลธรรมแต่อย่างใด แต่ในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ มอร์แกนธกลับเห็นว่ามาตรฐานศีลธรรมดังกล่าวกลับไม่มีเนื้อหาที่แน่นอนชัดเจนตายตัวเพียงพอที่จะเป็นหลักในการกระทำทางการเมืองของรัฐต่างๆ ได้ ในขณะเดียวกัน ในสังคมระหว่างรัฐก็ไม่มีองค์กรกลางใดๆ ที่มีอำนาจเหนือรัฐที่สามารถทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของรัฐต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนี่เองคือต้นตอของปัญหาศีลธรรมในเวทีการเมืองระหว่างรัฐสำหรับมอร์แกนธ

ศีลธรรมในสำนึกนิยมของมอร์แกนธ

อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่ผลงาน *Scientific Man vs. Power Politics* มีเป้าหมายเพื่อการโจมตีและวิพากษ์มนุษยวิทยศาสตร์ โดยเฉพาะนักสมบูรณแบบนิยมและเสรีนิยมทั้งหลายที่ยืนยันให้ผู้นำยึดหลักการศีลธรรมสากลเป็นแก่นนำในการดำเนินนโยบายต่างประเทศไม่ว่าด้วยต้องแลกด้วยผลประโยชน์ใดก็ตาม ด้วยความหวังว่าในที่สุดแล้วสันติภาพถาวรจะเกิดขึ้นได้ในที่สุด ดังนั้นสารที่มอร์แกนธส่งออกมาใน *Scientific Man vs. Power Politics* นี้จึงค่อนข้างเอนเอียงไปสู่การเน้นย้ำให้เห็นว่า ในโลกที่ความขัดแย้งทางการเมืองไม่อาจถูกขจัดไปและการเมืองต้องเป็นเรื่องชั่วร้ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐบุรุษทั้งหลายต้องตระหนักว่า ไม่มีทางหลีกเลี่ยงที่ต้องชั่วร้ายเมื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง สิ่งสุดท้ายที่รัฐบุรุษสามารถทำได้คือการเลือกหนทางการกระทำที่ชั่วร้ายน้อยที่สุดเท่าที่จะสามารถเป็นไปได้ และสิ่งที่มอร์แกนธเน้นย้ำที่สุดคือ ผู้นำที่พยายามหลีกเลี่ยงความชั่วร้ายโดยการเลือกความยุติธรรมมากกว่าความจำเป็นเฉพาะหน้า และปฏิเสธการกระทำทางการเมืองเพราะไร้ความยุติธรรมนั้น ในที่สุดแล้วหนทางดังกล่าวจะยิ่งนำไปสู่ความหายนะที่ยิ่งกว่าการเลือกหนทางที่ชั่วร้ายน้อยที่สุดเสียอีก

²¹ Ibid., p. 197.

สารที่ส่งออกมาในลักษณะเช่นนี้ เมื่อรวมเข้ากับสาระสำคัญที่มอร์แกนธกล่าวไว้เกี่ยวกับหน้าที่ของหลักการศีลธรรมในนโยบายต่างประเทศที่ได้กล่าวไปข้างต้น หากมองอย่างผิวเผินแล้ว อาจนำไปสู่ความเข้าใจที่ว่า มอร์แกนธสนับสนุนให้ผู้นำรัฐเลือกละทิ้งศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ รวมทั้งไม่ได้ให้ความสำคัญกับหลักการศีลธรรมสากลในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเลย และมองมาตรฐานศีลธรรมเป็นเครื่องมือในการปกปิดความเป็นจริงทางการเมืองของมนุษย์หรือเป็นเครื่องมือที่ผู้นำรัฐต่างๆ ใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมในแก่การกระทำทางการเมืองของตนเท่านั้น โดยพิจารณาว่ามาตรฐานศีลธรรมไม่ได้มีบทบาทสำคัญหรือมีน้ำหนักมากพอที่จะสามารถเป็นข้อจำกัดที่ตัดทอนการกระทำทางการเมืองของผู้นำในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเราหันมาศึกษาประเด็นศีลธรรมในผลงานชิ้นต่อมา *Politics Among Nations* เราจะสามารถมองเห็นมุมมองของมอร์แกนธเกี่ยวกับศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้อย่างกว้างขวางและละเอียดมากขึ้น

ในบทที่ 16 ของ *Politics Among Nations* มอร์แกนธได้กล่าวอธิบายถึงประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยก่อนอื่น มอร์แกนธได้แสดงจุดยืนในฐานะนักวิชาการของเขาด้วยการกล่าวว่าการอธิบายในประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ประเทศนั้น ต้องป้องกันหนทางสุดโต่งสองทาง นั่นคือ การให้ความสำคัญกับอิทธิพลของจริยธรรมที่มีต่อการเมืองระหว่างประเทศที่มากเกินไป หรือให้ความสำคัญกับมันน้อยจนเกินไป ด้วยการยืนยันว่าผู้นำรัฐและนักการทูตทั้งหลายถูกขับเคลื่อนด้วยการพิจารณาแต่อำนาจในทางวัตถุเท่านั้น โดยไม่สนใจปัจจัยหรือเงื่อนไขอื่นใดเลย²²

ดังนั้น เพียงแค่จุดยืนดังกล่าวที่มอร์แกนธได้แถลงไว้ตั้งแต่ต้นนี้ น่าจะสามารถทำให้เราพอมองเห็นได้แล้วว่ามอร์แกนธไม่ได้มองข้ามอิทธิพลของมาตรฐานศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไป หากแต่ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในผลงาน *Scientific Man vs. Power Politics* มอร์แกนธทุ่มเทให้ความสำคัญกับภารกิจตามจุดประสงค์แรก นั่นคือ ความพยายามในการป้องกันการให้ความสำคัญกับอิทธิพลของจริยธรรมที่มีต่อการเมืองระหว่างประเทศที่มากเกินไปของนักสมบูรณแบบนิยมและนักเสรีนิยมทั้งหลาย ทำให้สารที่มอร์แกนธส่งออกมาใน *Scientific Man vs. Power Politics* ไนน์เอียงไปในทิศทางที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในเวทีการเมืองระหว่างประเทศที่ทำให้ผู้นำต้องให้ความสำคัญกับผลประโยชน์แห่งชาติ และไม่เลือกดำเนินนโยบายต่างประเทศตามอุดมการณ์หรือหลักศีลธรรมสากลอย่างหน้ามืดตามัว แต่ใน

²² Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd ed., p. 210.

Politics Among Nations นี้ หากได้ศึกษาแล้วจะเห็นได้ว่า มอร์แกนธอได้กลับมาพยายามชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของมาตรฐานศีลธรรมในเวทีความสัมพันธ์ประเทศตามจุดประสงค์ที่สอง โดย มอร์แกนธอได้อธิบายข้อเสนอหลักในบทที่ 16 ที่กล่าวถึงประเด็นศีลธรรมโดยตรงนี้ไว้ว่า

“...มีความเข้าใจผิด...ว่าการเมืองระหว่างประเทศชั่วร้ายไปทั้งหมด และไม่มีประโยชน์ที่จะมองหาข้อจำกัดทางศีลธรรมต่อความปรารถนาอำนาจในเวทีระหว่างประเทศ แต่หากเราถามตัวเองว่าอะไรคือสิ่งที่รัฐบุรุษและนักการทูตสามารถทำได้ เพื่อให้สามารถเข้าใกล้กับเป้าหมายทางอำนาจของชาติตนมากขึ้น และอะไรคือสิ่งที่พวกเขากระทำจริง เราจะตระหนักว่าพวกเขาทำน้อยกว่าที่เขาสามารถ และน้อยกว่าที่พวกเขาทำในยุคสมัยอื่นๆ ในประวัติศาสตร์ พวกเขาปฏิเสธที่จะพิจารณาเป้าหมายบางอย่างและใช้วิธีการบางอย่างอย่างสิ้นเชิง หรือปฏิเสธภายใต้เงื่อนไขบางอย่าง ไม่ใช่เพราะความจำเป็นเฉพาะหน้า...หรือเพราะไม่ชาญฉลาด แต่เพราะกฎศีลธรรมบางอย่างที่เข้ามาเป็นกำแพงขัดขวางอย่างสมบูรณ์ กฎทางศีลธรรมไม่อนุญาตให้นโยบายบางอย่างเข้าสู่การพิจารณาจากมุมมองผลประโยชน์เฉพาะหน้า บางสิ่งบางอย่างไม่ถูกกระทำด้วยเหตุทางศีลธรรม แม้มันเป็นประโยชน์ที่จะทำ”²³

ดังนั้นจากข้อความข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่าใน *Politics Among Nations* มอร์แกนธอกำลังดำเนินภารกิจที่แตกต่างออกไปจาก *Scientific Man vs. Power Politics* นั่นคือ ความพยายามในการแสดงให้เห็นว่าผู้นำรัฐและนักการทูตทั้งหลายมิได้ถูกขับเคลื่อนด้วยการพิจารณาแต่อำนาจในทางวัตถุเท่านั้น แต่ยังถูกจำกัดการกระทำด้วยมาตรฐานศีลธรรม พุทธิอีกอย่างหนึ่งก็คือ มอร์แกนธอกำลังแสดงให้เห็นว่ามาตรฐานศีลธรรมไม่ได้ปราศจากน้ำหนักหรือบทบาทใดๆ ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ แต่มาตรฐานศีลธรรมกลับสามารถทำหน้าที่ยับยั้งหรือจำกัดการเลือกวิธีการและเป้าหมายของรัฐได้อย่างประสิทธิภาพ

มอร์แกนธอได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์รูปธรรมมากมายเพื่อยืนยันให้เราเห็นว่าอารยธรรมและมาตรฐานศีลธรรมทำให้ผู้นำรัฐไม่เลือกเป้าหมายหรือวิธีการบางอย่าง ทั้งที่เป้าหมายหรือวิธีการเหล่านั้นมีแนวโน้มที่อาจรัฐสามารถขยายอำนาจออกไปได้มากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงกว่าสามศตวรรษที่ผ่านมา มอร์แกนธอแสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลาสันติ อารยธรรมและมาตรฐานศีลธรรมทำให้วิธีการที่เคยใช้เพื่อบั่นทอนอำนาจของฝ่ายตรงข้าม เช่นการสังหารผู้นำการเมือง

²³ Ibid., pp. 210-211.

ผู้นำทางทหาร หรือนักการทูตคนสำคัญ รวมทั้งการสังหารหมู่ชนชาติหรือชนเผ่าที่มีแนวโน้มอาจกลายเป็นภัยต่อความมั่นคงของฝ่ายตน กลับกลายเป็นวิธีการที่ไม่ได้รับการยอมรับหรือเข้าสู่การพิจารณาเป็นทางเลือกของผู้ใช้อีกต่อไป ด้วยเหตุจากข้อจำกัดทางศีลธรรม แม้วิธีการดังกล่าวเหล่านั้นจะเป็นที่ยอมรับในอดีตและยังอาจเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการบั่นทอนอำนาจของฝ่ายตรงข้ามและสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติตนก็ตาม เช่น ในกรณีปัญหาเยอรมันในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งที่ชาติอื่นๆ ในยุโรปต่างตระหนักว่าชนชาติเยอรมันนั้นมีปริมาณมากเกินไปและอาจกลายเป็นแหล่งก่อเกิดความไม่มั่นคงของภูมิภาคยุโรปทั้งหมดอีกครั้ง แต่ผู้นำชาติยุโรปทั้งหลายก็ไม่สามารถใช้วิธีการจำกัดเผ่าพันธุ์เยอรมันเหมือนดังที่ชาวโรมันที่ประสบปัญหาเดียวกันนั้นคือมีชาวคาร์เธจ (Carthaginian) ที่อาจเป็นภัยมากจนเกินไป สามารถใช้วิธีการกำจัดเผ่าพันธุ์ดังกล่าวให้สิ้นซากได้²⁴

ขณะเดียวกัน ในช่วงเวลาระหว่างสงคราม มอร์แกนธอสแสดงให้เห็นว่าข้อจำกัดทางศีลธรรมที่เริ่มพัฒนาขึ้นมาตั้งแต่เมื่อครั้งสงครามสามสิบปี (ค.ศ. 1618-1648) สิ้นสุดลง ได้ทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างพลเรือนผู้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับสงครามโดยตรงกับทหารที่เข้าร่วมรบ โดยสงครามเริ่มถูกมองว่าเป็นการแข่งขันทางอาวุธระหว่างทหารของรัฐที่เข้าร่วมในการต่อสู้ และนำมาซึ่งหายนะต่อมนุษยชาติ ทัศนคติต่อต้านสงครามและมองว่าสงครามเป็นทางออกสุดท้ายจึงพัฒนาตัวขึ้นเรื่อยๆ โดยทัศนคติดังกล่าวปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนในสงครามเกาหลีที่ชาติมหาอำนาจทั้งหลาย โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ต่างพยายามหลีกเลี่ยงวิธีการต่างๆ ที่อาจทำให้สงครามขยายตัวออกไปและทำให้การเผชิญหน้าระหว่างมหาอำนาจเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะเดียวกัน แนวความคิดที่ว่าพลเรือนที่ไม่เกี่ยวข้องจึงควรถูกปกป้องจากการโจมตีในการสู้รบในสงครามก็เริ่มก่อตัวขึ้น โดยข้อจำกัดทางศีลธรรมดังกล่าวได้พัฒนาตัวชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรในกลางศตวรรษที่ 19 ซึ่งได้แก่อนุสัญญากรุงเจนีวา (Geneva Convention) ทั้งยังมีกฎหมายที่ครอบคลุมการจำกัดอาวุธที่ใช้ในสงครามและรักษาสิทธิของชาติที่เป็นกลางตามมาอีกมากมายหลายฉบับ ซึ่งมอร์แกนธอสกล่าวว่าเป็นที่แน่นอนว่าอาจยังมีผู้โต้แย้งถึงความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายเหล่านี้เมื่อสงครามเกิดขึ้นในความเป็นจริง แต่อย่างไรก็ตาม คงไม่มีใครปฏิเสธถึงความมีตัวตนของมาตรฐานศีลธรรมที่เป็นรากฐานของข้อกฎหมายเหล่านี้ ซึ่งแสดงออกทั้งในรูปของความพยายามของชาติต่างๆ ที่ได้นำเอาข้อจำกัดทางศีลธรรมเหล่านี้มาแปรเป็นกฎหมายเพื่อใช้บังคับจริงจังร่วมกัน และความพยายามในการแก้ตัวหรือสร้างความชอบธรรมเมื่อต้องฝ่าฝืน ดังนั้น มอร์แกนธอสจึงสรุปว่ามาตรฐานศีลธรรมในเวทีระหว่าง

²⁴ Ibid., p. 213.

ประเทศมิใช่เป็นเพียงอุดมการณ์เท่านั้น หากแต่มีตัวตนที่อาจไม่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนหรืออาจถูกละเลยไปบ้างในบางเวลา²⁵

ทั้งนี้ มอร์เกนธอว์กซ์ชี้ให้เห็นว่าในขณะที่ข้อจำกัดทางศีลธรรมยังคงเป็นหลักยึดในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเหนียวแน่น แต่ในช่วงระหว่างสงคราม การพัฒนาเทคโนโลยีทางอาวุธได้ทำให้การแบ่งแยกระหว่างพลเรือนและทหารเป็นเรื่องยากลำบากขึ้น โดยในขณะที่รัฐต่างๆ ล้วนตระหนักดีว่าการทำลายผลผลิตของฝ่ายพลเรือนของฝ่ายตรงข้ามตนนั้นย่อมเป็นวิธีการบั่นทอนกำลังของฝ่ายศัตรูได้อย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม จนกระทั่งในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เทคโนโลยีอาวุธยุทโธปกรณ์ทั้งหลายยังไม่เอื้ออำนวยให้สามารถทำเช่นนั้นได้ แต่เมื่อถึงในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง การพัฒนาเทคโนโลยีทางอาวุธส่งผลให้รัฐมีศักยภาพในการทำลายทั้งชีวิตและทรัพย์สินของฝ่ายตรงข้ามได้อย่างง่ายดายมากขึ้น อาวุธที่มีศักยภาพรุนแรงอย่างเช่น อาวุธนิวเคลียร์ทำให้รัฐมีศักยภาพในการทำลายล้างฝ่ายศัตรูได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในขณะเดียวกันมันก็ทำให้การแบ่งแยกระหว่างพลเรือนและทหารกลายเป็นเรื่องที่ไม่สามารถเป็นไปได้²⁶ มอร์เกนธอว์กซ์ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวนี้ถือเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ข้อจำกัดทางศีลธรรมโดยเฉพาะในช่วงเวลาระหว่างสงครามในยุคสมัยใหม่นี้เสื่อมถอยลงไป

นอกจากพัฒนาการทางเทคโนโลยีและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทำให้ข้อจำกัดทางศีลธรรมในช่วงเวลาระหว่างสงครามในยุคสมัยใหม่นี้เสื่อมถอยลงไปแล้ว สาเหตุอีกประการหนึ่งที่มอร์เกนธอว์กซ์กล่าวถึงไว้ก็คือ ความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของความคิดหรือเป้าหมายของการต่อสู้ในสงครามสมัยใหม่ที่ได้กลับเปลี่ยนผันกลายเป็นรูปแบบของสงครามศาสนาหรือสงครามศักดิ์สิทธิ์ในรูปแบบหนึ่ง นั่นคือ ประชาชนส่วนใหญ่ของชาติที่เข้าร่วมสงครามไม่ว่าในทางตรงหรือทางอ้อมในสมัยใหม่นั้น มักต่อสู้ในสงครามที่มีเป้าหมายเพื่อปกป้อง “อุดมการณ์” หรือ “วิถีชีวิต” ที่ตนเห็นว่าเป็นความดีและเป็นความจริงหนึ่งเดียวในโลก การต่อสู้ในยุคสมัยใหม่จึงแตกต่างจากในสมัยก่อนที่เป็นการต่อสู้เพื่อเกียรติยศหรือเพื่อความยิ่งใหญ่ของชาติตน แต่เป็นการต่อสู้เพื่อความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งแยกระหว่างความดีและความชั่ว ความถูกต้องกับความมั่งงาย ซึ่งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ได้กลับไปผ่อนคลายความเคร่งครัดของข้อจำกัดทางศีลธรรมในช่วงเวลาสงครามแต่เดิม โดยในสงครามสมัยใหม่ การฆ่าล้างและทำลายทรัพย์สินของพลเรือนของฝ่ายตรง

²⁵ Ibid., p. 216.

²⁶ Ibid., pp. 218-219.

ข้าม กลับถูกอ้างว่าเป็นสิ่งชอบธรรมบนพื้นฐานของหลักทางศีลธรรมแทน²⁷ ดังนั้น มอร์แกนธจึงสรุปว่าในขณะที่ข้อจำกัดทางศีลธรรมยังคงเป็นหลักยึดในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเหนียวแน่น แต่ในช่วงระหว่างสงคราม การพัฒนาเทคโนโลยีทางอาวุธและความเปลี่ยนแปลงในอารมณ์ความรู้สึกของมหาชนส่วนใหญ่²⁸ ได้ทำให้ข้อจำกัดทางศีลธรรมในช่วงเวลาสงครามอ่อนแอเพราะบางลงไป²⁸

หัวใจศีลธรรม 5 ประการ

จากการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธที่กล่าวมาข้างต้น น่าจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามอร์แกนธไม่ได้ละเลยหรือเพิกเฉยต่อประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแต่ประการใด หากแต่ให้ความสนใจทั้งในการเตือนให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงอันตราย ที่อาจมาจากการหลงมกมายและให้น้ำหนักกับอุดมการณ์ที่อยู่บนหลักการศีลธรรมสากลในการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มากเกินไป จนละเลยและมองข้ามความเป็นจริงในเวทีการเมืองที่เต็มไปด้วยการต่อสู้เพื่ออำนาจ และในขณะเดียวกันยังพยายามยืนยันให้เห็นถึงตัวตนและบทบาทของข้อจำกัดทางศีลธรรมที่มีต่อการเลือกเป้าหมายและวิธีการในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของผู้บริหารและนักการทูตทั้งหลาย โดยแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและนักการทูตทั้งหลาย ไม่ได้ดำเนินนโยบายด้วยการมุ่งพิจารณาในมุมมองของอำนาจเท่านั้น แต่ข้อจำกัดทางศีลธรรมสามารถทำหน้าที่ยับยั้งหรือจำกัดการเลือกวิธีการและเป้าหมายของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้สภาพการณ์บางอย่างที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาอาจทำให้ข้อจำกัดบางอย่างถูกละเลยหรืออ่อนแอลงไปบ้างก็ตาม

อย่างไรก็ดี ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น แม้มอร์แกนธไม่ได้ละเลยประเด็นศีลธรรม แต่โดยเฉพาะจนกระทั่งถึงในช่วงทศวรรษที่ 1960 ผลงานของเขายังตกเป็นเป้าของการโจมตีและวิพากษ์วิจารณ์และถูกยกเป็นตัวอย่างของนักทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศผู้เพิกเฉยหรือไม่ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องศีลธรรมเวทีการเมืองระหว่างประเทศอยู่เสมอ ซึ่งด้วยเหตุนี้เอง ในระยะเวลาต่อมา มอร์แกนธจึงมักแสดงให้เห็นถึงความไม่พอใจที่เขายังคงเป็นเป้าในการโจมตีในประเด็นศีลธรรม และให้ความสนใจที่จะอธิบายในประเด็นดังกล่าวเป็นอย่างดีโดย

²⁷ Ibid., p. 219.

²⁸ Ibid., pp. 219-220.

ผลงานหลายชิ้นที่เขาเขียนในเวลาต่อมา²⁹ ล้วนแต่ยังคงย้ำถึงจุดยืนและสาระสำคัญที่เขาได้กล่าวไว้แล้วในผลงาน *Scientific Man vs. Power Politics* และ *Politics Among Nations* ทั้งสิ้น

ในปีค.ศ. 1952 มอร์แกนธอได้เขียนแสดงให้เห็นว่าความอดทนอดกลั้นของเขาเริ่มเหลือน้อยลงเต็มที่ เขาแสดงความเอือมระอาต่อการวิพากษ์วิจารณ์ ความเข้าใจผิดและการบิดเบือนลดทอนคำกล่าวของเขาในประเด็นศีลธรรมด้วยการกล่าวว่า

“คำถ่ามนี้ มากกว่าคำถ่ามอื่นๆ ดูเหมือนรบกวนจิตใจฝ่ายวิพากษ์สังคมนิยมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมองข้ามหลักฐานมากมาย นักวิจารณ์บางท่านดึงเอาคำกล่าวไม่กี่คำจากบริบทของมันเพื่อพิสูจน์ว่าสังคมนิยมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไร้หลักการ (unprincipled) และดูถูกเหยียดหยามศีลธรรม (contemptuous to morality) ขอกกล่าวถึงตัวอย่างหนึ่ง ผู้วิจารณ์คนสำคัญคนหนึ่งได้สรุปจุดยืนของข้าพเจ้า ซึ่งเขาคะเนว่าเป็นการปฏิเสธการตัดสินใจกระทำของรัฐด้วยเกณฑ์มาตรฐานศีลธรรม ด้วยคำกล่าวที่ว่า “และผู้แทนของนักสังคมนิยมคนหนึ่งได้ค้นพบ ‘ความจริงที่โดดเด่นและถูกละเลย’ โดยใช้คำกล่าวของเขา ในข้อวินิจฉัยของฮอบส์ว่า ‘มันไม่มีทั้งศีลธรรมหรือกฎหมายนอกรัฐ’ ”³⁰ นี่คื้คำกล่าวของข้าพเจ้าจริง แต่ไม่ใช่ทั้งหมด สิ่งที่ข้าพเจ้าได้กล่าวที่แท้จริงคือ “มันมีความจริงที่โดดเด่นแต่ถูกละเลยซ่อนอยู่ในข้อวินิจฉัยที่สุดโต่งของฮอบส์นั่นคือ รัฐสร้างศีลธรรมและกฎหมาย และภายนอกรัฐย่อมไม่มีทั้งสองอย่างหลักศีลธรรมสากล เช่น ความยุติธรรมหรือความเท่าเทียม สามารถถูกใช้เป็นหลักนำของการกระทำทางการเมืองได้ ทราบเท่าที่สังคมสามารถให้ความหมายที่ชัดเจนและเชื่อมโยงกับสถานการณ์ทางการเมืองภายในได้เท่านั้น”³¹

²⁹ “The Machiavellian Utopia,” *Ethics* 55: 2 (1945): 145-147; “The Evil of Politics and the Ethics of Evil,” *Ethics* 56: 1 (1945): 1-18; “The Twilight of International Morality,” *Ethics* 58: 2 (1948): 79-99; “View of Nuremberg: Further Analysis of the Trail and its Importance” *American* 76 (December 1948): 266-267.

³⁰ A.H. Feller, “In Defense of International Law and Morality,” *Annals of the American Academy of Political Science and Social Science* CCLXXXII (July 1952): 80; quoted in Hans J. Morgenthau, “The Problem of the National Interest,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.1, pp. 105-106.

³¹ Hans J. Morgenthau, “The Problem of the National Interest,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.1, pp. 105-106.

มอร์แกนธอย์ยืนยันต่อไปว่าหากใครได้พิจารณาผลงานของเขาที่ผ่านมาจะเห็นอย่างชัดเจนว่าจุดยืนของเขานั้นตรงข้ามกับสิ่งที่ผู้วิจารณ์ได้สรุปเอาไว้ “ข้าพเจ้ายืนยันเสมอมาว่าการกระทำของรัฐต้องอยู่ภายใต้การตัดสินภายใต้หลักศีลธรรมสากล และข้าพเจ้าได้พยายามแยกความแตกต่างระหว่างจุดยืนของข้าพเจ้าในแง่มุมมองดังกล่าวจากจุดยืนของฮอบส์อย่างระมัดระวัง”³² และเพื่อความชัดเจน มอร์แกนธอย์ได้สรุปจุดยืน 5 ประการในประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของเขาให้เห็นอีกครั้ง

จุดยืนประการแรก มอร์แกนธอย์แยกแยะความแตกต่างระหว่างการรู้ว่รัฐควรอยู่ภายใต้กฎศีลธรรม และการแสวงรู้ว่าอะไรคือเป้าหมายทางศีลธรรมของรัฐออกจากกัน เขากล่าวว่าเพื่อปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติ ผู้นำอาจหรือในบางครั้งถึงกับจำเป็นต้องสร้างความชอบธรรมให้แก่ผลประโยชน์ของชาติด้วยหลักศีลธรรม แต่มอร์แกนธอย์เสนอว่า นักวิชาการทั้งหลายมีหน้าที่ต้องต่อต้านการกระทำเช่นนี้ เพราะการยืนยันถึงสมมติฐานที่ว่าเป้าหมายหรือการกระทำของชาติตนเป็นสิ่งที่มีความดี และหากใครต่อต้านเป้าหมายหรือการกระทำดังกล่าวถือเป็นตัวแทนของความชั่วร้ายถือเป็นการกระทำที่มีแนวโน้มที่จะนำมาซึ่งอันตราย เพราะการกระทำดังกล่าวจะทำให้การต่อสู้ไม่ได้เป็นไปเพื่อประโยชน์หรือความมั่นคงของชาติอีกต่อไป แต่จะเป็นไปเพื่อ ‘ความดีและความถูกต้อง’ ซึ่งทำให้การต่อสู้เป็นการต่อสู้ที่ต้องเด็ดขาดกับฝ่ายตรงข้ามและแพ้ไม่ได้ โดยความรู้สึกดังกล่าวจะเข้ามาบดบังความรู้สึกนึกคิด ลดทอนความสามารถในการตัดสินใจและนำไปสู่การดำเนินนโยบายต่างประเทศที่อยู่บนอุดมการณ์ที่เลือนลอย ซึ่งในที่สุดอาจนำไปสู่การต่อสู้ในสงครามศักดิ์สิทธิ์อย่างหน้ามืดตามัว ซึ่งถือเป็นคำสาปของชาติต่างๆ มาตั้งแต่อดีตกาล³³

จุดยืนประการที่สองที่มอร์แกนธอย์กล่าวว่า “เป็นที่ชัดเจนว่าต้องนำมาแสดงอีกครั้ง”³⁴ นั่นคือสิ่งที่เขาได้เสนอไปแล้วใน *Politics Among Nations* ได้แก่การยืนยันถึงประสิทธิภาพของข้อจำกัดทางศีลธรรมที่มีต่อเป้าหมายและกระทำของรัฐ มอร์แกนธอย์ยกส่วนประเด็นหลักที่เขาได้กล่าวไปแล้วใน *Politics Among Nations* มาแสดงอีกครั้ง และยกตัวอย่างเหตุการณ์จริงในประวัติศาสตร์สมัยใหม่เข้ามาเพิ่มเติมเพื่อให้มองเห็นประสิทธิภาพของข้อจำกัดทางศีลธรรมชัดเจนมากขึ้น

³² Ibid., p. 106.

³³ Ibid., pp. 106-107.

³⁴ Ibid., p. 107.

มอร์แกนธอยกตัวอย่างสหภาพโซเวียต โดยเขาเสนอว่าไม่น่าสงสัยเลยว่า ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สหภาพโซเวียตอาจสามารถบรรลุเป้าหมายนโยบายต่างประเทศของตนได้ โดยไม่ต้องเป็นปรปักษ์กับฝ่ายตะวันตก จนก่อให้เกิดพันธมิตรล้อมรอบที่ถือเป็นฝันร้ายที่สุดของสหภาพโซเวียตตั้งแต่ค.ศ. 1917 แต่สหภาพโซเวียตกลับไม่ยอมฟังพาวิถีการทางการเมืองแบบเดิมที่อาจลดอันตรายทั้งต่อตนเองและมวลมนุษยชาติทั้งหมดได้ ด้วยเหตุจากความเชื่อในแนวความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์, การเมือง และศีลธรรมที่แตกต่างออกไป

สำหรับสหภาพโซเวียต หลักปรัชญาของบอลเชวิค (Bolshevism) ไม่มีที่ว่างสำหรับความไม่เห็นด้วยอย่างตรงไปตรงมา, การตระหนักถึงคุณค่าที่อยู่ในเนื้อแท้ของผลประโยชน์ที่แตกต่าง, และการประสานผลประโยชน์เหล่านั้นอย่างแท้จริง ในทุกระดับของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ฝ่ายตรงข้ามที่ไม่มีสิทธิในการมีตัวตนจึงต้องถูกกำจัดด้วยวิธีการรุนแรง แทนที่จะได้รับการประนีประนอมหรือพบกันครึ่งทาง และนี่คือหลักทั่วไปของแนวความคิดทางศีลธรรมการเมืองของบอลเชวิค ซึ่งด้วยหลักการเหล่านี้เองที่ส่งผลให้สหภาพโซเวียตมีทางเลือกนโยบายต่างประเทศที่จำกัดกว่าชาติอื่น³⁵

เมื่อเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกาที่เป็นพหุสังคมซึ่งยอมรับการคงอยู่ของผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน โดยในสังคมสหรัฐอเมริกา กลุ่มผลประโยชน์ที่มีเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไปล้วนต้องเข้ามาต่อสู้กันในสังคมเพื่อให้ได้มาซึ่งความเหนือกว่า โดยมีการใช้กำลังเป็นทางเลือกสุดท้ายเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว การต่อสู้จะเป็นไปโดยผ่านช่องทางสถาบันต่างๆ ที่ถูกออกแบบมาให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้เปรียบเพียงแค่วิวครวเท่านั้น โดยไม่มีกลุ่มใดสามารถทำลายกลุ่มอื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งความเหนือกว่าอย่างถาวรได้ หลักศีลธรรมในความเป็นพหุนิยมของสังคมอเมริกันนี้ทำให้สหรัฐอเมริกามีทางเลือกนโยบายต่างประเทศที่หลากหลาย สามารถพลิกผันท่าทีตามสถานการณ์ รวมทั้งสามารถหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับฝ่ายตรงข้ามได้ ยกตัวอย่างเช่น ในความสัมพันธ์กับชาติต่างๆ ในลาตินอเมริกา สหรัฐอเมริกาก็สามารถแทนที่นโยบายจากการแทรกแซงทางทหารและการทูตดอลลาร์ (dollar diplomacy) ด้วยนโยบายเพื่อนบ้านที่ดี (policy of Good Neighbor) ได้อย่างไม่ตะขิดตะขวงใจ³⁶

³⁵ Ibid., p. 108.

³⁶ Ibid.

ตัวอย่างทั้งในกรณีของสหภาพโซเวียตและสหรัฐอเมริกา³⁷ จึงแสดงให้เห็นว่าหลักการศีลธรรมที่เป็นที่ยึดถือในสังคมนั้น ถือเป็นกรอบแนวทางที่สำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทางเลือกนโยบายต่างประเทศ และกรณีดังกล่าวนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่มอร์แกนธอเข้ามาตั้งแต่ต้น นั่นคือประสิทธิภาพของหลักการศีลธรรมที่มีต่อการกำหนดเป้าหมายและการกระทำของรัฐนั่นเอง

จุดยืนประการที่สามเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานศีลธรรมสากลและการกระทำทางการเมืองซึ่งเขาได้เคยกล่าวไว้แล้วในหลักทฤษฎีสัจนิยมข้อที่สี่ มอร์แกนธอนั้นย้ำว่าการกระทำทางการเมืองทั้งของปัจเจกบุคคลและรัฐต้องถูกตัดสินภายใต้หลักการศีลธรรมสากลเช่น ความยุติธรรม ความเท่าเทียมกันหรือเสรีภาพ แต่ประเด็นสำคัญที่เขาเสนอคือ มอร์แกนธอเห็นว่าหลักการศีลธรรมสากลในรูปแบบนามธรรมสากลนั้นไม่สามารถถูกประยุกต์ใช้เข้ากับการกระทำทางการเมืองของรัฐได้ หากแต่มาตรฐานศีลธรรมนี้ต้องถูกกลั่นกรองผ่านสถานการณ์จริงทั้งในแง่เวลาและสถานที่³⁷

มอร์แกนธอให้เหตุผลโดยกล่าวอ้างถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่แตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคลและรัฐ รัฐมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชนภายในรัฐ ดังนั้นรัฐจึงไม่มีเสรีภาพที่จะเสียสละความสำเร็จทางการเมืองด้วยเหตุจากความไม่เหมาะสมทางศีลธรรม ซึ่งมีเหตุผลมาจากหลักศีลธรรมของการรักษาความปลอดภัยของรัฐ มอร์แกนธอยังกล่าวต่อไปว่า “มันไม่สามารถมีศีลธรรมหากขาดความสุจริตใจ”³⁸ นั่นคือ หากปราศจากการพิจารณาไตร่ตรองถึงผลลัพธ์ทางการเมืองของการกระทำที่มีศีลธรรม เพราะหน้าที่ทางศีลธรรมของผู้นำรัฐคือการรักษาความปลอดภัยและผลประโยชน์ของรัฐ ดังนั้น หากผู้นำรัฐขาดความสุจริตใจ ไม่ไตร่ตรองทางเลือกและผลลัพธ์ทางการเมืองของทางเลือกนโยบายต่างๆ อย่างถี่ถ้วน และดำเนินนโยบายต่างประเทศที่อยู่บนหลักศีลธรรมอย่างหน้ามืดตามัวและนำรัฐไปสู่หายนะ นั้นย่อมถือว่าเขาได้ทำผิดหลักศีลธรรมของผู้นำรัฐนั่นเอง

สำหรับจุดยืนประการที่สี่ มอร์แกนธอกล่าวว่ นักสัจนิยมตระหนักว่าการตัดสินใจทางศีลธรรม โดยเฉพาะในปริมณฑลทางการเมือง ไม่ได้เป็นผลมาจากการเลือกระหว่างหลักการศีลธรรม และมาตรฐานในการกระทำที่ไม่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมหรือไร้ศีลธรรม แต่การตัดสินใจทางศีลธรรมกลับเป็นผลมาจากการเลือกระหว่างหลักศีลธรรมที่แตกต่างกัน เพียงแต่หลักการศีลธรรม

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid., p. 109.

หนึ่งอาจต้องถูกเลือกให้เหนือกว่าอีกหลักการหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น การกล่าวว่า การกระทำทางการเมืองที่ไม่มีเป้าหมายทางศีลธรรมจึงเป็นเรื่องไร้สาระ เพราะสำหรับมอร์แกนธ การกระทำทางการเมืองเองสามารถถูกถือได้ว่าเป็นความพยายามเพื่อเป้าหมายคุณค่าทางศีลธรรม แต่หากเป็นไปได้ด้วยสื่อของการเมือง นั่นคืออำนาจต่างหาก³⁹

ทั้งนี้ หากสหรัฐอเมริกาต้องเลือกระหว่างการส่งเสริมเสรีภาพสากล ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้บนฐานศีลธรรม แต่ต้องแลกด้วยความมั่นคงและเสรีภาพของสหรัฐอเมริกาเอง สหรัฐอเมริกาควรจะเลือกหนทางใดระหว่างการส่งเสริมเสรีภาพตามหลักศีลธรรมสากล หรือการรักษาปกป้องความมั่นคงของตนไว้ มอร์แกนธกล่าวว่าคำตอบต่อคำถามเช่นนี้เองที่เป็นกุญแจสำคัญที่แยกนักสังคมนิยมและนักเสรีนิยมออกจากกัน โดยในขณะที่นักเสรีนิยมจะหลีกเลี่ยงการเผชิญกับปัญหาโดยตรง และหลอกตัวเองว่าเขาจะสามารถบรรลุเป้าหมายทั้งสองได้ในเวลาเดียวกัน แต่สำหรับนักสังคมนิยมแล้ว เขาจะเลือกผลประโยชน์แห่งชาติด้วยเหตุผลทั้งในทางปฏิบัติ (pragmatic ground) และเหตุผลทางศีลธรรมอย่างไม่ลังเล เพราะหากเขาไม่ทำหน้าที่ดูแลผลประโยชน์แห่งชาติของเขาเองแล้ว ย่อมไม่มีใครดูแลแทน และหากเขาทำให้ความมั่นคงและเสรีภาพของสหรัฐอเมริกาต้องตกอยู่ในความเสี่ยงแล้ว หลักเสรีภาพสากลย่อมหนีไม่พ้นที่ต้องได้รับความกระทบกระเทือนเช่นกัน⁴⁰

จุดยืนประการสุดท้าย มอร์แกนธเสนอว่านักสังคมนิยมสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างความปรารถนาทางศีลธรรมและผลประโยชน์ทางการเมืองที่เขาต้องปกป้องออกจากกัน ดังที่ประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) เรียกว่าเป็นการแยกแยะระหว่าง “หน้าที่ทางการ” นั่นคือหน้าที่ในการรับผิดชอบปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติ กับ “ความปรารถนาส่วนตัว” ที่ต้องการเห็นหลักศีลธรรมสากลเป็นที่ยึดมั่น และสามารถถูกนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั่วโลกออกจากกัน โดยในที่นี้ มอร์แกนธได้ยกคำกล่าวของบาทหลวง วิลเฟรด พาร์สัน (Father Wilfred Parson) จากมหาวิทยาลัยคาทอลิกในการปกป้องจุดยืนของ จอร์จ เคนแนน (George Kennan) หนึ่งในนักสังคมนิยมและนักปฏิบัตินโยบายต่างประเทศที่สำคัญที่สุดของสหรัฐอเมริกา เพื่อขยายความเข้าใจในประเด็นจุดยืนนี้ให้กระจ่างมากยิ่งขึ้น โดยบาทหลวงพาร์สันได้กล่าวไว้ว่า

³⁹ Ibid., p. 110.

⁴⁰ Ibid.

“คุณเคนเนนไม่ได้กล่าวว่าพฤติกรรมของรัฐไม่เหมาะสมต่อการตัดสินใจทางศีลธรรม แต่กล่าวแค่ว่ามันไม่ควรทำให้เราเอนเอียงออกไปจากความจริงที่เราต้องเผชิญ เมอร์ซีเออร์โคนิค (Koenig) ถามต่อไปว่า “เราควรยอมรับความเป็นจริงและความปรารถนาอำนาจโดยปราศจากความรู้สึกหรือพันธะผูกพันต่อการตัดสินใจทางศีลธรรมหรือ”...

ข้าพเจ้าแน่ใจว่านักรัฐศาสตร์ส่วนใหญ่ รวมทั้งคุณเคนเนนเห็นด้วยกับกับเมอร์ซีเออร์ว่า เราไม่ควรยอมรับความเป็นจริงเหล่านั้น “โดยปราศจากความรู้สึกหรือพันธะผูกพันต่อการตัดสินใจทางศีลธรรม” แต่มันมีความแตกต่างระหว่างความรู้สึกถึงพันธะผูกพัน (หรือแม้กระทั่งการแสดงความรู้สึกนั้นออกมา) กับการอนุญาตให้ความรู้สึกดังกล่าวมาทำให้พฤติกรรมของเราในการเจรจาจริง ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์แห่งชาติหรือส่วนรวมของโลกเอนเอียงไปได้ เรายังสามารถรู้สึกแต่เราจัดการกับมัน...”⁴¹

มอร์แกนธกับศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ น่าจะทำให้เราสามารถมองเห็นได้ว่าจุดยืนในประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธมีความต่อเนื่องและชัดเจนพอสมควร โดยจากการศึกษาผลงานในส่วนการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้เขียนพบว่ามอร์แกนธยังย้ำหลักการที่เขาเคยเสนอไว้ในผลงานทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยนอกเหนือจากหลักหัวใจศีลธรรม 5 ประการที่เขากล่าวสรุปเองซึ่งได้นำเสนอไปข้างต้นแล้ว เราอาจสามารถแจกแจงประเด็นที่เขากล่าวถึงและเน้นย้ำอยู่บ่อยครั้งในผลงานต่างๆ ที่ตามมาเกี่ยวกับประเด็นศีลธรรมได้ดังนี้

เช่นเดียวกับใน *Scientific Man vs. Power Politics* มอร์แกนธยืนยันว่า “มนุษย์เป็นสัตว์ที่ปรารถนาอำนาจ แต่เขายังเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีเป้าหมายทางศีลธรรม และในขณะที่เขาไม่สามารถถูกบัญชาด้วยหลักศีลธรรมนามธรรมแต่เพียงเดียว เขาก็ไม่อาจถูกบัญชาโดยอำนาจอย่าง

⁴¹ *American*, LXXXVI (29 March 1952): 700; quoted in *ibid.*, p. 111.

เดียวเช่นกัน”⁴² มนุษย์มีธรรมชาติที่กระหายอำนาจ ทำให้กิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ไม่ว่าประเภทใด ล้วนแฝงไปด้วยความชั่วร้ายทั้งสิ้น แต่มนุษย์ก็เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีเป้าหมายทางศีลธรรม ธรรมชาติทั้งสองประการนี้ทำให้ความขัดแย้งระหว่างการเมืองซึ่งเป็นกิจกรรมที่เต็มไปด้วยการต่อสู้เพื่ออำนาจ กับหลักการศีลธรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และมนุษย์ไม่สามารถหาทางออกจากความตึงเครียดจากความขัดแย้งดังกล่าวได้อย่างง่ายดายด้วยการศึกษาหรือการปฏิรูป เหมือนดังที่มนุษยวิทยาศาสตร์ทั้งหลายเสนอได้อย่างแน่นอน

มอร์แกนธอย์ขยายต่อไปอีกว่า ความพยายามในการแทนที่หลักการทางศีลธรรมให้เป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองดังที่นักอุดมคตินิยมทั้งหลายเสนอนั้น มีสาเหตุมาจากความเข้าใจผิดที่ว่าหลักการศีลธรรมมีคุณลักษณะสำคัญเหมือนกับหลักการในกิจกรรมอื่นๆ เช่น การเมือง, เศรษฐกิจ หรือกฎหมาย ด้วยสมมติฐานดังกล่าว จึงนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าเราสามารถแทนที่หลักการทางการเมืองด้วยหลักการทางศีลธรรมได้และเป็นสิ่งที่น่าปรารถนา แต่อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอย์ยืนยันว่าการแทนที่ดังกล่าวนั้น เป็นสิ่งที่ทั้งเป็นไปได้และนำไปสู่หายนะเท่านั้น ทั้งนี้ เขาให้เหตุผลว่า

“ศีลธรรมไม่ได้เป็นเพียงแค่อีกสาขาหนึ่งของกิจกรรมมนุษย์ที่ควบคู่ไปกับสาขาที่สำคัญอื่นๆ เช่น เศรษฐกิจ หรือการเมือง แต่ตรงกันข้าม มันกลับซ้อนเหนือกิจกรรมเหล่านั้น (superimpose upon them) จำกัดทางเลือกเป้าหมายและวิธีการ และกำหนดกรอบปริมาณที่ขอบธรรมของสาขากิจกรรมมนุษย์ไปด้วย หน้าที่นี้มี ความสำคัญมากโดยเฉพาะในปริมาณทางการเมือง เพราะตัวแสดงทางการเมือง มักถูกล่อใจให้บังตาตัวเองไม่ให้มองเห็นข้อจำกัดของอำนาจของเขา และด้วยเหตุ นั้นเอง นำไปสู่การก้าวข้ามขอบเขตของทั้งความสุขุมคัมภีรภาพและศีลธรรม ออกไป”⁴³

ดังนั้น ในทัศนะของมอร์แกนธอย์ หลักศีลธรรมจึงมีสถานะพิเศษเหนือกว่าหลักการในกิจกรรมของมนุษย์อื่นๆ ทั่วไป หลักการศีลธรรมกลับมีอิทธิพลเหนือหลักการของกิจกรรมอื่นๆ โดยเป็นตัวกำหนดกรอบและจำกัดทางเลือกทั้งเป้าหมายและวิธีการที่มนุษย์จะสามารถเลือกใช้ได้ใน

⁴² Hans J. Morgenthau, “About Cynicism, Perfectionism, and Realism in International Affairs,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.1, p. 130.

⁴³ Hans J. Morgenthau, “The Moral Dilemma of Political Action,” reprinted in *Ibid.*, pp. 325-326.

ปริมาณของกิจกรรมนั้นๆ โดยเฉพาะในกิจกรรมทางการเมืองที่ด้วยลักษณะธรรมชาติของมัน ถือเป็นกิจกรรมเสี่ยงต่อการหลุดออกนอกกรอบที่กำหนดไว้มากที่สุด

ด้วยเหตุนี้ มอร์แกนธอจึงสรุปว่าความสัมพันธ์ระหว่างศีลธรรมและอำนาจกับผลประโยชน์มีลักษณะสำคัญ 3 ประการด้วยกัน นั่นคือ หนึ่ง ศีลธรรมจำกัดผลประโยชน์ที่อำนาจต้องการค้นหา และวิธีการที่อำนาจใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายที่ต้องการนั้น สอง ศีลธรรมสร้างความชอบธรรมให้กับเป้าหมายและวิธีการทางการเมือง ดังนั้นทำให้ทางเลือกดังกล่าวไม่เพียงแต่มีความเป็นไปได้ทางการเมืองเท่านั้น แต่มีคุณค่าทางศีลธรรมด้วย ซึ่งคุณค่าทางศีลธรรมเหล่านี้ย่อมกลายเป็นสาระสำคัญในเนื้อหาของผลประโยชน์ที่อำนาจค้นหานั้นเอง และสาม หลักศีลธรรมกลายเป็นข้ออ้างทางอุดมการณ์ให้แก่อำนาจและผลประโยชน์⁴⁴

ทั้งนี้ มอร์แกนธอกล่าวไว้ในเขตสังคมภายในรัฐ หลักศีลธรรมสามารถทำหน้าที่ทั้งสามประการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักศีลธรรมสามารถกำหนดทางเลือกเป้าหมายและวิธีการให้เบี่ยงเบนออกไปจากทิศทางจากสิ่งที่สังคมเห็นว่าเป็นอันตราย และให้มุ่งเข้าหาสิ่งที่สังคมเห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อพวกเขา แต่สำหรับหน้าที่ประการที่สาม นั่นคือหน้าที่ในการสร้างความชอบธรรมแก่ผลประโยชน์และอำนาจ ซึ่งภายในรัฐถือเป็นหน้าที่ที่ดำเนินควบคู่ไปกับหน้าที่ในสองประการแรก กลับกลายเป็นหน้าที่หลักของหลักศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้วยเหตุผลเดียวกับที่มอร์แกนธอเคยกล่าวไว้แล้วตั้งแต่ใน *Scientific Man vs. Power Politics* นั่นคือ ในเวทีระหว่างประเทศ ไม่มีมาตรฐานศีลธรรมที่สามารถเป็นหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนได้ รัฐจึงถือเป็นหน่วยทางศีลธรรมที่เข้มแข็งที่สุด ดังนั้น ในเวทีระหว่างประเทศ หน้าที่หลักโดยส่วนใหญ่ของศีลธรรมจึงเป็นเพียงเครื่องมือสร้างความชอบธรรมหรืออุดมการณ์บังหน้าในการแสวงหาผลประโยชน์และอำนาจของรัฐเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในรูปของการอ้างว่านโยบายที่ตนกำลังดำเนินหรือผลประโยชน์ที่เป็นเป้าหมายของตนนั้นคือหลักศีลธรรมสากลที่ถูกประยุกต์ออกมา ดังนั้น ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ มอร์แกนธอจึงสรุปว่าศีลธรรมไม่สามารถจำกัดผลประโยชน์ของรัฐได้เท่ากับที่รัฐอ้างศีลธรรมเพื่อผลประโยชน์⁴⁵

⁴⁴ Hans J. Morgenthau, "The Commitments of a Theory of International Politics," reprinted in *ibid.*, p. 59.

⁴⁵ *Ibid.*, p. 60.

ดังนั้น เมื่อหลักการศีลธรรมสากลโดยเฉพาะในรูปแบบนามธรรมสากลในเวทีการเมืองระหว่างรัฐซึ่งไม่มีความหมายที่ชัดเจนตายตัวเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป จึงไม่เข้มแข็งพอที่จะเป็นหลักยึดถือได้ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ มอร์แกนธอจึงเสนอและเน้นย้ำตลอดมาว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะสามารถกำหนดและยับยั้งการกระทำต่างๆ ของรัฐได้อย่างดีที่สุดคือ ‘การไตร่ตรองอย่างสุ่มรอบคอบ’ (prudential consideration) และความรู้ความเข้าใจที่เชื่อมโยงกันที่ได้มาจากการประสบการณ์หรือที่เรียกว่า ‘ปรีชาญาณทางการเมือง’ ของผู้นำรัฐที่จะใช้เพื่อพิจารณาไตร่ตรองทางเลือกนโยบายต่างๆ และประเมินผลลัพธ์ทั้งในแง่การเมืองและศีลธรรมควบคู่กันไป เพื่อกำหนดหนทางที่เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์หนึ่งๆ ให้แก่รัฐตน ซึ่งด้วยความสุขุมคัมภีรภาพนี้เองที่มอร์แกนธอเห็นว่าจะสามารถป้องกันความผิดพลาด ทั้งจากการหยิ่งทะนงในอำนาจของตนเอง การดูถูกศักยภาพของฝ่ายตรงข้าม และความหลงงมงายในอุดมการณ์ศีลธรรมอันเลื่อนลอย ซึ่งล้วนแต่เป็นสาเหตุสำคัญในประวัติศาสตร์ที่นำมาซึ่งหายนะแก่รัฐและมวลมนุษยชาติทั้งหมดนั่นเอง⁴⁶

ศีลธรรมในการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศ: สงครามเวียดนาม

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น น่าจะเพียงพอที่จะทำให้เราสามารถมองเห็นได้ว่า มอร์แกนธอไม่ได้เป็นนักทฤษฎีสัจนิยมผู้เพิกเฉยต่อประเด็นทางการเมือง หรือสนับสนุนให้ละทิ้งทางเลือกศีลธรรมในการดำเนินนโยบายต่างประเทศแต่ประการใด หากแต่เขาพยายามชี้ให้ผู้นำรัฐทั้งหลายเข้าใจถึงความเป็นจริงทางการเมืองที่เต็มไปด้วยการต่อสู้เพื่ออำนาจ และสถานะความอ่อนแอของมาตรฐานทางศีลธรรมในระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นต้นเหตุทำให้การยึดหลักศีลธรรมสากลเป็นหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยไม่พิจารณาถึงสถานการณ์รอบข้างและความสัมพันธ์ทางอำนาจที่เป็นจริง ถือเป็นหนทางอันตรายต่อรัฐและมวลมนุษยชาติ

นอกจากนี้ มอร์แกนธอยังไม่ได้สนับสนุนให้ผู้นำรัฐแยกศีลธรรมออกจากการพิจารณานโยบายทางการเมือง แต่สนับสนุนให้ใช้การไตร่ตรองที่ละเอียดรอบคอบเลือกหนทางที่เหมาะสมที่สุดเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐ อีกทั้งมอร์แกนธอยังยอมรับว่าหลักศีลธรรมที่เป็นที่ยึดถือ

⁴⁶ Hans J. Morgenthau, “The Demand of Prudence,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.3, pp.17-18; Hans J. Morgenthau, “The Moral Dilemma of Political Action,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol.1, pp. 325-326.

กันทั้งในระดับรัฐและในระดับระหว่างประเทศล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้นำรัฐในการตัดสินใจและเลือกนโยบายต่างประเทศ ซึ่งแม้อิทธิพลดังกล่าวอาจต่างกันในแต่ละช่วงเวลา แต่มอร์แกนธอว์ก็ได้แสดงตัวอย่างที่ทำให้เราเห็นว่าเราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าหลักศีลธรรมมีน้ำหนักและมีบทบาทสำคัญในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ นอกจากนี้ในฐานะอุดมการณ์บ่งชี้หน้าในการแสวงหาผลประโยชน์ของรัฐ

อย่างไรก็ตาม หลักการที่มอร์แกนธอว์ได้แสดงไว้ในผลงานในส่วนทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและผลงานที่ตามมาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ อาจไม่เพียงพอที่จะทำให้เราสามารถเข้าใจถึงจุดยืนในประเด็นศีลธรรมในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธอว์ได้อย่างกระจ่างชัดเท่าที่ควร ทั้งนี้ ด้วยเหตุที่ในช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมา ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการอธิบาย เปรียบเทียบและ วิพากษ์วิจารณ์ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเด็นศีลธรรมในการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่างๆ ได้ถูกผลิตออกมามากมายหลากหลาย ซึ่งในผลงานเหล่านี้ มีผลงานจำนวนไม่น้อยที่กล่าวถึงผลงานของมอร์แกนธอว์ โดยเฉพาะเพื่ออธิบายถึงจุดยืนที่แท้จริงของในประเด็นศีลธรรมของเขา ซึ่งมักเป็นที่เข้าใจผิด และทำให้มอร์แกนธอว์ตกเป็นเป้าของการวิพากษ์วิจารณ์มาเป็นเวลานาน

อย่างไรก็ดี จากการสำรวจผลงานเหล่านี้ ผู้เขียนพบว่ามอร์แกนธอว์ได้ถูกแยกออกมาจากมาติเวลลีและฮอบส์อย่างชัดเจนมากขึ้น* ความคิดของเขายังยังถูกเชื่อมโยงให้เห็นว่าไม่ได้มีความแตกต่างหรือห่างไกลจากข้อเสนอของฝ่ายเสรีนิยมอย่างที่เคยเป็นที่เข้าใจ* แต่อย่างไรก็ตาม ผลงานเหล่านี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว มักใช้วิธีการสืบสานชุดค่านี้นหารากฐานของแนวความคิดของมอร์แกนธอว์ หรือด้วยวิธียกข้อความหรือหลักการที่มอร์แกนธอว์ได้กล่าวไว้ในประเด็นศีลธรรมมาขยาย อภิปรายและย้ำให้เห็นอย่างชัดเจนอีกครั้งเท่านั้น โดยต่างละเลยที่จะให้ความสนใจกับกิจกรรมและผลงานของมอร์แกนธอว์ในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าถือเป็นส่วนที่มอร์แกนธอว์ได้ขยายและประยุกต์นำเอาความคิดในส่วนที่เป็นทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ วิพากษ์และเสนอแนะนโยบายต่างประเทศและเหตุการณ์ที่เป็นรูปธรรมไป

* เช่นใน Greg Russell, "Realism and Moral Choice in American Foreign Policy," in *Hans J. Morgenthau and the Ethics of American Statecraft*, pp. 139-171. และ A.J.H Murray "The Moral Politics of Hans Morgenthau," *The Review of Politics* 58: 81-107.

* เช่นใน Joel H. Rosenthal, "Rethinking the Moral Dimensions of Foreign Policy," in *Controversies in International Relations Theory: Realism and Neoliberal Challenge*, ed. Charles W. Kegley, Jr.,

ทั้งนี้ จากการศึกษาผลงานต่างๆ ของมอร์แกนธอในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายสหรัฐอเมริกาและสถานการณ์ทั่วไป ผู้เขียนพบว่ากรณีที่น่าจะทำให้เราสามารถเข้าใจจุดยืนในประเด็นศีลธรรมและมองเห็นพัฒนาการทางความคิดของมอร์แกนธอได้อย่างชัดเจนที่สุด คือการวิพากษ์ในกรณีการแทรกแซงของสหรัฐอเมริกาสงครามสงครามเวียดนามของมอร์แกนธอ*

ทั้งนี้ แม้ผลงานชิ้นสำคัญอย่าง *Politics Among Nations* จะทำให้มอร์แกนธอเป็นที่รู้จักในวงการวิชาการและวงการการเมืองในสหรัฐอเมริกา แต่สำหรับในสังคมอเมริกันทั่วไป กิจกรรมและผลงานต่างๆ ของมอร์แกนธอในการต่อต้านสงครามเวียดนามต่างหากที่ทำให้มอร์แกนธอเป็นที่รู้จักในวงที่สาธารณะ โดยดังที่ได้กล่าวมาแต่ต้นแล้ว บทบาทของมอร์แกนธอในการวิพากษ์วิจารณ์และต่อต้านการเข้าแทรกแซงของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามของมอร์แกนธอนั้นได้เริ่มขึ้นตั้งตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นบทบาทที่เชื่อมโยงกับการวิพากษ์วิธีการรับมือกับการปฏิวัติในจีนและความพยายามในการหยุดยั้งการปฏิวัติของขบวนการเอกราชในเอเชียทั้งหมดด้วยการใช้กำลังทางทหารทั้งทางตรงและทางอ้อมของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1950 ซึ่งหากพิจารณากระแสในวงการวิชาการของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น มอร์แกนธอถือเป็นว่าเป็นนักวิชาการคนแรกๆ ที่ออกมาต่อต้านการเข้าแทรกแซงของสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม แม้ในระยะแรก บทบาทของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามจะเป็นเพียงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางทหารแก่รัฐบาลเวียดนามใต้เท่านั้น มอร์แกนธอได้แสดงบทบาทสำคัญทั้งเขียนปราศรัย ได้วาทีในรายการต่างๆ และอุทิศเวลากว่าสองทศวรรษเพื่อต่อต้านการเข้าเกี่ยวพันของสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม โดยนักวิชาการร่วมวงการได้ลงความเห็นว่าร่องจากนอม ชอมสกี (Noam Chomsky) แล้ว มอร์แกนธอถือเป็นผู้ “มีอิทธิพลต่อการอภิปรายประเด็นเวียดนามมากที่สุด”⁴⁷

* ผลงานที่ให้ความสนใจศึกษารณีการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาต่อเวียดนามของมอร์แกนธอที่ละเอียดกว่าชิ้นอื่นๆ ได้แก่ Jennifer W. See, “A Prophet without Honor: Hans Morgenthau and the War in Vietnam,” *The Pacific Historical Review* 70: 3 (2001): 419-447; M. Ben Mollov, “Responsible Power, Irresponsible Power: Israel and Vietnam According to Hans J. Morgenthau,” *Israel Affairs* 7: 1 (2000): 25-48; Ellen Glaser Rafshoon, “A Realist’s Moral Opposition to War: Hans J. Morgenthau and Vietnam War,” *Peace & Change* 26: 1 (2001): 55-77. ผลงานทั้งสามชิ้นมองเห็นและกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงในฐานเหตุผลของข้อโต้แย้งในกรณีสงครามเวียดนามของมอร์แกนธอ ที่จากเดิมอยู่บนฐานการพิจารณาจากมุมมองอำนาจและผลประโยชน์แห่งชาติ แต่ในภายหลังเขาก็กลับเพิ่มเติมข้อเสนอที่อยู่บนฐานศีลธรรมด้วย

⁴⁷ Charles Kadushin, *The American Intellectual Elite* (Boston: Little Brown, 1974), p. 187

มอร์แกนธอกกล่าวไว้ว่าประเด็นดังกล่าวเป็นที่สนใจหลังจากที่เขาได้เดินทางไปเยือนเวียดนามในปี ค.ศ. 1955 ซึ่งจากการเดินทางในครั้งนี้ มอร์แกนธอได้ค้นพบว่าคำถามและข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่เขาได้ตั้งไว้ก่อนหน้านี้มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเป็นอย่างยิ่ง ดังที่กล่าวไปในบทก่อนหน้านี้แล้ว มอร์แกนธอโจมตีรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเรื่อยมาในประเด็นการรับมือกับขบวนการชาตินิยมคอมมิวนิสต์ในเอเชีย โดยเฉพาะตั้งแต่มีการเคลื่อนไหวในสาธารณรัฐประชาชนจีน มอร์แกนธอชี้ให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกาไม่จำเป็นและไม่ควรใช้กำลังทางทหารเพื่อยับยั้งขบวนการดังกล่าว ด้วยขบวนการชาตินิยมคอมมิวนิสต์เหล่านี้มีฐานสนับสนุนจากประชาชนภายใน ไม่ได้เป็นหุ่นเชิดของสหภาพโซเวียต ดังนั้น มอร์แกนธอจึงเสนอให้รัฐบาลสหรัฐฯ ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างลัทธิคอมมิวนิสต์ชาตินิยม และลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เป็นเครื่องมือในการครอบงำของสหภาพโซเวียต

สำหรับกรณีของเวียดนาม มอร์แกนธอเห็นว่ากรณีดังกล่าวถือเป็นกรณีรูปธรรมที่แสดงให้เห็นข้อผิดพลาดของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่เขาได้กล่าววิพากษ์วิจารณ์ไว้ โดยในระยะแรกที่สหรัฐอเมริกาทุ่มเทให้ความช่วยเหลือทางทหารและสนับสนุนรัฐบาลโงดินเดียม รัฐบาลเผด็จการภายใต้หน้ากากประชาธิปไตยซึ่งไม่มีฐานสนับสนุนจากประชาชน มอร์แกนธอชี้แจงให้เห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ย่ำแย่จนถึงลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตกและทหารนิยม ซึ่งยิ่งสร้างความรู้สึกต่อต้านจากประชาชนภายใน เขาย้ำว่าการทุ่มเททรัพยากรและบุคคลากรเพื่อสนับสนุนรัฐบาลเวียดนามใต้นั้น “ห่างไกลจากการสร้างทัศนคติที่ดีต่อสหรัฐฯ ในทางตรงกันข้าม มันกลับกลายเป็น “อาวุธสำคัญในปืนใหญ่ของคอมมิวนิสต์”⁴⁸ มอร์แกนธอเชื่อมั่นว่าอนาคตของเวียดนามขึ้นอยู่กับประชาชนเวียดนามเอง และรัฐบาลสหรัฐอเมริกาสามารถมีอิทธิพลต่อทางเลือกและอนาคตทางการเมืองของเวียดนามได้แต่เพียงด้วยวิธีการชักจูงจิตใจของประชาชนเหล่านี้เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม แม้มอร์แกนธอจะมีชื่อเสียงในวงการวิชาการและได้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาของกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาอยู่หลายสมัย* แต่ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1960 อิทธิพลของเขามิได้ต่อเนื่องตามนโยบายต่างประเทศที่มีอยู่น้อยนัก โดยแม้เขายังคงต่อต้านและวิพากษ์การเข้าไปยุ่งเกี่ยวและสนับสนุนรัฐบาลโงดินเดียม แต่รัฐบาลและสังคมนอเมริกันในขณะนั้นยังคง

⁴⁸ Hans J. Morgenthau, “The Immaturity of Our Asian Policy III: The Frustration of Foreign Aid,” *New Republic* (26 March 1956): 14.

* มอร์แกนธอเป็นที่ปรึกษาของกระทรวงต่างประเทศใน ค.ศ. 1949 และ 1951

มองภาพการต่อสู้ในเอเชียว่าเป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้ในสงครามเย็น⁴⁹ นั่นคือการต่อสู้เพื่อปกป้องประชาธิปไตยและขจัดลัทธิคอมมิวนิสต์ที่สหรัฐอเมริกาเห็นว่าทางศีลธรรมต้องทำให้สำเร็จ

ในช่วงปีค.ศ. 1962 เมื่อสถานการณ์ในเวียดนามเริ่มทรุดลงเมื่อฝ่ายขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติ (National Liberation Front-NLF) รวบรวมกำลังทำสงครามกองโจร (guerrilla war) กับฝ่ายรัฐบาลโงดิ่นเดียม ฝ่ายเวียดนามใต้จึงเรียกร้องขอให้สหรัฐอเมริกาเพิ่มความช่วยเหลือ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาภายใต้ประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี (John F. Kennedy) ตัดสินใจเพิ่มความช่วยเหลือแก่รัฐบาลเวียดนามใต้เพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่เข้าแทรกแซงทางทหารอย่างเต็มที่ ท่ามกลางสถานการณ์ดังกล่าว ข้อวิพากษ์วิจารณ์ของมอร์แกนธอเริ่มเข้มข้นมากขึ้นตามลำดับ⁵⁰ โดยเป้าหมายหลักในการโจมตีของมอร์แกนธอคือผู้ที่เห็นว่าสหรัฐอเมริกามีหน้าที่ทางศีลธรรมต้องต่อต้านคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม⁵¹ มอร์แกนธอชี้แจงให้เห็นว่าความผิดพลาดของสหรัฐอเมริกามีสาเหตุเนื่องมาจากความสับสนของรัฐบาลสหรัฐฯ ที่ยึดติดอยู่กับหลักการศีลธรรมสากลและยกให้เป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ซึ่งทำให้สหรัฐอเมริกาไม่พิจารณานโยบายต่างประเทศบนมุมมองผลประโยชน์แห่งชาติ และกลับมองการต่อสู้ของตนว่าเป็นการเข้าร่วมในสงครามศีลธรรมศักดิ์สิทธิ์ระหว่างประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์ ซึ่งตัวแทนของการต่อสู้ระหว่างความดีกับความชั่วร้าย

มอร์แกนธอยืนยันตลอดมาว่าการเข้าแทรกแซงในเวียดนามเป็นวิธีการในการรับมือกับปัญหาในภูมิภาคเอเชียที่ผิดและยังเป็นวิธีการสกัดกั้นอิทธิพลของจีนที่ไม่มีประสิทธิภาพ เพราะอำนาจของจีนที่มีต่อประเทศต่างๆ ในเอเชียนั้นเป็นอำนาจทางวัฒนธรรมและการเมืองที่มีอย่างยาวนาน การสกัดกั้นหรือความพยายามในการบ่อนทำลายอำนาจของจีนด้วยการวางกำลังทหารในพื้นที่ชายขอบจึงเปล่าประโยชน์ และการเข้าแทรกแซงของสหรัฐอเมริกายังบีบให้ขบวนการชาตินิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องหันไปพึ่งพาจีน ซึ่งทำให้อิทธิพลของจีนในฐานะ “ผู้ปกป้องชาติเหล่านี้จากลัทธิจักรวรรดินิยมของชนผิวขาว” ยิ่งเข้มข้นมากขึ้น⁵² มอร์แกนธอยัง

⁴⁹ Jennifer W. See, “A Prophet without Honor: Hans Morgenthau and the War in Vietnam,” *The Pacific Historical Review* 70: 427.

⁵⁰ Ibid., pp. 431-432.

⁵¹ Robert Tomes, *Apocalypse Then: American Intellectuals and the Vietnam War, 1954-1975* (New York: New York University Press, 1998), pp. 41-55.

⁵² Hans J. Morgenthau. “Realities of Containment,” *The New Leaders* 47 (8 June 1964): 5-6.

คาดการณ์ว่านโยบายดังกล่าวจะนำมาซึ่ง “ความอับอาย” และ “หายนะ” แก่สหรัฐอเมริกา⁵³ อย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตาม จนกระทั่งถึงในปีค.ศ. 1965 นั้นคือก่อนที่ประธานาธิบดีจอห์นสันจะตัดสินใจขยายการเข้าแทรกแซงทางทหารของสหรัฐอเมริกาอย่างเต็มที่ เป็นที่สังเกตว่าข้อวิพากษ์ของมอร์แกนธอในประเด็นเวียดนามโดยส่วนใหญ่อิงอยู่บนฐานเหตุผลที่มาจากการคิดคำนวณในเรื่องอำนาจและผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก แต่ภายหลังจากในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา เมื่อสหรัฐอเมริกาปฏิเสธที่จะฟังเสียงต่อต้านและเริ่มถลำลึกเข้าไปในสงครามเวียดนามมากขึ้นเรื่อยๆ มอร์แกนธอเริ่มนำเสนอข้อโต้แย้งที่อิงอยู่บนหลักเหตุผลที่แตกต่างไปจากเดิม นั่นคือเหตุผลในแง่ศีลธรรม

ทั้งนี้ นอกจากเหตุผลในแง่ผลประโยชน์แห่งชาติและการพิจารณาเชิงอำนาจแล้ว ในช่วงระยะหลังจากที่สหรัฐอเมริกาเข้าแทรกแซงทางทหารและเปิดฉากสงครามกับฝ่ายเวียดนามอย่างเต็มตัว มอร์แกนธอได้เริ่มให้เหตุผลในการต่อต้านสงครามในลักษณะที่แตกต่างออกไปจากเดิม โดยเขาเชื่อมั่นว่าสหรัฐอเมริกาไม่มีทางที่จะขจัดขบวนการเวียดนามไปได้ หากไม่กำจัดประชาชนเวียดนามไปทั้งหมด เพราะเขาเห็นว่าในการต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามที่เป็นกองโจรและได้รับการสนับสนุนจากประชาชนภายใน การแยกแยะระหว่างพลเรือนและฝ่ายศัตรูเป็นเรื่องที่ไม่สามารถเป็นไปได้ ดังนั้น หนทางเดียวที่สหรัฐอเมริกาสามารถเอาชนะสงครามครั้งนี้ได้คือการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (genocide) ชาวเวียดนามทั้งหมด ดังที่เขากล่าวไว้ว่า

“สงครามนี้เป็นสงครามกองโจร และสงครามเช่นนี้ ได้รับการสนับสนุนหรืออย่างน้อยไม่ถูกต่อต้านจากประชาชนภายใน สามารถเอาชนะได้ด้วยวิธีการฆ่าล้างทุกคนโดยไม่แบ่งแยก (indiscriminate killing) เท่านั้น... เราได้ดำเนินนโยบายแผ่นดินเดือด (scorched-earth policy) เราสังหารทหารและพลเรือนโดยไม่มีการแบ่งแยก เพราะการแบ่งแยกเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ตระรกะของสงครามกองโจรทำให้เราไม่มีทางเลือก เราต้องดำเนินการทรมาน, สังหาร และเผา และยิ่งเราเกี่ยวพันกับเวียดนามมากขึ้นเท่าไร มันก็ยิ่งจะมีมากขึ้นเท่านั้น”⁵⁴

⁵³ Ibid., pp. 3, 5-6.

⁵⁴ Hans J. Morgenthau, “Shadow and Substance of Power,” in *Vietnam and the United States*, p. 20.

มอร์แกนธอยังมองเห็นว่าในสงครามกองโจรที่ทำให้การแบ่งแยกระหว่างพลเรือนและทหารเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ทำให้ “การฆ่าในสงครามซึ่งเดิมมีเป็นเครื่องมือไปสู่เป้าหมายทางจิตวิทยา แต่ในสงครามนี้ การฆ่ากลับเป็นเป้าหมายในตัวเอง”⁵⁵ และหากสหรัฐอเมริกาจะดำเนินนโยบายเดิมต่อไป สหรัฐอเมริกาจะไม่ได้สูญเสียเพียงแค่ทรัพยากรเท่านั้น แต่หากยังต้องได้รับความเสียหายทางศีลธรรมด้วย ดังที่เขากล่าวไว้ว่า

“ไม่มีชาติอารยะใดสามารถทำสงครามนี้โดยปราศจากความเสียหายทางศีลธรรมที่ไม่สามารถคำนวณค่าได้ ความเสียหายนี้ยิ่งหนักหนาสาหัสโดยเฉพาะเมื่อชาตินั้นไม่สามารถมองเห็นประโยชน์ทางทหารหรือการเมืองที่อาจสามารถสร้างความชอบธรรมการฆ่าเพื่อการฆ่านี้ (this killing for killing's sake) ได้ และมันยิ่งเจ็บปวดมากเป็นพิเศษสำหรับชาติเช่นสหรัฐอเมริกา - ถูกก่อตั้งในฐานะรัฐบาลแบบใหม่ ที่มีความเหนือกว่าทางศีลธรรมเมื่อเทียบกับที่มีมาก่อนหน้า - ที่ซึ่งตลอดประวัติศาสตร์ มองเห็นตัวเองดำเนินภารกิจที่แปลกใหม่ ที่เป็นประโยชน์ ไม่ใช่สำหรับตนเองเท่านั้น แต่สำหรับมวลมนุษยชาติทั้งหมด”⁵⁶

ดังนั้น จากคำกล่าวของเขานี้ จะเห็นได้ว่ามอร์แกนธอได้ยกหลักเหตุผลใหม่ นั่นคือ หลักสงครามชอบธรรม (just war) เพื่อต่อต้านสงครามเวียดนาม โดยเขาแสดงให้เห็นว่าการใช้กำลังทางทหารที่ไม่คุ้มค่างับหายนะและความทุกข์ทรมานที่ก่อให้เกิดขึ้นย่อมถือเป็นการกระทำที่ไม่มีศีลธรรม ซึ่งจากคำกล่าวนี้เอง น่าจะทำให้เราสามารถมองเห็นอย่างชัดเจนได้ว่ามอร์แกนธอไม่ได้สนับสนุนสงครามและการใช้วิธีการรุนแรงเหมือนที่ถูกกล่าวหาแต่อย่างใด แต่เขากลับต่อต้านสงครามที่ไร้ประโยชน์ทั้งจากฐานเหตุผลทางอำนาจและศีลธรรม โดยมองว่าสงครามเป็นทางเลือกที่ต้องชั่งน้ำหนักให้คุ้มค่างับผลประโยชน์ที่จะได้มาอย่างถ่วง โดยรัฐต้องตระหนักว่าสงครามมีต้นทุนของการทำลายล้างทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน สงครามที่ไม่มีเป้าหมายที่คุ้มค่าและถูกเลือกใช้โดยไม่ได้ไตร่ตรองอย่างถ่วงถี่ การกระทำเช่นนั้น สำหรับมอร์แกนธอ ไม่ได้แต่เพียงทำให้รัฐต้องสูญเสียทรัพยากรจากการใช้อำนาจที่ผิดวิธีเท่านั้น แต่ยังเป็นการกระทำที่ผิดศีลธรรมอีกด้วย

⁵⁵ Hans J. Morgenthau, “U.S. Misadventure in Vietnam,” *Current History* 54: 317 (1968): 33.

⁵⁶ *Ibid.*, p. 34.

ดังนั้น จากที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าหลักเหตุผลของมอร์แกนธอในการต่อต้านสงครามเวียดนามไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานอำนาจและผลประโยชน์เท่านั้น แต่ยังอยู่บนฐานทางศีลธรรมด้วย ซึ่งจากการศึกษาผลงานในการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาในกรณีอื่นๆ เช่น กรณีความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและโซเวียต รวมทั้งกรณีการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งเป็นประเด็นใหญ่ที่มอร์แกนธอให้ความสนใจตลอดมา การวิเคราะห์ของมอร์แกนธอจะอยู่บนฐานอำนาจและผลประโยชน์แห่งชาติเท่านั้น โดยแม้ในบทนำของผลงาน *Vietnam and the United States* มอร์แกนธอจะกล่าวอย่างชัดเจนว่าการวิเคราะห์ในกรณีเวียดนามนี้ไม่ได้แปรเปลี่ยนไปจากทฤษฎีที่เน้นเรื่องความสำคัญของอำนาจของเขา แต่นอกจากข้อความที่ได้ยกมาข้างต้นนี้ ในหลายๆ วาระ* มอร์แกนธอเองก็ยืนยันให้เห็นเช่นกันว่าเขาไม่ได้ต่อต้านสงครามเวียดนามบนฐานการพิจารณาจากมุมมองอำนาจและผลประโยชน์เท่านั้น แต่ยังอยู่บนเหตุผลทางศีลธรรมด้วย “รากฐานของความผิดพลาดของเราในเวียดนามควรถูกมองหามหาในสามแห่ง: ความเข้าใจทางวิชาการ (intellectual understanding), การตัดสินใจทางการเมือง (political judgment), และมาตรฐานศีลธรรม (moral standard)⁵⁷

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ อาจถือได้ว่าเป็นพัฒนาการอย่างหนึ่งสำหรับมอร์แกนธอ โดยจากเดิมการวิเคราะห์และพิจารณาของมอร์แกนธอมักอยู่บนฐานการพิจารณาจากมุมมองอำนาจและผลประโยชน์ แต่สำหรับในกรณีเวียดนาม มอร์แกนธอกลับยืนยันว่านโยบายแทรกแซงทางทหารของสหรัฐอเมริกาไม่เพียงแต่ “ไม่สามารถชนะได้ทางการทหาร ไม่มีเป้าหมายในทางการเมือง” แล้ว ยัง “เป็นที่กังขาทางศีลธรรม”⁵⁸ ด้วย อย่างไรก็ตาม หากเราตั้งคำถามว่าความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้สะท้อนให้จุดยืนทางทฤษฎีของมอร์แกนธอที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ มอร์แกนธอได้เปลี่ยนจากนักสัจนิยมผู้เน้นให้ผู้ดำรงรัฐประเมินนโยบายจากอำนาจและผลประโยชน์ กลับกลายเป็นนักศีลธรรมที่เสนอเน้นการประเมินนโยบายบนฐานหลักทางศีลธรรมหรือไม่

* ยกตัวอย่างเช่นในการโต้ว่าที่ทางโทรทัศน์ในปี ค.ศ. 1965 มอร์แกนธอกล่าวอย่างชัดเจนว่า เขา “ต่อต้านนโยบายในเวียดนามในปัจจุบันบนฐานศีลธรรม, ทหาร, การเมือง และวิชาการทั่วไป” *Vietnam Dialogue: Mr. Bundy and the Professor*, CBS News Special Report, 21 June 1965, HJM Papers; videotape of the debate, Museum of Television and Radio, New York; quoted in Ellen Glaser Rafshoon, “A Realist’s Moral Opposition to War: Hans J. Morgenthau and Vietnam War,” *Peace & Change* 26: 66.

⁵⁷ Hans J. Morgenthau, *A New Foreign Policy for the United States*, p. 140.

⁵⁸ Hans J. Morgenthau, “The Intellectual, Political and Moral Roots of U.S. Failure in Vietnam,” 2-7 September 1968, paper given at American Political Science Association, Washington, D.C., HJM papers; quoted in Ellen Glaser Rafshoon, “A Realist’s Moral Opposition to War: Hans J. Morgenthau and Vietnam War,” *Peace & Change* 26: 69.

อย่างไร ผู้เขียนกลับเห็นว่า หากเราหันกลับไปพิจารณาถึงหลักการที่มอร์แกนธแสดงไว้ในประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศข้างต้น เราจะพบว่าการยืนยันถึงเหตุผลทางศีลธรรมในการต่อต้านสงครามเวียดนามของมอร์แกนธนั้นไม่ได้หลุดออกจากรอบแนวคิดของเขาแต่อย่างใด แต่มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับหลักการที่เขาเสนอไว้ข้างต้น

ทั้งนี้ หลักฐานจากผลงานเขียนและคำกล่าวของมอร์แกนธในโอกาสต่างๆ อาจแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่แตกต่างจากเดิม นั่นคือ การนำเสนอข้อโต้แย้งที่อยู่บนเหตุผลทางศีลธรรม ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนในผลงานการวิพากษ์นโยบายในกรณีอื่นๆ ของมอร์แกนธ แต่อย่างไรก็ตาม หากเราพิจารณาถึงเนื้อหาสาระของเหตุผลที่อยู่บนฐานศีลธรรมในกรณีสงครามเวียดนามที่มอร์แกนธนำเสนอไว้เหล่านี้แล้ว เราจะพบว่าเนื้อหาดังกล่าวไม่ได้เป็นสิ่งแปลกใหม่ในกรอบทฤษฎีสัจนิยมและสาระสำคัญเกี่ยวกับประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เขาเคยเสนอไว้แต่อย่างใด โดยจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ตั้งแต่ในผลงานในส่วนว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และผลงานที่ตามมา มอร์แกนธเน้นย้ำเสมอว่าสิ่งที่เขาต่อต้านคือรัฐที่แสวงรู้ว่าเป้าหมายทางศีลธรรมสากลคืออะไรและเห็นว่าตนมีหน้าที่ทางศีลธรรมต้องปกป้องหลักการและทำลายฝ่ายตรงข้ามให้สิ้นซาก ซึ่งนำไปสู่การดำเนินนโยบายต่างประเทศที่อยู่บนอุดมการณ์ศีลธรรมสากลอย่างหน้ามืดตามัว ทั้งนี้ย้ำว่าการกระทำทางการเมืองทั้งของปัจเจกบุคคลและรัฐนั้นต้องถูกตัดสินภายใต้หลักการศีลธรรมสากล แต่หลักการศีลธรรมสากลในรูปแบบนามธรรมสากลไม่สามารถถูกประยุกต์ใช้เข้ากับการกระทำทางการเมืองได้ แต่มาตรฐานศีลธรรมนี้ต้องถูกกลั่นกรองผ่านสถานการณ์จริงทั้งในแง่เวลาและสถานที่

เมื่อเราหันกลับไปพิจารณาข้อโต้แย้งต่างๆ ที่อยู่บนฐานศีลธรรมของมอร์แกนธในกรณีสงครามเวียดนาม เราจะมองเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเหตุผลต่างๆ ที่มอร์แกนธนำเสนอมีความสอดคล้องกับจุดยืนที่เขาเสนอไว้ โดยในกรณีเวียดนาม มอร์แกนธได้ชี้ให้เห็นว่าความผิดพลาดของสหรัฐอเมริกา นั้น มีสาเหตุมาจากการยกหลักการศีลธรรมสากลในรูปแบบนามธรรมให้เป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ซึ่งทำให้สหรัฐอเมริกาหยุดพิจารณาทางเลือกนโยบายจากสถานการณ์ที่เป็นจริง และนำไปสู่ความเชื่อที่ว่าสหรัฐอเมริกามีหน้าที่ทางศีลธรรมต้องทำสงครามศักดิ์สิทธิ์ที่แพ้ไม่ได้เพื่อปกป้องประชาธิปไตย และขจัดคอมมิวนิสต์ให้สิ้นซาก ซึ่งนำความหายนะมาสู่สหรัฐอเมริกาตั้งที่มอร์แกนธได้กล่าวเตือนไว้

มอร์แกนธอยซ์ชี้ให้เห็นว่าความหลงมกมายดังกล่าว ได้ทำลายความสามารถในการไตร่ตรองและตัดสินใจของทั้งผู้นำรัฐและประชาชน ทำให้ไม่สามารถมองเห็นและพิจารณาผลลัพธ์ทางเลือกนโยบายต่างๆ ทั้งในแง่มุมมองประโยชน์และศีลธรรมอย่างถี่ถ้วน โดยในการนำเสนอข้อโต้แย้งในกรณีสงครามเวียดนาม มอร์แกนธอยซ์ไม่ได้นำเสนอแต่เฉพาะผลลัพธ์ทางการเมืองจากทางเลือกนโยบายที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเลือกหรือมองข้ามไปเท่านั้น หากแต่ยังนำเสนอผลลัพธ์ทางศีลธรรมที่ได้มาจากการกลั่นกรองผ่านสถานการณ์จริงด้วยเช่นกัน โดยเขาพยายามแสดงให้เห็นว่า การฆ่าล้างในสงครามที่ไม่มีประโยชน์เช่นในสงครามเวียดนามนี้ ไม่ได้ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องสูญเสียประโยชน์ทางการเมืองและทรัพยากรเท่านั้น แต่ยังเป็นการกระทำที่สร้างความเสียหายทางศีลธรรมด้วย

มอร์แกนธอยซ์: นักศีลธรรม

นอกจากการวิพากษ์นโยบายสหรัฐอเมริกาด้วยการใช้ฐานเหตุผลทางศีลธรรมในกรณีสงครามเวียดนามที่ได้กล่าวไปแล้ว ผลงานอีกชิ้นหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงด้านศีลธรรมของมอร์แกนธอยซ์ที่อาจเรียกได้ว่าเป็นพัฒนาการใหม่ที่แตกต่างออกไปจากผลงานเดิมๆ ที่ผ่านมาของมอร์แกนธอยซ์ที่สุด นั่นคือผลงาน *The Purpose of American Politics* ซึ่งตีพิมพ์ออกมาในปี ค.ศ. 1962 โดยในผลงานชิ้นนี้ ข้อเสนอหลักของมอร์แกนธอยซ์กลับไม่ใช่การแสดงให้เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่ออำนาจ และเน้นให้ผู้นำยึดถือผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอีกต่อไป หากแต่ในผลงานชิ้นนี้ มอร์แกนธอยซ์เสนอว่าชาติควรดำเนินนโยบายเพื่อเป้าหมายที่สูงส่ง (transcendent purpose) เป้าหมายที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของมวลมนุษยชาติ เป้าหมายที่ให้ความหมายของการคงอยู่และแยกตัวตนออกจากชาติอื่นๆ เพื่อที่จะได้มีค่าเป็นที่จดจำไปตลอดกาล

“เรารู้ว่าชาติที่ยิ่งใหญ่ที่มีค่าในความทรงจำของเราได้สร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ความสัมพันธ์ของมนุษย์มากกว่าการปกป้องและส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติที่ประสบความสำเร็จ การปกป้องและการส่งเสริมเหล่านี้คือเป้าหมายของนโยบายต่างประเทศ พยายามรักษาและเพิ่มพูนอำนาจของชาติ, ได้มาซึ่งดินแดน, รวบรวมพันธมิตร, ทำสงครามที่ได้ชัยชนะ, และสร้างสันติภาพที่ตนเป็นฝ่ายได้เปรียบ

เพื่อที่จะมีค่าพอต่อความเห็นใจที่ยั่งยืนของเรา ชาติต้องแสวงหาผลประโยชน์ที่เป็นไปเพื่อเป้าหมายอันสูงส่งที่ให้ความหมายแก่การปฏิบัตินโยบายต่างประเทศประจำวัน อาณาจักรของชาวฮันและมองโกล ที่ประสบความสำเร็จในด้านการเมืองและทางทหารอย่างชัดเจนไม่มีความหมายกับเรา แต่กรีซ, โรม, และอิสราเอลมี เราจดจำกรีซโบราณ, โรม, และอิสราเอลด้วยความรู้สึกเกี่ยวเนื่องเป็นส่วนตัว ต่างกับรัฐทั้งหลายในโลกโบราณที่ตัวตนและการกระทำถูกบันทึกไว้เฉพาะในหนังสือประวัติศาสตร์เท่านั้น เพราะรัฐเหล่านี้ไม่ได้เป็นแค่องค์กรทางการเมืองที่มีเป้าหมายจำกัดแค่ความอยู่รอดและความเติบโตทางกายภาพเท่านั้น แต่เป็นอารยธรรม การตระหนักรู้ที่ไม่เหมือนใครถึงศักยภาพของมนุษย์ที่เรามีเหมือนกับพวกเขา...เราคาดหวังการกระทำหนึ่งจากชาติหนึ่ง เพราะเราอ่านจากการกระทำในอดีตถึงจุดมุ่งหมายที่เราคาดหวังการกระทำในอนาคตให้ดำเนินไปตาม”⁵⁹

ในผลงานชิ้นนี้ มอร์แกนธอมมีเป้าหมายหลักคือการส่งเสริมให้มองเห็นถึงความหมายและความจำเป็นของเป้าหมายอันสูงส่งที่ประกอบด้วยคุณค่าอันสูงสุด (ultimate value) ที่จะป็นทั้งกรอบในการกำหนดและมาตรฐานในการประเมินการกระทำในทุกๆ วันของทั้งปัจเจกบุคคลแต่ละคนและชาติโดยรวม มอร์แกนธอมหันกลับไปใช้เหตุผลที่เคยแสดงไว้ใน *Scientific Man vs. Power Politics* ที่กล่าวว่ามนุษย์ไม่สามารถละทิ้งศีลธรรมไปได้ แม้ในปริมณฑลทางการเมืองด้วยเหตุเพราะเขาเป็นมนุษย์ศีลธรรม เหตุผลดังกล่าวขยายมาสู่ชาติด้วย โดยหากชาติใด เช่นเดียวกับมนุษย์ขาดเป้าหมายหรือมาตรฐานศีลธรรมที่เข้ามาให้ความหมายแก่การดำรงอยู่ เป็นกรอบกำหนดและมาตรฐานในการกระทำ ชาติที่เพียงแต่ดำเนินอยู่ไปวันๆ ต่อสู้เพื่อความอยู่รอด ชาติใดที่ไม่มีความผูกพันต่อการกระทำในอนาคต⁶⁰ ย่อมไร้ซึ่งอารยะ เปรียบเสมือนคนป่าเถื่อนที่เต็มไปด้วยความกระหายอำนาจ แต่ไม่มีความหมายหรือเป้าหมายในการคงอยู่

มอร์แกนธอมไม่ได้ให้ความสนใจแก่การระบุเนื้อหาของมาตรฐานหรือสิ่งที่ควรเป็นคุณค่าสูงสุดที่มนุษย์หรือสังคมมนุษย์ควรยึดถือ⁶¹ แต่อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอมเชื่อว่ามาตรฐานศีลธรรมที่เป็นสากลมีตัวตนอยู่อย่างถาวรไม่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา โดยมาตรฐานดังกล่าวนี้ไม่ได้เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ และไม่สามารถถูกขจัดไปได้โดยมนุษย์ หากแต่มาตรฐาน

⁵⁹ Hans J. Morgenthau, *The Purpose of American Politics*, pp. 8-10

⁶⁰ Ibid., pp. 10-11, 33-34.

⁶¹ Ibid., p. 223.

ดังกล่าวสามารถเป็นที่เข้าใจได้ด้วยมนุษย์เหมือนกันหมด ด้วยเหตุที่มนุษย์ทุกคนเป็นมนุษย์
ศีลธรรมโดยธรรมชาติ

“คุณอาจถามว่าศีลธรรมไม่ใช่สิ่งสัมพัทธ์ที่เป็นผลจากสภาพแวดล้อมและ
สถานการณ์ซึ่งเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาออกหรือ ถ้าหากมันใช่...คุณจะอธิบายการที่
เราไม่เพียงแต่เข้าใจความเกี่ยวเนื่องทางศีลธรรม (moral relevance) ของบทบัญญัติ
สิบประการ (*Ten Commandments*) ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและ
สถานการณ์ที่ค่อนข้างแตกต่างจากของเรา แต่ยังใช้มันเป็นฐานของชีวิตทางศีลธรรม
(foundation of moral life) ของเราได้อย่างไร คุณจะอธิบายการที่ความคิดทาง
ศีลธรรมของเพลโตและปาสคาล (*Pascal*), ของพระพุทธและโธมัส อควินัส
(*Thomas Aquinas*) เป็นที่ยอมรับในความเข้าใจทางปัญญาและสำนักทางศีลธรรม
ของเรา ...มันเป็นแค่เพราะเราเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีศีลธรรมที่มีบางสิ่งเหมือนกับมนุษย์คน
อื่นๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้เราสามารถเข้าใจ...แก่นกลางของระบบศีลธรรม
ของผู้อื่น”⁶²

สำหรับมอร์แกนธ สิ่งที่เรียกว่าเป็นคุณค่าสากลหรือมาตรฐานศีลธรรมสากลที่ทำหน้าที่
เหมือนเป็นเป้าหมายและมาตรฐานสำหรับการกระทำจึงมีอยู่จริง ดังตัวอย่างที่เขายกมาเช่น
ความคิดของเพลโต, กฎศีลธรรมในคัมภีร์ไบเบิล (*Bible*) และหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า
เหล่านี้คือตัวอย่างของความพยายามของมนุษย์ในการสร้างระเบียบทางศีลธรรมที่เป็นสากลขึ้นมา
โดยการที่มนุษย์ที่มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันทั้งสถานที่และกาลเวลาสามารถเข้าใจและ
ยอมรับหลักคำสอนเหล่านี้ร่วมกันได้ นั่นแสดงให้เห็นว่าหลักการเหล่านี้สะท้อนให้เห็นภาพของ
หลักศีลธรรมสากล อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธเห็นว่าไม่มีใครที่สามารถระบุเนื้อหาที่ชัดเจนแน่นอน
ของหลักศีลธรรมสากลได้ มนุษย์ทำได้เพียงประมาณมันออกมาเท่านั้น โดยมอร์แกนธเคยกล่าว
สรุปถึงความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของกฎศีลธรรมสากลของเขาไว้ว่า “กฎศีลธรรมสำหรับ
ข้าพเจ้าคือภาพสะท้อนหลักการศีลธรรมที่เป็นภววิสัยและเป็นนิรันดร์ภายในจิตใจมนุษย์ ที่แฝงอยู่
ในระเบียบของจักรวาลที่เป็นภววิสัย ภาพสะท้อนดังกล่าวเป็นแค่เพียงค่าโดยประมาณของ

⁶² Ibid., p. 357.

ระเบียบที่แท้จริงของสิ่งต่างๆ ที่ไม่สามารถเป็นที่ลวงรู้ด้วยความแน่นอนอย่างสมบูรณ์ได้โดยมนุษย์⁶³

ดังนั้น ความคิดในส่วนนี้จึงสอดคล้องกับที่มอร์แกนธอเคยกล่าวไว้ว่าการที่มนุษย์รู้ว่าทุกคนต่างอยู่ภายใต้กฎศีลธรรม กับการแสวงรู้อย่างแน่นอนว่าอะไรคือความดี ความชั่ว นั้นแตกต่างกัน ในผลงานอื่นๆ ที่ผ่านมา เป้าหมายในการโจมตีของมอร์แกนธอโดยส่วนใหญ่คือนักอุดมคตินิยมทั้งหลายที่เสนอให้ผู้นำรัฐต่างๆ ยึดอุดมการณ์ที่อยู่บนหลักศีลธรรมสากลเป็นแก่นนำในการดำเนินนโยบายต่างประเทศและต้องให้ความสำคัญเหนือผลประโยชน์อื่นใด ในขณะที่ไม่มีใครสามารถระบุถึงความหมายที่ชัดเจนแน่นอนได้ โดยมอร์แกนธอในฐานะสังคมนิยมได้พยายามเตือนให้ตระหนักถึงความเป็นจริงทางการเมือง และหาหนทางที่อาจตามมาจาก การไม่คิดพิจารณาไตร่ตรองทางเลือนนโยบายอย่างถ้วนถี่

อย่างไรก็ตาม ใน *The Purpose of American Politics* เป้าหมายในการโจมตีของมอร์แกนธอกลับมาอยู่ที่สังคมอเมริกันในช่วงก่อนทศวรรษที่ 1960 ที่ยึดถือลัทธิสุขนิยม (hedonism) โดยยึดติดแต่เฉพาะกับชีวิตในที่นี้และขณะนี้ (here and now) เท่านั้น โดยไม่สนใจมาตรฐานอันสูงส่งที่ควรเป็นกรอบกำหนดเป้าหมายของการกระทำทั้งหมด มอร์แกนธอชี้ให้เห็นว่าวิกฤติในสังคมอเมริกาในขณะนั้นคือ การเสื่อมถอยของอิทธิพลของมาตรฐานที่มีต่อสำนึกของชนชาวอเมริกันโดยทั่วไปทั้งหมด⁶⁴ ซึ่งมอร์แกนธอวิเคราะห์ให้เห็นอย่างละเอียดว่ามีสาเหตุมาจากประสบการณ์ทั้งจากเหตุการณ์ภายในและภายนอกสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ในช่วงปีค.ศ. 1890-1953

มอร์แกนธอเสนอว่าเป้าหมายอันสูงส่งของชาติมักเป็นภาพสะท้อนออกมาจากการกระทำของชาติหนึ่งๆ ที่สะสมกันมาเรื่อยๆ หากแต่ในกรณีของสหรัฐอเมริกากลับเป็นไปในทางตรงข้าม นั่นคือสหรัฐอเมริกาถูกสร้างขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่างโดยเฉพาะ คือเพื่อการส่งเสริมความสงบสุขภายในและรักษาความเข้มแข็งมั่นคงในเวทีระหว่างประเทศ ด้วยจุดมุ่งหมายที่เป็นฐานหลักนี้ ผนวกกับประสบการณ์เฉพาะของสหรัฐอเมริกา นั่นคือระบบสังคมที่เน้นสิทธิความเท่าเทียมกันของประชาชน และภาวะปราศจากการแข่งขันที่เข้มข้นหรือต้องตกอยู่ใต้อิทธิพลจากภายนอก ทำให้จุดมุ่งหมายของสหรัฐอเมริกาไม่ต่างอะไรกับประสบการณ์ของสหรัฐอเมริกา

⁶³ Morgenthau to Albert Wilkins, 3 January, 1962; quoted in Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 215.

⁶⁴ Hans J. Morgenthau, *The Purpose of American Politics*, pp. 223-224.

นั่นคือ การรักษาความเท่าเทียมกันในเสรีภาพเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ชาติอื่น และการขยายพื้นที่แห่งความเท่าเทียมในเสรีภาพ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความเท่าเทียมในเสรีภาพในบ้าน⁶⁵

ดังนั้น สำหรับมอร์แกนธอ เสรีภาพและความเท่าเทียม นั่นคือสภาพที่ปราศจากเจ้านายและทาส รวมทั้งสภาวะที่ปัจเจกบุคคลสามารถเข้าแข่งขันเพื่อเป้าหมายที่ตนต้องการได้อย่างเสรีอย่างเท่าเทียมกัน⁶⁶ ถือเป็นเป้าหมายอันสูงส่งของสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์ต่างๆ ที่มอร์แกนธอเรียกว่า ‘วิกฤติการณ์’ จากทั้งภายในและภายนอกสหรัฐฯ ไม่ว่าจะเป็ สงครามกลางเมือง, สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงปีค.ศ. 1929 ความสำเร็จในการปฏิรูปสังคมและเศรษฐกิจจากการแทรกแซงของรัฐบาล หรือความล้มเหลวของลัทธิวิไลสันที่ต้องการเผยแพร่เป้าหมายของสหรัฐอเมริกาไปสู่ภายนอก ได้ทำให้จุดมุ่งหมายของสหรัฐอเมริกา ทั้งความเท่าเทียมและเสรีภาพเริ่มถูกตั้งคำถาม เท่าเทียมและเสรีเพื่ออะไร? เท่าเทียมเมื่อเทียบกับอะไร?⁶⁷ เป้าหมายเหล่านี้เริ่มอ่อนแอและเสื่อมถอยจากสำนึกของอเมริกันชนไปทุกที การกระทำและพฤติกรรมต่างๆ ของปัจเจกชนและรัฐบาลสหรัฐอเมริกาล้วนถูกกำหนดจากปัจจัยทางสังคมและผลประโยชน์เศรษฐกิจเป็นหลัก ทุกอย่างถูกทำไปเพื่อรักษาสภาวะคงเดิม (status quo) และเพื่อตอบสนองความอยู่รอดและประโยชน์ในปัจจุบันเท่านั้น⁶⁸

เป้าหมายของมอร์แกนธอในผลงานชิ้นนี้จึงอยู่ที่การชี้ให้เห็นความสำคัญของเป้าหมายอันสูงส่งและสภาวะเสื่อมถอยของจุดมุ่งหมายนี้ของสหรัฐอเมริกาให้เห็นเป็นหลัก และส่งเสริมให้มีการรื้อฟื้นให้กลับคืนมา ซึ่งข้อเสนอของมอร์แกนธอในลักษณะดังกล่าว และการแสดงถึงความเชื่อในตัวตนของมาตรฐานศีลธรรมสากลอย่างชัดเจน ทำให้หลายคนมองว่าผลงานชิ้นนี้ถือเป็นจุดเปลี่ยนผันของมอร์แกนธอ จากนักสังคมนิยมกลับกลายเป็นนักศีลธรรม ดังที่มีผู้วิจารณ์ว่า “ในผลงานชิ้นนี้ มอร์แกนธอขึ้นเวทีในฐานะนักศีลธรรม”⁶⁹ นักวิจารณ์หลายท่านต่างแสดงความคิดเห็น

⁶⁵ Ibid., pp. 33-37.

⁶⁶ Ibid., pp. 27, 47.

⁶⁷ Ibid., pp. 236-239.

⁶⁸ Ibid., pp. 223-229.

⁶⁹ Herman Finer, *New Republic*, (28 November 1960); quoted in Christoph Frei, *Hans J.*

ไปในทางเดียวกันว่าผลงานชิ้นนี้เป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับมอร์แกนธอ ในขณะที่บางท่านถึงกับมองว่าผลงานชิ้นนี้เป็นการแสดงแนวคิดในแบบเสรีนิยมลวงตา ซึ่งมอร์แกนธอเองต่อต้านตลอดมา⁷⁰

อย่างไรก็ตาม หากเราพิจารณาจากแค่เนื้อหาสาระในผลงานชิ้นนี้ แน่ใจว่าความแปลกใหม่เป็นสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน มอร์แกนธอซึ่งเคยย้ำว่าการเมืองคือการต่อสู้เพื่ออำนาจ และเน้นให้ผู้นำยึดถือผลประโยชน์แห่งชาติเป็นดาวนำทาง กลับมาเสนอว่าการรักษาความมั่นคงและความอยู่รอดของชาติเป็นสิ่งไม่เพียงพอ และเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับสิ่งที่เรียกว่าเป้าหมายอันสูงส่งที่อิงอยู่บนหลักการศีลธรรมสากล ข้อเสนอเหล่านี้ ทำให้เราหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะตั้งคำถามว่ามอร์แกนธอได้เปลี่ยนจากนักสังคมนิยมไปสู่ นักศีลธรรมหรือนักเสรีนิยมแล้วหรือ ผลงานชิ้นนี้สะท้อนให้เห็นจุดพลิกผันของมอร์แกนธอจริงหรือ

อย่างไรก็ดี ผู้เขียนเห็นด้วยกับคริสตอฟ ไพรีย์* ว่าหากเราหันกลับไปศึกษาบริบทและผลงานในช่วงก่อนหน้าผลงานชิ้นนี้ของมอร์แกนธอ เราอาจสามารถเข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทความชื่อ *The Military Displacement of Politics* ที่เขาเขียนขึ้นครั้งแรกในปีค.ศ. 1952 ซึ่งเป็นช่วงขณะก่อนที่นายพลไอเซนฮาวร์ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเป็นสมัยแรกเพียงไม่กี่เดือน ในบทความชิ้นนี้ มอร์แกนธอได้แสดงให้เห็นถึงความกังวลใจ และพยายามเตือนถึงอันตรายที่อาจเกิดจากการให้ความสำคัญกับเป้าหมายและการพิจารณานโยบายต่างๆ จากมุมมองทางทหารมากเกินไป เขาเน้นให้เห็นว่าวิธีการทางทหารเช่น สงครามเป็นเพียงวิธีการเพื่อตอบสนองเป้าหมายทางการเมืองเท่านั้น การพิจารณาแต่มุมมองทางทหารโดยมองข้ามเป้าหมายหรือผลลัพธ์ทางการเมือง ดังเช่นตัวอย่างการตัดสินใจของนายพลไอเซนฮาวร์ที่ไม่ยอมปล่อยชาวเชกโกสโลวาเกียในปีค.ศ. 1945 ด้วยเหตุว่า “ข้าพเจ้าจะไม่พยายามทำการเคลื่อนไหวใดหากมองว่าเป็นความไม่ฉลาดทางทหารเพียงเพื่อให้ได้ข้อได้เปรียบทางการเมือง...”⁷¹ ในที่สุดแล้ว การตัดสินใจเช่นนี้ย่อมนำมาซึ่งปัญหาการเมืองที่เรื้อรังตามมา มอร์แกนธอเตือนให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาตระหนักว่าสงครามเป็นเพียงเครื่องมือทางการเมืองอย่างหนึ่งเท่านั้น และการกระทำทางการเมืองทั้งหลายล้วนแต่เป็นไปเพื่อสร้างอิทธิพลต่อฝ่ายตรงข้าม

⁷⁰ Ludwig Freund to Joachim Radkau in Radkau, *Die deutsche Emigration in den USA* (Dusseldorf, 1971), p. 222; quoted in Ibid.

* ไพรีย์อุทิศผลงานของเขาถึง 6 หน้าจากที่กล่าวถึงผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของมอร์แกนธอทั้งหมด 14 หน้าให้แก่การกล่าวถึงผลงาน *The Purpose of American Politics*

⁷¹ Hans J. Morgenthau, “Military Displacement of Politics,” reprinted in *Politics in the 20th Century*, vol. 1, p. 329.

แต่จะด้วยวิธีการอะไร หรืออย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับการเลือกสรรที่เหมาะสม⁷² สงครามที่สามารถได้ชัยชนะมาอย่างรวดเร็วและประหยัด ไม่ได้ทำให้เกิดสันติภาพที่ราบเรียบและยั่งยืนเสมอไป⁷³

จากที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าบทความชิ้นนี้แสดงให้เห็นข้อกังวลของมอร์แกนธที่เป็นไปในทิศทางตรงข้ามกับที่เขาแสดงเสมอมา โดยทั้งนี้ จากที่ได้ศึกษาผลงานต่างๆ ของมอร์แกนธ โดยเฉพาะในสวนทฤษฎีสัจนิยมและการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศในประเด็นที่สำคัญเช่น การรับมือกับขบวนการปฏิวัติในเอเชียหรือแม้แต่ในสงครามเวียดนามก็ตาม จะเห็นได้ว่าประเด็นหลักที่มอร์แกนธพยายามชี้ให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาตระหนักคือ ผู้นำรัฐไม่ควรเอนเอียงไปสู่การยึดอุดมการณ์ที่อิงอยู่บนหลักการศีลธรรมสากล จนละเลยการพิจารณาสถานการณ์จากมุมมองอำนาจและผลประโยชน์ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ในบทความชิ้นนี้ มอร์แกนธกลับเรียกร้องให้รัฐบาลสหรัฐฯ หันกลับมาจากความสุดโต่งอีกข้าง นั่นคือ การให้ความสำคัญกับเป้าหมายและวิธีการทางทหารมากเกินไป จนละเลยการพิจารณาทางเลือกนโยบายจากมุมมองอื่นๆ ซึ่งย่อมนำมาซึ่งอันตรายเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ บทความชิ้นนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากบริบทในสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นที่สัจนิยมได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ หลังจากทีสัจนิยมเป็นฝ่ายชนะใน 'วิวาทะครั้งใหญ่' ระหว่างสัจนิยมและเสรีนิยม ที่เริ่มตั้งแต่ *Scientific Man vs. Power Politics* ปรากฏสู่สายตาสาธารณชนครั้งแรกในปี ค.ศ. 1946 จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1954 ที่ผลเริ่มปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน โดยตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1940 เป็นต้นมา สัจนิยมที่ถูกพิจารณาว่าเน้นในเรื่องอำนาจและประโยชน์ได้รับการตอบรับจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างดี คำศัพท์และวิธีการพิจารณาปัญหาจากมุมมองอำนาจและผลประโยชน์ถูกนำมาใช้ในการปฏิบัตินโยบายต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอาจมองว่าภายใต้รัฐบาลประธานาธิบดีทรูแมนในระยะหลังและประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ การดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาอาจเสี่ยงต่อการเอนเอียงจากการยึดติดกับมาตรฐานศีลธรรมสากลนามธรรมมากเกินไป กลับไปสู่ความสุดโต่งอีกข้าง นั่นคือการพิจารณาแต่เฉพาะบนมุมมองผลประโยชน์ อำนาจ และโดยเฉพาะอำนาจทางทหารที่สืบเนื่องมาจากการพิจารณาแนวคิดสัจนิยมอย่างผิวเผินเท่านั้น * ทำให้มอร์แกนธอาจเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่เขา

⁷² Ibid., pp. 330-331.

⁷³ Ibid., pp. 339-341.

* ตัวอย่างของความสุดโต่งของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่ชัดเจนที่สุดในช่วงนี้อาจได้แก่ รายงานของสภาความมั่นคง 68 (National Security Council Report 68: NSC 68) ที่ถูกร่างมาจากผลงานของนักสัจนิยมคนสำคัญอย่าง จอร์จ เคนเนน แต่เคนเนนกลับไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาในเอกสารดังกล่าวนี้ ด้วยเขาไม่เห็นด้วยกับนโยบายของเอกสารที่

ต้องกลับมาถ่วงดุลจากอีกข้าง ดังที่เขากล่าวว่า “ข้าพเจ้ารู้สึกอย่างแรงกล้าว่าข้าพเจ้าต้องกล่าวถึงสิ่งใหม่และไม่ซ้ำเหมือนเดิมอีกครั้ง”⁷⁴ เพื่อให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาตระหนักว่าการดำเนินนโยบายต่างประเทศไม่ควรเป็นไปด้วยการคิดถึงแต่ผลประโยชน์และอำนาจเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายอันเป็นรากฐานของสังคมชาติ และเป็นไปเพื่อประโยชน์ของมวลมนุษยชาติด้วย และนี่อาจเป็นเหตุผลที่สามารถอธิบายเนื้อหาสาระใน *The Purpose of American Politics* ที่ได้กล่าวมาข้างต้นได้

สิทธิมนุษยชนกับนโยบายต่างประเทศ

จากข้อเสนอใหม่ใน *The Purpose of American Politics* แน่นนอนว่าคำถามที่ว่า มอร์แกนธอได้เปลี่ยนแปลงจากนักสังคมนิยมผู้เคยเน้นย้ำว่าการเมืองคือการต่อสู้เพื่ออำนาจ ไปสู่นักศีลธรรมผู้เรียกร้องให้ผู้ผู้นำให้ความสำคัญกับสิ่งที่เรียกว่าเป้าหมายอันสูงส่งที่อิงอยู่บนหลักการศีลธรรมสากลอย่างถาวรหรือไม่ ย่อมเป็นคำถามที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งคำตอบที่ดีที่สุดนั้น ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะอยู่ในผลงานชิ้นสุดท้ายที่จะกล่าวถึงในบทนี้ นั่นคือ *Human Rights and Foreign Policy* ซึ่งเป็นผลงานที่สืบเนื่องมาจากการประชุมสัมมนาที่มอร์แกนธอได้รับเชิญให้เป็นผู้อภิปรายท่านแรกในประเด็นศีลธรรมกับนโยบายต่างประเทศ ผลงานชิ้นนี้ได้รับการตีพิมพ์ในปีค.ศ. 1979 ซึ่งเป็นช่วงเวลาหนึ่งปีก่อนที่มอร์แกนธอจะเสียชีวิต ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าผลงานชิ้นนี้น่าจะสามารถแสดงถึงบทสรุปทางความคิดเกี่ยวกับประเด็นศีลธรรมของเขาได้ดีที่สุด

จากการศึกษาผลงาน *Human Rights and Foreign Policy* ผู้เขียนพบว่ามอร์แกนธอได้กลับมาเป็นนักสังคมนิยมคนเดิม โดยในผลงานชิ้นนี้ มอร์แกนธอได้กลับมาย้ำถึงจุดยืนในประเด็นศีลธรรมแบบเดิมที่เขาเคยแสดงไว้ในผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีและผลงานที่ตามมาดังที่ได้กล่าวไปก่อนหน้านี้ เขาเริ่มด้วยการย้ำว่าด้วยเหตุจากธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์ต้องอยู่ภายใต้

แสดงว่าสตาลินมีเป้าหมายต้องการครอบครองโลกและเห็นว่าเป็นการขยายความเกินความเป็นจริง เคนเนนยังเชื่อว่าแนวทางในเอกสารนี้จะทำให้นโยบายของสหรัฐอเมริกา มีความตายตัว (rigid), ตื้นเขิน (simplistic) และมีลักษณะทหารนิยม (militaristic) มากเกินไป Walter LaFeber, *America, Russia, and the Cold War 1945-2002* (New York: McGraw-Hill, 2002), p. 102.

⁷⁴ Morgenthau to Eliot E. Cohen, 30 September 1957; quoted in Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 211.

ศีลธรรม “มนุษย์ไม่สามารถกระทำ นอกไปจากอย่างมีศีลธรรม เพราะเขาเป็นมนุษย์”⁷⁵ เขายังย้ำถึงความคงอยู่ของมาตรฐานศีลธรรมสากล “มันไม่ใช่ผลผลิตของประวัติศาสตร์”⁷⁶ หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่เป็นมาตรฐานหนึ่งเดียว “ที่เป็นภววิสัยที่ต้องถูกค้นพบ”⁷⁷ โดยมาตรฐานดังกล่าวเป็นมาตรฐานหนึ่งเดียวสำหรับการกระทำทั้งของปัจเจกบุคคลและรัฐ อย่างไรก็ตาม ในกรณีสำหรับรัฐแล้ว ด้วยหน้าที่ทางศีลธรรมที่ต้องรักษาความปลอดภัยและปกป้องความมั่นคงของรัฐ มาตรฐานดังกล่าวจึงต้องถูกกลั่นกรองผ่านสถานการณ์ทั้งในแง่เวลาและสถานที่⁷⁸

นอกจากการกล่าวย้ำถึงจุดยืนหลักๆ เหล่านี้ที่ทำให้เราอาจเริ่มมองเห็นได้ว่ามอร์แกนธอย์ยังเป็นนักสังคมนิยมคนเดิมแล้ว ประเด็นหลักที่มอร์แกนธอย์ได้กล่าวไว้ในผลงานชิ้นนี้ ก็ยิ่งน่าจะทำให้เรามองเห็นแนวโน้มดังกล่าวได้อย่างชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้เขียนยังเห็นว่าประเด็นดังกล่าวอาจจะยังทำให้เราเข้าใจความหมายที่มอร์แกนธอย์ต้องการจะสื่อใน *The Purpose of American Politics* ได้ดีขึ้นอีกด้วย

ทั้งนี้ ในการกล่าวถึงประเด็นหลักในการอภิปราย มอร์แกนธอย์ชี้ให้เห็นว่าแม้มาตรฐานศีลธรรมสากลจะเป็นสิ่งที่มีตัวตนอยู่ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ความหมายของมาตรฐานศีลธรรมสากล โดยเฉพาะในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กลับมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความหมายดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปทั้งตามกาลเวลาและสถานที่ หลักการบางอย่างในสังคมนานาชาติระหว่างประเทศ เช่น ความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิตมนุษย์กลับถูกให้ความหมายไม่เหมือนกันในแต่ละสังคม บางแห่งให้ความสำคัญมาก บางแห่งแทบไม่เห็นคุณค่าความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิต ทั้งเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป สังคมที่เคยมองข้ามความสำคัญของหลักการดังกล่าว ก็อาจให้ความสำคัญกับมันมากขึ้น เช่นที่สะท้อนออกมาในหลักการแยกแยะทหารกับพลเมืองออกจากกันในสงครามในหมู่ชาติยุโรป แต่ในทางตรงข้าม ในบางเวลา หลักการดังกล่าวก็อาจอ่อนแอลงได้เช่นกัน ดังนั้น ด้วยลักษณะเชิงสัมพันธ์ที่ปรากฏดังกล่าวนี้ มอร์แกนธอย์นำไปสู่คำถามที่ว่าชาติหนึ่งจะสามารถบังคับให้อีกชาติหนึ่งยอมรับมาตรฐานศีลธรรมที่ฝ่ายแรกเห็นว่าเป็นมาตรฐานศีลธรรมสากลได้มากน้อยแค่ไหน และการบังคับให้ชาติอื่นๆ ยอมรับสิ่งที่เราเห็นว่าเป็นมาตรฐานศีลธรรมสากล แม้อีกฝ่ายจะไม่เห็นด้วย เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ทางศีลธรรมหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน⁷⁹

⁷⁵ Hans J. Morgenthau, *Human Rights and Foreign Policy*, p. 1.

⁷⁶ *Ibid.*, p. 10.

⁷⁷ *Ibid.*

⁷⁸ *Ibid.*, pp. 10-11.

⁷⁹ *Ibid.*, p. 4.

มอร์แกนธอได้ยกกรณีตัวอย่างคือกรณีของหลักการสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นหลักการที่สหรัฐอเมริกาตั้งแต่สมัยผู้วางรากฐานสังคมอเมริกันยึดถือเป็นหลักการพื้นฐานของสังคมอเมริกัน และถือเป็นหน้าที่ของสหรัฐอเมริกาที่ต้องทำการเผยแพร่สิ่งดีงามนี้ออกไปสู่โลก อย่างไรก็ตาม มอร์แกนธอได้ชี้แจงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างความตั้งใจของผู้วางรากฐานที่ต้องการให้สหรัฐอเมริกาดึงดูดชาติอื่นๆ ในโลกให้เห็นถึงความดีงามของหลักการดังกล่าวผ่านตัวอย่างของสหรัฐอเมริกา กับลัทธิวิไลสันที่พยายามยึดเยียดหลักการนี้ให้แก่ชาติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงโทษผู้ที่ต่อต้านหรือไม่ยอมรับหรือปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน

“สำหรับวิไลสันที่ต้องการทำให้โลกปลอดภัยสำหรับประชาธิปไตย เขาต้องการเปลี่ยนโลกผ่านเจตจำนงของสหรัฐฯ ผู้วางรากฐานสังคมอเมริกันต้องการแสดงต่อชาติต่างๆ ในโลกถึงตัวอย่างของสิ่งที่มนุษย์สามารถทำและเชื่อเชิญให้พวกเขาทำตาม ดังนั้น นี่คือการแตกต่างพื้นฐาน ทั้งทางปรัชญาและการเมือง ระหว่างการปลุกกระดม (agitation) ในปัจจุบันโดยสหรัฐฯ เพื่อให้สิทธิมนุษยชน ในฐานะหลักการสากล ถูกนำมาสู่โลกทั้งหมด และการอุทิศต่อสิทธิมนุษยชนในฐานะตัวอย่างเพื่อเสนอแก่ชาติอื่นๆ ...”⁸⁰

มอร์แกนธอยังชี้ให้เห็นจุดอ่อนของลัทธิวิไลสันให้เห็นอีกสองประการด้วยกัน ประการแรก มอร์แกนธอชี้ให้เห็นว่ามันเป็นไปได้ที่สหรัฐอเมริกา แม้ทรงอำนาจแค่ไหน ที่จะสามารถบังคับให้เกิดการยอมรับหลักสิทธิมนุษยชนทั้งหมดได้ และประการที่สอง สหรัฐอเมริกาเป็นชาติที่มีผลประโยชน์มากมายหลากหลายในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ความพยายามในการสนับสนุนหลักสิทธิมนุษยชนของสหรัฐฯ จึงอาจไปขัดผลประโยชน์ในแง่อื่นๆ เช่นผลประโยชน์ทางการเมือง หรือเศรษฐกิจในประเทศเหล่านี้ได้ ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงไม่มีทางสามารถบังคับให้มีการประยุกต์ใช้หลักสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ ในโลกได้อย่างเท่าเทียมกัน เพราะนโยบายเหล่านี้ “มันสามารถและมันต้องมาพร้อมกับความขัดแย้งกับผลประโยชน์อื่นๆ ที่อาจสำคัญกว่าการปกป้องสิทธิมนุษยชนในบางช่วงเวลา”⁸¹

⁸⁰ Ibid., p. 5.

⁸¹ Ibid., pp. 6-7.

ดังนั้น จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ประเด็นสิทธิมนุษยชนกับนโยบายต่างประเทศนี้ ถือเป็นตัวอย่างกรณีรูปธรรมอีกกรณีหนึ่งที่มอร์แกนธอสถงให้เห็นถึงจุดยืนในประเด็นศีลธรรมในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเขา มอร์แกนธอสถงให้เห็นว่าเขายังต่อต้านการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่อยู่บนฐานการยึดหลักศีลธรรมสากลนามธรรมอันเลื่อยล่อย และหลุดออกจากรฐานการพิจารณาจากมุมมองผลประโยชน์แห่งชาติอยู่เช่นเดิม ซึ่งข้อเสนอในลักษณะดังกล่าวนี้ น่าจะเป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดีว่ามอร์แกนธอสถงยังเป็นนักสังคมนิยมคนเดิม

ในขณะเดียวกัน ข้อชี้แจงของมอร์แกนธอสถงที่แสดงให้เราเห็นว่าวิธีการรักษาและเผยแพร่เป้าหมายอันสูงส่งของสหรัฐอเมริกาอย่างผู้วางรากฐานสังคมนิยมอเมริกันตั้งใจหมายไว้ นั้น คือการให้สหรัฐอเมริกาตั้งตนเป็นสังคมตัวอย่างเพื่อให้ชาวโลกมองเห็นถึงคุณค่าของเป้าหมายอันสูงส่งของสหรัฐอเมริกา ก็น่าจะทำให้เราสามารถเข้าใจถึงความหมายของมอร์แกนธอสถงใน *The Purpose of American Politics* มากขึ้น ด้วยจะเห็นว่าการที่เขาเสนอให้ชาติมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาหันกลับมายึดถือเป้าหมายสูงสุดเพื่อเป็นหลักในการกำหนดการกระทำนั้น เขาไม่ได้สนับสนุนให้สหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายต่างประเทศด้วยการยึดยึดหลักเสรีภาพหรือความเท่าเทียมที่เป็นเป้าหมายของสหรัฐอเมริกาให้แก่ประเทศอื่นๆ แต่อย่างใด หากแต่เขาพยายามเรียกร้องให้ทั้งประชาชนและรัฐบาลสหรัฐฯ สำนึกถึงหลักการดังกล่าวนี้ และกำหนดให้มันเป็นเป้าหมายที่ให้ ความหมายแก่การกระทำในทุกๆ วันของตนเอง ซึ่งในที่สุด การกระทำดังกล่าวนี้ย่อมสะสมและ สะท้อนให้เห็นเป้าหมายสูงสุดอันเป็นรากฐานของสังคมนิยมอเมริกัน ซึ่งกลายเป็นตัวอย่างที่ดึงดูด ชาวโลกให้ดำเนินตามต่อไป

สรุป

มอร์แกนธอสถงมักตกเป็นเป้าหมายของการโจมตีในประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เขามักถูกพิจารณาว่าเป็นผู้เพิกเฉยต่อประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเป็นผู้สืบทอดแนวความคิดของนักคิดในค่ายเหตุผลแห่งรัฐ ที่เลือกให้ความสำคัญกับการสำเร็จประโยชน์เหนือหลักการศีลธรรม และพิจารณาว่ากิจกรรมทางการเมืองเป็นกิจกรรมชนิดพิเศษที่ถูกยกเว้นไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดทางศีลธรรมใดๆ ในขณะเดียวกัน ความคิดของเขายังถูกวิพากษ์ว่าเป็นแนวคิดที่ให้ ความชอบธรรมแก่ผู้นำรัฐในการเลือกหนทางที่ไร้ศีลธรรม ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้วยการอ้างว่าการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาผลงานของมอร์แกนธอทั้งในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและผลงานในส่วนที่ว่าด้วยการวิพากษ์นโยบายสหรัฐอเมริกาที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่ามอร์แกนธอได้เฟิกเฉยต่อประเด็นศีลธรรมในการดำเนินนโยบายต่างประเทศแต่อย่างใด ในทางตรงข้าม เขากลับถือเป็นนักทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้เป็นอย่างยิ่ง สืบเนื่องจากผลงานมากมาย มอร์แกนธอยังคงมีจุดยืนในประเด็นศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ต่อเนื่องและชัดเจนพอสมควร เขาแยกตัวเองออกจากนักคิดในกลุ่มเหตุผลแห่งรัฐทั้งหลายโดยเฉพาะมาคิอาเวลลีและฮอบส์ ด้วยการแสดงให้เห็นว่า มนุษย์ไม่สามารถละเว้นหรือละทิ้งการประเมินการกระทำทางการเมืองในแง่จริยธรรมไปได้ ด้วยเหตุจากธรรมชาติมนุษย์ที่เป็นทั้งสัตว์การเมืองและสัตว์ศีลธรรม

ในขณะเดียวกัน จากการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธอ ยังพบว่าเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นไปตามจุดยืนในฐานะนักวิชาการของเขา ที่ต้องการป้องกันหนทางสุดโต่งสองทาง นั่นคือ การให้ความสำคัญกับอิทธิพลของจริยธรรมที่มีต่อการเมืองระหว่างประเทศที่มากเกินไป หรือให้ความสำคัญกับมันน้อยจนเกินไปด้วยการยืนยันว่าผู้นำรัฐและนักการทูตทั้งหลายถูกขับเคลื่อนด้วยการพิจารณาแต่อำนาจในทางวัตถุโดยไม่สนใจปัจจัยหรือเงื่อนไขอื่นใดเลย มอร์แกนธอทั้งเตือนให้ผู้นำตระหนักถึงความเป็นจริงทางการเมืองที่เต็มไปด้วยการแข่งขันเพื่ออำนาจ และความอ่อนแอของมาตรฐานศีลธรรมในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ผู้นำที่พยายามหลีกเลี่ยงความชั่วร้ายโดยการเลือกหลักการนามธรรมมากกว่าความจำเป็นเฉพาะหน้า และปฏิเสธการกระทำทางการเมืองเพราะผิดหลักการศีลธรรม อาจนำรัฐไปสู่หายนะที่ยิ่งกว่าการเลือกหนทางที่ชั่วร้ายน้อยที่สุด และในขณะเดียวกัน มอร์แกนธอยังพยายามแสดงให้เห็นว่ามาตรฐานศีลธรรมมีตัวตนและมีน้ำหนักในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ และข้อจำกัดทางศีลธรรมนี้ยังสามารถทำหน้าที่ยับยั้งหรือจำกัดทางเลือกวิธีการและเป้าหมายของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้สภาพการณ์บางอย่างที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาอาจทำให้ข้อจำกัดบางอย่างถูกละเลยหรืออ่อนแอลงไปบ้างในบางเวลาก็ตาม

มอร์แกนธอยืนยันเสมอว่าการกระทำทางการเมืองทั้งของปัจเจกบุคคลและรัฐต้องถูกตัดสินภายใต้หลักการศีลธรรมสากล แต่ด้วยความอ่อนแอของมาตรฐานศีลธรรมในสังคมระหว่างประเทศและสภาวะอนาธิปไตย ผู้นำรัฐที่มีหน้าที่ทางศีลธรรมต้องรับผิดชอบต่อความอยู่รอดและผลประโยชน์ของรัฐต้องตระหนักว่าหลักการศีลธรรมสากลในรูปแบบนามธรรมสากลนั้นไม่สามารถถูกประยุกต์ใช้เข้ากับการกระทำของรัฐได้ แต่ต้องถูกกลั่นกรองผ่านสถานการณ์จริง ดังนั้น

มอร์แกนธจึงเห็นว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ความสามารถในการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศ โดยมอร์แกนธพยายามชี้ให้เห็นว่าผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศนั้นจำเป็นต้องเข้าใจถึงลักษณะธรรมชาติมนุษย์และความเป็นจริงทางการเมือง และตระหนักว่าหน้าที่ทางศีลธรรมของผู้นำคือการรักษาความมั่นคงและความอยู่รอดของรัฐ ดังนั้นเมื่อต้องเผชิญกับความเป็นจริงทางการเมืองที่เต็มไปด้วยการต่อสู้เพื่ออำนาจ ในขณะที่หลักการศีลธรรมสากลยังไม่มี ความหมายที่แน่นอนเพียงพอที่จะเป็นหลักในการกระทำทางการเมืองของรัฐต่างๆ ได้ และไม่มีองค์กรกลางใดๆ ที่สามารถทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของรัฐ ผู้นำรัฐต้องอาศัยปรัชญาทางการเมืองและความกล้าหาญทางศีลธรรม นั่นคือการตระหนักว่าการเมืองเป็นเรื่องชั่วร้ายอย่างที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่ยังคงกระทำไปไม่ว่าอย่างไร และใช้ความสุจริตใจกับวิถีตรงทางเลือกต่างๆ อย่างถี่ถ้วน ตัดสินเลือกหนทางกระทำที่ชั่วร้ายน้อยที่สุดและสอดคล้องกับหลักศีลธรรมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อตอบสนองกับความจำเป็นเฉพาะหน้าของรัฐอย่างเหมาะสม ซึ่งนี่ถือว่าการตัดสินใจทางศีลธรรมสำหรับมอร์แกนธ ดังที่เขายกคำกล่าวของเอ็ดมันด์ เบิร์ก (Edmund Burke) เพื่อสรุปจุดยืนทางศีลธรรมของนักสังคมนิยมไว้ว่า

“ไม่มีสิ่งใดที่เป็นสากลสามารถถูกรับรองอย่างเป็นทางการเป็นเหตุเป็นผลได้ในประเด็นศีลธรรมและการเมือง หลักนามธรรมอย่างอภิปรายหาข้อดีไม่ได้กับประเด็นเหล่านี้ เส้นเขตของศีลธรรม... ยอมรับข้อยกเว้น มันต้องการการปรับเปลี่ยน ข้อยกเว้นและการปรับเปลี่ยนเหล่านี้ไม่ได้กระทำตามกระบวนการตรรกะเหตุผล แต่ด้วยกฎแห่งความสุจริตใจ ความสุจริตใจไม่ได้แต่เพียงอยู่ในลำดับแรกของคุณธรรมทางการเมืองหรือทางศีลธรรมเท่านั้น แต่เธอคือผู้กำกับ, ผู้กำหนดกฎเกณฑ์, มาตรฐานของมันทั้งหมด...”⁸²

นอกจากหลักการที่ได้กล่าวมาแล้ว จากการศึกษาผลงานในส่วนการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศสหรัฐฯ ผู้เขียนยังพบพัฒนาการใหม่ๆ ของมอร์แกนธ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข้อโต้แย้งที่มีเหตุผลในแง่ศีลธรรมเพิ่มเติมจากการเสนอข้อวิพากษ์ที่อิงอยู่บนการพิจารณาจากมุมมองอำนาจและผลประโยชน์ในกรณีสงครามเวียดนาม รวมทั้งการเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาหันกลับมาสำนึกถึงเป้าหมายอันสูงส่งที่ให้ความหมายแก่การกระทำประจำวัน และแสดงให้เห็นให้ว่า

⁸² *The Work of The Right Honorable Edmund Burke*, 4th ed. (Boston Little, Brown & Co., 1871), IV, pp. 80-81; quoted in Hans J. Morgenthau, “The Problem of the National Interest,” reprinted in *Politics in the 20th Century* . vol.1, p. 109.

การดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มีเป้าหมายแต่เฉพาะเพื่อความอยู่รอดและความมั่นคงเท่านั้น เป็นสิ่งที่ไม่เพียงพอดังปรากฏในผลงาน *The Purpose of American Politics* เหล่านี้ถือเป็น พัฒนาการใหม่ที่อาจดูเหมือนแตกต่างไปจากมอร์แกนธ นักสังคมนิยมคนเดิม แต่อย่างไรก็ตาม จาก การศึกษาผลงานชิ้นอื่นๆ ทั้งในช่วงก่อนหน้าประกอบกับบริบทของผลงาน และจากการศึกษา ผลงานชิ้นสุดท้าย *Human Rights and Foreign Policy* ผู้เขียนพบว่าเราสามารถให้คำอธิบาย และประสานพัฒนาการใหม่ๆ เหล่านี้เข้ากับจุดยืนดั้งเดิมของมอร์แกนธได้เป็นอย่างดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

บทสรุป

ทฤษฎีสัจนิยมทางการเมืองถือเป็นสำนักทฤษฎีที่ครองตำแหน่ง “กระแสหลัก” ในวงการทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมาอย่างยาวนาน โดยแม้ในปัจจุบัน ภายใต้กระแสท้าทายจากสำนักทฤษฎีคลื่นลูกใหม่ทั้งหลาย ก็คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า หากใครต้องการศึกษาทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือต้องการศึกษาปรากฏการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศอย่างเป็นทฤษฎี การศึกษาทำความเข้าใจกับทฤษฎีดั้งเดิมอย่างสัจนิยมถือเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้อย่างแน่นอน

เมื่อกล่าวถึงสำนักทฤษฎีสัจนิยมทางการเมือง คงไม่มีใครสามารถละเลยไม่เอ่ยถึง ฮานส์ เจ. มอร์เกนธอไปได้ มอร์เกนธอได้รับการยกย่องว่าเป็น “สาวกผู้เผยแพร่สัจนิยมที่บริสุทธิ์แท้จริงที่สุด”¹ ในยุคของเขา ผลงานของเขาได้รับการยอมรับว่าเป็น “เครื่องมือที่สำคัญที่สุดเพียงหนึ่งเดียวในการสร้างความครอบคลุมของกระบวนทัศน์แบบสัจนิยม”² ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทฤษฎีสัจนิยมของมอร์เกนธอได้รับการกล่าวถึงและเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ผลงานของเขาถือเป็นแหล่งรวมแก่นสาระสำคัญของสัจนิยมแบบดั้งเดิมเอาไว้ งานเขียนของมอร์เกนธอจึงถือเป็นฐานอ้างอิงหลักแก่ทั้งผู้ที่ต้องการวิพากษ์วิจารณ์ และผู้ที่ต้องการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาทฤษฎีสัจนิยม ดังนั้น สำหรับนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การศึกษาผลงานของมอร์เกนธอเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ก็ตาม

¹ F. Parkinson, *The Philosophy of International Relations: A Study of History of Thought* (Beverly Hills: Sage Publications, 1977), p. 163.

² John Vasquez, *The Power of Power Politics: A Critique* (New Brunswick, N.J.: Rutgers University Press, 1983), p. 17.

แม้ทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนธจะเป็นที่รู้จักมากที่สุด แต่ผลงานของมอร์แกนธที่ถูกกล่าวถึงในวงการวิชาการยังมีอีกหลากหลายชิ้น โดยสามารถแบ่งออกตามช่วงเวลาเป็น 3 ช่วงด้วยกัน ได้แก่

1. ผลงานในช่วงก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่สองหรือช่วง European Years เป็นผลงานของมอร์แกนธในช่วงก่อนหน้าที่จะเดินทางมายังสหรัฐอเมริกาในปีค.ศ. 1937 ประกอบด้วยบันทึกส่วนตัว จดหมาย เรียงความ ต้นฉบับ วิทยานิพนธ์ในระดับดุษฎีบัณฑิต และผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ ชิ้นสำคัญได้แก่ *La Notion du 'Politique' et la Theorie des Differends Internationaux* (1933) และ *La Realite des Normes; en particulier des Normes du Droit International* (1934)

2. ผลงานในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในส่วนที่ว่าด้วยปรัชญาการเมืองและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผลงานส่วนนี้ประกอบด้วยผลงานชิ้นสำคัญคือ *Scientific Man vs. Power Politics* (1946) และ *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace* (1948)

3. ผลงานในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา โดยตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา มอร์แกนธได้นำเสนอผลงานที่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ และเสนอแนะแนวทางในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา รวมทั้งสถานการณ์ปัจจุบันต่างๆ ทั่วไปในหลากหลายประเด็นด้วยกัน ประกอบด้วยผลงานที่สำคัญคือ *In Defense of the National Interest: A Critical Examination of American Foreign Policy* (1951) *The Purpose of American Politics* (1962) *A New Foreign Policy for the United States* (1969) และ *Human Rights and Foreign Policy* (1979) นอกจากนี้ยังมีบทความอีกร้อยกว่าบทความที่ถูกรวบรวมไว้ในผลงาน *Dilemma of Politics* (1958) *Politics in the Twentieth Century* (3 Vols. 1962) *Vietnam and the United States* (1965) และ *Truth and Power: Essays of a Decade, 1960-1970* (1970) และบทความที่กระจัดกระจายอยู่ในวารสารทั่วไป

อย่างไรก็ตาม แม้ผลงานของมอร์แกนธจะมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันมาก แต่อาจเนื่องจากความสลับซับซ้อนของเนื้อหาสาระ รวมทั้งวิธีการนำเสนอของมอร์แกนธเน้นความเข้มข้นดุเดือด ทำให้ผลงานความคิดทฤษฎีของมอร์แกนธยังคงเป็นหนึ่งในผลงานทางทฤษฎีทางความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศที่ถูกเข้าใจผิดและตกเป็นเป้าหมายของการวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด โดยตั้งแต่ผลงานชิ้นแรกในสหรัฐอเมริกา *Scientific Man vs. Power Politics* ปรากฏออกสู่สายตาสาธารณชนครั้งแรกในปีค.ศ. 1946 มอร์แกนธอได้กลายเป็นที่รู้จักในฐานะ ‘ผู้เยาะเย้ยและดูถูกเหตุผลของมนุษย์’ ‘ผู้สนับสนุนแต่การเมืองเรื่องอำนาจ’ ‘ผู้มองโลกในแง่ร้ายอย่างสุดโต่ง และ ‘ผู้เพิกเฉยหรือปฏิเสธหลักการศีลธรรม’

ภาพลักษณ์ของมอร์แกนธอเหล่านี้กลับถูกตอกย้ำเมื่อผลงานชิ้นต่อมา *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace* ปรากฏตามมา มอร์แกนธอถูกมองตัวแทนของผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายอย่างเต็มตัว หลักทฤษฎีของเขาถูกพิจารณาว่ามีสาระสำคัญคือเสนอให้ผู้นำทั้งหลายเห็นว่าการเมืองระหว่างประเทศเป็นเรื่องของความจำเป็น และสนับสนุนให้ผู้นำรัฐต่างๆ แสวงหาอำนาจและให้ความสำคัญแก่ผลประโยชน์แห่งชาติของตนเท่านั้น ทฤษฎีสัจนิยมของเขาถูกวิจารณ์ว่าเป็นแนวความคิดที่สนับสนุนความรุนแรงและให้ความชอบธรรมกับการทำสงคราม ทั้งส่งเสริมให้รัฐใช้วิธีการทางทหารโดยไม่ต้องสนใจกฎเกณฑ์หรือหลักการศีลธรรมใดๆ ทั้งสิ้น โดยแม้มอร์แกนธอจะใช้เวลากว่าครึ่งศตวรรษเพื่อยกร่างแก้ไขความเข้าใจผิด และพยายามขจัดภาพลักษณ์เหล่านี้ออกไปให้หมดสิ้น แต่ในที่สุดแล้ว ดูเหมือนมอร์แกนธอ ผู้ได้รับยกย่องว่าเป็นนักต่อสู้เพื่อสัจนิยม ยังต้องยอมรับกับความพ่ายแพ้ “นี่เป็นความเข้าใจผิดเกี่ยวกับจุดยืนของข้าพเจ้าอย่างสิ้นเชิง”³ “พวกเขาไม่เข้าใจสิ่งที่ข้าพเจ้ากำลังพูดเลยจริงๆ”⁴ “ข้าพเจ้าล้มเหลวในการทำให้ความหมายของข้าพเจ้าชัดเจน”⁵

อย่างไรก็ตาม ด้วยคุณค่าในผลงานของมอร์แกนธอ นอกจากมอร์แกนธอเองแล้ว ยังมีนักวิชาการจำนวนไม่น้อยจึงยังคงให้ความสนใจพยายามศึกษา แก้ไขความเข้าใจผิดและขยายความเข้าใจในผลงานของมอร์แกนธอ ดังจะเห็นได้จากผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวกับความคิด ทฤษฎีและอิทธิพลของมอร์แกนธอที่ได้ปรากฏออกมาให้เห็นอยู่อย่างไม่ขาดสายกระทั่งในทุกวันนี้

³ Morgenthau to Gootfried-Karl Kidermann, 5 April 1961; quoted in Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 204.

⁴ Morgenthau to Rita Herbert, 2 June. 1947; quoted in Ibid.

⁵ Morgenthau to Michael Oakeshott, 22 May 1948; quoted in Ibid.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เองก็มีจุดประสงค์นั้นเช่นเดียวกัน นั่นคือ เพื่อแก้ไขปมปัญหาและสร้างความเข้าใจในความคิดทฤษฎีของมอร์แกนธอให้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ จากการสำรวจและศึกษาผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับมอร์แกนธอ ผู้เขียนพบว่าผลงานที่สนใจศึกษาความคิดของมอร์แกนธอมักให้ความสนใจเจาะจงแก่ผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสองชั้นที่ได้กล่าวไปข้างต้นเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายความเข้าใจและแก้ไขความเข้าใจผิดเกี่ยวกับทฤษฎีสัจนิยม ซึ่งผลงานเหล่านี้ โดยส่วนใหญ่แล้วมักใช้วิธีการสืบสวนหาค้นหารากฐานของแนวความคิดของมอร์แกนธอ หรือขยายความผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธอ ด้วยวิธียกข้อความหรือหลักการที่มอร์แกนธอได้กล่าวไว้แล้วมาขยาย อภิปรายซ้ำให้เห็นอย่างชัดเจนอีกครั้งเท่านั้น โดยในบางครั้งก็อาจนำเอาข้อความบางส่วนของผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาที่ตามมา มาช่วยสนับสนุนเพื่อสร้างน้ำหนักและความเข้าใจให้ชัดเจนขึ้น แต่ยังไม่มีความสนใจผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาเหล่านี้อย่างจริงจัง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจึงได้ขยายการศึกษาผลงานของมอร์แกนธอออกไป โดยเน้นให้ความสนใจศึกษาวิเคราะห์ผลงานในส่วนที่มอร์แกนธอวิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาและสถานการณ์ทั่วไปที่เดิมถูกละเลย เนื่องจากผู้เขียนเชื่อว่าผลงานของมอร์แกนธอในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกานี้ เป็นผลมาจากการขยายและประยุกต์กรอบทฤษฎีสัจนิยมที่เขาได้นำเสนอไว้ในผลงานที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มาสู่การอภิปรายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จุดยืนทางทฤษฎีและจุดยืนในการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธอจึงมีความเชื่อมโยงประสานกันอยู่ ดังนั้น การศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธอในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงนอกจากจะสามารถช่วยให้เข้าใจในผลงานทางทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธอให้ดีขึ้นได้แล้ว การศึกษาดังกล่าว ยังเปิดโอกาสให้เราสามารถมองเห็นพัฒนาการทางความคิดในภาพรวมของมอร์แกนธอในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองได้อย่างชัดเจนมากขึ้นจากเดิมด้วย

สำหรับประเด็นปัญหาในความคิดทฤษฎีของมอร์แกนธอที่ผู้เขียนเลือกมาเพื่อแก้ไขและสร้างความกระจ่างให้ชัดเจนมากขึ้น ได้แก่ ข้อกล่าวหาและข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่มีต่อผลงานของมอร์แกนธอใน ประเด็นเกี่ยวกับเหตุผลของมนุษย์, อำนาจ, ผลประโยชน์แห่งชาติ และศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักศึกษาผลงานของมอร์แกนธอ โดยมีนักวิชาการจำนวนไม่น้อยที่พยายามแก้ไขหรืออธิบายประเด็นปัญหาต่างๆ เหล่านี้ แต่จากการ

สำรวจผลงานต่างๆที่ผ่านมา ผู้เขียนพบว่ายังไม่มีใครเคยสร้างความกระจ่างให้แก่ปมปัญหาเหล่านี้ด้วยผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธเอง การศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ซึ่งเน้นการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธ จึงถือเป็นการเปิดประตูไปสู่คำอธิบายในแง่มุมใหม่ๆ เกี่ยวกับปมปัญหาที่ค้างคาในผลงานทางทฤษฎีของมอร์แกนธ และช่วยสร้างความกระจ่างให้แก่ความคิดและทฤษฎีของมอร์แกนธให้เป็นที่เข้าใจได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

หลังจากที่ได้ทำการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาและสถานการณ์ทั่วไปของมอร์แกนธในประเด็นเหตุผลของมนุษย์, อำนาจ, ผลประโยชน์แห่งชาติ และศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผู้เขียนพบว่ามอร์แกนธมีจุดยืนในประเด็นต่างๆเหล่านี้ที่ค่อนข้างชัดเจนและมีทิศทางต่อเนื่องกันพอสมควร โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ของผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธ มีสาระสำคัญเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับสิ่งที่เขาเคยกล่าวไว้ผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ในผลงานส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มอร์แกนธมักลอกเลียนหรือขยายสมมติฐานรวมทั้งสาระสำคัญของความคิดทฤษฎีที่เขาเคยได้กล่าวไว้แล้วในผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกัน มอร์แกนธยังใช้พื้นที่ในผลงานส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่ออธิบายและตอบโต้ข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่มีต่อความคิดทฤษฎีของเขา รวมทั้งยังได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์รูปธรรมทั้งในอดีตและปัจจุบันเพื่อสร้างความเข้าใจในสาระสำคัญที่เขาเคยกล่าวไว้ให้ชัดเจนมากขึ้น

ทั้งนี้ นอกจากพื้นที่ผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาส່ว่นหนึ่งเพื่ออธิบายและขยายความเข้าใจในหลักการสาระสำคัญในความคิดทฤษฎีของเขาแล้ว มอร์แกนธยังใช้พื้นที่อีกส่วนในการแสดงความคิดเห็นของเขาเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาและสถานการณ์ระหว่างประเทศทั่วไป โดยมอร์แกนธมักใช้หลักเหตุผลที่มาจากกรอบทฤษฎีที่เขาไม่เคยนำเสนอไว้มาสนับสนุนข้อเสนอละความคิดเห็นของเขา การศึกษาความคิดเห็นต่างๆ ดังกล่าวจึงทำให้เราสามารถมองเห็นตัวอย่างรูปธรรมของการประยุกต์ทฤษฎีเข้ากับเหตุการณ์ต่างๆ ของมอร์แกนธ ซึ่งทำให้เราสามารถมองเห็นจุดเชื่อมโยงระหว่างผลงานในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้อย่างชัดเจน และการศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกายังทำให้เราสามารถเข้าใจกรอบแนวคิดทฤษฎีของมอร์แกนธได้ดีมากยิ่งขึ้น

มอร์แกนธอกกล่าวไว้ว่า “สิ่งที่คนหนึ่งสามารถกล่าวในทิศทางดั้งเดิมเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศเป็นไปได้อย่างยิ่ง คุณสามารถประยุกต์หลักการพื้นฐานกับสถานการณ์ใหม่ แต่โดยสาระสำคัญแล้ว คนนั้นยังกล่าวถึงสิ่งเดิมอีกครั้งในบริบททางภูมิศาสตร์, การเมือง, ทหารที่แตกต่างกัน”⁶ จากการศึกษาผลงานของมอร์แกนธอที่ผ่านมา ผู้เขียนพบว่าสิ่งเดิมที่มอร์แกนธอกล่าวได้แก่ประเด็นดังต่อไปนี้

มอร์แกนธอให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับเหตุผลของมนุษย์ เขาสนับสนุนให้มนุษย์ใช้ความสามารถทางเหตุผลในการทำความเข้าใจการเมือง เพื่อจะได้สามารถกำจัดหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดมาจากการต่อสู้แต่ไม่ใช่เพื่อขจัดความขัดแย้งทางการเมืองออกไปจากโลกมนุษย์อย่างสิ้นซาก มอร์แกนธอมองว่าการเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ที่มีธรรมชาติซับซ้อน การทำความเข้าใจกับการเมืองจึงต้องอาศัยเหตุผลที่มีความละเอียดอ่อนและลุ่มลึกกว่าเหตุผลที่ใช้ในการทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ มอร์แกนธอยังสนับสนุนให้ผู้นำรัฐใช้เหตุผลในการชั่งน้ำหนัก คิดคำนวณอย่างถี่ถ้วนในการตัดสินใจเลือกนโยบายต่างประเทศ และยกย่องว่านโยบายต่างประเทศที่ดีคือนโยบายต่างประเทศที่มีเหตุผล สำหรับมอร์แกนธอ เหตุผลจึงมีบทบาทสำคัญทั้งในการทำความเข้าใจการเมือง และในการปฏิบัตินโยบายต่างประเทศในโลกแห่งความเป็นจริง

มอร์แกนธอพิจารณาอำนาจว่าหมายถึงการควบคุมของมนุษย์ต่อการกระทำและความคิดจิตใจของมนุษย์คนอื่น อำนาจไม่ได้หมายถึงคุณสมบัติหรือทรัพยากรที่อยู่ในครอบครอง ดังนั้น สิ่งสำคัญคือวิธีการเลือกใช้อำนาจให้เหมาะสมที่จะทำให้ผู้ใช้อำนาจสามารถควบคุมการกระทำและความคิดจิตใจของฝ่ายเป้าหมายได้ ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐต่างๆ ครอบครองทรัพยากรและมีจุดแข็งจุดอ่อนที่แตกต่างกันไป ดังนั้น การใช้อำนาจหรือการสร้างอิทธิพลของรัฐหนึ่งต่ออีกรัฐย่อมต้องใช้วิธีที่แตกต่างกันไป เกมอำนาจจึงเปรียบเสมือนการเล่นเกม ‘เป่ายิงฉุบ’ ในบางครั้งการเลือกใช้ค้อนก็ทำให้สามารถเอาชนะกรรไกรได้ เพราะค้อนสามารถทุบกรรไกรให้แหลกละเอียด ขณะเดียวกัน กรรไกรสามารถเอาชนะกระดากได้เพราะสามารถตัดให้กระดากให้ขาดได้ แต่ค้อนกลับพ่ายแพ้ต่อกระดากเพราะกระดากห่อหุ้มค้อนได้ วิธีการใช้อำนาจแบบหนึ่งจึงอาจสำเร็จได้ในสถานการณ์หนึ่ง แต่อาจไม่มีประสิทธิภาพในอีกสถานการณ์

⁶ “Bernard Johnson’s interview with Hans J. Morgenthau,” in *Truth and Tragedy: A Tribute to Hans J. Morgenthau*, eds. Kenneth W. Thompson and Robert J. Myers, pp. 381-382.

ดังนั้น หัวใจสำคัญของการใช้อำนาจสำหรับมอร์แกนธอจึงอยู่ที่การเลือกใช้สิ่งที่เราครอบครองอยู่ให้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์

มอร์แกนธอเสนอให้ผู้นำรัฐยึดผลประโยชน์แห่งชาติเป็นค่านำทางในการดำเนินนโยบายต่างประเทศทั้งเตือนให้ผู้นำรัฐต่างๆ ไม่ยึดติดกับหลักการศีลธรรมอันเลือนลอยที่อาจนำรัฐไปสู่หายนะด้วยการละเลยการประเมินสถานการณ์จากความเป็นจริง เขาเน้นย้ำให้ผู้นำรัฐใช้เหตุผล ความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ที่สั่งสมมาใคร่ครวญพิจารณาโดยเปรียบเทียบผลได้ผลเสียทั้งจากมุมมองของรัฐตนและรัฐอื่นในทุกแง่มุมและทรัพยากรที่รัฐครอบครองอยู่อย่างถ่วงถ่วง เพื่อจะได้สามารถเลือกหนทางที่มีเหตุผลที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับรัฐ มอร์แกนธอยังแสดงให้เห็นว่าการยึดถือผลประโยชน์และอำนาจในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ในที่สุดแล้วจะนำไปสู่ความเข้าใจระหว่างกันและกันของรัฐต่างๆ และสามารถบรรเทาความรุนแรงในการต่อสู้ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการยึดถืออุดมการณ์ที่อิงกับหลักศีลธรรมสากล ด้วยการพิจารณานโยบายต่างประเทศของรัฐจากแง่มุมผลประโยชน์และอำนาจจะทำให้รัฐต่างๆ สามารถเข้าใจกันและกันมากขึ้น และพิจารณาตัดสินการกระทำของกันและกันด้วยใจที่เป็นกลาง รวมทั้งคิดพิจารณาถึงข้อจำกัด เหตุผลและความเป็นจริงทั้งจากในแง่มุมมองของตนเองและผู้อื่น ซึ่งการกระทำดังกล่าวย่อมสามารถป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งของรัฐขยายตัวจนสร้างหายนะอันใหญ่หลวงต่อมนุษยชาติ

มอร์แกนธอแสดงให้เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่ออำนาจอันเนื่องมาจากธรรมชาติมนุษย์ที่มีความกระหายอำนาจ แต่ด้วยธรรมชาติของมนุษย์เช่นเดียวกัน มนุษย์จึงยังมีเป้าหมายทางศีลธรรมและไม่สามารถงดเว้นการประเมินกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมทางการเมืองในแง่ศีลธรรมได้ มอร์แกนธอยืนยันเสมอว่าการกระทำทางการเมืองทั้งของปัจเจกบุคคลและรัฐต้องถูกตัดสินภายใต้หลักการศีลธรรม แต่ด้วยความอ่อนแอของมาตรฐานศีลธรรมในสังคมระหว่างประเทศและสภาวะอนาธิปไตย ผู้นำรัฐที่มีหน้าที่ทางศีลธรรมต้องรับผิดชอบต่อความอยู่รอดและผลประโยชน์ของรัฐต้องตระหนักว่าหลักการศีลธรรมสากลในรูปแบบนามธรรมสากลนั้นไม่สามารถถูกประยุกต์ใช้เข้ากับการกระทำของรัฐได้ และการละทิ้งผลประโยชน์ของรัฐในขณะที่ไม่มีองค์ใดที่จะสามารถทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของรัฐแทนได้ ย่อมถือเป็นการกระทำที่โง่เขลาและผิดศีลธรรม

ดังนั้น การพิจารณานโยบายต่างประเทศบนมาตรฐานศีลธรรมจึงต้องถูกถ่วงน้ำหนักจากสถานการณ์จริงเป็นกรณีๆ ไป โดยมีออร์แกนธอสันับสนุนให้ผู้นำใช้ปรัชญาทางการเมือง และความสุขุมคัมภีรภาพเลือกหนทางที่ขัดต่อหลักศีลธรรมน้อยที่สุด และสามารถตอบสนองกับความจำเป็นเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสมที่สุด โดยผู้นำต้องซึ่งน้ำหนักทางเลือกต่างๆ และพิจารณาทางเลือกเหล่านั้นจากทั้งแง่มุมอำนาจและศีลธรรมควบคู่กันไป และเลือกหนทางที่ทั้งสองข้างมีความสมดุลกันมากที่สุด ซึ่งสุดท้ายแล้ว ญุณแจที่สำคัญที่สุดก็คือ ความสามารถในการตัดสินใจของผู้นำนั่นเอง

สาระสำคัญเหล่านี้ถือเป็นกรอบแนวทางที่มอร์แกนธอพยายามเสนอให้ผู้นำรัฐและผู้ศึกษาทฤษฎีสัจนิยมทั้งหลายใช้เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์และความเป็นไปในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ โดยจากการศึกษาผลงานในสวนการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาและสถานการณ์ทั่วไปของมอร์แกนธอ ผู้เขียนพบว่ามอร์แกนธอเองก็พยายามใช้กรอบดังกล่าวนี้ในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศและสถานการณ์ที่เป็นจริง โดยสังเกตได้จากการนำเสนอข้อคิดเห็นในกรณีต่างๆ ที่อิงอยู่บนฐานเหตุผลในกรอบแนวคิดดังกล่าวนี้ ซึ่งจากการพิจารณาข้อคิดเห็นของเขาโดยส่วนใหญ่แล้ว พบว่ามอร์แกนธอพิจารณาว่าข้อผิดพลาดพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา คือ ความหลงมกภายในอุดมการณ์ที่อยู่บนหลักการศีลธรรมสากล เช่น อุดมการณ์ต่อสู้เพื่อเสรีภาพ, ประชาธิปไตย, สิทธิมนุษยชน และการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งความมกมกดังกล่าวทำให้รัฐบาลสหรัฐฯ ละเลยการพิจารณานโยบายต่างประเทศจากมุมมองอำนาจและผลประโยชน์แห่งชาติ และมุ่งแต่ทุ่มเทเพื่ออุดมการณ์ที่ยึดถือ จนในบางครั้งทำให้สหรัฐอเมริกาต้องสูญเสียทรัพยากรและได้รับความเสียหายทางศีลธรรมโดยไม่จำเป็น

อย่างไรก็ตาม ในบางช่วงเวลา สาเหตุของความผิดพลาดของรัฐบาลสหรัฐฯ ในทัศนะของมอร์แกนธอกลับหันเหไปที่ความสุดโต่งอีกข้าง นั่นคือ การเน้นให้ความสำคัญกับอำนาจผลประโยชน์ และวิธีการทางทหารที่มากจนเกินไป ซึ่งเป็นผลมาจากความเข้าใจแนวคิดทฤษฎีสัจนิยมอย่างผิวเผิน ซึ่งความผิดพลาดดังกล่าวนี้ ถือเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เราพบพัฒนาการที่เกิดขึ้นในผลงานการวิพากษ์นโยบายสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธอในช่วงระยะหลัง โดยเฉพาะในช่วงหลังทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา นั่นคือ จากเดิมที่มอร์แกนธอซึ่งเคยย้ำว่าการเมืองคือการต่อสู้เพื่ออำนาจ และเน้นให้ผู้นำยึดถือผลประโยชน์แห่งชาติเป็นดาวนำทาง เรากลับพบว่ามอร์แกนธอได้หันมาชี้ให้เห็นว่าการดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อการรักษาความมั่นคงและความอยู่รอดของชาติเป็นสิ่งไม่เพียงพอ และเรียกร้องให้รัฐบาลสหรัฐฯ หันมาให้ความสนใจกับสิ่งที่

เรียกว่า 'เป้าหมายอันสูงส่ง' ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ให้ความหมายแก่การคงอยู่ของสังคม เป้าหมายที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของมวลมนุษยชาติ โดยเขาพยายามเรียกร้องให้ทั้งประชาชนและรัฐบาลสหรัฐฯ สำนึกถึงเป้าหมายดังกล่าวและกำหนดให้มันเป็นแนวทางของการกระทำในทุกๆ วัน ซึ่งในที่สุด การกระทำดังกล่าวก็นั้นย่อมสะสมและสะท้อนให้เห็นเป้าหมายสูงสุดอันเป็นรากฐานของสังคมอเมริกัน ซึ่งจะกลายเป็นตัวอย่างที่ดึงดูดชาวโลกให้ดำเนินตามต่อไป

ดังนั้น โดยสรุปแล้ว จากการศึกษาผลงานของมอร์แกนธอทั้งในส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธอ ผู้เขียนพบว่าผลงานทั้งสองส่วนมีความเชื่อมโยงกัน โดยพิจารณาได้ว่าผลงานในส่วนที่ว่าด้วยการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นส่วนขยายต่อเติมหลักการสาระสำคัญที่มอร์แกนธอเคยนำเสนอและเป็นส่วนที่เขาแสดงกรณีตัวอย่างการประยุกต์กรอบทฤษฎีมาสู่การวิเคราะห์เหตุการณ์รูปธรรม การศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาจึงสามารถช่วยสร้างความกระจ่างและแก้ไขความคลุมเครือของสาระสำคัญที่อยู่ในผลงานที่ว่าด้วยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมอร์แกนธอได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ด้วยสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาผลงานในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของมอร์แกนธอยังทำให้เราสามารถมองเห็นความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการต่างๆ ของมอร์แกนธอที่เกิดจากการตอบสนองกับสถานการณ์ที่ใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลาได้อีกด้วย

ทั้งนี้ นอกจากข้อค้นพบต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นเหล่านี้ ผู้เขียนยังได้ตั้งข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาผลงานทั้งของมอร์แกนธอเองและผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับมอร์แกนธอทั้งหลายไว้ 3 ข้อด้วยกัน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าข้อสังเกตเหล่านี้ น่าจะเป็นประโยชน์ทั้งสำหรับผู้ที่มีความสนใจจะศึกษาผลงานของมอร์แกนธอ และผู้ที่อาจต้องการศึกษาความคิดทฤษฎีของนักทฤษฎีท่านอื่นต่อไปไม่มากนักน้อย ข้อสังเกตเหล่านี้ ได้แก่

1. จากการศึกษาผลงานของมอร์แกนธอทั้งในส่วนทฤษฎีและในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้เขียนพบว่าลักษณะอย่างหนึ่งที่ปรากฏออกมาโดดเด่นในข้อเขียนของมอร์แกนธอคือ มอร์แกนธอมักมีจุดประสงค์ในการเขียนเพื่อโจมตีเป้าหมายหรือการกระทำบางอย่างอยู่เสมอ แม้ในบางครั้งเขาจะไม่ได้เขียนถึงคู่ต่อสู้หรือฝ่ายตรงข้ามที่เขากำลังโจมตีให้ผู้อ่านเห็นได้อย่างชัดเจน แต่เมื่อค้นคว้าถึงนัยยะหรือบริบทของข้อเขียนเหล่านี้แล้ว มักจะพบว่ามอร์แกนธอมีเป้าหมายของการโจมตีซ่อนไว้อยู่ในใจเสมอ

จากการศึกษาผลงานต่างๆ ของมอร์แกนธอ ผู้เขียนยังพบว่ามอร์แกนธอมีจุดยืนทางวิชาการในฐานะ ‘ผู้ถ่วงดุล’ นั่นคือ มอร์แกนธอเป็นนักวิชาการผู้มีเป้าหมายในการถ่วงดุลเพื่อสร้างความสมดุลให้แก่การทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ทางการเมือง ทั้งนี้ มอร์แกนธอจะมองหาสิ่งที่โน้มเอียงหรือสิ่งที่เป็นสุดโต่งของข้างใดข้างหนึ่ง แล้วพยายามชี้ให้ผู้อ่านตระหนักถึงอีกด้านเพื่อที่จะถ่วงดุลความสุดโต่งให้กลับคืนสมดุล* อย่างไรก็ตาม ในบางครั้ง มอร์แกนธอมักเน้นประเด็นต่างๆ ที่เขาต้องการชี้ให้เห็นจนเกินความจำเป็น ดังที่วิธีการนำเสนอของเขาถูกวิจารณ์ว่า “พยายามเน้นสิ่งต่างๆ เกินความจำเป็นอย่างตั้งใจ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสอน”⁷ ซึ่งนี่เองเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับจุดยืนของเขาตามมา

ตัวอย่างที่สังเกตได้อย่างชัดเจนที่สุด หนังสือเล่มแรกที่ได้รับการตีพิมพ์ของเขาในสหรัฐอเมริกา *Scientific Man vs. Power Politics* เป้าหมายในการโจมตีของมอร์แกนธอคือปรัชญาเหตุผลนิยม ที่เป็นรากฐานของแนวคิดแบบเสรีนิยมที่กำลังเฟื่องฟูในสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น มอร์แกนธอโจมตีเหตุผล และพยายามชี้ให้เห็นความเป็นจริงทางการเมืองเพื่อถ่วงดุลกับความเชื่อมั่นในศักยภาพของวิทยาศาสตร์ที่จะสามารถแก้ไขปัญหาทางการเมือง และสร้างสันติภาพถาวรให้เกิดขึ้นได้ ส่วน *Politics Among Nations* วิจารณ์ได้ว่าเป็นส่วนสานต่อภารกิจจาก *Scientific Man vs. Power* ผลงานสองชิ้นนี้จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้มอร์แกนธอถูกเข้าใจผิดดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

ในขณะเดียวกัน ในการวิพากษ์นโยบายต่างประเทศ มอร์แกนธอมักเล็งเป้าหมายไปที่นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ที่เขาไม่เห็นด้วย หรือในบางครั้งอาจเป็นแนวคิดบางอย่างที่เป็นฐานของทางเลือกนโยบายนั้นๆ เช่น เสรีนิยม, สันตินิยม หรือทหารนิยม ซึ่งในเมื่อศัตรูที่มอร์แกนธอต้องการโจมตีเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ประเด็นที่เขาเสนอก็ย่อมต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย

* เห็นได้อย่างชัดเจนจากจุดยืนในฐานะนักรัฐศาสตร์ในการศึกษาประเด็นเรื่องอำนาจ และจุดยืนในฐานะนักวิชาการของเขาในการอธิบายประเด็นเรื่องศีลธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ได้กล่าวไว้แล้วในส่วนสรุปของบทที่ 4 และบทที่ 6 แล้วตามลำดับ

⁷Gottfried-Karl Kindermann, “Hans J. Morgenthau und die theoretischen Grundlagen des politischen Realismus,” introduction to German translation of *Politics Among Nations, Macht und Frieden*, by Hans J. Morgenthau, p. 47; quoted in Christoph Frei, *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*, p. 202.

ดังนั้น ท่ามกลางผลงานที่มากมายของมอร์แกนธอ ผู้ศึกษาบางท่านอาจพบว่ามอร์แกนธอมีจุดยืนที่ไม่ชัดเจน ไม่ต่อเนื่อง แสดงความคิดเห็นในลักษณะที่ขัดแย้งกันเองไปมาในแต่ละกรณี หรือระหว่างกรณีต่างๆ รวมทั้ง “เคลื่อนไหวข้ามชั่วคราวทางการเมืองด้วยความผ่อนคลายเป็น”⁸ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเสนอว่าหากเราลองใช้กรอบแนวทางที่นำเสนอไปข้างต้นเป็นเครื่องมือในการศึกษาผลงานของมอร์แกนธอ โดยหากพบข้อขัดแย้งหรือผลงานที่ดูเหมือนมีนัยยะแตกต่างจากแนวทางเดิมที่เขาเคยเสนอหรือมีลักษณะขัดแย้งกันไปมา ให้ลองค้นคว้าข้อเขียนในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกันและเปรียบเทียบกับบริบทของข้อเขียนเหล่านั้น และพิจารณาว่าเป้าหมายที่เขา กำลังโจมตีน่าจะเป็นสิ่งใด เขากำลังต่อสู้เพื่อชี้ให้เห็นอะไร วิธีการเช่นนี้อาจทำให้เราสามารถทำความเข้าใจผลงานของมอร์แกนธอได้ดีมากขึ้น หรืออาจพบว่าผลงานของมอร์แกนธอมีปมปัญหาหรือข้อขัดแย้งน้อยลง

2. จากการศึกษาค้นคว้าผลงานต่างๆ ของมอร์แกนธอ ผู้เขียนพบว่าการศึกษาความคิดทฤษฎีจากตัวบทมีส่วนช่วยให้เราสามารถทำความเข้าใจกับความคิดของนักทฤษฎีเหล่านั้นได้ดีมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผลงานความคิดทฤษฎีหลายๆ ชิ้น โดยเฉพาะผลงานของมอร์แกนธอ มักมีความสลับซับซ้อน หรือบางครั้งมีปริมาณมาก ทั้งยังเกี่ยวเนื่องกับหลากหลายประเด็น ทำให้ผู้ศึกษาส่วนใหญ่ มักใช้วิธีการศึกษาจากหนังสือหรือตำราเรียนทฤษฎีทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้นโดยทั่วไปที่สรุปรวบรวมสาระสำคัญของผลงานชิ้นสำคัญๆ ไว้อย่างกระชับแล้วเท่านั้น การศึกษาในลักษณะดังกล่าวแม้จะง่ายและสะดวกต่อการทำความเข้าใจ แต่การสรุปรวบรวมของตำราเหล่านี้มักคัดแต่ส่วนสาระบางตอนบางตอนของผลงานมากแล้ว พร้อมอภิปรายขยายความเพิ่มเติมเท่านั้น ซึ่งในการตัดตอน ยกข้อความ หรือการอธิบาย ผู้เขียนย่อมใช้การตีความและอคติของตนเองเป็นมาตรฐานหลัก ดังนั้น การศึกษาจากหนังสือหรือตำราเรียนทฤษฎีทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเหล่านี้ เราจึงได้มองผลงานดั้งเดิมผ่านมุมมองและการตีความของผู้เขียนหนังสือหรือตำราเรียนทฤษฎีเล่มนั้นๆ เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจและศึกษาผลงานของมอร์แกนธอเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจำเป็นต้องศึกษาผลงานเหล่านี้จากตัวบทเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์ได้อย่างละเอียด ผู้เขียนมีโอกาสดัมผัสผลงานของมอร์แกนธอบางชิ้นที่ไม่เป็นที่รู้จักกันอย่าง

⁸ Jaap W. Nobel, “Morgenthau’s Struggle with Power: the Theory of Power Politics and the Cold War,” *Review of International Studies* 21: 82.

แพร่หลายนัก และได้มีโอกาสศึกษาผลงานของมอร์แกนจากตัวบทผลงานของมอร์แกนอย่างละเอียดมากกว่าที่เคย ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าว ทำให้ผู้เขียนมีความเข้าใจกับผลงานของมอร์แกนอย่างกระจ่างและลึกซึ้งมากขึ้น ทั้งยังสามารถสร้างความเข้าใจจากมุมมองและการตีความของตนเองขึ้นมา ซึ่งทำให้เมื่อหันไปศึกษาผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับมอร์แกนขึ้นอื่นๆ ผู้เขียนสามารถเปรียบเทียบมุมมองของตนเองกับการวิเคราะห์ของผู้เขียนคนอื่นๆ ได้ ดังนั้นสำหรับผู้เขียนแล้ว สาระในผลงานของมอร์แกนจึงไม่ได้เป็นเพียงหลักทฤษฎีสัจนิยม 6 ประการหรือรูปแบบพฤติกรรมของรัฐ 3 แบบดังที่ปรากฏในตำราเรียนทฤษฎีทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเท่านั้น แต่เป็นภาพใหญ่ที่เกิดจากการศึกษาผลงานหลายๆ ชิ้นประกอบกันซึ่งมีความต่อเนื่องและมีพัฒนาการความเป็นมา

3. ต่อเนื่องจากข้อสังเกตที่ผ่านมา หลายคนอาจตั้งคำถามว่า ท่ามกลางสถานการณ์ในปัจจุบันที่สงครามเย็นสิ้นสุดลงมาเกือบสองทศวรรษ และ 'รัฐ' ไม่ใช่ตัวแสดงหลักเพียงหนึ่งเดียวในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกต่อไป ในขณะที่ประเด็นเรื่อง 'ความมั่นคงแบบใหม่' ซึ่งมีนัยยะทางเศรษฐกิจและสังคมกลับเริ่มมีบทบาทเข้ามาแทนที่ประเด็น 'ความมั่นคงแบบดั้งเดิม' เรายังควรต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาทฤษฎีสัจนิยมทางการเมืองที่ดูเหมือนจะไม่สามารถรองรับหรือไม่มีพลังในการอธิบายสถานการณ์ในปัจจุบันได้อย่างเพียงพอแล้วอีกหรือ เราไม่ควรละทิ้งสัจนิยมดั้งเดิมแล้วหันไปให้ความสนใจแก่แนวคิดทฤษฎีที่น่าจะเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันมากกว่าหรือ

สำหรับผู้เขียนแล้ว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดจากความสนใจในความคิดทฤษฎีของมอร์แกนเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ได้ทำการศึกษาความคิดทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนจนมีความเข้าใจในระดับหนึ่งแล้ว ผู้เขียนพบว่าสามารถใช้ความเข้าใจดังกล่าวนี้เป็นรากฐานไปสู่การพิจารณาแนวความคิดของนักทฤษฎีสัจนิยมคนอื่นๆ เช่น ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ของเคนเนธ วอลซ์ หรือสัจนิยมเชิงของจอห์น เมียร์ไชเมอร์ รวมทั้งสำนักทฤษฎีอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเสรีนิยม, เสรีนิยมใหม่ (Neo-liberalism) หรือแม้แต่สำนักทฤษฎีหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) อย่างเช่นในงานของริชาร์ด แอชลีย์ (Richard Ashley) ได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วตั้งแต่ต้น ทฤษฎีสัจนิยมของมอร์แกนถือเป็นบันไดขั้นแรกของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวคิดทฤษฎีของสำนักทฤษฎีต่างๆ ที่ตามมาล้วนแต่เป็นผลผลิตที่ออกมาจากกระบวนการปะทะสังสรรค์ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักคิดด้วยกัน ดังนั้น ผลผลิตที่ออกมาย่อมมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีพื้นฐานอย่างสัจนิยมดั้งเดิม

อยู่ไม่มากก็น้อย ด้วยเหตุนี้ การศึกษาความคิดของสำนักทฤษฎีต่างๆ ที่ตามมาให้ได้อย่างถ่องแท้ย่อมไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากเราไม่มีความเข้าใจถึงความคิดทฤษฎีที่เป็นฐานหลักเสียก่อน ในทางตรงกันข้าม หากเราสามารถทำความเข้าใจกับความคิดทฤษฎีที่เป็นฐาน อย่างเช่นความคิดทฤษฎีสังคมนิยมดั้งเดิมของมอร์เกนธอให้เกิดความเข้าใจในระดับหนึ่งแล้ว เราย่อมมีหลักในการเทียบเคียงในการที่จะทำความเข้าใจกับแนวความคิดของนักทฤษฎีคนอื่นๆ ทั้งที่อาจเป็นความคิดทฤษฎีที่เกิดขึ้นมาก่อนหน้าหรือเป็นความคิดทฤษฎีที่ตามมา ซึ่งน่าจะทำให้การศึกษาทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นไปได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

นอกจากนี้ การศึกษากรอบทฤษฎีสังคมนิยมยังน่าจะให้ประโยชน์ตามจุดประสงค์ของมอร์เกนธอเอง นั่นคือ ให้เราได้เครื่องมือหรือกรอบแนวทางการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นทฤษฎี โดยแม้ว่านักสังคมนิยมทั้งหลายอาจต้องยอมรับว่ากรอบทฤษฎีสังคมนิยมของมอร์เกนธอยังมีจุดอ่อน โดยเฉพาะในประเด็นปัญหาเรื่องความคลุมเครือของแนวความคิดสำคัญอย่าง ‘ผลประโยชน์แห่งชาติ’ ที่เมื่อนำมาใช้วิเคราะห์สถานการณ์จริงแล้วสิ่งใดก็อาจเป็น ‘ผลประโยชน์แห่งชาติ’ ได้หมด ซึ่งทำให้กรอบทฤษฎีดังกล่าวไม่มีประโยชน์ในการวิเคราะห์เท่าที่ควรดังที่ได้กล่าวไปแล้ว แต่เราก็คงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ในเมื่อการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างประเทศยังไม่สิ้นสุดไป และสงครามที่เกิดจากการอ้างอุดมการณ์ที่อิงอยู่บนหลักการศีลธรรมสากลยังมีปรากฏให้เห็นอยู่แม้กระทั่งในทุกวันนี้ กรอบทฤษฎีสังคมนิยมรวมทั้งข้อวิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่างประเทศต่างๆ ของมอร์เกนธอก็ยังถือเป็นกรอบแนวทางพื้นฐานที่ช่วยให้เราสามารถทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศและสามารถปะติดปะต่อข้อมูลต่างๆ ที่กระจัดกระจายให้เป็นภาพที่มีความชัดเจนได้มากขึ้นได้ และในขณะเดียวกัน ผู้เขียนยังเห็นว่าตราบดีที่ยังคงมีการต่อสู้ทางการเมืองในเวทีการเมืองระหว่างประเทศอยู่ ความคิดทฤษฎีของมอร์เกนธอก็ยังคงน่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่เราน่าจะหยิบมาใช้เพื่อทำความเข้าใจกับภาพปรากฏการณ์ทางการเมืองเหล่านั้นได้อยู่เสมอ

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอให้ตระหนักว่าการตีความ สรุปความและการวิเคราะห์ผลงานของมอร์เกนธอและผลงานที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวถึงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นผลมาจากความรู้และความเข้าใจของผู้เขียนเองทั้งสิ้น ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้อย่างแน่นอนที่การตีความและวิเคราะห์ดังกล่าวอาจไม่ตรงหรือเป็นไปในทิศทางที่ขัดแย้งกับผู้ศึกษาความคิดทฤษฎีสังคมนิยมของมอร์เกนธอท่านอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้น่าจะสามารถนำเสนอทางเลือกแนวทางการทำความเข้าใจของมอร์เกนธอแนวทางหนึ่ง ซึ่งน่าจะเป็น

ประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาผลงานของมอริเกนธอ ทั้งที่อาจมาต่อเติม ได้แย้ง วิพากษ์วิจารณ์
หักล้าง หรือขยายแนวทางการศึกษาและการวิเคราะห์ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ต่อไปได้ไม่มากนัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

- Algasabi, Ghazi A. R. "The Theory of International Relations: Hans Morgenthau and His Critics." *Background* 8: 4 (1965): 221-256.
- Craig, Campbell. *Glimmer of a New Leviathan: Total Wars in the Realism of Niebuhr, Morgenthau, and Waltz*. New York: Columbia University Press, 2003.
- Donnelly, Jack. *Realism and International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000.
- Frei, Christoph. *Hans J. Morgenthau: An Intellectual Biography*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 2001.
- Griffiths, Martin. *Fifty Key Thinkers in International Relations*. London: Routledge, 1999.
- Hacke, Christian. Gottfried-Karl Kindermann and Kai M. Schellhorn, eds., *The Heritage, Challenge, and Future of Realism: In Memoriam Hans J. Morgenthau (1904-1980)*. Verlag: Bonn University Press, 2005.
- Lebow, Richard Ned. *The Tragic Vision of Politics: Ethics, Interests and Orders*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
- Mollov, Ben M. "Responsibility Power and Irresponsibility Power: Israel and Vietnam According to Morgenthau." *Israel Affairs* 7: 1 (2000): 25-48.
- Morgenthau, Hans J. *A New Foreign Policy for the United States*. New York: Praeger Publishers, 1969

Morgenthau, Hans J. **Human Rights and Foreign Policy**. New York, 1979.

Morgenthau, Hans J. **In Defense of the National Interest: A Critical Examination of American Foreign Policy**. New York: Alfred A Knopf, 1951.

Morgenthau, Hans J. **Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace**. New York: Alfred A. Knopf, 1948.

Morgenthau, Hans J. **Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace**. 2nd ed. New York: Alfred A. Knopf, 1954.

Morgenthau, Hans J. **Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace**. 3th ed. New York: Alfred A. Knopf, 1960.

Morgenthau, Hans J. **Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace**. 5th ed. New York: Alfred A. Knopf, 1973.

Morgenthau, Hans J. **Politics in the Twentieth Century**. Vol. 1, **The Decline of Democratic Politics**. Chicago: University of Chicago Press, 1962.

Morgenthau, Hans J. **Politics in the Twentieth Century**. Vol. 2, **The Impasse of American Foreign Policy**. Chicago: University of Chicago Press, 1962.

Morgenthau, Hans J. **Politics in the Twentieth Century**. Vol. 3, **The Restoration of American Politics**. Chicago: University of Chicago Press, 1962.

Morgenthau, Hans J. **Scientific Man vs. Power Politics**. Chicago: University of Chicago Press, 1946.

Morgenthau, Hans J. **The Purpose of American Politics**. New York: Alfred A Knopf, 1962.

- Morgenthau, Hans J. *Truth and Power: Essays of a Decade, 1960-1970*. New York: Praeger Publishers, 1970.
- Morgenthau, Hans J. *Vietnam and the United States*. Washington, D.C.: Public Affairs Press, 1965.
- Nobel, Jaap W. "Morgenthau's struggle with power: the theory of power politics and the cold war." *Review of International Studies* 21 (1995): 61-85.
- Rafshoon, Ellen Glaser. "A Realist's Moral Opposition to War: Han J. Morgenthau and Vietnam War." *Peace & Change* 26: 1 (2001): 55-77.
- Rosenthal, Joel H. *Righteous Realists: Political Realism, Responsible Power, and American Culture in the Nuclear Age*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1991.
- Russell, Greg. *Hans J. Morgenthau and the Ethics of American Statecraft*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1990.
- See, Jennifer W. "A Prophet without Honor: Hans Morgenthau and the War in Vietnam" 1955-1965. *The Pacific Historical Review* 7: 3 (2001): 419-447.
- Smith, Michael J. *Realist Thought from Weber to Kissinger*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1986
- Thompson, Kenneth W. and Robert J. Myers. eds. *Truth and Tragedy : A Tribute to Hans J. Morgenthau*. New Brunswick : Transaction Books, 1984.
- Tucker, Robert W. "Professor Morgenthau's Theory of Political Realism." *The American Political Science Review* 46: 1 (1952): 214-224.

Tucker, Robert W. "Review: Political Realism and Foreign Policy." *World Politics* 13: 3 (1961): 461-470.

Waltz, Kenneth. *Man, The State, War: A Theoretical Analysis*. New York: Columbia University Press, 1959

Williams, Michael C. *The Realist Tradition and the Limits of International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- Fozouni, Bahman. "Confutation of Political Realism." **International Studies Quarterly** 39: 4 (1995): 479-510.
- Frankel, Benjamin. ed., **Roots of Realism**. London: Frank Cass, 1996.
- Hacke, Christian. "Power and Morality: On the Legacy of Hans J. Morgenthau." **American Foreign Policy Interest** 27: 3 (2005): 171-174.
- Hoy, Terry. "The Idea of Prudential Wisdom in Politics." **The Western Political Quarterly** 11: 2 (1958): 243-250.
- Jacobson, Norman. "Political Realism and the Age of Reason: The Anti-Rationalist Heritage in America." **The Review of Politics** 15: 5 (1953): 446-469.
- Jervis, Robert. "Realism in World Politics." **International Organization** 52: 4 (1998): 971-991.
- Kahler, Miles. "Rationality in International Relations." **International Organization** 52: 4 (1998): 919-941.
- Lieven, Anatol and John Hulsman. "Ethical Realism and Contemporary Challenge." **American Foreign Policy Interests** 28 (2006): 413-420.
- Molloy, Sean. "Truth, Power, Theory: Hans Morgenthau's Formulation of Realism." **Diplomacy and Statecraft** 15 (2004): 1-34.

Morgenthau, Hans J. "An Atomic Philosophy." *Saturday Review* (10 February 1961), 18-19.

Morgenthau, "Hans J. Atomic Force and American Foreign Policy." *Commentary* 23 (June 1957): 501-505.

Morgenthau, Hans J. ed. *Crossroad Papers: A Look Into the American Future*. New York: W. W. Norton & Company, 1965.

Morgenthau, "Hans J. Dilemma of the Summit." *New York Times Magazine* (1 November 1962): 117-118.

Morgenthau, Hans J. *Germany and the Future of Europe*. Chicago: University of Chicago Press, 1951.

Morgenthau, Hans J. "Our Thwarted Republic." *Commentary* 30 (June 1960): 473-482.

Morgenthau, Hans J. "Peace in Our Time?." *Commentary* 37 (March 1964): 66-69.

Morgenthau, Hans J. *Peace, Security, and the United Nations*. Chicago, 1946.

Morgenthau, Hans J. *Science: Servant or Master?*. New York, 1972.

Morgenthau, Hans J. "The Conduct of American Foreign Policy." *Parliamentary Affairs* 3 (Winter 1949): 147-161.

Morgenthau, Hans J. "The Dilemmas of Freedom." *American Political Science Review* 51: 3 (1957): 714-733.

Morgenthau, Hans J. "The Evil of Politics and the Ethics of Evil." *Ethics* 56: 1 (1945): 1-18.

Morgenthau, Hans J. "The Four Paradoxes of Nuclear Strategy." **American Political Science Review** 58 (March 1964): 23-25.

Morgenthau, Hans J. "The Limitations of Science and the Problem of Social Planning." **Ethics** 54: 3 (1944): 174-185.

Morgenthau, Hans J. "The Machiavellian Utopia." **Ethics** 55: 2 (1945): 145-147.

Morgenthau, Hans J. "The Moral Dilemma in Foreign Policy." **Yearbook of World Affairs**, 1951. London, 1951.

Morgenthau, Hans J. "The Twilight of International Morality." **Ethics** 58: 2 (1948): 79-99.

Morgenthau, Hans J. "US and UN." **Foreign Policy Bulletin** 33 (September 1954): 5-6.

Morgenthau, Hans J. "View of Nuremberg: Further Analysis of the Trail and its Importance." **American** 76 (December 1948): 266-267.

Morgenthau, Hans J. and Kenneth W. Thompson. eds. **Principles and Problems of International Relations**. New York, 1950.

Murray, A. J. H. "The Moral Politics of Hans Morgenthau." **The Review of Politics** 58: 1 (Winter 1996): 81-107.

Myers, Robert J. "Hans Morgenthau's Realism and American Foreign Policy." **Ethics & International Affairs** 11: 1 (1997): 253-270.

Roskin, Michael G. "National Interest: From Abstraction to Strategy." **Parameters** (Winter 1994): 4-18.

Speer II, James P. "Hans Morgenthau and the World State." *World Politics* 20: 2 (1968): 207-227.

Thompson, Kenneth W. "Hans J. Morgenthau (1904-1980)." *International Security* 5: 3 (1980-1981): 195-197.

Thompson, Kenneth W. *Masters of International Thought: Major Twentieth-Century Theories and the World Crisis*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1980.

Thompson, Kenneth W. ed. *Moral Dimensions of American Foreign Policy*. New York: Published for Council on Religion & International Affairs, 1984

Thompson, Kenneth W. *Morality and Foreign Policy*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1980.

Thompson, Kenneth W. *Political Realism and the Crisis of World Politics: An American Approach to Foreign Policy*. Princeton: Princeton University Press, 1960.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ – นามสกุล	นางสาวศุทธาวีร์ ลีสุวรรณค์
ประวัติส่วนตัว	เกิดวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2525 ที่กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	184 ซ.รามคำแหง 4 ถ.รามคำแหง สวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย